

รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ปริญญาโท
ของ
ลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎิบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
พฤษภาคม 2553

รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ปริญญาานิพนธ์
ของ
ลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

บทคัดย่อ
ของ
ลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่
พฤษภาคม 2553

ลัดดาวัลย์ พุทธรักษา. (2553). *รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ, รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งแสง อรุณไพโรจน์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พรรณวิภา บรรณเกียรติ.

การวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) สร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ และ 2) ประเมินประสิทธิภาพในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ การดำเนินการวิจัยประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) จัดทำกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้และกรอบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ 2) สร้างรูปแบบการพัฒนา 3) ตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของกรอบรูปแบบ 4) ศึกษา นำร่อง และ 5) ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ นำรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง เป็นบุคคลที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นบุคลากร และประชากรที่อาศัยอยู่เขตตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี 22 คน และเขตสถานีอนามัย อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี 22 คน รวม 44 คน เก็บข้อมูล ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 31 กรกฎาคม 2552 ใช้แบบแผนการทดลองแบบกลุ่มตัวอย่างเดี่ยววัดก่อนและภายหลัง การทดลอง สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และค่าสถิติ t-test ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยพบว่า

ขั้นตอนจัดทำกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้และกรอบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าด้วยองค์ประกอบเกี่ยวกับลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ มี 4 องค์ประกอบ คือ ระบุประเด็นการเรียนรู้ การควบคุมตนเอง วิธีการเรียนรู้ และการนำความรู้ไปใช้

ขั้นตอนสร้างรูปแบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดกรอบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากผลการศึกษาวิจัยได้รูปแบบการเรียนรู้ 2 รูปแบบ คือ 1. รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุกลุ่มกลาง “รูปแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model)” ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) ระบุประเด็นการเรียนรู้ 2) วางแผนการเรียนรู้ 3) ดำเนินการค้นคว้า 4) สะท้อนคิด 5) แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ และ 6) สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ และ 2. รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุกลุ่มสูง “รูปแบบเอสดีแอล-เคเอ็ม (SDL-KM Model)” ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) ระบุประเด็นการเรียนรู้ 2) วางแผนการเรียนรู้ 3) ดำเนินการค้นคว้า 4) แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ และ 5) สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่

ขั้นตอนประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ที่ดัชนีประสิทธิผลทุกครั้งที่การเรียนรู้สูงกว่าเกณฑ์ 0.50 วิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และวิเคราะห์คะแนนลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนและภายหลังการเข้าร่วมโครงการด้วยสถิติ Paired samples t-test ผลการทดสอบพบว่าผู้ดูแลผู้สูงอายุมีระดับคะแนนความรู้ภายหลังการเข้าร่วมโครงการเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนความรู้ก่อนการเข้าร่วมโครงการ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีคะแนนเฉลี่ยลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายหลังการเข้าร่วมโครงการเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการเข้าร่วมโครงการ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างต่อรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุอยู่ในระดับมาก ผลจากการศึกษาวิจัยแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้มีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุให้เกิดลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ได้

MODEL OF DEVELOPING ELDER CARE TAKER USING SELF DIRECTED LEARNING
AND KNOWLEDGE MANAGEMENT PROCESS

AN ABSTRACT
BY
LADDAWAN PUTTARUKSA

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Doctor of Education Degree in Adult Education
at Srinakharinwirot University

May 2010

Laddawan Puttaruksa. (2010). *Model of Developing Elder Care Taker Using Self Directed Learning and Knowledge Management Process*. Dissertation, Ed.D. (Adult Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor: Committee: Assoc. Prof. Dr. Snong Lohitwisas, Assoc. Prof. Dr. Rungsang Aruntpiroge, Assis. Prof. Dr. Panvipa Bannakiet.

The research on model of developing elder care taker using self directed learning and knowledge management process was aimed at 1) developing model of developing elder care taker using self directed learning and knowledge management process and 2) evaluating the efficiency of the model. This research was composed of five procedures. 1) Survey of literature relating to self-directed learning and knowledge management process. The purposes of the survey were to build up a framework of aspects of self-directed learning and knowledge management process. 2) To build up a model of developing elder care taker using self directed learning and knowledge management process 3) Suitability assessment of the theoretical framework of the model of developing elder care taker using self directed learning and knowledge management process by interviewing 10 experts. 4) Try out and 5) evaluation of the feasibility of implementing the SDL & KM model was conducted by elder care taker with stay at 1) Bandklang neighbourhood , Patumtanee province and 2) Nongyai district, Chonbure province and to collect data : 1 st may to 31 st july, 2009. A one group pre-test post-test design was applied to this study. Statistics used for the data analysis in this study included median, interquartile range, mean, standard deviation, and t-test at .01 level of significance.

The research found that in the procedure of identified frameworks of self-directed learning and knowledge management process aspected of elder care taker by analysis of 10 expert opinions. The results indicated that self-directed learning and knowledge management process aspects of elder care taker were composed of 4 components, which included knowledge identification, locus of control in learning, knowledge method, and knowledge usage.

To build up a model of developing elder care taker using self directed learning and knowledge management process. To build up a model of developing elder care taker using self directed learning and knowledge management process. The study comprised two main steps as follows:

A survey of literature relating to self-directed learning and knowledge management process instruction. The purposes of the survey were to build up a theoretical framework model for enhancing the self-directed learning and knowledge management process aspects with

reference to the results from the third phase. The instructional model, SDL & KM model was composed of learning activities in six steps for median group as follows: first, self identify into learning : S, second, designing a learning plan ; D, third, learning activities : L, fourth, a thinking reflect : and, fifth, knowledge sharing : K , and sixth, modify knowledge : M. And the instructional model, SDL-KM model was composed of learning activities in five steps for high group as follows: first, self identify into learning : S, second, designing a learning plan : D, third, learning activities : L, fourth, knowledge sharing : K , and fifth, modify knowledge : M.

The assessment of the efficiency of the instructional SDL & KM model. The efficiency index of each learning units was higher than the criteria 0.50. Also, both pre-test and post-test were conducted and analysed by means of paired samples t-test. The findings revealed that the post-test average scores on self-directed learning and knowledge management process aspects of elder care taker were statistically significantly higher than pre-test scores at 0.01 statistical level and the post-test average scores in knowledge, were statistically significantly higher than pre-test scores at 0.01 statistical level. Furthermore, the evaluation of the entire course found that the elder care takers were satisfied with the whole instruction at high level. Study results showed that the SDL & KM instructional model was efficient and could enhance self-directed learning and knowledge management process aspects of elder care taker.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความสำเร็จ เพราะได้รับความกรุณาของรองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งแสง อรุณไพโรจน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรวิภา บรรณเกียรติ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ และให้กำลังใจตลอดการศึกษา ผู้วิจัยต้องขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย

กราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความกรุณารับเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตอบข้อซักถาม และให้สัมภาษณ์ ตรวจสอบความเหมาะสม และความสอดคล้องของเครื่องมือ รวมทั้งขอขอบคุณ กลุ่มตัวอย่างในการเก็บข้อมูลการศึกษานำร่อง และการศึกษาทดลองใช้ รวม 72 คน จากจังหวัด ปทุมธานี และจังหวัดชลบุรีที่กรุณาเข้าร่วมโครงการวิจัย และกรุณาตอบแบบสอบถาม ทำให้ได้ผลการวิจัย ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ และ ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ภาควิชาการศึกษาผู้ใหญ่ทุกท่าน ดร.ชนิกานต์ ยืนยง อธิการบดี มหาวิทยาลัยปทุมธานี รองศาสตราจารย์ ดร.พรณี ชูทัย เจนจิต ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพลิน นุกุลกิจ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี นายแพทย์กวีรัตน์ เกยุราพันธ์ ผู้ให้กำลังใจ และให้ข้อเสนอแนะผู้วิจัยมาอย่างต่อเนื่อง และขอขอบคุณ อาจารย์ พรทิพย์ ตรีสกุลวงษ์ เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยศึกษาต่อระดับปริญญาเอก และเป็นกำลังใจสูงสุดที่สร้างแรงกระตุ้นให้เกิดความมุ่งมั่น ในการเรียนตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ซึ่งผู้วิจัยจะได้นำความรู้ที่ได้รับไปขยายผลให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาผู้สูงอายุอย่างเต็มความสามารถ

ขอขอบคุณผู้ช่วยวิจัยทุกท่าน ที่ช่วยเหลือในการประสานงาน อำนวยความสะดวกในการ ดำเนินการวิจัย ตลอดจนเตรียมความพร้อมของกลุ่มตัวอย่าง และอำนวยความสะดวกให้กลุ่มตัวอย่าง ในการเข้าร่วมวิจัยตลอดโครงการ

และเบื้องหลังความสำเร็จสูงสุด ต้องขอกราบขอบพระคุณครอบครัวพุทธรักษาประกอบด้วย ย่าฉุย พ่อวงษ์ แม่แซ่ไข ป้าทวย อาเล็ก พี่ชื่นผกา น้องภัทธินี พุทธรักษา น้องณรงค์ หลาน ปัทมาสน์ ศรีดาวเรือง พี่เป็ด พี่วรรณ วิวิศศิริ (กัลยานมิตรของผู้วิจัย) และอาจารย์เจษฎา บุญมาโฮม ที่คอยดูแลให้กำลังใจ ช่วยเหลือดูแลสุขภาพ สนับสนุนด้านการเงิน และคอยกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ ในการเรียนอย่างต่อเนื่องตลอด 5 ปีที่ผ่านมา

ขออุทิศความดีและประโยชน์อันบังเกิด จากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ จงส่งผลให้กับผู้มีพระคุณ ทุกท่านให้มีความสำเร็จตามที่คาดหวังทุกประการ

ลัดดาวัลย์ พุทธรักษา

สารบัญ

บทที่		หน้า
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย	8
	ความสำคัญของการวิจัย	8
	ขอบเขตของการวิจัย	9
	นิยามศัพท์เฉพาะ	12
	กรอบแนวคิดในการวิจัย	14
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
	ผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลง และการดูแลผู้สูงอายุ	16
	ความหมายของผู้สูงอายุ	16
	การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ	17
	มาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุระดับสากล	24
	ปัญหาและแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับผู้สูงอายุ	25
	อาหารสำหรับผู้สูงอายุ	31
	การออกกำลังกายของผู้สูงอายุ	32
	การเรียนรู้ของผู้ใหญ่	35
	จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	35
	หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	40
	วิธีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	40
	ขั้นตอนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	41
	อุปสรรคขัดขวางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่	42
	การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	43
	ความหมายของการเรียนรู้	43
	แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ..	45
	คุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	48
	รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง	54
	กระบวนการจัดการความรู้	56
	ความหมายของความรู้ และกระบวนการจัดการความรู้	56

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2(ต่อ)	
มิติของการจัดการความรู้	58
วัตถุประสงค์และประโยชน์ของการจัดการความรู้	59
องค์ประกอบและกระบวนการของการจัดการความรู้	60
เปรียบเทียบกระบวนการจัดการความรู้ (KM-Processes) ตามแนวคิดของ ผู้เชี่ยวชาญ	64
ผลการศึกษาดูตัวอย่างการจัดการความรู้ในองค์กรประเทศไทย	76
การพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา	77
ความหมายของการวิจัยและพัฒนา	78
การออกแบบการวิจัยและพัฒนา	78
กระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา	79
หลักการพัฒนาหลักสูตรด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา	80
ขั้นตอนการเรียนรู้ระหว่างการใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและ กระบวนการจัดการความรู้	82
กำหนดรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้	85
3 วิธีดำเนินการวิจัย	88
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	88
ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบและเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแล ผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	93
ขั้นตอนที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการ เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ..	102

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	121
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	121
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการตรวจสอบยืนยัน (Validation) รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	122
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการศึกษานำร่อง (Try Out)	155
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	172
ตอนที่ 4 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	181
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	191
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	191
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	191
วิธีดำเนินการวิจัย	192
การวิเคราะห์ข้อมูล	193
ผลการวิจัย	193
การอภิปรายผล	202
ข้อเสนอแนะ	210
บรรณานุกรม	212
ภาคผนวก	218
ภาคผนวก ก	219
ภาคผนวก ข	236
ภาคผนวก ค	257
ภาคผนวก ง	265
ภาคผนวก จ	331
ภาคผนวก ฉ	335

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
ภาคผนวก ช	345
ภาคผนวก ซ	363
ภาคผนวก ฌ	417
ประวัติย่อผู้วิจัย	424

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงผลสรุปกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามแนวคิดของโนลส์ (Knowles. 1975)	46
2 เปรียบเทียบกระบวนการจัดความรู้ (KM-Processes) ตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ ..	64
3 แสดงการเปรียบเทียบแนวคิดจุดเด่น และข้อจำกัดของกระบวนการเรียนรู้ คือ กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และกระบวนการจัดการความรู้	83
4 แสดงกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	89
5 แสดงกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้	90
6 แสดงกรอบคุณลักษณะผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	90
7 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	96
8 รายละเอียดการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ในภาพรวมตามแผนการเรียนรู้	113
9 แสดงขั้นตอนการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	116
10 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องครั้งที่ 1 และรายละเอียดการปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	122
11 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องครั้งที่ 2 และรายละเอียดการปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (ฉบับปรับแก้)	124
12 แสดงองค์ประกอบ ข้อบ่งชี้ และนิยามข้อบ่งชี้ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ดูแลผู้สูงอายุ หลังการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	126
13 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง และรายละเอียดการปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกระบวนการและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับผู้ดูแลผู้สูงอายุ	127
14 แสดงกระบวนการ ข้อบ่งชี้ และนิยามข้อบ่งชี้คุณลักษณะผู้เรียนรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับผู้ดูแลผู้สูงอายุ หลังการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ	129
15 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	129

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
16 องค์ประกอบ ข้อบ่งชี้ และนิยามความหมายของข้อบ่งชี้ คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	131
17 แสดงค่าระดับความคิดเห็น ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ	133
18 ขั้นตอนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (SDL & KM Model)	137
19 ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของแบบ A-1 คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้วิจัย	140
20 ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบ A-1 คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้วิจัย	140
21 ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของแผนการพัฒนาและขั้นตอนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ	141
22 ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องในแผนการพัฒนาและขั้นตอนพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ	142
23 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	142
24 ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของแบบ S-3 คู่มือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง	144
25 ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของ S-3 คู่มือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง	145
26 ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของเครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง	146
27 ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง	147
28 ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ	150
29 ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ	153
30 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากการศึกษาในรอบ	155
31 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากการศึกษาในรอบ ครั้งที่ 2 กลุ่มระดับสูง	157

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
32 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากการศึกษาบ้านร่อง ครั้งที่ 2 กลุ่ม ระดับปานกลาง	159
33 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากการศึกษาบ้านร่อง ครั้งที่ 2 กลุ่มระดับต่ำ	160
34 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนความรู้เรื่องความสามารถในการดูแล ผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) จากการศึกษาบ้านร่อง	161
35 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนประเมินความพึงพอใจในรูปแบบ การพัฒนาจากการศึกษานำร่อง	162
36 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับกระบวนการจัดการความรู้ ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ปรับแก้จากการศึกษานำร่อง	164
37 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแล ผู้สูงอายุ (สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำ ตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับสูง)	169
38 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ของผู้ดูแล ผู้สูงอายุ (สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำ ตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับปานกลาง)	171
39 แสดงค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุวิเคราะห์จากคะแนน ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้านภายหลังการดำเนินการขั้นตอน 1 – 5 จำนวน 3 ครั้ง	173
40 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสอบความรู้เรื่องความสามารถในการดูแล ผู้สูงอายุในบ้าน ก่อนการใช้รูปแบบและภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแล ผู้สูงอายุ	174
41 เปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนใช้รูปแบบการพัฒนา และภายหลังการใช้รูปแบบ การพัฒนา	175
42 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อ รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและ การจัดการความรู้	177

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
43 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนนความสามารถในการปฏิบัติตาม สัญญาทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดย วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	178
44 ตารางแสดงแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและ การจัดการความรู้ (สำหรับกลุ่มตัวอย่างระดับคะแนน SDL-KM ปานกลาง)	185
45 ตารางแสดงแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและ การจัดการความรู้ (สำหรับกลุ่มตัวอย่างระดับคะแนน SDL-KM สูง)	189
46 ตารางแสดงองค์ประกอบ ข้อบ่งชี้ และนิยามความหมายของข้อบ่งชี้ กรอบ คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	194
47 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำ ตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุด้วยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา	332
48 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถใน การดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)	334
49 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วม โครงการวิจัย (กลุ่มสูง)	347
50 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วม โครงการวิจัย (กลุ่มปานกลาง)	348
51 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วม โครงการวิจัย (กลุ่มต่ำ)	349
52 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายหลังการเข้าร่วม โครงการวิจัย (กลุ่มสูง)	350
53 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายหลังการเข้าร่วม โครงการวิจัย (กลุ่มปานกลาง)	351

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
54 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายหลังการเข้าร่วม โครงการวิจัย (กลุ่มต่ำ)	352
55 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วม โครงการวิจัย (Pre-test ภาพรวม)	353
56 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายหลังการเข้าร่วม โครงการวิจัย (Post-test ภาพรวม ครั้งที่ 1 ภายหลังสิ้นสุดขั้นดำเนินการค้นคว้า ด้วยการนำตนเอง)	354
57 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายหลังการเข้าร่วม โครงการวิจัย (Post-test ภาพรวม ครั้งที่ 2 ภายหลังสิ้นสุดขั้นสะท้อนคิด)	355
58 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายหลังการเข้าร่วม โครงการวิจัย (Post-test ภาพรวม ครั้งที่ 3 ภายหลังสิ้นสุดขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้)	356
59 แสดงข้อมูลดิบคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุ ในบ้าน (Pre-Post Test) กลุ่มตัวอย่างนำร่อง 18 คน	357
60 แสดงระดับคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุ ในบ้าน (Pre-Post Test) เฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างนำร่อง 18 คน (ภาพรวม)	358
61 แสดงระดับคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุ ในบ้าน (Pre-Post Test) เฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างนำร่อง (กลุ่มสูง)	358
62 แสดงระดับคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุ ในบ้าน (Pre-Post Test) เฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างนำร่อง (กลุ่มปานกลาง)	359

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
63 แสดงระดับคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุ ในบ้าน (Pre-Post Test) เฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างนำร่อง (กลุ่มต่ำ)	359
64 แสดงข้อมูลดิบระดับคะแนนประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างนำร่อง 18 คน	360
65 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนประเมินความพึงพอใจใน รูปแบบการพัฒนากลุ่มตัวอย่างนำร่อง 18 คน	362
66 ข้อมูลดิบคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย (เพื่อวิเคราะห์คะแนน ≥ 90 คะแนน เพื่อเข้าสู่กระบวนการวิจัย)	364
67 ข้อมูลดิบคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM สูง และ กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM ปานกลาง รวม 44 คน)	372
68 ข้อมูลดิบคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM สูง และ กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM ปานกลาง รวม 44 คน)	379
69 เปรียบเทียบคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มระดับ คะแนน SDL-KM สูง และ กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM ปานกลาง รวม 44 คน) โดยใช้สถิติ Paired Samples t-test Paired Samples Statistics	386
70 ผลการสอบครั้งที่ 1 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่องการเปลี่ยนแปลง ท่าร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ	395
71 ผลการสอบครั้งที่ 2 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง อาหารที่ เหมาะสมในวัยสูงอายุ	398
72 ผลการสอบครั้งที่ 3 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง การออกกำลังกาย ที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ	401
73 ค่าดัชนีประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำ ตนเองและการจัดการความรู้ Statistics	403

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
74 แสดงข้อมูลระดับคะแนนประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนากลุ่มตัวอย่าง ศึกษานำไปใช้ 44 คน	410
75 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนประเมินความพึงพอใจใน รูปแบบการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างศึกษานำไปใช้ 44 คน	412
76 ระดับคะแนนความสามารถในการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียนของผู้เข้าร่วมวิจัย รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและ การจัดการความรู้ กลุ่มตัวอย่างศึกษานำไปใช้ 44 คน	413
77 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนนความสามารถในการปฏิบัติตาม สัญญาทางการเรียนของผู้เข้าร่วมวิจัยรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดย วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ กลุ่มตัวอย่างศึกษา การนำไปใช้ 44 คน	416

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แสดงกรอบแนวคิดในการทำวิจัย	14
2 แสดงกรอบแนวคิดขั้นตอนในการวิจัย	15
3 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่	36
4 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ด้วยความสนใจ	41
5 รูปแบบต้นแบบประสบการณ์เรียนรู้ของโนลส์	55
6 ช่องว่างความรู้ของสินิวาส (Srinivas: 2003)	57
7 ขอบข่ายการจัดการความรู้ของ สเวียบี (Sveiby)	59
8 กระบวนการจัดการความรู้ของโกศล ดีศีลธรรม	63
9 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model) .	86
10 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ แบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model)	134
11 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL& KM Model)	168
12 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL - KM Model) (สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL - KM) ในระดับสูง).....	182
13 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model) (สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนน SDL – KM ปานกลาง)	187
14 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอล-เคเอ็ม (SDL – KM Model) (สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนน SDL – KM สูง)	198
15 สรุปภาพรวมรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้	200
16 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอล-เคเอ็ม (SDL - KM Model) (สำหรับ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับสูง)	204

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ. 2503 – 2550 ประเทศไทยมีสถิติอัตราการตาย และอัตราการเกิดของประชากรลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของประชากร คือ ในปี พ.ศ. 2503 มีจำนวนประชากรที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) 1.5 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5.40 ของประชากรทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ยอายุของประชากร 68.40 ปี และพบว่า 40 ปีต่อมา คือในปี พ.ศ. 2543 มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น 9.7 ล้านคน เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรทั้งหมดจะคิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และในปีพ.ศ. 2553 พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุร้อยละ 11.80 และพบค่าเฉลี่ยอายุประชากรเพิ่มมากขึ้นเป็น 34.7 ปี โดยจำนวนผู้สูงอายุยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการประมาณการพบว่าในปี พ.ศ. 2568 จะมีจำนวนผู้สูงอายุถึง 14 ล้านคน ซึ่งคิดจากประชากรทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 10.30 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550) ซึ่งสถานการณ์ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่นี้ เรียกว่า สถานการณ์ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หมายความว่า มีประชากรที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุคือมีอายุมากกว่า 60 ปีอยู่มากกว่าร้อยละ 11.5 0 ของประชากรทั้งหมด (Shryock. 2004)

ข้อมูลคุณลักษณะประชากรวัยสูงอายุในปี พ.ศ. 2550 พบว่า ในภาพรวมประชากรวัยสูงอายุ มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และในเพศหญิงก็มีแนวโน้มอายุเฉลี่ยสูงกว่าเพศชายด้วย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสถานภาพ คู่ รองลงมาคือ หม้าย พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบทมากกว่าในเมือง และพบว่า อาศัยอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.60 รองลงมาคือภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 23.60 ภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 20.90 ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 13.40 และ 7.80 ตามลำดับ ข้อมูลด้านภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุพบว่าผู้สูงอายุส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีสุขภาพดี ดูแลตัวเองได้ ประสิทธิภาพการฟังชัดเจนดีเป็นส่วนใหญ่ และมักพบปัญหาเรื่องการมองเห็นเนื่องจากมีสายตาดำฟาง ประสบปัญหาเรื่องลิ้นหกล้มบ่อยๆ เป็นโรคประจำตัวเรียงลำดับตามอัตราการเกิดโรคจากมากไปน้อย ดังนี้ คือ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และโรคหัวใจ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551) สำหรับปัญหาสุขภาพจิต และภาวะสมองเสื่อม พบว่า มีอาการหลงลืมโดยเฉพาะข้อมูล หรือเรื่องราวในปัจจุบัน ด้านพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีนิสัยชอบรับประทานอาหารผักสด และผลไม้ ร้อยละ 63.10 รองลงมาคือ ชอบรับประทานเนื้อปลา ร้อยละ 26.50 ส่วนใหญ่ไม่ชอบออกกำลังกายคิดเป็นร้อยละ 72.00 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2550)

เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการดูแลผู้สูงอายุ พบว่า ในอดีตที่ผ่านมาผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากครอบครัวและอยู่ในชุมชนเป็นครอบครัวขยาย แต่เมื่อมีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมทำให้คนวัยทำงานเคลื่อนย้ายเข้าสู่ตลาดแรงงาน ส่งผลกระทบต่อสมาชิกครอบครัวที่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งอยู่ในวัยที่ต้องการ

ความช่วยเหลือดูแล โดยเฉพาะในผู้สูงอายุที่อายุมาก หรือมีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง ต้องอยู่ในภาวะพึ่งพา ทำให้ผู้สูงอายุขาดผู้ดูแลช่วยเหลือในการทำกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมอื่นๆ จากข้อมูลโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 60.00 อาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัว และพบว่า บุตร และคู่สมรส ทำหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 59.40 รองลงมาคือ ลูกเขยหรือลูกสะใภ้ คิดเป็นร้อยละ 12.50 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551)

สำหรับรูปแบบในการดูแลผู้สูงอายุ หน่วยงานภาครัฐทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการริเริ่ม และจัดให้มีรูปแบบของการบริการหรือกิจกรรม เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุโดยมุ่งเน้นในการใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นฐาน (Family and Community – based Care) รวมถึงการดูแลอย่างต่อเนื่องที่บ้าน โดยเฉพาะหากผู้สูงอายุอยู่ในภาวะที่ขาดผู้ดูแล ผู้ดูแลขาดความรู้ในการดูแลที่ถูกต้อง หรือผู้สูงอายุที่ต้องได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องก็จะเป็นปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุและครอบครัว (ศิริพันธ์ุ สาสัตย์. 2549) รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์ และองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ จัดขึ้นมีดังนี้ 1) โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (Home Care for the Elderly) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบดูแล และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในชุมชน และมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ขาดผู้ดูแล และประสบปัญหาทางสังคม ได้รับการดูแลโดยอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง สามารถเข้าถึงบริการของรัฐ ขณะเดียวกัน ยังคงสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับครอบครัวภายในชุมชนของตนได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย 2) การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน (Home Health Care) โครงการนี้เป็นการบูรณาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน โดยความร่วมมือของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน 3) วัดส่งเสริมสุขภาพ (Health Promoting Temple) โดยโครงการนี้มีเป้าหมาย เพื่อให้วัดทำหน้าที่เป็นสถานที่สำหรับการส่งเสริมคุณภาพชีวิต ให้แก่ประชาชนควบคู่ไปกับการบูรณาการส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อมกับศิลปวัฒนธรรมในความเป็นวัด เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดภายใต้กลยุทธ์ 3 ประการ คือ การชี้นำ การเพิ่มความรู้ ความสามารถ และทักษะ และการตกลงไกลเกลี่ย ให้เกิดผลดีและประโยชน์ที่เอื้อต่อกัน (กรมอนามัย. 2550) 4) ชมรมผู้สูงอายุ (The Elderly Club) เป็นการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในชุมชนโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญ เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสถานที่ในการพบปะสังสรรค์ เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน และ 5) ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน (Multi – Purpose Senior Citizen Center) มุ่งเน้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และภูมิปัญญา

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า รัฐบาลได้จัดทำโครงการหลายโครงการ เพื่อแก้ปัญหาภาวะการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้สูงอายุ และเมื่อวิเคราะห์โครงการของภาครัฐที่ผ่านมาทั้ง 5 โครงการพบว่า ทุกโครงการดำเนินงานโดยบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ทำให้รูปแบบการแก้ปัญหาที่มีลักษณะวิ่งตามปัญหาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์พบว่า การแก้ปัญหาไม่มีผู้ดูแลผู้สูงอายุในปัจจุบันควรมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุดูแลตนเองหรือคนในครอบครัวที่มีความรู้ถูกต้องในการดูแล ซึ่งในมุมมองของผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุจะประกอบด้วย บุคคล 3 กลุ่มดังนี้ ทีมสาธารณสุขผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และตัวผู้สูงอายุเอง โดยในการดูแลผู้สูงอายุ ผู้ดูแลต้องสามารถดูแลได้ด้วยตนเอง

มากที่สุด คือเรียนรู้เพื่อหาข้อมูลความรู้ได้เองจากชุมชน ผู้รู้ในชุมชนหรือเรียนรู้วิธีการสร้างเครือข่ายความรู้ และสามารถปฏิบัติดูแลผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้อง

ซึ่งแนวทางหนึ่งที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพปัจจุบันคือ ต้องให้บุคคลที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุได้มีโอกาสริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีแรงจูงใจในการเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ มีอิสระในการวางแผนการเรียน และมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามประสบการณ์ความรู้ที่มีในแต่ละท่าน รวมถึงการจัดเป็นเครือข่ายความรู้ที่สามารถให้ผู้เรียนเข้าถึงได้ง่ายขึ้น บุคคลกลุ่มนั้นก็คือ บุคคลในชุมชนนั่นเอง ซึ่งมีแนวทางการเรียนรู้อยู่ 2 ประเภทที่สอดคล้องกับความต้องการดังกล่าว คือ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้ โดยมีข้อมูลสนับสนุนจากนักวิชาการ 2 ท่าน ดังนี้ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ กล่าวว่า การเรียนรู้ของกลุ่มผู้ใหญ่ ซึ่งบุคคลในกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ และไม่ต้องการเรียนรู้ โดยมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลาและสถานที่ การเรียนรู้ของกลุ่มนี้จะเน้น ความสนใจที่จะเรียนรู้เอง การทำสัญญาทางการเรียน และสามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เรียงรูปแบบการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2545: 326-329) และ เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม ก่อว่า การศึกษาที่เหมาะสมสำหรับบุคคลวัยผู้ใหญ่ ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้จากตำรา งานวิจัย ประสบการณ์ชีวิต และช่วงชีวิตของผู้ใหญ่ โดยบุคคลวัยผู้ใหญ่สามารถใช้ประสบการณ์ส่วนตัวที่ผ่านมา เป็นแหล่งการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี หลักการในการสอนผู้ใหญ่ เป็นการสร้างการเรียนรู้ ตามความสนใจของผู้ใหญ่ และกระตุ้นให้ผู้ใหญ่ มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ กอปรกับการจัดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ คือ การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ ILRC (Individualized Learning Resource Center) เพราะเป็นวิธีการสอนซึ่งพบว่า มีประสิทธิภาพดีที่สุดสำหรับผู้ใหญ่ (เพ็ญแข ประจักษ์ปัจฉิม. 2545: 192-197) เหตุนี้ถ้าต้องการแก้ปัญหาการขาดผู้ดูแลผู้สูงอายุ และต้องการแก้ปัญหาจำนวนผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ต้องแก้ไขโดยการเพิ่มความสามารถในการดูแลตัวเองของผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ การวิจัยครั้งนี้จึงคัดเลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และวิธีการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้บุคคลที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ทีมสาธารณสุข ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และผู้สูงอายุเอง สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self – directed Learning) ตามความคิดของโนลส์ (Knowles. 1975: 18) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเกิดจากความคิตรีเริ่มของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความต้องการ และความสนใจของตนเอง มีการวางแผน ระบุจุดมุ่งหมาย ในการเรียน โดยอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นน้อยที่สุด สามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และสามารถประเมินผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง บุคคลที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเรียนรู้ได้มากกว่า ดีกว่าบุคคลที่เป็นผู้รับ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาค้นคว้า และใส่ใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเรียกได้ว่า ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จะเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ดีกว่า ผู้เรียนที่เรียนตามการชี้แนะของผู้อื่น ซึ่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางมากน้อยเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะใฝ่เรียน และคุณลักษณะในการนำตนเองของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สเคเจอร์ (Skager. 1978: 116-117) กล่าวว่า ผู้ที่ต้องการเรียนรู้ด้วย

การนำตนเอง ต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ ยอมรับตนเอง สามารถวางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีแรงจูงใจภายใน มีการประเมินตนเอง เปิดกว้างต่อประสบการณ์ มีการยืดหยุ่นในการเรียนรู้ เป็นตัวของตัวเอง และมีอิสระในการเรียนรู้

ในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้เรียนตามแนวคิดของโนลส์มีผู้ที่ได้นำแนวทางดังกล่าว มาปรับใช้ในกระบวนการเรียนรู้ ดังนี้ คือ กนกวรรณ ศรีลาเลิศ (2549: 18-21) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการของตนเอง เป็นการกำหนดรูปแบบหรือแบบแผนของพฤติกรรมที่ปรารถนา หรือความสามารถที่ผู้เรียนต้องการ และประเมินระดับพฤติกรรม 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายในลักษณะของกิจกรรมที่สามารถทำได้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอด และลักษณะของพฤติกรรมทั่วไป 3) การวางแผนการเรียนรู้ โดยอาศัยรูปแบบของการทำสัญญาทางการเรียน และวิธีการตั้งคำถาม ซึ่งประกอบด้วย คำถามหลัก 6 ประการ ดังนี้ คือ สิ่งที่ผู้เรียนต้องการคืออะไร มีลักษณะอย่างไร หากคำตอบได้จากวิธีใด มีแหล่งใดที่จะให้ข้อมูลที่ต้องการ เครื่องบ่งชี้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล และวิธีการตรวจสอบ 4) การแสวงหาวิทยากร โดยผู้เรียน จะกำหนดแหล่งการเรียนรู้เอง และรู้ว่า ตนเองต้องการข้อมูลอะไร และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ ประกอบด้วย การประเมินผลด้านองค์ความรู้ การประเมินผลด้านความเข้าใจ การประเมินผลด้านทักษะ การประเมินผลด้านเจตคติ และการประเมินผลด้านค่านิยม และ สุนทร ทิบบัว (2546: 94-95) ประกอบด้วย รูปแบบการเรียนการสอนที่เรียกว่า รูปแบบเอกซ์พาร์ส หรือ ExPARS Model ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ตรวจสอบประเด็นที่ต้องการศึกษา 2) วางแผนการเรียนรู้ 3) ดำเนินการค้นคว้า 4) สะท้อนคิด และ 5) สังเคราะห์องค์ความรู้

ปัจจุบันโลกเป็นสังคมแห่งความรู้ (Knowledge Society) ความรู้ถือว่าเป็นทรัพยากรหลักที่มีค่ายิ่งซึ่งแตกต่างจากปัจจัยการผลิตอื่นๆ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลง และสร้างขึ้นใหม่ได้ตลอดเวลา ซึ่งสภาวะดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการแบ่งปัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Economy) ความรู้ได้กลายเป็นตัวขับเคลื่อนความมั่นคงของประเทศที่สำคัญ ดาเวนพอร์ท และ พรูสัค (Davenport; & Prusak. 1998) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ส่วนผสมของกรอบประสบการณ์ คุณค่า สารสนเทศ สภาพแวดล้อมและกรอบการทำงานสำหรับการประเมิน และ สินีวาส ฮารี (Srinivas, Hari. 2003) กล่าวถึง ช่องว่างของความรู้ (Knowledge Gaps) โดยสรุปว่า ช่องว่างของความรู้ที่แสดงให้เห็นถึง “ตนเองไม่มีความรู้” เป็นหนทางหนึ่งของประเทศในการพัฒนาบุคคล โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อลดช่องว่าง และเติมเต็มความรู้ให้กับบุคคลเหล่านั้น

จากข้อมูลข้างต้น เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบความสอดคล้องกับงานวิจัยมุ่งเน้น ในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพผู้ดูแลผู้สูงอายุ สำหรับบุคคลที่ทำหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุให้สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้องและถูกใจผู้สูงอายุ ผู้ที่มีความรู้ภาคทฤษฎี และ มีความรู้ภาคปฏิบัติการในการดูแลผู้สูงอายุ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำและวางรูปแบบ ซึ่งหลักการนี้สอดคล้องกับ กลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่งที่มีแรงส่งในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างๆ ให้ถูกต้องสอดคล้องกันทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติการ นั่นคือ การจัดการความรู้ (Knowledge Management : KM) ซึ่งเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์

ในฐานะที่เป็นทรัพย์สินอันมีค่าของประเทศมากที่สุด จนกระทั่งอาจกล่าวได้ว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นกลยุทธ์หรือกลไกสำคัญ เพื่อใช้ในการขับเคลื่อนประเทศ โดยให้ความสำคัญกับ "ความรู้" ซึ่งมีอยู่ในตัวบุคคลและความรู้ที่มีอยู่ในทุกองค์การของประเทศ อันจะนำมาซึ่งการสร้างองค์ความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ของประเทศได้ แนวคิดที่กล่าวนี้เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ของกระบวนการเชิงระบบที่เกี่ยวข้องกับการประมวลข้อมูล สารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคล เพื่อสร้างเป็นความรู้ หรือนวัตกรรม และจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้ โดยอาศัยช่องว่างต่างๆ ที่องค์การจัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดการแข่งขันและถ่ายโอนความรู้ และในที่สุดความรู้ที่มีอยู่จะแพร่กระจายและไหลเวียนทั่วทั้งองค์การ อย่างสมดุลงรวมทั้งเป็นไปเพื่อเพิ่มความสามารถในการพัฒนาองค์ความรู้ระดับประเทศด้วย ซึ่งความรู้พื้นฐานดังกล่าวสามารถประยุกต์ใช้กับการจัดการความรู้ในระดับองค์กรต่างๆ ได้ สำหรับในงานวิจัยครั้งนี้ ได้นำหลักการจัดการความรู้มาจัดทำกรอบแนวคิดในการศึกษา โดยมีพื้นฐานความเชื่อที่ว่า "การจัดการความรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพได้" จะต้องมียุทธศาสตร์ที่ประกอบด้วย 3 ประการคือ 1) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 2) การเรียนรู้หลักองค์การ 3) เทคโนโลยีสำหรับการจัดการความรู้ ภายใต้กระบวนการของการจัดการความรู้มีหลักการจัดการเรียนการสอน (KM Processes) ตามแนวคิดของ พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547) ที่สำคัญ 6 กระบวนการ ดังนี้ คือ 1) กระบวนการระบุถึงความรู้ที่ต้องการ โดยการกำหนดเป้าหมาย เน้นการแข่งขันความรู้ สร้างเกณฑ์การสืบค้น ค้นหาคุณสมบัติกลุ่มเป้าหมายด้วยการคัดสรรและ ปรับตัวผู้ที่ถูกคัดเลือก 2) การจัดหาความรู้ เป็นการแสวงหาและรวบรวมความรู้จากแหล่งต่างๆ แลกเปลี่ยนความรู้ผ่านความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ (Tacit Knowledge) โดยพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง 3) การจัดเก็บ และค้นคืนความรู้ เป็นการระบุ ประเมิน ออกแบบสิ่งที่ใช้เก็บ กำหนดโครงสร้าง และการจัดเก็บความรู้ จำแนกเป็นหมวดหมู่ และการบูรณาการความรู้ 4) การใช้ความรู้ เป็นการประยุกต์ความรู้กับการปฏิบัติงานโดยใช้การเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ผ่านระบบ และเน้นการจัดระบบเครือข่าย 5) การเคลื่อนย้าย/กระจาย/การแข่งขันความรู้ เป็นการเคลื่อนย้ายถ่ายทอดความรู้ทั้งแบบที่ตั้งใจ และแบบไม่ตั้งใจ เน้นการถ่ายทอดจากประสบการณ์โดยใช้เครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศ ฐานข้อมูลต่างๆ และ 6) การสร้างความรู้ใหม่ เป็นการระบุ ประเมิน ประยุกต์ความรู้ โดยเน้นการเรียนรู้ภาคปฏิบัติการจากประสบการณ์เป็นหลัก และปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

เมื่อเปรียบเทียบแนวคิด จุดเด่น และข้อจำกัดของขั้นตอนการเรียนรู้ระหว่างการใช้กระบวนการเรียนรู้ทั้ง 2 กระบวนการ คือ กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ กระบวนการจัดการความรู้ โดยเปรียบเทียบตามการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน พบว่า

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีจุดเด่นคือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองในการเรียน ค้นหาความรู้โดยใช้ความรู้ตามหลักทฤษฎี (Explicit Knowledge และ Reference) จากฐานข้อมูล หรือผู้เชี่ยวชาญ โดยมีข้อจำกัดคือ การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ยากในกรณีผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำ ส่วนกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า มีจุดเด่นคือ ใช้องค์ความรู้เป็นหลักในการเรียนรู้ โดยใช้ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์

(Tacit Knowledge) ร่วมกับความรู้ตามหลักทฤษฎี (Explicit Knowledge) ในการเรียนรู้ แต่มีข้อจำกัด คือ การเรียนรู้โดยกลุ่มคนที่แตกต่างกันจะทำให้มีแนวคิดที่หลากหลาย

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนการเรียนรู้พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีจุดเด่น คือ มีการกำหนดกระบวนการวางแผนการเรียนอย่างชัดเจน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใช้วิธีการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถามโดยมีข้อจำกัด คือ ความรู้พื้นฐานด้านการวางแผนทางการเรียนที่แตกต่างกันทำให้ประสิทธิภาพในการวางแผนทางการเรียนแตกต่างกันด้วย ส่วนกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า มีจุดเด่นคือมีการกำหนดเกณฑ์และคัดสรรผู้ที่ผ่านเกณฑ์ก่อนการเรียนรู้ และ มีการร่วมกำหนดความต้องการระหว่างผู้เรียนและผู้สอน แต่มีข้อจำกัดคือ ไม่มีการกำหนดกระบวนการวางแผนทางการเรียนในกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีลักษณะการเรียนรู้เป็นเฉพาะบุคคล (Individual) และมีข้อจำกัด คือบางครั้งไม่สามารถแก้ปัญหาการเรียนรู้ได้ครบถ้วน ส่วนกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า มีจุดเด่นคือ เน้นการทำงานเป็นทีม (Team Work) โดยใช้แนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้วิธี Focus Group ในกลุ่มคนที่มีเป้าหมายในการเรียนรู้เรื่องเดียวกัน โดยมีข้อจำกัด คือ มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 4 กิจกรรม / กระบวนการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีจุดเด่นคือ มีขั้นตอนการเรียนรู้อย่างชัดเจน 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการของตนเอง 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ 3) การวางแผนการเรียน โดยให้ผู้เรียนร่วมวางแผนและอาศัยรูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน และวิธีการตั้งคำถาม 4) การแสวงหาวิทยากร แหล่งความรู้ และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ และมีข้อจำกัด คือ ขาดขั้นตอนการเรียนรู้ในเรื่อง 1) การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ 2) การใช้ความรู้ 3) การเคลื่อนย้าย/กระจาย/การแบ่งปันความรู้ และ 4) การสร้างความรู้ใหม่ ส่วนกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า มีจุดเด่นในการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การระบุถึงความรู้ที่ต้องการ 2) การจัดหาความรู้ 3) การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ 4) การใช้ความรู้ 5) การเคลื่อนย้าย/กระจาย/การแบ่งปันความรู้ และ 6) การสร้างความรู้ใหม่ และมีข้อจำกัด คือ ขาดขั้นตอนการเรียนรู้ 1) การวางแผนการเรียนอย่างชัดเจน และ 2) การทำสัญญาทางการเรียนและขาดวิธีการตั้งคำถามทางการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล พบว่ากระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีจุดเด่นคือ มีการประเมินผลการเรียนรู้อย่างชัดเจนประกอบด้วย 1) การประเมินผลด้านองค์ความรู้ 2) การประเมินผลด้านความเข้าใจ 3) การประเมินผลด้านทักษะ 4) การประเมินผลด้านเจตคติ และ 5) การประเมินผลด้านค่านิยม และมีข้อจำกัด คือ 1) ไม่มีการประเมินผลกระทบจากการเรียนรู้ และ 2) ไม่มีการประเมินองค์ความรู้ใหม่ที่ได้ ส่วนกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า มีจุดเด่น คือมีการประเมิน 1) องค์ความรู้ใหม่ 2) กระบวนการที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ 3) ประเมินผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง และ 4) มีการปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัย และมีข้อจำกัดคือ ไม่มีการประเมินการเรียนรู้แต่ละขั้นตอน

จากผลการวิเคราะห์จุดเด่น และข้อจำกัดของกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และกระบวนการจัดการความรู้พบว่าทั้ง 2 กระบวนการมีจุดเด่นและข้อจำกัดที่แตกต่างกันโดยหากนำกระบวนการทั้ง 2 มาวิเคราะห์และใช้จุดเด่นของแต่ละกระบวนการมาเป็นกระบวนการเรียนรู้ จะทำให้ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลในการเรียนรู้สูงขึ้น เท่าที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า หากจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้ด้วยตนเอง และใช้กระบวนการจัดการความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ โดยบุคคลที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุทุกคน เป็นกระบวนการ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง ใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาร่วมกับความรู้เชิงทฤษฎีเป็นแนวทางในการจัดทำองค์ความรู้ใหม่ อาจอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้ ผู้เรียนจะทำการวิเคราะห์ความต้องการที่จะเรียนรู้ของตนเอง กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ แยกแยะแจกแจง ข้อมูลในการเรียนรู้ทั้งที่เป็นตัวบุคคลและอุปกรณ์ คัดเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมและประเมินการเรียนรู้ นั้นๆ (Knowles. 1975: 18) ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และเป็นระบบการจัดการความรู้ที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ได้ประมาณร้อยละ 70.00 ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองขึ้นอยู่กับทักษะทางปัญญา หรือความสามารถในเชิงวิชาการ สังคม อารมณ์ ทักษะที่ดี มีการควบคุมตนเองที่ดีและประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา นอกจากนี้ ต้องเน้นผู้ที่ยอมรับตนเอง (Self Acceptance) มีทัศนคติต่อตนเองทางบวก มีแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) มีความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ซึ่งผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเป็นผู้ที่สนุกกับสิ่งที่ตนเรียนด้วยความสนใจ และมีความรู้สึกว่าคุณสามารถควบคุมทิศทางของตนเองได้ ซึ่งพบในผู้ใหญ่เป็นส่วนใหญ่และเป็นการควบคุมที่มีจากภายในตนเอง (Skager. 1978: 116-117)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัย จึงมีความตั้งใจที่จะพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยนำผลการวิเคราะห์ข้อดีและข้อจำกัดของกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 2 กระบวนการ และกำหนดขอบเขตการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ โดยดำเนินการคัดสรรกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ นำมาจัดกระทำการทดลอง 5 ขั้นตอน โดยกำหนดวิธีการและการประเมินผลโดยละเอียด ดังนี้ **ขั้นตอนที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์** ประกอบด้วย การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการของตนเอง และการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง **ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้** ประกอบด้วย การวางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม **ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวิธีการเรียนรู้** ประกอบด้วย การจัดหาความรู้ทั้งภายในและภายนอก การแลกเปลี่ยนความคิด สื่อสารสนเทศ รวมถึง การจัดเก็บ และค้นคืนความรู้ ระบุ ประเมิน ออกแบบ จัดหมวดหมู่และบูรณาการความรู้ **ขั้นตอนที่ 4 กำหนดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้** ประกอบด้วย การประยุกต์ใช้ความรู้ การเชื่อมโยงความรู้ การสร้างระบบเครือข่ายความรู้ การเคลื่อนย้าย กระจาย แบ่งปันความรู้ และการสร้างความรู้ใหม่โดยระบุแนวคิด ประเมิน รวบรวมเครือข่าย การประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประสบการณ์ และมีการปรับปรุงความรู้อยู่เสมอ และ**ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้** ประกอบไปด้วย การประเมินผลด้านองค์ความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ และด้านค่านิยม โดยภายหลัง

การทดลองได้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ โดยเน้นการนำไปใช้งานได้จริงกับทีมสาธารณสุข บุคคลในครอบครัวที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ และตัวผู้สูงอายุเอง สามารถนำรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมนี้ ไปศึกษาและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

สำหรับรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ มีความมุ่งหมายของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ความสำคัญของการวิจัย

สำหรับรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ มีความสำคัญของการวิจัย ดังนี้

1. ได้นวัตกรรมใหม่เป็นรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ โดยให้ทีมผู้ที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดทำรูปแบบการพัฒนาโดยสามารถวางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และจัดการเรียนรู้ในรูปแบบเครือข่ายองค์ความรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ
2. แนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับบริบทของผู้สูงอายุ โดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและใช้กระบวนการจัดการความรู้ สำหรับทีมผู้ที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ (ประกอบด้วย ทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุ และทีมผู้สูงอายุเอง)
3. เผยแพร่รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ให้กับองค์กร หรือหน่วยงานที่สามารถนำรูปแบบการเรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ได้ และเพื่อเป็นตัวอย่างให้จังหวัดในภูมิภาคต่างๆ นำไปประยุกต์ใช้กับสถาบันที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการดูแลผู้สูงอายุ สถานพยาบาลสำหรับจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน ชมรมผู้สูงอายุระดับอำเภอ และจังหวัดต่างๆ ต่อไปได้
4. ส่งเสริมให้มีการดูแลผู้สูงอายุโดยครอบครัวเพื่อลดปัญหาการทอดทิ้งและขาดผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพราะในปัจจุบันพบว่า ปัญหาการดูแลผู้สูงอายุเป็นปัญหาที่สำคัญมาก โดยมีเหตุผลมาจากการขาดผู้ดูแล และผู้ดูแลขาดความรู้ที่ถูกต้องในการดูแล ซึ่งรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ร่วมกับการใช้กระบวนการจัดการความรู้สำหรับบุคคลที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุจะช่วยแก้ปัญหาในข้อนี้ได้

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ทำการวิจัย ได้แก่ บุคคลที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย ทีมสาธารณสุข ประกอบด้วย พยาบาล พนักงานผู้ช่วยพยาบาล เจ้าหน้าที่ทีมเยี่ยมบ้านที่ปฏิบัติงานเป็นบุคลากรในโรงพยาบาลกรุงสยามเซนต์คาร์ลอส อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี และ สถานีอนามัยอำเภอหนองใหญ่ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 70 คน (ทะเบียนสถิติบุคลากรทางการแพทย์ โรงพยาบาลกรุงสยามเซนต์คาร์ลอส ปทุมธานี. 2552: 1-2, ทะเบียนสถิติบุคลากรทางการแพทย์สถานีอนามัยอำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี. 2552) บุคคลที่ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และผู้สูงอายุในเขตตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี และสถานีอนามัยอำเภอหนองใหญ่ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี จำนวน 200 ครอบครัว (ทะเบียนสถิติประชากรในเขตตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี. 2552: 1 และทะเบียนสถิติประชากรในเขตสถานีอนามัยอำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี. 2552: 1)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานำร่อง เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ จำนวน 18 คน (แยกกลุ่มที่ 1 คະແນນຄຸນລັກຊະນະຜູ້ຮຽນຮູ້ດ້ວຍການນຳຕົນເອງຮ່ວມກັບການຈັດການຄວາມຮູ້ຂອງຜູ້ດູແລ່ຜູ້ສູງອາຍຸຮັດບັສູງ (SDL-KM ສູງ) ກຸ່ມທີ່ 2 ຄະແນນຄຸນລັກຊະນະຜູ້ຮຽນຮູ້ດ້ວຍການນຳຕົນເອງຮ່ວມກັບການຈັດການຄວາມຮູ້ຂອງຜູ້ດູແລ່ຜູ້ສູງອາຍຸ ຮັດບັສູງ (SDL-KM ປານກາລ) ແລະກຸ່ມທີ່ 3 ຄະແນນຄຸນລັກຊະນະຜູ້ຮຽນຮູ້ດ້ວຍການນຳຕົນເອງຮ່ວມກັບການຈັດການຄວາມຮູ້ຂອງຜູ້ດູແລ່ຜູ້ສູງອາຍຸຮັດບັສູງ (SDL-KM ຕ່ຳ) ກຸ່ມລະ 6 ຄົນ ຮ່ວມ 18 ຄົນ) 2) ກຸ່ມຕົວຢ່າງທີ່ໃຊ້ໃນຂັ້ນທົດລອງໃຊ້ຮູບແບບ ເພື່ອພັດທະນາຮູບແບບການພັດທະນາຜູ້ດູແລ່ຜູ້ສູງອາຍຸ ໂດຍວິທີການຮຽນຮູ້ດ້ວຍການນຳຕົນເອງ ແລະການຈັດການຄວາມຮູ້ ຈຳນວນ 54 ຄົນ ແຍກກຸ່ມຕົວຢ່າງເປັນ 3 ກຸ່ມ ຄື ກຸ່ມທີ່ 1 ຄະແນນຄຸນລັກຊະນະຜູ້ຮຽນຮູ້ດ້ວຍການນຳຕົນເອງຮ່ວມກັບການຈັດການຄວາມຮູ້ຂອງຜູ້ດູແລ່ຜູ້ສູງອາຍຸຮັດບັສູງ (SDL-KM ສູງ) (ໂດຍແບ່ງເປັນ ພະຍາບາລ ພະນັກງານຜູ້ຊ່ວຍພະຍາບາລ ແລະເຈົ້າໜ້າທີ່ຕີມເຍີມບ້ານ ຈຳນວນ 6 ຄົນ ບຸກຄົນທີ່ດູແລ່ຜູ້ສູງອາຍຸທີ່ບ້ານ ຈຳນວນ 6 ຄົນ ແລະຜູ້ສູງອາຍຸ ຈຳນວນ 6 ຄົນ) ກຸ່ມທີ່ 2 ຄະແນນຄຸນລັກຊະນະຜູ້ຮຽນຮູ້ດ້ວຍການນຳຕົນເອງຮ່ວມກັບການຈັດການຄວາມຮູ້ຂອງຜູ້ດູແລ່ຜູ້ສູງອາຍຸຮັດບັສູງ (SDL-KM ປານກາລ) (ໂດຍແບ່ງເປັນ ພະຍາບາລ ພະນັກງານຜູ້ຊ່ວຍພະຍາບາລ ແລະເຈົ້າໜ້າທີ່ຕີມເຍີມບ້ານ ຈຳນວນ 6 ຄົນ ບຸກຄົນທີ່ດູແລ່ຜູ້ສູງອາຍຸທີ່ບ້ານ ຈຳນວນ 6 ຄົນ ແລະຜູ້ສູງອາຍຸ ຈຳນວນ 6 ຄົນ) ແລະກຸ່ມທີ່ 3 ຄະແນນຄຸນລັກຊະນະຜູ້ຮຽນຮູ້ດ້ວຍການນຳຕົນເອງຮ່ວມກັບການຈັດການຄວາມຮູ້ຂອງຜູ້ດູແລ່ຜູ້ສູງອາຍຸຮັດບັສູງ (SDL-KM ຕ່ຳ) (ໂດຍແບ່ງເປັນ ພະຍາບາລ ພະນັກງານຜູ້ຊ່ວຍພະຍາບາລ ແລະເຈົ້າໜ້າທີ່ຕີມເຍີມບ້ານ ຈຳນວນ 6 ຄົນ ບຸກຄົນທີ່ດູແລ່ຜູ້ສູງອາຍຸທີ່ບ້ານ ຈຳນວນ 6 ຄົນ ແລະຜູ້ສູງອາຍຸ ຈຳນວນ 6 ຄົນ) ກຸ່ມລະ 18 ຄົນ ຮ່ວມ 54 ຄົນ

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

2.2 ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

3. ขอบเขตการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ แบ่งเป็น 4 ด้าน คือ

3.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านเนื้อหา โดยมุ่งเน้นกลุ่มตัวอย่าง สามารถให้การดูแลผู้สูงอายุ ได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมในเรื่อง สภาพการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม อาหารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยขอบเขตด้านเนื้อหานี้จะได้มาจากการวิเคราะห์กำหนดความต้องการของตนเองและกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง

3.2 ขอบเขตด้านรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยดำเนินการ 5 ขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการของตนเอง ประกอบด้วย การกำหนดรูปแบบ หรือแบบแผนของพฤติกรรมที่ปรารถนา หรือความสามารถที่ผู้เรียนต้องการ การประเมินระดับพฤติกรรม หรือสมรรถภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของผู้เรียน และการประเมินความแตกต่างระหว่างรูปแบบหรือแบบแผนที่ต้องการกับระดับพฤติกรรม 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ ประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมายในลักษณะของกิจกรรมที่สามารถกระทำได้ ลักษณะของความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอด และลักษณะของพฤติกรรมทั่วไป 3) การวางแผนการเรียน เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนรู้อย่างตนเองได้โดยอาศัยรูปแบบของการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม 4) การแสวงหาวิทยากร โดยผู้เรียนจะกำหนดแหล่งการเรียนรู้เองและรู้ว่าตนเองต้องการข้อมูลอะไร สามารถแสวงหาข้อมูลได้ด้วยตนเองจนกว่าจะได้ข้อมูล ซึ่งผู้เรียนอาจได้รับความช่วยเหลือ แนะนำ เกี่ยวกับแหล่งข้อมูลที่เหมาะสม จาก ครู วิทยากร เพื่อน หรือบุคลากรรอบข้างก็ได้ และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ ด้านองค์ความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ และด้านค่านิยม

3.3 ขอบเขตการใช้กระบวนการจัดการความรู้

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการใช้กระบวนการจัดการความรู้ โดยแบ่งออกเป็น 6 กระบวนการ ดังนี้ 1) กระบวนการระบุถึงความรู้ที่ต้องการ ประกอบด้วย กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ การระบุถึงความรู้เน้นการแบ่งปันความรู้ สร้างเกณฑ์การสืบค้น 2) กระบวนการจัดหาความรู้ประกอบด้วย การแสวงหาและรวบรวมความรู้จากแหล่งภายในและภายนอกองค์กร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสารสนเทศ

ทางความรู้ผ่านประสบการณ์ในอดีตเป็นความรู้ที่เกิดขึ้นจากประสบการณ์ (Tacit Knowledge) และมีการพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง 3) กระบวนการจัดเก็บ และค้นคืนความรู้ ประกอบด้วย ระบุถึงความรู้ ประเมินความรู้ ออกแบบสิ่งที่ใช้เก็บความรู้ กำหนดโครงสร้างและการจัดเก็บความรู้ จำแนกความรู้ เป็นหมวดหมู่ บูรณาการความรู้ และปรับปรุงแผนที่ความรู้ให้ทันสมัย 4) กระบวนการใช้ความรู้ เป็นการประยุกต์ความรู้กับการปฏิบัติงาน โดยใช้การเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ผ่านระบบการไหลของงาน และระบบเครือข่าย 5) กระบวนการเคลื่อนย้าย/กระจาย/การแบ่งปันความรู้ เน้นการถ่ายทอดจากประสบการณ์หมุนเวียนเปลี่ยนงาน และการสื่อสารเป็นหลัก และ 6) กระบวนการสร้างความรู้ใหม่ ประกอบด้วย การระบุ ประเมิน ความคิดใหม่ๆ การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ เน้นการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ การจากประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต ประเมินผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัย

3.4 ขอบเขตด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการใช้กระบวนการจัดการความรู้

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการใช้กระบวนการจัดการความรู้ โดยดำเนินการคัดสรรกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ ซึ่งจัดกระทำทดลอง 5 ขั้นตอน โดยกำหนดวิธีการและการประเมินผลโดยละเอียดดังนี้ **1) กำหนดวัตถุประสงค์** ประกอบด้วย การวิเคราะห์กำหนดความต้องการของตนเอง และการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง **2) วางแผนการเรียนรู้** ประกอบด้วยการวางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม **3) กำหนดวิธีการเรียนรู้** ประกอบด้วย การจัดหาความรู้ ทั้งภายในและภายนอก การแลกเปลี่ยนความคิด สื่อ สารสนเทศ รวมถึง การจัดเก็บ และค้นคืนความรู้ ระบุ ประเมิน ออกแบบ จัดหมวดหมู่และบูรณาการความรู้ **4) กำหนดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้** ประกอบด้วย การประยุกต์ใช้ความรู้ การเชื่อมโยงความรู้ การสร้างระบบเครือข่ายความรู้ การเคลื่อนย้าย กระจาย แบ่งปันความรู้ และการสร้างความรู้ใหม่โดยระบุแนวคิด ประเมิน รวบรวมเครือข่าย การประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประสบการณ์ และมีการปรับปรุงความรู้อยู่เสมอ และ **5) การประเมินผลการเรียนรู้** ประกอบไปด้วย การประเมินผลด้านองค์ความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ และด้านค่านิยม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบและยืนยันกรอบลักษณะด้วยวิธีการตอบแบบสอบถามปลายปิด

4.2 ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบ และเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนา โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนา และให้ผู้เชี่ยวชาญอีก 4 ท่านตรวจสอบความถูกต้องครั้งสุดท้ายก่อนทดลองใช้จริง

4.3 ขั้นตอนที่ 3 ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยศึกษาค่าดัชนีประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนา และเปรียบเทียบกับระดับองค์ความรู้ที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มตัวอย่าง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ หมายถึง รูปแบบการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์จุดเด่น และข้อจำกัดของทฤษฎีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุประกอบไปด้วยขั้นตอน ดังนี้ คือ 1) การกำหนดวัตถุประสงค์ 2) การวางแผนการเรียนรู้ 3) กำหนดวิธีการเรียนรู้ 4) กำหนดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ โดยการประยุกต์ เชื่อมโยง และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) วิธีการตั้งคำถาม และการทำกิจกรรมกลุ่มแบบมีส่วนร่วม ซึ่งเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ด้วยการสังเคราะห์ความรู้ โดยตัวผู้เรียนเอง รูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น เรียกว่า รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอล แอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model) ประกอบด้วย กิจกรรมการพัฒนา 6 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S) หมายถึง ผู้เรียนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ด้วยตนเอง และทำการทดสอบคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ก่อนเข้าร่วมโครงการ

1.2 วางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D) หมายถึง กระบวนการวางแผนการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างสามารถวางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม

1.3 ดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L) หมายถึง กระบวนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

1.4 สะท้อนคิด (A thinking reflect : and) หมายถึง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดถึงความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้อย่างอิสระในกลุ่มที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้เท่ากัน

1.5 แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) หมายถึง เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดถึงความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้อย่างอิสระในกลุ่มที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ละกันทั้งสูง-กลาง-ต่ำ)

1.6 สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M) หมายถึง ขั้นตอนการประเมินการเรียนรู้เป็นการประเมินผลด้านองค์ความรู้ ด้านความเข้าใจและด้านทักษะในการเรียนรู้

2. คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ หมายถึง ข้อบ่งชี้คุณลักษณะที่แสดงให้เห็นว่า ผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยวิธีดังกล่าว ประกอบด้วย 17 คุณลักษณะ ดังนี้ สมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายได้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง วางแผนการเรียนรู้ได้ รู้วิธีการค้นหาความรู้ ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้วิธีการจัดบันทึก สามารถแลกเปลี่ยนข้อมูล สามารถสร้างเครือข่าย รู้วิธีปรับใช้ความรู้ รู้วิธีการบูรณาการความรู้ และสามารถพัฒนาความรู้ได้ตามบริบทตนเอง

3. ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม รวมถึงต้องการได้รับการดูแลทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคมอย่างต่อเนื่องโดยทีมผู้ที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ (ทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุ และทีมผู้สูงอายุ)

4. ทีมผู้ที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ หมายถึง บุคลากรทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และทีมผู้สูงอายุดูแลตนเอง ที่ทำหน้าที่ดูแลบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

4.1 ทีมสาธารณสุข หมายถึง บุคลากร ด้านงานสาธารณสุข ได้แก่ พยาบาล ผู้ช่วยพยาบาล พนักงานผู้ช่วยพยาบาล และเจ้าหน้าที่ทีมเยี่ยมบ้าน ที่ทำหน้าที่ดูแลบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป

4.2 ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งมีหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปในบ้าน และพักอาศัยอยู่ที่ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี และเขตความรับผิดชอบสถานีอนามัยอำเภอหนองใหญ่ อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 เป็นต้นไป

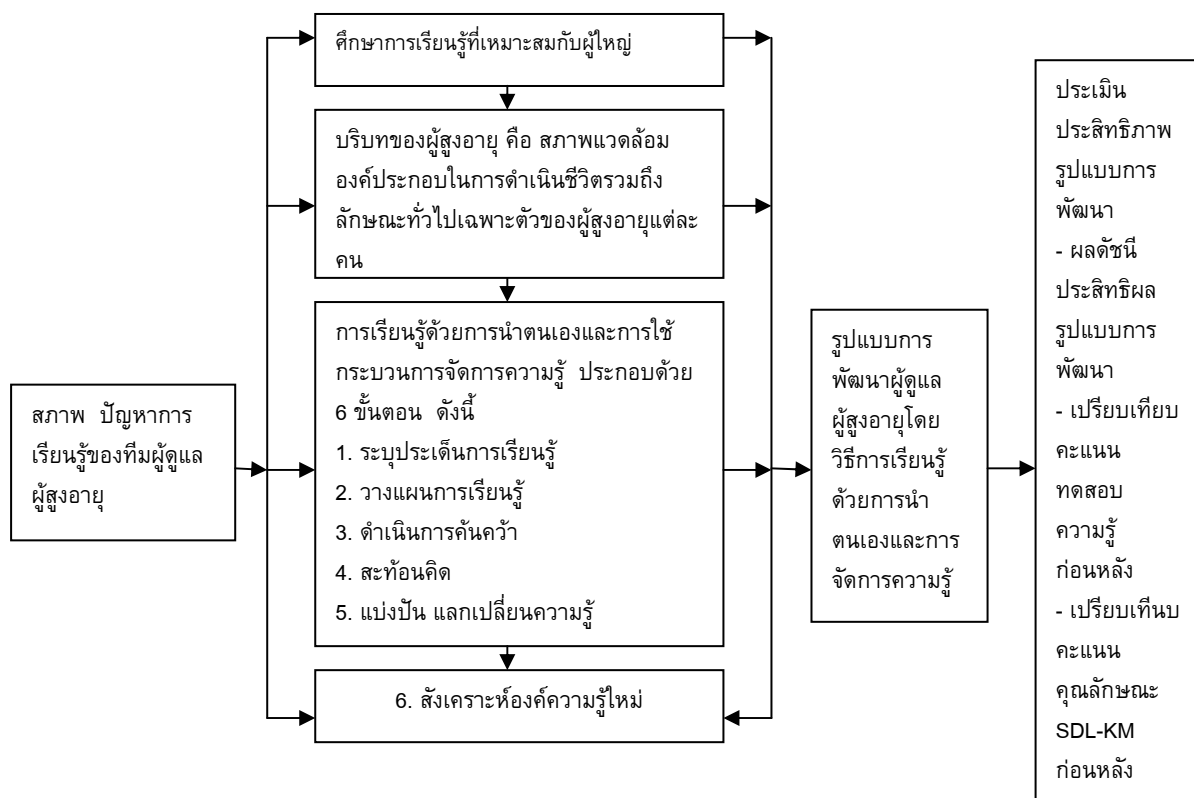
4.3 ทีมผู้สูงอายุดูแลตนเอง หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม แล้วดูแลตนเองได้ตามการเปลี่ยนแปลงอย่างถูกต้อง

5. บริบทของผู้สูงอายุ หมายถึง สภาพแวดล้อม องค์ประกอบในการดำเนินชีวิต รวมถึงลักษณะทั่วไปเฉพาะตัวของผู้สูงอายุแต่ละคน

6. พัฒนาองค์ความรู้ที่เหมาะสมในการดูแลผู้สูงอายุ หมายถึง การพัฒนาความรู้ที่ใช้ในการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม จากทีมผู้ที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ตามสภาพความเป็นอยู่ สภาพสังคม และความต้องการของผู้สูงอายุ โดยไม่รวมความรู้ในการดูแลกรณีผู้สูงอายุที่เป็นโรคเจ็บป่วยทางด้านร่างกาย และด้านจิตใจ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

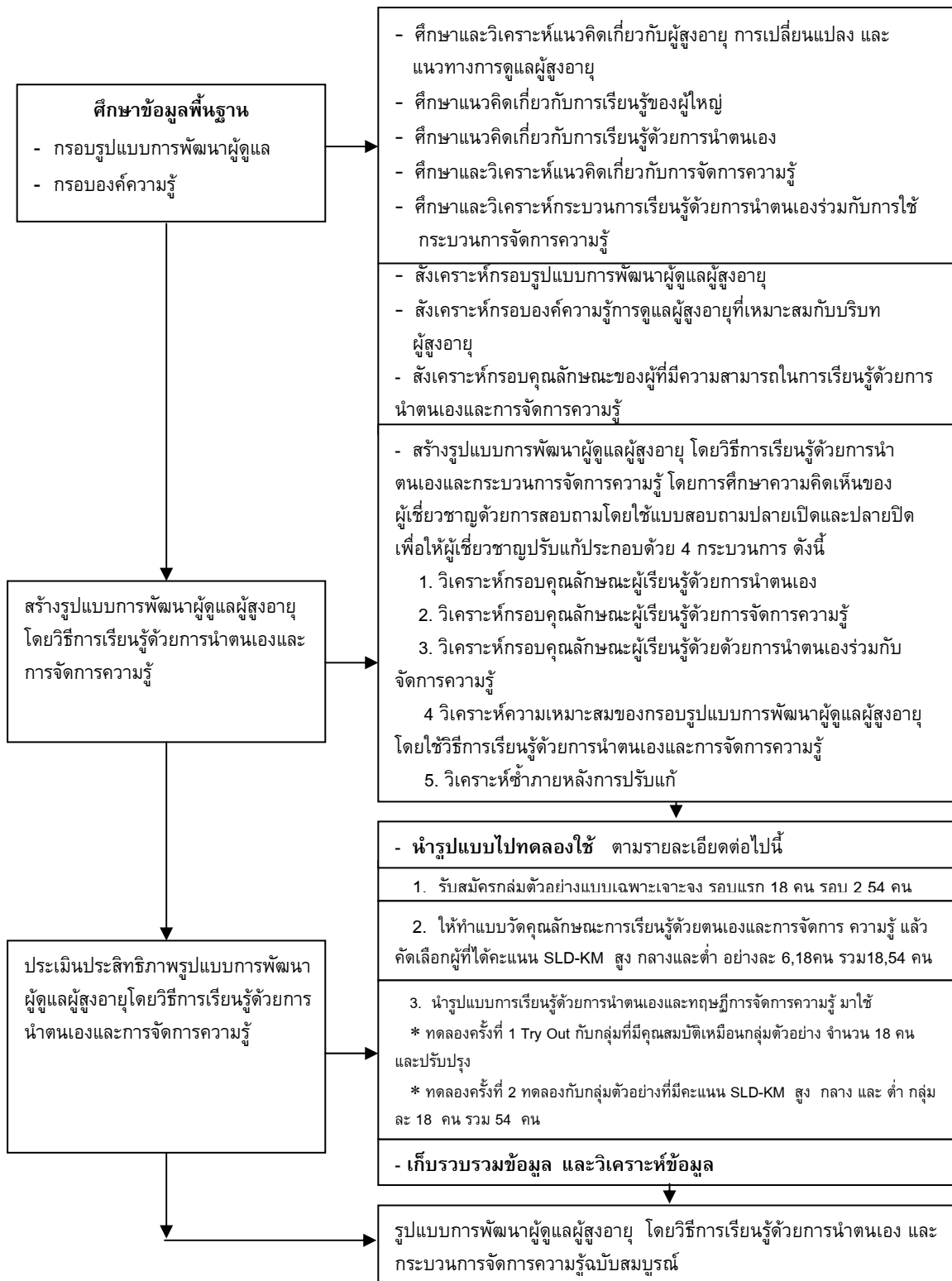
กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ในครั้งนี้คือ การศึกษาสภาพการเรียนรู้ที่เป็นปัญหาของทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ทีมผู้สูงอายุ ที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ มาแก้ปัญหาซึ่งประกอบด้วย การบูรณาการความรู้ด้านสภาพผู้เรียน เนื้อหาการดูแลผู้สูงอายุ จิตวิทยาและหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ และการเรียนรู้ด้านการนำตนเองและการจัดการความรู้ของทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน ทีมผู้สูงอายุ ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ภาพประกอบ 1 แสดงกรอบแนวคิดในการทำวิจัย

กรอบแนวคิดขั้นตอนในการทำวิจัยรูปแบบการพัฒนานี้ ประกอบด้วยการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เช่น ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเห็นคุณค่าในตนเอง ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้ ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาผู้ใหญ่ ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลง และแนวทางการดูแลผู้สูงอายุ และศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นพื้นฐานในการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ โดยผ่านการตรวจสอบประสิทธิผลจากผู้เชี่ยวชาญ ทดลองใช้ 2 ครั้ง กับกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ประกอบด้วย คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้

ของผู้ดูแลผู้สูงอายุระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ อย่างละ 18 คน รวม 54 คน และนำมาปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

ภาพประกอบ 2 แสดงกรอบแนวคิดขั้นตอนในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาค้นคว้า เรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และหลักการดำเนินงาน จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย การสรุปผลและอภิปรายผลการวิจัยในครั้งนี้ ดังรายละเอียดที่จะนำเสนอตามลำดับต่อไปนี้

1. ผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลง และการดูแลผู้สูงอายุ
2. การเรียนรู้ของผู้ใหญ่
3. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
4. กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management)
5. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา

1. ผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลง และการดูแลผู้สูงอายุ

สำหรับในหัวข้อแนวคิดเกี่ยวกับผู้สูงอายุผู้วิจัยทำการศึกษาใน 6 หัวข้อต่อไปนี้ 1.1) ความหมายของผู้สูงอายุ 1.2) การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ 1.3) มาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุระดับสากล 1.4) ปัญหาและแนวทางการดูแลรักษาสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ 1.5) อาหารสำหรับผู้สูงอายุ และ 1.6) การออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ความหมายของผู้สูงอายุ

มีผู้ให้ความหมายของคำว่า “ผู้สูงอายุ” ดังนี้

ฮาวิกเฮิร์ท (Havighurst. 1970: 7) กล่าวว่า วัยชรา – วัยสูงอายุ (Late Maturity) คือ ช่วงอายุ 60 ปี ขึ้นไป

นักจิตวิทยาแบ่งวัยของผู้สูงอายุออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้คือ กลุ่มผู้สูงอายุตอนต้น (60-74 ปี) กลุ่มผู้สูงอายุตอนกลาง (75 - 84 ปี) และกลุ่มผู้สูงอายุตอนปลาย (85 ปีขึ้นไป) หรือกลุ่มอ่อนแอ ซึ่งต้องอาศัยการดูแลจากผู้อื่น (เพ็ญแข ประจันปัจฉินีก. 2542: 42)

คนชรา หรือผู้สูงอายุ (Elderly) หมายถึง บุคคลที่อยู่ในวัยสุดท้ายของวงจรชีวิต ซึ่งวงจรชีวิตนั้น จะเริ่มต้นตั้งแต่วัยทารก วัยเด็ก วัยหนุ่มสาว วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา การกำหนดเกณฑ์ว่าเมื่อไหร่ จึงจะเรียกว่าผู้สูงอายุนั้น เดิมได้กำหนดการเป็นผู้สูงอายุโดยบทบาทหน้าที่ของบุคคลนั้นๆ ในสังคม ซึ่งบทบาทเหล่านั้นมักแสดงออกโดยการเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ ส่วนในปัจจุบันมักจะใช้อายุเป็นเกณฑ์ในการกำหนดความหมายของการเป็นผู้สูงอายุ การใช้อายุเป็นเกณฑ์นี้ มักแตกต่างกันไปในสังคมแต่ละประเทศ เช่น บางประเทศกำหนด 55 ปี บางประเทศกำหนด 65 ปี หรือ 70 ปี และ

ตัวเลขเหล่านี้คือ เกณฑ์อายุที่ใช้เพื่อการเกษียณตัวเอง จากการปฏิบัติงานตามหน้าที่แต่ละประเทศกำหนด ขึ้นไว้แน่นอน (สุรกุล เจนอบรม. 2541: 6)

สรุปได้ว่า ผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม รวมถึงต้องการการดูแลจากบุคคล ในครอบครัวหรืออยู่ในภาวะพึ่งพาผู้อื่นมากขึ้น

1.2 การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ

สำหรับในหัวข้อการเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ ผู้วิจัยทำการศึกษาใน 4 หัวข้อ ต่อไปนี้
1.2.1) การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย 1.2.2) การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และจิตใจ 1.2.3) การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม และ 1.2.4) การปรับตัวของผู้สูงอายุ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.2.1 การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย

บรรลู่ ศิริพานิช (2549: 9 – 39) ได้ให้ความเห็นว่า ความเสื่อมทางชีวภาพเกิดขึ้นในระดับเซลล์ของอวัยวะต่างๆ ความเสื่อมนี้ เป็นผลที่เกิดจากปฏิกิริยาระหว่างปัจจัยทางพันธุกรรม เมตาบอริซึม ฮอร์โมน อิมมู และกายวิภาค ทำให้โมเลกุลและเซลล์เสื่อม มีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของ DNA และ RNA ของเซลล์ที่เสื่อมในผู้สูงอายุบางคน ทำให้มีการเสื่อมของอวัยวะภายในและภายนอก

1) **สิ่งที่บ่งบอกถึงความชรา** คือ ลักษณะทั่วไปที่ปรากฏให้เห็นภายนอก ได้แก่ เส้นผมสีขาว และบางลง ในหน้าที่มีผิวหนังเหี่ยวย่น ลักษณะการเดินท่าทางที่เชื่องช้า แต่สิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นอย่างมากในคนที่อายุ 80 ปีขึ้นไป เรื่องนี้มีปัจจัยมากมายที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น โรคเรื้อรัง ความเครียด สภาพแวดล้อมที่ไม่ดี อากาศ ความร้อนจากแสงแดด ที่ทำให้เกิดกระบวนการแก่ของเซลล์ เกิดขึ้นในระบบต่างๆของร่างกาย

2) **ผิวหนัง** ความชุ่มชื้นลดลง ผิวแห้ง บาง ขนร่วง เล็บแห้ง เปราะ ความยืดหยุ่นของผิวหนังลดลง ไขมันใต้ผิวหนังมีจำนวนลดลง เป็นเหตุให้ความทนจากแสงแดดลด ง่ายต่อการติดเชื้อ ความทนต่อความร้อนเย็นลดลง และผิวหนังฉีกขาดได้ง่าย เมื่ออายุเริ่มมากขึ้น จะพบริ้วรอยชัดเจน บริเวณหางตา หนึ่งตา ด้านล่างห้อยเป็นถุงใหญ่ เนื่องจากความตึงตัวของเนื้อเยื่อลดลง ทำให้ไขมันบริเวณใต้ตาหย่อนยานลง บางคนจะมีตกกระเป็นสีน้ำตาล หรือดำ ขนาด 2 – 5 มิลลิเมตร พบที่ แขน ขา ใบหน้า ซึ่งไม่อันตราย เป็นลักษณะที่เด่นชัดของผู้สูงอายุ บางครั้งจึงเรียกวัยนี้ว่า “วัยตกกระ” เนื่องจากเซลล์ลดการสร้างเม็ดสีลง 8 – 20% เมื่ออายุมากขึ้นเกิน 60 ปี เช่นเดียวกับเม็ดไฟ จะลดจำนวนลงเมื่ออายุมากขึ้น

3) **ต่อมเหงื่อ** จะหดเล็ก ความสามารถของต่อมเหงื่อในการผลิตเหงื่อเสียไป ทำให้เหงื่อออกน้อย อีกทั้งจำนวนต่อมเหงื่อจะลดลงทุกๆ 10 ปี ที่อายุมากขึ้น เพราะฉะนั้น ผู้สูงอายุจะมีเหงื่อออกน้อยลง แม้อยู่ในสภาพอากาศร้อน ถ้าอุณหภูมิลดลงเล็กน้อย เช่น หน้าหนาว หรือหน้าฝน ก็เกิดอาการหนาวมาก เมื่อเทียบกับตอนอยู่ในวัยเด็กหรือวัยหนุ่มสาว

4) **ต่อมสร้างกลืนตัว** ซึ่งจะมากบริเวณรักแร้ และอวัยวะเพศ จะมีจำนวนลดลง รวมทั้งความสามารถการสร้างกลืนในแต่ละต่อมจะลดด้วย ทำให้ผู้สูงอายุมีกลืนตัวลดลงกว่าในวัยหนุ่มสาว

5) **เล็บ** ซึ่งเคยหนา สีขาว เป็นมันจะเปลี่ยนกลายเป็นเล็บเปราะบาง ไม่มีความมัน แต่มีความต้านเข้ามาแทนที่ รอยขาวที่โคนเล็บรูปพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว ซึ่งมีขนาดเล็กจะหายไป ในที่สุด ความยาวของเล็บหรือการเจริญเติบโตของเล็บจะช้าลง 0.5 – 1% ในทุกๆ ปี ที่อายุเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้น อัตราการยาวของเล็บจะลดลง ทำให้ผู้สูงอายุไม่ต้องตัดเล็บบ่อยๆ และถ้าเป็นโรคที่เล็บ เช่น การเป็นเชื้อราที่เล็บ ผู้สูงอายุก็ต้องรับประทานยาฆ่าเชื้อรา นานกว่าคนในวัยหนุ่มสาว

6) **ผม** เมื่ออายุประมาณ 50 ปี ชายเกือบทุกคนจะมีศีรษะล้าน และผมเริ่มหงอก ปกติเมื่ออายุ 20–30 ปี จะมีต่อมขนประมาณ 600 ต่อม ต่อความกว้างของศีรษะ 1 ตารางเซนติเมตร แต่เมื่ออายุ 80–90 ปี จำนวนต่อมขนจะลดเหลือ 435 ต่อมเท่านั้น และเนื่องจากจำนวนเซลล์ที่สร้างเม็ดสีมีปริมาณลดลงทำให้เกิดสภาพผมดำกลายเป็นสีขาวหรือสีเทา หรือเรียกว่าผมหงอกนั่นเอง

7) **เส้นประสาทที่ผิวหนัง** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เส้นประสาทที่รับรู้ความรู้สึกเกี่ยวกับการสัมผัส และแรงกดจะลดลง การเปลี่ยนแปลงนี้มีผลทำให้ผู้สูงอายุได้รับอันตรายจากการถูกน้ำร้อน ลวกหรือไฟไหม้บริเวณมือ เท้าได้ง่าย โดยเฉพาะเวลาทำกับข้าวในครัว นอกจากนี้ การใช้มือในการจับ หรือคัดเลือกรองใช้ต่างๆ จะเสียไป หยิบของแล้วมักหลุดมือง่าย ปิดก๊อกน้ำไม่สนิท ปิดแก๊สหุงต้ม ไม่เรียบร้อย ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งอันตรายแก่บ้านเรือน

8) **การสร้างวิตามินดี** จะเสียไปเนื่องจากเซลล์ผิวหนังขาดสารบางอย่าง ทำให้การสร้างกระดูกไม่แข็งแรง ผู้สูงอายุจึงมีกระดูกเปราะง่ายด้วย

9) **ระบบอิมมูน** มีการเปลี่ยนแปลงทำให้ติดเชื้อง่าย และเพิ่มแนวโน้มในการเป็นมะเร็งบางอย่าง เช่น มะเร็งลำไส้ใหญ่ ต่อมลูกหมาก กระเพาะอาหาร และผิวหนัง

10) **รูปร่างลักษณะภายนอก** มีการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมลง กล้ามเนื้อหย่อนยาน และลีบ ความสูงลดลง หลังโก่ง หน้าอกบวม รูปร่างเปลี่ยนไป ผมหงอก ไขมันใต้ผิวหนังลดลง ผิวหนังเหี่ยวย่นและตกกระ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะเห็นได้อย่างชัดเจน

11) **กระดูกและข้อต่อต่างๆ** มีการอักเสบและเสื่อม ทำให้การเดินและการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ไม่สะดวก กล้ามเนื้ออ่อนแรงและข้อต่อต่างๆ เคลื่อนไหวได้จำกัด ซึ่งอาจติดขัดเคลื่อนไม่ได้ ทำกิจวัตรต่างๆ ได้ลำบากต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ทั้งนี้ผู้สูงอายุควรดำเนินชีวิตทำกิจวัตรประจำวัน เช่น ที่เคยมาเท่าที่ทำได้ เช่น ทำงานบ้าน เดิน ขึ้นบันได ออกกำลังกาย เพื่อป้องกันการฝ่อของกล้ามเนื้อ และการยึดติดของเส้นเอ็นและข้อ โดยกระทำให้สม่ำเสมอทุกวัน และให้พอเหมาะพอควร

12) **ระบบทางเดินหายใจ** มีการติดเชื้อง่าย เกิดจากมีน้ำเมือกและเสมหะมากขึ้น ในหลอดลมและลมหายใจแคบลง ทำให้ไอบ่อยและหายใจถี่ขึ้น มีการเสื่อมของเนื้อเยื่อของปอด ทำให้ผู้สูงอายุมีหลอดลมอักเสบได้บ่อย โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่สูบบุหรี่มานาน หรืออยู่ในที่อากาศมีมลพิษมาก

13) **ฟันผุ** จำนวนฟันแท้ค่อยๆ ลดลง ใช้ฟันปลอม ซึ่งทำให้การรับประทานอาหารได้สะดวกขึ้น ทั้งยังช่วยในการพูดและทำให้รูปหน้าดูดีด้วย แต่ในระยะแรกอาจมีความลำบาก และต้องใช้ระยะเวลาในการแก้ไขฟันปลอมให้พอดี และต้องใช้ความอดทนพอควรที่จะปรับตัวในการใช้ฟันปลอม

14) ระบบการไหลเวียนโลหิต หัวใจและหลอดเลือดมีการเปลี่ยนแปลงไปทำหน้าที่ได้น้อยลง หัวใจมีขนาดโตขึ้น มีไขมันเกาะที่กล้ามเนื้อเพิ่มขึ้น และสลับชนิดโลหิตได้จำนวนน้อยลง หลอดเลือดมีความยืดหยุ่นน้อยลง ช่องภายในหลอดเลือดมีขนาดแคบลง ทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้น เลือดไปเลี้ยงอวัยวะต่างๆ น้อยลง หลอดเลือดเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจอุดตันมีอัตราสูงขึ้น โรคหัวใจ และโรคความดันโลหิตสูง ทำให้ผู้สูงอายุต้องดำเนินชีวิตภายในขอบเขต

15) ระบบสมองและประสาท สมองฝ่อและมีน้ำหนักลดลง มีเลือดมาเลี้ยงสมองน้อยลง เซลล์ประสาทตายเพิ่มขึ้น และจำนวนเซลล์ลดลงตามอายุ ภายในเซลล์สมองมีการเสื่อม เห็นได้ชัดในผู้ป่วยโรคอัลไซเมอร์ (Alzheimer) ทำให้สมองเสื่อม มีการหลงลืมและเซวาร์ปัญญาลดลง อาการสมองเสื่อมนี้ พบได้ประมาณร้อยละ 10 ของคนอายุเกิน 65 ปี ผู้สูงอายุเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ช้ามีความเสื่อมของความจำเฉพาะหน้าและความจำเรื่องราวที่เพิ่งผ่านมา (Immediate and Recent Memory) ส่วนความจำในอดีตยังดีและเสื่อมช้ากว่า คนวัยสูงอายุ จึงชอบเล่าความหลังในอดีตซ้ำๆ เพราะจำอดีตได้ดีแต่ลืมไปว่าตนได้เล่าซ้ำแล้วหลายครั้ง ผู้ที่มีการศึกษาสูงและมีฐานะดีหรือฐานะปานกลางมีความจำเสื่อมช้า อาจเพราะมีความเข้าใจและสามารถบำรุงรักษาสุขภาพได้ดี ตลอดจนถึงยังคงทำงาน หรือทำกิจกรรมที่ยังใช้สมองอยู่แม้เข้าสู่วัยสูงอายุแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่เตรียมตัวเข้าสู่วัยสูงอายุล่วงหน้า หรือผู้ที่มีอารมณ์มั่นคงจะมีระดับเซวาร์ปัญญาไม่เสื่อม

16) ระบบประสาทรับรู้ สายตายาวเนื่องมาจากกล้ามเนื้อลูกตาเสื่อมและหย่อนลง ทำให้มีความลำบากในการมองดูสิ่งที่อยู่ใกล้ และมองไม่เห็นสิ่งที่มีขนาดเล็กมากๆ เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ หรืออาจมีโรคของตา เช่น เลนส์ขุ่นเป็นต้อกระจก ต้อหิน ซึ่งมีความดันภายในลูกตาสูงกว่าปกติ ประสาทตาเสื่อมจากโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ความเสื่อมและโรคดังกล่าวสามารถแก้ไข และรักษาได้ ถ้าทิ้งไว้อาจทำให้ตาบอด

17) การได้ยินเสียง หูเริ่มตึงได้ยินเสียงไม่ชัดเจนจึงไม่ได้ยินเสียง ผู้สูงอายุอาจไม่รู้ตัวว่า ตนได้ยินน้อยลง อาจได้รับคำบอกเล่าจากคนอื่นว่า ตนพูดเสียงดังขึ้น หรือเปิดวิทยุ หรือโทรทัศน์เสียงดังกว่าปกติ อาจต้องใช้เครื่องช่วยการได้ยิน

18) การรับรู้กลิ่นและรส ทำให้รับประทานอาหารไม่มีรสชาติ อาจทำให้เบื่ออาหารได้ บางคนทนต่ออาหารรสจัดไม่ได้เพราะเนื้อเยื่อที่ช่องปากตายไป ประสาทสัมผัสร่างกายก็มีการเปลี่ยนแปลงไป การรับรู้สัมผัสลดลงอาจมีการชาหรือความรู้สึกผิดปกติไป

19) ระบบทางเดินอาหาร ผู้สูงอายุมีปัญหาในเรื่องระบบการย่อยอาหาร ส่วนมากจะมีปัญหาเรื่องท้องอืดท้องเฟ้อง่าย จุกแน่นบ่อย การขับถ่ายมีปัญหาคือ ท้องผูก เพราะการรับประทานอาหารจำพวกมีกากใยน้อยลง และมีการเคลื่อนไหวร่างกายน้อยลง มักทำให้กังวลมาก อาจรับประทานยาถ่ายซึ่งทำให้ถ่ายมากเกินไป

20) รูปแบบการนอน ผู้สูงอายุมักมีปัญหาเรื่องการนอน คือ นอนไม่หลับ โดยปกติผู้สูงอายุต้องการเวลานอนน้อยลง ควรมีการพักผ่อนนอนหลับโดยเฉลี่ยวันละ 6 – 8 ชั่วโมง อาการนอนไม่หลับอาจเกิดจากโรคทางกายภาพทำให้เจ็บป่วยหรือมีความทุกข์ทรมานอย่างอื่น หรืออาจเกิด

ความไม่สบายใจ เช่น ความกังวล อารมณ์เศร้า หรือความหวาดระแวง โรคเกี่ยวกับสมอง ทำให้การนอนหลับผิดปกติไปได้

ระบบต่างๆ ของร่างกายมีความเสื่อมโทรมโดยทั่วไป ทำให้เกิดโรคได้หลายชนิดในผู้สูงอายุ เช่น โรคไต โรคตับ โรคเบาหวาน โรคโลหิตจางจากสาเหตุต่างๆ หลอดเลือดตีบในอวัยวะต่างๆ หลอดเลือดแตกในสมองทำให้เป็นอัมพาต เนื้องอกและมะเร็งในอวัยวะต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่นำความทุกข์ทรมานมาให้ทั้งสิ้น คนวัยสูงอายุ จึงจำเป็นที่จะต้องเตรียมตัวเตรียมใจที่จะเผชิญ และเรียนรู้ในการปรับตัวต่อสภาพการเจ็บป่วยและทุกขเวทนาเหล่านี้ นอกจากนี้ ความเจ็บป่วยต่างๆ ของผู้สูงอายุจะหายช้า หรือไม่ก็หายกลายเป็นโรคเรื้อรังไปตลอดชีวิต

1.2.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์และจิตใจ

แม้ว่าสภาพร่างกาย และบทบาททางสังคมของคนวัยผู้สูงอายุจะเสื่อมลง อย่างเห็นได้ชัด แต่สภาพทางจิตใจไม่จำเป็นจะต้องเสื่อมตามไปด้วย (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2545: 109-111) สมองอาจจะทำงานล่าช้าแบบเสื่อมถอยไป เช่น ความจำเสื่อมและความคิดไม่ว่องไวเช่นเดิม แต่สภาพทางอารมณ์และจิตใจอาจไม่เสื่อม ในที่นี้หมายถึงยังมีความสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้ สามารถยอมรับสภาพต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำตนให้เป็นที่ยอมรับและรักใคร่ของผู้อื่น และไม่ทำตนให้เป็นที่เบียดเบียนหรือเป็นภาระกับผู้อื่นจนเกินไป สภาพทางอารมณ์ และจิตใจของคนวัยสูงอายุจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับลักษณะอุปนิสัยบุคลิกภาพ ซึ่งมาจากพัฒนาการในวัยเด็ก และประสบการณ์ชีวิตในวัยผู้ใหญ่ที่ผ่านมา

ในวัยสูงอายุที่มีปัญหาทางอารมณ์และจิตใจ อาจเกิดปฏิกิริยาต่อความเสื่อมของร่างกาย ร่างกายที่อ่อนแอทำให้ต้องพึ่งพิงผู้อื่น นอกจากนั้นยังมีการสูญเสียตำแหน่งอำนาจหน้าที่การทำงาน และลดบทบาทในสังคมลงอีกด้วย การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ กระทบกระเทือนอารมณ์และจิตใจของผู้สูงอายุ ทำให้กังวลน้อยลง หงุดหงิดง่าย เหนงาและซึมเศร้า วัยผู้สูงอายุจึงเป็นวัยวิกฤต ของการเกิดปัญหาทางจิตใจได้ง่าย ประกอบกับมีการสูญเสียด้านอื่นๆ เช่น การตายของเพื่อนและคู่สมรส และการจากไปของบุตรหลาน คนโสดจะเหงาน้อยกว่าคนมีครอบครัว เพราะเคยชินกับความเหงา และสามารถปรับตัวต่อบุคคลอื่นๆ ได้มาแล้ว

ปัญหาด้านจิตใจ : ปัญหาด้านจิตใจที่พบได้บ่อยในวัยผู้สูงอายุ (เพ็ญแข ประจันปัจฉิม. 2545: 71-74) ได้แก่

1) **ความวิตกกังวล** แสดงออกโดยมีความกลัวหรือความวิตกกังวลในเรื่องต่างๆ นอนไม่หลับ หงุดหงิด เครียด แสดงออกโดยอาการทางร่างกาย เช่น ปวดหัว ท้องอืด กลัวจะเป็นโรคร้ายแรง อาจกังวลมากขึ้นเมื่อภาวะกดดัน เช่น เจ็บป่วย ย้ายที่อยู่ ได้รับความอุบัติเหตุ

2) **อารมณ์ซึมเศร้า** พบได้บ่อยมาก มีอาการอ่อนเพลีย กินไม่ได้ นอนไม่หลับ สมาธิเสีย ตัดสินใจไม่ได้ ละเลยการดูแลตัวเอง บ่นว่าตนไร้ค่า เบื่อชีวิต คิดฆ่าตัวตาย

3) **อาการระแวง** ไม่ไว้วางใจผู้อื่น กลัวถูกปองร้าย เชื่อว่าจะมีคนมาทำร้ายหรือขโมยของ โกรธญาติและสมาชิกในครอบครัว หลงลืมข่าวของแล้วโทษว่า มีคนมาขโมยไป คิดว่า มีคนมาแกล้งตน

4) **สับสน** ความจำเสื่อม สับสนเรื่องบุคคล เวลา และสถานที่ หลงส่วนมากมีสาเหตุจากความเสื่อมของสมอง

5) **นอนไม่หลับ** การนอนไม่หลับ ทำให้ผู้สูงอายุหงุดหงิด และอาจรบกวนสมาชิกในครอบครัวได้ อาจเกิดจากการที่ผู้สูงอายุไม่ค่อยได้ออกกำลังกาย นอนหลับกลางวันนานเกินไป อาจเป็นผลของความกังวลและอารมณ์เศร้า อาจมีโรคทางร่างกาย เช่น ท้องผูก หรือลุกขึ้นปัสสาวะบ่อย

อาการผิดปกติของจิตใจดังกล่าวนี้ ควรได้รับความสนใจจากผู้ดูแล ควรหาสาเหตุ และแก้ไขป้องกันเสียตั้งแต่เริ่มมีอาการ หากทิ้งไว้จนเรื้อรังจะแก้ไขได้ยาก ควรปรึกษาแพทย์หากแก้ไขแล้วไม่ดีขึ้น

จากกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและอารมณ์ของผู้สูงอายุตามมา การสูญเสียความรู้สึกสัมผัสต่างๆ ทำให้สิ่งแวดล้อมรอบตัวเปลี่ยนไป ซึ่งการประสพภาวะสูญเสียสิ่งต่างๆ ในชีวิต แต่ละคนมีการปรับตัวต่อภาวะนี้ แตกต่างกันไป ลักษณะการสูญเสียในวัยผู้สูงอายุเป็นการสูญเสียทางด้านสรีระ จิตใจและสังคม ที่มีความสัมพันธ์กัน เพราะการสูญเสียสภาวะหนึ่งมีผลต่อสภาวะอื่นๆ ด้วย ระยะเวลาและประสบการณ์ทำให้คนรู้จักปรับตัวที่คงไว้ซึ่งสุขภาพดี ถ้าไม่สามารถรักษาสมดุลของร่างกายเมื่อเกิดภาวะสูญเสียประกอบด้วยจิตใจเกิดภาวะเครียด ก็ย่อมมีความเจ็บป่วยเกิดตามมาได้ สาเหตุที่ทำให้เกิดความเครียดทางจิตใจในผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) การสูญเสีย ความสามารถในการพึ่งตนเอง ด้านความเป็นอยู่ การเลี้ยงดูตนเอง 2) การเสื่อมสภาพตามวัย การคิด การเรียนรู้ ทำความเข้าใจ ตอบสนองช้าลงจากเดิม 3) การสูญเสียสิ่งที่รัก เช่น คู่สมรส ญาติ และเพื่อนสนิท 4) การสูญเสียความงาม ความสง่างามที่เคยมีบุคลิกภาพดี เนื่องจาก การเสื่อมตามวัย 5) การตายเป็นความกลัวของผู้สูงอายุชนิดหนึ่ง น้อยคนนักที่จะไม่เกิดความกลัวตาย ผู้ที่เกิดการเปลี่ยนแปลงจิตใจและอารมณ์ ระยะเวลาจะแสดงอาการซึมเศร้า ไม่สบาย ปวดเมื่อย รับประทานอาหารไม่ได้ นอนไม่หลับ หลังจากคู่สมรสเสียชีวิตไป เนื่องจากไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการสูญเสียนี้ ผู้สูงอายุที่ยังคงรักษาสุขภาพได้ดี มีเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญร่วมกับรายได้ต่ำ ไม่มีคนจุนเจือความเครียดทางจิตใจ ความเหงา อ้างว้างจะยิ่งทวีความรุนแรงสูงขึ้น อารมณ์ผิดปกติต่างๆ เช่น ความกลัว ความเศร้า ความวิตกกังวลจะสูงขึ้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เกิดแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัญหาชีวิตของแต่ละคนและวิธีการแก้ไข (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2545: 112-123)

1.2.3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม

ขณะที่วัน เวลาเปลี่ยนไป บุคคลเติบโตเป็นผู้ใหญ่ บทบาทที่เรามีอยู่ในสังคม ย่อมเปลี่ยนแปลงโดยเริ่มจากความเป็นเด็กวัยรุ่น นักเรียน เป็นลูกสาว ลูกชาย ต่อมาเป็นภรรยา สามี ปู่ ย่า ฯลฯ ในด้านหน้าที่การงาน บทบาทความเป็นครู แพทย์ พยาบาล และอาชีพอื่นๆ ในที่สุดก็ถึงวาระหมดอายุ เกษียณการทำงาน บางคนมีความสุขยินดีกับช่วงเวลานั้น แต่บางคนรู้สึกเหมือนถูกทอดทิ้งจากสังคม สาเหตุที่สร้างความเครียดจากสังคม ได้แก่ ปัจจัยทางสังคมมีส่วนเกี่ยวข้องกับสาเหตุของปัญหาทางกายและจิตใจของผู้สูงอายุ ตัวอย่าง เช่น กระบวนการทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากของสังคมไทย ที่มีแนวโน้มไปทางตะวันตกมากขึ้น ย่อมเกิดผลกระทบต่อผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลง

ดังต่อไปนี้ (บรรลุ ศิริพานิช. 2549: 57-65)

1) การเปลี่ยนแปลงสภาพทางสังคม เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีลักษณะกีดกันผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ เช่น บทบาทที่เกี่ยวข้องกับการงาน ตลอดจนบทบาทในครอบครัวผู้สูงอายุ ซึ่งเคยเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว เป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องกลายเป็นผู้พึ่งพิงอาศัยเป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ ทำให้ผู้สูงอายุเสียอำนาจและบทบาททางสังคมที่เคยมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทมาเป็นผู้อาศัยในครอบครัวทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกที่ตนเองหมดความสำคัญบทบาทใหม่ที่ผู้สูงอายุได้รับคือ คนเลี้ยงเด็กแทนที่บทบาทผู้นำ และผู้แนะแนวทาง ดังนั้น ถ้าคนเรารู้สึกว่า ไม่มีบทบาทสำคัญเช่นเดิม และต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นอีกด้วย ปัจจัยเหล่านี้ อาจก่อให้เกิดความอับอายคิดว่าตนเองเป็นตัวปัญหา หรือเป็นภาระของสังคม

2) การถูกทอดทิ้ง ผลของการเปลี่ยนแปลงสังคมแบบดั้งเดิมไปสู่สังคมสมัยใหม่ทำให้เกิดการขยายตัว หรือการเติบโตของชุมชนเมือง (Urbanization) ระบบการผลิต เปลี่ยนจากเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรม ทำให้วิถีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป ผู้สูงอายุที่เป็นภาระ ไม่สามารถประกอบอาชีพอื่นได้ หรือไม่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจมักจะถูกทอดทิ้งไว้ข้างหลัง ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกถูกทอดทิ้ง เกิดความรู้สึกว่าเหว่ได้

3) การเสื่อมความเคารพ ในสมัยก่อนผู้สูงอายุได้รับการเคารพนับถือ จากผู้อาวุโสในฐานะที่เป็นผู้มีประสบการณ์ ผู้แนะนำสั่งสอน แต่ในปัจจุบันค่านิยมเหล่านี้กำลังเปลี่ยนไปตามอย่างสังคมตะวันตก ที่ยึดถือสภาพส่วนบุคคล และคิดว่าผู้สูงอายุเป็นคนที่ไม่ทันต่อเหตุการณ์ (Behind the Time) ผู้สูงอายุควรอยู่ส่วนผู้สูงอายุ ส่วนคนหนุ่มสาวก็อยู่ตามทางของคนหนุ่มสาวซึ่งความคิดเช่นนี้ ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยขึ้น

ตัวอย่างของการเปลี่ยนแปลงทั้งสามประการดังกล่าว มีผลให้เกิดความไม่มั่นคงทางจิตใจของผู้สูงอายุเป็นอย่างมาก นอกจากจะทำให้เกิดความว่าเหว่แล้วสภาพทางจิตใจจะเปลี่ยนไป โรคทางจิตใจบางอย่างหรือแม้แต่โรคทางกายก็จะปรากฏอาการขึ้นส่วนอาการอื่นๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ ไม่รู้จะพูดคุยกับใคร ในรายที่เกิดความสูญเสียทางจิตใจจะมีความรู้สึกหมดแรง หงุดหงิดนอนไม่หลับ หรือมีอาการของโรคทางกาย เช่น ปวดหัว ปวดท้อง บ่นเพื่อเรียกร้องความสนใจ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย และพบว่าตนเองความจำไม่ดี การได้ยินไม่ชัดเจน ยิ่งทำให้อารมณ์หวั่นไหวมากขึ้น จนทำให้ผู้สูงอายุบางคนที่ไม่ปรับตัวไม่ได้เกิดอาการเปลี่ยนแปลงทางสุขภาพจิตใจระยะนี้

1.2.4 การปรับตัวของผู้สูงอายุ (เพ็ญแข ประจันปัจฉินก. 2545: 74 – 76)

การปรับตัว (Adaptation) เป็นกลไกของร่างกายและจิตใจอย่างหนึ่งที่มีขึ้นเพื่อลดความเครียด การปรับตัวเป็นการพยายามในการที่คงสภาพ ร่างกายและจิตใจให้อยู่ในสภาวะสมดุล ในขณะที่มีความเครียดเกิดขึ้น ซึ่งการปรับตัวนี้จะเป็นได้ดีหรือไม่นั้น ขึ้นอยู่กับความเครียด บุคลิกภาพ เฉพาะบุคคล กระบวนการจิตวิธานหรือกลไกทางจิต (Mental Mechanisms) ในการแก้ปัญหา และภาวะทางสุขภาพ การปรับตัวจะแสดงออกได้ 2 ทิศทาง คือ การปฏิเสธ หรือการยอมรับต่อสภาวะความเครียดที่เกิดขึ้น ลักษณะการปรับตัวของคนมี 4 ลักษณะ ดังนี้ คือ

1) วิธีการปรับตัวด้วยการแสดงออกทางกาย (Physical Model) เป็นการปรับตัวให้เข้ากับความคิด ด้วยการถ่ายทอดความคิดโดยการแสดงออกลักษณะต่างๆ เช่น กัดเล็บ เมื่อมีความเครียด รับประทานอาหารมากขึ้น เมื่อวิตกกังวล วิธีการปรับตัวนี้ ผู้ที่ปรับมักไม่ค่อยรู้สึกตัวจะรู้สึกเพียงแต่ว่ามีความพึงพอใจเมื่อได้กระทำ

2) วิธีการปรับตัวด้วยการใช้ความรู้ (Cognitive Model) เป็นการลดความเครียดด้วยการใช้ความรู้และสติปัญญา เช่น การหาทางออกด้วยการเขียน การอ่าน การใช้เหตุผลแก้ปัญหา การใช้ข้อมูลหรือการสร้างอารมณ์ขึ้นให้กับตัวเอง หลักการสำคัญ คือ การมองหาเหตุผลในทางที่เป็นประโยชน์เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดที่เกิดขึ้น

3) วิธีการปรับตัวด้วยการกระทำ (Physiological Model) เป็นการปรับตัวด้วยการหาทางออกที่ค่อนข้างรุนแรง เช่น การหาทางออกด้วยการต่อต้าน ทำลาย หรือ หลบหนีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การปรับตัวในลักษณะนี้มักจะเกิดร่วมกับอารมณ์ หรือความรู้สึกที่เป็นพื้นฐานทางจิตใจเป็นแรงขับเคลื่อนให้ประพฤติปฏิบัติเช่นนั้น

การปรับตัวลักษณะต่างๆ ดังกล่าว จะทำให้คนมีพฤติกรรมแสดงออกเพื่อตอบโต้เหตุการณ์ในลักษณะต่างๆ กัน บางคนปฏิเสธแต่บางคนยอมรับได้ ความเครียดในวัยสูงอายุนี้มีผลต่อการปรับตัวของผู้สูงอายุที่ทำให้พฤติกรรมแสดงออกต่างกันไปด้วย กล่าวคือ

ประเภทที่ 1 ผู้สูงอายุที่ยอมรับสภาพความมีอายุจะมีการปรับตัวแบบยอมรับ ผู้สูงอายุประเภทนี้ ยังคงความเป็นตัวของตัวเอง และคงความสามารถของตัวเองได้ดี มีความพึงพอใจและเห็นคุณค่าของชีวิต มีการประพฤติปฏิบัติโดยสอดคล้องตามวัยของตนด้วยความพอใจ ไม่เป็นภาระต่อครอบครัวหรือผู้เกี่ยวข้อง จำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่มีความเป็นอยู่อย่างสงบ สามารถอยู่ได้อย่างอิสระ ไม่เป็นภาระต่อครอบครัว มีความสุขกับชีวิตบั้นปลายด้วยตนเอง 2) กลุ่มที่มีความสนใจกิจกรรม ทางสังคมและเลือกเข้ากิจกรรมที่ตนสนใจมาก โดยถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวัน และ 3) กลุ่มที่มุ่งทำตนเป็นประโยชน์ให้แก่สังคม ตามที่จะพึงกระทำได้ คนกลุ่มนี้จะชอบกิจกรรมที่มีส่วนร่วม เช่น กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ อาสาสมัครและชมรมต่างๆ เป็นต้น

ประเภทที่ 2 ผู้สูงอายุที่ชอบต่อสู้และมีพลังสูง ผู้สูงอายุกลุ่มนี้จะมีความกระฉับกระเฉง คล่องตัว ใจสู้ ไม่ยอมแพ้กับชีวิตและวัย แต่กลับมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้น มองเห็นประโยชน์ที่พึงให้แก่สังคมและอนาคต และสามารถทำงานได้ประสพผลสำเร็จดังที่คิด ผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ ได้แก่ นักคิด นักประดิษฐ์ นักการเมือง และผู้นำด้านต่างๆ เป็นต้น วัยจะไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน และ การใช้สติปัญญา จึงมีผู้สูงอายุหลายคนประสบความสำเร็จในชีวิต เมื่อบั้นปลาย เช่น ไมเคิล แอนเจโร บั้นรูปได้ดีที่สุดเมื่ออายุ 89 ปี ผู้ที่ได้รับรางวัลโนเบล ปี ค.ศ. 1984 หลายคนเป็นผู้สูงอายุ เช่น อาร์ บรูซ เมอร์ฟีลด์ อายุ 63 ปี ค้นพบวิธีการสร้างโปรตีนด้วยการรวมกรดอะมิโน นิลเจอร์น อายุ 72 ปี เป็น 1 ใน 3 ของคณะผู้วิจัยที่ค้นพบวิธีการทำลายเนื้องอกด้วย Antibody เป็นต้น

ประเภทที่ 3 ผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งผู้อื่น เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมถดถอย ไม่ยอมช่วยเหลือตนเอง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม สิ้นหวังและท้อแท้ต่อชีวิต ต้องการความสนใจและเอาใจใส่

จากครอบครัวมากกว่าปกติ เป็นลักษณะที่คิดว่าแก่แล้วทำอะไรไม่ได้ ลูกหลานต้องดูแลผู้สูงอายุประเภทนี้จะพบได้ในคน 4 จำพวก คือ 1) ร่ำรวยมาก ลูกหลานเอาใจใส่ประคบประหงมจนเคยตัว 2) ผู้ที่เคยทำงานหนักมาก่อน เมื่อลูกหลานมีฐานะดีก็ให้ความคำจุนจุนดูแล และคอยสนองอย่างสม่ำเสมอจนทำให้เกิดความสำคัญตนเองมากกว่าปกติ 3) พวกเคร่งขรึมเหนียวและวัฒนธรรม โดยถือว่าผู้สูงอายุ คือ คนที่ต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิด และ 4) พวกสิ้นหวัง ในชีวิตทำงานหนัก แต่ไม่ได้ผล เมื่อเริ่มมีอายุก็หยุดทำงาน

ประเภทที่ 4 ผู้สูงอายุที่สิ้นหวังในชีวิต พฤติกรรมนี้จะพบในผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ มีความเสื่อมของร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมรับสภาพความเป็นจริง พยายามหลีกเลี่ยงชีวิต เกิดการเจ็บป่วยทางจิตใจ บางรายที่ท้อแท้มากอาจถึงทำอัตวินิบาตกรรมเมื่อถึงวัยสูงอายุ

สรุปลักษณะโดยทั่วไปของผู้สูงอายุ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอย่างชัดเจน เช่น ผมสีขาวยาว บาง ผิวหนังเหี่ยวหย่นขาดความชุ่มชื้น ต่อมเหงื่อหดเล็กทำให้เสียเหงื่อได้ง่าย กลืนตัวลดลง เล็บเปราะบาง ประสาทสัมผัสใช้งานได้น้อยลง กระดูกโกร่งงอ ข้อเสื่อม ฟันผุ หัวใจมีขนาดโตขึ้น และมีไขมันไปเกาะมากขึ้น การได้ยินเสียงและการได้กลิ่นลดลง ประสบปัญหานอนไม่หลับ การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และจิตใจ พบว่า จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายทำให้ผู้สูงอายุเกิดปัญหาเกี่ยวกับสภาพจิตใจ ดังนี้ มีความวิตกกังวล หงุดหงิด เครียด มีอารมณ์ซึมเศร้า สับสน นอนไม่หลับ ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันก็ดกกัน และจำกัดบทบาทของผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลเด็ก ซึ่งอาจทำให้ผู้สูงอายุบางคนมีความอับอาย รู้สึกด้อยค่า ไม่ต้องการอยู่ในสังคมดังกล่าวอีกต่อไป รวมถึงมีผู้สูงอายุบางส่วนถูกทอดทิ้ง และเสื่อมความเคารพจากบุคคลในครอบครัว สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดเป็นปัญหาสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ผู้สูงอายุบางส่วนก็มีวิธีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลง แต่ก็มีอีกบางส่วนไม่สามารถปรับตัวเข้ากับ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

1.3 มาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุระดับสากล

กรมประชาสงเคราะห์ (2545) ได้นำมาใช้เป็นหลักสำคัญในการกำหนดแนวทางในการจัดบริการให้ผู้สูงอายุ ดังนี้ คือ

หลักการที่ 1 การมีเสรีภาพ ประกอบไปด้วย 1) ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัย 4 และการดูแลสุขภาพอนามัยอย่างเพียงพอครบถ้วน 2) ผู้สูงอายุมีโอกาสในการทำงานและหารายได้ 3) ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจากการทำงาน 4) ผู้สูงอายุควรได้รับการฝึกอบรมและการศึกษาตามความเหมาะสม 5) ผู้สูงอายุควรได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สงบ ปลอดภัย ด้วยความพึงพอใจ ตามกำลังความสามารถ และ 6) ผู้สูงอายุที่ควรจะได้อยู่ในบ้านของตนเองตลอดระยะเวลาอันยาวนานเท่าที่จะเป็นไปได้

หลักการที่ 2 การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ผู้สูงอายุควรมีส่วนร่วมในการกำหนด และดำเนินการตามนโยบายต่างๆ สามารถถ่ายทอดความรู้ และทักษะให้แก่คนรุ่นหลังได้ 2) ผู้สูงอายุที่จะได้รับการพัฒนาในโอกาสต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ชุมชน มีโอกาสได้เป็นอาสาสมัครในตำแหน่งที่เหมาะสมตามความสนใจและกำลังความสามารถของตน และ 3) ผู้สูงอายุควรมีบทบาทที่จะตั้งกลุ่ม หรือองค์กร

กรองผู้สูงอายุเองได้

หลักการที่ 3 การได้รับการดูแล ประกอบด้วย 1) ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลจากครอบครัว 2) ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลด้านสุขภาพอนามัย เพื่อได้รับการฟื้นฟูทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ได้ดีขึ้น เพื่อเป็นการป้องกัน และชะลอการเจ็บป่วยในระยะเริ่มต้น 3) ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการเข้าถึงบริการทางสังคม และกฎหมาย เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการเป็นอิสระ การคุ้มครอง และการได้รับการดูแล 4) ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแล คุ้มครอง ฟื้นฟู และส่งเสริมทางด้านสังคม และจิตใจ อย่างเหมาะสม จากสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่มั่นคง และ 5) ผู้สูงอายุควรได้รับสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

หลักการที่ 4 การบรรลุความพึงพอใจในตนเอง ประกอบด้วย 1) ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถ และ 2) ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษาวัฒนธรรม จิตใจ และกิจกรรมนันทนาการของสังคม

หลักการที่ 5 ความมีศักดิ์ศรี ประกอบด้วย 1) ผู้สูงอายุควรจะดำรงชีวิตอยู่ด้วยศักดิ์ศรี และความปลอดภัย ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ และ 2) ผู้สูงอายุควรได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสม ตามสภาพภูมิหลัง และมีอิสระในการช่วยเหลือตนเองทางเศรษฐกิจต่างๆ

1.4 ปัญหาและแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับผู้สูงอายุ

สำหรับในหัวข้อปัญหาและแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับผู้สูงอายุ ผู้วิจัย ทำการศึกษาใน 5 หัวข้อ ต่อไปนี้ 1.4.1) ด้านร่างกาย 1.4.2) ด้านครอบครัวและเศรษฐกิจ 1.4.3) ด้านสังคม 1.4.4) ด้านสภาพจิตใจ และ 1.4.5) สรุปแนวทางการดูแลรักษาสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.4.1 ด้านร่างกาย

ในวัยสูงอายุทุกคนอวัยวะร่างกายทุกระบบจะมีการเสื่อมถอยลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้สูงอายุจะมีการเคลื่อนไหวร่างกายไม่สะดวก สายตาใช้ได้ไม่ดี มีปัญหาการเจ็บป่วยทางร่างกายของผู้สูงอายุในประเทศไทย ดังนี้ 1) โรคกระดูกและข้อ พบว่า โรคกระดูกหัวเข่ามีการเจ็บป่วยมากเป็นอันดับ 1 สาเหตุของการเจ็บป่วยเป็นโรคกระดูกหัวเข่าในชนบท จะเนื่องมาจากลักษณะการนั่งยองๆ ทำให้เกิดความดันที่หัวเข่า กระดูกที่หัวเข่าสึกหรอ ส่วนในเขตกรุงเทพมหานคร พบสาเหตุมาจากน้ำหนักร่างกายมากกว่าปกติและโรคความดันโลหิตสูงเป็นส่วนใหญ่ 2) โรคตา พบว่า ผู้สูงอายุเป็นต้อกระจกเนื่องมาจากแสงแดด 3) โรคฟัน พบว่า ผู้สูงอายุ 60 – 70% จะมีปัญหาเกี่ยวกับฟัน และ 4) โรคทางเดินอาหาร จะพบมากในผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ที่ชนบท

1) **ปัญหาการเสื่อมสมรรถภาพทางร่างกาย** ในวัยผู้สูงอายุจะมีการเสื่อมสมรรถภาพของร่างกายอย่างเห็นได้ชัด ลักษณะความเสื่อมสมรรถภาพของร่างกาย ประกอบด้วย 1) การแสดงออกทางพฤติกรรมช้าลง เพราะประสิทธิภาพในการประสานงานของกล้ามเนื้อมีข้อจำกัดลง 2) ความสามารถในการเรียนรู้ลดลง ลืมง่าย จดจำสิ่งต่างๆ ได้ยากขึ้น 3) ความสามารถทางเชาว์ปัญญาจะลดลง เนื่องมาจากสภาพของสังคมความสามารถในการจำและสุขภาพของผู้สูงอายุไม่สมบูรณ์ 4) ความสามารถทางเพศ

ในเรื่องสมรรถภาพทางเพศของผู้สูงอายุจะเสื่อมลง โดยสามารถอธิบายได้ ดังนี้

ความสามารถในการสืบพันธุ์ของผู้หญิงจะไม่สามารถสืบพันธุ์ได้อีกต่อไป แม้แต่ความต้องการทางเพศจะหมดไปเช่นกัน ซึ่งแตกต่างจากเพศชายที่ว่าเพศชายสามารถสืบพันธุ์ได้จนกว่าจะเสียชีวิต และสามารถร่วมเพศได้ตลอดไป แต่ผู้สูงอายุทั้งหญิงและชายจะมีการร่วมเพศน้อยลง ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและค่านิยมของผู้สูงอายุที่มีต่อการร่วมเพศ

ลักษณะความเสื่อมถอยทางร่างกายของผู้สูงอายุนั้น เป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่ถ้าผู้สูงอายุคนใดมีการเตรียมตัวก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุจะช่วยให้เข้าใจในสภาพความเสื่อมถอยของร่างกายมีการยอมรับและมีความเข้มแข็งต่อการเผชิญความเสื่อมถอยของร่างกาย สิ่งที่ผู้สูงอายุจะต้องเผชิญ คือ 1) ร่างกายมีความสามารถลดลง มีขีดความสามารถจำกัด 2) สามารถเผชิญกับสภาวะการณุก่อออกจากงานได้ 3) เผชิญกับสภาพแวดล้อมกับรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบใหม่ๆ ได้ และ 4) เผชิญกับสภาวะการสูญเสียในเรื่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ดังนั้น ปัญหาทางร่างกายนี้นับว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการเกิดปัญหาต่างๆ ที่ตามมาในวัยสูงอายุ

2) ปัญหาทางด้านความเสื่อมของสมอง ละเอียต แจ่มจันทร์; และ สุรี ชันธรักษ์วงศ์ (2549) กล่าวถึงภาวะสมองเสื่อมในผู้สูงอายุ ว่าภาวะสมองเสื่อมเป็นกลุ่มอาการที่เกิดจากความผิดปกติในส่วนของเปลือกสมองมีผลต่อความบกพร่องในด้านสติปัญญา โดยเฉพาะความจำทั้งในระยะสั้น และระยะยาว การตัดสินใจบกพร่อง ความสามารถในการคิดเชิงซับซ้อนลดลง มีการเปลี่ยนแปลงด้านบุคลิกภาพ การควบคุมอารมณ์ ระดับความรู้สึกตัว มักพบสูงขึ้นอย่างชัดเจนเมื่ออายุมากขึ้น (อายุตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป) จะพบโรคสมองเสื่อมสูงขึ้นเท่าตัวในทุก 5 ปี

ชนิดของโรคสมองเสื่อม แบ่งเป็น 3 ชนิด

1. โรคสมองเสื่อมที่เกิดจากความผิดปกติของหลอดเลือดคือ สภาวะการณของหลอดเลือดแดงของสมองเกิดการแข็งตัว และความดันสูง ลักษณะจะพบการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมและอารมณ์ นำมาก่อนการเปลี่ยนแปลงในเรื่องความจำ และสติปัญญา พบ อารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย ควบคุมความโกรธไม่ได้ อาจหัวเราะหรือร้องไห้ดังๆ โดยไม่มีอะไรกระตุ้นหรือมีการกระตุ้นเพียงเล็กน้อย

2. ภาวะสมองเสื่อมในโรคอัลไซเมอร์ ซึ่งเป็นโรคที่ยังไม่ทราบสาเหตุลักษณะในระยะแรกจะมีความผิดปกติด้านภาษา การจำสิ่งของไม่ได้ มีความคิดช้าลง เขียนพูดลำบาก และขาดสมาธิ มีการเปลี่ยนแปลงทางอุปนิสัย เฉยเมย ก้าวร้าว วิดกกังวล

3. ภาวะสมองเสื่อมในวัยผู้สูงอายุ เชื่อว่าสาเหตุเกิดจากภัยอันตรายของเซลล์ประสาทสมองในบางส่วนเสื่อมสลายทีละน้อย เนื่องจากสภาพแวดล้อม เช่น สารพิษ การติดเชื้อ ลักษณะจะเริ่มมีความจำเสื่อมมักเสียความจำในเหตุการณ์ใหม่ๆ การรับรู้เวลา สถานที่และบุคคล ลดลง ไม่สามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ มีคำพูดที่ไม่เหมาะสม โกรธง่าย กระสับกระส่าย อาการด้านร่างกายอ่อนแอ ไม่สามารถควบคุมการขับถ่ายได้

วิธีการชะลอการเสื่อมของสมองให้ช้าลงเพื่อให้การคงไว้ ซึ่งสมรรถภาพของสมองสามารถกระทำได้ ดังนี้

1. ความสนใจวางแผนการใช้สมองตั้งแต่วัยหนุ่มสาว ควรศึกษาหาความรู้ฝึกฝนวิธีการวิเคราะห์ ฝึกการเคลื่อนไหวและใช้มือใช้เท้าให้มีความว่องไว เพื่อให้สมองทำงานดีขึ้น
2. อ่านหนังสือให้มาก โดยเฉพาะวัยกลางคนควรอ่านหนังสือให้ตลอด ฝึกนิสัยให้รักการอ่าน ฝึกฝนความว่องไวของสมอง
3. ระวังโรคหลอดเลือดหัวใจตีบ และโรคเบาหวาน เพราะโรคเหล่านี้ จะเป็นโรคที่ช่วยเร่งให้สมองมีการเสื่อมถอยลงอย่างรวดเร็ว
4. ควรให้แพทย์คนเดียวกันตรวจร่างกายอย่างสม่ำเสมอ หลังอายุ 50 ปี อวัยวะบางส่วนของร่างกายเริ่มผิดปกติจากการเสื่อมถอยของร่างกาย ดังนั้นแพทย์ผู้นั้นควรทราบอาการเจ็บป่วยของผู้สูงอายุอย่างถูกต้อง
5. พยายามอย่าให้เกิดความวิตกกังวล กลุ้มใจ เพราะเมื่อเกิดความวิตกกังวล จะทำให้สมองได้รับการอย่างหนัก ทำให้เกิดโรคได้ง่าย จึงควรอย่างยิ่งที่ต้องทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส สนุกสนาน
6. นอนให้พอเพื่อให้สมองพักผ่อนอย่างเต็มที่ เพราะอาการเจ็บป่วยบางอย่างของร่างกาย ความวิตกกังวล จะทำให้นอนไม่หลับและสมองไม่ได้รับการพักผ่อน ย่อมทำให้เกิดการเสื่อมถอยได้ง่ายขึ้น
7. หาวิธีผ่อนคลายอารมณ์ที่เหมาะสมกับตน การทำงานที่ต่อเนื่องกันนานๆ จะทำให้สมองเกิดความเหนื่อยล้า ควรอย่างยิ่งที่จะหาวิธีการต่างๆ เพื่อปรับอารมณ์ของตนให้อยู่ในสภาพที่ดี เช่น การเดินเล่น ฟังดนตรี
8. ฝึกฝนการเคลื่อนไหวนิ้วมือเป็นประจำ ความละเอียดประณีตในการใช้นิ้วมือสามารถกระตุ้นสมองเป็นการป้องกันการเสื่อมถอยของสมองได้ การใช้นิ้วทั้งสองเคลื่อนไหว และทำงานที่ละเอียดประณีตพร้อมๆกัน เป็นวิธีที่ทำให้สมองทั้งสองซีกทำงานดีขึ้น
9. ควรคบกับเพื่อนที่อายุน้อยกว่า นอกจากจะอยู่ร่วมกับลูกหลานในบ้านแล้ว ควรคบเพื่อนหนุ่มสาว เพื่อความกระชุ่มกระชวย ห้ามอยู่คนเดียวโดยเด็ดขาด
10. งานอดิเรก ผู้สูงอายุควรต้องมีงานอดิเรกทำ นอกเหนือจากงานประจำของตนเอง

ดังนั้น ผู้สูงอายุมีความต้องการทางด้านร่างกายดังนี้ 1) ต้องการให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง และรู้วิธีการรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง 2) ต้องการให้ตนสามารถทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ ได้ด้วยตนเอง เพื่อลดสถานะความเสื่อมของสมองในวัยผู้สูงอายุ

1.4.2 ด้านครอบครัวและเศรษฐกิจ

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2551: 68-90) ได้รวบรวมข้อมูลผู้สูงอายุด้านครอบครัว และเศรษฐกิจประจำปี 2550 ไว้ดังนี้ ผู้สูงอายุเผชิญปัญหาทางด้านครอบครัวประกอบด้วย 1) การไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากลูกหลาน หรือบุคคลใกล้ชิด 2) การไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง ต้องพึ่งพาลูกหลานหรือบุคคลอื่น 3) การสูญเสียคู่ชีวิต สูญเสียญาติมิตร และเพื่อนสนิท 4) ลูกหลานแยกครอบครัว

ไปสร้างครอบครัวใหม่ 5) มีความรู้สึกว่าคุณค่า ไม่มีคุณค่า ไม่มีความสำคัญต่อครอบครัว เพราะเข้าสู่วัยผู้สูงอายุแล้วภาระหน้าที่ภายในบ้านเป็นหน้าที่ของลูกหลาน 6) ผู้สูงอายุต้องถูกออกจากงานทำให้รายได้ลดลง หรือไม่มีรายได้ บางรายอาจเป็นภาระกับลูกหลาน 7) ลักษณะบทบาทของสังคมปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากสังคมแบบครอบครัวใหญ่เปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเล็ก ทำให้ผู้สูงอายุและบุตรหลานมีความห่างเหินกันและไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน

ดังนั้นความต้องการทางด้านครอบครัวและเศรษฐกิจภายในครอบครัวของผู้สูงอายุ จึงมีลักษณะความต้องการดังนี้ 1) ต้องการให้ลูกหลานรัก เอาใจใส่ ให้ความใกล้ชิด มองเห็นคุณค่าของตนเอง 2) ต้องการให้ลูกหลานยกย่องนับถือ และยอมรับว่า ผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ถ้าลูกหลานไม่ให้ความเคารพนับถือจะเกิดความน้อยใจ เจ็บขริม 3) ต้องการให้ลูกหลานดูแลยามป่วยไข้ หรือได้รับการดูแลจากลูกหลานเป็นอย่างดีในยามป่วยไข้ 4) ต้องการมีเงินใช้ พึ่งตนเองได้ ด้วยการมีบำเหน็จบำนาญ หรือมีเงินใช้จากรายได้ทางอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับอัตภาพ การที่ผู้สูงอายุมีเงินใช้จะทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคง ความภาคภูมิใจในตนเองที่ไม่ต้องเป็นภาระให้กับบุตรหลาน การที่ผู้สูงอายุไม่มีรายได้เป็นของตนเองจะทำให้เกิดความรู้สึก ไม่สบายใจ ขาดความมั่นคง ไม่มีความสุข เพราะมีความรู้สึกว่า ต้องพึ่งพาลูกหลานตลอดเวลา สำหรับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยลงจำเป็นต้องได้รับการดูแลและจุนเจือจากผู้อื่น การได้รับความช่วยเหลือจะทำให้สภาพจิตใจของผู้สูงอายุดีขึ้น 5) ต้องการแบ่งเบาภาระของลูกหลาน ด้วยการทำงานบ้าน ดูแลลูกหลาน แต่เนื่องจากร่างกายเสื่อมถอยลงนี้เอง ทำให้ผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่น ถ้าไม่ได้รับการปฏิบัติที่ถูกต้องจะเกิดปัญหาทางจิตได้

1.4.3 ด้านสังคม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2551: 95-100) ได้รวบรวมข้อมูลสถิติปัญหาสังคมที่ผู้สูงอายุต้องเผชิญในวัยสูงอายุ ซึ่งรวบรวมโดยสรุปได้ ดังนี้

1. การขาดเพื่อน เนื่องจากการถูกออกจากงาน หรือการตายจากของบุคคลผู้ใกล้ชิดทั้งจากคนในครอบครัวและนอกครอบครัว หรือแม้แต่ลักษณะความเสื่อมถอยของร่างกาย ทำให้ผู้สูงอายุไม่มีโอกาสติดต่อกับบุคคลอื่นได้ ผู้สูงอายุรายใดที่ไม่มีโอกาสพุดคุยกับเพื่อนวัยเดียวกัน ทำให้เกิดความกังวลใจ บางครั้งอาจมีการแยกตัวออกไป

2. ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในสังคมทำให้อยู่ในสังคมไม่ได้ ในวัยสูงอายุสังคมมักจะมองดูว่าเป็นผู้ที่มีความเสื่อมถอย ร่างกายทรุดโทรม เป็นบุคคลที่ล้าสมัย ขณะเดียวกันผู้สูงอายุเองก็มีความคิดว่า ตนเป็นคนที่ไม่ทันสมัย ทำสิ่งต่างๆ ได้เชื่องช้าไม่ทันลูกหลานจึงก่อให้เกิดปัญหา

3. การถูกออกจากงาน ทำให้ไม่มีรายได้หรือมีรายได้น้อยลง ผลคือ สภาพจิตใจของผู้สูงอายุจะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง

4. ขาดการติดต่อกับสังคม การที่ผู้สูงอายุขาดการติดต่อกับสังคมเป็นเวลานาน จะทำให้ความสัมพันธ์กับสังคมไม่ดีเท่าที่ควร ไม่สามารถติดต่อหรือไม่สะดวกในการติดต่อ หรือไม่รู้จะเริ่มต้นในการติดต่อสัมพันธ์กันโดยวิธีการใด จึงนับว่า เป็นปัญหาสังคมของผู้สูงอายุอีกประการหนึ่ง

5. ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมหรือบุคคลภายนอก ทำให้เกิดปัญหาในด้านสุขภาพจิต ไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ได้

แนวทางในการปฏิบัติตนสำหรับผู้สูงอายุในเรื่องการเข้าสังคมคือ ต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ลดความวิตกกังวล หางานอดิเรกที่ไม่กระทบต่อสุขภาพทำ ส่วนบุคคลในครอบครัวควรให้เวลากับผู้สูงอายุ และชักชวนผู้สูงอายุเข้าสู่สังคมโดยพยายามดึงดูดให้ผู้สูงอายุมีเพื่อนรุ่นเดียวกัน ในการทำงานกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยลดความวิตกกังวลของผู้สูงอายุได้

1.4.4 ด้านสภาพจิตใจ (บรรลุ ศิริพานิช, 2549: 123-130) ปัญหาที่เกิดกับสภาพจิตใจของผู้สูงอายุเกิดจากการเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเองจากสิ่งที่คุ้นเคยไปสู่สภาพการณ์ใหม่ ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ครอบครัวยุค และสังคม การแสดงออกทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุที่เป็นปัญหา มีดังนี้

1. การเสื่อมของเซลล์สมองของไขสันหลังจะมีผลต่อสภาพร่างกายระดับสติปัญญา สภาพทางอารมณ์ และพฤติกรรมการแสดงออก ทำให้ผู้สูงอายุมีลักษณะดังต่อไปนี้ 1.1) จำเหตุการณ์ของใช้ของตนเองไม่ได้ 1.2) เศร้าซึมอย่างไม่มีเหตุผล 1.3) บางรายจะเร่ร่อนออกไปนอกบ้าน กลับบ้านไม่ถูก 1.4) ขอบสะสมของที่ไม่มีค่า 1.5) นอนไม่หลับในเวลากลางคืน

2. การสูญเสียคู่ชีวิต ญาติมิตร เพื่อนสนิท จะทำให้ผู้สูงอายุเกิดความหว้าเหว เศร้าซึม บางรายมีอาการวิงเวียนศีรษะ เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ ขาดความสนใจในสิ่งแวดล้อม

3. การไม่ได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากลูกหลานหรือคนใกล้ชิด เป็นการสูญเสียทางด้านจิตใจ ทำให้เกิดความหว้าเหว มีความรู้สึกโดดเดี่ยว จิตใจเศร้าหมอง หมดหวัง ท้อแท้ หมดกำลังใจ หมดเรี่ยวแรง ใจสั้น หงุดหงิด นอนไม่หลับ เพื่อเรียกร้องความสนใจ

4. การเจ็บป่วยที่เกิดจากความพิการทางด้านร่างกายและจิตใจ จะมีอาการของโรคดังต่อไปนี้ 4.1) โรคจิตชนิดย้ำคิดย้ำทำ เช่น ย้ำคิดย้ำทำในเรื่องความสะอาด ห่วงใยในทรัพย์สิน ห่วงใยในสุขภาพของตนเอง 4.2) โรคจิตชนิดซึมเศร้า มักจะมีความหวาดกลัว ร้องไห้โดยไม่มีสาเหตุ 4.3) โรคจิตชนิดคลั่ง มักจะมีอาการฟุ้งซ่าน พูดมาก ไม่อยู่นิ่ง ครั่นเครง ชอบร้องรำทำเพลง ผู้สูงอายุบางรายอาจจะดู อาละวาด หวาดระแวง อาจทำร้ายคนทำลายข้าวของเสียหายได้ 4.4) ปรับตัวไม่ได้หรือปรับตัวยาก การปรับตัวไม่ได้หรือการปรับตัวยากนี้เป็นผล เนื่องจากนิสัยที่ติดตัวมาเป็นเวลานาน ทำให้เกิดความเคยชินไม่สามารถปรับตัวต่อสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้เนื่องจากความกลัว 4.5) ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ลดลง ความจำเสื่อมถอย 4.6) ความสามารถทางเชาวน์ปัญญาลดลง เนื่องจากความเสื่อมถอยของสมองทำให้ผู้สูงอายุมีอาการผิดปกติ

พฤติกรรมกรรมการปรับตัวของผู้สูงอายุจะมี 2 ลักษณะ คือ 1) ผู้ที่ปรับตัวได้ดีจะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ในบางรายมีความรู้สึกสุขที่ได้อยู่ในบ้านอย่างสงบ ไม่ต้องเผชิญกับสังคมที่ต้องดิ้นรน มีกิจกรรมทางสังคมหรือกิจกรรมในครอบครัว เหมาะสมกับอัตภาพ 2) ส่วนผู้สูงอายุที่ปรับตัวไม่ได้ จะมีพฤติกรรมที่เรียกร้องความสนใจ บางรายท้อแท้สิ้นหวัง บางรายอาจจะมีอาการเจ็บป่วยทางด้านจิตใจตั้งแต่ระดับน้อยไปจนถึงขั้นรุนแรงคือ การฆ่าตัวตาย ดังนั้น ความต้องการทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุ จึงมีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตต่อไปของผู้สูงอายุอย่างมาก

สรุปแนวทางการดูแลรักษาสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ (เพ็ญแข ประจวบจันทน์, 2545: 137-138)

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม ซึ่งหากจะทำให้แนวทางการดูแลผู้สูงอายุประสบความสำเร็จ จะต้องมีการจัดหลายส่วนเกี่ยวข้องกัน ซึ่งประกอบไปด้วย สภาพแวดล้อม ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และที่สำคัญคือผู้สูงอายุ ต้องทราบและเข้าใจวิธีการดูแลตนเองเบื้องต้น ซึ่งผู้วิจัยทำการสรุปไว้ดังนี้ คือ

1. นอนให้พอ ปกติประมาณวันละ 6-9 ชั่วโมง การนอนนานแค่ไหนขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละคนไม่เท่ากัน
2. ยืดเส้นยืดสายทุกวันและบริหารกล้ามเนื้อหลังตื่นนอนและ/หรือก่อนนอนอย่างต่อเนื่อง
3. เดินมากๆ โดยเฉพาะผู้หญิง หลีกเลี่ยงการให้ลิฟต์ ตีมนมพว่องไขมัน เพื่อป้องกันโรคกระดูกพรุน
4. ดื่มน้ำเปล่ามากๆ วันละประมาณ 10-15 แก้ว แล้วแต่การออกกำลังกาย หรืออุณหภูมิของอากาศ
5. กินอาหาร 3 มื้อ มื้อเย็นเบา (เช่น มื้อเช้า 25% กลางวัน 50% เย็น 25% ของพลังงานทั้งหมดที่กินต่อวัน)
6. ควบคุมน้ำหนักตัวโดยการเลือกกินอาหารและออกกำลังกายที่เหมาะสม
7. กินผัก ผลไม้ ปลา ไข่ ที่ไม่มีหนัง ไม่มีมัน เป็นหลัก กินข้าวได้มีอะจาน หรือมากกว่าหลีกเลี่ยงการกินของหวาน เค็ม น้ำหวาน กะทิ เครื่องใน ไข่แดง เนื้อสัตว์มากไป ฯลฯ
8. ไม่สูบบุหรี่
9. ถ้าไม่เป็นโรคที่แพทย์ห้าม การดื่มแอลกอฮอล์ 1 – 2 หน่วยต่อวัน จะช่วยป้องกันโรคหลอดเลือดหัวใจตีบ และอุดตัน (แอลกอฮอล์ 1 หน่วย คือ วิสกี้ 30 ซี.ซี. หรือเบียร์ 1 ขวดเล็ก หรือเหล้าไวน์ 1 แก้ว)
10. ควรออกกำลังกายแบบแอโรบิก คือ เดิน หรือวิ่ง หรือว่ายน้ำ หรือปั่นจักรยาน หรือเต้นแอโรบิก หรือกระโดดเชือก สัปดาห์ละ 3 – 5 ครั้งๆ ละ 20 นาที แต่ถ้าเดินควรเดินครั้งละ 45 นาที
11. ไม่เครียด ลดความเครียดด้วยการวางแผนการทำงาน รับผิดชอบจัดนิรภัยเวลาขับรถ หรือเวลาขับจักรยานยนต์ควรสวมหมวกกันน็อก
12. งดการเล่นการพนัน ยาเสพติด
13. ฉีดวัคซีนป้องกันทุกโรคที่แพทย์แนะนำสำหรับเด็กแรกเกิด รวมทั้งสำหรับเชื้อไวรัสสปีของตับ และฉีดป้องกันโรคบาดทะยักเป็นระยะๆ
14. มีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสม
15. ถ้ามีอาการผิดปกติปรึกษาแพทย์ประจำทันที เช่น ไข้ ไอ ถ่ายผิดปกติเกิน 2 สัปดาห์ หรือน้ำหนักลด

1.5 อาหารสำหรับผู้สูงอายุ

สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) (2547) ได้เสนอแนะแนวทางปฏิบัติ ในเรื่องโภชนาการเพื่อสุขภาพที่ดีสำหรับวัยผู้สูงอายุว่ามีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1. รับประทานอาหารหลัก 5 หมู่ให้ครบถ้วน
2. รักษาน้ำหนักตัวให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ
3. รับประทานไขมันในขนาดที่พอเหมาะ
4. รับประทานใยอาหารอย่างสม่ำเสมอ
5. รับประทานน้ำตาลแต่พอเหมาะ
6. รับประทานน้ำตาลอย่างสม่ำเสมอ
7. รับประทานน้ำตาลแต่พอควร
8. ไม่รับประทานโซเดียมมากเกินไป
9. ระวังเรื่องดื่มเหล้า

สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) (2547: 21-25) ได้เสนอถึงความต้องการอาหารของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยอาหารที่สำคัญต่อไปนี้

1.5.1 ความร้อน : ขบวนการเผาผลาญอาหารในร่างกายของผู้สูงอายุลดลงมีการเคลื่อนไหวน้อย ความต้องการความร้อนลดน้อยลงไปด้วย สำหรับผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมไม่มากปริมาณความร้อนที่ร่างกายต้องการ คือ 1,500 – 2,000 แคลอรี ต่อ 1 วัน ถ้ากินอาหารที่มีความร้อนสูง เช่น น้ำมันหมู ของทอดน้ำมันข้าว น้ำตาล เป็นต้น จะทำให้น้ำหนักเกินมาตรฐาน และทำให้เกิดโรคของผู้สูงอายุ เช่น โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง เป็นต้น

1.5.2 โปรตีน : เพื่อที่จะทำให้กระบวนการเผาผลาญของร่างกายดำเนินต่อไปอย่างเป็นปกติและเพิ่มภูมิต้านทานของร่างกายของผู้สูงอายุ ควรรับประทานอาหารประเภทโปรตีนให้พอเพียงต่อความต้องการโปรตีนของผู้สูงอายุใน 1 วัน คือ 1 กรัม / น้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม สำหรับผู้สูงอายุ มีความต้องการอาหารประเภทโปรตีน เพื่อชดเชยโปรตีนที่สูญเสียไป โปรตีนที่สำคัญ ได้แก่ เนื้อหมูแดง ปู ปลา นม และอาหารถั่ว เป็นต้น แต่ถ้ากินอาหารโปรตีนมากเกินไปจะทำให้ไตและอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการย่อยอาหารทำงานมากขึ้น ทำให้โคเลสเตอรอลเพิ่มมากขึ้น จึงควรต้องระมัดระวัง

1.5.3 คาร์โบไฮเดรต : ความต้องการน้ำตาลเพื่อนำไปใช้เป็นพลังงานความร้อนสูงของผู้สูงอายุลดลง จึงควรควบคุมปริมาณการกินน้ำตาลให้น้อยลง หน้าที่ของน้ำตาล คือ เพิ่มพลังความร้อนในร่างกายและแหล่งที่มาของน้ำตาลที่สำคัญ คือ อาหารจำพวกแป้งใน 1 วัน พลังงานความร้อนที่ได้จากข้าว 350 กรัม จะเกินครึ่งหนึ่งของปริมาณความร้อนที่ร่างกายต้องการในหนึ่งวัน ถ้าผู้สูงอายุ รับประทานน้ำตาลมากเกินไปจะทำให้เป็นโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคหลอดเลือดในสมองตีบตัน โรคไต เป็นต้น

1.5.4 ไขมัน : ปริมาณไขมันในร่างกายผู้สูงอายุจะเพิ่มมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของไขมัน มีผลต่อระบบการไหลเวียนโลหิต ระบบการย่อยอาหารและตับ แต่ถ้าการกินอาหารที่มีไขมันน้อยเกินไป

จะมีผลกระทบต่อการศึกษาวิตามินบางชนิด ฉะนั้น การกินอาหารประเภทไขมันในปริมาณที่พอเหมาะ เพื่อความสมดุลของอาหารทุกหมู่ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และไขมันนั้นควรจะเป็นไขมันจากพืชให้มา และลดน้ำมันจากสัตว์ให้น้อยลง

1.5.5 สารอินทรีย์ : ผู้สูงอายุจะขาดความสมดุลของแคลเซียม ทำให้กระดูกขาดแคลเซียม หรือกระดูกหักง่าย ดังนั้น การกินอาหารที่แคลเซียมจึงเป็นสิ่งจำเป็น อาหารที่มีแคลเซียมซึ่งร่างกายดูดซึมได้ดี คือ อาหารพวกนม ถั่วต่างๆ และวิตามินดี

1.5.6 เหล็ก : เป็นธาตุที่มีส่วนประกอบของฮีโมโกลบิน จึงมีความสำคัญต่อระบบการไหลเวียนโลหิต ในวัยสูงอายุปริมาณของเลือดในอวัยวะสำคัญต่างๆ ลดน้อยลง แม้แต่ปริมาณและความเร็วในการไหลเวียนของโลหิตที่ลดน้อยลงด้วย จึงควรต้องเพิ่มปริมาณฮีโมโกลบินในเลือดให้มากขึ้น เพื่อชดเชยกับสมรรถภาพของร่างกายที่ถดถอยลง

1.5.7 วิตามิน : ผู้สูงอายุควรรับประทานอาหารที่อุดมไปด้วยวิตามินต่างๆ เพื่อเพิ่มความสามารถทางร่างกายให้ร่างกายต้านทานโรคได้ เช่น วิตามินจะช่วยป้องกันการแข็งตัวของหลอดเลือดได้

1.5.8 น้ำ : เนื่องจากกล้ามเนื้อลำไส้ใหญ่และลำไส้ตรงของผู้สูงอายุเริ่มเหี่ยว และการหลั่งน้ำเมือกของลำไส้ลดน้อยลงทำให้การขับถ่ายลำบาก ดังนั้น ปริมาณน้ำสำหรับผู้สูงอายุใน 1 วัน โดยทั่วไปต้องการประมาณ 2 ลิตร ซึ่งจะขับถ่ายออกมาโดยทางปัสสาวะประมาณ 1.5 ลิตร นอกนั้นออกมาทางเหงื่อ การรับประทานอาหารประเภทที่มีน้ำจึงมีส่วนช่วยให้การย่อยง่ายและช่วยในการถ่ายให้สะดวกอีกด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้สูงอายุดื่มน้ำมากเกินไปจะทำให้หัวใจและไตทำงานหนักขึ้นจึงต้องระวัง

1.5.9 เห็ดหูหนูขาวและเห็ดหูหนูดำ เป็นกลุ่มของคาร์โบไฮเดรต ซึ่งสามารถเพิ่มสมรรถนะของเม็ดเลือดขาวให้สูงขึ้นทำให้ภูมิคุ้มกันทางร่างกายดีขึ้น โดยเฉพาะเห็ดหูหนูดำ จะมีสารป้องกันการแข็งตัวของเลือดป้องกันการอุดตันของเส้นเลือด การกินเห็ดหูหนูดำบ่อยๆ จะช่วยป้องกันโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบหัวใจและหลอดเลือดได้

1.5.10 แอลลีนิ์น้ำผึ้ง ที่ให้พลังความร้อนสูง มีกลูโคส เกลือ อินนินทรีย์เอนไซม์ กรดอินนินทรีย์ โปรตีน เกสรดอกไม้ เป็นต้น ถ้ากินเป็นประจำจะช่วยกระตุ้น diencephalons ของต่อมใต้สมอง (หรือต่อมพิทูอิทารี) ต่อมหมวกไต เร่งการแลกเปลี่ยนก๊าซออกซิเจนในร่างกายและการเผาผลาญของเซลล์ ทำให้การไหลเวียนของเลือดดีขึ้น เป็นการเพิ่มพลังและช่วยให้อายุยืน

1.5.11 งาดำ มีไขมัน น้ำตาลซูโตส เลคซิทิน โปรตีน เป็นต้น การกินงาดำเป็นประจำ จะทำให้มีผมเงาดำ นอกจากนี้ น้ำมันงายังใช้ทาภายนอกช่วยให้ผลหลายเร็วขึ้น

1.6 การออกกำลังกายของผู้สูงอายุ การออกกำลังกายจะทำให้ร่างกายสดชื่น กระปรี้กระเปร่า การออกกำลังกายในวัยสูงอายุจะไม่มีอาการหักโหมจนเกินกำลัง ต้องมีการพักผ่อนตามสมควร

สำหรับในหัวข้อการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ผู้วิจัยทำการศึกษาในหัวข้อต่างๆ ดังนี้
1.6.1) หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย 1.6.2) ข้อควรระวังระหว่างออกกำลังกาย 1.6.3) จุดมุ่งหมายของการออกกำลังกายในวัยผู้สูงอายุ 1.6.4) วิธีการออกกำลังกาย และ 1.6.5) ส่งเสริมสุขภาพทาง

ด้านร่างกาย ด้วยการพักผ่อนนอนหลับ

1.6.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย นิตยสาร Health Thailand (2547: 64-66)

สรุปโดยรวมถึงหลักการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ โดยเพศชายที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และเพศหญิงที่มีอายุ 55 ปี ขึ้นไป ควรมีแนวทางปฏิบัติดังนี้ 1) ไม่ใช่แรงมากเกินไป ออกกำลังกายด้วยความนุ่มนวล 2) ไม่ใช่ความเร็วสูง 3) ไม่มีการแข่งขัน 4) อาศัยความอดทน และควรใช้เวลานานในการออกกำลังกาย 5) ค่อยทำค่อยไป 6) ไม่ควรหักโหมหรือเร่งเร้าจนเหน็ดเหนื่อยเกินไป 7) การออกกำลังกายควรบริหารในตอนเช้า ประมาณ 10 นาที 8) ใช้เวลาในการออกกำลังกาย 20 นาที สัปดาห์ละ 3 ครั้ง และ 9) ควรออกกำลังกายด้วยการเดินไกล ปั่นจักรยานไกล (1 – 2 ชั่วโมง) สัปดาห์ละ 1 ครั้ง)

1.6.2 ข้อควรระวังระหว่างออกกำลังกาย สำหรับผู้สูงอายุ เมื่อมีอาการ ดังต่อไปนี้

ควรงดออกกำลังกาย 1) เป็นไข้สูง 2) ความดันโลหิตสูงมากกว่าหรือเท่ากับ 180/120 mmHg 3) หัวใจอ่อนกำลัง 4) เมื่อเจ็บปวดข้อหรือกล้ามเนื้ออักเสบ และ 5) เมื่อรู้สึกเหน็ดเหนื่อยหรืออ่อนเพลีย

และถ้าในขณะที่กำลังออกกำลังกาย ควรหยุดออกกำลังกายทันทีเมื่อเกิดอาการต่อไปนี้ 1) เหนื่อยมาก 2) เวียนศีรษะ ตามัว 3) หายใจไม่ทัน หายใจไม่ออก 4) ใจสั่น แน่นหน้าอก และ 5) ลมออกหู หูอื้อ

1.6.3 จุดมุ่งหมายของการออกกำลังกายในวัยผู้สูงอายุ ประพจน์ เกตตราการศ. (2549)

สำหรับการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ มีจุดมุ่งหมายอยู่ 3 ข้อดังต่อไปนี้ 1) รักษาสภาพร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง 2) ปรับสภาพร่างกายให้สมบูรณ์ และ 3) ป้องกันการเสื่อมของร่างกายในทุกๆระบบ เพราะขณะที่ออกกำลังกายการเคลื่อนไหวของร่างกาย จะช่วยกระตุ้นระบบภายในร่างกายทุกระบบ ไม่ว่าจะเป็นระบบการไหลเวียนของโลหิต ระบบหายใจ ระบบย่อยอาหาร ระบบประสาท ระบบต่อมระบบประสาทส่วนกลาง รวมทั้งรักษาสุขภาพจิตใจด้วย และการออกกำลังกายมีประโยชน์ต่อร่างกายในด้านการป้องกันโรคต่างๆ เช่น โรคอ้วน ข้อเสื่อม หัวใจวาย ความดันโลหิตต่ำ โรคภูมิแพ้ รวมทั้งช่วยแก้ไขโรคเคล็ดขัดยอก ง่วงซึม หงุดหงิด ท้องผูก เคล็ดขัดยอก เบื่ออาหาร

1.6.4 วิธีการออกกำลังกาย วิธีการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุสามารถทำได้หลายวิธี

เช่น มือเปล่า แบบมีอุปกรณ์ การทำโยคะ การเดินเร็ว ๆ การเล่นกีฬากลางแจ้ง การทำสวนในบ้าน เป็นต้น

วิจิต คณิงเกษม (2549) ได้แนะนำวิธีบริหารร่างกายสำหรับบุคคลที่มีอายุ 40 ปีขึ้นไป แล้ว ควรต้องปฏิบัติตนดังต่อไปนี้อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง และควรทำทุกวัน ดังนี้

1) ยกแขนซ้ายออกไปข้างหน้าระดับบ่า ยกแขนขวาออกมาขนานกับแขนซ้าย เหยียดแขนทั้งสองข้างลงข้างล่างแล้วยกไปทางขวาพร้อมๆ กัน ทั้งสองข้างให้สูงระดับบ่าขวา เหยียดแขนทั้งสองข้างลงข้างซ้ายไประดับบ่าซ้าย และเหยียดแขนทั้งสองข้างกลับไปกับมาแบบนี้ 20 – 30 ครั้ง

2) ยกแขนทั้งสองข้างเหยียดตรงเหนือศีรษะ งอตัวก้มศีรษะลงข้างหน้าให้ต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในเวลาเดียวกันสะบัดแขนทั้งสองข้างไปข้างล่างซ้ายๆ จนไปสุดข้างหลังเท่าที่จะไปได้

ยกศีรษะ และแขนทั้งสองข้างกลับเหนือศีรษะตามเดิมค่อยๆ แอนตัวไปข้างหลัง พร้อมพับแอนหลังเท่าที่จะเป็นไปได้ และ งอตัวไปข้างหน้าและแอนหลังไปมาแบบนี้ 20 – 30 ครั้ง

3) กางแขนทั้งสองออกไปข้างหน้า เขยียดระดับบ่า ค่อยๆ แกว่งแขนทั้งสองจากขวาไปซ้ายสุดจนสุดแรงที่จะบิดตัวไปทางขวาได้ แกว่งแขนทั้งสองกลับจากซ้ายไปขวาสุดจนสุดแรงที่จะบิดตัวไปทางขวาได้เช่นเดียวกัน และแกว่งแขนทั้งสองข้างกลับไปกลับมาแบบนี้ 20 – 30 ครั้ง

4) ยกแขนทั้งสองเขยียดตรงไปข้างหน้าระดับบ่า นั่งยองๆ ลงไปช้าๆ โดยนับ 1 ถึง 4 ในใจ ลุกขึ้นยืนตรงๆ ช้าๆ โดยนับ 1 ถึง 4 ในใจ และทำขึ้นลงแบบนี้ 10 ครั้ง

5) หลังจากบริหารครบ 4 ท่า ตามที่กล่าวมาแล้วให้เดินรอบๆ สนามแบบเดินเล่นธรรมชาติแกว่งแขนช่วงยาวๆ แบบทหารในระยะ 100 – 200 เมตร

1.6.5 ส่งเสริมสุขภาพทางด้านร่างกายด้วยการพักผ่อนนอนหลับ

บรรลู่ ศิริพานิช (2549: 67-68) การพักผ่อนและการนอนหลับเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์ทุกคน การพักผ่อนและการนอนกลับควรจัดแบ่งตามความเหมาะสมและความสะดวกของแต่ละคน ผู้สูงอายุบางรายชอบนอกรดึก ตื่นสาย หรือบางรายนอนหัวค่ำตื่นเช้ามืด เป็นต้น ลักษณะการนอนหลับที่ดีของวัยสูงอายุนั้นควรจะเป็นการนอนหลับสนิท เพราะมีผู้สูงอายุบางราย มีปัญหาในเรื่องการนอนไม่หลับ ลักษณะปัญหาการนอนหลับ ประกอบด้วย

ลักษณะที่ 1 นอนไม่ยอมหลับ จะมีลักษณะ คือ กว่าจะหลับสนิทก็นอนพลิกไปพลิกมาเป็นเวลานาน อาจจะหลายชั่วโมง

ลักษณะที่ 2 นอนหลับๆ ตื่นๆ คือ มีการนอนหลับแต่มีการตื่นบ่อยครั้งในเวลากลางคืน

ลักษณะที่ 3 นอนหลับไม่เต็มอิ่ม คือ นอนหลับไปนานพอเพียง แต่เมื่อตื่นขึ้นมา มีความรู้สึกเหมือนไม่ได้หลับ มีอาการไม่สดชื่น อ่อนเพลีย

ลักษณะที่ 4 ตื่นแล้วไม่ยอมหลับอีก คือ มีอาการนอนหลับเป็นอย่างดีในตอนต้น แต่ตื่นก่อนกำหนด เมื่อจะหลับอีกก็ไม่ยอมหลับ

ผู้สูงอายุทุกคนมักจะนอนไม่หลับ หรือตื่นในตอนดึกนั้น จะเป็นเรื่องธรรมดาของทุกคนเพราะเมื่ออายุมากขึ้น การนอนจะน้อยลง การที่บางคนมีความเครียดในการทำงานหรือมีปัญหาต่างๆ ในธุรกิจ ในครอบครัว จะเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคนอนไม่หลับได้ วิธีการแก้ไขโรคนอนไม่หลับนั้น สามารถกระทำได้ดังนี้ คือ 1) การใช้ยานอนหลับหรือยากล่อมประสาท ซึ่งการใช้ยาเหล่านี้ควรต้องอยู่ในดุลยพินิจของแพทย์ เพราะยาบางชนิดจะเกิดอันตรายต่อร่างกาย ได้ถ้ารับประทานติดต่อกันเป็นเวลานาน 2) การฝึกสมาธิ การฝึกสมาธินี้ ถ้าสามารถฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและปฏิบัติด้วยความตั้งใจ จะสามารถนอนหลับได้โดยไม่ต้องพึ่งยานอนหลับ โดยมีวิธีง่ายๆ คือ จะต้องทำจิตใจให้เป็นปกติ และพยายามลืมปัญหาต่างๆ ที่เผชิญอยู่ เมื่อล้มตัวลงนอน ควรนอนหงาย หลับตาหายใจเข้าช้าๆ และนึกว่าขณะนี้กำลังหายใจเข้าหายใจออกอย่างช้าๆ และนึกว่า ขณะนี้กำลังหายใจออก ทำแบบนี้ไปเรื่อยๆ จนกว่าจะหลับ บางคนใช้เวลานานกว่าจะหลับได้ แต่เมื่อฝึกบ่อยครั้งเข้าจะเป็นผู้ที่หลับได้ง่าย 3) ก่อนที่จะเข้านอน ควรมี

แนวทางการปฏิบัติตัวเพื่อช่วยให้การนอนมีประสิทธิภาพ ดังนี้ 3.1) ออกกำลังกายอย่างพอเพียงในตอนกลางวัน 3.2) มีภาวะโภชนาการที่มีคุณค่า 3.3) เข้านอนด้วยความรู้สึกที่พอใจ มีความสุขใจกับความสำเร็จของตนในเรื่องต่างๆ และ 3.4) เข้านอนด้วยความรู้สึกที่ตนได้ปฏิบัติชอบแล้ว ซึ่งจะก่อให้เกิดความสุขได้

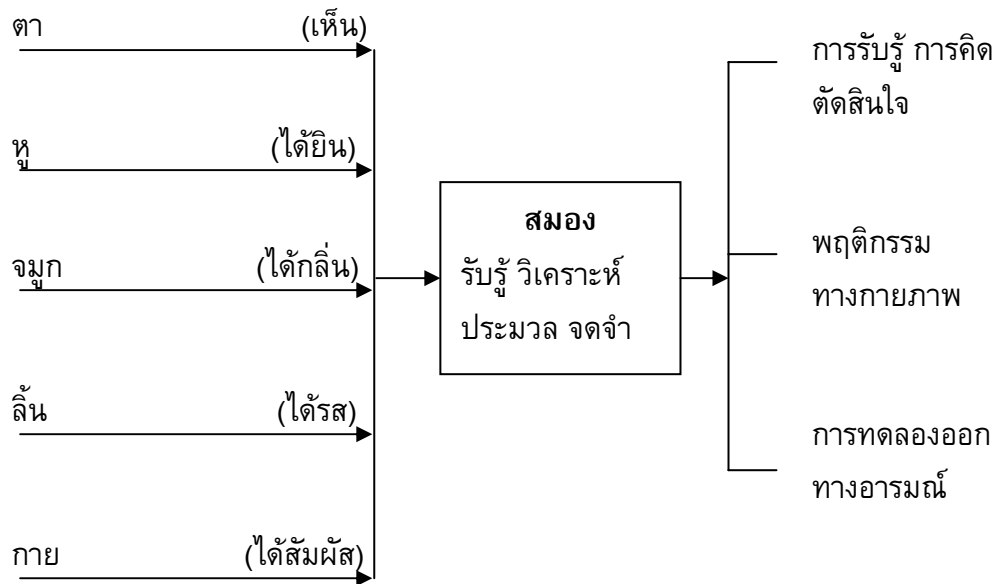
2. การเรียนรู้ของผู้ใหญ่

สำหรับในหัวข้อการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ผู้วิจัยทำการศึกษาใน 5 หัวข้อต่อไปนี้ 2.1) จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ 2.2) หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ 2.3) วิธีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ 2.4) ขั้นตอนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ 2.5 อุปสรรคขัดขวางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 จิตวิทยาการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ความรู้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของมนุษย์ แต่ความถนัด และวิธีการในการรับรู้ ประมวลข้อมูลข่าวสาร หาข้อสรุป ซึ่งเป็นขั้นตอนของการเรียนรู้ จะแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ดังนั้นถ้าแต่ละคนทราบถึงความถนัดและวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ในการเรียนรู้ของตนเอง ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสั่งสมความรู้ ในขณะที่เดียวกันใครก็ตามที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสอน หรือกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้แก่ผู้อื่น ย่อมจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของจิตวิทยา และกระบวนการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น

การเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สมองทำการวิเคราะห์ และประมวลผลข้อมูลข่าวสารที่ได้รับผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า แล้วจดจำเก็บไว้ในรูปของประสบการณ์ การเรียนรู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการตอบสนองต่อสิ่งที่เข้ามากระทบทางประสาทสัมผัส ในด้านใดด้านหนึ่ง หรือหลายด้าน กล่าวคือ 1) การรับรู้ การคิด การตัดสินใจ คือ การที่สมองได้มีโอกาสรับรู้ วิเคราะห์ประมวล และจำประสบการณ์ที่ผ่านมา ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการวิเคราะห์แยกแยะในสิ่งที่เกิดขึ้น 2) พฤติกรรมทางกายภาพ สามารถตอบสนอง มีปฏิกิริยา หรือปฏิบัติงานได้อย่างคล่องแคล่วรวดเร็ว แม่นยำ และถูกต้อง และ 3) การแสดงออกทางอารมณ์ ซึ่งรวมถึงทัศนคติ ความสนใจ และค่านิยมที่เป็นไป ตามกฎเกณฑ์ที่ได้รับการสั่งสอนหรือเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งการเรียนรู้ดังกล่าวจะถูกแบ่งเป็น 2 แบบ คือ การเรียนรู้ในเชิงรับ (Reactive) และการเรียนรู้ในเชิงรุก (Proactive) หรือเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งเป็นวิธีการของผู้ใหญ่ ดังแสดงให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นจาก ภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ที่มา : วิบูลย์ บุญยธโรกุล. 2545: 20-21

สำหรับปรัชญาในการเรียนรู้ มีความสำคัญอย่างมากในการวางแผนการศึกษาและฝึกอบรม โดยจะสรุปปรัชญาการเรียนรู้ให้ชัดเจนมากขึ้น ดังนี้ 1) ทุกคนทุกระดับอายุมีศักยภาพในการเรียนรู้ โดยจะใช้ระยะเวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน 2) เมื่อบุคคลประสบกับการเปลี่ยนแปลง หรือเผชิญหน้า กับสิ่งที่ไม่คุ้นเคย บุคคลเหล่านั้น จะเกิดการเรียนรู้ได้ง่าย และมีประสิทธิภาพมากกว่าในสภาวะปกติ 3) ในห้องเรียนวิทยาการจะต้องสนับสนุนการเรียนรู้ โดยการรับฟังประสบการณ์ ข้อสังเกต ตลอดจน ความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้เข้ารับการฝึกอบรม รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประสบกับหลากหลาย ในพฤติกรรม และทัศนคติของผู้เข้ารับการฝึกอบรมด้วย 4) ความลึกซึ้งของการเรียนรู้ในระยะยาว จะขึ้นอยู่กับว่า ผู้รับการฝึกอบรมได้มีความพยายาม ที่จะวิเคราะห์ ทำความชัดเจน แสดงความคิด หรือ ความรู้สึกในสิ่งที่ได้เรียนรู้ต่อผู้อื่น 5) การฝึกอบรมเป็นเพียงก้าวแรกของการพัฒนาบุคคลไปสู่พฤติกรรม ใหม่ และผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้จะมีมากขึ้น ถ้าผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ จากปรัชญา ที่ได้นำเสนอมาทั้ง 6 ข้อ จะสามารถใช้เป็นหลักในการเรียนรู้ได้ดังนี้ คือ 1) ประเมินได้ว่าบุคคลจะมีการเรียนรู้ได้ดีขึ้นเมื่อได้ลงมือปฏิบัติจริง 2) บุคคลต้องการเรียนรู้ในสิ่งที่ต้องการกระทำเท่านั้น 3) หากไม่พร้อมที่จะเรียนรู้จะทำให้การเรียนรู้ครั้งนั้นไม่มีประสิทธิภาพ 4) บุคคลที่จะเรียนรู้มีแรงจูงใจ 5) หาก จะให้การเรียนรู้ใหม่สัมฤทธิ์ผลจะต้องมีการกระตุ้นให้ทำพฤติกรรมที่ต้องการซ้ำๆ 6) ผู้เรียนจะเรียนรู้ เนื้อหาสาระที่มีประโยชน์ต่อตนเองได้ดีกว่าไม่มีประโยชน์ 7) ต้องจัดการเรียนรู้ อย่างเอาจริงเอาจัง 8) ความสามารถในการนำความรู้ใหม่ไปปรับใช้ของแต่ละคน จะแตกต่างกันไปตามความเข้าใจ ในสถานการณ์ที่เปิดโอกาสให้หาเอาความรู้นั้นไปใช้ได้ 9) ความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล จะ

แตกต่างกันไปตามวิธีการสอน และบรรยากาศในการเรียนรู้ และ 10) บุคคลย่อมจะทำในสิ่งที่เขาสามารถทำได้ภายใต้สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ พื้นฐาน และแรงกดดันที่ได้รับ

หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (วิบูลย์ บุญยชรโรกุล. 2545: 22-25) ในการจัดทำโครงการฝึกอบรม ผู้วิจัยทำหลักสูตรและวิทยากรจะต้องคำนึงถึงหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ เพื่อที่จะให้การฝึกอบรมนั้นเกิดประสิทธิผลมากที่สุด คือ

หลักการที่ 1 : ผู้ใหญ่จะเรียนรู้ จำได้ และสามารถนำไปปรับใช้ได้ดีเมื่อเห็นว่าสิ่งที่กำลังเรียนนั้น มีคุณค่าที่จะรู้ เช่น การเรียนรู้จากการวิจัยครั้งนี้ มีประโยชน์ทำให้บุคคลที่เข้ารับการฝึกอบรมสามารถดูแลผู้สูงอายุภายในบ้านได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

หลักการที่ 2 : ผู้ใหญ่เรียนรู้ได้วิธีโดยการวิเคราะห์และหาข้อสรุปด้วยตนเองจากการลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหา และมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการซักถามโต้แย้ง และแลกเปลี่ยนประสบการณ์

หลักการที่ 3 : บรรยากาศในห้องเรียน ซึ่งรวมถึงบรรยากาศทางกายภาพ จิตวิทยา และสังคม มีอิทธิพลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม

หลักการที่ 4 : ผู้ใหญ่ไม่ต้องการเข้ามาเรียนโดยการเป็นผู้รับในสิ่งที่ตนเองต้องการจะรู้เพียงอย่างเดียว เนื่องจากตนเองก็มีความรู้ ทักษะและประสบการณ์อยู่บ้าง จึงอยากจะได้แสดงความคิดเห็นเปรียบเทียบ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่นบ้าง

หลักการที่ 5 : การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ของผู้ใหญ่ จะทำโดยผ่านกระบวนการเปรียบเทียบ เชื่อมโยงกับสิ่งที่เคยรู้หรือประสบการณ์ที่คล้ายคลึงกันมาแล้ว ความรวดเร็วในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อาจจะช้าลงเมื่อมีอายุมากขึ้น แต่ประสบการณ์จะทำให้มีการตัดสินใจที่ดีกว่าผู้ที่ยังมีอายุน้อย

หลักการที่ 6 : ผู้เรียนใช้ความรู้สึก และประสาทสัมผัสทุกชนิดในการรับรู้ ยอมรับ และเลือกที่จะเก็บหรือรับความรู้เอาไว้ตามความรู้สึก และความปรารถนาของตนเองที่ต้องการจะรู้สำหรับประเด็นความรู้ที่เป็นที่ยอมรับ เกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ โดยแบ่งออกเป็น 3 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 การเรียนรู้และสิ่งจูงใจให้ผู้ใหญ่เรียนรู้ ประกอบไปด้วย 1) ผู้ใหญ่ลองหาความรู้ เพื่อที่จะนำมาแก้ปัญหาการเปลี่ยนแปลง หรือวิกฤตการณ์สำคัญในชีวิตที่ตนเองกำลังประสบอยู่ 2) จำนวนครั้งที่ผู้ใหญ่ประสบกับการเปลี่ยนแปลงสำคัญในชีวิตยิ่งมากเท่าใด ก็ยิ่งมีแนวโน้มว่าจะยิ่งแสวงหาการเรียนรู้มากขึ้นเท่านั้น หรือยิ่งมีความเครียดที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตสะสมเพิ่มมากขึ้น ก็จะมีแรงจูงใจในการเพิ่มพูนความรู้ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตมากขึ้น 3) ประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ผู้ใหญ่แสวงหามาได้โดยตนเอง จะสัมพันธ์โดยตรงกับจำนวนครั้งของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต ซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้มีการแสวงหาความรู้นั้น 4) โดยทั่วไปผู้ใหญ่จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับเรียนรู้ด้วยความเต็มใจ ก่อน หลัง หรือแม้แต่ในขณะที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่เกิดขึ้น ถ้าเชื่อแน่แล้วว่าการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดขึ้นอย่างแน่นอน ผู้ใหญ่จะยอมลงทุนเรียนรู้ ถ้าเห็นว่า การเรียนรู้นั้นจะช่วยแก้ปัญหาในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงนั้น 5) ผู้ใหญ่ ซึ่งถูกกระตุ้นให้แสวงหาความรู้ จะลงมือศึกษา ก็เพราะว่า เรามีปัญหาที่จะต้องหาเอาความรู้ หรือทักษะนั้นไปใช้ ดังนั้น การเรียนรู้ของผู้ใหญ่จึงเป็นวิธีการที่จะให้บรรลุจุดมุ่งหมาย เป็นการเรียนรู้เพื่อที่จะหา

คำตอบ มิใช่เป็นการเรียน เพื่อที่จะรู้ และ 6) การเพิ่มพูนหรือรักษาระดับความภาคภูมิใจ และความพึงพอใจ เป็นแรงบันดาลใจที่มีความสำคัญเป็นอันดับสอง ในการกระตุ้นให้ผู้ใหญ่ แสวงหาความรู้

หมวดที่ 2 ลักษณะที่ดีของหลักสูตรสำหรับผู้ใหญ่ ประกอบด้วย 1) ผู้เรียน ซึ่งเป็นผู้ใหญ่มิมีแนวโน้มที่จะไม่ให้ความสนใจหรือไม่ชื่นชอบถ้าเป็นหลักสูตรฝึกอบรมที่เป็นความรู้พื้นฐาน ทั่ว ๆ ไป ไม่ลึกซึ้ง แต่จะชอบการฝึกอบรมที่เจาะลึกในแนวคิดหรือทฤษฎีในเรื่องใดเรื่องหนึ่งและเน้น การนำเอาทฤษฎีเหล่านั้นไปใช้งานเพื่อแก้ไขปัญหาโดยตรง แนวโน้มดังกล่าวนี้จะเพิ่มสูงขึ้นถ้าผู้ใหญ่อายุและหน้าที่ความรับผิดชอบสูงขึ้น 2) ถ้าจะทำให้ผู้ใหญ่นำทฤษฎีหรือสิ่งที่ได้เรียนรู้ใหม่ไปใช้งาน ความรู้เหล่านั้นจะต้องสามารถผนวกหรือผสมผสานเข้ากับสิ่งที่เขารู้ที่อยู่ก่อนแล้ว 3) เนื้อหาใหม่ ซึ่งขัดแย้งอย่างรุนแรงกับเนื้อหาเดิมซึ่งเคยได้รับการยอมรับว่าถูกต้องและเป็นผลให้ต้องย้อนกลับไป พิจารณาและประเมินเนื้อหาเก่าอีกครั้ง จะผนวกเข้ากับความรู้เดิมของผู้ใหญ่ได้ช้ากว่า 4) ข้อมูลใหม่ ซึ่งมีความเหลื่อมล้ำไม่มากนักกับสิ่งที่รู้ที่อยู่ก่อนแล้วในเรื่องของเนื้อหา และแนวความคิด จะสามารถ ผนวกเข้ากับความรู้เดิมของผู้ใหญ่ได้เร็วกว่า 5) กิจกรรมการเรียนการสอนที่เร้าใจ ยุ่งยาก หรือแปลกใหม่ จะเป็นสิ่งกีดขวางหรือสร้างความสับสนให้การเรียนรู้แนวคิด หรือเนื้อหาใหม่ที่ต้องการจะสอนให้กับ ผู้ใหญ่ 6) การเรียนรู้ของผู้ใหญ่มิมีแนวโน้มที่จะเชื่อมโยง ขาดความคล่องแคล่วในเรื่องที่เป็นทักษะทาง กายภาพแต่ความเชื่อมโยงนี้จะทดแทนโดยการมีวิจักษณ์ญาณที่ดีกว่า 7) ผู้ใหญ่มักจะโทษตัวเอง เมื่อ ทำอะไรผิดพลาด ซึ่งจะมีผลต่อความภาคภูมิใจในตนเอง ดังนั้นเขามักจะแก้ไขปัญหาโดยใช้วิธีที่เคย ได้ผลมาแล้ว และหลีกเลี่ยงการเสี่ยงโดยไม่จำเป็น 8) ผู้กำหนดหลักสูตรจำเป็นต้องทราบ ว่า หลักการ หรือความคิดเห็นที่จะนำมาสอนหรือฝึกอบรมต้องสอดคล้อง หรือขัดแย้งกับความคิดของผู้เข้ารับการ ฝึกอบรมหรือไม่ ถ้าไม่สอดคล้อง บางครั้งจำเป็นต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นพิเศษ เพื่อสร้างโอกาสให้เกิดความสำเร็จมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการเปลี่ยนแปลงความเชื่อ หรือค่านิยมที่มีอยู่เดิม 9) หลักสูตรฝึกอบรมผู้ใหญ่จำเป็นต้องออกแบบให้ยอมรับความคิดเห็น หรือ มุมมองของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ซึ่งมีความแตกต่างเรื่องอายุ และมีความหลากหลาย ด้านประสบการณ์ และความยึดมั่นในมุมมอง และค่านิยมที่เป็นของตนเอง 10) ในแต่ละแนวคิด การอธิบายอาจจำเป็นต้อง ครอบคลุมหลายมุมมอง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของคนหลากหลายกลุ่มอายุและประสบการณ์ 11) ผู้ใหญ่ จะชอบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เลือกกำหนด และควบคุมโดยตนเองมากกว่าที่เรียนเป็นกลุ่มใหญ่ ซึ่ง กิจกรรมกำหนดโดยวิทยากร ผู้ใหญ่จะเลือกวิธีการเรียนรู้มากกว่า หนึ่งวิธี และต้องการควบคุมเวลา ที่ใช้ต่อหนึ่งกิจกรรม และเวลาเริ่มต้น และสิ้นสุดการเรียนด้วยตนเอง 12) ผู้ใหญ่ชอบที่จะเรียนรู้จาก วิทยากร ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ โดยตรง การให้เรียนด้วยตนเองจากสื่อการเรียนการสอน เช่น ตำรา เอกสารคำสอน เทปโทรทัศน์ เพียงอย่างเดียวจะไม่ได้ได้รับความนิยมนัก 13) ไม่ว่าจะใช้ สื่อการสอนอะไรก็ตาม ผู้ใหญ่จะชอบเนื้อหาที่ให้คำตอบประเด็นในสิ่งที่ผู้เรียนต้องการจะรู้มากกว่า ผู้ใหญ่จะให้ความสนใจสิ่งที่นำไปประยุกต์ใช้ได้และวิธีลงมือปฏิบัติ เพราะว่าสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งจูงใจให้ ผู้ใหญ่หันมาเรียนรู้และ 14) การเรียนรู้ด้วยตนเองมิได้หมายความว่าเรียนคนเดียว จากโดยเฉลี่ย 10 คน ซึ่งรวมถึง วิทยากร ที่ปรึกษา เพื่อน และผู้ใกล้ชิด ที่คอยให้กำลังใจ และบุคคลอื่นๆ อย่างไรก็ตาม ไม่ว่า

จะเป็นการเรียนรู้แบบใด ถ้าผู้เรียนได้มีโอกาสได้พบกับวิทยากร หรือผู้เชี่ยวชาญโดยตรงตัวต่อตัว ผู้เรียนจะมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้นั้นมากกว่า

หมวดที่ 3 บรรยากาศในชั้นเรียน ประกอบด้วย 1) บรรยากาศในห้องเรียน จะมีความสะดวกสบาย ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์และสังคม ผู้ใหญ่ไม่ชอบนั่งฟังการบรรยายที่ยาวนาน โดยไม่มีโอกาสได้เปลี่ยนอิริยาบถไปทำกิจกรรมอื่นบ้าง เช่น ฝึกปฏิบัติ การแลกเปลี่ยนความรู้ และ ประสพการณ์ระหว่างกัน เป็นต้น 2) ผู้ใหญ่จะไม่ชอบกิจกรรมการเรียนการสอนที่อาจทำให้ตนเองอยู่ในสภาวะที่เสี่ยงต่อการ “ขายหน้า” 3) ผู้ใหญ่มีการคาดหวังเมื่อมาเข้าหลักสูตรฝึกอบรม ดังนั้นจึง จำเป็นอย่างยิ่งที่ก่อนจะเข้าสู่เนื้อหาของ การฝึกอบรม ผู้อำนวยการหลักสูตร หรือวิทยากรจะต้องอธิบาย ชี้แจงอย่างชัดเจน ในเนื้อหาที่การฝึกอบรมนั้น จะครอบคลุมและพยายามปรับให้เข้ากับผู้เข้ารับการฝึก อบรมคาดหวัง 4) ผู้ใหญ่ที่มาเข้าหลักสูตรฝึกอบรมจะมีประสบการณ์ในการทำงานจริงติดตัวมาด้วย ประสบการณ์เหล่านี้เป็นสิ่งที่มีความค่าที่ควรจะได้รับ และพยายามนำมาใช้ในห้องเรียนให้มาก นอกจากนั้น ผู้ใหญ่จะสามารถเรียนรู้ได้ดีโดยการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างผู้เข้ารับการฝึก อบรมด้วยกัน 5) วิทยากรต้องเปิดโอกาสให้ผู้ใหญ่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับบทเรียนด้วย 6) ความรู้ ใหม่ ๆ จำเป็นต้องผนวกหรือผสมผสานเข้ากับความรู้เดิม จึงจะมีโอกาสได้นำไปใช้จริง ดังนั้นจะต้องมี การส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนอย่างทั่วถึง วิทยากรจะต้องคอย สังเกต แก้ไข และให้ความเข้าใจแก่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมสิ่งที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรม เข้าใจ หรือปฏิบัติ ขึ้นถูกต้องแล้ว 7) บทบาทของวิทยากร คือ เป็นผู้อำนวยการความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ตรง ตาม จุดประสงค์ที่กำหนดไว้ 8) วิทยากรจะต้องปกป้องความคิดเห็นของผู้เข้ารับการฝึกอบรมที่ขัดแย้งหรือ แตกต่างจากความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ ระวังมิให้ความเห็นขัดแย้งนั้นบานปลายไปสู่การขัดแย้ง ระหว่างบุคคล พยายามเชื่อมโยงระหว่างความเห็นและแนวคิด และชี้แนะโอกาส สถานการณ์ ที่จะใช้ แนวทางเหล่านั้นได้ 8) การผสมผสานความรู้และทักษะใหม่เข้ากับสิ่งที่ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีอยู่ก่อน แล้ว เพื่อไปสู่การปฏิบัติจะต้องการระยะเวลาในการปมตัว รวมทั้งการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บังคับบัญชา และเพื่อช่วยงานของผู้เข้ารับการฝึกอบรม 9) ทฤษฎีการเรียนรู้และการถ่ายทอดความรู้เป็นหลักการที่ดี แต่ไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวที่จะทำให้การฝึกอบรมได้ผลดีที่สุด องค์ประกอบอย่างอื่น เช่น โอกาสก้าวหน้าใน หน้าที่การงาน การยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน ฯลฯ ล้วนเป็นสิ่งจูงใจที่จะทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรม พยายามเรียนรู้ และได้รับประโยชน์จากการฝึกอบรมอย่างเต็มที่ การผสมผสานสิ่งจูงใจหลายๆ อย่าง เข้ากับทฤษฎีการเรียนรู้และการถ่ายทอด จะเพิ่มโอกาสให้การฝึกอบรมนั้นบรรลุผลสำเร็จตามที่คาดหวัง ไว้

โนลส์ (Knowles. 1979) ได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างกันระหว่างเด็กกับ ผู้ใหญ่โดยเน้นให้เห็นลักษณะของคน ซึ่งเป็นผู้ใหญ่ มีดังนี้ คือ 1) ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับตนเอง (Self – Concept) โดยผู้ใหญ่จะมีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบให้ใครบอกหรือบังคับ เพราะคิดว่า ตัวเองสามารถตัดสินใจเองได้ 2) ประสบการณ์ (Experience) โดยภาพรวมแล้วผู้ใหญ่เป็นบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์มากกว่าเด็ก 3) ความพร้อมที่จะเรียน (Readiness to Learn) ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่มีความ

พร้อมที่จะเรียนมากกว่าเด็ก สาเหตุเนื่องมาจาก ผู้ใหญ่มีความต้องการที่จะเรียนรู้โดยเน้นสิ่งที่เรียน เป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชีวิต เป็นสิ่งที่มีประโยชน์หรือเป็นปัญหาของตนในขณะนั้น เป็นต้น และ 4) ทักษะคติเกี่ยวกับเวลาและเป้าหมายการเรียนรู้ (Time Perspectives) ผู้ใหญ่ส่วนใหญ่มีความตระหนักอยู่ตลอดเวลาว่าตนเองเหลือเวลาอีกไม่นาน ฉะนั้นเป้าหมายในการเรียนรู้ จึงควรเป็นสิ่งที่ตนสามารถเอาไปใช้ได้ หรือเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ หรือเป็นปัญหาในชีวิตของตน

2.2 หลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

สัว์ฉน์ วัฒนวงศ์ (2547: 7-8) กล่าวถึงหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้ 10 ประการ (Adult Learning : Ten Principles) ซึ่งหลักการนี้จะมีส่วนสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Adult Learning) ให้ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) ควรให้ความสำคัญกับการสร้างแรงจูงใจในการเรียน (Motivation to Learn) 2) สร้างสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (Learning Environment) โดยเน้นให้มีบรรยากาศสะดวกสบาย ผู้เรียนได้รับความไว้วางใจ และมีการให้เกียรติผู้เรียน (Trust and Respect) 3) ต้องคำนึงถึงความต้องการในการเรียนของแต่ละบุคคล และความแตกต่างกันด้านรูปแบบของการเรียนรู้ (Learning Styles) 4) คำนึงถึงความรู้เดิมและประสบการณ์ (Experience) ของผู้เรียนเพราะถือว่าเป็นสิ่งที่มีค่าอย่างมาก 5) ควรเลือกเนื้อหาและกิจกรรมในการเรียนรู้ที่เหมาะสม (Learning Content and Activities) 6) การกำหนดสิ่งที่เรียนรู้ควรสอดคล้องกับความจริง (Realistic Problems) เน้นสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ประโยชน์ได้จริง 7) ต้องให้การเอาใจใส่กับการมีส่วนร่วมทั้งทางด้านสติปัญญา และทางด้านร่างกายในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 8) ควรให้เวลาอย่างเพียงพอในการเรียนรู้ข้อมูลใหม่ 9) ให้โอกาสในการฝึกภาคปฏิบัติจนได้ผลดี หรือสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ และ 10) ให้ผู้เรียนได้แสดงศักยภาพหรือสมรรถภาพในการเรียนรู้ จนกระทั่งเขาได้แลเห็นความก้าวหน้าที่เกิดผลสัมฤทธิ์แล้ว

2.3 วิธีการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

สำหรับการเรียนรู้ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นภายในห้องเรียน หรือภายในสถานศึกษาเสมอไป ซึ่งการการเรียนรู้อาจจะเกิดขึ้นได้หลายวิธี ดังนี้ (Burman. 1969) 1) การเรียนรู้โดยบังเอิญ (Random or Incidental Learning) เป็นการเรียนรู้โดยไม่ตั้งใจให้เกิดขึ้น เช่น การดำรงชีวิตประจำวัน เป็นต้น 2) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self – directed Learning) เป็นการเรียนรู้โดยผู้เรียน มีความตั้งใจที่จะคิดหาวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3) การเรียนรู้โดยกลุ่ม (Collaborative Learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการที่ผู้เรียนรวมกลุ่มกัน และมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเรื่องเดียวกัน และ 4) การเรียนรู้จากสถาบันการศึกษา (Formal Learning) เป็นการเรียนรู้จากสถาบันการศึกษาเป็นการเรียนรู้แบบเป็นทางการ มีหลักสูตรการประเมินผล มีระเบียบการเข้ารับการศึกษาย่างชัดเจน

ลักษณะของการเรียนรู้ สมิท (Smith. 1982) ได้อธิบายลักษณะของการเรียนรู้ดังต่อไปนี้คือ 1) การเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นตลอดชีวิต ซึ่งอาจเกิดโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ ทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตได้ 2) การเรียนรู้เป็นเรื่อง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง เรื่องของความกลัว ความกระวนกระวาย และการต่อต้าน ควบคู่กับการเปลี่ยนแปลง 3) การเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการ

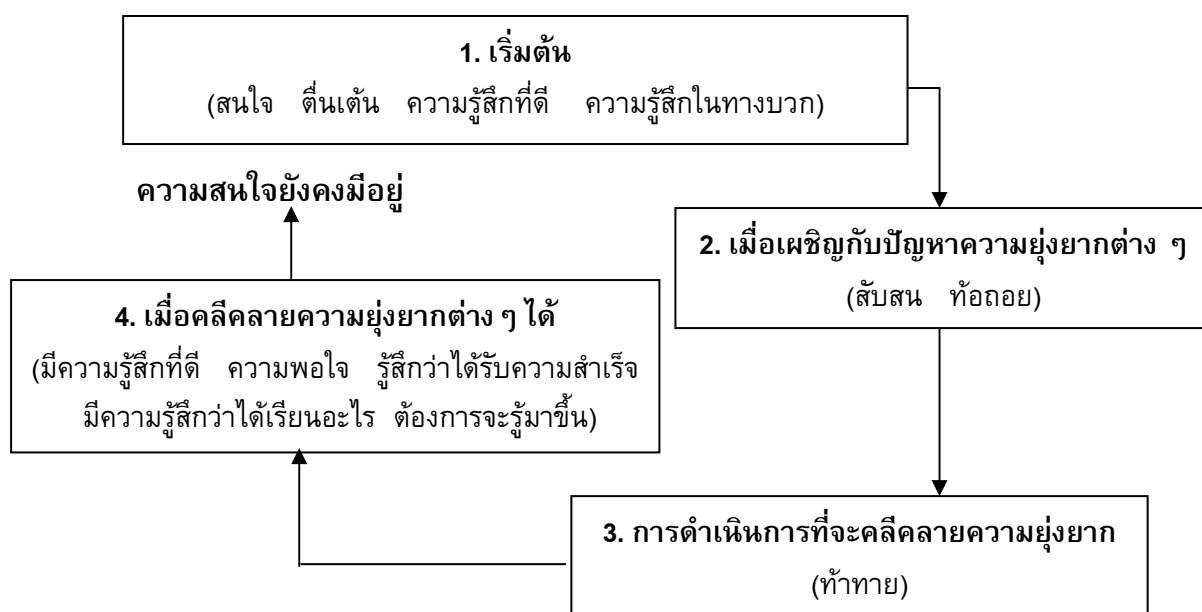
ของมนุษย์ การเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านบุคลิกภาพ ค่านิยม บทบาท และสติปัญญา ตลอดช่วงเวลาในชีวิตของมนุษย์ 4) การเรียนรู้คือการมีประสบการณ์ และ 5) การเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองภายในตัวผู้เรียน ผู้เรียนเท่านั้นจะทราบว่าตนเองเกิดการเรียนรู้ บุคคลอื่น ไม่มีโอกาสทราบ ยกเว้นเมื่อบุคคลนั้น (ตนเอง) แสดงออกมาให้ผู้อื่นทราบทั้งทางท่าทางและคำพูด เช่น “รู้แล้ว” เป็นต้น

2.4 ขั้นตอนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

เมื่อผู้ใหญ่เข้าสู่กระบวนการเรียนรู้แล้ว ผู้เรียนแต่ละคนอาจมีประสบการณ์การเรียนรู้ที่ต่างกัน หรืออาจจะเหมือนกัน สมคิด อิศระวัฒน์ (2543. 30-39) ได้เสนอความคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ไว้เป็น 2 ลักษณะคือ ลักษณะที่ 1 ผู้ใหญ่ที่เรียนรู้ด้วยความสนใจ และ ลักษณะที่ 2 ผู้ใหญ่ที่เรียนรู้ด้วยความจำใจ ซึ่งขั้นตอนการเรียนรู้สำหรับผู้ใหญ่ที่สอดคล้องกับการวิจัยในครั้งนี้ คือ ลักษณะที่ 1 ผู้ใหญ่ที่เรียนรู้ด้วยความสนใจ โดยเริ่มต้นจาก 1 → 2 → 3 → 4

ลักษณะที่ 1 ผู้ใหญ่ที่เรียนรู้ด้วยความสนใจ

(เริ่มต้นจาก 1 → 2 → 3 → 4)

ภาพประกอบ 4 การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ด้วยความสนใจ

ที่มา : สมคิด อิศระวัฒน์ . 2543. : 32

2.5 อุปสรรคขัดขวางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่

ในการจัดการเรียนการสอนของผู้ใหญ่ จะพบว่าผู้ใหญ่มากมาย อาจไม่เกิดการเรียนรู้ โดยมีปัจจัย ซึ่งเป็นอุปสรรค ขัดขวางในการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ได้แก่

2.5.1 ประสบการณ์เดิมในอดีต จะพบว่า ประสบการณ์ในอดีตจะมีส่วนช่วยในการตัดสินใจเรียน หรือทำให้การเรียนรู้ของผู้ใหญ่สัมฤทธิ์ผลได้ด้วย

2.5.2 เจตคติของผู้เรียน ซึ่งเจตคติที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกที่จะเรียน หรือไม่เรียนของผู้ใหญ่คือ เจตคติต่อเรื่องที่เรียน เจตคติของผู้สอน และเจตคติต่อตนเอง ซึ่งทางสิ่งเหล่านี้ ทำให้ผู้ใหญ่พอใจก็จะตัดสินใจเรียน แต่หากไม่พอใจ ก็จะไม่ตัดสินใจไม่เรียนรู้อีกในเนื้อหา

2.5.3 การประเมินตนเอง ผู้เรียนซึ่งทำงานแล้วกลับมาเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในสถาบันการศึกษา ผู้ใหญ่มักจะคิดว่า “ตนเองเป็นคนเรียนหนังสือไม่เก่ง” “เป็นคนเรียนหัวไม่ไว” “เราเป็นคนโง่” การประเมินตนเองในทางลบดังกล่าว ทำให้ผู้ใหญ่ไม่กล้าเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

2.5.4 การขู้งับ การที่ผู้สอนขู้งับ ผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้เรียนจนผู้เรียนเกิดความกลัว มิได้ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อีกเท่าที่ควร เช่น การให้เกรด F การไล่ออกจากห้อง และการฟ้องผู้บังคับบัญชา เป็นต้น

2.5.5 ระยะเวลา เวลาที่ใช้ในการเรียนเรื่องๆ หนึ่ง สำหรับผู้เรียน แต่ละคนมีไม่เท่ากัน ในกรณีที่ผู้ใหญ่อายุมากขึ้น ซึ่งเวลาที่ใช้ในการเรียนจะเพิ่มเติม และหากมีแรงกดดัน เรียนเวลามากๆ ทำให้ผู้ใหญ่ปฏิเสธการเรียนรู้ได้

2.5.6 การขัดจังหวะ อาจเกิดขึ้นจากหลายปัจจัย เช่น เสียกริ่งโทรศัพท์ การตามตัวออกจากห้อง ซึ่งทำให้ผู้สอนขาดสมาธิในการสอนทำให้ผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นผู้เรียนมีจุดสนใจที่เปลี่ยนไป

2.5.7 การจัดลำดับความสำคัญ เรื่องเรียนของแต่ละบุคคล ผู้ใหญ่แต่ละคนจัดลำดับความสำคัญ เรื่องเรียนไม่เหมือนกัน อาทิเช่น คนซึ่งมีครอบครัว มีลูกหลายคนและมีข้อจำกัดเรื่องเงิน หรือผู้เป็นหัวหน้าครอบครัว แม้อยากเรียนก็ต้องรองจนกว่าจะมีความพร้อม

2.5.8 การขาดข่าวสารข้อมูล ผู้ใหญ่บางคนอาจจะเรียนแต่ไม่อาจเข้าเรียน เพราะอาจขาดข่าวสารข้อมูลไม่รู้กำหนดเปิดการรับสมัคร หัวข้อเรื่อง ค่าใช้จ่าย สถานที่ เมื่อไม่มีข้อมูล จึงทำให้ผู้ใหญ่มิได้เข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้นั้นๆ

2.5.9 ความสามารถในการปรับตัว ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ใหญ่ เมื่อกลับมาเรียนส่วนใหญ่ มักมีปัญหา เรื่องการปรับตัวโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้เรียนซึ่งมีการศึกษาน้อย ผู้ใหญ่กลุ่มนี้ มีปัญหาเรื่องการฟัง การอ่าน การเขียน เมื่อเข้าเรียนจึงเกิดความไม่มั่นใจ

2.5.10 ความพร้อมของสถานที่และอุปกรณ์ ในการจัดการเรียนการสอน สถานที่ เป็นองค์ประกอบที่สำคัญประการหนึ่ง ที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการเรียนรู้ เพราะทำให้ผู้เรียนรู้สึกอึดอัดเคลื่อนย้ายไม่สะดวก เป็นต้น

2.5.11 ค่าใช้จ่าย โดยค่าใช้จ่ายดังกล่าวมี 2 ประเภท คือ ค่าใช้จ่ายสำหรับผู้จัดการอบรม และค่าใช้จ่ายสำหรับผู้เข้ารับการอบรม โดยบางครั้งอาจทำให้เกินกำลังที่ผู้เรียนที่เป็นผู้ใหญ่จะกระทำได้ เพราะโดยปกติก็มีภาระมากอยู่แล้ว

2.5.12 หลักสูตร ซึ่งหลักสูตรการเรียนการสอน จะเป็นอุปสรรคขัดขวางการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ จะมีลักษณะดังนี้ คือ ระยะเวลาและช่วงเวลาที่จัดไม่เหมาะสม หัวข้อหรือวิชาที่เปิดไม่น่าสนใจ และมีเงื่อนไขในการเรียนมาก เป็นต้น

2.5.13 ผู้สอน เป็นสิ่งหนึ่งที่ทำให้การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ สำเร็จหรือไม่โดยผู้สอนต้องมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม มีเทคนิควิธีการนำเสนอที่ดี และมีการสร้างบรรยากาศในการสอน จะทำให้ผู้เรียนสนใจและได้ผลมากขึ้น

3. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

ผู้วิจัยทำการศึกษาในหัวข้อเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ประกอบไปด้วย 3 หัวข้อ ดังต่อไปนี้ 3.1) ความหมายของการเรียนรู้ 3.2) ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3.3) แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3.4) คุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ 3.5) รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

3.1 ความหมายของการเรียนรู้

นักจิตวิทยาและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้หลากหลาย สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาความหมายของการเรียนรู้ จากผู้เชี่ยวชาญดังนี้ คือ วิชัย วงษ์ใหญ่ มาลี จุฬา และ อารี พันธุ์มณี โดยผู้วิจัยทำการสรุปความหมายของการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยไว้ด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543: 3) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้โดยมีส่วนร่วมในการสร้างผลผลิตที่มีความหมายแก่ตนเอง มีองค์ประกอบ 2 ด้าน คือ องค์ประกอบภายนอก ซึ่งประกอบด้วย สภาพแวดล้อม โรงเรียน สิ่งอำนวยความสะดวก และครู และองค์ประกอบภายใน ซึ่งประกอบด้วย การคิดเป็น ฟังตนเองได้ มีอิสระ ใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความคิดเชิงเหตุผล มีจิตสำนึกในการเรียนรู้ และมีเจตนาเชิงบวกต่อการเรียนรู้ ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้น สิ่งที่ควรคำนึงถึง คือ การสร้างโอกาสให้กับผู้เรียนได้มีทางเลือกในการเรียนรู้ และมีวิธีการเรียนที่หลากหลาย

มาลี จุฬา (2544: 64) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการในการเปลี่ยนพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่บุคคลได้รับมา ดังนั้นการเรียนรู้ จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น โดยการเรียนรู้ทำให้เกิดประสบการณ์ และประสบการณ์ ทำให้เกิดการพัฒนาคุณภาพชีวิต

อารี พันธุ์มณี (2546: 167) ได้ให้ความหมาย ของการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ หรือการฝึกฝน มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติ สัญชาติญาณ วุฒิภาวะ อุบัติเหตุ หรือความบังเอิญ

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของการเรียนรู้ (Learning) ได้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลที่จะช่วยให้บุคคลนั้น มีการพัฒนาความคิด และความสามารถ โดยอาศัยประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมเป็นองค์ประกอบในการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองได้

3.2 หมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

รับในหัวข้อความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาแนวคิดของ โนลส์; สเคเกอร์; ทาฟ; กริฟฟิน; บรูคฟิลด์; จาร์วิส; บอริช; สมคิด อิศระวัฒน์; และ สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

โนลส์ (Knowles. 1975: 18) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนคิดริเริ่มการเรียนรู้เอง โดยการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนของตน กำหนดเป้าหมายและสื่อการเรียน หาแหล่งความรู้ เลือกใช้ยุทธวิธีการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนของตนเอง อาจได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้

สเคเกอร์ (Skager. 1978: 25) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า เป็นการพัฒนาการเรียนรู้จากประสบการณ์การเรียน โดยใช้ความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติ และการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้

ทาฟ (Tough. 1979: 114) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า เป็นความพยายามขั้นสูงในการที่จะเพิ่มความรู้และความชำนาญใหม่ นอกจากนี้ ยังสามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติ พฤติกรรมและอุปนิสัยของผู้เรียน อาจใช้ระยะเวลาที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับการวางแผนการเรียน

กริฟฟิน (Griffin. 1983: 153) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้เฉพาะของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยมีเป้าหมายไปสู่การเรียนรู้ของตนเอง และความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติ และประเมินผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

บรูคฟิลด์ (Brookfield. 1984: 59-71) ได้ให้ความหมายของ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า เป็นการเรียนรู้ที่เป็นตัวของตัวเอง ควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง มีอิสระ โดยอาศัยความช่วยเหลือจากแหล่งภายนอกน้อยที่สุด

จาร์วิส (Jarvis. 1990: 307) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองไว้ว่า เป็นการเรียนรู้ในการศึกษาของผู้ใหญ่ ซึ่งผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนทั้งหมด รวมทั้งวางแผน กำหนดกลยุทธ์ทางการเรียนรู้และมีแรงจูงใจที่จะให้บรรลุความสำเร็จ

บอริส (Borich. 1992: 286) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ไว้ว่าเป็นทั้งวิธีเรียน และวิธีสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนอย่างกระตือรือร้น โดยผู้เรียนต้องใช้ทักษะทางการเรียนขั้นสูง ได้แก่ เหตุผล การวิเคราะห์ แก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน

สมคิด อิศระวัฒน์ (2542: 81) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ไว้ว่าเป็นการดำเนินการที่ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนจะมีความคิดริเริ่มในการอยากรู้สิ่งต่างๆ วางแผน ค้นคว้า ด้วยตนเองจนจบกระบวนการเรียนรู้

สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ (2547: 12) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นกระบวนการเรียนรู้ของบุคคล โดยบุคคลนั้น มีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง มีความตั้งใจ มีจุดมุ่งหมาย การวางแผน การเรียน เลือกลงแหล่งข้อมูล เลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม และมีการวัดและประเมินตนเอง

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยสรุปได้ว่าความหมายของความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนรู้อย่างอิสระด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ จนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ตามความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียน และกระบวนการการเรียนรู้อย่างครบถ้วน เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความเข้าใจรวมถึงประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้จากการเรียนรู้

3.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน มักมุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีการเรียนรู้ระยะยาว เพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สำหรับบุคคลในครอบครัวที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายของการศึกษารุ่นนี้ จัดว่าเป็นวัยผู้ใหญ่ ดังนั้นทฤษฎีทางการศึกษาของคนวัยผู้ใหญ่ จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับกลุ่มเป้าหมายกลุ่มนี้ได้ จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใหญ่ และความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเองพบว่า มีแนวคิดและทฤษฎีของความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ โนลส์ (Knowles. 1975) มีความเกี่ยวข้องกับการทำงานวิจัยครั้งนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แนวคิดในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ โนลส์ (Knowles. 1975)

โนลส์ (Knowles. 1975) ได้เสนอแนวคิดในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ไว้ว่า การที่บุคคลจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้นั้น จะต้องมียอดประกอบด้วยกัน 5 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการวิเคราะห์และกำหนดความต้องการของตนเอง 2) กระบวนการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน 3) กระบวนการวางแผนการเรียน 4) กระบวนการแสวงหาแหล่งวิทยาการ และ 5) กระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ของตนเอง โดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เริ่มต้นจากการรับรู้ความต้องการของตนเองของผู้เรียน อาจจะเป็นด้านความรู้หรือทักษะ เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ เช่น ต้องการมีความเชื่อมั่น มีความภาคภูมิใจในตนเอง ต้องการมีอาชีพที่ดี หรือการมีศักยภาพในการทำกิจกรรมต่างๆ เพื่อตอบสนองความอยากรู้ อยากเห็น และถ้าผู้สอนรู้ความต้องการของผู้เรียน ก็จะเป็นประโยชน์ในการช่วยผู้เรียนวางแผนการเรียน

ตาราง 1 แสดงผลสรุปกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามแนวคิดของโนลส์ (Knowles. 1975)

กระบวนการ	ขั้นตอนการดำเนินการ
<p>1) กระบวนการวิเคราะห์และกำหนดความต้องการของตนเอง</p>	<p>ในกระบวนการนี้โนลส์ (Knowles. 1975: 81- 89) ได้วิเคราะห์ความต้องการออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้</p> <p>1.1) การกำหนดรูปแบบหรือแบบแผนของพฤติกรรมที่ปรารถนาหรือความสามารถที่ผู้เรียนต้องการ (Developing Competency Models) โดยรูปแบบความต้องการที่วิเคราะห์ ได้นั้นอาจอยู่ในลักษณะของความรู้ ความเข้าใจ เจตคติ ทักษะ ความสนใจ หรือค่านิยม</p> <p>ในขั้นนี้ผู้เรียนอาจอาศัยข้อมูลจากหลายๆส่วน มาประกอบกรวิเคราะห์ เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - จากข้อมูลความรู้ทางวิชาการ งานวิจัย - ข้อสรุปจากการลงความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ - ลักษณะอาชีพที่ต้องการ - ความรู้สึกนึกคิดที่เป็นตัวของตัวเองในการวิเคราะห์ <p>1.2) การประเมินระดับพฤติกรรม หรือสมรรถภาพที่เป็นจริงในปัจจุบันของผู้เรียน (Assessing the Present Level of Performance) การประเมินในขั้นนี้ เพื่อเป็นการทราบข้อมูลระดับพฤติกรรมหรือความสามารถของตนเอง ได้แก่</p> <p>1.2.1 การประเมินด้านความรู้ เพื่อทราบว่าตัวผู้เรียนเองได้เรียนรู้อะไรบ้าง เช่น ความรู้ทางวิชาการ ทางเทคนิคหรือความรู้ในสาขาอาชีพที่สนใจ</p> <p>1.2.2 การประเมินด้านความเข้าใจ เป็นการประเมินระดับความเข้าใจในด้านการหาความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล การประยุกต์ความรู้รวมถึงการวิเคราะห์และแก้ปัญหาของตนเอง</p> <p>1.2.3 การประเมินด้านทักษะต่างๆ เพื่อทราบระดับทักษะของตนเอง เช่น ทักษะการอ่าน ทักษะการพูด ทักษะการฟัง ทักษะการเขียน รวมถึงทักษะการปฏิบัติกิจกรรมอื่นๆ โดยครูและเพื่อนๆ เป็นผู้ร่วมประเมิน</p> <p>1.2.4 การประเมินด้านเจตคติ ความสนใจ และค่านิยม การประเมินคุณลักษณะเช่นนี้อาจใช้วิธีการสะท้อนตัวเองตามความรู้สึก เจตคติ การแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ต่างๆ โดยผู้ร่วมประเมินมีทั้งผู้เรียนเอง ครู เพื่อนๆ ตลอดจนผู้ปกครอง</p> <p>1.3) การประเมินความแตกต่างระหว่างรูปแบบ หรือแบบแผนที่ต้องการ กับระดับพฤติกรรม หรือความสามารถในปัจจุบัน (Assessment of Learning Needs) เป็นการประเมินเพื่อให้ทราบความต้องการที่แท้จริงของตนเอง โดยการวินิจฉัยจากรูปแบบที่กำหนดไว้กับสถานภาพตนเองในปัจจุบัน จะทำให้ผู้เรียนทราบถึงความต้องการของทิศทางการเรียนรู้ การวิเคราะห์ความต้องการในลักษณะนี้ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนได้มากกว่าการเรียนอันเนื่องมาจากแรงจูงใจภายนอก</p>
<p>2) กระบวนการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียน</p>	<p>ในกระบวนการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนอาจทำได้หลายลักษณะ ซึ่งโนลส์ (Knowles. 1975: 94 – 95) ได้เสนอแนวทางในการกำหนดจุดมุ่งหมายไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้ คือ</p> <p>2.1) การกำหนดจุดมุ่งหมายในลักษณะของกิจกรรมที่สามารถกระทำได้</p> <p>2.2) การกำหนดจุดมุ่งหมายในลักษณะของความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความคิดรวบยอด หรือส่วนประกอบของเนื้อหากิจกรรม</p> <p>2.3) การกำหนดในลักษณะของพฤติกรรมทั่วไป ที่สามารถนำไปประยุกต์เป็นพฤติกรรมที่เฉพาะเจาะจงได้โดยในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้นี้ โนลส์ (Knowles. 1975: 95) ได้กำหนดรูปแบบของจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ออกเป็น 5 ด้าน คือ</p>

ตาราง 1 (ต่อ)

กระบวนการ	ขั้นตอนการดำเนินการ
	<ol style="list-style-type: none"> 1. การกำหนดจุดมุ่งหมายในด้านองค์ความรู้ ได้แก่ ความรู้ ความจริง แนวคิด ความคิดรวบยอด 2. การกำหนดจุดมุ่งหมายในด้านของการสะท้อนความคิด เช่น การประมวลข้อมูล การประยุกต์ใช้ความจริงและหลักการ การใช้เหตุผล 3. การกำหนดจุดมุ่งหมายในด้านค่านิยมและเจตคติ 4. การกำหนดจุดมุ่งหมายในด้านความรู้สึก 5. การกำหนดจุดมุ่งหมายในด้านทักษะต่างๆ <p>ซึ่งในการกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้นี้ ผู้เรียน ผู้สอนและเพื่อนๆ สามารถร่วมกันกำหนดได้ นอกจากนี้ โนลส์ (Knowles. 1975: 95) ยังได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับวิธีการกำหนดจุดมุ่งหมายให้มีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่คาดหวังไว้ 5 ประการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ผู้เรียนควรศึกษาจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แล้วกำหนดเป็นจุดมุ่งหมายของการเรียน 2. ผู้เรียนควรกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ให้ครอบคลุม ชัดเจน 3. ผู้เรียนควรกำหนดจุดมุ่งหมายเน้นพฤติกรรมที่คาดหวัง 4. การกำหนดจุดมุ่งหมายของผู้เรียนในแต่ละระดับ อาจจะแตกต่างกัน 5. ผู้เรียนควรกำหนดจุดมุ่งหมายให้มีลักษณะที่จะวัดได้
3) กระบวนการวางแผนการเรียน	<p>การวางแผนการเรียนตามแนวคิดของ โนลส์ (Knowles. 1975: 99 – 101) ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนรู้อย่างตนเองได้โดย อาศัยรูปแบบของสัญญาการเรียน (Learning Contract) และกระบวนการตอบคำถาม ซึ่งประกอบด้วย คำถามหลัก 6 ประการ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 3.1) สิ่งที่คุณเรียนต้องการนั้นคืออะไร 3.2) สิ่งที่คุณเรียนต้องการนั้นมีลักษณะอย่างไร และจะหาคำตอบโดยวิธีใด 3.3) มีแหล่งใดที่จะให้ข้อมูลที่ต้องการ 3.4) อะไรจะเป็นเครื่องบ่งชี้ว่า ผู้เรียนจะต้องหาข้อมูลจากแหล่งนั้น 3.5) ผู้เรียนจะมีวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างไร เพื่อให้ได้ คำตอบที่ต้องการ 3.6) ผู้เรียนจะมีวิธีตรวจสอบอย่างไรว่า ตนเองได้บรรลุตามสิ่งที่ต้องการแล้ว <p>ทั้งนี้ โนลส์ (Knowles. 1975: 101 – 102) ได้เสนอแนะว่า พื้นฐานความสามารถของผู้เรียนมีความสำคัญในการตั้งคำถาม ผู้เรียนต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้แบบสืบสวนสอบสวน (Inquiry Learning) หรือ กระบวนการแก้ปัญหา (Problem-base Learning) และผู้เรียนต้องเป็นผู้พิจารณาว่า คำถามที่ตั้งขึ้นนั้นเป็นอย่างไร พอใจกับคำถามนั้นหรือไม่ คำถามนั้นจะสามารถนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายหรือไม่ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาความเหมาะสมของคำถามแล้ว ผู้เรียนสามารถกำหนดแผนการเรียนรู้นี้ เป็นขั้นตอนได้ตามลำดับ</p>
4) กระบวนการแสวงหาแหล่งวิชาการ	<p>กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ผู้เรียนจะกำหนดแหล่งการเรียนเองและรู้ว่าตนเองต้องการข้อมูลอะไร สามารถแสวงหาข้อมูลจนกว่าจะได้ข้อมูลครบตามต้องการ ซึ่งอาจจะเป็นหนังสือ เอกสารต่างๆ ตลอดจนบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถเกี่ยวกับเรื่องนั้นๆ ในกระบวนการนี้ผู้เรียนอาจได้รับความช่วยเหลือ แนะนำ เกี่ยวกับแหล่งข้อมูลที่เหมาะสมสามารถเชื่อถือได้ จากครู กลุ่มเพื่อน หรือบุคคลรอบข้าง ในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองนั้น เมื่อผู้เรียนดำเนินการตามกระบวนการตั้งแต่กระบวนการวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง กระบวนการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ กระบวนการวางแผนการเรียน และกระบวนการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้อันแล้วนั้น ผู้เรียนจะประเมินผลเพื่อตรวจสอบตนเองตามจุดมุ่งหมาย โดยอาศัยวิธีการดังนี้ คือ</p>

ตาราง 1 (ต่อ)

กระบวนการ	ขั้นตอนการดำเนินการ
5) กระบวนการประเมินผลการเรียนรู้	<p>5.1) การประเมินผลด้านองค์ความรู้ อาจใช้วิธีการประเมินโดยการทดสอบ การนำเสนอในรูปแบบต่างๆ</p> <p>5.2) การประเมินผลด้านความเข้าใจ อาจประเมินโดยการแสวงหาพฤติกรรมการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ</p> <p>5.3) การประเมินด้านทักษะ อาจใช้วิธีลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบพฤติกรรม</p> <p>5.4) การประเมินด้านเจตคติ ประเมินโดยแสดงบทบาทสมมติ การใช้แบบประเมิน การให้ข้อมูลย้อนกลับโดยครู และเพื่อนฯ</p> <p>5.5) การประเมินด้านค่านิยม อาจใช้แบบประเมินค่านิยม การวิเคราะห์เหตุการณ์</p>

3.4 คุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

สำหรับในหัวข้อผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและทักษะต่อลักษณะนิสัยของบุคคลที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมไว้ ประกอบด้วย 3.4.1) งานวิจัยในประเทศ และ 3.4.2) งานวิจัยต่างประเทศ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

3.4.1 งานวิจัยในประเทศ

เสียมจิตร เรืองมณีชีवाल (2543: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญวิธีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูงคือ การเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียน การมองอนาคตในแง่ดี มีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง มีความรักที่จะเรียน มีทักษะที่จำเป็นในการเรียนและแก้ปัญหา ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองข้อที่มีคะแนนสูงสุด 10 อันดับแรก คือ ห้องสมุดมีความสำคัญต่อการเรียน ตระหนักว่าการเรียนไม่มีใครมารับผิดชอบได้นอกจากตนเอง การเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นในชีวิต ต้องการที่จะเรียนอยู่ตลอดเวลา ในการเรียนไม่มีใครช่วยเราได้ดีกว่าตัวเรา การเรียนรู้วิธีเรียนเป็นสิ่งสำคัญยิ่งเรียนมากยิ่งพบสิ่งที่น่าสนใจมาก ต้องการเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง เชื่อว่า การเรียนเป็นคุณสมบัติของผู้นำ

พัชรี มะแสงสม (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตัวแปรอิสระที่ศึกษา ได้แก่ เพศ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน และการอบรมเลี้ยงดู กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2543 ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 489 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามวัดเจตคติต่อการเรียนรู้ แบบสอบถามวัดความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน แบบสอบถามการอบรมเลี้ยงดู และแบบสอบถามวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองที่สร้างขึ้นตามแนวแบบวัด Self-Directed Learning Readiness Scale (SDLRS)

ของ Guglielmino ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เจตคติการเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อน เพศ ส่วนการได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

รัชนิพร ยันตะบุศย์ (2546: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการสร้างแบบทดสอบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างแบบทดสอบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 1,800 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น และใช้เครื่องมือในการศึกษาที่มีลักษณะเป็นแบบทดสอบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ชนิดที่สร้างขึ้นวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง 9 ด้าน ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง การวางแผนการเรียน วิธีการเรียนรู้ การประเมินการเรียนรู้ของตนเอง ทักษะในการเรียนรู้และการแก้ปัญหา ความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น และการเปิดใจรับโอกาสต่อการเรียนรู้ จำนวน 108 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 0.249 – 0.649 ความเที่ยงและความตรงของแบบทดสอบอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบแต่ละด้านและรวมทุกด้านเท่ากับ 0.8853, 0.6806 และ 0.8327 ตามลำดับ และเกณฑ์ปกติของแบบทดสอบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นเกณฑ์คะแนนที่ปกติอยู่ระหว่าง T15 ถึง T85

กนกวรรณ ศรีลาเลิศ (2549: บทคัดย่อ) ทำงานวิจัยโดยใช้แนวคิดของ กูกลีเอลมีโน มาศึกษาและสร้างแบบวัดระดับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จากผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 14 คน เป็นผู้ให้ข้อมูล ตามเทคนิคเดลฟาย ทำการสำรวจ 3 ครั้ง และนำผลการสำรวจทั้ง 3 ครั้ง เป็นข้อมูลในการสร้างแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-directed Learning Readiness) หรือ SDLR แบบวัดนี้เป็นลักษณะการประเมินตนเอง โดยมีตัวเลือกลักษณะมาตราประมาณค่า (Likert - type item) มีจำนวน 41 ข้อ ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 307 คน นำผลการทดลองมาวิเคราะห์รายข้อ และประมาณค่าพารามิเตอร์ของแบบวัดได้ค่าความเชื่อมั่น .87 สรุปผลการวิเคราะห์ได้ 8 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การเปิดโอกาสต่อการเรียนรู้ (Openness to Learning Opportunities) ได้แก่ ความสนใจในการเรียน ความพอใจ ความคิดริเริ่มของตน ความรักการเรียน ความคาดหวังว่าจะเรียนอย่างต่อเนื่อง ความสนใจหาแหล่งความรู้ ความอดทนต่อข้อสงสัย ความสามารถในการยอมรับคำวิจารณ์ และความรับผิดชอบในการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 2 มีทัศนคติต่อตนเองในการเป็นผู้เรียนที่ประสิทธิภาพ (Self-Concept as an Effective Learner) ได้แก่ ความมั่นใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง ความสามารถในการจัดแบ่งเวลาให้การเรียน การมีวินัย มีความรู้เกี่ยวกับความต้องการเรียนรู้ และแหล่งทรัพยากรทางความรู้ และมีทัศนคติต่อตนเองว่าเป็นผู้กระตือรือร้นในการเรียน

องค์ประกอบที่ 3 มีความคิดริเริ่มและมีความเป็นอิสระในการเรียนรู้ (Initiative and Independence in Learning) ได้แก่ การคิดริเริ่ม และมีความมั่นใจในความสามารถที่จะทำงานด้วยตนเองได้ดี รักการเรียนรู้ มีทักษะในการเรียนรู้จากแหล่งทรัพยากร มีความสามารถในการพัฒนาแผนการทำงานของตนเอง

องค์ประกอบที่ 4 มีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง (Informed Acceptance of Responsibility for One's Own Learning) หมายถึง เห็นว่าตนมีหน้าที่ มีความสามารถและเต็มใจเรียนในสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ในขอบเขตที่ตนสนใจ และมีความเชื่อมั่นในวิธีการ ซึ่งชอบต่อบทบาทในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการตัดสินใจ

องค์ประกอบที่ 5 มีความรักในการเรียน (love of Learning) ได้แก่ การชื่นชมรักที่จะค้นคว้าเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ มีความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะเรียน และสนุกกับการสืบสวนค้นคว้า

องค์ประกอบที่ 6 มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ได้แก่ การมีความกล้าเสี่ยง กล้าลอง ในการนำความคิดแปลกๆ ที่นำมาใช้งานได้เหมาะสมจะ มีความสามารถคิดแก้ปัญหาด้วยวิธีใหม่ๆ ใช้จินตนาการเพื่อเปิดความคิดที่ถูกบังคับเพราะความเคยชิน

องค์ประกอบที่ 7 มองอนาคตในแง่ดี (Positive Orientation to the Future) ได้แก่ การมองตนเองว่าเป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต เห็นว่า เหตุการณ์ปัญหาและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ท้าทายให้แก้ไข

องค์ประกอบที่ 8 มีความสามารถในการใช้ทักษะทางการศึกษาระดับพื้นฐาน และทักษะการแก้ปัญหา (Ability to Use Basic Study Skills and Problem-Solving Skills) ได้แก่ การมีความสามารถในการใช้ทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้เพื่อการแก้ปัญหา ได้แก่ ทักษะการฟัง พูด อ่าน เขียน

สมชาย เรืองมณีชัชวาล (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเรื่อง แนวทางการผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 2) ศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องแนวทางการผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี 3) ศึกษาผลการเรียนรู้เรื่องแนวทางการผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี ของกลุ่มที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงและต่ำ และ 4) ศึกษาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กลุ่มเป้าหมายเป็นพนักงานระบบคุณภาพด้านอาหารของบริษัท ไโดโดมอน กรุ๊ป จำกัด (มหาชน) จำนวน 48 คน ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเรื่อง การผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดีมีประสิทธิภาพ 88.39/83.18 2) ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมจากชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผลสัมฤทธิ์การฝึกอบรมจากชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กลุ่มที่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่ากลุ่มที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ .01 และ 4) คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้รับการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรม จากชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองสูงกว่าก่อนฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

กุลิเอลมีโน (Guglielmino. 1977: Abstract) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเครื่องมือวัดความพร้อมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยศึกษาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองจากบุคคลที่ได้รับการตระหนักว่า มีการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างเด่นชัดจำนวน 14 คน การเก็บข้อมูลโดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique) เริ่มต้นด้วยให้กลุ่มตัวอย่างระบอบองค์ประกอบสำคัญที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงความสามารถ เจตคติและบุคลิกภาพส่วนตัวที่สำคัญ แล้วมาใช้เป็นข้อมูลสำหรับสร้างแบบวัดคุณลักษณะความพร้อมของการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Directed Learning Readiness Scale : SDLRS) แบบสอบถามมี 41 ข้อ เป็นกิจกรรมและลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่าแบบลิเคอร์ท ได้นำเครื่องมือนี้ไปให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 307 คน ในรัฐจอร์เจีย แคนาดา และรัฐเวอร์จิเนีย เป็นผู้ตอบแล้วนำคำตอบที่ได้มาทำการวิเคราะห์เป็นรายข้อและวิเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อใช้คัดเลือกข้อคำถามสำหรับทำเป็น ข้อสอบวัดเพื่อใช้ในวงกว้างต่อไป แบบสอบวัดนี้มีความเชื่อมั่น .78 ในระยะต่อมาได้มีการปรับปรุงเครื่องมือ โดยเพิ่มข้อคำถามจาก 41 ข้อเป็น 58 ข้อ ผลการวิจัยพบว่าบุคคลที่มีคุณลักษณะเหมาะสมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ต้องมีลักษณะ 8 ประการ ดังนี้คือ 1) การเปิดใจรับโอกาสที่จะเรียนรู้ (Openness to Learning Opportunities) 2) เชื่อมั่นว่า ตนเองเป็นผู้เรียนที่มีประสิทธิภาพ (Self Concept as an Effective Learner) 3) มีความคิดริเริ่มและมีอิสระในการเรียน (Initiative and Independence in Learning) 4) มีความรับผิดชอบต่อการเรียนของตนเอง (Informed Acceptance of Responsibility for One's Own learning) 5) มีความรักที่จะเรียน (Love of Learning) 6) มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) 7) มองอนาคตในแง่ดี (Positive Orientation to the Future) และ 8) มีทักษะที่จำเป็นในการเรียนและการแก้ปัญหา (Ability to Use Basic Study Skills and Problem Solving Skills)

สเคเจอร์ (Skager. 1978: Abstract) ได้อธิบายลักษณะผู้ซึ่งเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนี้

1. ยอมรับตนเอง (Self-acceptance) เป็นผู้ที่มีความเจตคติในทางบวกต่อตนเอง เชื่อว่าตนเอง มีความสามารถในการเรียนรู้เรื่องต่างๆ ได้
2. สามารถวางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Planfulness) โดยผู้เรียนต้องมีลักษณะดังนี้ รู้ว่าตนเองมีความต้องการเรียนรู้อะไร สามารถกำหนดวัตถุประสงค์ได้สอดคล้องกับความต้องการวางแผนวิธีการทำงานที่มีประสิทธิภาพ
3. มีแรงจูงใจภายใน หมายถึง ผู้เรียนมีความปรารถนาที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองโดยไม่ถูกบังคับ
4. มีการประเมินตนเองและปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดตลอดเวลา
5. เปิดกว้างต่อประสบการณ์ (Openness to experience) มีการใฝ่รู้เพื่อศึกษาประสบการณ์ใหม่ๆ ด้วยความใคร่รู้

6. มีความยืดหยุ่นในการเรียนรู้ มีความเต็มใจที่จะแลกเปลี่ยนเป้าหมาย หรือวิธีการเรียนรู้และใช้ระบบการเข้าถึงปัญหาด้วยทักษะการสำรวจ การลองผิดลองถูก ความล้มเหลว ในการเรียนรู้เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุง

7. เป็นตัวของตัวเองในการเรียนรู้ (Autonomy)

เรโนลด์ (Raynolds, M.M. 1986: Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองกับเหตุผลหรือแรงจูงใจในการเข้าศึกษาของนักศึกษาผู้ใหญ่ที่เรียนนอกเวลา ในมหาวิทยาลัยชุมชน กลุ่มตัวอย่างจำนวน 95 คน อายุเฉลี่ย 35.75 ปี โดยใช้ SDLRS และ EPS (Educational Predicative Scale) พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวก ระหว่างแรงจูงใจด้านพุทธิปัญญา กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยประสบการณ์และสิ่งท้าทายต่างๆ ในชีวิตเป็นอิทธิพลที่มีความสำคัญและระบุว่าความสนใจทางพุทธิปัญญาเป็นเหตุผลสำคัญในการเข้าร่วมโปรแกรม

เมอเรีย (Murray. 1987: Abstract) ได้ศึกษาผลการฝึกความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี โดยเปรียบเทียบคะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ที่ได้รับการฝึกกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 2 กลุ่ม กลุ่มทดลองประกอบด้วย นักศึกษาพยาบาลระดับปริญญาตรี 18 คน จากวิทยาลัยทางด้านศิลปะ ซึ่งไม่ได้รับการฝึกด้านทักษะ ส่วนกลุ่มควบคุมกลุ่มที่ 2 ประกอบด้วย นักศึกษาพยาบาล 9 คน จากมหาวิทยาลัยเดียวกับกลุ่มทดลอง แต่ไม่ได้รับการฝึกทักษะ ผลการทดลองพบว่า คะแนนความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองของกลุ่มทดลองก่อนและหลังการทดลองมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และกลุ่มที่ฝึกทักษะกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกทักษะ มีความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

กอร์ดอน (Gordon. 1988: Abstract) ศึกษาการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนเกรด 5 ผู้ปกครองและครู งานวิจัยนี้ พยายามที่จะตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับของการรับรู้ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ปกครองและครู และการรับรู้ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดความพร้อม ในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของ กูกลีเอลมีโน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 5 รวม 209 คน ผลการวิจัยพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของครู กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียน และไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนกับความสามารถทางการคิด และสติปัญญาของนักเรียน ไม่สามารถสรุปได้ว่าความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ใหญ่ มีอิทธิพลต่อความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของเด็ก

บลูมเบิร์ก (Blumberg. 2000: Abstract) กล่าวถึงทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็นของผู้เรียน ที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังนี้

1. มีความสามารถในการระบุสิ่งที่ตนเองต้องการเรียนรู้

2. มีความสามารถในการวางแผนและดำเนินตามแผนการเรียนรู้ที่วางไว้ ผู้ที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเองจำเป็นต้องเข้าใจกระบวนการบริหารจัดการสิ่งต่างๆ เช่น การบริหารจัดการเวลา ทรัพยากรหาแหล่งทรัพยากรความรู้ การหาข้อมูลอย่างมีประสิทธิภาพ แสวงหาสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และประเมินความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากรการเรียนรู้

3. มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ ผู้เรียนต้องออกแบบการเรียนรู้ด้วยตนเองว่า ผู้เรียนต้องการเรียนรู้อะไรจากทรัพยากร ส่วนใหญ่จะไม่มอบหมายตำราให้อ่าน แต่จะแนะนำให้เลือกใช้อย่างหลากหลาย

4. ทักษะองค์รวม (Holistic skills) เป็นทักษะหนึ่งของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง เป็นทักษะที่ใช้ในกระบวนการอภิปรายกลุ่มย่อย ผู้เรียนจะต้องอธิบายแหล่งการเรียนรู้ที่เลือกใช้ ประโยชน์ที่ได้จากแหล่งการเรียนรู้ การแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนร่วมกลุ่ม

จากข้อมูลข้างต้นสามารถสรุปคุณลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยสอดคล้องกับแนวคิดของ โนลส์ (Knowles, 1975: 61) ซึ่งสรุปลักษณะของผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเองโดยแบ่งออกเป็น 9 ประการ ดังนี้ คือ 1) มีความเข้าใจในความแตกต่างด้านความคิด มีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ และยอมรับว่าการเรียนรู้แตกต่างจากการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 2) มีความเป็นตัวของตัวเอง และสามารถนำตนเองได้ 3) มีความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับเพื่อนๆ ได้ดี เพราะบุคคลเหล่านี้ จะช่วยสะท้อนให้ทราบถึงความต้องการในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การวางแผนการเรียนรู้ และการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลเหล่านั้น 4) มีความสามารถในการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่น 5) มีความสามารถในการแปลความต้องการทางการเรียนออกมาเป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ในรูปแบบที่อาจจะทำให้การประเมินผลสำเร็จนั้นเป็นไปได้ 6) มีความสามารถในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับผู้สอน ใช้ประโยชน์จากผู้สอนในการทำให้เรื่องยากง่ายขึ้น และเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือหรือที่ปรึกษา 7) มีความสามารถในการหาแหล่งความรู้ที่เป็นตัวบุคคล และแหล่งวิทยาการที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน 8) มีความสามารถในการเลือกแผนการเรียนที่มีประสิทธิภาพ โดยใช้ประโยชน์จากแหล่งวิทยาการ และมีความคิดริเริ่มในการวางแผนนโยบายอย่างมีทักษะความชำนาญ และ 9) มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่กล่าวมา เป็นการสังเคราะห์ได้จากการศึกษา งานวิจัยและทฤษฎี ผู้วิจัยจะนำไปตรวจสอบความถูกต้อง (Validation) ด้วยวิธีการสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การจัดการเรียนการสอนโดยการใช้หลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การจัดการเรียนการสอนกับเจ้าหน้าที่ในองค์กรเอกชน แพทย์และเจ้าหน้าที่ชำนาญการสาธารณสุข ดูผลงานพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ให้แสดงความคิดเห็นยืนยันกรอบคุณลักษณะการเรียนรู้เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนต่อไป

3.5 รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามแนวคิด โนลส์ (Knowles. 1989: 80 – 91) (The Knowles Group Learning Stream) นำเสนอรูปแบบการเรียนรู้โดยใช้สัญญาทางการเรียน (Learning Contract) ใช้เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การทำสัญญาทางการเรียนเป็นผลผลิตที่ผู้เรียน และผู้สอนร่วมกันสร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นหลักในการเรียน โดยสัญญาทางการเรียนจะประกอบไปด้วย ผลผลิตของผลการเรียน (Product) และกระบวนการ (Process) ดังนั้นการเรียนจึงหมายถึงข้อตกลงอย่างต่อเนื่อง ตลอดการทำงานระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ที่มุ่งเน้นถึงการตัดสินใจร่วมกันทั้งสองฝ่าย และการตั้งเป้าหมายในการกำหนดผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งส่วนประกอบของสัญญาทางการเรียนประกอบด้วย 4 ส่วน ดังต่อไปนี้ 1) จุดประสงค์ คือ ความมุ่งหมายที่ต้องการจะได้จากการเรียนหรือศึกษาเรื่องนั้นๆ 2) กิจกรรมการเรียน คือ กิจกรรมต่างๆ ที่ผู้เรียนวางแผนไว้ว่าจำเป็นต้องกระทำให้บรรลุผลให้ได้ 3) แหล่งเรียนรู้ จะระบุรายชื่อแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ในการเรียนที่จะให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียน และ 4) หลักฐานการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียน ต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ (Tompkins; & McGraw. 1988: 172-173)

การพัฒนาผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จะต้องมีการจัดกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

3.5.1 สร้างสัมพันธภาพกับผู้เรียน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ด้วยการที่ผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์การเรียน มีบรรยากาศช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากกว่ามีกระบวนการแข่งขันในการเรียน มีความไวใจกันมากขึ้นระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน

3.5.2 ผู้เรียนผู้ใหญ่มีความต้องการชี้นำตนเอง ต้องการนำประสบการณ์ในอดีต มาเป็นข้อมูลในการเรียนรู้สิ่งใหม่ สนใจการเรียนจากชีวิตจริง งานหรือปัญหา แรงจูงใจการเรียนรู้เกิดจากแรงจูงใจภายใน ดังนั้นจึงต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง จะทำให้การเรียนการสอนได้ผลดีมีประสิทธิภาพ และยั่งยืนมากขึ้น

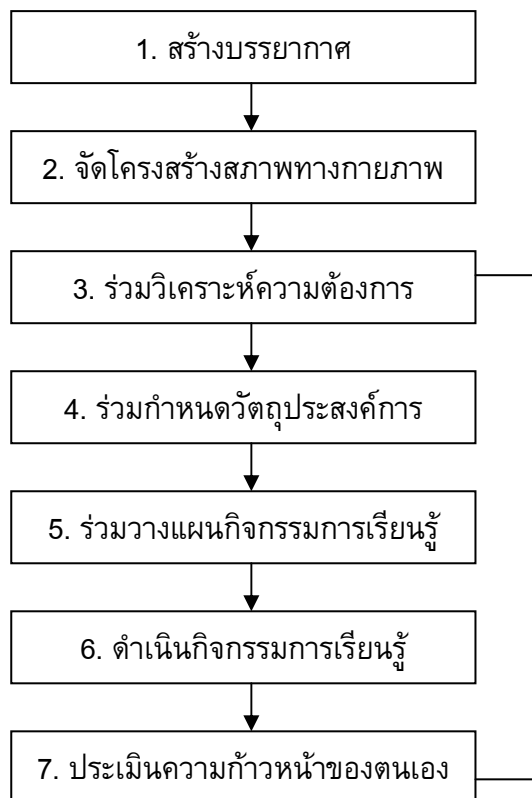
3.5.3 ให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง การออกแบบการเรียนการสอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ด้วยการวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง

3.5.4 วิธีเรียนโดยใช้สัญญาทางการเรียน จะได้ผลดีโดยให้ผู้เรียนกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนที่คิดว่าตนเองต้องการและสามารถทำได้จริง

3.5.5 ให้ผู้เรียนระบุปัญหาที่แก้ไขไม่ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนแนะทางเลือก และช่วยผู้เรียนแก้ปัญหา

ตามความเชื่อเบื้องต้นเรื่องการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ (Andragogy) ของโนลส์ (Knowles. 1972) โดยใช้ความเชื่อเบื้องต้นเป็นกรอบในการคิดออกแบบ “รูปแบบของประสบการณ์การเรียนรู้” รูปแบบของประสบการณ์การเรียนรู้สามารถออกแบบให้แตกต่างกันเพื่อตอบสนองความแตกต่างของวัตถุประสงค์ของการศึกษา บริบท แวดล้อม และคุณสมบัติของผู้เรียนผู้ใหญ่ รูปแบบของประสบการณ์การเรียนรู้ที่

โนลส์เสนอให้เป็นต้นแบบของการออกแบบในรูปแบบอื่นๆ เรียกว่า “รูปแบบต้นแบบ” (Organic Model) มี 7 ขั้นตอน ดังแสดงใน ภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 รูปแบบต้นแบบประสบการณ์เรียนรู้ของโนลส์

ที่มา : โนลส์ (Knowles. 1972)

ในแต่ละขั้นตอนมีความสำคัญมาก การปฏิบัติเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ จึงต้องให้สอดคล้องกับการเรียนวัยผู้ใหญ่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างบรรยากาศแบบเป็นกันเอง ซึ่งทำให้เกิดกระบวนการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ทำให้ผู้เรียนรู้สึกไว้วางใจ และกล้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน

ขั้นตอนที่ 2 จัดโครงสร้างสภาพทางกายภาพ บรรยากาศการเรียนโดยไม่จำเป็นต้องศึกษาในห้องเรียนแต่เพียงอย่างเดียว ควรจัดทำนั่งให้อยู่ในลักษณะการนั่งล้อมวงคุยกัน เพื่อเอื้อต่อการสื่อสารแบบสองทางของสมาชิกทุกคนขณะพูด ทุกคนได้มองเห็นผู้พูดทั้งนี้เพื่อกระตุ้นให้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ผู้เรียนสะสมประสบการณ์มา

ขั้นตอนที่ 3 ร่วมวิเคราะห์ความต้องการ ผู้สอนอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนวิเคราะห์ความต้องการของตนเอง ตามความเชื่อเบื้องต้นของการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถบอกความต้องการการเรียนรู้ของตนเองได้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 4 ร่วมกำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยผู้สอนและผู้เรียน

ขั้นตอนที่ 5 ร่วมวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเลือกวิธีการเรียนรู้ เลือกกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนชอบและมั่นใจที่จะทำหากติดขัดผู้สอนจะช่วยแนะนำและเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 6 ผู้เรียนดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีผู้สอนเป็นพี่เลี้ยงเพื่อให้เกิดความมั่นใจเมื่อติดขัดหรือต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอน

ขั้นตอนที่ 7 ประเมินความก้าวหน้าของตนเอง โดยทำการประเมินผลเป็นระยะๆ ให้เกิดความมั่นใจในการเรียนรู้

4. กระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge Management)

ในสังคมแห่งความรู้ (Knowledge Society) ความรู้ ถือว่า เป็นทรัพยากรหลักที่มีค่ายิ่ง ซึ่งแตกต่างจากปัจจัยการผลิตอื่นๆ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงและสร้างขึ้นใหม่ได้ตลอดเวลา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based economy) ความรู้ได้กลายเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญ ดังนั้นแนวคิดและหลักการบริหารจัดการความรู้ (Knowledge Management) จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งสำหรับองค์กรในทุกระดับ

ดังนั้นขอบเขตของการจัดการความรู้ จึงมีความกว้างขวางและซับซ้อนครอบคลุมถึงศาสตร์ต่างๆ จำนวนมาก ได้แก่ การบริหารจัดการ การปฏิบัติและหลักปรัชญา เทคโนโลยี กลยุทธ์ และลักษณะพฤติกรรมของมนุษย์ ทั้งนี้จะมีแกนหลักที่สำคัญคือ "กระบวนการของการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการหลักๆ ที่สำคัญ 6 กระบวนการ คือ 1) กระบวนการระบุถึงความรู้ที่ต้องการ 2) กระบวนการจัดหาความรู้ 3) กระบวนการจัดเก็บและค้นคืนความรู้ 4) กระบวนการให้ความรู้ 5) กระบวนการเคลื่อนย้าย/กระจาย/การแบ่งปันความรู้ และ 6) กระบวนการสร้างความรู้ใหม่ ซึ่งเป็นวัฏจักรที่สืบเนื่องกัน (Sveiby. 2003; Wiig. 2003; Kucza. 2001; Trapp. 1999; & Marquardt. 1996)

4.1 ความหมายของความรู้และกระบวนการจัดการความรู้ มีผู้ให้ความหมายของความรู้ไว้ ดังนี้

ดาเวนพอร์ต และ พรูแซค (Devenport; & Prusak. 1998: 2) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ส่วนผสมของกรอบประสบการณ์ คุณค่า สารสนเทศ ที่เป็นสภาพแวดล้อมและกรอบการทำงานสำหรับการประเมินและรวมกันของประสบการณ์และสารสนเทศใหม่

สินีวาส (Srinivas. 2003) กล่าวถึง ช่องว่างของความรู้ (Knowledge Gaps) โดยสรุปว่า ช่องว่างของความรู้ที่แสดงให้เห็นถึงว่า "ตนเองไม่มีความรู้" เป็นหนทางหนึ่งขององค์กรในการพัฒนาบุคคล โดยใช้กระบวนการของการจัดการความรู้ เพื่อลดช่องว่างและเติมเต็มความรู้ให้กับบุคลากรเหล่านั้น

	มี (Have)	ไม่มี (Don't Have)
รู้ (Know)	<p>ความรู้ที่เป็นทางการ (Explicit Knowledge) “รู้ว่ามีความรู้”</p>	<p>ช่องว่างของความรู้ (Knowledge Gaps) “รู้ว่าไม่มีความรู้”</p>
ไม่รู้ (Don't Know)	<p>ความรู้ที่ไม่เป็นทางการ (Tacit Knowledge) “ไม่รู้ว่ามีความรู้”</p>	<p>ช่องว่างของความรู้ (Unknown Gaps) “ไม่รู้ว่าจะไม่มีความรู้”</p>

ภาพประกอบ 6 ช่องว่างความรู้ของ สินีวาส (Srinivas. 2003)

ที่มา : สินีวาส (Srinivas. 2003)

โดยมีการแยกประเภทการเรียนรู้ไว้หลายมิติ แต่มิติที่ได้รับความนิยมมากที่สุดคือ มองด้าน “รูปแบบที่มองเห็น” ซึ่งมี 2 ประเภท ดังนี้ (Choo. 2000; & วิจารย์ พาณิช. 2546)

1. ความรู้โดยนัยหรือความรู้ที่มองเห็นไม่ชัดเจน (Tacit Knowledge) จัดเป็นความรู้แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นทักษะหรือความรู้เฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่มาจากประสบการณ์ ความเชื่อ หรือความคิดสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน เช่น การถ่ายทอดความรู้ ความคิด ผ่านการสังเกต การสนทนา การฝึกอบรม ความรู้ประเภทนี้เป็นหัวใจสำคัญที่ทำให้งานประสบความสำเร็จ เนื่องจากความรู้ประเภทนี้เกิดจากประสบการณ์ และการนำมาเล่าสู่กันฟัง ดังนั้นจึงไม่สามารถจัดให้เป็นระบบหรือหมวดหมู่ได้ และไม่สามารถเขียนเป็นกฎเกณฑ์หรือตำราได้ แต่สามารถถ่ายทอดและแบ่งปันความรู้ได้โดยการสังเกต และเลียนแบบ

2. ความรู้ที่ชัดเจน หรือความรู้ที่เป็นทางการ ความรู้ที่ปรากฏให้เห็น (Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่มีการบันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษร และใช้ร่วมกันในรูปแบบต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ เอกสาร ขององค์กร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ อินเทอร์เน็ต ความรู้ประเภทนี้เป็นความรู้ที่แสดงออกมา โดยใช้ระบบสัญลักษณ์ จึงสามารถสื่อสารและเผยแพร่ได้อย่างสะดวก

สรุป ความรู้ (Knowledge) เป็นกระบวนการขัดเกลา เลือกใช้ และบูรณาการ การใช้สารสนเทศ เหล่านั้นจนเกิดเป็นความรู้ใหม่ (New Knowledge) ความรู้ใหม่จึงเกิดขึ้นจากการผสมผสานความรู้ และประสบการณ์เดิมผนวกกับความรู้ใหม่ที่ได้รับ ความรู้ดังกล่าวเป็นสิ่งที่อยู่ภายในบุคคลเป็นความรู้ที่ไม่ปรากฏชัดเจน (Tacit Knowledge) หากเมื่อความรู้เหล่านั้นได้ถูกถ่ายทอดออกมาในรูปของการเขียน

ที่เป็นลายลักษณ์อักษร ความรู้นั้นก็จะกลายเป็นความรู้ที่ปรากฏชัดแจ้ง (Explicit knowledge) ความรู้ดังกล่าวจะมีคุณค่าปรากฏเมื่อนำมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจ (Decision making)

มีผู้ให้ความหมายของการจัดการความรู้ไว้ ดังนี้

Business College of the University of Texas ให้ความหมายของการจัดการความรู้ว่าเป็นกระบวนการที่เป็นระบบของการค้นหา การเลือก การจัดระบบ และการนำเสนอสารสนเทศ เพื่อให้ห้องค์การได้รับความเข้าใจอย่างลึกซึ้งด้วยประสบการณ์ของตนเอง กิจกรรมของการจัดการความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดหา จัดเก็บ และใช้ความรู้ เป็นไปเพื่อการแก้ปัญหาเรียนรู้อย่างไม่สิ้นสุด (Dynamic Learning) นอกจากนี้ยังใช้เพื่อการวางแผนกลยุทธ์และการตัดสินใจอีกด้วย

แทพ (Trapp. 1999) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยงานต่างๆ จำนวนมาก ซึ่งมีการบริหารจัดการในลักษณะบูรณาการ เพื่อก่อให้เกิดคุณประโยชน์ที่คาดหวังไว้ การจัดการความรู้จึงเป็นแนวคิดองค์รวมที่จะบริหารจัดการทรัพยากรที่เป็นความรู้ในองค์กร

คูกซา (Kucza. 2001) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการของการสร้างความรู้ การจัดเก็บ และการแบ่งปันความรู้ กล่าวโดยทั่วไปจะรวมถึง การระบุสภาพปัจจุบัน การกำหนดความต้องการและการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการที่จะส่งผลกระทบต่อจัดการความรู้ให้ดีขึ้นเพื่อบรรลุถึงความต้องการ

สำหรับนักวิชาการของไทย ศาสตราจารย์ นายแพทย์วิจารณ์ พานิช ผู้อำนวยการสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) ได้กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกิจกรรมที่ซับซ้อน และกว้างขวาง การจัดการความรู้เกี่ยวข้องกับการแบ่งปันความรู้ ถ้าไม่มีการแบ่งปันความรู้ ความพยายามในการจัดการความรู้ก็จะไม่ประสบผลสำเร็จ พฤติกรรมภายในองค์กรเกี่ยวกับวัฒนธรรม พลวัต และวิธีปฏิบัติมีผลต่อการแบ่งปันความรู้ ประเด็นด้านวัฒนธรรม และสังคมมีความสำคัญยิ่งต่อการจัดการความรู้

กล่าวโดยสรุปการจัดการความรู้ หมายถึง กระบวนการอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการประมวลข้อมูล สารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างเป็นความรู้ หรือนวัตกรรม และจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องทางต่างๆ ที่องค์กรจัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งปันการถ่ายโอนความรู้ และในที่สุดความรู้ที่มีอยู่จะแพร่กระจายและไหลเวียนทั่วองค์กรอย่างสมดุล เป็นไปเพื่อเพิ่มความสามารถในการพัฒนาผลผลิตและองค์กร

4.2 มิติของการจัดการความรู้

สเวียบี (Sveiby. 2003) ได้ให้นิยามของการจัดการความรู้ โดยพิจารณาจากสิ่งที่คนในสาขาการจัดการความรู้กำลังดำเนินการอยู่ ซึ่งสามารถสรุปออกมาเป็นเส้นทางของกิจกรรม (Tracks of Activities) และระดับของกิจกรรม มี 2 ลักษณะ ดังนี้

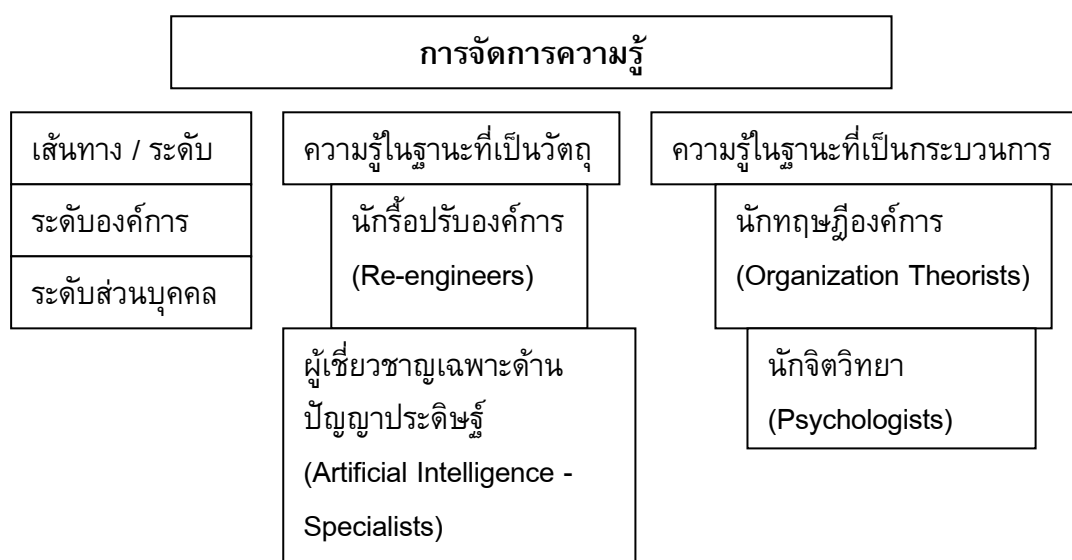
1. การจัดการความรู้ในฐานะที่เป็นการจัดการสารสนเทศ (Management of Information) นักวิจัยและผู้ปฏิบัติงานในสาขานี้จะมีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์และหรือสารสนเทศศาสตร์งานที่ทำ

เช่น การสร้างระบบการจัดการสารสนเทศ ปัญญาประดิษฐ์ ีเอนจิเนียริ่ง เป็นต้น ในสาขาที่ความรู้เป็นวัตถุที่สามารถจำแนกและจัดการในระบบสารสนเทศได้ (Knowledge as an Object)

2. การจัดการความรู้ในฐานะที่เป็นการจัดการเกี่ยวกับคน (Management of People) นักวิจัยและผู้ปฏิบัติงานในสาขาที่จะมีความรู้ทางปรัชญา จิตวิทยา สังคมวิทยา หรือธุรกิจ บริหารจัดการ ลักษณะงานจะเกี่ยวข้องกับการประเมินการเปลี่ยนแปลง และการทำให้ทักษะส่วนบุคคล หรือพฤติกรรมดีขึ้น ในสาขาที่ ความรู้เป็นกระบวนการเป็นกลุ่มของทักษะ ความรู้ที่มีความเป็นพลวัต และมีความซับซ้อนซึ่งเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง (Knowledge as Process)

ระดับของกิจกรรม (Level of Activities) มี 2 ระดับดังนี้ 1) ระดับส่วนบุคคล (Individual Perspective) จะให้ความสำคัญที่การวิจัยและการปฏิบัติในระดับบุคคล 2) ระดับองค์กร (Organizational Perspective) จะให้ความสำคัญที่การวิจัยและการปฏิบัติในระดับองค์กร

จากแนวคิดของ สเวียบี (Sveiby. 2003) ดังกล่าว สามารถสรุปเป็นขอบข่าย (Grid) ของการจัดการความรู้ได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 7 ขอบข่ายการจัดการความรู้ของ สเวียบี (Sveiby)

ที่มา : สเวียบี (Sveiby. 2003)

4.3 วัตถุประสงค์และประโยชน์ของการจัดการความรู้

เป้าหมายหลักของการจัดการความรู้ คือ การใช้ประโยชน์จากความรู้มาเพื่อประสิทธิผลในการดำเนินการขององค์กร เพื่อสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขันขององค์กร การจัดการความรู้มีความสำคัญอย่างยิ่งไม่ว่าจะเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว หรือประเทศกำลังพัฒนาก็ตาม วัตถุประสงค์ทั่วไป

ของการจัดการความรู้มีดังนี้ 1) เพื่อปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน 2) เพื่อการพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ 3) เพื่อปรับปรุงเทคนิค กระบวนการโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาองค์ความรู้และนำความรู้นั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์

4.4 องค์ประกอบและกระบวนการของการจัดการความรู้

มาควอท (Marquardt, 1996) ได้นำเสนอองค์ประกอบของการจัดการความรู้ไว้ 4 กระบวนการ ดังนี้

1. การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition) องค์การควรแสวงหาความรู้ที่มีประโยชน์ และมีผลต่อการดำเนินงานจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์การ ดังนี้

1.1 กระบวนการแสวงหาและรวบรวมความรู้จากแหล่งภายในองค์การ

(Internal Collection of Knowledge) ความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลส่วนใหญ่ในองค์การ กลายเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งสำหรับการเพิ่มคุณค่าให้แก่องค์การ การได้มาซึ่งความรู้ต่างๆ จากภายในองค์การสามารถทำได้ดังนี้ 1) การให้ความรู้กับพนักงาน เช่น การสอนงาน การฝึกอบรม การสัมมนา การประชุม การแสดงผลงาน ระบบพี่เลี้ยง เป็นต้น 2) การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และการลงมือปฏิบัติ 3) การดำเนินการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการปฏิบัติงานต่างๆ

1.2 กระบวนการแสวงหาและรวบรวมความรู้จากแหล่งภายนอกองค์การ

(External Collection of Knowledge) การเป็นผู้นำในการแข่งขันภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว องค์การต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกลเพื่อการปรับปรุงผลงานและสร้างให้เกิดความคิดใหม่ๆ อย่างสม่ำเสมอเพราะการแข่งขันขององค์การต้องอาศัยความคิด และการสร้างสรรค์ ด้วยข้อมูลสารสนเทศ จากสภาพแวดล้อมภายนอกด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้ 1) การใช้มาตรฐานเปรียบเทียบ (Benchmarking) กับองค์การอื่น 2) การจ้างที่ปรึกษา 3) การเปิดรับข่าวสารจากหลากหลายสื่อ อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ อีเมล (E-mail) บทความ โทรทัศน์ วิทยุทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้น 4) การตรวจสอบแนวโน้มทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี 5) การรวบรวมข้อมูลจากลูกค้า คู่แข่งขันและแหล่งอื่นๆ 6) การจ้างพนักงานใหม่ และ 7) การร่วมมือกับองค์การอื่นๆ เพื่อสร้างพันธมิตรและการร่วมลงทุน

2. การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) การแสวงหาความรู้เป็นการปรับใช้ความรู้โดยทั่วไป แต่การสร้างความรู้เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ (Generative) การสร้างความรู้ใหม่เกี่ยวข้องกับแรงผลักดัน การหยั่งรู้ และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล การสร้างความรู้ใหม่ ควรอยู่ภายใต้หน่วยงานหรือคนในองค์การ ซึ่งหมายความว่า ทุกๆ คนสามารถเป็นผู้สร้างความรู้ได้ รูปแบบต่างๆ ในการสร้างความรู้ มีดังนี้

2.1 บุคคลให้ความรู้ที่ตนมีอยู่กับผู้อื่น เช่น การถ่ายทอดความรู้จากการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด

2.2 การนำความรู้ที่องค์การมีอยู่ผนวกเข้ากับความรู้ของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดเป็นความรู้ใหม่ และมีการแบ่งปันทั่วทั้งองค์การ

2.3 ความรู้ที่ได้จากการรวม และสังเคราะห์ความรู้ที่มีอยู่เข้าด้วยกันรูปแบบนี้อาจจำกัดอยู่ที่ความรู้ที่มีอยู่แล้ว

2.4 ความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นการภายใน โดยสมาชิกขององค์กรค้นพบแนวทางได้เอง และมีกิจกรรมมากมายที่องค์กรสามารถดำเนินการเพื่อสร้างความรู้

2.5 การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ

2.6 การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ

2.7 การทดลอง ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจและโอกาสสำหรับการเรียนรู้

2.8 การเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต

3. กระบวนการจัดเก็บและค้นคืนความรู้ (Knowledge Storage and Retrieval) ในการจัดการความรู้ องค์กรต้องกำหนดสิ่งสำคัญที่จะเก็บไว้เป็นองค์ความรู้ และต้องพิจารณาถึงวิธีการในการเก็บรักษา และการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความต้องการ องค์กรต้องเก็บรักษาสิ่ง ที่องค์กรเรียกว่า เป็นความรู้ไว้ให้ดีที่สุด ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลสารสนเทศ ตลอดจนผลสะท้อนกลับ การวิจัย และการทดลอง การจัดเก็บเกี่ยวข้องกับด้านเทคนิค เช่นการบันทึกเป็นฐานข้อมูล (Database) หรือ การบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน รวมทั้งที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการทางมนุษย์ด้วย เช่น การสร้าง และการจดจำของปัจเจกบุคคล เป็นต้น ทั้งนี้การเก็บสะสมความรู้ องค์กรควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆ เหล่านี้

3.1 โครงสร้างและการจัดเก็บความรู้ ควรเป็นระบบที่สามารถค้นหาและส่งมอบ ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

3.2 จัดให้มีการจำแนกรายการต่างๆ เช่น ข้อเท็จจริง นโยบายหรือขั้นตอนการ ปฏิบัติงานที่อยู่บนพื้นฐานความจำเป็นในการเรียนรู้

3.3 อาศัยการจัดการที่สามารถส่งมอบให้กับผู้ใช้ได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ทันเวลา และเหมาะสมกับความต้องการ

ในการจัดโครงสร้างระดับองค์กร องค์กรต้องพิจารณาความแตกต่างของกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกันในการค้นคืนความรู้ ระบบการเก็บความรู้ที่มีประสิทธิภาพ คือ ต้องมีการจัดหมวดหมู่ ตามองค์ประกอบต่างๆ เช่น ตามความจำเป็นของการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ของงาน ความชำนาญของผู้ใช้ หน้าที่/การใช้สารสนเทศ และสถานที่ตั้งที่สารสนเทศถูกเก็บไว้ เป็นต้น

4. กระบวนการถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ (Knowledge Transfer and Utilization) การถ่ายทอดและการใช้ประโยชน์จากความรู้ มีความจำเป็นสำหรับองค์กร เนื่องจากองค์กร จะเรียนรู้ได้ดีขึ้น เมื่อความรู้มีการกระจายและถ่ายทอดไปอย่างรวดเร็ว และเหมาะสมทั่วทั้งองค์กร การถ่ายทอด และการใช้ประโยชน์จากความรู้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลไกด้านอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ การเคลื่อนที่ของสารสนเทศ และความรู้ระหว่างบุคคลหนึ่งไปยังอีกบุคคลหนึ่งนั้นเป็นไปได้ โดยตั้งใจ และไม่ได้ตั้งใจ ซึ่งการถ่ายทอดความรู้โดยตั้งใจมีวิธีการต่างๆ ดังนี้ 1) การสื่อสารด้วยการเขียน (การบันทึก การรายงาน จดหมาย ข่าวประกาศ) 2) การฝึกอบรม 3) การประชุมภายใน 4) การสรุปข่าวสาร 5) การสื่อสาร ภายในองค์กร (วีดิทัศน์ สิ่งพิมพ์ เครื่องเสียง) 6) การเยี่ยมชมงานต่างๆ ที่จัดเป็นกลุ่มตามความ จำเป็น 7) การหมุนเวียน / เปลี่ยนงาน และ 8) ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring)

แทพ (Trapp. 1999) ได้นำเสนอองค์ประกอบของการจัดการความรู้ (Components of a Holistic Approach to Knowledge Management) ไว้ มี 9 ประการ ดังนี้ 1) เป้าหมายความรู้ (Knowledge Goals) 2) การระบุถึงความรู้ (Knowledge Identification) 3) การจัดหาความรู้ (Knowledge Acquisition) 4) การพัฒนาความรู้ (Knowledge Development) 5) การเคลื่อนย้าย / กระจายความรู้ (Knowledge Transfer / Distribution) 6) การใช้ความรู้ (Knowledge Usage) 7) การเก็บรักษาความรู้ (Knowledge Preservation) 8) การประเมิน / ทบทวนความรู้ (Knowledge Evaluation / Review) และ 9) การควบคุมความรู้ (Knowledge Controlling)

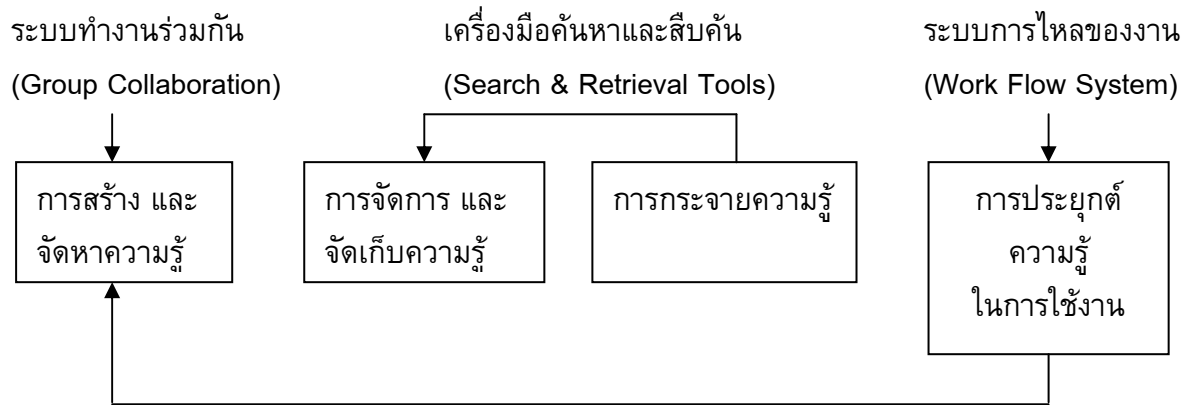
สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการความรู้จะประสบความสำเร็จได้ จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่สำคัญ 6 ประการ คือ 1) การระบุถึงความรู้ 2) การจัดหาความรู้ 3) การพัฒนาความรู้ 4) การแบ่งปัน/การกระจายความรู้ 5) การให้ความรู้ และ 6) การเก็บรักษา / จัดจำความรู้

โกศล ดีมีศีลธรรม (2546) ได้นำเสนอองค์ประกอบหลักของกระบวนการจัดการความรู้ ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้ 1) สังคม – วัฒนธรรม และองค์กร (Social-Cultural & Organizational Components) 2) องค์ประกอบทางเทคโนโลยี (Technological Components) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 2 ส่วนนี้จะมีระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management System - KMS) เป็นส่วนเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 2 ส่วน เข้าด้วยกัน โดยที่กระบวนการของการจัดการความรู้สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กระบวนการดังนี้ คือ

กระบวนการที่ 1 การสร้างและจัดหาความรู้ (Knowledge Creation & Acquisition) เป็นกระบวนการที่ให้ความสำคัญต่อการสร้างนวัตกรรมระยะยาว เพื่อเป็นการสร้างความแข็งแกร่งให้องค์กร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้โดยนัย ที่ไม่ได้แสดงออกในรูปของเอกสาร แต่องค์การมักกระตุ้นให้บุคลากรสร้างองค์ความรู้ เพื่อสร้างกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมขององค์กร โดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดและใช้สารสนเทศทางความรู้

กระบวนการที่ 2 การจัดการและจัดเก็บความรู้ (Knowledge Organization & Storage) เป็นการจัดเก็บความรู้ที่สร้างให้เป็นหมวดหมู่และเก็บลงในฐานข้อมูล

กระบวนการที่ 3 การกระจายความรู้ (Knowledge Distribution) โดยการใช้เครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศทางความรู้จากฐานข้อมูล จัดเก็บ แล้วกระจายสู่หน่วยงานต่างๆ เพื่อการใช้งาน

ภาพประกอบ 8 กระบวนการจัดการความรู้ของโกศล ดีศีลธรรม

ที่มา : โกศล ดีมีศีลธรรม (2546)

กระบวนการที่ 4 การประยุกต์ความรู้ในการใช้งาน (Knowledge Application) เป็นการเชื่อมโยงกิจกรรมหลักต่างๆ ผ่านระบบการไหลของงานด้านระบบเครือข่ายไปยังหน่วยงานต่างๆ

4.5 เปรียบเทียบกระบวนการจัดการความรู้ (KM-Processes) ตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ

จากองค์ประกอบและกระบวนการของการจัดการความรู้ข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปเชิงเปรียบเทียบองค์ประกอบและกระบวนการของนักวิชาการแต่ละท่าน 5 กระบวนการ ดังนี้ 1) กระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ 2) กระบวนการวางแผนการเรียนรู้ 3) กระบวนการกำหนดวิธีการเรียนรู้ 4) กระบวนการกำหนดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ และ 5) กระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ ดังรายละเอียด ตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 เปรียบเทียบกระบวนการจัดการความรู้ (KM-Processes) ตามแนวคิดของผู้เชี่ยวชาญ

กระบวนการเปรียบเทียบ	แนวคิด พรริตา วิเชียรปัญญา (2547)	กระบวนการตามแนวคิด Marguardt, M (1996)	กระบวนการตามแนวคิด Trapp (1999)	กระบวนการตามแนวคิด Probst, Raub and Romhardt (2000)	กระบวนการตามแนวคิด Kncza (2001)	กระบวนการตามแนวคิด โกลล ดีศีลธรรม (2546)
1. กระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์	<p>1.1 กระบวนการระบุถึงความรู้ที่ต้องการประกอบด้วย</p> <p>1.1.1 กำหนดเป้าหมายความรู้ / ความต้องการเรียนรู้</p> <p>1.1.2 การระบุถึงความรู้เน้นการแบ่งปันความรู้</p> <p>1.1.3 การสร้างเกณฑ์การสืบค้น</p> <p>1.1.4 ค้นหาคุณสมบัติผู้ที่สามารถผ่านเกณฑ์และคัดสรรผู้ที่ผ่านการคัดเลือกตามเกณฑ์</p> <p>1.1.5 ปรับตัวผู้ที่ถูกคัดเลือก</p>	-	<p>1.1 องค์ประกอบที่ 1 : กำหนด เป้าหมาย ความรู้ (Knowledge Goals)</p> <p>1.2 องค์ประกอบที่ 2 : การระบุถึงความรู้ (Knowledge Identification)</p>	<p>1. กระบวนการที่ 1 : กระบวนการระบุถึงความรู้</p>	<p>1.1 Identification of Need for Knowledge เป็นการระบุถึงความต้องการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย</p> <p>1.1.1 กระบวนการระบุความต้องการ (Identification of Needs)</p> <p>1.1.2 กระบวนการกำหนดความต้องการ (Determination of Requirements)</p> <p>1.2 Knowledge Pull จุดประสงค์หลักประการหนึ่งของการจัดการความรู้ คือ “การแบ่งปันความรู้” ซึ่งเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและยุ่งยากในกระบวนการ</p>	-

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการเปรียบเทียบ	แนวคิด พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547)	กระบวนการตามแนวคิด Marguardt, M (1996)	กระบวนการตามแนวคิด Trapp (1999)	กระบวนการตามแนวคิด Probst, Raub and Romhardt (2000)	กระบวนการตามแนวคิด Kncza (2001)	กระบวนการตามแนวคิด โภทล ดีศีลธรรม (2546)
					จัดการ ความรู้ที่มีคุณค่าที่ องค์การค้นพบควรถูก ถ่ายทอดในกระบวนการ ดังกล่าว ประกอบด้วย 1.2.1 การสร้างเกณฑ์การ สืบค้น 1.2.2 ค้นหาผู้ที่มี คุณสมบัติตามเกณฑ์ 1.2.3 ประเมินผู้ผ่านการ คัดเลือก 1.2.4 คัดเลือกผู้ที่มี คุณสมบัติเหมาะสม 1.2.5 การปรับตัวของผู้ที่ ถูกคัดเลือก	
2. กระบวนการวางแผน การเรียนรู้	2. กำหนดวางแผนการเรียนรู้ - ร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย	-	-	-	2. กำหนดรูปแบบการ วางแผนตามหัวข้อการเรียนรู้ -	
3. กระบวนการการ กำหนดวิธีการเรียนรู้	3.1 กระบวนการจัดหาความรู้ 3.1.1 การแสวงหาและ รวบรวมความรู้จากแหล่ง ภายในองค์กร 3.1.2 การแสวงหาและ	3.1 กระบวนการแสวงหา ความรู้ (Knowledge Acquisition) ซึ่งเน้นให้ องค์การควรแสวงหาความรู้ที่ มีประโยชน์และมีผลต่อ	3.1 องค์ประกอบที่ 3 : การ จัดหาความรู้ (Knowledge Acquisition) 3.2 องค์ประกอบที่ 4 : การ พัฒนาความรู้(Knowledge	3.1 กระบวนการที่ 2 : กระบวนการจัดหาความรู้		3.1 กระบวนการที่ 1 : การ สร้างและจัดหาความรู้ (Knowledge Creation & Acquisition) เป็นกระบวนการที่ให้

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการเปรียบเทียบ	แนวคิด พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547)	กระบวนการตามแนวคิด Marguardt, M (1996)	กระบวนการตามแนวคิด Trapp (1999)	กระบวนการตามแนวคิด Probst, Raub and Romhardt (2000)	กระบวนการตามแนวคิด Kncza (2001)	กระบวนการตามแนวคิด โกศล ดีศีลธรรม (2546)
	<p>รวบรวมความรู้จากแหล่งภายนอกองค์กร</p> <p>3.1.3 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดและใช้สารสนเทศทางความรู้ผ่าน Tacit Knowledge ที่มุ่งพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้สร้างความรู้ (Knowledge Creator)</p> <p>3.1.4 การพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง</p>	<p>การดำเนินงานจากแหล่งต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกองค์กรดังนี้</p> <p>3.1.1 การแสวงหาและรวบรวมความรู้จากแหล่งภายในองค์กร (Internal Collection of Knowledge) ความสามารถในการเรียนรู้ของบุคคลส่วนใหญ่ในองค์กรกลายเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง สำหรับการเพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กร การได้มาซึ่งความรู้ต่างๆ ภายในองค์กรสามารถทำได้ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - การให้ความรู้กับกลุ่มเป้าหมาย เช่น การสอน การฝึกอบรม การสัมมนา การประชุม การแสดงผลงาน ระบบพี่เลี้ยง เป็นต้น 	Development)			<p>ความสำคัญต่อการสร้างนวัตกรรมระยะยาวเพื่อสร้างความแข็งแกร่งให้องค์กร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้โดยนัยที่ไม่ได้แสดงออกในรูปของเอกสาร แต่องค์กรมักกระตุ้นให้บุคลากรสร้างองค์ความรู้เพื่อสร้างกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กรโดยส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดและใช้สารสนเทศหาความรู้ โดยใช้นโยบายการพัฒนาทรัพยากรบุคคลอย่างการสับเปลี่ยนพนักงาน (Rotate) ให้ทำงานในหน้าที่ต่างๆ เพื่อให้เกิด Tacit Knowledge ที่มุ่งพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้สร้างความรู้ (Knowledge Creator)</p>

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการเปรียบเทียบ	แนวคิด พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547)	กระบวนการตามแนวคิด Marguardt, M (1996)	กระบวนการตามแนวคิด Trapp (1999)	กระบวนการตามแนวคิด Probst, Raub and Romhardt (2000)	กระบวนการตามแนวคิด Kncza (2001)	กระบวนการตามแนวคิด โกศล ดีศีลธรรม (2546)
		<p>- การเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง และการลงมือปฏิบัติ</p> <p>- การดำเนินการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการปฏิบัติงานต่างๆ</p> <p>3.1.2 การแสวงหาและรวบรวมความรู้จากแหล่งภายนอกองค์การ (External Collection of Knowledge) การเป็นผู้นำในการแข่งขันภายใต้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว</p> <p>องค์กรต้องมีวิสัยทัศน์กว้างไกล เพื่อการปรับปรุงผลงาน และสร้างให้เกิดความคิดใหม่ๆ สม่่าเสมอ</p> <p>เพราะการแข่งขันขององค์การต้องอาศัยความคิดและการสร้างสรรค์ด้วยข้อมูลสารสนเทศจากสภาพแวดล้อมภายนอกด้วยวิธีการต่างๆ ดังนี้</p>				

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการเปรียบเทียบ	แนวคิด พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547)	กระบวนการตามแนวคิด Marguardt, M (1996)	กระบวนการตามแนวคิด Trapp (1999)	กระบวนการตามแนวคิด Probst, Raub and Romhardt (2000)	กระบวนการตามแนวคิด Kncza (2001)	กระบวนการตามแนวคิด โกศล ดีศีลธรรม (2546)
		<ul style="list-style-type: none"> - การใช้มาตรฐานเปรียบเทียบ (Benchmarking) กับองค์กรอื่น - การเปิดรับข่าวสารจากหลากหลายสื่อ อาทิ สื่อสิ่งพิมพ์ e-mail บทความ โทรศัพท์ วีดิทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นต้น - การรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่ต้องการความรู้ในเรื่องเดียวกัน - การร่วมมือกับองค์กรอื่นๆ เพื่อสร้างพันธมิตรและการร่วมมือกัน 				
3. กระบวนการกำหนดวิธีการเรียนรู้ (ต่อ)	3.2 กระบวนการจัดเก็บ และค้นคืนความรู้ 3.2.1 การระบุถึงความรู้ 3.2.2 การประเมินความรู้ 3.2.3 การออกแบบสิ่งที่ใช้เก็บความรู้ 3.2.4 กำหนดโครงสร้างและ	3.2 กระบวนการจัดเก็บและค้นคืนความรู้ (Knowledge Storage and Retrieval) มีองค์ประกอบต่อไปนี้ 3.2.1 องค์การต้องกำหนดสิ่งสำคัญที่จะเก็บไว้เป็นองค์ความรู้	3.2 องค์ประกอบที่ 5 : การเก็บรักษาความรู้ (Knowledge Preservation)	3.2 กระบวนการที่ 3 : กระบวนการเก็บรักษา / จัดจำความรู้	3.2 Knowledge Collection and Storage เป็นการรวบรวมและจัดเก็บความรู้มีกระบวนการย่อยๆ 6 ประการ ดังนี้ 3.2.1 การระบุถึงความรู้ 3.2.2 การประเมินความรู้	3.2. การจัดการและจัดเก็บความรู้ (Knowledge Organization & Storage) เป็นการจัดเก็บความรู้ที่สร้างให้เป็นหมวดหมู่และเก็บลงในฐานข้อมูล

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการเปรียบเทียบ	แนวคิด พรธิตา วิเชียรปัญญา (2547)	กระบวนการตามแนวคิด Marguardt, M (1996)	กระบวนการตามแนวคิด Trapp (1999)	กระบวนการตามแนวคิด Probst, Raub and Romhardt (2000)	กระบวนการตามแนวคิด Kncza (2001)	กระบวนการตามแนวคิด โกศล ดีศีลธรรม (2546)	
	การจัดเก็บความรู้ ควรเป็นระบบที่สามารถ ค้นหาและส่งมอบอย่างถูกต้องรวดเร็ว 3.2.5 จัดให้มีการจำแนกความรู้ที่พบเป็นหมวดหมู่ 3.2.6 การบูรณาการความรู้ 3.2.7 การปรับปรุงแผนที่ความรู้ให้ทันสมัย	3.2.2 พิจารณาวีธีการใน การเก็บรักษา 3.2.3 เน้นให้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความต้องการ 3.2.4 องค์กรต้องเก็บรักษาสิ่งที่องค์กรเรียกว่าเป็นความรู้ไว้ให้ดีที่สุด ไม่ว่าจะ เป็นข้อมูลสารสนเทศ ตลอดจนผลสะท้อนกลับ การวิจัย และการทดลอง 3.2.5 ทำการจัดเก็บโดยใช้เทคนิค เช่น การบันทึกเป็นฐานข้อมูล (Database) หรือการบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรที่ชัดเจน 3.2.6 มีการสร้างและจดจำของปัจเจกบุคคล 3.2.7 ทั้งนี้การเก็บสะสมความรู้ องค์กรควรคำนึงถึงสิ่งต่างๆเหล่านี้คือ				3.2.3 การออกแบบสิ่งที่ใช้เก็บความรู้ 3.2.4 การจัดความรู้ให้เป็นหมวดหมู่ 3.2.5 การบูรณาการความรู้ 3.2.6 การปรับปรุงแผนที่ความรู้ให้ทันสมัย	

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการเปรียบเทียบ	แนวคิด พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547)	กระบวนการตามแนวคิด Marguardt, M (1996)	กระบวนการตามแนวคิด Trapp (1999)	กระบวนการตามแนวคิด Probst, Raub and Romhardt (2000)	กระบวนการตามแนวคิด Kncza (2001)	กระบวนการตามแนวคิด โกศล ดีศีลธรรม (2546)
		<p>- โครงสร้างและจัดเก็บความรู้ควรเป็นระบบที่สามารถค้นหาและส่งมอบได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว</p> <p>- จัดให้มีการจำแนกรายการต่างๆ เช่น ข้อเท็จจริง นโยบาย หรือ ขั้นตอนการปฏิบัติงานที่อยู่บนพื้นฐานความจำเป็นในการเรียน</p> <p>- อาศัยการจัดการที่สามารถส่งมอบให้กับผู้ใช้ได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง ทันเวลา และเหมาะสมกับความต้องการ</p> <p>3.2.8 ในการค้นคืนความรู้ ต้องเน้นความแตกต่างระหว่าง บุคคล หรือ กลุ่มคน</p> <p>3.2.9 ระบบการเก็บความรู้ที่มีประสิทธิภาพ คือ ต้องมีการจัดหมวดหมู่ตามองค์ประกอบต่างๆ เช่น ตามความจำเป็นของการเรียนรู้ วัตถุประสงค์</p>				

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการเปรียบเทียบ	แนวคิด พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547)	กระบวนการตามแนวคิด Marguardt, M (1996)	กระบวนการตามแนวคิด Trapp (1999)	กระบวนการตามแนวคิด Probst, Raub and Romhardt (2000)	กระบวนการตามแนวคิด Kncza (2001)	กระบวนการตามแนวคิด โกศล ดีศีลธรรม (2546)
		<p>ของงานความชำนาญของผู้ใช้ หน้าที่/การใช้สารสนเทศและ สถานที่ตั้งที่สารสนเทศถูก เก็บไว้ เป็นต้น</p> <p>3.2.10 ในส่วนของการค้น คืนความรู้ (Retrieval) ทราบ ถึงช่องทางหรือวิธีการสำหรับ การค้นหาคำรู้ต่างๆ ทั้งใน รูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การทำสมุดจัดเก็บรายชื่อ และทักษะของผู้เชี่ยวชาญ หรือรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น เครือข่ายการทำงานตาม ระดับชั้น การประชุม การ ฝึกอบรม เป็นต้น</p>				
4. กระบวนการกำหนด กิจกรรม/กระบวนการ เรียนรู้	<p>4.1 กระบวนการใช้ความรู้ 4.1.1 การประยุกต์ความรู้ กับการปฏิบัติงานโดยใช้การ เชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆผ่าน ระบบการไหลของงาน 4.1.2 เน้นการจัดระบบ เครือข่าย</p>	-	4.1 องค์ประกอบที่ 6 : การใช้ ความรู้ (Knowledge Usage)	4.1 กระบวนการที่ 4 : กระบวนการใช้ความรู้	-	4.1 การประยุกต์ความรู้ใน การใช้งาน (Knowledge Application) เป็นการ เชื่อมโยงกิจกรรมหลักต่างๆ ผ่านระบบการไหลของงาน ด้วยระบบเครือข่ายไปยัง หน่วยงานต่างๆ

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการเปรียบเทียบ	แนวคิด พรธิตา วิเชียรปัญญา (2547)	กระบวนการตามแนวคิด Marguardt, M (1996)	กระบวนการตามแนวคิด Trapp (1999)	กระบวนการตามแนวคิด Probst, Raub and Romhardt (2000)	กระบวนการตามแนวคิด Kncza (2001)	กระบวนการตามแนวคิด โกศล ดีศีลธรรม (2546)
	<p>4.2 กระบวนการเคลื่อนย้าย / กระจาย / การแบ่งปันความรู้</p> <p>4.2.1 การเคลื่อนย้าย ถ่ายทอดความรู้ทั้งแบบที่ ตั้งใจและแบบไม่ตั้งใจ</p> <p>4.2.2 เน้นการถ่ายทอด จากประสบการณ์การ หมุนเวียนเปลี่ยนงาน และการ สื่อสารเป็นหลัก</p> <p>4.2.3 กระบวนการส่งมอบ ความรู้เน้นการแบ่งปันความรู้ ในโอกาสต่างๆ</p> <p>4.2.4 เป็นการกระจาย ความรู้โดยใช้เครื่องมือในการ สืบค้นสารสนเทศ ฐานข้อมูล ต่างๆ</p>	<p>4.2 กระบวนการถ่ายทอด ความรู้และการใช้ประโยชน์ (Knowledge Transfer and Utilization) ซึ่งประกอบไปด้วยการถ่ายทอดความรู้โดย ไม่ตั้งใจ ดังนี้</p> <p>4.2.1 การถ่ายทอดความรู้ โดยตั้งใจ ประกอบด้วย</p> <ul style="list-style-type: none"> - การสื่อสารด้วยการ เขียน (การบันทึก การ รายงาน จดหมาย ข่าว ประกาศ) <p>- การฝึกอบรม</p> <ul style="list-style-type: none"> - การประชุมภายใน - การสรุปข่าวสาร - การสื่อสารภายใน องค์กร (วีดิทัศน์ สิ่งพิมพ์ เครื่องเสียง) - การเยี่ยมชมงาน ต่างๆที่จัดเป็นกลุ่มตามความ จำเป็น 				

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการเปรียบเทียบ	แนวคิด พรธิตา วิเชียรปัญญา (2547)	กระบวนการตามแนวคิด Marguardt, M (1996)	กระบวนการตามแนวคิด Trapp (1999)	กระบวนการตามแนวคิด Probst, Raub and Romhardt (2000)	กระบวนการตามแนวคิด Kncza (2001)	กระบวนการตามแนวคิด โภทศ ดีศีลธรรม (2546)
		<ul style="list-style-type: none"> - การหมุนเวียน / เปลี่ยนงาน - ระบบพี่เลี้ยง (Mentoring) <p>4.2.2 การถ่ายทอดความรู้โดยไม่ตั้งใจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - การหมุนเวียนงาน - ประสบการณ์ หรือเรื่องราวต่างๆที่เล่าต่อกันมา - เครือข่ายที่ไม่เป็นทางการ 	4.2 องค์ประกอบที่ 7 : การเคลื่อนย้าย / กระจายความรู้ (Knowledge Transfer / Distribution)	4.2 กระบวนการที่ 5 : การแบ่งปัน / การกระจายความรู้	4.2 Knowledge Push เป็นกระบวนการของการส่งมอบความรู้ไปให้กับผู้ที่ต้องการ ประกอบด้วยกระบวนการย่อยๆ 2 ประการ ดังนี้ 4.2.1 การแจ้งหรือประกาศให้ทราบถึงความรู้ 4.2.2 การแบ่งปันความรู้ในโอกาสต่างๆ	4.2 การกระจายความรู้ (Knowledge Distribution) โดยการใช้เครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศทางความรู้จากฐานข้อมูลที่จัดเก็บแล้ว กระจายสู่หน่วยงานต่างๆ เพื่อการใช้งาน
	4.3 กระบวนการสร้างความรู้ใหม่ 4.3.1 การระบุถึงความคิดใหม่ๆ 4.3.2 การประเมินความคิดใหม่ๆ 4.3.3 การรวบรวมผู้ที่มีความรู้เพื่อสร้างความรู้ใหม่ๆ 4.3.4 เป็นการประยุกต์ความรู้ที่องค์การที่อยู่แล้วกับ	4.3 กระบวนการสร้างความรู้ (Knowledge Creation) การแสวงหาความรู้นั้นเป็นการปรับใช้ความรู้โดยทั่วไป แต่การสร้างความรู้เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ (Generative) การสร้างความรู้ใหม่ เกี่ยวข้องกับแรงผลักดัน การหยั่งรู้ และความรู้เข้าใจอย่างลึกซึ้งที่				

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการเปรียบเทียบ	แนวคิด พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547)	กระบวนการตามแนวคิด Marguardt, M (1996)	กระบวนการตามแนวคิด Trapp (1999)	กระบวนการตามแนวคิด Probst, Raub and Romhardt (2000)	กระบวนการตามแนวคิด Kncza (2001)	กระบวนการตามแนวคิด โภทศ ดีศีลธรรม (2546)
<p>ความรู้ของแต่ละบุคคลในองค์การจนเกิดเป็นกระบวนการใหม่</p> <p>4.3.5 เน้นการเรียนรู้ภาคปฏิบัติการเป็นหลัก</p> <p>4.3.6 เรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต</p> <p>4.3.7 การระบุถึงความเปลี่ยนแปลง</p> <p>4.3.8 การประเมินผล</p> <p>4.3.9 การปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัย</p>	<p>เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล สร้างความรู้ใหม่ควรอยู่ภายใต้ต้องการ ซึ่งหมายความว่าทุกคนสามารถเป็นผู้สร้างความรู้ได้</p> <p>รูปแบบต่างๆในการสร้างความรู้มีดังนี้</p> <p>4.3.1 บุคคลให้ความรู้ที่ตนเองมีอยู่กับผู้อื่น เช่น การถ่ายทอดความรู้จากการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิด</p> <p>4.3.2 การนำความรู้ที่องค์การมีอยู่ผนวกเข้ากับความรู้ของแต่ละบุคคล เพื่อให้เกิดเป็นความรู้ใหม่ และมีการแบ่งปันทั่วทั้งองค์การ</p> <p>4.3.3 ความรู้ที่ได้จากการรวมและสังเคราะห์ความรู้ที่มีอยู่เข้าด้วยกัน รูปแบบนี้อาจจำกัดอยู่ที่ความรู้ที่มีอยู่</p>	<p>การประเมิน / ทบทวนความรู้ (Knowledge Evaluation / Review)</p> <p>4.4 กระบวนการที่ 9 : การควบคุมความรู้ (Knowledge Controlling)</p>	<p>4.3 กระบวนการที่ 8 : การประเมิน / ทบทวนความรู้ พัฒนาความรู้</p> <p>4.3 กระบวนการที่ 6 : การ</p>	<p>4.3 Creation of Knowledge มีการสร้างความรู้ มีกระบวนการย่อยๆ 6 ประการคือ</p> <p>4.3.1 การระบุถึงความคิดใหม่ๆ</p> <p>4.3.2 การประเมินความคิดใหม่ๆ</p> <p>4.3.3 การรวบรวมผู้ที่อยู่ในข่ายที่มีความคิดใหม่ๆ</p> <p>4.3.4 การประเมินผู้ที่อยู่ในข่ายที่มีความคิดใหม่ๆ</p> <p>4.3.5 การคัดเลือกผู้ที่อยู่ในข่ายที่มีความคิดใหม่ๆ</p> <p>4.3.6 การสร้างความรู้</p> <p>4.4 Knowledge Update เป็นการปรับปรุงความรู้ให้สอดคล้องกับความ</p>	-	

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนการเปรียบเทียบ	แนวคิด พรธิตา วิเชียรปัญญา (2547)	กระบวนการตามแนวคิด Marguardt, M (1996)	กระบวนการตามแนวคิด Trapp (1999)	กระบวนการตามแนวคิด Probst, Raub and Romhardt (2000)	กระบวนการตามแนวคิด Kncza (2001)	กระบวนการตามแนวคิด โกศล ดีศีลธรรม (2546)
		<p>4.3.4 ความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นการภายในโดยสมาชิกขององค์กรค้นพบ แนวทางได้เอง และมีกิจกรรมมากมายที่องค์กรสามารถดำเนินการเพื่อสร้างความรู้</p> <p>4.3.5 การเรียนรู้โดยการปฏิบัติ</p> <p>4.3.6 การแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ</p> <p>4.3.7 การทดลอง ซึ่งเป็นการสร้างแรงจูงใจและโอกาสสำหรับการเรียนรู้</p> <p>4.3.8 การเรียนรู้จากประสบการณ์ที่ผ่านมาในอดีต</p>			<p>เปลี่ยนแปลงและความต้องการที่ไม่หยุดนิ่ง มีกระบวนการย่อยๆ 3 ประการดังนี้</p> <p>4.4.1 การระบุถึงความเปลี่ยนแปลง</p> <p>4.4.2 การประเมินผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง</p> <p>4.4.3 การปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัย</p>	
5. กระบวนการประเมินผลการเรียนรู้	5. เน้นการมีส่วนร่วมในการประเมินและร่วมออกแบบการประเมิน	5. เน้นการมีส่วนร่วมในการประเมินและร่วมออกแบบการประเมิน	5. เน้นการมีส่วนร่วมในการประเมินและร่วมออกแบบการประเมิน	5. เน้นการมีส่วนร่วมในการประเมินและร่วมออกแบบการประเมิน	5. เน้นการมีส่วนร่วมในการประเมินและร่วมออกแบบการประเมิน	5. เน้นการมีส่วนร่วมในการประเมินและร่วมออกแบบการประเมิน

4.6 ผลการศึกษาตัวอย่างการจัดการความรู้ในองค์กรประเทศไทย

สำหรับในหัวข้อการศึกษาตัวอย่างการจัดการความรู้ในองค์กรประเทศไทยในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาการจัดการความรู้ดังนี้ 4.6.1) การจัดการความรู้ในบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) 4.6.2) การจัดการความรู้ เพื่อการเรียนรู้ขององค์กร กรณีศึกษา : บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) 4.6.3) การจัดการความรู้ในเครือซิเมนต์ไทย และ 4.6.4) การจัดการความรู้ในบริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.6.1 การจัดการความรู้ในบริษัท ปตท. สำรวจและผลิตปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) (พรชิตา วิเชียรปัญญา. 2547) ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อจัดระบบการจัดการความรู้ใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาองค์กรไปสู่ความเป็นบริษัทชั้นนำในระดับภูมิภาค สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการความรู้มีดังนี้ เริ่มต้นจากการพัฒนาความคิดและทักษะในการเป็นองค์กรเรียนรู้ให้กับบุคลากร ในองค์กรก่อน พัฒนาระบบ Internet เพื่อเป็นกลยุทธ์เชื่อมโยงสู่บุคลากร

4.6.2 การจัดการความรู้ เพื่อการเรียนรู้ขององค์กร กรณีศึกษา: บริษัททู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน) (จิตติพร อาจชนะ. 2548) ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อพัฒนาแนวทางการเรียนรู้ภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ คือ 1) ประเมินวัฒนธรรมองค์กรที่มีอยู่เกี่ยวกับวัฒนธรรมการจัดการความรู้โดยใช้เครื่องมือในการประเมินตนเอง 2) วิเคราะห์ช่องว่างของความรู้ และระบุนุการเก็บรวบรวมความรู้ต่างๆที่สำคัญ และจำเป็นต่อการทำงาน และ 3) ระบุแผนงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินงาน การวัดผลสำเร็จของการดำเนินการโครงการ ประกอบด้วย 3.1) การพบปะกับทีมงานหลัก เพื่อพิจารณากิจกรรมเป็นรายเดือน 3.2) พิจารณาผลการดำเนินงานที่ผ่านมา 3.3) สำรวจความคิดเห็นพื้นฐานของการคัดเลือกกิจกรรมในการดำเนินงานจากทีมงานหลัก 3.4) นิยามวัตถุประสงค์ของกิจกรรมต่างๆ อย่างชัดเจน เช่น ชื่อกิจกรรม ความคาดหวังต่อจำนวนผู้เข้าร่วมกิจกรรม เวลาระยะเวลา สถานที่ สื่อและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรม รวมถึง การประเมินผลกิจกรรม 5) การวัดผล วิเคราะห์ และสรุปผลของกิจกรรมต่างๆ เช่น การสำรวจ ความพอใจ เป็นต้น กระบวนการหลักที่ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วย การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรม การสื่อสาร กระบวนการทำงาน และเครื่องมือต่างๆ การฝึกอบรมและการเรียนรู้ การวัดผล และการยอมรับ การให้รางวัล ผลการศึกษาวิจัยพบว่า 1) สามารถจัดกิจกรรม CoP (Community of Practice) โดยให้กลุ่มคนที่มีความสนใจในเรื่องเดียวกันเข้ามารวมตัวกันเป็นกลุ่ม เพื่อจัดการเรียนรู้ ถ่ายทอดทักษะ ประสบการณ์ และความรู้ในการทำงานร่วมกัน และมีโอกาสขยายตัวเป็นเครือข่ายความรู้ที่สร้างประโยชน์และผลสำเร็จต่อองค์กร 2) สามารถสร้างองค์กรเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้องค์กรและบุคลากรมีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3) ใช้แนวคิด Best Practice คือนำตัวอย่างการปฏิบัติงานที่ดีทั้งภายในและภายนอกองค์กรมากระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในงาน และสามารถปฏิบัติงานได้จริง และ 4) พัฒนาและปรับปรุงขีดความสามารถขององค์กรด้วยการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการความรู้ โดยมีการวางแผนอย่างต่อเนื่อง

4.6.3 การจัดการความรู้ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไทย (กิริติ ยศยิ่งยง. 2548) ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อจัดระบบการเรียนรู้ในองค์กรให้เกิดการเคลื่อนไหวของความรู้ผ่านสื่อไปยังบุคคลที่เกี่ยวข้องทำให้เกิดการเรียนรู้และเข้าใจในผู้ที่เกี่ยวข้องอีกทั้งก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ 3 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงทัศนคติ พฤติกรรม และขีดความสามารถ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการความรู้มีดังนี้ การใช้ Web-board การจดบันทึก การเรียนรู้โดยใช้ Case Study การเรียนรู้ภาคปฏิบัติการ การเรียนรู้ผ่าน Web site และการเรียนรู้ผ่านเกมส์ต่างๆ กล่าวโดยสรุปการจัดการความรู้ในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตไทยเป็นการพัฒนาความรู้ โดยการเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาคนและการพัฒนางาน

4.6.4 การจัดการความรู้ใน บริษัท ปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) (บดินทร์ วิจารณ์. 2550) ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อจัดระบบการเรียนรู้ให้เกิดความเชื่อมโยงใน 3 ส่วน คือ ประสพการณ์ส่วนบุคคล การเรียนรู้ข้ามแผนก และกระบวนการสร้างขวัญและกำลังใจ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการจัดการความรู้มีดังนี้ คือ การสอนอย่างใกล้ชิดแบบตัวต่อตัว การจัดทำคู่มือการทำงาน การทำงานผ่านระบบ LAN โดยมีเป้าหมายต่อไปเพื่อสร้างให้บุคลากรในองค์กรมีพฤติกรรมการเรียนรู้และส่งเสริมให้พนักงานระดับปฏิบัติปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการทำงานของตนเองให้เป็นการทำงานเชิงรุกมากขึ้น

5. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา

การวิจัยถือเป็นวิธีการแสวงหาความรู้ ความจริงหรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆ ด้วยวิธีการที่มีระบบ เชื่อถือได้เพื่อประโยชน์ในการอธิบาย ทำนาย หรือนำไปใช้ในการตัดสินใจแก้ปัญหา การวิจัยสามารถจำแนกออกได้หลายประเภทตามเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณา ถ้าพิจารณาตามประโยชน์หรือความต้องการที่จะได้รับจากการวิจัย การวิจัยสามารถจำแนกออกได้เป็น การวิจัยบริสุทธิ์ หรือการวิจัยพื้นฐาน (Pure Research or Basic Research) การวิจัยประยุกต์ (Applied Research) และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) (พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2543: 19)

การวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) เป็นการวิจัยประยุกต์ กล่าวคือเป็นการวิจัยที่มุ่งนำผลที่ได้จากการวิจัยและข้อค้นพบรวมถึงทฤษฎีที่มีผู้ศึกษาไว้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่มนุษย์ เพื่อให้ชีวิตมนุษย์มีความสุขและความสะดวกสบายมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การวิจัยและพัฒนาที่มีความแตกต่างจากงานวิจัยประยุกต์ทั่วไป กล่าวคือ การวิจัยประยุกต์ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยเพื่อมุ่งหาคำตอบมาใช้ประโยชน์ในการปฏิบัติตัวอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่การวิจัยและพัฒนานั้น ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยเพื่อมุ่งพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของผลิตภัณฑ์หรือสิ่งที่ต้องการพัฒนาโดยอาศัยกระบวนการวิจัยเป็นฐานหรือเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนาอย่างเป็นระบบและครบวงจร โดยมีการทดลอง ทดสอบ ตรวจสอบ ทดลองซ้ำ ประเมินผลและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้วิธีการ หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นประโยชน์ออกเผยแพร่สู่สังคม จนทำให้บางครั้งมีผู้เรียกงานวิจัยประเภทนี้ว่า Research-Based Development (จรรยา สุวรรณทัต. 2537:114)

การวิจัยและพัฒนาที่มีวิวัฒนาการและความเป็นมาที่ผูกผันกับการประดิษฐ์คิดค้นและการพัฒนาความก้าวหน้าของงานด้านวิทยาศาสตร์ (ด้านการแพทย์ ด้านการเกษตร) และวิศวกรรมศาสตร์ (Natural Sciences and Engineering : NSE) โดยงานวิจัยและพัฒนาเริ่มเข้าสู่การศึกษาด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์มากขึ้น (Bosworth; Wilson; & Young. 1993: 15) นอกจากนี้ ในปัจจุบันยังพบว่า การวิจัยและพัฒนาถูกนำมาใช้เป็นวิธีการพัฒนา และตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของผลงานทางการศึกษา ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์หรือวิธีการสำคัญ วิธีการหนึ่งที่ยอมรับใช้ในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (สำราญ คงชะวัน. 2546: 16)

5.1 ความหมายของการวิจัยและพัฒนา

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการวิจัยและพัฒนาไว้ ดังนี้

การวิจัยและพัฒนาเป็นการวิจัยที่มุ่งเน้นอยู่กับการแสวงหาผลิตภัณฑ์ใหม่ สิ่งประดิษฐ์ใหม่ กระบวนการใหม่ รูปแบบ ระบบและวิธีการใหม่ และการสร้างเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการวิจัยเป็นฐานสำหรับการพัฒนาสิ่งที่ต้องการเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ (อุทัย บุญประเสริฐ. 2542)

การวิจัยและพัฒนา หมายถึง กิจกรรมที่นำผลที่ได้จากการวิจัยพื้นฐานและการวิจัยประยุกต์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ก่อให้เกิดผลิตภัณฑ์ใหม่ เทคนิคใหม่ อีกนัยหนึ่งเป็นกิจกรรมกระบวนการวิจัยที่มีจุดหมายเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการทดสอบและนำไปใช้ได้จริง (Takakura. 1990: 4)

การวิจัยและพัฒนา หมายถึง กระบวนการที่จะพัฒนาและตรวจสอบความถูกต้องของการใช้ผลิตภัณฑ์ (Product) และวิธีการ (Method) (Borg; & Gall. 1989: 762)

โดยสรุป การวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นกระบวนการที่จะพัฒนาและตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของผลิตภัณฑ์และวิธีการโดยอาศัยกระบวนการวิจัยเป็นฐาน หรือเป็นเครื่องมือสำหรับการพัฒนา ซึ่งการวิจัยและพัฒนาเป็นกระบวนการที่เป็นระบบ และครบวงจร มีการทดลอง ทดสอบ ตรวจสอบ ทดลองซ้ำ ประเมินผลและติดตามผลที่แน่นอนและเป็นระบบอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ได้นวัตกรรม (สิ่งประดิษฐ์ใหม่ วิธีการใหม่ แนวคิดแนวปฏิบัติใหม่) ที่เป็นประโยชน์ออกเผยแพร่สู่สังคม

5.2 การออกแบบการวิจัยและพัฒนา

การออกแบบการวิจัยและพัฒนาสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ การออกแบบการสร้างผลิตภัณฑ์ (Product) และการออกแบบการสร้างวิธีการ (Method) มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538: 24-25)

5.2.1 การออกแบบการสร้างผลิตภัณฑ์ (Product)

การออกแบบการสร้างผลิตภัณฑ์ เป็นการวางแผนการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่างๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ทางการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ หนังสือ ตำรา เอกสารทางวิชาการ แบบทดสอบ สื่อการเรียน โปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หรืออาจเป็นผลิตภัณฑ์ทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ เช่น ชุดฝึกอบรม เป็นต้น นอกจากนี้ อาจจะเป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ เช่น ยาและเวชภัณฑ์ต่างๆ

การออกแบบการสร้างผลิตภัณฑ์ประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญคือ การกำหนดเป้าหมายของผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ การออกแบบการสร้าง ทำการสร้างและการประเมินผลเพื่อปรับปรุงผลิตภัณฑ์

5.2.2 การออกแบบการสร้างวิธีการ (Method)

การออกแบบการสร้างวิธีการเป็นการวางแผนการดำเนินงานวิจัยเพื่อพัฒนาวิธีการกระบวนการหรือรูปแบบทางต่างๆ เช่น การพัฒนาวิธีการที่สำคัญทางการศึกษา ได้แก่ การพัฒนาเทคนิคการสอน การพัฒนาระบบการประเมินตนเอง การพัฒนารูปแบบการสร้าง/ผลิต/แก้ปัญหาต่างๆ เป็นต้น สำหรับทางด้านพฤติกรรมศาสตร์ จะมีการพัฒนาในเรื่องของวิธีการสื่อสารในครอบครัว วิธีการอบรมเลี้ยงดูแบบต่างๆ เพื่อปรับพฤติกรรมไปในแนวทางที่พึงประสงค์ต่อไป ส่วนด้านการแพทย์ จะนำมาใช้ในการพัฒนาเกี่ยวกับวิธีการบำบัดรักษาผู้ป่วยโรคต่างๆ เป็นต้น

การออกแบบการสร้างวิธีการประกอบด้วยกระบวนการที่สำคัญคือ การกำหนดเป้าหมายของวิธีการที่ต้องการ ออกแบบวิธีการ ออกแบบการนำวิธีการไปปฏิบัติ นำวิธีการไปปฏิบัติ และประเมินผลเพื่อปรับปรุง

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การออกแบบการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์ หรือวิธีการจะเริ่มต้นด้วยการกำหนดเป้าหมายของผลิตภัณฑ์/วิธีการที่ต้องการ จากนั้นจึงออกแบบการสร้าง ทำการสร้าง และประเมินผลผลิตภัณฑ์/วิธีการที่สร้างขึ้น อย่างไรก็ตามพบว่าการออกแบบวิธีการนั้น นอกจากกระบวนการดังกล่าวแล้ว ยังต้องมีกระบวนการออกแบบการนำวิธีการไปปฏิบัติก่อนที่จะนำไปใช้จริงร่วมด้วย

5.3 กระบวนการและขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนา

บอร์ก และ กอลล์ (Borg; & Gall. 1989) ได้แบ่งขั้นตอนสำคัญของการวิจัยและพัฒนาออกเป็น 10 ขั้นตอน คือ

1. รวบรวมข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์/วิธีการที่ต้องการพัฒนา ซึ่งครอบคลุมการประเมินความต้องการจำเป็น การสำรวจตรวจสอบเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสังเกตภาคสนามและการศึกษาวิจัยขนาดเล็ก เป็นต้น
2. วางแผนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งครอบคลุมการกำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้ผลิตภัณฑ์/วิธีการ การประมาณค่าใช้จ่าย กำลังคนและระยะเวลาที่ต้องใช้เพื่อศึกษาหาความเป็นไปได้
3. พัฒนารูปแบบขั้นตอนของผลิตภัณฑ์/วิธีการ ขั้นตอนนี้เป็นการออกแบบ และสร้างผลิตภัณฑ์/วิธีการตามที่วางแผนไว้
4. ทดลองหรือทดสอบผลิตภัณฑ์/วิธีการ ครั้งที่ 1 นำผลิตภัณฑ์/วิธีการที่ออกแบบสร้างและจัดเตรียมไว้ในขั้นที่ 4 ไปทดลองใช้ เพื่อทดสอบคุณภาพขั้นต้น โดยใช้กลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก ประเมินผลโครงการโดยใช้แบบสอบถาม การสังเกตและการสัมภาษณ์แล้วรวบรวม ข้อมูลมาวิเคราะห์
5. ปรับปรุงผลิตภัณฑ์/วิธีการ ครั้งที่ 1 นำข้อมูลและผลการทดลองใช้จากขั้นที่ 4 มาพิจารณาปรับปรุง

6. ทดลองหรือทดสอบผลิตภัณฑ์/วิธีการ ครั้งที่ 2 ขั้นนี้เป็นการนำผลิตภัณฑ์/วิธีการที่ปรับปรุงไปทดลองใช้ เพื่อทดสอบคุณภาพผลิตภัณฑ์/วิธีการ ตามวัตถุประสงค์กับกลุ่มตัวอย่างขนาดกลาง การประเมินผลนิยมใช้ระเบียบวิธีวิจัยทดลอง เพื่อนำผลไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์การใช้ผลิตภัณฑ์/วิธีการ

7. ปรับปรุงผลิตภัณฑ์/วิธีการ ครั้งที่ 2 เป็นการนำข้อมูลและผลการทดลองจากขั้นตอนที่ 6 มาพิจารณาปรับปรุง

8. ทดลองหรือทดสอบผลิตภัณฑ์/วิธีการ ครั้งที่ 3 นำผลิตภัณฑ์/วิธีการที่ปรับปรุงไปทดสอบคุณภาพการใช้งานกับกลุ่มตัวอย่างขนาดใหญ่ ประเมินผลโดยใช้แบบสอบถาม แบบทดสอบการสังเกตและการสัมภาษณ์ แล้วรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์

9. ปรับปรุงผลิตภัณฑ์/วิธีการ ครั้งที่ 3 นำข้อมูลและผลการทดลองจากขั้นที่ 9 มาพิจารณาปรับปรุง เพื่อผลิตและเผยแพร่ต่อไป

10. เผยแพร่ ในขั้นนี้จะเป็นการเสนอรายงานเกี่ยวกับผลการวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์/วิธีการในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการหรือวิชาชีพ หรือนำส่งไปพิมพ์เผยแพร่ในวารสารทางวิชาการ และติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำผลิตภัณฑ์ออกเผยแพร่ต่อไป

5.4 หลักการพัฒนาหลักสูตรด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนา

ในการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (R&D) จะมีลักษณะสำคัญคือ จะใช้การวิจัยเป็นฐาน หรือเป็นเครื่องมือในการพัฒนาหลักสูตร โดยต้องอาศัยข้อค้นพบเชิงประจักษ์จากการทำวิจัย รวมถึงต้องมีการทดลองภาคสนาม (Field Test) มีการนำมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง และต้องเกี่ยวข้องกับวงจรการปรับปรุงแก้ไข (Revision Cycles) (Borg; & Gall. 1989) มีการนำผลการประเมินข้อเสนอแนะที่ได้รับมาทำการปรับปรุงแก้ไขในขั้นตอนต่างๆ ของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการฝึกอบรม เป็นกระบวนการที่กระทำหลังจากการวิเคราะห์ความจำเป็นโดยมีผู้วิจัยหลายท่านได้พัฒนาหลักสูตรโดยอาศัยขั้นตอน/กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) เป็นแนวทางในการดำเนินการ โดยจากการศึกษาวิจัยทางการพัฒนาหลักสูตรที่ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาส่วนใหญ่จะมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัยที่คล้ายคลึงกัน อาจจะแตกต่างกันบ้างในประเด็นย่อยตามลักษณะเฉพาะเรื่องที่ทำการศึกษา โดยเมื่อพิจารณาจากภาพรวมแล้ว กล่าวได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรสามารถดำเนินการได้เป็น 4 ขั้นตอนใหญ่ๆ ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร โดยรายละเอียดในขั้นตอนต่างๆ สามารถแสดงให้เห็นได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน หรือความต้องการจำเป็นในการฝึกอบรม
 ในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาหลักสูตร เป็นการศึกษาสภาพทั่วไป สภาพปัญหาตลอดจนสำรวจสภาพความต้องการจำเป็น (Need Survey) โดยอาศัยการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาประมวลสรุปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร การดำเนินการวิจัยเชิงสำรวจซึ่งเป็นขั้นตอนแรกสามารถดำเนินการได้หลายวิธี ได้แก่

1. การใช้แบบสอบถามสำรวจความต้องการจำเป็น
2. การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้เชี่ยวชาญ (In-Depth Interview)
3. การจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group)
4. การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
5. การใช้เทคนิคเหตุการณ์วิกฤต (Critical Incident Technique : CIT)
6. การใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi Technique : DT)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตร ในขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนของการพัฒนาโดยแบ่งออกเป็น

3 ระยะ

ระยะที่ 1 การร่างหลักสูตร ในการร่างหลักสูตรจะต้องใช้ผลจากการวิจัยหรือการวิเคราะห์ข้อมูลจากขั้นตอนแรกเป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม โครงร่าง หลักสูตร โดยส่วนใหญ่จะประกอบด้วย สภาพปัญหาและความจำเป็น จุดมุ่งหมาย เนื้อหา หน่วยการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์ และการวัดและประเมินผล

ระยะที่ 2 การตรวจสอบร่างหลักสูตร ในส่วนนี้จะเป็นการนำร่างหลักสูตรไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินก่อนนำไปทดลองใช้ เพื่อศึกษาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขในด้านความเหมาะสม และความสอดคล้องภายในองค์ประกอบต่างๆ ของหลักสูตร โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการประเมิน

ระยะที่ 3 การปรับปรุงหลักสูตรและการสร้างเครื่องมือวัด และประเมินผลหลักสูตร ผลจากการประเมินร่างหลักสูตรของผู้เชี่ยวชาญจะถูกนำมาเป็นเกณฑ์ในการปรับปรุงหลักสูตร ในส่วนของการสร้างเครื่องมือวัดเพื่อประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรม เครื่องมือวัดที่นิยมใช้ในการประเมินผู้เข้ารับการฝึกอบรม ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ (ความรู้ ความเข้าใจ) แบบทดสอบวัดเจตคติ และแบบสังเกตพฤติกรรม

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร หลังจากขั้นตอนของการสร้างหลักสูตรแล้ว ก็จะเป็นการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งในขั้นตอนของการทดลองนี้ใช้หลักสูตรจะดำเนินการ ในลักษณะการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) โดยมีการออกแบบแผนการวิจัยเชิงทดลองเกี่ยวกับการใช้จำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดลอง การควบคุมตัวแปรต่างๆ รวมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ในขั้นตอนนี้ก่อนจะนำไปทดลองใช้จริง บางโครงการก็อาจมีการศึกษานำร่องเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในสถานการณ์จริง ศึกษาให้ทราบถึงข้อบกพร่อง ข้อจำกัดต่างๆ ซึ่งเมื่อรับรู้ปัญหาแล้วจะได้นำมาเตรียมการป้องกันและแก้ไขปรับปรุงก่อนนำไปใช้จริง

ในขั้นตอนของการนำหลักสูตรที่ปรับปรุงแล้วไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการนำหลักสูตรไปใช้จริง จะใช้กระบวนการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อประเมินประสิทธิภาพของหลักสูตร โดยแบบแผนการทดลองที่มักถูกเลือกใช้ ได้แก่

1. One Group Pretest Posttest Design
2. Randomized Pretest-Posttest Control Group Design

3. Non Randomized Pretest-Posttest Control Group Design

สำหรับการรวบรวมข้อมูลอาจใช้แบบสอบถาม แบบสอบถาม การสังเกตและการสัมภาษณ์ ก็ได้ ขึ้นอยู่กับว่า ข้อมูลที่ต้องการรวบรวมมีลักษณะเป็นอย่างไร

ผลจากการทดลองใช้จะถูกนำมาสรุปเพื่อประเมินหลักสูตรในด้านสัมฤทธิ์ผล หรือ เจตคติ ส่วนประเด็นอื่นๆ เช่น ปัญหาและอุปสรรคในการใช้หลักสูตร ความคิดเห็น ความเหมาะสมของการใช้หลักสูตร อาจมีการสอบถามจากผู้ทดลองใช้หลักสูตรโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร หลังจากนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และได้ประเมินผลการทดลองใช้แล้ว จะนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาปรับปรุงรายละเอียดในส่วนประกอบต่างๆ ของหลักสูตรให้มีความถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปใช้จริง และดำเนินการเผยแพร่ต่อไป

จากการดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนาเพื่อจัดทำร่างการพัฒนา รูปแบบการพัฒนา ผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ สามารถสรุปได้เป็น 2 ประเด็น ดังนี้ 1) ขั้นตอนการเรียนรู้ระหว่างการใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและกระบวนการจัดการความรู้ และ 2) กำหนดรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.5 ขั้นตอนการเรียนรู้ระหว่างการใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและกระบวนการจัดการความรู้

จากการเปรียบเทียบแนวคิดจุดเด่น และข้อจำกัดของขั้นตอนการเรียนรู้ ระหว่างการใช้กระบวนการเรียนรู้ทั้ง 2 กระบวนการ คือ กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และกระบวนการจัดการความรู้ พบว่ามีจุดเด่นและข้อจำกัด ดังนี้

ตาราง 3 แสดงการเปรียบเทียบแนวคิดจุดเด่น และข้อจำกัดของกระบวนการเรียนรู้ คือ กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และกระบวนการจัดการความรู้

ขั้นตอนการเรียนรู้	กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง		กระบวนการจัดการความรู้	
	จุดเด่น	ข้อจำกัด	จุดเด่น	ข้อจำกัด
1. การกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้	1. มุ่งเน้นให้ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองในการเรียนรู้ให้มากที่สุด 2. มุ่งไปที่ผู้เรียนสามารถค้นหา Explicit Knowledge (ความรู้ที่เป็นทางการ) ซึ่งเป็นบทเรียนที่มีข้อมูลมาจากภาคทฤษฎี หรือฐานข้อมูล Reference (แหล่งข้อมูลอ้างอิง) ผู้รู้ หรือผู้เชี่ยวชาญด้านต่างๆ	1. การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเน้นให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองโดยพึ่งพาผู้อื่นให้น้อยที่สุด 2. การเรียนรู้โดยใช้ Explicit Knowledge (ความรู้ที่เป็นทางการ) และ Reference (แหล่งข้อมูลอ้างอิง) อาจเป็นไปได้ยากสำหรับผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำ	1. มุ่งพัฒนาองค์ความรู้โดยใช้เทคนิคการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง กับองค์ความรู้ต่างๆ 2. มุ่งเน้นให้กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกับองค์ความรู้ต่างๆแสดง Tacit Knowledge (ความรู้ที่ไม่เป็นทางการ) ซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากประสบการณ์ ร่วมกับการใช้ข้อมูลจาก Explicit Knowledge (ความรู้ที่เป็นทางการ) มาจัดกระทำรวบรวมเป็นองค์ความรู้ใหม่	1. เป็นการเรียนรู้โดยใช้กลุ่มคนหลากหลายที่ต้องการเรียนรู้องค์ความรู้เดียวกันจะทำให้มีความแตกต่างระหว่างแนวทางและรูปแบบการเรียนรู้
2. การวางแผนการเรียนรู้	1. มีการกำหนดกระบวนการวางแผนการเรียนที่ชัดเจน 2. ให้ผู้เรียนวางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3. ใช้วิธีการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม	1. ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน เรื่องการวางแผนที่แตกต่างกันทำให้ประสิทธิภาพทางการเรียนและผลการเรียนรู้แตกต่างกันด้วย	1. มีการสร้างเกณฑ์และคัดสรรผู้ที่ผ่านเกณฑ์ก่อนการเรียนรู้ 2. มีการร่วมกำหนดความต้องการระหว่างผู้เรียนและผู้สอน	1. ไม่มีการกำหนดกระบวนการวางแผนทางการเรียนในกระบวนการเรียนรู้
3. วิธีการเรียนรู้	1. ค่อนข้างจะเป็น Individual Study (การเรียนรู้รายบุคคล) 2. ใช้วิธี Focus Group คนในกลุ่มเดียวกัน	1. การเรียนรู้แบบ Individual Study (การเรียนรู้รายบุคคล) บางครั้งไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างครบถ้วน	1. ค่อนข้างจะเน้น Team Work Study (การเรียนรู้รายกลุ่ม) โดยใช้แนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ 2. ใช้วิธี Focus Group ในกลุ่มคนที่มีเป้าหมายในการเรียนรู้เรื่องเดียวกัน	1. ความแตกต่างของกลุ่มคนที่แตกต่างกัน

ตาราง 3 (ต่อ)

ขั้นตอนการเรียนรู้	กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง		กระบวนการจัดการความรู้	
	จุดเด่น	ข้อจำกัด	จุดเด่น	ข้อจำกัด
4. กิจกรรม / กระบวนการเรียนรู้	<p>มีกระบวนการเรียนรู้ 5 กระบวนการดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการวิเคราะห์และกำหนดความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง 2. กระบวนการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ 3. กระบวนการวางแผนการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนร่วมวางแผน และอาศัยรูปแบบการทำสัญญาทางการเรียนและวิธีการตั้งคำถาม 4. กระบวนการแสวงหาวิทยาการ 5. กระบวนการประเมินผลการเรียนรู้ 	<p>ขาดกระบวนการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. จัดเก็บและค้นคืนความรู้ 2. การใช้ความรู้ 3. การเคลื่อนย้าย / กระจาย / การแบ่งปันความรู้ 4. กระบวนการสร้างความรู้ใหม่ 	<p>มีกระบวนการเรียนรู้ 6 กระบวนการดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการระบุถึงความรู้ที่ต้องการ 2. กระบวนการจัดหาความรู้ 3. กระบวนการจัดเก็บและค้นคืนความรู้ 4. กระบวนการใช้ความรู้ 5. กระบวนการเคลื่อนย้าย / กระจาย / การแบ่งปันความรู้ 6. กระบวนการสร้างความรู้ใหม่ 	<p>ขาดกระบวนการ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการวางแผนการ เรียนอย่างชัดเจน 2. ขาดการทำสัญญาทางการเรียนและวิธีการตั้งคำถามทางการเรียนรู้
5. การประเมินผล	<p>มีกระบวนการประเมินผล การเรียนรู้อย่างชัดเจน ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การประเมินผลด้านองค์ความรู้ 2. การประเมินผลด้านความเข้าใจ 3. การประเมินผลด้านทักษะ 4. การประเมินผลด้านเจตคติ 5. การประเมินผลด้านค่านิยม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่มีการประเมินผล กระทบจากการเรียนรู้ 2. ไม่มีการประเมินองค์ความรู้ใหม่ที่ได้ 	<p>มีการประเมิน</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. องค์ความรู้ใหม่ 2. กระบวนการที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ 3. ประเมินผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง 4. มีการปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ไม่มีการประเมินการเรียนรู้แต่ละขั้นตอน

5.6 กำหนดรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัย เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กระบวนการจัดการความรู้ เปรียบเทียบแนวคิด จุดเด่น และข้อจำกัดของกระบวนการเรียนรู้ระหว่างการใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และกระบวนการจัดการความรู้ การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลง และแนวทางการดูแลผู้สูงอายุ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสังเคราะห์กรอบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ผู้วิจัยสรุปลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ระบุประเด็นการเรียนรู้ การควบคุมตนเอง วิธีการเรียนรู้ และการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งมีข้อบ่งชี้ 17 ข้อ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ ประกอบด้วยข้อบ่งชี้ ดังนี้

ข้อบ่งชี้ที่ 1 สม่ัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อบ่งชี้ที่ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

ข้อบ่งชี้ที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน

องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง ประกอบด้วยข้อบ่งชี้ ดังนี้

ข้อบ่งชี้ที่ 4 มีความรับผิดชอบ

ข้อบ่งชี้ที่ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

ข้อบ่งชี้ที่ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

ข้อบ่งชี้ที่ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ ประกอบด้วยข้อบ่งชี้ ดังนี้

ข้อบ่งชี้ที่ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง

ข้อบ่งชี้ที่ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้

ข้อบ่งชี้ที่ 10 รู้แหล่งความรู้

ข้อบ่งชี้ที่ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ

ข้อบ่งชี้ที่ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้

ข้อบ่งชี้ที่ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้

องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ ประกอบด้วยข้อบ่งชี้ ดังนี้

ข้อบ่งชี้ที่ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้

ข้อบ่งชี้ที่ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม

ข้อบ่งชี้ที่ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้

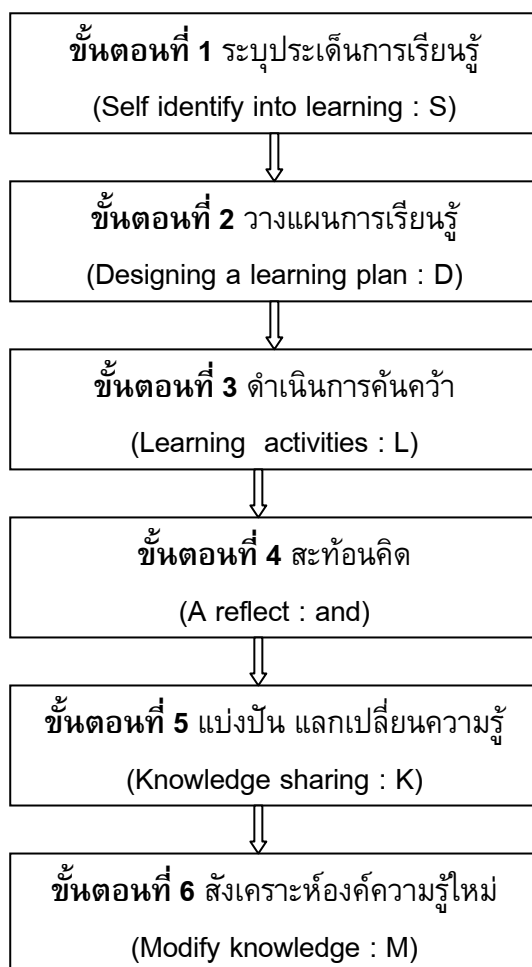
ข้อบ่งชี้ที่ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท

โดยรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการ

ความรู้ ที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า
- ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนคิด
- ขั้นตอนที่ 5 แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้
- ขั้นตอนที่ 6 สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่

ซึ่งมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และลักษณะการเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้ โดยผู้ดูแลผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ ขั้นวางแผนการเรียนรู้ ขั้นดำเนินการค้นคว้า ขั้นสะท้อนคิด ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ และขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ โดยเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยใช้ชื่อรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ว่า “รูปแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม” หรือ “SDL & KM Model” มีรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุตามลำดับขั้น ดังแสดงตาม ภาพประกอบ 9

ภาพประกอบ 9 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model)

โดยรายละเอียดการสังเคราะห์ได้จากการศึกษาวิจัยและทฤษฎี ผู้วิจัยจะนำไปตรวจสอบความถูกต้อง (Validation) และตรวจสอบความเชื่อมั่นความสอดคล้องภายใน (Internal consistency of reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ด้วยวิธีการสอบถามความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการจัดการความรู้ และด้านการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรต่อไป ให้แสดงความคิดเห็นยืนยันรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีรายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ กรอบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบยืนยัน (Validation) คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ และรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษานำร่อง (Try Out)

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ขั้นตอนที่ 1 จัดทำกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ กรอบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ในขั้นตอนการจัดทำกรอบ เพื่อกำหนดกรอบการดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) จัดทำกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ 2) กรอบรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ และ 3) กรอบการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.1 จัดทำกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองจากการวิเคราะห์ สังเคราะห์แนวคิดคุณลักษณะบุคคลที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ที่มีผู้ศึกษาไว้ ผลจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (รายละเอียดบทที่ 2 หน้า 43-87) ผู้วิจัยสรุปกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ และกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ได้ดังต่อไปนี้

1.1.1 กรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ตามแนวคิดของโนลล์ (Knowles. 1975) ได้เสนอแนวคิดในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ไว้ว่า การที่บุคคลจะเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองได้นั้น จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบด้วยกัน 3 กระบวนการ คือ 1) อยากเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) มีความสามารถในการควบคุมตนเอง และ 3) มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ซึ่งมีข้อบ่งชี้ 14 ข้อ ดังนี้ (รายละเอียดบทที่ 2 หน้า 43-63)

ตาราง 4 แสดงกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

องค์ประกอบที่	ข้อบ่งชี้
1. อยากเรียนรู้ด้วยตนเอง	1. อยากเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสมัครใจ 2. กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง 3. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง 4. อยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน 5. สามารถวางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 6. รู้แหล่งในการแสวงหาความรู้
2. มีความสามารถในการควบคุมตนเอง	7. สามารถควบคุมตนเองให้เรียนรู้ตามเวลาได้จริง 8. ส่งงานตามเวลาที่กำหนด 9. ประเมินการปฏิบัติการตนเองอย่างต่อเนื่อง 10. ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 11. มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง
3. มีทักษะในการแสวงหาความรู้	12. รู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้ 13. สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ได้จริง 14. วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแหล่งความรู้ได้

1.1.2 กรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้ ตามแนวคิดของ ดาเวนพอร์ต และ พรูซัค (Devenport; & Prusak. 1998); คุกซา (Kucza. 2001); แทพ (Trapp. 1999); สเวียบี (Sveiby. 2003); และ มาควาร์ท (Marquardt. 1996) สรุปได้ว่า กระบวนการของการจัดการความรู้ (Knowledge Management Process) จะประกอบด้วยกระบวนการหลักๆ ที่สำคัญ มี 6 กระบวนการ คือ 1) การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้ 2) การจัดหาความรู้ 3) การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ 4) การใช้ความรู้ 5) การแลกเปลี่ยนความรู้ และ 6) การสร้างความรู้ใหม่ (รายละเอียดบทที่ 2 หน้า 64-87) ซึ่งมีข้อบ่งชี้ 10 ข้อ ดังนี้

ตาราง 5 แสดงกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้

องค์ประกอบที่	ข้อบ่งชี้
1. การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้	1. กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้
	2. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้ได้
2. การจัดหาความรู้	3. รู้วิธีการค้นหาหาความรู้
	4. รู้แหล่งความรู้ในการค้นหาความรู้
3. การจัดเก็บและค้นคืนความรู้	5. รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้
4. การใช้ความรู้	6. รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม
	7. รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้
5. การแลกเปลี่ยนความรู้	8. สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนกับกลุ่ม
	9. สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้
6. การสร้างความรู้ใหม่	10. พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท

1.1.3 กรอบคุณลักษณะผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นการนำแนวคิดของโนลล์ (Knowles. 1975) ดาเวนพอร์ต และ พรูแซค (Devenport; & Prusak. 1998); คูกซา (Kuczka. 2001); แทพ (Trapp. 1999); สเวียบี (Sveiby. 2003.); และ มาควอท (Marquardt. 1996) มาวิเคราะห์ข้อดี และข้อที่ควรปรับปรุงของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ (รายละเอียดบทที่ 2 หน้า 43-87) สังเคราะห์ได้เป็น 4 องค์ประกอบ คือ 1) ระบุประเด็นการเรียนรู้ 2) การควบคุมตนเอง 3) วิธีการเรียนรู้ และ 4) การนำความรู้ไปใช้ ซึ่งมีข้อบ่งชี้ 17 ข้อ ดังนี้

ตาราง 6 แสดงกรอบคุณลักษณะผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

องค์ประกอบที่	ข้อบ่งชี้
1. ระบุประเด็นการเรียนรู้	1. สมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง
	2. กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง
	3. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน
2. การควบคุมตนเอง	4. มีความรับผิดชอบ
	5. ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง
	6. ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
	7. เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

ตาราง 6 (ต่อ)

องค์ประกอบที่	ข้อบ่งชี้
3. วิธีการเรียนรู้	8. วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง 9. รู้วิธีการค้นหาความรู้ 10. รู้แหล่งความรู้ 11. ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง 12. รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้ 13. สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้
4. การนำความรู้ไปใช้	14. สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ 15. รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม 16. รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ 17. พัฒนาคำรู้ที่ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท

1.2 กรอบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

จากการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างกรอบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ซึ่งผู้วิจัยสร้างรูปแบบจากกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ และ กรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ร่วมกับดำเนินการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (รายละเอียดบทที่ 2 หน้า 83-87) สร้างรูปแบบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุที่เหมาะสมประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S)

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D)

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนคิด (A thinking reflect : and)

ขั้นตอนที่ 5 แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K)

ขั้นตอนที่ 6 สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M)

ผู้วิจัยจึงพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุและใช้ชื่อว่า “รูปแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม” หรือ “SDL & KM Model”

1.3 กรอบการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ประกอบด้วย

1.3.1 กรอบแผนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (SDL & KM Model) มีแนวทางการสร้างและพัฒนา ดังนี้

1.3.1.1 ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎี เพื่อกำหนดกิจกรรมและจัดทำแผนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

1.3.1.2 กำหนดวัตถุประสงค์การพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (SDL & KM Model) ภายหลังจากสิ้นสุดการเข้าร่วมกิจกรรม กลุ่มตัวอย่างต้องมีความสามารถ ดังนี้

1.3.1.2.1 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน

1.3.1.2.2 สามารถวางแผนการเรียนรู้การดูแลผู้สูงอายุโดยใช้ Learning Contract ได้อย่างถูกต้อง

1.3.1.2.3 สามารถเรียนรู้ตามแผนการเรียนที่ตั้งไว้ได้อย่างครบถ้วน

1.3.1.2.4 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL & KM เท่ากันได้

1.3.1.2.5 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL & KM สูง-กลาง-ต่ำ ได้

1.3.1.2.6 สามารถพัฒนาความรู้ที่ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท

1.3.1.3 กำหนดเนื้อหาสาระในการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 3 เรื่อง คือ 1) เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจ 2) เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัยและห่างไกลโรค 3) เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ

1.3.1.4 จัดทำตารางกำหนดการดำเนินกิจกรรมพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ประกอบด้วย ขั้นตอน เนื้อหาสาระรายละเอียดกิจกรรม จำนวนครั้ง ระยะเวลาและเครื่องมือในการวิจัย ใช้เวลาในการดำเนินการพัฒนาเป็นเวลา 2 เดือน จัดกิจกรรม 13 ครั้ง รวม 31 ชั่วโมง คือ กรณีเข้ากลุ่ม จำนวน 10 ครั้ง เวลา 22 ชั่วโมง กรณีเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 3 ครั้ง เวลา 9 ชั่วโมง

1.3.2 กรอบคู่มือผู้วิจัย คือ การจัดทำแนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้สำหรับผู้วิจัย ประกอบด้วย ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ความสำคัญของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและกระบวนการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ และเครื่องมือที่ใช้ในการทำรวบรวมข้อมูลในระหว่างการดำเนินการ

1.3.3 กรอบคู่มือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง คือ การจัดทำแนวทางการดำเนินงาน เพื่อพัฒนา ผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย วิธีการเรียนรู้ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหาสำคัญในการเรียนรู้ การประเมินผล การเรียนรู้ แผนการจัด และเครื่องมือที่ใช้ในการทำรวบรวมข้อมูลระหว่างการดำเนินงาน

1.3.4 กรอบการประเมินผลการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ 1) การประเมินผลก่อนการพัฒนาประกอบด้วย การประเมิน คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนและหลังการพัฒนา ภายใต้กรอบคุณลักษณะผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่แสดงไว้ในตาราง 6 2) ทดสอบความรู้กลุ่มตัวอย่างในเรื่องความสามารถในการดูแล ผู้สูงอายุในบ้าน 3) การประเมินหลังการพัฒนาในเรื่องการพัฒนาขึ้นของคุณลักษณะและองค์ความรู้ ที่เพิ่มมากขึ้นของกลุ่มตัวอย่าง 4) การประเมินผลงานกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์การ ทำสัญญาทางการเรียน การทำบันทึกผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของกลุ่มตัวอย่าง และ 5) การ ประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนา

1.3.5 กรอบการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนา ผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ หลังจากดำเนินงานแล้ว โดย พิจารณามุ่งเน้นในการประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแล ผู้สูงอายุ ความสามารถในการตอบคำถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน และระดับ ความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนา

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการ จัดการความรู้

2.1 สร้างแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

จากการศึกษากรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ ตามกระบวนการจัดการความรู้ และกรอบคุณลักษณะผู้ที่มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างแบบประเมิน คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ สรุบบแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการจัดการความรู้ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 17 ข้อบ่งชี้ รวม 52 ข้อ ดังนี้

2.1.1 องค์ประกอบที่ 1 ภาระความรู้ที่ต้องการเรียนรู้รวม 10 ข้อประกอบด้วย 1) ข้อบ่งชี้ 1 สัมผัสใจเรียนรู้ด้วยตนเอง รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 1-2 2) ข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียน ได้ด้วยตนเอง รวม 5 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 3-7 และ 3) ข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์ และ เป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 8-10

2.1.2 องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง รวม 14 ข้อ ประกอบด้วย 1) ข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 11-13 2) ข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง

รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 14-16 3) ข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 17-19 และ 4) ข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง รวม 5 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 20-24

2.1.3 องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ รวม 16 ข้อ ประกอบด้วย 1) ข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง รวม 4 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 25-28 2) ข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 29-31 3) ข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 32-33 4) ข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 34-35 5) ข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 36-38 และ 6) ข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 39-40

2.1.4 องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ รวม 11 ข้อ ประกอบด้วย 1) ข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ รวม 4 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 41-44 2) ข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้อย่างเหมาะสม รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 45-46 3) ข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 47-49 และ 4) ข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 50-51

สรุปรายละเอียดแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ตาม แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (ภาคผนวก ข หน้า 237-256)

2.2 สร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้

จากการศึกษาค้นคว้าของผู้วิจัย เพื่อศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ในครั้งนี้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กระบวนการจัดการความรู้ เปรียบเทียบแนวคิด จุดเด่น และข้อจำกัดของกระบวนการเรียนรู้ระหว่างการใช้กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และกระบวนการจัดการความรู้ การเรียนรู้ของผู้ใหญ่ ผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลง และแนวทางการดูแลผู้สูงอายุ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาสังเคราะห์กรอบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ผู้วิจัยสรุปลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ คือ ระบุประเด็นการเรียนรู้ การควบคุมตนเอง วิธีการเรียนรู้ และการนำความรู้ไปใช้ ซึ่งมีข้อบ่งชี้ 17 ข้อ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ ประกอบด้วยข้อบ่งชี้ ดังนี้

ข้อบ่งชี้ที่ 1 สม่ครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง

ข้อบ่งชี้ที่ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง

ข้อบ่งชี้ที่ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน

องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง ประกอบด้วยข้อบ่งชี้ ดังนี้

- ข้อบ่งชี้ที่ 4 มีความรับผิดชอบ
- ข้อบ่งชี้ที่ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง
- ข้อบ่งชี้ที่ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- ข้อบ่งชี้ที่ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ ประกอบด้วยข้อบ่งชี้ ดังนี้

- ข้อบ่งชี้ที่ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง
- ข้อบ่งชี้ที่ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้
- ข้อบ่งชี้ที่ 10 รู้แหล่งความรู้
- ข้อบ่งชี้ที่ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ
- ข้อบ่งชี้ที่ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้
- ข้อบ่งชี้ที่ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้

องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ ประกอบด้วยข้อบ่งชี้ ดังนี้

- ข้อบ่งชี้ที่ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้
- ข้อบ่งชี้ที่ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม
- ข้อบ่งชี้ที่ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้
- ข้อบ่งชี้ที่ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท

โดยรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ที่เหมาะสมสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้
- ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า
- ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนคิด
- ขั้นตอนที่ 5 แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้
- ขั้นตอนที่ 6 สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่

ซึ่งมีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และลักษณะการเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้ โดยผู้ดูแลผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ ขั้นวางแผนการเรียนรู้ ขั้นดำเนินการค้นคว้า ขั้นสะท้อนคิด ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ และขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ โดยเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยใช้ชื่อรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนี้ว่า “รูปแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม” หรือ “SDL & KM Model” มีรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุตามลำดับขั้น ดังแสดงตามภาพประกอบ 9

2.3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

2.3.1 แผนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ (ภาคผนวก ง ข้อ 1) เป็นแนวทางการดำเนินงาน เพื่อพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (SDL & KM Model) มีแนวทางการสร้างและพัฒนา ดังนี้

ตาราง 7 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวน ครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 1					
1	ขั้นระบุ ประเด็นการ เรียนรู้ (Self identify into learning : S)	1.1.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการ เรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ	1 ครั้ง	30 นาที	- แบบ A-1 คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ วิจัย
		1.1.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบ ประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำ ตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแล ผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมวิจัย		1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้ เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
		1.1.3 สรุปคะแนนแบบประเมิน คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแล ผู้สูงอายุ (Pre-Test วัตถุประสงค์ที่ 1)		30 นาที	
		1.1.4 แจกแผนการจัดการเรียนรู้ตาม กิจกรรมพอสังเขปให้กลุ่มตัวอย่างทราบ		30 นาที	
	1.2 สร้างสัม พันธภาพ	1.2.1 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่าง รู้จักกัน	1 ครั้ง	1 ชั่วโมง	- แบบ A-1 คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ วิจัย
		1.2.2 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างสำรวจ วิเคราะห์ตนเอง รู้จักเอกลักษณ์ ของตนเอง และร่วมวิเคราะห์ความ พร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง		30 นาที	- แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง - แบบ S-3 คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่ม ตัวอย่าง - แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่อง ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)
		1.2.3 ผู้วิจัยแจกและแนะนำการใช้คู่มือ การเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง		1 ชั่วโมง	
		1.2.4 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำ แบบสอบถามความรู้เรื่องความ สามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test)			
	1.3 กำหนด วัตถุประสงค์	1.3.1 การวิเคราะห์และกำหนดความ ต้องการเรียนรู้อัตโนมัติของตนเอง	1 ครั้ง	2 ชั่วโมง	- แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนด วัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		1.3.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายในการ เรียนรู้ด้วยตนเอง			

ตาราง 7 (ต่อ)

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวน ครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 2					
2	ชั้นวางแผน การเรียนรู้ (Designing a learning plan ; D)	2.1.1 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบ การทำสัญญาทางการเรียน(Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 3					
3	ชั้นดำเนินการ การค้นคว้า (Learning activities : L)	3.1.1 ดำเนินกิจกรรมตามสัญญา ทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วย ตนเอง) 3.1.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบ ประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำ ตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแล ผู้สูงอายุ) ครั้งที่ 2 ภายหลังจากการเรียนรู้ ด้วยตนเอง (Post-Test วัดครั้งที่ 2)	3 ครั้ง	9 ชั่วโมง	- แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
				1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้ เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
สัปดาห์ที่ 4					
4	ชั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and)	4.1.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับ คะแนน SDL-KM เท่ากันได้ 4.1.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำ แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการจัดการความรู้ของ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ 3 ภายหลังจากทำ Knowledge sharing คะแนนSDL-KM เท่ากัน (Post-Test วัดครั้งที่ 3)	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
				1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้ เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
สัปดาห์ที่ 5					
5	ชั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K)	5.1.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้ มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับ คะแนน SDL-KM สูง-กลาง-ต่ำ ได้ 5.1.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบ ประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำ ตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแล ผู้สูงอายุ ครั้งที่ 4 ภายหลังจากทำ Knowledge sharing คะแนนSDL-KM ละกัน (Post-Test วัดครั้งที่ 4)	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
				1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้ เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ตาราง 7 (ต่อ)

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวน ครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 6					
6	ขั้นสังเคราะห์ องค์ความรู้ ใหม่ (Modify knowledge : M)	6.1.1 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสม ตามบริบท	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่อง ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) - แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจ ในรูปแบบการพัฒนา

รวมระยะเวลาในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเข้ากลุ่ม จำนวน 7 ครั้ง เวลา 22 ชั่วโมง
- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 3 ครั้ง เวลา 9 ชั่วโมง

รวมการเรียนรู้ 10 ครั้ง 31 ชั่วโมง

2.3.2 คู่มือผู้วิจัย แบบ A-1 คือ แนวทางการดำเนินงานเพื่อพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วัตถุประสงค์ของการวิจัย ความสำคัญของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย กรอบแนวคิดในการวิจัย แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ร่วมกับกระบวนการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ และเครื่องมือที่ใช้ในการทำรวบรวมข้อมูลในระหว่างการทำแผนการ ประกอบด้วย

แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง

แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)

แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา

2.3.3 คู่มือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง (แบบS-3) ประกอบด้วย วิธีการเรียนรู้ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหาสำคัญในการเรียนรู้ การประเมินผลการเรียนรู้ แผนการจัด และเครื่องมือที่ใช้ในการทำรวบรวมข้อมูลระหว่างการทำแผนการ ประกอบด้วย

แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ ความรู้
ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง

แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-
Post Test)

แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ ตามแผนการเรียนรู้ สำหรับผู้เข้าร่วมวิจัย
(กลุ่มตัวอย่าง)

แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา

2.3.4 การประเมินผลการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ
การจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ มีแนวทางประเมิน ดังนี้

2.3.4.1 การประเมินผลก่อนการพัฒนา ประกอบด้วย

2.3.4.1.1 ประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ
ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนการพัฒนา (ภาคผนวก ข ข้อ 1) โดยใช้แบบ S-1

2.3.4.1.2 ทดสอบความรู้กลุ่มตัวอย่างในเรื่องความสามารถในการดูแล
ผู้สูงอายุในบ้าน โดยใช้แบบ S-4 (ภาคผนวก ข ข้อ 2)

2.3.4.2 การประเมินผลระหว่างการพัฒนา ประกอบด้วย

2.3.4.2.1 ประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้
ของผู้ดูแลผู้สูงอายุระหว่างการพัฒนา คือ ประเมินภายหลังการเสร็จสิ้นขั้นตอนที่ 4 ดำเนินการค้นคว้า
(Learning activities : L) และ ประเมินภายหลังการเสร็จสิ้นขั้นตอน ที่ 5 แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้
(Knowledge sharing : K) โดยใช้แบบ S-1 (ภาคผนวก ข ข้อ 1) ดำเนินการเฉพาะขั้นตอน Try Out
เท่านั้น

2.3.4.3 การประเมินหลังการพัฒนา ประกอบด้วย

2.3.4.3.1 ประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้
ของผู้ดูแลผู้สูงอายุหลังการพัฒนาโดยใช้แบบ S-1 (ภาคผนวก ข ข้อ 1)

2.3.4.3.2 ทดสอบความรู้กลุ่มตัวอย่างในเรื่องความสามารถในการดูแล
ผู้สูงอายุในบ้าน โดยใช้แบบ S-4 (ภาคผนวก ข ข้อ 2)

2.3.4.4 การประเมินผลงานผู้เข้าร่วมวิจัย ประกอบด้วย การประเมิน ดังต่อไปนี้

2.3.4.4.1 การทำบันทึกสัญญาทางการเรียน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบ S-6 แบบ
บันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (ภาคผนวก ค ข้อ 3) โดยผู้วิจัยทำการประเมินผู้เข้าร่วม
วิจัยเป็นรายบุคคลในสัปดาห์ที่ 2 ของการเข้าร่วมวิจัย แล้วผู้วิจัยจึงนำมาหาค่าคะแนน

2.3.4.4.2 การทำบันทึกผลการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง โดยให้กลุ่มตัวอย่าง ดำเนินกิจกรรมตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง) เครื่องมือที่ใช้คือ แบบ S-7 แบบ บันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (ภาคผนวก ค ข้อ 4) โดยผู้วิจัย ทำการประเมินผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นรายบุคคลในสัปดาห์ที่ 3 ของการเข้าร่วมวิจัย แล้วผู้วิจัยจึงนำมาหาค่าคะแนน

2.3.4.4.3 การทำบันทึกผลการสะท้อนคิด โดยให้กลุ่มตัวอย่าง นำประสบการณ์ ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากัน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (ภาคผนวก ค ข้อ 5) โดยผู้วิจัย ทำการประเมินผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นรายบุคคลในสัปดาห์ที่ 4 ของการเข้าร่วมวิจัย แล้วผู้วิจัยจึงนำมาหาค่าคะแนน

2.3.4.4.4 การทำบันทึกผลการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้โดยให้ผู้เข้าร่วมวิจัย นำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM สูง-กลาง-ต่ำ คละกัน เครื่องมือที่ใช้คือ แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (ภาคผนวก ค ข้อ 5) โดยผู้วิจัยทำการประเมินผู้เข้าร่วมวิจัยเป็นรายบุคคลในสัปดาห์ที่ 5 ของการ เข้าร่วมวิจัย แล้วผู้วิจัยจึงนำมาหาค่าคะแนน

2.3.4.4.5 การประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองและการจัดการความรู้ เป็นการประเมินความรู้สึกของกลุ่มตัวอย่างต่อรูปแบบการพัฒนา เครื่องมือที่ใช้คือ แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา (ภาคผนวก ข ข้อ 3)

2.3.5 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนา ผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ หลังจากดำเนินงานแล้ว ประกอบด้วย 1) แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ 2) แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) 3) แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา

2.3.5.1 การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

2.3.5.1.1 แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ โดยนำ ผลการศึกษาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ มาจัดทำ เป็นประเด็นเพื่อสร้างข้อคำถามให้กลุ่มตัวอย่างประเมินคุณลักษณะด้วยตนเอง โดยสรุปเป็นข้อคำถาม ทั้งหมด จำนวน 52 ข้อ และคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 4 ระดับ ผู้วิจัยให้นำน้ำหนักคะแนน ดังนี้

- 1 หมายถึง เป็นจริงน้อย
- 2 หมายถึง มีส่วนจริงบ้าง
- 3 หมายถึง จริงค่อนข้างมาก
- 4 หมายถึง เป็นจริงอย่างยิ่ง

2.3.5.1.2 แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน โดยการศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ อาทิ สื่อการเรียนการสอนที่มีอยู่และเผยแพร่ทั่วไป เช่น สื่อจากกระทรวงสาธารณสุข สืบค้นข้อมูลจากห้องสมุดชุมชน จากผู้เชี่ยวชาญในชุมชน และปราชญ์ชาวบ้าน สรุปเนื้อหาในการดูแลผู้สูงอายุได้ ดังนี้ 1) การเปลี่ยนแปลงของผู้สูงอายุทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ 2) อาหารสำหรับผู้สูงอายุ และ 3) การออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ นำมาจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก สร้างเป็นแบบสอบถาม 2 ชุด ชุดละ 10 ข้อ สำหรับให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามทั้งก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม

2.3.5.1.3 แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนาเป็นแบบประเมินที่ใช้ประเมินความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการเข้าร่วมโครงการวิจัยภายหลังการเสร็จสิ้นกระบวนการทำวิจัยทุกขั้นตอน มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.3.5.1.3.1 ศึกษาองค์ประกอบเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ความเหมาะสมด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ 2) ความเหมาะสมด้านเนื้อหาการเรียนรู้ 3) ความเหมาะสมด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และ 4) ความเหมาะสมด้านการวัดและประเมินผล

2.3.5.1.3.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ เป็นแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

- 1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย
- 3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง
- 4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
- 5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

โดยกำหนดเนื้อหาดังนี้ ความเหมาะสมด้านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ ความเหมาะสมด้านเนื้อหาการเรียนรู้ จำนวน 3 ข้อ ความเหมาะสม ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 6 ข้อ และความเหมาะสมด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 3 ข้อ รวม 15 ข้อ ตอนที่ 2 เป็นคำถามแบบปลายเปิด โดยให้กลุ่มตัวอย่างให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมตามความคิดของกลุ่มตัวอย่างแต่ละท่าน

ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบยืนยัน (Validation) คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้และรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

3.1 ตรวจสอบยืนยัน (Validation) คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

การตรวจสอบยืนยันกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ และกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ดำเนินการโดยให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องของกรอบคุณลักษณะประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้หลักการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการจัดการความรู้ 2 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนโดยการใช้หลักการจัดการความรู้ 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนกับเจ้าหน้าที่ในองค์กรเอกชน 1 ท่าน แพทย์ และเจ้าหน้าที่ชำนาญการสาธารณสุขดูแลงานพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร 1 ท่าน ยืนยันว่า เป็นผู้มีลักษณะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (ภาคผนวก ฉ ข้อ 1) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1.1 จัดทำเครื่องมือตรวจสอบยืนยัน กรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง กรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ และกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 3 ฉบับ ได้แก่

3.1.1.1 แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบ และข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

3.1.1.2 แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้

3.1.1.3 แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

3.1.2 ดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบการวิเคราะห์ความสอดคล้อง การพิจารณาตรวจสอบกรอบคุณลักษณะ และคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการ ดังนี้

3.1.2.1 ประเมินความสอดคล้องด้วยดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency : IOC) เป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ซึ่งดัชนีความสอดคล้องคำนวณได้จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	แทน	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.1.2.2 เกณฑ์การประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

เห็นด้วย	มีค่าคะแนนเป็น	+1
ไม่แน่ใจ/ปรับปรุง	มีค่าคะแนนเป็น	0
ไม่เห็นด้วย	มีค่าคะแนนเป็น	-1

3.1.2.3 คำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญโดยการแทนค่าในสูตร วิเคราะห์ผลคะแนนเฉลี่ยที่ได้ ดังนี้

ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป	มีความสอดคล้อง
ต่ำกว่า 0.50	ไม่มีความสอดคล้องต้องปรับปรุง

3.1.3 สรุปผลการตรวจสอบยืนยัน

3.1.3.1 ผลการตรวจสอบยืนยันเกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่า

3.1.3.1.1 **องค์ประกอบที่ 1** อยากรู้ด้วยตนเอง มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่า เนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน ซึ่งมีประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไข ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 อยากรู้ด้วยตนเอง ให้แก้ไขเป็นแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ข้อบ่งชี้ 1 อยากรู้ด้วยตนเองอย่างสมัครใจ ให้แก้ไขเป็น สมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง ข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง ให้แก้ไขเป็น กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน ข้อบ่งชี้ 5 สามารถวางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ให้แก้ไขเป็น วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองและให้ย้ายข้อนี้ไปองค์ประกอบที่ 3 และมีข้อบ่งชี้ 2 ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญตัดทิ้ง ประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 4 อยากร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และข้อบ่งชี้ 6 รู้แหล่งในการแสวงหาความรู้

3.1.3.1.2 **องค์ประกอบที่ 2** มีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่า เนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน ซึ่งมีประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไข ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 2 มีความสามารถในการควบคุมตนเอง ให้แก้ไขเป็น การควบคุมตนเอง ข้อบ่งชี้ 7 สามารถควบคุมตนเองให้เรียนรู้ตามเวลาได้จริง ให้แก้ไขเป็น มีความรับผิดชอบ และ ข้อบ่งชี้ 11 มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ให้แก้ไขเป็น เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และมีข้อบ่งชี้ 1 ข้อ ที่ผู้เชี่ยวชาญตัดทิ้ง ประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 8 ส่งงานตามเวลาที่กำหนด

3.1.3.1.3 **องค์ประกอบที่ 3** มีทักษะในการแสวงหาความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่า เนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน ซึ่งมีประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไข ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 3 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ให้

แก้ไขเป็น วิธีการเรียนรู้ และข้อบ่งชี้ 14 วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแหล่งความรู้ได้ ให้แก้ไขเป็น ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ถูกต้องแม่นยำ และไม่พบข้อบ่งชี้ที่ผู้เชี่ยวชาญตัดทิ้งในองค์ประกอบนี้

จากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญครั้งที่ 1 พบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน พบว่า มีหลายประเด็นผู้เชี่ยวชาญแก้ไข และมีบางประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญตัดทิ้ง เหตุนี้ ผู้วิจัยจึงทำการปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสร็จ และดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 10 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญท่านเดิมตรวจสอบซ้ำ(ครั้งที่ 2) ภายหลังจากการปรับแก้เพื่อยืนยันถึงองค์ประกอบ และข้อบ่งชี้ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผลการศึกษาดังแสดงใน ตาราง 10-12 ในบทที่ 4

3.1.3.2 ผลการตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะ ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้ พบว่า

3.1.3.2.1 **องค์ประกอบที่ 1** การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่า เนื้อหาในข้อความนั้น ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 1 ทุกข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญ ลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ และข้อบ่งชี้ 2 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้ได้ โดยผู้เชี่ยวชาญแก้ไขข้อความในส่วนขององค์ประกอบที่ 1 จากการระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้ เป็น องค์ประกอบที่ 1 การระบุความรู้

3.1.3.2.2 **องค์ประกอบที่ 2** การจัดหาความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่า เนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับ องค์ประกอบที่ 2 ข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 3 วิธีการ ค้นหาหาความรู้ ส่วนข้อบ่งชี้ 4 ผู้เชี่ยวชาญปรับแก้จากรู้แหล่งความรู้ในการค้นหาความรู้ เป็นรู้แหล่งความรู้ และผู้เชี่ยวชาญแก้ไขข้อความในส่วนขององค์ประกอบที่ 2 จากการจัดหาความรู้ เป็นองค์ประกอบที่ 2 การค้นหาความรู้

3.1.3.2.3 **องค์ประกอบที่ 3** การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่า เนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และ สำหรับองค์ประกอบที่ 3 ข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 5 วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้

3.1.3.2.4 **องค์ประกอบที่ 4** การใช้ความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่า เนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันและสำหรับองค์ประกอบที่ 4 ข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 6 วิธีการปรับใช้ความรู้ อย่างเหมาะสม ข้อบ่งชี้ 7 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้

3.1.3.2.5 **องค์ประกอบที่ 5** การแลกเปลี่ยนความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่า เนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และ

สำหรับองค์ประกอบที่ 5 ข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกัน ประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 8 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนกับกลุ่ม ข้อบ่งชี้ 9 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้

3.1.3.2.6 องค์ประกอบที่ 6 การสร้างความรู้ใหม่ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 6 ข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 10 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท และผู้เชี่ยวชาญแก้ไขข้อความในส่วนขององค์ประกอบที่ 6 จากการสร้างความรู้ใหม่ เป็น องค์ประกอบที่ 6 สร้างองค์ความรู้ใหม่ ผลการศึกษาดังแสดงในตาราง 13-14 ในบทที่ 4

3.1.3.3 ผลการตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ พบว่า

3.1.3.3.1 องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ มีค่าดัชนี ความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 1 ทุกข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 1 สัมผัสใจเรียนรู้ด้วยตนเอง ข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง และข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน

3.1.3.3.2 องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 2 ทุกข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ ข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติการณ์ตนเองอย่างต่อเนื่อง ข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

3.1.3.3.3 องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่า เนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 3 ทุกข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง ข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ ข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ ข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้ และข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้

3.1.3.3.4 องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 3 ทุกข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ ข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม ข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ และข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท โดยผู้เชี่ยวชาญได้ลงความเห็นสอดคล้องกันในการให้เปลี่ยนข้อความจากองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ เป็นการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ ผลการศึกษาดังแสดงใน ตาราง 15-16 ในบทที่ 4

3.2 ตรวจสอบยืนยัน (Validation) รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

การพิจารณาตรวจสอบกรอบรูปแบบ และรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ ดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 จัดทำเครื่องมือตรวจสอบยืนยัน โดยการนำกรอบรูปแบบและรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (SDL & KM Model) มาจัดทำเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความเหมาะสม (ภาคผนวก ก ข้อ 4 และข้อ 5) ผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่านประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการจัดการความรู้ 1 ท่าน ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักการจัดการความรู้ 1 ท่าน แพทย์ 1 ท่าน (ภาคผนวก จ ข้อ 2)

3.2.2 ดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ

3.2.2.1 กำหนดค่าคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

5 คะแนน	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4 คะแนน	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3 คะแนน	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2 คะแนน	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1 คะแนน	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

3.2.2.2 กำหนดเกณฑ์การประเมินความเหมาะสมด้วยการวิเคราะห์ ค่ามัธยฐาน (Median) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range) นำค่ามัธยฐานที่ได้มาแปลความหมายตามหลักเกณฑ์ ดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตนรางกูร. 2550: 396-415)

ต่ำกว่า 1.50	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยมากที่สุด
1.50 – 2.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
2.50 – 3.49	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
3.50 – 4.49	หมายถึง	เห็นด้วยมาก
4.50 ขึ้นไป	หมายถึง	เห็นด้วยมากที่สุด

3.2.2.3 คำนวณหาค่าความแตกต่างระหว่างควอไทล์ที่ 1 และ ควอไทล์ที่ 3 โดยการแทนค่าในสูตร วิเคราะห์ผลคะแนนเฉลี่ยที่ได้ ดังนี้

ค่าพิสัยตั้งแต่ 1.50 คะแนนขึ้นไป มีความสอดคล้อง

ต่ำกว่า 1.50 คะแนนลงมา ไม่มีความสอดคล้องต้องปรับปรุง

3.2.3 สรุปผลการตรวจสอบยืนยัน

ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าย่อข่งซึ่ทุกข่งในรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด คือมีค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 4.00-5.00 นั้นหมายความว่าข่งข่งซึ่ทุกข่งสามารถนำไปใช้ทำวิจัยได้จริง ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะให้ผู้วิจัยปรับกระบวนการและรายละเอียดของกิจกรรมการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยข่งข่งซึ่ดำน กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ รู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้ สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ และสามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ มีค่ามัธยฐานสูงสุดเท่ากับ 5.00 ผลการศึกษาดังแสดงในตาราง 17-18 ในบทที่ 4

3.3 ตรวจสอบยืนยัน (Validation) เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

3.3.1 จัดทำเครื่องมือตรวจสอบยืนยัน เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ เครื่องมือประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้

3.3.2 ดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญทำการตรวจสอบ การพิจารณาตรวจสอบกรอบเครื่องมือและเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญดำเนินการ ดังนี้

3.1.2.1 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.1.2.1.1 กรอบคุณลักษณะ และคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ตรวจสอบความตรง (Validity) ด้วยการนำแบบประเมินไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การจัดการความรู้ ด้านการดูแลผู้สูงอายุ และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 7 ท่าน ตรวจสอบความตรงในด้านข้อมูล ข้อคำถาม และความเข้าใจทางภาษา โดยผู้วิจัยนำข้อมูลที่ผู้เชี่ยวชาญแก้ไขมาปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ตรวจสอบความเที่ยงด้วยวิธีการ หาค่าความสอดคล้องภายใน (Internal consistency of reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) จากสูตรการคำนวณแอลฟาครอนบาค (Cronbrach's Alpha) ด้วยการนำแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุไปวัดกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง ซึ่งเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เขตตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี และเขตสถานีอนามัยตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย ทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุ และทีมผู้สูงอายุ จำนวนทีมละ 6 คน รวม 18 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.92 (ภาคผนวก จ ข้อ 1)

3.1.2.1.2 แบบสอบถาม และเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย ตรวจสอบความตรง ของแบบสอบถาม โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาพยาบาลรายวิชาการพยาบาลผู้สูงอายุ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลที่มีวุฒิการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์การสอนรายวิชาการพยาบาลอย่างน้อย 10 ปี รวมทั้งสิ้น 7 ท่าน (ภาคผนวก ฉ ข้อ 3) เป็นผู้ตรวจสอบความตรง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้วิจัยได้ปรับแก้ประเด็นความชัดเจนของข้อคำถาม และความเหมาะสมของภาษาที่ใช้

ตรวจสอบความเที่ยงแบบสอบถาม โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่มีความใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง ประกอบด้วย ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เขตตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี และเขตสถานีอนามัยตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย ทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุ และทีมผู้สูงอายุ จำนวนทีมละ 6 คน รวม 18 คน โดยให้ตอบแบบสอบถามทั้งก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัย โดยใช้วิธีของ คูเดอร์-ริชาร์ดสัน (Kuder – Richardson 20) (บุญใจ ศรีสถิตนรางกูร. 2550.) ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.84 (ภาคผนวก จ ข้อ 2)

ตรวจสอบความยากง่าย (p) ของแบบสอบถาม พบว่า ข้อสอบส่วนใหญ่ มีค่าความยากง่ายอยู่ในช่วง 0.2-0.8 ซึ่งเป็นช่วงที่มีความเหมาะสม (บุญใจ ศรีสถิตนรางกูร. 2550) ส่วนข้อที่มีค่าความยากง่ายสูงหรือต่ำกว่าค่าที่ยอมรับได้ผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงแก้ไขให้เกิดความเหมาะสมยิ่งขึ้น

ตรวจสอบค่าอำนาจจำแนก (r) โดยคำนวณจากสัดส่วนระหว่างผลต่างระหว่างจำนวนผู้ตอบข้อนั้นถูกเปรียบเทียบกับในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงกับกลุ่มที่ได้คะแนนต่ำ ในที่นี้ ข้อคำถามที่ดีจะต้องมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป (บุญใจ ศรีสถิตนรางกูร. 2550) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงแบบสอบถามในข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกน้อยกว่า 0.2 ให้มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ต่อไป

ตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal consistency of reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) จากสูตร แอลฟาครอนบาค (Cronbrach's Alpha) โดยนำแบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนาไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง ซึ่งเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เขตตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี และเขตสถานีอนามัยตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี ประกอบด้วย ทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุ และทีมผู้สูงอายุ จำนวนทีมละ 6 คน รวม 18 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.88

3.3.3 สรุปผลการตรวจสอบยืนยัน

สรุปผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องในเรื่องเครื่องมือ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง ผลการประเมินพบว่า แบบสำรวจตนเอง มีคะแนนความสอดคล้องทุกข้อ เท่ากับ 1.00 แสดงว่า แบบสำรวจทั้งหมดมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผลการประเมิน พบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนความสอดคล้องทุกข้อ เท่ากับ 1.00 แสดงว่า แบบบันทึกทั้งฉบับมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. **แบบ S-6.1** แบบบันทึกสัญญาทางการเรียนสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผลการประเมินพบว่า แบบบันทึกสัญญาทางการเรียนสำหรับกลุ่มตัวอย่างทุกข้อ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.70 – 1.00 แสดงว่า แบบบันทึกทั้งฉบับมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

2. **แบบ S-6.2** แบบประเมินการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียน ผลการประเมิน พบว่า แบบประเมินการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียน ทุกข้อ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แสดงว่า แบบบันทึกทั้งฉบับมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผลการประเมินพบว่า แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ทุกข้อ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.90 – 1.00 แสดงว่า แบบบันทึกทั้งฉบับมีความสอดคล้องกัน ในทุกกระบวนการ

แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผลการประเมินพบว่า แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ทุกข้อ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.70 – 1.00 แสดงว่า แบบบันทึกทั้งฉบับ มีความสอดคล้องกัน ในทุกกระบวนการ

สรุปเครื่องมือสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัย ภายใต้งานวิจัย รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองและการจัดการความรู้ ทุกฉบับ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.70 – 1.00 แสดงว่า แบบประเมินทุกฉบับมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

สรุปผลค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ 3 ชนิดประกอบด้วย แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) และแบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด สรุปได้ว่าเครื่องมือทั้งหมดดังกล่าวมีความเหมาะสมเพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองและการจัดการความรู้ ผลการศึกษาดังแสดงในตาราง 19-29 ในบทที่ 4

ขั้นตอนที่ 4 ศึกษาสำรอง (Try Out)

ขั้นศึกษานำร่อง (Try Out) เป็นการนำรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ไปทดลองใช้ มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

4.1 ประชุมทีมวิจัย ประกอบด้วย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจำนวน 6 คน เพื่อกำหนดแผนปฏิบัติการดำเนินงาน เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ และจัดทำแผนการดำเนินงาน (ภาคผนวก ง-1)

4.2 คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการดำเนินการศึกษานำร่อง ซึ่งเป็นการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive) จากกลุ่มบุคคลต่างๆ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุ แบ่งเป็น 3 ทีม คือ ทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และทีมตัวผู้สูงอายุ จำนวนทีมละ 6 คน รวม 18 คน

เนื่องด้วยปัจจัยจำกัดในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระยะเวลาในการศึกษา บริบทเฉพาะตัวของการดูแลผู้สูงอายุในแต่ละท้องถิ่นแตกต่างกัน (การควบคุมการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง ความเข้มแข็งของท้องถิ่นในการดูแลผู้สูงอายุ และระยะทางในการเดินทางของผู้วิจัย) จึงกำหนดพื้นที่ในการคัดเลือกกลุ่มบุคคลที่มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยกำหนดพื้นที่ในจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑล ได้แก่ ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เขตตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี และเขตสถานีอนามัย ตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยคัดเลือกกลุ่มบุคคลดังกล่าว ในการเป็นกลุ่มที่ใช้ ในศึกษานำร่อง (Try Out) และใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการทดลองจริง

4.3 ขั้นตอนการ Try out ดังต่อไปนี้

จัดกลุ่มตัวอย่างเพื่อดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนการดูแลผู้สูงอายุด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ซึ่งมี 6 ขั้น คือ 1) ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (บทนำ สร้างสัมพันธภาพ และกำหนดวัตถุประสงค์) 2) ขั้นวางแผนการเรียนรู้ 3) ขั้นดำเนินการค้นคว้า 4) ขั้นสะท้อนคิด 5) ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ 6) ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ โดยใช้คะแนนจากการทำแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (S-1) ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ กลุ่มสูง คือ ผู้ที่ได้คะแนนมากที่สุด 2 อันดับแรก กลุ่มกลาง คือ ผู้ที่ได้คะแนนอันดับ 3 และ 4 กลุ่มต่ำ คือ ผู้ที่ได้คะแนน 2 อันดับสุดท้าย ในอัตราส่วนดังนี้ ทีมสาธารณสุข:ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน:ตัวผู้สูงอายุ เท่ากับ 2:2:2 กลุ่มสูง : กลุ่มกลาง : กลุ่มต่ำ เท่ากับ 6:6:6

4.4 ทดลองจัดกิจกรรมการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยใช้วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ดังนี้

- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ (เข้ากลุ่ม) จำนวน 10 ครั้ง รวม 22 ชั่วโมง
- เรียนรู้ด้วยตนเอง จำนวน 3 ครั้ง รวม 9 ชั่วโมง
- รวมทั้งสิ้น จำนวน 13 ครั้ง รวม 31 ชั่วโมง

รวมระยะเวลาในเก็บรวบรวมข้อมูลการศึกษานำร่อง เป็นระยะเวลา 2 เดือน (ระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน 2551 ถึง วันที่ 31 ธันวาคม 2551)

4.5 รวบรวมข้อมูลเพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากเครื่องมือต่างๆ ได้แก่ แบบ S-1 แบบ S-4 และ แบบ S-9 โดยให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

5.4.1 ประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ด้วยแบบ S-1

5.4.2 ทดสอบความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน ด้วยแบบ S-4

5.4.3 ประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนาจากการศึกษานำร่อง ด้วยแบบ S-9 ผลการศึกษาดังแสดงในตาราง 30 – 38 ในบทที่ 4

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการทดลองใช้ และการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

5.1 กลุ่มตัวอย่าง เป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิธีการสุ่มแบบเฉพาะเจาะจง(Purposive) จากบุคคลที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย ทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และผู้สูงอายุ จำนวน 54 คน

การจัดกลุ่มตัวอย่าง เพื่อดำเนินกิจกรรมการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุนั้น จัดกลุ่มภายใต้ผลการประเมินจากคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนการทดลองโดยแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง หมายถึง กลุ่มที่ได้คะแนน $SDL-KM \geq 110$ คะแนนขึ้นไป กลุ่มกลาง หมายถึง กลุ่มที่ได้คะแนน $SDL-KM$ ระหว่าง 90 – 110 คะแนน และกลุ่มต่ำ หมายถึง กลุ่มที่ได้คะแนน $SDL-KM < 90$ คะแนน โดยมีอัตราส่วน กลุ่มสูง : กลุ่มกลาง : กลุ่มต่ำ = 18:18:18 ในแต่ละทีม ทีมละ 2 คน จะได้จำนวนทีมสาธารณสุข:ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน : ผู้สูงอายุ = 18:18:18 คน

5.2 แบบแผนการทดลอง

ในการทำวิจัยครั้งนี้กำหนดแบบแผนการทดลองเป็นแบบกลุ่มเดียวโดยวัดคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนและหลังการทดลอง (One group pre test – post test design)

5.3 ระยะเวลาในการทดลอง

5.3.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการในระดับสูง ใช้เวลาการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ 5 สัปดาห์ กรณีเข้ากลุ่ม จำนวน 4 ครั้ง เวลา 13 ชั่วโมง 30 นาที กรณีเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 3 ครั้ง เวลา 9 ชั่วโมง รวมการเรียนรู้ 7 ครั้ง 22 ชั่วโมง 30 นาที

5.3.2 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ร่วมกับการจัดการในระดับปานกลาง ใช้เวลาการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ 6 สัปดาห์ กรณีเข้ากลุ่ม จำนวน 5 ครั้ง

เวลา 16 ชั่วโมง 30 นาที และ กรณีเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 3 ครั้ง เวลา 9 ชั่วโมง รวมการเรียนรู้ 8 ครั้ง 25 ชั่วโมง 30 นาที

5.3.3 กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการในระดับต่ำ (คะแนน SDL-KM แรกเข้า น้อยกว่า 90 คะแนน) ไม่ได้นำมาศึกษา เพราะจากผลการศึกษาวิจัยนักร้องพบว่า รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไม่เหมาะสมกับกลุ่มที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการในระดับต่ำ

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

5.4.1 แผนการพัฒนาและขั้นตอนผู้ดูแลผู้สูงอายุฉบับปรับแก้ภายหลังการศึกษานักร้อง ที่ผ่านการตรวจสอบความตรง ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องแล้ว ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดขั้นตอนการพัฒนาของผู้ดูแลผู้สูงอายุ แบ่งเป็น 2 รูปแบบ ดังนี้

5.4.1.1 แผนการพัฒนาและขั้นตอนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ก่อนเข้าโครงการวิจัยระดับสูง ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ชั้นระบุประเด็นการเรียนรู้
2. ชั้นวางแผนการเรียนรู้
3. ชั้นดำเนินการค้นคว้า
4. ชั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้
5. ชั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่

5.4.1.2 แผนการพัฒนาและขั้นตอนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ก่อนเข้าโครงการวิจัยระดับปานกลาง ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ชั้นระบุประเด็นการเรียนรู้
2. ชั้นวางแผนการเรียนรู้
3. ชั้นดำเนินการค้นคว้า
4. ชั้นสะท้อนคิด
5. ชั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้
6. ชั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่

สำหรับรายละเอียดการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ในภาพรวมตามแผนการเรียนรู้ข้างต้น สรุปกิจกรรมหลักๆ ได้ดังนี้

ตาราง 8 รายละเอียดการจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ในภาพรวมตามแผนการเรียนรู้

ขั้นตอนการพัฒนา	กิจกรรม
<p>1. ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (ในขั้นตอนนี้กำหนดให้ดำเนินกิจกรรม 1 ครั้ง โดยใช้เวลา 3 ชั่วโมง 30 นาที (ตั้งแต่ข้อ 3 เป็นต้นไปเป็นการดำเนินการวิจัยเฉพาะกลุ่มที่มีค่าคะแนน SDL-KM ก่อนเข้าโครงการมากกว่าหรือเท่ากับ 90 คะแนนขึ้นไป)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. แจงวัตถุประสงค์และแนวทางการเข้าร่วมโครงการวิจัย 2. กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนเข้าร่วมวิจัย 3. กิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างกลุ่มตัวอย่าง 4. วิเคราะห์คุณลักษณะข้อดี-ข้อที่ควรปรับปรุงของตนเอง โดยใช้แบบสำรวจตนเอง 5. กลุ่มตัวอย่างกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ของตนเองอย่างชัดเจน 6. กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน
<p>2. ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (ในขั้นตอนนี้กำหนดให้ดำเนินกิจกรรม 1 ครั้ง โดยใช้เวลา 3 ชั่วโมง)</p>	<p>กำหนดกิจกรรมไว้ 1 กิจกรรมหลัก คือ ให้กลุ่มตัวอย่างวางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม ซึ่งให้กลุ่มตัวอย่างใช้เครื่องมือ คือ แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง</p>
<p>3. ขั้นดำเนินการค้นคว้า (กำหนดให้ดำเนินกิจกรรม 3 ครั้ง โดยใช้เวลา 9 ชั่วโมง)</p>	<p>ดำเนินกิจกรรมตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง) ใช้เครื่องมือ คือ แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง</p>
<p>4. ขั้นสะท้อนคิด (ขั้นตอนนี้ดำเนินการกิจกรรม 1 ครั้ง โดยใช้เวลา 3 ชั่วโมงเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุระดับกลางเท่านั้น โดยกำหนดกิจกรรมหลักไว้ 1 กิจกรรม)</p>	<p>ให้กลุ่มตัวอย่างนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากัน โดยพิจารณาหัวข้อเรื่องตามที่กลุ่มตัวอย่างทำสัญญาทางการเรียนไว้กับผู้วิจัย โดยใช้เครื่องมือ คือ แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง</p>

ตาราง 8 (ต่อ)

ขั้นตอนการพัฒนา	กิจกรรม
<p>5. ชั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (กำหนดให้ดำเนินกิจกรรม 1 ครั้ง โดยใช้เวลา 4 ชั่วโมง)</p>	<p>1. ให้กลุ่มตัวอย่างนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM คละกลุ่มระหว่างกลุ่มสูง และกลุ่มกลาง โดยพิจารณาหัวข้อเรื่องตามที่กลุ่มตัวอย่างทำสัญญาทางการเรียนไว้กับผู้วิจัย ใช้เครื่องมือ คือ แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง</p> <p>2. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ) ครั้งที่ 2 ภายหลังการทำ Knowledge sharing คะแนน SDL-KM คละกัน (Post-Test วัดครั้งที่ 2) ใช้เครื่องมือ คือ แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ</p>
<p>6. ชั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (ในขั้นตอนนี้กำหนดให้ทำกิจกรรม 1 ครั้ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)</p>	<p>กลุ่มตัวอย่างพัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท ใช้เครื่องมือ คือ แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) และ แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา</p>

5.5 การดำเนินการทดลองจัดกิจกรรมเป็นขั้นตอนเพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (SDL & KM Model) มีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

5.5.1 กิจกรรมก่อนดำเนินการตามแผนการพัฒนา ดังนี้

5.5.1.1 จัดทำหนังสือขออนุญาตจัดกิจกรรมตามโครงการวิจัย และจัดเก็บรวบรวมข้อมูลจาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร จักรวรรดิ จังหวัดปทุมธานี และผู้อำนวยการสถานีอนามัยตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี

5.5.1.2 เชิญผู้อำนวยการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเป็นผู้ช่วยวิจัย 6 ท่าน พร้อมประชุมทีมผู้ช่วยวิจัยเพื่อซักซ้อมความเข้าใจตามคู่มือผู้วิจัยดังรายละเอียด (ภาคผนวก ง ข้อ 2)

5.5.1.3 รับสมัครกลุ่มตัวอย่างด้วยความสมัครใจ ณ ห้องประชุมแกรนด์บอลรูม โรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร จักรวรรดิ จังหวัดปทุมธานี โดย อาจารย์พิงจิต ศิริชัยวัฒน์ ผู้ช่วยวิจัย และ ณ สถานีอนามัยตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี โดยผู้วิจัย และ อาจารย์ชื่นผกา พุทธรักษา ผู้ช่วยวิจัย ระหว่างวันที่ 1-10 เมษายน 2552 พร้อมแจกกำหนดการกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อพบกันครั้งแรกที่ ณ ห้องประชุมแกรนด์บอลรูม โรงพยาบาลกรุงเทพมหานคร จักรวรรดิ จังหวัดปทุมธานี ในวันที่ 1 พฤษภาคม 2552 เวลา 9.00 – 12.30 น.

5.5.2 กิจกรรมระหว่างดำเนินการตามแผนการพัฒนา ดังนี้

5.5.2.1 กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมการวิจัยครั้งที่ 1 เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย แนวทางการปฏิบัติตนของกลุ่มตัวอย่าง ทำความรู้จักกันระหว่างกลุ่ม และทำการประเมินความรู้ และคุณลักษณะการเรียนรู้ก่อนเข้าร่วมโครงการในขั้นต่อไป

5.5.1.2 ประสานงานผู้ใหญ่อำเภอตำบลบ้านกลาง โรงพยาบาลกรุงสยามเซนต์คาร์ลอส จังหวัดปทุมธานี ผู้ใหญ่อำเภอหนองใหญ่ สถานีอนามัยตำบลหนองใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี เพื่อขอใช้ห้องสมุดหมู่บ้าน และห้องสมุดในสถานพยาบาลที่กลุ่มตัวอย่างสามารถเดินทางไปใช้บริการได้อย่างสะดวก

5.5.1.3 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ตามข้อมูลในตาราง 7 หน้า
105 – 107

5.5.3 ประเมินผลการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

การประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ มีรายละเอียด ดังนี้

1. วิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนเรียนและหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุที่บ้านก่อนและหลังการพัฒนา และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนและหลังการพัฒนา โดยใช้สถิติ Paired samples t-test

2. วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผล (Efficiency index : E.I) ของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยใช้สูตร

$$E.I. = \frac{\text{คะแนนทดสอบหลังเรียนรู้} - \text{คะแนนทดสอบก่อนเรียนรู้}}{\text{คะแนนเต็มของแบบทดสอบหลังเรียนรู้} - \text{คะแนนทดสอบก่อนเรียนรู้}}$$

แล้วเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งเกณฑ์ค่าดัชนีประสิทธิผลที่ยอมรับได้จะต้องมีค่ามากกว่า 0.50 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนทดสอบความรู้ และคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ มาวิเคราะห์ เนื่องจากการหา ค่าดัชนีประสิทธิผลต้องมีคะแนนก่อนและหลังการเรียนรู้ มีวิธีการคำนวณดังนี้ (บุญใจ ศรีสถิตนรางกูร. 2550)

3. วิเคราะห์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างและความพึงพอใจรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ด้วยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและวิเคราะห์เนื้อหา

4. ปรับปรุงรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยการนำผลที่ได้จากการประเมินประสิทธิภาพพร้อมแนวความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข แล้วจัดทำ

ตาราง 9 (ต่อ)

ขั้นตอน	จุดมุ่งหมาย	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
2.2 สร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	- เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	- การวิเคราะห์เนื้อหา	- เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่ศึกษา รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	- เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่ศึกษา รูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
2.3 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	- เพื่อสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ - สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและกระบวนการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ในการนำรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุไปใช้ - สร้างแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ - เพื่อสร้างแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)	- การวิเคราะห์เนื้อหา - การวิเคราะห์เนื้อหา - นำผลการศึกษาลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ในขั้นตอนที่ 1.1 มากำหนดเป็นประเด็นคำถาม - วิเคราะห์เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุ	- เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้กับรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ - เอกสาร ตำรา เนื้อหาการดูแลผู้สูงอายุ - เอกสารตำราที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ - เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแล - แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน	- เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้กับรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ - เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง - แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ - แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)

ตาราง 9 (ต่อ)

ขั้นตอน	จุดมุ่งหมาย	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ขั้นตอนที่ 3 ตรวจสอบยืนยัน (Validation) คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ และเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้				
3.1 ตรวจสอบยืนยัน (Validation) คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	- เพื่อตรวจสอบยืนยัน กรอบคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	- สัมภาษณ์ และ สอบถาม ผู้เชี่ยวชาญให้ แสดงความคิดเห็น ต่อข้อบ่งชี้ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ตรวจสอบความสอดคล้อง	- ผู้เชี่ยวชาญ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การจัดการความรู้ การจัดการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ในองค์กร เอกชน แพทย์และเจ้าหน้าที่ชำนาญการ สาธารณสุขซึ่ง เป็นที่ปรากฏยืนยันว่าเป็นผู้ที่มีลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างต่อเนื่อง จำนวน 10 คน	- แบบสอบถามโดย การนำกรอบ คุณลักษณะ ผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่ศึกษามา จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้แสดงความ คิดเห็นกับ องค์ประกอบหลักทั้ง 4 องค์ประกอบ และข้อบ่งชี้ภายใต้ องค์ประกอบหลัก ทั้ง 17 ข้อ
3.2 ตรวจสอบยืนยัน (Validation) รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	- เพื่อตรวจสอบยืนยัน ความเหมาะสมระหว่าง คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ กับ รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ - เพื่อกำหนดเนื้อหา/แผนการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการนำ รูปแบบการพัฒนาไปใช้	- สัมภาษณ์ และ สอบถาม ผู้เชี่ยวชาญให้ แสดงความคิดเห็น ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการ ความรู้ที่ต้องการ พัฒนา ตรวจสอบ ความสอดคล้อง ก่อนการนำไป ทดลองใช้	- ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การจัดการความรู้ การจัดการเรียนการสอน เจ้าหน้าที่ในองค์กร เอกชน แพทย์และเจ้าหน้าที่ชำนาญการ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งเป็นที่ปรากฏ ยืนยันว่าเป็นผู้ที่มี ลักษณะ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองอย่างต่อเนื่อง จำนวน 4 คน	- แบบสอบถาม คุณลักษณะผู้เรียนรู้ ด้วยการนำตนเองและ การจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ตาราง 9 (ต่อ)

ขั้นตอน	จุดมุ่งหมาย	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
3.3 ตรวจสอบยืนยัน (Validation) เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	- เพื่อประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ	- วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยความเหมาะสมและดัชนีความสอดคล้อง	- ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านการเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้ ด้านการศึกษาพยาบาล วิชาการพยาบาล ผู้สูงอายุ ด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผล วุฒิการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป และมีประสบการณ์สอนรวม 10 ท่าน	- แบบประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมกับรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ
ขั้นตอนที่ 4 ศึกษานำร่อง (Try Out)				
4.1 ศึกษานำร่อง (Try Out)	- เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ	- การศึกษาทดลองนำร่อง การสังเกตและการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง	- กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทดลองมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง (อาศัยอยู่เขต ต.บ้านกลาง อ.เมือง จ.ปทุมธานี และเขตสถานีอนามัยต.หนองใหญ่ อ.เมือง จ.ชลบุรี) ประกอบด้วย ทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุ และทีมผู้สูงอายุ จำนวนทีมละ 6 คน รวม 18 คน	- เครื่องมือวิจัยตามแผนการพัฒนา รูปแบบประกอบด้วย เครื่องมือสำหรับผู้วิจัย คือคู่มือที่ใช้ทำการวิจัย และเครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยเครื่องมือ S-1-S-9 (ตามเอกสารแนบภาคผนวก ข,ค,ง)

ตาราง 9 (ต่อ)

ขั้นตอน	จุดมุ่งหมาย	วิธีการศึกษา	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ
ขั้นตอนที่ 5 ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้				
5.1 ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ	- เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ	- ดำเนินการทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการเข้าร่วมวิจัย	- กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เขตต.บ้านกลาง อ.เมือง จ.ปทุมธานี และเขตสถานีอนามัยต.หนองใหญ่ อ.เมือง จ.ชลบุรี ประกอบด้วย ทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุ และทีมผู้สูงอายุ ทีมละ 18 คน รวม 54 คน	- เครื่องมือวิจัยตามแผนการพัฒนา รูปแบบประกอบด้วย เครื่องมือสำหรับผู้วิจัย คือคู่มือที่ใช้ทำการวิจัย และเครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยเครื่องมือ S-1 – S-9 (ตามเอกสารแนบ ภาคผนวก ข, ค, ง)
5.2 ประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ	- เพื่อให้ได้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุที่สมบูรณ์	- วิเคราะห์ดัชนีประสิทธิผล บทเรียน - เปรียบเทียบ คะแนนทดสอบ ความรู้และคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ - วิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจต่อการเรียนรู้	- กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่เขตต.บ้านกลาง อ.เมือง จ.ปทุมธานี และเขตสถานีอนามัย ต. หนองใหญ่ อ.เมือง จ. ชลบุรี ประกอบด้วย ทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุ และทีมผู้สูงอายุ จำนวนทีมละ 18 คน รวม 54 คน	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ - แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน - แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพัฒนา (Research and Development) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและพัฒนาแบบแผนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (SDL & KM Model) โดยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการตรวจสอบยืนยัน (Validation) รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการศึกษานำร่อง (Try Out)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ตอนที่ 4 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
Mdn.	แทน	ค่ามัธยฐาน (Median)
I.R.	แทน	ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t-distribution
P	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
E.I.	แทน	ค่าดัชนีประสิทธิผล (Efficiency index)
I.O.C.	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of consistency)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการตรวจสอบยืนยัน (Validation) รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการตรวจสอบยืนยัน (Validation) แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

การศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนด คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ และพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม จากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตาราง 10 – ตาราง 16

ตาราง 10 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องครั้งที่ 1 และรายละเอียดการปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

องค์ประกอบ/ข้อบ่งชี้ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	ความคิดเห็น (10 ท่าน)			IOC	รายการปรับปรุง
	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ/ปรับปรุง	ไม่เห็นด้วย		
องค์ประกอบที่ 1 อยากเรียนรู้ด้วยตนเอง	3	7		0.30	ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง(1) , ใส่ใจเรียนรู้ด้วยตนเอง(2) , แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (4) แก้ไขเป็น องค์ประกอบที่ 1 แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง
1. อยากเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสมัครใจ	3	7		0.30	ต้องการเรียนรู้ด้วยความสมัครใจ (3) , สมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง (4) แก้ไขเป็น สมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง
2. กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	10			1.00	
3. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง	4	6		0.40	กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน (6) แก้ไขเป็น กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน
4. อยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้	1	1	8	-0.70	ควรปรับแก้ใหม่ ตัดทิ้ง
6. รู้แหล่งในการแสวงหาความรู้	2	1	7	-0.50	ควรนำรวมกับองค์ประกอบที่ 12 และตัดทิ้ง (7) ตัดทิ้ง
องค์ประกอบที่ 2 มีความสามารถในการควบคุมตนเอง	4	6		0.40	ควบคุมตนเองในการเรียนรู้ได้ (1) , การควบคุมตนเอง (5) แก้ไขเป็น การควบคุมตนเอง
7. สามารถควบคุมตนเองให้เรียนรู้ตามเวลาได้จริง	3	7		0.30	บริหารจัดการเวลาตามแผนที่วางไว้ (2), มีความรับผิดชอบ (5) แก้ไขเป็น มีความรับผิดชอบ
8. ส่งงานตามเวลาที่กำหนด	2	2	6	-0.40	เป็นประเด็นเดียวกับความรับผิดชอบให้ตัดทิ้ง (6) , ควรปรับปรุงให้เหมาะสมกว่านี้ (2) ตัดทิ้ง

ตาราง 10 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ข้อบ่งชี้ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	ความคิดเห็น (10 ท่าน)		IOC	รายการปรับปรุง
	เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ/ ไม่เห็นด้วย ปรับปรุง		
9. ประเมินการปฏิบัติการตนเองอย่างต่อเนื่อง	10		1.00	
10. ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	10		1.00	
11. มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง	2	8	0.20	เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (6) , เข้าใจตนเอง (2) แก้ไขเป็น เชื่อมั่นในความสามารถของ ตนเอง
องค์ประกอบที่ 3 มีทักษะในการแสวงหา ความรู้	4	6	0.40	วิธีการเรียนรู้ (5) , ทักษะการเรียนรู้ (1) แก้ไขเป็น วิธีการเรียนรู้
12. รู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้	9	1	0.90	
13. สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ได้จริง	10		1.00	
14. วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแหล่ง ความรู้ได้	4	6	0.40	ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ ถูกต้องแม่นยำ (6) แก้ไขเป็น ประเมินความน่าเชื่อถือของ ข้อมูลได้ถูกต้องแม่นยำ

ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้ององค์ประกอบและข้อบ่งชี้ลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 1 จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน ในตาราง 10 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 อยากรู้ด้วยตนเอง มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันและสำหรับองค์ประกอบที่ 1 มีเพียงข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง เพียงข้อเดียวที่ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ซึ่งมีประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไข ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 อยากรู้ด้วยตนเอง ให้แก้ไขเป็น แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ข้อบ่งชี้ 1 อยากรู้ด้วยตนเองอย่างสมัครใจ ให้แก้ไขเป็น สมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง ข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง ให้แก้ไขเป็น กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง ได้อย่างชัดเจน ข้อบ่งชี้ 5 สามารถวางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ให้แก้ไขเป็น วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเองและให้ย้ายข้อนี้ไปองค์ประกอบที่ 3 และมีข้อบ่งชี้ 2 ข้อ ที่ผู้เชี่ยวชาญตัดทิ้ง ประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 4 อยากร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และข้อบ่งชี้ 6 รู้แหล่งในการแสวงหาความรู้

องค์ประกอบที่ 2 มีความสามารถในการควบคุมตนเอง มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับ องค์ประกอบที่ 2 มีข้อบ่งชี้ 2 ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 9 ประเมินการปฏิบัติการตนเองอย่างต่อเนื่อง และข้อบ่งชี้ 10 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไข ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 2 มีความสามารถในการควบคุมตนเอง ให้แก้ไขเป็น การควบคุมตนเอง ข้อบ่งชี้ 7 สามารถควบคุมตนเองให้เรียนรู้ตามเวลาได้จริง ให้แก้ไขเป็น มีความรับผิดชอบ และข้อบ่งชี้ 11 มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ให้แก้ไขเป็น เชื่อมั่นในความสามารถของ ตนเอง และมีข้อบ่งชี้ 1 ข้อ ที่ผู้เชี่ยวชาญตัดทิ้ง ประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 8 ส่งงานตามเวลาที่กำหนด

องค์ประกอบที่ 3 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่า เนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 3 มีข้อบ่งชี้ 2 ข้อที่ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกัน ประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้ และข้อบ่งชี้ 13 สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ได้จริง ซึ่งมีประเด็นที่ต้องได้รับการแก้ไข ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 3 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ ให้แก้ไขเป็น วิธีการเรียนรู้ และข้อบ่งชี้ 14 วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแหล่งความรู้ได้ ให้แก้ไขเป็น ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ถูกต้องแม่นยำ และไม่มีพบข้อบ่งชี้ที่ผู้เชี่ยวชาญตัดทิ้งในองค์ประกอบนี้

จากผลการวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญครั้งที่ 1 พบว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน พบว่า มีหลายประเด็นผู้เชี่ยวชาญแก้ไข และมีบางประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญตัดทิ้ง เหตุนี้ผู้วิจัยจึงทำการปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วเสร็จ และดำเนินการให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญท่านเดิมตรวจสอบซ้ำ (ครั้งที่ 2) ภายหลังจากปรับแก้ เพื่อยืนยันถึงองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ผลการตรวจสอบยืนยันถึงองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ดูแลผู้สูงอายุครั้งที่ 2 ด้วยแบบสอบถามโดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญกลุ่มเดิมกับการตรวจสอบครั้งที่ 1 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญทั้ง 10 ท่านตอบแบบสอบถามคืนครบถ้วน 100 % ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้องตามสูตรคำนวณข้างต้น ผลการศึกษาดังแสดงในตาราง 11

ตาราง 11 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องครั้งที่ 2 และรายละเอียดการปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (ฉบับปรับแก้)

องค์ประกอบ/ข้อบ่งชี้ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	ความคิดเห็น (10 ท่าน)		IOC	รายการปรับปรุง
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย/ไม่เห็นด้วย/ปรับปรุง		
องค์ประกอบที่ 1 แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	9	1	0.90	ไม่เรียนรู้ด้วยตนเอง(1)
1. สมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	10		1.00	
2. กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	9		1.00	
3. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	9	1	0.90	ให้คงตามฉบับเดิม กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง (1)
องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง	10		1.00	
4. มีความรับผิดชอบ	8	2	0.80	ควรระบุความรับผิดชอบให้ชัดเจนกว่านี้ (2)
5. ประเมินการปฏิบัติของตนเองอย่างต่อเนื่อง	10		1.00	
6. ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	10		1.00	
7. เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	10		1.00	
องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้	10		1.00	
8. รู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้	9	1	0.90	

ตาราง 11 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ข้อบ่งชี้ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง	ความคิดเห็น (10 ท่าน)		IOC	รายการปรับปรุง
	เห็นด้วย	ไม่เห็นใจ/ไม่เห็นด้วย ปรับปรุง		
9. วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	9	1	0.90	
10. สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ได้จริง	10		1.00	
11. ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ถูกต้อง แม่นยำ	10		1.00	

ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้ององค์ประกอบ และข้อบ่งชี้ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ครั้งที่ 2 จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่านซึ่งเป็นท่านเดิมกับครั้งที่ 1 ในตาราง 11 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกันและสำหรับองค์ประกอบที่ 1 ทุกข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 1 สนใจเรียนรู้ด้วยตนเอง ข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง และข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน

องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 2 ทุกข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ ข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติการตนเองอย่างต่อเนื่อง ข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง

องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 4 ทุกข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 8 รู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้ ข้อบ่งชี้ 9 วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง ข้อบ่งชี้ 10 สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ได้จริง และข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ถูกต้องแม่นยำ

ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วตรวจสอบยืนยันถึงองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ด้วยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ สามารถสรุปองค์ประกอบ ข้อบ่งชี้ และนิยามข้อบ่งชี้หลังการปรับตามข้อเสนอแนะได้ดังแสดงใน ตาราง 12

ตาราง 12 แสดงองค์ประกอบ ข้อบ่งชี้ และนิยามข้อบ่งชี้ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของผู้ดูแล
ผู้สูงอายุ หลังการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

องค์ประกอบลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง	ข้อบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบ	นิยามข้อบ่งชี้
1. แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	1. สม่ครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยความต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่รู้สึกถึงการบังคับ
	2. กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	บอกได้ว่าตนเองมีความสนใจ หรือต้องการจะเรียนรู้สิ่งใดเป็นพิเศษ
	3. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	สามารถบอกเป้าหมายในการเรียนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมปฏิบัติได้จริง
2. การควบคุมตนเอง	4. มีความรับผิดชอบ	แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและใส่ใจที่จะเรียนรู้ด้วยการตรงต่อเวลา และรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย
	5. ประเมินการปฏิบัติการตนเองอย่างต่อเนื่อง	ติดตามและวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องในทุกแง่มุม
	6. ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	เป็นการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ และปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากรณีมีข้อผิดพลาด
	7. เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	มีความรู้สึกต่อตนเองว่าสามารถทำในสิ่งที่ตั้งเป้าหมายได้อย่างสำเร็จ
3. วิธีการเรียนรู้	8. รู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้	สามารถหาบุคคลและแหล่งเอกสารข้อมูลในการแสวงหาข้อมูลภายในท้องถิ่นได้
	9. วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง	มีการกำหนดแนวทาง ขั้นตอน และรูปแบบในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างชัดเจนทุกครั้งที่ต้องการเรียนรู้
	10. สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ได้จริง	สามารถนำองค์ความรู้ที่ได้ไปทดลองใช้จริงเมื่อพบเหตุการณ์ตามองค์ความรู้ที่มี
	11. ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้ถูกต้องแม่นยำ	มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำข้อมูลไปใช้

ตาราง 13 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้อง และรายละเอียดการปรับปรุงตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับกระบวนการและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้ที่เรียนรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับผู้ดูแลผู้สูงอายุ

องค์ประกอบ/ข้อบ่งชี้ลักษณะการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้	ความคิดเห็น (10 ท่าน)		IOC	รายการปรับปรุง
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย/ไม่แน่ใจ/ปรับปรุง		
องค์ประกอบที่ 1 การระบุนความรู้ที่ต้องการเรียนรู้	4	6	0.40	การระบุนความรู้ (6) แก้ไขเป็น องค์ประกอบที่ 1 การระบุนความรู้
1. กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้	8	2	0.80	กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง (2)
2. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้ได้	10		1.00	
องค์ประกอบที่ 2 การจัดหาความรู้	3	7	0.30	การค้นหาความรู้ (5) , กระบวนการค้นหาความรู้ (2) แก้ไขเป็น องค์ประกอบที่ 2 การค้นหาความรู้
3. รู้วิธีการค้นหาความรู้	10		1.00	
4. รู้แหล่งความรู้ในการค้นหาความรู้	4	6	0.40	รู้แหล่งความรู้ (6) แก้ไขเป็น รู้แหล่งความรู้
องค์ประกอบที่ 3 การจัดเก็บและค้นคืนความรู้	10		1.00	
5. รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้	7	3	0.70	การจัดเก็บความรู้มีอีกหลายวิธี (2) , ควรระบุวิธีการค้นคืนความรู้ด้วย (1)
องค์ประกอบที่ 4 การใช้ความรู้	8	2	0.80	
6. รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม	8	2	0.80	สามารถปรับใช้ความรู้ได้ (2)
7. รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้	10		1.00	
องค์ประกอบที่ 5 การแลกเปลี่ยนความรู้	7	3	1.00	
8. สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนกับกลุ่ม	10		1.00	
9. สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้	10		1.00	
องค์ประกอบที่ 6 การสร้างความรู้ใหม่	4	6	0.40	สร้างองค์ความรู้ใหม่ (6) แก้ไขเป็น องค์ประกอบที่ 6 สร้างองค์ความรู้ใหม่
10. พัฒนาคำรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท	10		1.00	

ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้องกระบวนการและข้อบ่งชี้คุณลักษณะผู้ที่เรียนรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากการสอบถามผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน ใน ตาราง 13 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 1 ทุกข้อซึ่งผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ และข้อบ่งชี้ 2 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้ได้ โดยผู้เชี่ยวชาญแก้ไขข้อความ ในส่วนขององค์ประกอบที่ 1 จากการระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้ เป็นองค์ประกอบที่ 1 การระบุความรู้

องค์ประกอบที่ 2 การจัดหาความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 2 ข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 3 ระบุวิธีการค้นคว้าหาความรู้ ส่วนข้อบ่งชี้ 4 ผู้เชี่ยวชาญปรับแก้จากรู้แหล่งความรู้ในการค้นหาความรู้ เป็นรู้แหล่งความรู้ และผู้เชี่ยวชาญแก้ไขข้อความในส่วนขององค์ประกอบที่ 2 จากการจัดหาความรู้ เป็นองค์ประกอบที่ 2 การค้นหาความรู้

องค์ประกอบที่ 3 การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 3 ข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 5 ระบุวิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้

องค์ประกอบที่ 4 การใช้ความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 4 ข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 6 ระบุวิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม ข้อบ่งชี้ 7 ระบุวิธีการบูรณาการความรู้

องค์ประกอบที่ 5 การแลกเปลี่ยนความรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่า เนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 5 ข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 8 สามารถนำประสบการณ์ความรู้ มาแลกเปลี่ยนกับกลุ่ม ข้อบ่งชี้ 9 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้

องค์ประกอบที่ 6 การสร้างความรู้ใหม่ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 6 ข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกัน ประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 10 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท และผู้เชี่ยวชาญแก้ไขข้อความในส่วนขององค์ประกอบที่ 6 จากการสร้างความรู้ใหม่ เป็น องค์ประกอบที่ 6 สร้างองค์ความรู้ใหม่

ผลการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้วตรวจสอบยืนยันถึงกระบวนการและข้อบ่งชี้คุณลักษณะผู้ที่เรียนรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้ที่เหมาะสมกับผู้ดูแลผู้สูงอายุ ด้วยการสอบถามผู้เชี่ยวชาญ สามารถสรุปองค์ประกอบ ข้อบ่งชี้ และนิยามข้อบ่งชี้หลังการปรับตามข้อเสนอแนะได้ ดังแสดงในตาราง 14

ตาราง 14 แสดงกระบวนการ ข้องั้งซี่ และนิยามข้องั้งซี่คุณลักษณะผู้ที่เรียนรู้อตามกระบวนการจัดการ
ความรู้อที่เหมาสมกับผู้ดูแลผู้สูงอายุ หลังการปรับปรุงตามข้องั้งซี่ของผู้อเชี่ยวชาญ

องค้ประกอบคุณลักษณะผู้ที่เรียนรู้อตามกระบวนการจัดการความรู้อ	ข้องั้งซี่แต่ละองค้ประกอบ	นิยามข้องั้งซี่
1. การระบुकความรู้อ	1. กำหนดลิ่งที่ต้อการเรียนได้	บอกได้ว่าตนเองมีความสนใจ หรือต้อการจะเรียนรู้อลิ่งใดเป็นพิเศษ
2. การค้หาความรู้อ	2. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้อได้	สามารถบอกเป้าหมายในการเรียนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมปฏิบัติได้จริง
	3. รู้อวิธีการค้หาความรู้อ	สามารถหาบุคคลและแหล่งเอกสารข้อมูลในการแสวงหาข้อมูลภายในท้องถิ่นได้
3. การจัดเก็บและค้คืนความรู้อ	4. รู้อแหล่งความรู้อ	รู้อแหล่งในการสืบค้ข้อมูลความรู้อ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้อเชี่ยวชาญ ปรารชญ์ชาวบ้าน และตำราวิชาการ
	5. รู้อวิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้อ	สามารถจัดบันทึกและจดจ้อองค้ความรู้อเพื่อเป็นข้อมูลในการสืบค้ครั้งต้อไปได้
4. การใช้ความรู้อ	6. รู้อวิธีการปรับใช้ความรู้ออย่างเหมาสม	สามารถนำความรู้อที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
	7. รู้อวิธีการบูรณาการความรู้อ	มีความสามารถในการประมวลผลความรู้อพัฒนาต้อยอดองค้ความรู้อที่ได้รับ
5. การแลกเปลี่ยนความรู้อ	8. สามารถนำประสบการณ์ความรู้อมาแลกเปลี่ยนกับกลุ่ม	มีความสามารถในการจัดกระทำองค้ความรู้อจากประสบการณ์จริงและส่งต้อข้อมูลสู่ผู้ออื่นได้ดี
	9. สามารถสร้างเครือข่ายความรู้อได้	สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับกลุ่มคนที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกันในการเรียนรู้อแต่ละประเด็นได้เป็นอย่างดี
6. สร้างองค้ความรู้อใหม่	10. พัฒนาความรู้อที่ได้อย่างเหมาสมตามบริบท	มีความสามารถในการรวบรวมความรู้อที่ได้และจัดกระทำข้อมูลที่ได้เป็นองค้ความรู้อใหม่ที่เหมาสมกับผู้อเรียนโดยเฉพาะได้

ตาราง 15 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของความคิดเห็นผู้อเชี่ยวชาญเกี่ยวกับคุณลักษณะผู้เรียนรู้อด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้อของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

องค้ประกอบ/ข้องั้งซี่คุณลักษณะผู้เรียนรู้อด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้อของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	ความคิดเห็น (10 ท่าน)		IOC
	เห็นต้อด้วย	ไม่แน่ใจ/ ไม่เห็นต้อด้วย ปรับปรุง	
องค้ประกอบที่ 1 ะบुकการเรียนรู้อ	6	4	0.60
1. สม่ครใจเรียนรู้อด้วยตนเอง	9	1	0.90
2. กำหนดลิ่งที่ต้อการเรียนได้ต้อด้วยตนเอง	10		1.00
3. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนต้อด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	10		1.00
องค้ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง	8	2	0.80
4. มีความรับผิตชอบ	10		1.00
5. ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต้อเนื่อง	7	3	0.70
6. ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต้อเนื่อง	6	4	0.60
7. เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	9	1	0.90

ตาราง 15 (ต่อ)

องค์ประกอบ/ข้อบ่งชี้คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	ความคิดเห็น (10 ท่าน)		IOC
	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย/ ไม่แน่ใจ/ ปรับปรุง	
องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้			
8. วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง	10		1.00
9. รู้วิธีการค้นหาความรู้	10		1.00
10. รู้แหล่งความรู้	8	2	0.80
11. ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ	9	1	0.90
12. รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้	9	1	0.90
13. สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้	10		1.00
องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	6	4	0.60
14. สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้	9	1	0.90
15. รู้วิธีการปรับใช้ความรู้อย่างเหมาะสม	10		1.00
16. รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้	10		1.00
17. พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท	10		1.00

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้ององค์ประกอบ และข้อบ่งชี้คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ได้ข้อสรุป ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งถือว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 1 ทุกข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกัน องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ถือว่า มีความเห็นสอดคล้องกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 2 ทุกข้อบ่งชี้มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ถือว่ามีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และทุกข้อบ่งชี้มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งถือว่า มีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน ทุกข้อบ่งชี้มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

จากผลการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงพัฒนากรอบแนวคิดดังกล่าวโดยนิยามความหมายของข้อบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบดังแสดงใน ตาราง 16

ตาราง 16 องค์ประกอบ ข้อบ่งชี้ และนิยามความหมายของข้อบ่งชี้ คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง
ตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

องค์ประกอบลักษณะการเรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการจัดการความรู้	ข้อบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบ	นิยามข้อบ่งชี้
1. ระบุประเด็นการเรียนรู้	1. สนักครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ด้วยความต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่รู้สึกถึงการบังคับ
	2. กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	บอกได้ว่าตนเองมีความสนใจ หรือต้องการจะเรียนรู้สิ่งใดเป็นพิเศษ
	3. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	สามารถบอกเป้าหมายในการเรียนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมปฏิบัติได้จริง
2. การควบคุมตนเอง	4. มีความรับผิดชอบ	แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและใส่ใจที่จะเรียนรู้ด้วย การตรงต่อเวลา และรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย
	5. ประเมินการปฏิบัติการตนเองอย่างต่อเนื่อง	ติดตามและวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องในทุกแง่มุม
	6. ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	เป็นการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ และ ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากรณีมีข้อผิดพลาด
	7. เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	มีความรู้สึกต่อตนเองว่าสามารถทำในสิ่งที่ตั้งเป้าหมายได้อย่างสำเร็จ
3. วิธีการเรียนรู้	8. วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง	มีการกำหนดแนวทาง ขั้นตอน และรูปแบบในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างชัดเจนทุกครั้งที่ต้องการเรียนรู้ โดยการทำสัญญาทางการเรียน
	9. รู้วิธีการค้นหาหาความรู้	สามารถหาบุคคลและแหล่งเอกสารข้อมูลในกาแสวงหาข้อมูลภายในท้องถิ่นได้
	10. รู้แหล่งความรู้	รู้แหล่งในการสืบค้นข้อมูลความรู้ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญ ปรากฏณ์ชาวบ้าน และตำราวิชาการ
	11. ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ	มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำข้อมูลไปใช้
	12. รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้	สามารถจดบันทึกและจดจำองค์ความรู้เพื่อเป็นข้อมูลในการสืบค้นครั้งต่อไปได้
	13. สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้	มีความสามารถในการจัดกระทำองค์ความรู้จากประสบการณ์จริง และส่งต่อข้อมูลสู่ผู้อื่นได้ดี
4. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	14. สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้	สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับกลุ่มคนที่มีความรู้ที่สอดคล้องกันในการเรียนรู้แต่ละประเด็นได้เป็นอย่างดี
	15. รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม	สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
	16. รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้	มีความสามารถในการประมวลผลความรู้พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้รับ
	17. พัฒนาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท	มีความสามารถในการรวบรวมความรู้ที่ได้และจัดกระทำข้อมูลที่ได้เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับผู้เรียนโดยเฉพาะได้

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการตรวจสอบยืนยัน (Validation) สร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

เป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบและยืนยันรูปแบบ และให้ผู้เชี่ยวชาญอีก 4 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องครั้งสุดท้ายก่อนทดลองใช้จริง นำเสนอข้อมูลตามลำดับดังแสดงในตาราง 17 – 18

ผลการตรวจยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (SDL & KM Model)

จากการวิเคราะห์ข้อมูล เนื้อหา และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อสรุปเป็นแนวทางในการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ สรุปผลการตรวจสอบยืนยันความเหมาะสมของขั้นตอนภายใต้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้เชี่ยวชาญ ดังแสดงตามรายละเอียด ในตาราง 17 – 18

2.1 วิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ตามรายละเอียดในตาราง 17

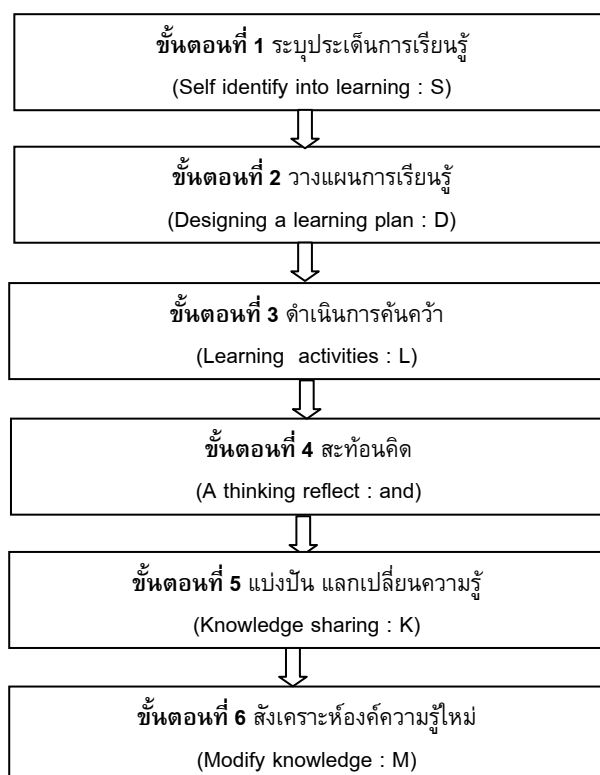
ตาราง 17 แสดงค่าระดับความคิดเห็น ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ของผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ขั้นตอนการพัฒนา	คุณลักษณะผู้เรียนที่มุ่งหวัง	ระดับความเหมาะสม (n=4)					ควอไทล์ ที่ 1	ควอไทล์ ที่ 3	ค่า มัธยฐาน (Mdn.)	ค่าพิสัย ระหว่าง ควอไทล์ (I.R.)
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อย ที่สุด				
1 ระบุประเด็นการ เรียนรู้ (Self identify into learning : S)	1. สม่ครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	2	2				4.00	5.00	4.50	1.00
	2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียน ได้ด้วยตนเอง	3	1				4.25	5.00	5.00	0.75
	3 กำหนดวัตถุประสงค์และ เป้าหมายในการเรียนด้วย ตนเองได้อย่างชัดเจน	2	2				4.00	5.00	4.50	1.00
	4 กระตือรือร้นใฝ่เรียนรู้	2	2				4.00	5.00	4.50	1.00
2วางแผนการ เรียนรู้(Designing a learning plan : D)	5 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วย ตนเอง	3	1				4.25	5.00	5.00	0.75
	6 มีความรับผิดชอบ	3	1				4.25	5.00	5.00	0.75
	7 เชื่อมั่นในความสามารถของ ตนเอง	2	2				4.00	5.00	4.50	1.00
3 ดำเนินการ ค้นคว้า (Learning activities : L)	8 รู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้	3	1				4.25	5.00	5.00	0.75
	9 รู้แหล่งความรู้	2	2				4.00	5.00	4.50	1.00
	10 ประเมินความน่าเชื่อถือ ของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ตรง	2	2				4.00	5.00	4.50	1.00
4 สะท้อนคิด (A thinking reflect : and)	11 รู้วิธีการจดบันทึกการ เรียนรู้	2	2				4.00	5.00	4.50	1.00
	12 ประเมินการปฏิบัติการ ตนเองอย่างต่อเนื่อง	2	2				4.00	5.00	4.50	1.00
	13 ปรับปรุงพัฒนาตนเอง อย่างต่อเนื่อง	2	2				4.00	5.00	4.50	1.00
5 แบ่งปัน แลก เปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K)	14 สามารถนำเสนอประสบการณ์ ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับกลุ่มได้	3	1				4.25	5.00	5.00	0.75
	15 สามารถสร้างเครือข่าย ความรู้ได้	3	1				4.25	5.00	5.00	0.75
6 สังเคราะห์องค์ ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M)	16 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้อย่าง เหมาะสม	1	2	1			3.25	4.75	4.00	1.50
	17 รู้จักวิธีการบูรณาการ ความรู้	2	1	1			3.25	5.00	4.50	1.75
	18 พัฒนาความรู้ที่ได้ เหมาะสมตามบริบท	2	1	1			3.25	5.00	4.50	1.75

จากตาราง 17 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าข้อบ่งชี้ทุกข้อในรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ มีความเหมาะสมในระดับมากถึงมากที่สุด คือมีค่ามัธยฐานอยู่ระหว่าง 4.00-5.00 นั้นหมายความว่าข้อบ่งชี้ทุกข้อสามารถนำไปใช้ทำวิจัยได้จริง ทั้งนี้ผู้เชี่ยวชาญมีข้อเสนอแนะให้ผู้วิจัยปรับกระบวนการและรายละเอียดของกิจกรรมการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุให้ชัดเจน และเป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยข้อบ่งชี้ด้าน กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง มีความรับผิดชอบ รู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้ สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ และสามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ มีค่ามัธยฐานสูงสุดเท่ากับ 5.00

2.2 ผลการศึกษาในรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ (SDL & KM Model)

ผลจากการศึกษาวิจัยได้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งมีความสามารถพัฒนาคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้ โดยผู้ดูแลผู้สูงอายุ มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน เริ่มตั้งแต่ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ ขั้นวางแผนการเรียนรู้ ขั้นดำเนินการค้นคว้า ขั้นสะท้อนคิด ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ และขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ โดยเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้วิจัยใช้ชื่อรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุที่สร้างขึ้นนี้ว่า “รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม” หรือ “SDL & KM Model” โดยมีขั้นตอน ดังแสดงตาม ภาพประกอบ 10

ภาพประกอบ 10 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model)

รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model) มีกิจกรรมการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุในแต่ละขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S) ในขั้นตอนนี้ มีกระบวนการย่อย 3 กระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการคัดสรรผู้เข้าร่วมกิจกรรมรับสมัคร โดยเน้นความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

2. กระบวนการนำสู่การพัฒนา โดยดำเนินการ ดังนี้

2.1 แจกวัสดุอุปกรณ์ในการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ

2.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ (ครั้งที่ 1 : ก่อนการพัฒนา)

2.3 สรุปคะแนนแบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ และนำระดับคะแนนที่ได้มาทำการแยกกลุ่ม เพื่อเข้าร่วมวิจัยต่อไป โดยแบ่งกลุ่มตามระดับคะแนนเรียงจากมากไปหาน้อย (2:2:2) เป็น กลุ่มคะแนนสูง กลุ่มคะแนนปานกลาง และกลุ่มคะแนนต่ำ

2.4 แจกแผนการจัดการเรียนรู้ตามกิจกรรม

2.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในกระบวนการนี้ มีดังนี้ คู่มือการจัดการกิจกรรมสำหรับผู้วิจัย แบบประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ขั้นนำสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

3 กระบวนการสร้างสัมพันธภาพ โดยการจัดกิจกรรม ดังนี้

3.1 วิเคราะห์ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และกิจกรรมรู้จักตนเอง

3.2 แนะนำการใช้คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test)

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในกระบวนการนี้ มีดังนี้ คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test) แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ขั้นสร้างสัมพันธภาพสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D) ในขั้นตอนนี้ มีกระบวนการย่อย 2 กระบวนการ ดังนี้

1. กระบวนการวางแผนการเรียนรู้

1.1 ให้กลุ่มตัวอย่างทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) ระบุวัน เวลา ความรู้ และกิจกรรมที่ต้องทำการสืบค้นความรู้ด้วยตนเอง

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในกระบวนการนี้ มีดังนี้ แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนสำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

2. กระบวนการกำหนดวิธีการเรียนรู้

2.1 ให้กลุ่มตัวอย่างกำหนดการจัดหาความรู้ทั้งภายในและภายนอก การแลกเปลี่ยนความคิด สื่อ สารสนเทศ การจัดเก็บ และค้นคืนความรู้ ประเมิน ออกแบบ จัดหมวดหมู่ และบูรณาการความรู้ด้วยตนเอง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในกระบวนการนี้ มีดังนี้ แบบบันทึกสรุปผลการกำหนดวิธีการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบบบันทึกประเมินผลการปฏิบัติ เพื่อกำหนดวิธีการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L) เป็นการฝึกให้กลุ่มตัวอย่างได้ทดลองสืบค้นความรู้ผ่านสื่อ และผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยมุ่งเน้นในการใช้สื่อ และผู้เชี่ยวชาญ ที่พบง่ายในชุมชนในขั้นตอนนี้มีกระบวนการย่อย 1 กระบวนการ ดังนี้

กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้ด้วยตนเองตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ โดยกำหนดให้มีการจดบันทึกการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3 ครั้ง รวม 9 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยจะดำเนินการติดตามผลการเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นรายบุคคล

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนคิด (A thinking reflect : and) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้อย่างอิสระ มีรายละเอียดกิจกรรม ดังนี้

แยกกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้แตกต่างกันเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มสูง กลุ่มปานกลาง และกลุ่มต่ำ โดยให้สมาชิกในกลุ่มนำประเด็นการเรียนรู้ด้วยตนเอง 3 ประเด็น คือ การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ อาหารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ ให้กลุ่มตัวอย่างแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน และทำการจดบันทึกการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในกระบวนการนี้ มีดังนี้ แบบบันทึกสรุปผลการกำหนดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมสะท้อนคิด ในหัวข้อเรื่องการเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ อาหารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

ขั้นตอนที่ 5 แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดด้านความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้อย่างอิสระ ลักษณะของการจัดกิจกรรมคล้ายกับขั้นตอนที่ 4 ต่างกันแต่เพียงผู้วิจัยจะกลุ่มที่มีระดับคะแนนความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ไว้ในกลุ่มเดียวกัน โดยผู้วิจัยจะกระตุ้นให้มีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ โดยใช้หลักการการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง ประเด็นที่ใช้ในการจัดกิจกรรม คือ การดูแลผู้สูงอายุอย่างไรให้สุขภาพดีและมีความสุข

ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (ครั้งที่ 2 : หลังการเรียนรู้ด้วยการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ ตามระดับคะแนน SDL-KM ละครันทั้งสูง-กลาง-ต่ำ)

ขั้นตอนที่ 6 สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M) เป็นขั้นตอนการประเมินการเรียนรู้เป็นการประเมินผลด้านองค์ความรู้ ด้านความเข้าใจและด้านทักษะในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ที่เข้ากับผู้สูงอายุที่ตนเองดูแลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในกระบวนการนี้ มีดังนี้ แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Post-Test) และ แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา

ก่อนปิดกลุ่มในการเข้าร่วมโครงการวิจัยผู้วิจัยเปิดโอกาสให้กลุ่มตัวอย่างซักถามข้อสงสัย และศึกษารายละเอียดความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ และรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยใช้การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ขั้นตอนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (SDL & KM Model)

ตาราง 18 ขั้นตอนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (SDL & KM Model)

ขั้นตอนการพัฒนา	กิจกรรม
<p>1. ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (ในขั้นตอนนี้กำหนดให้ดำเนินกิจกรรม 1 ครั้ง โดยใช้เวลา 3 ชั่วโมง 30 นาที (ตั้งแต่ข้อ 2 เป็นต้นไปเป็นการดำเนินการวิจัยเฉพาะกลุ่มที่มีค่าคะแนน SDL-KM ก่อนเข้าโครงการมากกว่าหรือเท่ากับ 90 คะแนนขึ้นไป)</p>	<p>1. แจกวัตถุประสงค์และแนวทางการเข้าร่วมโครงการวิจัย</p> <p>2. กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมวิจัย</p> <p>3. กิจกรรมสร้างสัมพันธภาพระหว่างกลุ่มตัวอย่าง</p> <p>4. วิเคราะห์คุณลักษณะข้อดี-ข้อที่ควรปรับปรุงของตนเอง โดยใช้แบบสำรวจตนเอง</p> <p>5. กลุ่มตัวอย่างกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ของตนเองอย่างชัดเจน</p> <p>6. กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน</p>
<p>2. ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (ในขั้นตอนนี้กำหนดให้ดำเนินกิจกรรม 1 ครั้ง โดยใช้เวลา 3 ชั่วโมง)</p>	<p>กำหนดกิจกรรมไว้ 1 กิจกรรมหลัก คือให้กลุ่มตัวอย่างวางแผนการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน(Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม ซึ่งให้กลุ่มตัวอย่างใช้เครื่องมือ คือ แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง</p>
<p>3. ขั้นดำเนินการค้นคว้า (กำหนดให้ดำเนินกิจกรรม 3 ครั้ง โดยใช้เวลา 9 ชั่วโมง)</p>	<p>ดำเนินการกิจกรรมตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง) ใช้เครื่องมือ คือ แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง</p>

ตาราง 18 (ต่อ)

ขั้นตอนการพัฒนา	กิจกรรม
<p>4. ขั้นสะท้อนคิด (ขั้นตอนนี้ดำเนินการกิจกรรม 1 ครั้ง โดยใช้เวลา 3 ชั่วโมงเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ระดับกลางเท่านั้น โดยกำหนดกิจกรรมหลักไว้ 1 กิจกรรม)</p>	<p>ให้กลุ่มตัวอย่างนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากัน โดยพิจารณาหัวข้อเรื่องตามที่กลุ่มตัวอย่างทำสัญญาทางการเรียนไว้กับผู้วิจัย โดยใช้เครื่องมือคือ แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง</p>
<p>5. ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (กำหนดให้ดำเนินกิจกรรม 1 ครั้ง โดยใช้เวลา 4 ชั่วโมง)</p>	<p>1. ให้กลุ่มตัวอย่างนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM คละกลุ่มระหว่างกลุ่มสูง และกลุ่มกลาง โดยพิจารณาหัวข้อเรื่องตามที่กลุ่มตัวอย่างทำสัญญาทางการเรียนไว้กับผู้วิจัย ใช้เครื่องมือคือ แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง</p> <p>2) ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ) ครั้งที่ 2 ภายหลังการทำ Knowledge sharing คะแนนSLD-KM คละกัน (Post-Test วัดครั้งที่ 2) ใช้เครื่องมือคือ แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ</p>
<p>6. ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (ในขั้นตอนนี้กำหนดให้ทำกิจกรรม 1 ครั้ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง)</p>	<p>กลุ่มตัวอย่างพัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท ใช้เครื่องมือคือ แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) และ แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา</p>

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการตรวจสอบยืนยัน (Validation) สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

เป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบ และยืนยันเครื่องมือการพัฒนา และให้ผู้เชี่ยวชาญอีก 4 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องครั้งสุดท้ายก่อนทดลองใช้จริง นำเสนอข้อมูลตามลำดับดังแสดงใน ตาราง 19 – 38

ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ประกอบด้วย

3.1 คู่มือสำหรับผู้วิจัย คือ เอกสารที่ผู้วิจัยใช้ในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (แบบ A-1)

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และกระบวนการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

3.3 เครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่างระหว่างดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

3.3.1 แบบ S-3 คู่มือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

3.3.2 เครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง 2) แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 3) แบบ S-6 แบบบันทึกการวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 4) แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง และ 5) แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนา ประกอบด้วย 1) แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ 2) แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) 3) แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา

ผลการวิเคราะห์ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ 10 ท่าน แสดงความคิดเห็น ซึ่งผู้วิจัยนำผลการประเมินมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงมีรายละเอียดดังตาราง 19 – 29 ดังต่อไปนี้

3.1 คู่มือสำหรับผู้วิจัย คือ เอกสารที่ผู้วิจัยใช้ในการดำเนินการพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยใช้การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (แบบ A-1) ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของเครื่องมือนี้ มีรายละเอียดตามตาราง 19 ต่อไปนี้

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของแบบ A-1 คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้วิจัย

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	3.90	0.57	มาก
2. วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	4.20	0.42	มาก
3. เนื้อหาในการเรียนรู้	4.20	0.42	มาก
4. ผลที่คาดว่าจะได้รับภายหลังการเรียนรู้	4.30	0.48	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้	4.40	0.52	มาก
6. แผนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	4.20	0.42	มาก
7. ดำเนินการวิจัย	3.80	0.42	มาก
8. สื่อการเรียนรู้	3.20	0.42	ปานกลาง
9. การประเมินผล	4.20	0.42	มาก
10. แผนการเรียนรู้ / ใบงาน			
10.1 แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจ	4.00	0.47	มาก
10.2 แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัยและห่างไกลโรค	4.00	0.47	มาก
10.3 แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ	4.00	0.47	มาก
ความเหมาะสมในภาพรวม	4.10	0.32	มาก

จากตาราง 19 พบว่า ส่วนใหญ่ แบบ A-1 คู่มือการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมในระดับมาก และประเด็นกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X}=4.40$, S.D. =0.52) ส่วนเรื่องสื่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ($\bar{X}=3.20$, S.D. =0.42)

ตาราง 20 ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบ A-1 คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้วิจัย

รายการประเมิน	ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ความหมาย	
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1.00	สอดคล้อง
2. วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
3. เนื้อหาในการเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
4. ผลที่คาดว่าจะได้รับภายหลังการเรียนรู้	0.90	สอดคล้อง
5. กิจกรรมการเรียนรู้	0.90	สอดคล้อง
6. แผนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	1.00	สอดคล้อง
7. ดำเนินการวิจัย	1.00	สอดคล้อง
8. สื่อการเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
9. การประเมินผล	0.80	สอดคล้อง
10. แผนการเรียนรู้ / ใบงาน		
10.1 แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจ	0.80	สอดคล้อง
10.2 แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัยและห่างไกลโรค	1.00	สอดคล้อง
10.3 แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ	1.00	สอดคล้อง
ความเหมาะสมในภาพรวม	1.00	สอดคล้อง

สรุปผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบ A-1 คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้วิจัย ผลการประเมิน พบว่า มีคะแนนความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 แสดงว่า คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้วิจัยมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

3.2 แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแล ผู้สูงอายุ ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของเครื่องมือนี้ มีรายละเอียดตามตาราง 21 ต่อไปนี้

ตาราง 21 ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของแผนการพัฒนาและขั้นตอนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
แผนและขั้นตอนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ			
สัปดาห์ที่ 1 ชั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (บทนำ สร้างสัมพันธภาพ และการกำหนด วัตถุประสงค์) 1 ครั้ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง 30 นาที	3.40	0.52	ปานกลาง
สัปดาห์ที่ 2 ชั้นวางแผนการเรียนรู้ 1 ครั้ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง	4.10	0.32	มาก
สัปดาห์ที่ 3 ชั้นดำเนินการค้นคว้า 3 ครั้ง ใช้เวลา 9 ชั่วโมง (เรียนรู้ด้วยตนเอง)	4.00	0.47	มาก
สัปดาห์ที่ 4 ชั้นสะท้อนคิด 1 ครั้ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง	3.80	0.42	มาก
สัปดาห์ที่ 5 ชั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ 1 ครั้ง ใช้เวลา 4 ชั่วโมง	4.00	0.00	มาก
สัปดาห์ที่ 6 ชั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ 1 ครั้ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง	3.90	0.32	มาก
รวมระยะเวลาในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น	3.20	0.42	ปานกลาง
- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเข้ากลุ่มจำนวน 5 ครั้ง เวลา 16 ชั่วโมง 30 นาที			
- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 3 ครั้ง เวลา 9 ชั่วโมง			
รวมการเรียนรู้ 8 ครั้ง 25 ชั่วโมง 30 นาที			

จากตาราง 21 พบว่า ทุกขั้นตอนในการดำเนินงานตามแผนการจัดการเรียนรู้มีเหมาะสม และสัปดาห์ที่ 2 ชั้นวางแผนการเรียนรู้ ขั้นตอนในสัปดาห์ที่ 3 ชั้นดำเนินการค้นคว้า และสัปดาห์ที่ 5 ชั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ มีความเหมาะสมในระดับสูงสุด คือ มีคะแนนเฉลี่ย 4.10 , 4.00 และ 4.00 ตามลำดับ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.32 , 0.47 และ 0.00 ตามลำดับ

ตาราง 22 ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องในแผนการพัฒนาและขั้นตอนพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

รายการประเมิน	ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
แผนและขั้นตอนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ		
สัปดาห์ที่ 1 ชั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (บทนำ สร้างสัมพันธภาพ และการกำหนดวัตถุประสงค์) 1 ครั้ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง 30 นาที	1.00	สอดคล้อง
สัปดาห์ที่ 2 ชั้นวางแผนการเรียนรู้ 1 ครั้ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง	0.80	สอดคล้อง
สัปดาห์ที่ 3 ชั้นดำเนินการค้นคว้า 3 ครั้ง ใช้เวลา 9 ชั่วโมง (เรียนรู้ด้วยตนเอง)	0.80	สอดคล้อง
สัปดาห์ที่ 4 ชั้นสะท้อนคิด 1 ครั้ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง	0.90	สอดคล้อง
สัปดาห์ที่ 5 ชั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ 1 ครั้ง ใช้เวลา 4 ชั่วโมง	0.90	สอดคล้อง
สัปดาห์ที่ 6 ชั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ 1 ครั้ง ใช้เวลา 3 ชั่วโมง	1.00	สอดคล้อง
รวมระยะเวลาในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น	1.00	สอดคล้อง
- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเข้ากลุ่ม จำนวน 5 ครั้ง เวลา 16 ชั่วโมง 30 นาที		
- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 3 ครั้ง เวลา 9 ชั่วโมง		
รวมการเรียนรู้ 8 ครั้ง 25 ชั่วโมง 30 นาที		

สรุปผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องในแผนการพัฒนา และขั้นตอนผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผลการประเมินพบว่า แผนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุในแต่ละสัปดาห์ มีคะแนนความสอดคล้อง ระหว่าง 0.80 – 1.00 แสดงว่า แผนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุมีความสอดคล้องกันทุกกระบวนการ

จากผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ ของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ สรุป ขั้นตอน รายละเอียดกิจกรรม จำนวนครั้งที่จัดกิจกรรม ระยะเวลาที่ใช้ และเครื่องมือในการวิจัยได้ดังตาราง 23 ดังนี้

ตาราง 23 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 1					
1.	ชั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S)	1.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ 1.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน	1 ครั้ง	30 นาที	- แบบ S-3 คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		1.3 การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการเรียนรู้ของตนเอง		1 ชั่วโมง	- แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง
				30 นาที	- แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 23 (ต่อ)

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
		1.4 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนเข้าร่วมวิจัย (ครั้งที่ 1)		1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
		1.1.5 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test)		30 นาที	- แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)
สัปดาห์ที่ 2					
2	ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D)	2.1 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 3					
3	ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)	3.1 ดำเนินกิจกรรมตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง)	3 ครั้ง	9 ชั่วโมง	- แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 4					
4	ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and)	4.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้อาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากันได้	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 5					
5	ขั้นแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K)	5.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้อาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM สูง-กลาง-ต่ำ ได้ 5.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ 2 ภายหลังการทำ Knowledge sharing คะแนน SLD-KM คละกัน (Post-Test วัดครั้งที่ 2)	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
				1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
สัปดาห์ที่ 6					
6	ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M)	6.1 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) - แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา

ข้อมูลดังแสดงในตาราง 23 ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยจัดแบ่งเครื่องมือออกเป็น 2 กลุ่ม ตามวัตถุประสงค์การใช้งาน คือ 1) เครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่างระหว่างดำเนินการวิจัย และ 2) เครื่องมือสำหรับประเมินประสิทธิภาพรูปแบบดังนี้

3.3 เครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่างระหว่างดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบ S-3 คู่มือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง 2) เครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของเครื่องมือนี้มีรายละเอียดตามตาราง 24 – 27 ต่อไปนี้

แบบ S-3 คู่มือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผลการตรวจสอบ ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของเครื่องมือนี้มีรายละเอียดตาม ตาราง 24 ต่อไปนี้

ตาราง 24 ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของแบบ S-3 คู่มือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	3.60	0.52	มาก
2. วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	4.10	0.32	มาก
3. เนื้อหาในการเรียนรู้	4.20	0.42	มาก
4. ผลที่คาดว่าจะได้รับภายหลังการเรียนรู้	4.20	0.42	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้	4.40	0.52	มาก
6. แผนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลและผู้สูงอายุ	4.20	0.42	มาก
7. ดำเนินการวิจัย	3.80	0.42	มาก
8. สื่อการเรียนรู้	3.20	0.42	ปานกลาง
9. การประเมินผล	4.20	0.42	มาก
10. แผนการเรียนรู้ / ใบบงาน			มาก
10.1 แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจ	4.00	0.47	มาก
10.2 แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัยและห่างไกลโรค	4.00	0.47	มาก
10.3 แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ	4.00	0.47	มาก
ความเหมาะสมในภาพรวม	4.10	0.32	มาก

จากตาราง 24 พบว่า แบบ S-3 คู่มือสำหรับกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความเหมาะสมในระดับมาก และหัวข้อกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X}=4.40$, S.D.=0.52) ส่วนหัวข้อ สื่อการเรียนรู้ มีความเหมาะสมปานกลาง ($\bar{X}=3.20$, S.D.= 0.42)

ตาราง 25 ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของ S-3 คู่มือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

รายการประเมิน	ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	0.80	สอดคล้อง
2. วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
3. เนื้อหาในการเรียนรู้	0.90	สอดคล้อง
4. ผลที่คาดว่าจะได้รับภายหลังการเรียนรู้	0.90	สอดคล้อง
5. กิจกรรมการเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
6. แผนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	1.00	สอดคล้อง
7. ดำเนินการวิจัย	0.80	สอดคล้อง
8. สื่อการเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
9. การประเมินผล	1.00	สอดคล้อง
10. แผนการเรียนรู้ / ใบบงาน		
10.1 แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจ	0.70	สอดคล้อง
10.2 แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัยและห่างไกลโรค	0.70	สอดคล้อง
10.3 แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ	0.80	สอดคล้อง
ความเหมาะสมในภาพรวม	1.00	สอดคล้อง

สรุปผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของ S-3 คู่มือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผลการประเมินพบว่า มีคะแนนความสอดคล้องระหว่าง 0.70 – 1.00 แสดงว่า คู่มือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง มีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

3.4 เครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง 2) แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 3) แบบ S-6 แบบบันทึกการวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (แบบ S-6.1 แบบบันทึกสัญญาทางการเรียนสำหรับกลุ่มตัวอย่าง และแบบ S-6.2 แบบประเมินการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียน) 4) แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง และ 5) แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของเครื่องมือนี้มีรายละเอียดตาม ตาราง 26 ต่อไปนี้

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของเครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง			
1. ความสามารถในการช่วยเหลือผู้อื่นเกี่ยวกับการเรียนรู้ครั้งนี้	4.20	0.42	มาก
2. ยากได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นเกี่ยวกับการเรียนรู้ในครั้งนี้	4.70	0.48	มากที่สุด
3. คุณลักษณะที่คิดว่าท่านมีความพร้อมในการเรียนรู้	4.50	0.53	มากที่สุด
4. คุณลักษณะของท่านที่คิดว่าจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ในครั้งนี้	4.80	0.42	มากที่สุด
5. ความคาดหวังจะได้รับอะไรจากการเรียนรู้ครั้งนี้	4.50	0.53	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรวม แบบ S-2	4.60	0.53	มากที่สุด
แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง			
1. บันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.50	0.53	มากที่สุด
แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง			
แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ			
แบบ S-6.1 แบบบันทึกสัญญาทางการเรียนสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัย			
1. กำหนดวันเริ่มทำสัญญา และวันสิ้นสุดสัญญา	5.00	0.00	มากที่สุด
2. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.70	0.48	มากที่สุด
3. กำหนดประเด็นที่ศึกษา /เนื้อหา	4.20	0.42	มาก
4. กำหนดวัน/เวลา	4.40	0.52	มาก
5. กำหนดกิจกรรม/แหล่งเรียนรู้การเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
6. ระบุผลการปฏิบัติ	4.50	0.53	มากที่สุด
7. ระบุหลักฐาน/ผลงานแสดงการศึกษาค้นคว้า	4.60	0.52	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยแบบ S-6.1	4.40	0.52	มาก
แบบ S-6.2 แบบประเมินการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียน			
1. จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้ง (ประเด็นประเมินประกอบด้วย มีความชัดเจน มีความละเอียดรอบคอบ มีความสอดคล้องกับหลักวิชาการและมีความเป็นไปได้)	4.60	0.52	มากที่สุด
2. ประเด็นที่ศึกษา (ประเด็นประเมิน ประกอบด้วย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และมีความเป็นไปได้)	4.30	0.48	มาก
3. กิจกรรมการเรียนรู้ (ประเด็นประเมิน ประกอบด้วย มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ กิจกรรมต่างๆสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และระยะเวลาดำเนินการเหมาะสม)	4.30	0.48	มาก
4. แหล่งสำหรับเรียนรู้ (ประเด็นประเมิน ประกอบด้วย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ มีความน่าเชื่อถือ สอดคล้องกับผู้สืบค้น สามารถทำได้จริง และมีปริมาณเพียงพอ)	4.70	0.48	มากที่สุด
5. หลักฐานการเรียนรู้(ประเด็นประเมิน ประกอบด้วย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีความชัดเจน และมีปริมาณเพียงพอ)	4.50	0.53	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ยรวมแบบ S-6.2	4.40	0.52	มาก
แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง			
1. กำหนดเรื่อง และวันสิ้นสุดสัญญา	4.70	0.48	มากที่สุด
2. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.20	0.42	มาก
3. กำหนดประเด็นที่ศึกษา /เนื้อหา	4.30	0.48	มาก
4. กำหนดวัน/เวลาที่ดำเนินการเสร็จ	4.60	0.52	มากที่สุด
5. กำหนดผลการดำเนินการ	5.00	0.00	มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย แบบ S-7	4.30	0.48	มาก

ตาราง 26 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง			
1. วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่พบในการดูแลผู้สูงอายุ	4.20	0.42	มาก
2. คัดเลือกปัญหาที่กลุ่มเห็นว่าสำคัญที่สุด	4.30	0.48	มาก
3. วิเคราะห์สาเหตุของการเกิดปัญหา	4.40	0.52	มาก
4. วิเคราะห์องค์ความรู้เพื่อแก้ไขปัญหา	4.40	0.52	มาก
คะแนนเฉลี่ย แบบ S-8	4.40	0.52	มาก

จากตาราง 26 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของเครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่างทุกชนิดมีความเหมาะสมในระดับมาก ถึง มากที่สุด ดังต่อไปนี้ **แบบ S-2** แบบสำรวจตนเอง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.60$, S.D.= 0.53) **แบบ S-5** แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่างมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.50$, S.D.= 0.53) **แบบ S-6.1** แบบบันทึกสัญญาทางการเรียนสำหรับกลุ่มตัวอย่างมีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X}=4.40$, S.D.= 0.52) **แบบ S-6.2** มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.52) **แบบ S-7** แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.48) **แบบ S-8** แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.52)

ตาราง 27 ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

รายการประเมิน	ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง		
1. ความสามารถในการช่วยเหลือผู้อื่นเกี่ยวกับการเรียนรู้ครั้งนี้	1.00	สอดคล้อง
2. อยากได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นเกี่ยวกับการเรียนรู้ในครั้งนี้	1.00	สอดคล้อง
3. คุณลักษณะที่คิดว่าท่านมีความพร้อมในการเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
4. คุณลักษณะของท่านที่คิดว่าจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ในครั้งนี้	1.00	สอดคล้อง
5. ความคาดหวังจะได้รับอะไรจากการเรียนรู้ในครั้งนี้	1.00	สอดคล้อง
คะแนนเฉลี่ย แบบ S-2	1.00	สอดคล้อง
แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง		
1. บันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์ที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง	1.00	สอดคล้อง
คะแนนเฉลี่ย แบบ S-5	1.00	สอดคล้อง

ตาราง 27 (ต่อ)

รายการประเมิน	ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ		
แบบ S-6.1 แบบบันทึกสัญญาทางการเรียนสำหรับกลุ่มตัวอย่าง		
1. กำหนดวันเริ่มทำสัญญา และวันสิ้นสุดสัญญา	1.00	สอดคล้อง
2. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
3. กำหนดประเด็นที่ศึกษา /เนื้อหา	0.80	สอดคล้อง
4. กำหนดวัน/เวลา	0.70	สอดคล้อง
5. กำหนดกิจกรรม/แหล่งเรียนรู้การเรียนรู้	1.00	สอดคล้อง
6. ระบุผลการปฏิบัติ	0.90	สอดคล้อง
7. ระบุหลักฐาน/ผลงานแสดงการศึกษาค้นคว้า	1.00	สอดคล้อง
คะแนนเฉลี่ย แบบ S-6.1	1.00	สอดคล้อง
แบบ S-6.2 แบบประเมินการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียน		
1. จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้ง (ประเด็นประเมิน ประกอบด้วย มีความชัดเจน มีความละเอียดรอบคอบ มีความสอดคล้องกับหลักวิชาการ และมีความเป็นไปได้)	1.00	สอดคล้อง
2. ประเด็นที่ศึกษา (ประเด็นประเมิน ประกอบด้วย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และมีความเป็นไปได้)	0.80	สอดคล้อง
3. กิจกรรมการเรียนรู้ (ประเด็นประเมิน ประกอบด้วย มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ กิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และระยะเวลาดำเนินการเหมาะสม)	1.00	สอดคล้อง
4. แหล่งสำหรับเรียนรู้ (ประเด็นประเมิน ประกอบด้วย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ มีความน่าเชื่อถือ สะดวกต่อผู้สืบค้น สามารถทำได้จริง และมีปริมาณเพียงพอ)	1.00	สอดคล้อง
5. หลักฐานการเรียนรู้(ประเด็นประเมิน ประกอบด้วย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีความชัดเจน และมีปริมาณเพียงพอ)	1.00	สอดคล้อง
คะแนน เฉลี่ย แบบ S-6.2	1.00	สอดคล้อง
แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง		
1. กำหนดเรื่อง และวันสิ้นสุดสัญญา	1.00	สอดคล้อง
2. กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้	0.90	สอดคล้อง
3. กำหนดประเด็นที่ศึกษา /เนื้อหา	0.90	สอดคล้อง
4. กำหนดวัน/เวลาที่ดำเนินการเสร็จ	0.90	สอดคล้อง
5. กำหนดผลการดำเนินการ	1.00	สอดคล้อง
คะแนน เฉลี่ย แบบ S-7	1.00	สอดคล้อง
แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง		
1. วิเคราะห์ประเด็นปัญหาที่พบในการดูแลผู้สูงอายุ	0.70	สอดคล้อง
2. คัดเลือกปัญหาที่กลุ่มเห็นว่าสำคัญที่สุด	0.70	สอดคล้อง
3. วิเคราะห์สาเหตุของการเกิดปัญหา	0.80	สอดคล้อง
4. วิเคราะห์ห้วงค์ความรู้เพื่อแก้ไขปัญหา	1.00	สอดคล้อง
คะแนน เฉลี่ย แบบ S-8	0.70	สอดคล้อง

สรุปผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องในเรื่องเครื่องมือสำหรับกลุ่มตัวอย่างดังรายละเอียดต่อไปนี้

แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง ผลการประเมินพบว่า แบบสำรวจตนเอง มีคะแนนความสอดคล้องทุกข้อ เท่ากับ 1.00 แสดงว่า แบบสำรวจทั้งฉบับมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผลการประเมินพบว่า การกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนความสอดคล้องทุกข้อ เท่ากับ 1.00 แสดงว่า แบบบันทึกทั้งฉบับมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. **แบบ S-6.1 แบบบันทึกสัญญาทางการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง** ผลการประเมิน พบว่า แบบบันทึกสัญญาทางการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่างทุกข้อ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.70 – 1.00 แสดงว่า แบบบันทึกทั้งฉบับมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

2. **แบบ S-6.2 แบบประเมินการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียนรู้** ผลการประเมินพบว่า แบบประเมินการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียนรู้ ทุกข้อ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 แสดงว่า แบบบันทึกทั้งฉบับมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผลการประเมินพบว่า แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ทุกข้อ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.90-1.00 แสดงว่า แบบบันทึกทั้งฉบับมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ผลการประเมินพบว่า แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ทุกข้อ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.70-1.00 แสดงว่า แบบบันทึกทั้งฉบับมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

สรุปเครื่องมือสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัย ภายใต้งานวิจัย รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ทุกฉบับ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.70-1.00 แสดงว่า แบบประเมินทุกฉบับมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนา ประกอบด้วย

- 1) แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
- 2) แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) 3) แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา ผลการตรวจสอบความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของเครื่องมือนี้มีรายละเอียดตาม ตาราง 28 ต่อไปนี้

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการ
พัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ			
1. ข้อบ่งชี้ 1 สัมผัสใจเรียนรู้ด้วยตนเอง รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 1-2	3.70	0.48	มาก
2. ข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเองรวม 5 ข้อ วิเคราะห์คะแนน ข้อ 3-7	3.80	0.42	มาก
3. ข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่าง ชัดเจน รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 8-10	3.70	0.48	มาก
4. ข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 11-13	3.90	0.57	มาก
5. ข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนน ข้อ 14-16	3.50	0.53	มาก
6. ข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนน ข้อ 17-19	3.60	0.52	มาก
7. ข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง รวม 5 ข้อ วิเคราะห์คะแนน ข้อ 20-24	3.70	0.48	มาก
8. ข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง รวม 4 ข้อ วิเคราะห์ คะแนนข้อ 25-28	3.80	0.42	มาก
9. ข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 29-31	3.80	0.42	มาก
10. ข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 32-33	3.30	0.48	ปานกลาง
11. ข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 34-35	3.20	0.42	ปานกลาง
12. ข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 36-38	3.90	0.32	มาก
13. ข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ รวม 2 ข้อ วิเคราะห์ คะแนนข้อ 39-40	3.70	0.48	มาก
14. ข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ รวม 4 ข้อ วิเคราะห์คะแนน ข้อ 41-44	3.50	0.53	มาก
15. ข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม รวม 2 ข้อ วิเคราะห์ คะแนน ข้อ 45-46	3.80	0.42	มาก
16. ข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 47-49	3.60	0.52	มาก
17. ข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท รวม 2 ข้อ วิเคราะห์ คะแนน ข้อ 50-51	3.70	0.48	มาก
คะแนนเฉลี่ย แบบ S-1	3.60	0.52	มาก
แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) แบ่งเป็นข้อสอบ 3 บท บทละ 10 ข้อ ดังนี้			
แบบ S-4.1 แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การ เปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ	4.00	0.67	มาก
แบบ S-4.2 แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง อาหารที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ	4.20	0.79	มาก

ตาราง 28 (ต่อ)

รายการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความเหมาะสม
แบบ S-4.3 แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การออกกำลังกายที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ	4.00	0.67	มาก
คะแนนเฉลี่ย แบบ S-4	4.00	0.47	มาก
แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา			
1. ด้านผู้วิจัย (ประกอบด้วย ยอมรับประสบการณ์ความรู้ที่ท่านมี ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ยึดหยุ่นตามความต้องการท่าน เพิ่มแรงกระตุ้นให้ท่านเรียนรู้ และนำแหล่งค้นหาข้อมูล และนำวิธีการเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้อย่างเหมาะสม และยกตัวอย่างได้เหมาะสมตามสภาพชีวิตจริงของกลุ่ม)	4.00	0.47	มาก
2. ด้านกิจกรรมการพัฒนา (ประกอบด้วย ขั้นตอนการเรียนรู้มีความชัดเจน ขั้นตอนการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ แหล่งความรู้มีความเหมาะสม และการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถทำได้จริง)	4.10	0.57	มาก
3. ด้านเอกสาร / สื่อ ประกอบการพัฒนา (ประกอบด้วย เอกสารอ่านชัดเจน ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับวัยผู้ใหญ่ และผู้ช่วยวิจัยอธิบายรายละเอียดได้ชัดเจน)	3.20	0.42	ปานกลาง
4. ด้านความเหมาะสมเกี่ยวกับสถานที่/บรรยากาศ (ประกอบด้วย สถานที่ใช้จัดกิจกรรมเหมาะสม และบรรยากาศการจัดกิจกรรมเป็นกันเอง)	4.20	0.42	มาก
5. ด้านการประเมินผลการพัฒนา (ประกอบด้วย มีการประเมินผลอย่างชัดเจน และ มีการแจ้งผลให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบเพื่อแก้ไขอย่างต่อเนื่อง)	3.80	0.42	มาก
6. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ (ประกอบด้วย สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ได้จริง และ เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม)	3.90	0.74	มาก
คะแนนเฉลี่ย แบบ S-9	3.80	0.42	มาก

สรุปผลค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก คือ ข้อคำถามในข้อบ่งชี้ที่ 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 14, 15, 16, 17 และข้อมูลภาพรวม โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.50 – 3.90 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.42 – 0.57 และผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง คือ ข้อคำถามในข้อบ่งชี้ที่ 10 และ ข้อ 11 โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.20 – 3.30 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.42 – 0.48 โดย ข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ และ ข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.57) และ ($\bar{X} = 3.90$, S.D. = 0.32) ตามลำดับ ส่วน ข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ มีค่าเฉลี่ยปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.42) สรุปคือ แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ มีความเหมาะสมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าข้อคำถามทุกบท ประกอบด้วย **แบบ S-4.1** แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ **แบบ S-4.2** แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่องอาหารที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ และ **แบบ S-4.3** แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่องการออกกำลังกาย ที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ มีความเหมาะสมในระดับมาก โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.00 – 4.20 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.47– 0.79 โดย **แบบ S-4.2** มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.79) ส่วน **แบบ S-4.1** และ **แบบ S-4.3** มีค่าเฉลี่ยเหมาะสมเท่ากันในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.67) สรุปคือแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) มีความเหมาะสมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา ผู้เชี่ยวชาญเห็นว่า มีความเหมาะสมในระดับมาก คือ ด้านผู้วิจัย ด้านกิจกรรมการพัฒนา ด้านเอกสาร / สื่อ ประกอบการพัฒนา ด้านความเหมาะสมกับสถานที่/บรรยากาศ ด้านการประเมินผลการพัฒนา ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และ ข้อมูลภาพรวม โดยมีระดับคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 3.80 – 4.20 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.42 – 0.74 และผู้เชี่ยวชาญเห็นว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง คือ ด้านเอกสาร/สื่อ ประกอบการพัฒนา โดยมีระดับคะแนน 3.20 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.422 โดย ด้านความเหมาะสมกับสถานที่/บรรยากาศ มีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.42) ส่วน ด้านเอกสาร/สื่อ ประกอบการพัฒนา มีค่าเฉลี่ยเหมาะสมในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.20$, S.D. = 0.42) สรุปคือ แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา มีความเหมาะสมสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง

สรุปผลค่าเฉลี่ยคะแนนความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ 3 ชนิดประกอบด้วย แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) และแบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา อยู่ในระดับมาก และมากที่สุด สรุปได้ว่า เครื่องมือทั้งหมดดังกล่าวมีความเหมาะสม เพื่อเก็บข้อมูลในการทำวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ตาราง 29 ผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบ
การพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

รายการประเมิน	ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ		
1. ข้อบ่งชี้ 1 สมัยใจใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเอง รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 1-2	0.90	สอดคล้อง
2. ข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเองรวม 5 ข้อ วิเคราะห์คะแนน ข้อ 3-7	0.80	สอดคล้อง
3. ข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 8-10	0.90	สอดคล้อง
4. ข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 11-13	0.90	สอดคล้อง
5. ข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนน ข้อ 14-16	0.90	สอดคล้อง
6. ข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 17-19	0.80	สอดคล้อง
7. ข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง รวม 5 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 20-24	1.00	สอดคล้อง
8. ข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง รวม 4 ข้อ วิเคราะห์ คะแนนข้อ 25-28	0.90	สอดคล้อง
9. ข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 29-31	0.80	สอดคล้อง
10. ข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 32-33	1.00	สอดคล้อง
11. ข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 34-35	0.80	สอดคล้อง
12. ข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 36-38	0.80	สอดคล้อง
13. ข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ รวม 2 ข้อ วิเคราะห์ คะแนนข้อ 39-40	0.80	สอดคล้อง
14. ข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ รวม 4 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 41-44	1.00	สอดคล้อง
15. ข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 45-46	1.00	สอดคล้อง
16. ข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 47-49	1.00	สอดคล้อง
17. ข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 50-51	0.70	สอดคล้อง
คะแนนเฉลี่ย แบบ S-1	0.70	สอดคล้อง

ตาราง 29 (ต่อ)

รายการประเมิน	ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)	ความหมาย
แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) แบ่งเป็นข้อสอบ 3 บท บทละ 10 ข้อ ดังนี้		
แบบ S-4.1 แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ	1.00	สอดคล้อง
แบบ S-4.2 แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง อาหารที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ	1.00	สอดคล้อง
แบบ S-4.3 แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การออกกำลังกายที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ	1.00	สอดคล้อง
คะแนนเฉลี่ย แบบ S-4	1.00	สอดคล้อง
แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา		
1. ด้านผู้วิจัย (ประกอบด้วย ยอมรับประสบการณ์ความรู้ที่ท่านมี ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ยึดหยุ่นตามความต้องการท่าน เพิ่มแรงกระตุ้นให้ท่านเรียนรู้ แนะนำแหล่งค้นหาข้อมูล แนะนำวิธีการเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้อย่างเหมาะสม และ ยกตัวอย่างได้เหมาะสมตามสภาพชีวิตจริงของกลุ่ม)	1.00	สอดคล้อง
2. ด้านกิจกรรมการพัฒนา (ประกอบด้วย ขั้นตอนการเรียนรู้มีความชัดเจน ขั้นตอนการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ แหล่งความรู้มีความเหมาะสม และการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถทำได้จริง)	0.90	สอดคล้อง
3. ด้านเอกสาร / สื่อ ประกอบการพัฒนา (ประกอบด้วย เอกสารอ่านชัดเจน ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับวัยผู้ใหญ่ และผู้ช่วยวิจัยอธิบายรายละเอียดได้ชัดเจน)	0.70	สอดคล้อง
4. ด้านความเหมาะสมกับสถานที่/บรรยากาศ (ประกอบด้วย สถานที่ใช้จัดกิจกรรมเหมาะสม และบรรยากาศการจัดกิจกรรมเป็นกันเอง)	0.90	สอดคล้อง
5. ด้านการประเมินผลการพัฒนา (ประกอบด้วย มีการประเมินผลอย่างชัดเจน และ มีการแจ้งผลให้กลุ่มตัวอย่างทราบเพื่อแก้ไขอย่างต่อเนื่อง)	0.90	สอดคล้อง
6. ด้านประโยชน์ที่ได้รับ (ประกอบด้วย สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ได้จริง และ เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม)	0.90	สอดคล้อง
คะแนนเฉลี่ย แบบ S-9	0.90	สอดคล้อง

สรุปผลการประเมินดัชนีความสอดคล้องในของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผลการประเมินพบว่า แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ทุกข้อ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.70 – 1.00 แสดงว่า แบบประเมินคุณลักษณะทั้งฉบับมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) แบ่งเป็นข้อสอบ 3 บท บทละ 10 ข้อ ผลการประเมินพบว่า แบบสอบถามทุกบท มีคะแนนความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 แสดงว่า แบบสอบถามทั้งฉบับ มีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา ผลการประเมิน พบว่าแบบประเมินทุกส่วน มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.70-1.00 แสดงว่า แบบประเมินทั้งฉบับมีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

สรุปเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ทุกฉบับ มีคะแนนความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.70 – 1.00 แสดงว่า แบบประเมินทุกฉบับ มีความสอดคล้องกันในทุกกระบวนการ

จากตาราง 19 ถึง ตาราง 29 แสดงให้เห็นว่า เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัยครั้งนี้ มีความเหมาะสม ความสอดคล้องกัน สามารถนำเครื่องมือดังกล่าวข้างต้นไปทำการทดลองจริงได้ อย่างมีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการศึกษานำร่อง (Try Out)

จากการนำรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุไปศึกษานำร่อง เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ก่อนนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานำร่องซึ่งมีลักษณะคล้ายกลุ่มตัวอย่างทุกประการ จำนวน 18 คน ภายหลังจากการศึกษานำร่องทำการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยใช้เครื่องมือ ประกอบด้วย แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) และแบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งจากการศึกษานำร่อง ปรากฏผลการประเมินดังแสดงไว้ใน ตาราง 30 – 33 ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ตาราง 30 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากการศึกษานำร่อง

ประเด็นการประเมิน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้	18.94	4.87	17.83	6.75	22.22	3.92	23.72	3.12
1. ข้อบ่งชี้ 1 สมัยใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.06	1.59	3.11	1.64	4.56	1.04	4.56	0.92
2. ข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเองรวม	10.11	2.78	9.28	3.53	10.94	2.01	11.94	2.01
3. ข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	5.78	1.52	5.44	2.12	6.72	1.53	7.22	0.94

ตาราง 30 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง	25.83	5.17	25.89	8.25	30.28	4.11	32.61	3.62
4. ข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ	5.39	2.06	5.67	2.06	6.72	1.32	6.78	1.35
5. ข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	5.39	1.58	5.33	1.91	6.11	1.45	6.89	0.96
6. ข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	6.22	1.35	5.72	1.71	6.61	0.78	7.33	0.91
7. ข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	8.83	2.26	9.17	3.35	10.83	1.89	11.61	1.79
องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้	30.00	7.99	29.33	9.82	33.72	6.54	36.89	6.31
8. ข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง	8.28	2.63	7.94	2.46	8.83	1.86	9.67	1.85
9. ข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้	6.17	1.65	5.72	1.84	6.39	1.15	6.94	1.59
10. ข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้	3.78	1.35	3.39	1.34	4.11	1.18	4.61	0.98
11. ข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ	3.61	1.46	3.50	1.47	4.00	1.09	4.61	0.85
12. ข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้	4.56	1.82	5.28	2.42	6.33	1.46	6.67	1.41
13. ข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำเสนอประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้	3.61	1.04	3.50	1.54	4.06	1.26	4.39	0.85
องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้	24.89	5.11	22.83	6.99	26.11	3.95	27.67	3.05
14. ข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้	9.89	2.76	9.22	2.60	10.33	1.75	10.72	1.57
15. ข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม	4.00	1.46	3.61	1.69	4.22	1.26	4.67	0.97
16. ข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้	6.17	1.34	6.17	2.07	7.06	1.26	7.39	1.04
17. ข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท	4.83	1.34	3.83	1.69	4.50	1.50	4.89	0.96
ค่าเฉลี่ยคะแนนโดยรวม	99.67	19.65	95.89	30.46	112.33	16.67	120.89	13.32

ผลการประเมินคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่องแปลผลได้ ดังนี้

1. พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่อง ในการประเมินครั้งที่ 3 (ภายหลังเสร็จสิ้นขั้นสะท้อนคิด) และการประเมินครั้งที่ 4 (ภายหลังเสร็จสิ้นขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้) มีระดับคะแนนสูงขึ้นทั้ง 2 ครั้ง เมื่อเปรียบเทียบกับประเมินครั้งที่ 1 (ก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย)

2. พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่อง ในการประเมินครั้งที่ 2 (ภายหลังเสร็จสิ้น ขั้นตอนในการค้นคว้าด้วยตนเอง) มีระดับคะแนนต่ำลง เมื่อเปรียบเทียบกับประเมินครั้งที่ 1 (ก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย)

จากการวิเคราะห์ผลคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่อง ในการประเมินครั้งที่ 2 โดยนำคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัยซึ่งจากผลการวิจัยทำให้ทราบว่าคะแนนดังกล่าวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคะแนนมากขึ้น หรือลดลงของคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ในการประเมินครั้งที่ 2 , 3 , และ 4 โดยแยกกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) กลุ่มที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ระดับสูง (SDL-KM สูง) คือ มีระดับคะแนนมากกว่า 110 คะแนนขึ้นไป 2) กลุ่มที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ระดับปานกลาง (SDL-KM ปานกลาง) คือ มีระดับคะแนนอยู่ระหว่าง 90-110 คะแนน และ 3) กลุ่มที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ระดับต่ำ (SDL-KM ต่ำ) คือ มีระดับคะแนนต่ำกว่า 90 คะแนนลงมา ซึ่งผลการวิเคราะห์ ดังรายละเอียดในตาราง 31 – 33

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ แยกกลุ่มสูง กลุ่มกลาง และกลุ่มต่ำ ดังรายละเอียดตามตาราง 31 – 33

ตาราง 31 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากการศึกษา นำร่อง ครั้งที่ 2 กลุ่มระดับสูง

ประเด็นการประเมิน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้	23.38	3.20	23.50	2.20
1. ข้อบ่งชี้ 1 สม่ครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	4.25	1.17	4.38	0.92
2. ข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	12.25	2.32	12.13	1.46
3. ข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	6.88	0.99	7.00	0.76
องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง	30.25	2.87	33.00	1.60
4. ข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ	6.88	1.36	7.25	1.17
5. ข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	6.25	1.39	6.88	1.13
6. ข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	6.63	1.51	7.00	0.76
7. ข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	10.50	1.85	11.88	0.64

ตาราง 31 (ต่อ)

ประเด็นการประเมิน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้	37.50	2.67	38.38	2.39
8. ข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง	10.50	1.20	10.13	0.84
9. ข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้	7.50	1.41	7.38	0.74
10. ข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้	5.00	0.76	4.50	1.07
11. ข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ	4.63	0.52	4.50	0.93
12. ข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้	5.75	1.28	7.25	0.46
13. ข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้	4.13	1.23	4.63	0.74
องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้	27.38	3.11	27.88	2.30
14. ข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้	10.63	1.69	10.50	1.19
15. ข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้อย่างเหมาะสม	4.75	1.17	4.88	0.64
16. ข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้	7.00	0.76	7.75	0.71
17. ข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท	5.00	1.31	4.75	0.89
ค่าเฉลี่ยคะแนนโดยรวม	118.50	7.80	122.75	6.69

สรุปค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ : ระดับสูง พบว่า คะแนนประเมินครั้งที่ 2 (ภายหลังเสร็จสิ้นขั้นตอนดำเนินการค้นคว้าด้วยตนเอง) เมื่อเปรียบเทียบกับประเมินครั้งที่ 1 (ก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย) พบว่า คะแนนทุกองค์ประกอบ และข้อบ่งชี้ส่วนใหญ่มีระดับคะแนนสูงขึ้น ยกเว้น ข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง ข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง ข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ ข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ ข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ ข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ และ ข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท แต่ข้อบ่งชี้ที่มีคะแนนลดลง ส่วนใหญ่ก็มีค่าใกล้เคียงกับคะแนนประเมินครั้งที่ 1 (ก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย) เป็นส่วนใหญ่

ตาราง 32 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากการศึกษาในาร่อง ครั้งที่ 2 กลุ่มระดับปานกลาง

ประเด็นการประเมิน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้	16.25	3.30	19.50	1.92
1. ข้อบ่งชี้ 1 สนุกใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	2.50	1.29	3.25	0.96
2. ข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	8.50	2.89	10.00	1.83
3. ข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	5.25	0.96	6.25	0.96
องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง	25.75	0.96	27.25	2.87
4. ข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ	5.50	1.29	5.75	0.96
5. ข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	5.00	1.41	5.25	1.50
6. ข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	6.50	1.00	6.25	0.50
7. ข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	8.75	0.96	10.00	2.16
องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้	26.50	2.65	28.50	3.42
8. ข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง	7.25	2.06	7.50	1.92
9. ข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้	5.75	0.96	5.50	0.58
10. ข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้	2.75	1.26	2.75	0.96
11. ข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ	2.75	0.96	3.50	0.58
12. ข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้	4.25	0.96	5.75	0.50
13. ข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้	3.75	0.50	3.50	1.00
องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้	26.75	3.78	26.00	4.16
14. ข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้	10.75	1.89	10.50	2.38
15. ข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม	4.25	0.50	4.00	0.82
16. ข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้	6.75	0.96	7.00	0.82
17. ข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท	5.00	1.41	4.50	1.00
ค่าเฉลี่ยคะแนนโดยรวม	95.25	1.71	101.25	4.11

สรุปค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ : ระดับปานกลาง พบว่าคะแนนประเมินครั้งที่ 2 (ภายหลังเสร็จสิ้นขั้นตอนการค้นคว้าด้วยตนเอง) เมื่อเปรียบเทียบกับประเมินครั้งที่ 1 (ก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย) พบว่า คะแนนทุกองค์ประกอบ และข้อบ่งชี้ส่วนใหญ่มีระดับคะแนนสูงขึ้น ยกเว้น องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ ข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ ข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ ข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ ข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม และข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท โดยแต่ข้อบ่งชี้ที่มีคะแนนลดลงส่วนใหญ่ก็มีค่าใกล้เคียงกับคะแนนประเมินครั้งที่ 1 (ก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย) เป็นส่วนใหญ่

ตาราง 33 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ จากการศึกษาหน้าร่อง ครั้งที่ 2 กลุ่มระดับต่ำ

ประเด็นการประเมิน	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้	14.83	1.47	9.17	1.47
1. ข้อบ่งชี้ 1 สม่ครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	1.83	1.67	1.33	1.03
2. ข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	8.33	0.82	5.00	1.41
3. ข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	4.67	1.51	2.83	1.17
องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง	20.00	2.61	15.50	3.27
4. ข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ	3.33	1.51	3.50	1.52
5. ข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	4.50	1.52	3.33	0.82
6. ข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	5.50	1.23	3.67	1.03
7. ข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	6.67	1.37	5.00	1.67
องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้	22.33	5.68	17.83	4.79
8. ข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง	6.00	2.00	5.33	1.21
9. ข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้	4.67	0.52	3.67	1.03
10. ข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้	2.83	0.41	2.33	0.52
11. ข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ	2.83	1.84	2.17	1.47
12. ข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้	3.17	1.94	2.33	1.63
13. ข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้	2.83	0.75	2.00	1.41
องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้	20.33	5.39	14.00	2.53
14. ข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้	8.33	3.93	6.67	2.42
15. ข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม	2.83	1.60	1.67	1.21
16. ข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้	4.67	0.82	3.50	0.55
17. ข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท	4.50	1.52	2.17	1.72
ค่าเฉลี่ยคะแนนโดยรวม	77.50	7.58	56.50	6.44

สรุปค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ : ระดับต่ำ พบว่าคะแนนประเมินครั้งที่ 2 (ภายหลังเสร็จสิ้นขั้นตอนการค้นคว้าด้วยตนเอง) เมื่อเปรียบเทียบกับประเมินครั้งที่ 1 (ก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย) พบว่า คะแนนทุกองค์ประกอบ และข้อบ่งชี้ส่วนใหญ่มีระดับคะแนนต่ำลง ยกเว้น ข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ แสดงว่า ผู้ที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ : ระดับต่ำ (ระดับคะแนน SDL-KM น้อยกว่า 90 คะแนน) มีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองต่ำด้วยเช่นกัน กลุ่มนี้ จึงไม่เหมาะสมที่จะเข้าร่วมโครงการวิจัยภายใต้ รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ซึ่งกลุ่มตัวอย่างต้องมี

ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และมีความสามารถในการนำประสบการณ์มา เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สรุปคือผู้วิจัยจะคัดออกสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้จากการประเมินครั้งที่ 1 (ก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย) ต่ำกว่า 90 คะแนนโดยไม่นำเข้าร่วมโครงการวิจัย

3. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนความรู้เรื่องความสามารถ ในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) ดังรายละเอียดตามตาราง 34

ตาราง 34 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) จากการศึกษาในร่อง

ประเด็นการประเมิน	Pre Test		Post Test	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
แบบ S-4.1 แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ	4.28	1.18	5.78	1.67
- กลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM สูง	5.13	1.13	7.25	1.04
- กลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM ปานกลาง	3.50	0.58	5.50	0.58
- กลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM ต่ำ	3.67	0.82	4.00	0.63
แบบ S-4.2 แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง อาหารที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ	4.44	1.09	6.17	1.54
- กลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM สูง	5.00	1.07	7.50	0.93
- กลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM ปานกลาง	3.50	0.58	5.50	0.58
- กลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM ต่ำ	4.33	1.03	4.83	1.17
แบบ S-4.3 แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การออกกำลังกายที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ	4.78	0.88	6.56	1.82
- กลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM สูง	4.88	1.13	8.00	0.93
- กลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM ปานกลาง	4.50	0.58	7.00	0.00
- กลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM ต่ำ	4.83	0.75	4.33	0.82
รวมคะแนนสอบถามความรู้	13.50	2.43	18.50	4.58
- กลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM สูง	15.00	2.62	22.75	1.75
- กลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM ปานกลาง	11.50	0.58	18.00	1.16
- กลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM ต่ำ	12.83	1.72	13.17	1.72

ผลการประเมินคะแนนความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) ของกลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่องแปลผลได้ดังนี้ คือ กลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่องทั้งกลุ่มที่มีคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ : ระดับสูง ระดับปานกลาง และระดับต่ำ พบว่า คะแนนความรู้ เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย และคะแนนภายหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัย ในทุกกลุ่มมีระดับคะแนนสูงขึ้น

ทั้งสามกลุ่ม จากข้อมูลการวิจัยศึกษานำร่องแสดงว่าเมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการวิจัยนี้ กลุ่มตัวอย่างทุกคนจะมีระดับคะแนนความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้านสูงขึ้นเป็นส่วนใหญ่

4. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนประเมินความพึงพอใจ รูปแบบการพัฒนา ดังรายละเอียดตาม ตาราง 35

ตาราง 35 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คะแนนประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนาจากการศึกษานำร่อง

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านผู้วิจัย	28.22	1.52	มาก
1. ยอมรับประสบการณ์ความรู้ที่ท่านมี	4.11	0.58	มาก
2. ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.11	0.58	มาก
3. ยืดหยุ่นตามความต้องการท่าน	4.44	0.51	มาก
4. เพิ่มแรงกระตุ้นให้ท่านเรียนรู้	4.33	0.49	มาก
5. แนะนำแหล่งค้นหาข้อมูล	3.83	0.62	มาก
6. แนะนำวิธีการเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้อย่างเหมาะสม	3.78	0.43	มาก
7. ยกตัวอย่างได้เหมาะสมตามสภาพชีวิตจริงของกลุ่ม	3.61	0.70	มาก
ด้านกิจกรรมการพัฒนา	15.61	1.72	มาก
8. ขั้นตอนการเรียนรู้มีความชัดเจน	3.83	0.79	มาก
9. ขั้นตอนการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่	4.22	0.65	มาก
10. แหล่งความรู้มีความเหมาะสม	3.61	0.50	มาก
11. การเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถทำได้จริง	3.94	0.64	มาก
ด้านเอกสาร / สื่อ ประกอบการพัฒนา	11.50	1.04	มาก
12. เอกสารอ่านชัดเจน	3.44	0.51	ปานกลาง
13. ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ใหญ่	3.56	0.51	มาก
14. ผู้ช่วยวิจัยอธิบายรายละเอียดได้ชัดเจน	4.50	0.51	มาก
ด้านความเหมาะสมกับสถานที่/บรรยากาศ	8.61	1.09	มาก
15. สถานที่ใช้จัดกิจกรรมเหมาะสม	4.28	0.67	มาก
16. บรรยากาศการจัดกิจกรรมเป็นกันเอง	4.33	0.74	มาก
ด้านการประเมินผลการพัฒนา	8.83	0.86	มาก
17. มีการประเมินผลอย่างชัดเจน	4.44	0.51	มาก
18. มีการแจ้งผลให้กลุ่มตัวอย่างทราบเพื่อแก้ไขอย่างต่อเนื่อง	4.39	0.61	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	6.17	0.99	ปานกลาง
19. สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ได้จริง	3.78	0.55	มาก
20. เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	2.39	0.70	น้อย
รวมคะแนนเฉลี่ย	78.94	3.17	มาก

ผลการประเมินความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่องมีระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุตามประเด็นการประเมิน ดังนี้

1. ไม่พบประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
2. พบว่า ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างประเมินว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มี 18 ประเด็น ประกอบด้วย 1) ยอมรับประสบการณ์ความรู้ที่ท่านมี 2) ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล 3) ยืดหยุ่นตามความต้องการท่าน 4) เพิ่มแรงกระตุ้นให้ท่านเรียนรู้ 5) แนะนำแหล่งค้นหาข้อมูล 6) แนะนำวิธีการเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้อย่างเหมาะสม 7) ยกตัวอย่างได้เหมาะสมตามสภาพชีวิตจริงของกลุ่ม 8) ขั้นตอนการเรียนรู้มีความชัดเจน 9) ขั้นตอนการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ 10) แหล่งความรู้มีความเหมาะสม 11) การเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถทำได้จริง 12) ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ใหญ่ 13) ผู้ช่วยวิจัยอธิบายรายละเอียดได้ชัดเจน 14) สถานที่ใช้จัดกิจกรรมเหมาะสม 15) บรรยากาศการจัดกิจกรรมเป็นกันเอง 16) มีการประเมินผลอย่างชัดเจน 17) มีการแจ้งผลให้กลุ่มตัวอย่างทราบเพื่อแก้ไขอย่างต่อเนื่อง และ 18) สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ได้จริง โดยมีค่าเฉลี่ยคะแนนความพึงพอใจอยู่ระหว่าง 3.56 – 4.50 คะแนน และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเฉลี่ย 0.49 – 0.79 ทั้งนี้หัวข้อที่มีคะแนนสูงสุด คือ ผู้ช่วยวิจัยอธิบายรายละเอียดได้ชัดเจน ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.51) รองลงมาคือ หัวข้อ ยืดหยุ่นตามความต้องการท่าน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.51) และ หัวข้อ มีการประเมินผลอย่างชัดเจน ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.51) ส่วนหัวข้อที่ได้คะแนนน้อยที่สุดในกลุ่ม คือ หัวข้อ ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ใหญ่ ($\bar{X} = 3.56$, S.D. = 0.51)

3. พบว่าประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างประเมินว่ามีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง มี 1 ประเด็น ประกอบด้วย เอกสารอ่านชัดเจน ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.51)

4. พบว่า ประเด็นที่กลุ่มตัวอย่างประเมินว่า มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย มี 1 ประเด็น ประกอบด้วย เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 0.70) ผู้วิจัย จึงนำข้อมูลเรื่องเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม มีความไม่เหมาะสมนี้ ไปปรับแก้เวลาให้เหมาะสมมากขึ้นตามรายละเอียดที่จะกล่าวต่อไป

5. เมื่อวิเคราะห์ภาพรวมของระดับความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ พบว่า มีค่าคะแนนเฉลี่ย อยู่ในระดับมาก โดยมีภาพรวมรายด้านที่กลุ่มตัวอย่างนำร่องพึงพอใจระดับมาก ประกอบด้วย ด้านผู้วิจัย ด้านกิจกรรมการพัฒนา ด้านเอกสาร/สื่อประกอบการพัฒนา ด้านความเหมาะสมกับสถานที่/บรรยากาศ และด้านการประเมินผลการพัฒนา และรายด้านที่กลุ่มตัวอย่างนำร่องพึงพอใจระดับปานกลาง คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

5. ผลการวิเคราะห์กระบวนการวิจัยระหว่างดำเนินการวิจัยของกลุ่มตัวอย่างนำร่อง สำหรับผลการสังเกตกลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่อง โดยผู้วิจัยเพื่อนำมาพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนการนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง พบข้อมูลการสังเกต ดังต่อไปนี้

ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ กำหนดการเข้าโปรแกรมเดิมที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ กลุ่มตัวอย่างต้องเข้าร่วมกิจกรรมในขั้นตอนนี้ 2 ครั้ง และใช้เวลารวม 7 ชั่วโมง กลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่อง ลงความเห็นว่าเป็นขั้นตอนนี้ควรรวมกิจกรรมเข้าด้วยกัน และควรจัดสรรเวลาให้เหมาะสมโดยไม่ควรเกิน 3 ชั่วโมง และควรลดการเข้ากลุ่มเหลือเพียง 1 ครั้ง เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มมากกว่านี้ ซึ่งจากการสังเกตของผู้วิจัยก็มีข้อมูลเพื่อสนับสนุนข้อมูลดังกล่าว ดังนี้ กลุ่มตัวอย่างนำร่องให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมในครั้งที่ 1 เท่านั้น ส่วนในครั้งที่ 2 มีกลุ่มตัวอย่าง 8 คน ขาดการเข้าร่วมโครงการ ทำให้ผู้วิจัยต้องไปเพิ่มเติมข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างที่บ้านจนครบ จากประเด็นนี้ผู้วิจัยดำเนินการปรับกิจกรรม และระยะเวลาในขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ในขั้นตอนนี้ โดยไม่ให้ขาดประเด็นสำคัญเหลือ 1 ครั้ง 3 ชั่วโมง 30 นาที ดังรายละเอียดต่อไปนี้ ตามตาราง 36

ตาราง 36 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับกระบวนการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ปรับแก้จากการศึกษานำร่อง

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 1					
1	ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S)	1.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ	1 ครั้ง	30 นาที	- แบบ S-3 คู่มือการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		1.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ ให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน		1 ชั่วโมง	- แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง
		1.3 การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการเรียนเรียนรู้ของตนเอง		30 นาที	- แบบ S-5 แบบบันทึกการ กำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		1.4 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมวิจัย (ครั้งที่ 1)		1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
		1.5 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test)		30 นาที	- แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)
สัปดาห์ที่ 2					
2	ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D)	2.1 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน(Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 36 (ต่อ)

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 3					
3	ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)	3.1 ดำเนินกิจกรรมตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง)	3 ครั้ง	9 ชั่วโมง	- แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		3.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ		1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุหลังเข้าร่วมวิจัยขั้นดำเนินการค้นคว้า (ครั้งที่ 2)					
สัปดาห์ที่ 4					
4	ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect :and)	4.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากันได้	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		4.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุหลังเข้าร่วมวิจัยขั้นสะท้อนคิด (ครั้งที่ 3)		1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
สัปดาห์ที่ 5					
5	ขั้นแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K)	5.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM สูง-กลาง-ต่ำ ได้	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		5.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ 4 ภายหลังการทำ Knowledge sharing คะแนน SLD-KM คละกัน (Post-Test วัดครั้งที่ 4)		1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
สัปดาห์ที่ 6					
6	ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M)	6.1 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) - แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา

รวมระยะเวลาในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นลดลงเหลือ

- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเข้ากลุ่ม จำนวน 5 ครั้ง เวลา 17 ชั่วโมง 30 นาที
 - เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 3 ครั้ง เวลา 10 ชั่วโมง
- รวมการเรียนรู้ 8 ครั้ง 27 ชั่วโมง 30 นาที

ส่วนในขั้นตอนอื่นๆ ของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ กลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่องเห็นว่า ในขั้นตอนขั้นวางแผนการเรียนรู้ ขั้นตอนการค้นคว้า ขั้นสะท้อนคิด ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ และขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ มีความเหมาะสมทั้งกิจกรรม และเวลาที่ใช้ในการจัดเหมาะสมแล้ว

5.1 จากผลการวิเคราะห์คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่อง พบว่า กลุ่มที่มีคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ต่ำ คือมี คะแนนรวมก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย น้อยกว่า 90 คะแนน เมื่อผู้วิจัยทำการวัดคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ซ้ำภายหลัง สัปดาห์ที่ 3 ขั้นตอนการค้นคว้าด้วยตนเองซึ่งเป็นขั้นตอนที่กลุ่มตัวอย่างต้องเรียนรู้ด้วยการนำตนเองตามแผนการเรียนรู้และสัญญาทางการเรียนที่กลุ่มตัวอย่างวางแผนไว้ กลุ่มตัวอย่างจะได้คะแนนดังกล่าวลดลงทุกคน ดังตาราง 28 เหตุผลนี้ทำให้ผู้วิจัยสรุปได้ว่า รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ไม่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่มีค่าคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ที่ต่ำ (คะแนนต่ำกว่า 90 คะแนน) สิ่งนี้ผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลในการทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างจริงในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมเพื่อเข้าร่วมโครงการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) อยู่ในระดับปานกลางและระดับสูง คือ มีระดับคะแนนรวมแรกเข้าร่วมโครงการวิจัยตั้งแต่ 90 คะแนน ขึ้นไป ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ทำการทดสอบด้วยคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) แล้วพบว่า มีคะแนนต่ำ (คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุแรกเข้าร่วมต่ำกว่า 90 คะแนน) ผู้วิจัยจะคัดออกจากโครงการวิจัย โดยไม่นำกลุ่มดังกล่าวเข้าร่วมกิจกรรมวิจัยเพราะไม่เกิดกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

5.2 จากผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่อง และวิเคราะห์ผลการประเมินค่าคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) จากการวัดผลกลุ่มตัวอย่างทั้ง 4 ครั้ง คือ วัดครั้งที่ 1 ชั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ วัดครั้งที่ 2 ขั้นตอนการค้นคว้า วัดครั้งที่ 3 ขั้นสะท้อนคิด และวัดครั้งที่ 4 ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ ผลการวิเคราะห์ค่าคะแนนพบว่า การวัดแต่ละครั้งของกลุ่มตัวอย่าง ในกลุ่มที่มีคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ระดับสูง และระดับปานกลาง สูงขึ้นเรื่อยๆ นอกจากกลุ่มที่มีคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ระดับต่ำ จะมีคะแนนในการวัดครั้งที่ 2 ขั้นตอนการค้นคว้า (ขั้นการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง) ต่ำลง

ซึ่งในกลุ่มนี้ จากข้อ 2 ผู้วิจัยก็ได้ดำเนินการคัดกลุ่มดังกล่าวออกจากกระบวนการวิจัยแล้ว เนื่องจาก การเรียนรู้ไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ผู้วิจัยกำหนด

จากข้อมูลการวิเคราะห์ผลการประเมินค่าคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ของกลุ่มตัวอย่าง และผลการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง พบว่าเมื่อค่าความเปลี่ยนแปลงไม่ต่างกันเพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ และกลุ่มตัวอย่าง ควรเปลี่ยนแปลงการวัดผลคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) เหลือเพียง 2 ครั้ง คือ วัดครั้งที่ 1 ชั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ และวัดครั้งที่ 2 เมื่อสิ้นสุดกระบวนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุในชั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้

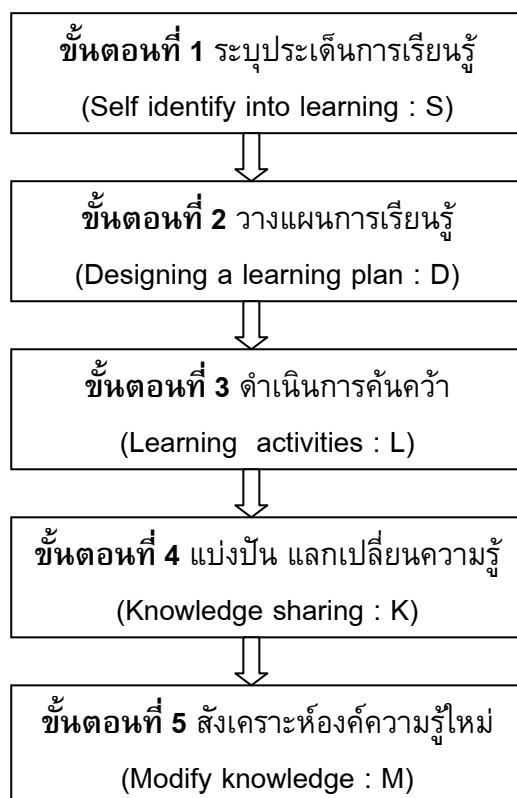
5.4 จากผลการสังเกต และจากผลการรวบรวมคุณภาพผลงานในขั้นตอนสะท้อนคิด โดยผู้วิจัยจัดกิจกรรมในขั้นตอนนี้ คือ ให้กลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่อง นำประสบการณ์ความรู้ที่เรียนรู้ ด้วยการนำตนเองในชั้นดำเนินการค้นคว้าซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากัน พบว่า กลุ่มที่มีแรงขับเคลื่อนในการทำกิจกรรมนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ได้ผลงานครอบคลุม และลักษณะกลุ่มมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน และได้ผลงานเป็นองค์ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุของกลุ่มตนเองอย่างครอบคลุม คือ กลุ่มที่ได้คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับปานกลาง โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่องที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับสูง พบปัญหาการพูดคุยในกลุ่มโดยไม่ฟังเหตุผล และกฎกติกาในกลุ่ม ทำให้การทำกิจกรรมกลุ่มสับสนประเด็นไปมา ไม่สอดคล้องกับที่กลุ่มวางแผนไว้ ส่วนกลุ่มที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับต่ำ พบปัญหา การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นไปได้เข้าต้องได้รับการกระตุ้นจากผู้วิจัยอย่างต่อเนื่อง และผลงานไม่สอดคล้องกับแผนการดำเนินงาน ที่กลุ่มวางแผนไว้โดยไม่เสร็จตามแผนการดำเนินงาน

ผู้วิจัยได้ทำการสังเกต และวิเคราะห์คุณภาพผลงานในขั้นตอนที่ 5 ชั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ โดยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM คละกัน และทีมผู้เข้าร่วมวิจัยคละกัน พบว่า ภายหลังการคละกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับสูง จะดำเนินการเป็นผู้นำกลุ่ม จัดบันทึก และเป็นผู้สรุปผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องและครอบคลุมมากขึ้น

จากการสังเกตและการวิเคราะห์คุณภาพผลงานจากการทำกิจกรรมกลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับปานกลาง มีความเหมาะสมในการใช้ รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model) และรายละเอียดการจัดกิจกรรม ตามที่ได้รับการปรับแก้ตามการสังเกต กลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่องใหม่ตาม ภาพประกอบ 10 (หน้า 134)

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับสูง ควรมีการปรับเปลี่ยน รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

แบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model) เป็น รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอล-เคเอ็ม (SDL - KM Model) คือตัดขั้นตอนสะท้อนคิด (A reflect : and) ออก เพราะผลการวิเคราะห์พบว่ากลุ่มนี้ทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงเหมือนกันไม่ได้ประสิทธิผล และต้องนำขั้นตอนสะท้อนคิด ออกจากรายละเอียดการจัดกิจกรรมเพื่อจัดโครงการด้วย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพประกอบ 11 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอล-เคเอ็ม (SDL - KM Model) (สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับสูง)

แผนการจัดการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับสูง ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ดังรายละเอียดใน ตาราง 37 ดังนี้

ตาราง 37 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับสูง)

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 1					
1	ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้(Self identify into learning : S)	1.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ	1 ครั้ง	30 นาที	- แบบ S-3 คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		1.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน		1 ชั่วโมง	- แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง
		1.3 การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการเรียนเรียนรู้ของตนเอง		30 นาที	- แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		1.4 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมวิจัย (ครั้งที่ 1)		1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
		1.5 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test)		30 นาที	- แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)
สัปดาห์ที่ 2					
2	ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D)	2.1 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน(Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 3					
3	ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)	3.1 ดำเนินกิจกรรมตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง)	3 ครั้ง	9 ชั่วโมง	- แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 38 แสดงแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับปานกลาง)

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 1					
1	ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S)	1.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ 1.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพ ให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน 1.3 การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการเรียนเรียนรู้ของตนเอง 1.4 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมวิจัย (ครั้งที่ 1) 1.5 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test)	1 ครั้ง	30 นาที 1 ชั่วโมง 30 นาที 1 ชั่วโมง	- แบบ S-3 คู่มือการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง - แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง - แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง - แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ - แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)
สัปดาห์ที่ 2					
2	ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D)	2.1 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน(Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 3					
3	ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)	3.1 ดำเนินกิจกรรมตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง)	3 ครั้ง	9 ชั่วโมง	- แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 4					
4	ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect :and)	4.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากันได้	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยทำการศึกษานำร่อง พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมในการนำเข้าร่วมทำการวิจัย คือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้อยู่ในระดับคะแนน ≥ 90 คะแนน

จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยความสมัครใจจำนวน 54 คน ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนเข้าร่วมโครงการเพื่อแยกกลุ่ม พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ในระดับสูง มีจำนวน 24 คน (ระดับคะแนน 112 – 125 คะแนน) และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ในระดับปานกลาง มีจำนวน 20 คน (ระดับคะแนน 90 – 110 คะแนน) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ระดับนี้รวม 44 คน ผู้วิจัยจะนำไปดำเนินการพัฒนาตามรูปแบบที่สร้างขึ้นต่อไป ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ในระดับต่ำ มีจำนวน 10 คน ผู้วิจัยทำการคัดออกจากโครงการ

2. ผลดัชนีประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ผู้วิจัยประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุตามเกณฑ์ค่าดัชนีประสิทธิผลที่ได้ผลลัพธ์ดังแสดงไว้ใน ตาราง 39

ตาราง 39 แสดงค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุวิเคราะห์จากคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้านภายหลังการดำเนินการขั้นตอน 1 – 5 จำนวน 3 ครั้ง

ประเด็นหัวข้อ	คะแนนทดสอบก่อนเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	คะแนนทดสอบหลังเรียนรู้ (คะแนนเต็ม 10 คะแนน)	ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)	ความหมาย
ครั้งที่ 1	4.41	7.61	0.57	สูงกว่าเกณฑ์
ครั้งที่ 2	4.20	7.16	0.51	สูงกว่าเกณฑ์
ครั้งที่ 3	4.36	7.30	0.52	สูงกว่าเกณฑ์
รวมทุกครั้ง	12.98	22.07	0.53	สูงกว่าเกณฑ์

หมายเหตุ

ครั้งที่ 1 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย และจิตใจในวัยสูงอายุ

ครั้งที่ 2 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง อาหารที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ

ครั้งที่ 3 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง การออกกำลังกายที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ

ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุในการเรียนรู้ พบว่า ค่าคะแนนทดสอบภายหลังเข้าร่วมโครงการวิจัยมีค่าสูงขึ้นในทุกประเด็น และเมื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ผ่านเกณฑ์ 0.50 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

3. ผลการเปรียบเทียบคะแนนสอบความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)

ผลการเปรียบเทียบคะแนนสอบความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) ก่อนการใช้รูปแบบและภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ มีผลการวิเคราะห์โดยละเอียดแสดงไว้ในตาราง 40 ดังนี้

ตาราง 40 เปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสอบความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน ก่อนการใช้รูปแบบและภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

รูปแบบการเรียนรู้	ก่อนทดลองใช้รูปแบบ		หลังทดลองใช้รูปแบบ		ผลต่างค่าเฉลี่ย	t	P
	(n=54)		(n=54)				
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
ครั้งที่ 1	4.41	1.04	7.61	0.89	3.21	19.12**	.00
ครั้งที่ 2	4.20	1.30	7.16	0.86	2.96	19.39**	.00
ครั้งที่ 3	4.36	1.14	7.30	0.79	2.93	18.64**	.00
รวมทุกครั้ง	12.98	2.19	22.07	1.52	9.09	31.90**	.00

หมายเหตุ

** หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ครั้งที่ 1 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย และจิตใจในวัยสูงอายุ

ครั้งที่ 2 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง อาหารที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ

ครั้งที่ 3 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง การออกกำลังกายที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ

จากตารางเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสอบความรู้ เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน ก่อนการใช้รูปแบบและภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนสอบความรู้เรื่องความสามารถ

ในการดูแลผู้สูงอายุในบ้านก่อนและหลังการใช้รูปแบบแตกต่างกัน คือ มีคะแนนหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุสูงกว่าคะแนนก่อนการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p < .001$)

4. ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุในการเปรียบเทียบคะแนนกลุ่มตัวอย่างก่อนใช้รูปแบบการพัฒนาและภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนา

ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุในการเปรียบเทียบคะแนนกลุ่มตัวอย่างก่อนใช้รูปแบบการพัฒนา และภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ผลการวิเคราะห์ดังรายละเอียดตาม ตาราง 41

ตาราง 41 เปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนใช้รูปแบบการพัฒนา และภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนา

รูปแบบการเรียนรู้	ก่อนทดลองใช้รูปแบบ		หลังทดลองใช้รูปแบบ		ผลต่าง ค่าเฉลี่ย	t	P
	(n=44)	(n=44)	(n=44)	(n=44)			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้							
1. สนุกใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.66	1.29	4.75	1.01	1.09	8.44**	.00
2. กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	11.52	1.73	13.02	1.34	1.50	8.22**	.00
3. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	6.95	1.41	7.68	1.03	0.73	5.37**	.00
รวมองค์ประกอบ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้	22.14	2.96	25.45	2.31	3.32	11.50**	.00
องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง							
4. มีความรับผิดชอบ	6.11	1.98	7.40	1.25	1.32	7.32**	.00
5. ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	6.14	1.49	7.20	1.27	1.07	7.10**	.00
6. ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	7.14	1.47	7.73	1.02	0.59	4.37**	.00
7. เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	10.16	1.18	12.14	1.42	1.98	9.68**	.00
รวมองค์ประกอบ 2 การควบคุมตนเอง	29.55	4.84	55.22	4.84	25.66	61.83**	.00
องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้							
8. วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง	9.18	1.72	10.25	1.38	1.08	5.69**	.00
9. รู้วิธีการค้นหาความรู้	7.02	1.37	7.61	1.15	0.59	3.94**	.00
10. รู้แหล่งความรู้	1.52	1.23	5.00	0.84	0.48	4.15**	.00
11. ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ	3.84	1.26	4.59	0.99	0.75	5.57**	.00
12. รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้	5.82	1.94	7.00	1.43	1.18	6.50**	.00

ตาราง 41 (ต่อ)

รูปแบบการเรียนรู้	ก่อนทดลองใช้รูปแบบ		หลังทดลองใช้รูปแบบ		ผลต่าง ค่าเฉลี่ย	t	P
	(n=44)		(n=44)				
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
13. สามารถนำประสบการณ์ความรู้มา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้	4.27	1.07	4.86	0.93	0.59	4.80**	.00
รวมองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้	34.66	6.57	39.32	4.86	4.66	9.66**	.00
องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์							
14. สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้	9.77	2.14	10.48	1.34	0.71	3.98**	.00
15. รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม	4.57	1.21	5.16	0.86	0.59	4.50**	.00
16. รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้	7.07	1.27	7.80	1.00	0.73	5.71**	.00
17. พัฒนาคำรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท	4.95	1.03	4.82	0.95	0.14	0.95**	.00
รวมองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	26.36	3.13	28.25	2.49	1.89	6.14**	.00
รวมคะแนนลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้	112.70	13.78	127.52	11.02	14.82	17.72**	.00

หมายเหตุ

** หมายถึง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนใช้รูปแบบการพัฒนา และภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว จะมีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ และ 17 ข้อบ่งชี้ คะแนนสูงขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p < .001$) ยกเว้นข้อบ่งชี้ที่ 17 เรื่อง พัฒนาคำรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท พบว่า คะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการมีคะแนนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

เมื่อเสร็จสิ้นการทำกิจกรรมตามขั้นตอนการทำวิจัยที่กำหนดขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการประเมินผลความพึงพอใจของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ในรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ซึ่งวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจได้ตามตาราง 42 ดังนี้

ตาราง 42 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับความพึงพอใจของผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านผู้วิจัย	28.66	1.39	มาก
1. ยอมรับประสบการณ์ความรู้ที่ท่านมี	4.20	0.59	มาก
2. ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.32	0.60	มาก
3. ยึดหยุ่นตามความต้องการท่าน	4.05	0.61	มาก
4. เพิ่มแรงกระตุ้นให้ท่านเรียนรู้	4.16	0.61	มาก
5. แนะนำแหล่งค้นหาข้อมูล	3.98	0.51	มาก
6. แนะนำวิธีการเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้อย่างเหมาะสม	4.02	0.51	มาก
7. ยกตัวอย่างได้เหมาะสมตามสภาพชีวิตจริงของกลุ่ม	3.93	0.45	มาก
ด้านกิจกรรมการพัฒนา	15.95	0.89	มาก
8. ขั้นตอนการเรียนรู้มีความชัดเจน	4.14	0.63	มาก
9. ขั้นตอนการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่	3.84	0.37	มาก
10. แหล่งความรู้มีความเหมาะสม	3.68	0.47	มาก
11. การเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถทำได้จริง	4.30	0.55	มาก
ด้านเอกสาร / สื่อ ประกอบการพัฒนา	11.61	0.92	มาก
12. เอกสารอ่านชัดเจน	3.77	0.42	มาก
13. ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ใหญ่	3.68	0.47	มาก
14. ผู้ช่วยวิจัยอธิบายรายละเอียดได้ชัดเจน	4.16	0.53	มาก
ด้านความเหมาะสมกับสถานที่/บรรยากาศ	8.75	0.69	มาก
15. สถานที่ใช้จัดกิจกรรมเหมาะสม	4.50	0.51	มากที่สุด
16. บรรยากาศการจัดกิจกรรมเป็นกันเอง	4.25	0.49	มาก
ด้านการประเมินผลการพัฒนา	7.91	0.77	มาก
17. มีการประเมินผลอย่างชัดเจน	3.80	0.41	มาก
18. มีการแจ้งผลให้กลุ่มตัวอย่างทราบเพื่อแก้ไขอย่างต่อเนื่อง	4.11	0.66	มาก
ด้านการประเมินผลการพัฒนา	8.07	0.69	มาก
19. สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ได้จริง	4.02	0.51	มาก
20. เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.05	0.43	มาก
รวมความพึงพอใจในภาพรวม	80.95	2.71	มาก

จากตาราง 42 ผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ สรุปผลได้ว่า ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละด้านประกอบด้วย ด้านผู้วิจัย ด้านกิจกรรมการพัฒนา ด้านเอกสาร/สื่อ ประกอบการพัฒนา ด้านความเหมาะสมกับสถานที่/บรรยากาศ ด้านการประเมินผลการพัฒนา และด้านการประเมินผลการพัฒนา อยู่ในระดับดีถึงดีมากในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับการใช้เพื่อพัฒนาผู้ใหญ่งานที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ ในระดับดี

6. ผลการประเมินผลงานของกลุ่มตัวอย่างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ก่อนกลุ่มตัวอย่างจะดำเนินการตามขั้นตอนการเรียนรู้ ตามแผนการพัฒนาทุกครั้ง กลุ่มตัวอย่างต้องดำเนินการจัดทำสัญญาทางการเรียน สำหรับงานวิจัยนี้กำหนดให้มีการจัดทำสัญญาทางการเรียน 1 ครั้ง ในสัปดาห์ที่ 2 โดยมุ่งเน้นให้ทำสัญญาทางการเรียน 2 รูปแบบคือ ชั้นเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และชั้นการใช้การจัดการความรู้ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ โดยวิเคราะห์ความสำเร็จในการทำได้ตามสัญญาทางการเรียนดังรายละเอียดตาม ตาราง 43 ดังนี้

ตาราง 43 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนนความสามารถในการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้

ประเด็นการประเมิน	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้ง	14.50	1.00	มาก
1.1 มีความชัดเจน	3.59	0.49	มาก
1.2 มีความละเอียดรอบคอบ	3.57	0.50	มาก
1.3 มีความสอดคล้องกับหลักวิชาการ	3.66	0.48	มาก
1.4 ความเป็นไปได้	3.68	0.47	มาก
2. ประเด็นที่ศึกษา	7.11	0.22	มาก
2.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	3.64	0.49	มาก
2.2 ความเป็นไปได้	3.48	0.51	พอใช้
3. กิจกรรมการเรียนรู้	14.45	0.93	มาก
3.1 มีความเหมาะสม	3.52	0.51	มาก
3.2 ความเป็นไปได้	3.57	0.50	มาก
3.4 กิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	3.66	0.48	มาก
3.5 ระยะเวลาดำเนินการเหมาะสม	3.70	0.46	มาก
4. แหล่งสำหรับเรียนรู้	16.75	1.16	พอใช้
4.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	3.64	0.88	มาก
4.2 มีความน่าเชื่อถือ	3.05	0.65	พอใช้
4.3 สะดวกต่อผู้สืบค้น	3.39	0.49	พอใช้
4.4 สามารถทำได้จริง	3.27	0.45	พอใช้
4.5 มีปริมาณเพียงพอ	3.41	0.73	พอใช้
5. หลักฐานการเรียนรู้	10.16	0.99	พอใช้
5.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	3.45	0.50	พอใช้
5.2 มีความชัดเจน	3.25	0.62	พอใช้
5.3 มีปริมาณเพียงพอ	3.45	0.50	พอใช้
รวมคะแนนความสามารถในการทำตามสัญญาทางการเรียน	62.98	2.46	พอใช้

จากตาราง 43 ผลการประเมินความสามารถในการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียนรู้ของ กลุ่มตัวอย่าง ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่าโดยรวม กลุ่มตัวอย่างปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียนในระดับพอใช้ มีค่าคะแนนรวมเท่ากับ 62.98 และค่า เบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.46 และเมื่อวิเคราะห์รายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่มีผลคะแนน ด้านคุณภาพเนื้องานอยู่ในระดับดี ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ ความเหมาะสมของจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่ตั้ง ความเหมาะสมของประเด็นที่ศึกษา และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมี ระดับคะแนนคุณภาพเนื้องานรวมอยู่ ระหว่าง 7.11 – 14.50 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.22 – 1.00 ส่วนองค์ประกอบที่มีผลคะแนนด้านคุณภาพ เนื้องานอยู่ในระดับพอใช้ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ดังนี้ ความเหมาะสมของแหล่งสำหรับเรียนรู้ และความเหมาะสมของหลักฐานการเรียนรู้ โดยมีระดับคะแนนคุณภาพเนื้องานรวมอยู่ระหว่าง 10.16 – 16.75 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.99 – 1.16 สรุปกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใหญ่มีระดับความสามารถในการวางแผนและปฏิบัติตาม สัญญาทางการเรียนรู้อยู่ในระดับพอใช้ถึงระดับมาก

7. ข้อมูลการสังเกตการณ์ของผู้วิจัย ขณะดำเนินการวิจัย และการปรับปรุงแก้ไข รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

7.1 ขั้นตอนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้

7.1.1 ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้พบว่าผู้เข้าร่วมวิจัยบางท่านต้องการความช่วยเหลือจากผู้ช่วยวิจัยในการสื่อข้อมูล และในการทำข้อสอบก่อนเข้าร่วมโครงการอย่างมาก โดยเฉพาะผู้สูงอายุ และผู้ที่อ่านหนังสือได้ช้า ทำให้ผู้วิจัยได้ข้อคิดเพื่อการพัฒนา รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุในครั้งต่อไปโดยการพัฒนาสื่อ และวิธีการสื่อกับกลุ่มตัวอย่างให้เข้าใจง่ายมากขึ้น

7.1.2 ขั้นวางแผนการเรียนรู้ จากผลการประเมินสัญญาทางการเรียนรู้ที่กลุ่มตัวอย่าง ทำ พบว่า มีบางประเด็นไม่สามารถกระทำได้จริง จากการร่วมกิจกรรมกับกลุ่มตัวอย่างโครงการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากขาดทักษะการทำสัญญาทางการเรียน ขั้นตอนนี้ทำให้ผู้วิจัยนำไป เพื่อเป็นแนวทางการกำหนดรูปแบบ และพัฒนาแนวทางการทำสัญญาทางการเรียนโดยใช้สื่อ และวิธีการดำเนินงานที่ทำงานง่ายและง่ายต่อความเข้าใจมากขึ้น

7.1.3 ขั้นดำเนินการค้นคว้า ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นให้กลุ่มตัวอย่างสืบค้นข้อมูล ด้วยการนำตนเอง โดยเน้นการใช้ข้อมูลที่มีอยู่ในชุมชน ยกตัวอย่าง เช่น ห้องสมุดชุมชน ข้อมูลจาก อาสาสมัครสาธารณสุข และปราชญ์ชาวบ้าน แต่จากงานวิจัยกลุ่มสาธารณสุข จะมุ่งเน้นการสืบค้น องค์ความรู้จากศูนย์ส่งเสริมทางวิชาการจากสถาบันการศึกษาเป็นหลัก ส่วนกลุ่มผู้ดูแลผู้สูงอายุ และกลุ่มผู้สูงอายุ บางส่วนใช้สื่อสาธารณสุขที่แจกให้เป็นข้อมูลสำหรับประชาชน บางส่วนได้ข้อมูลจากแพทย์ พยาบาล หรือสถานพยาบาลที่เคยใช้บริการ และบางส่วนได้มาจากผู้ที่มีประสบการณ์เดิมในอดีต หรือความเชื่อในอดีตที่มี ซึ่งข้อมูลที่ได้ในแต่ละกลุ่มจะแตกต่างกันอย่างมาก สำหรับงานวิจัยนี้ผู้วิจัยมองว่า

เป็นโอกาสอันดีที่กลุ่มตัวอย่างได้ข้อมูลการเรียนรู้ ในฐานะข้อมูลที่แตกต่างกันมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในขั้นต่อไปได้ครอบคลุมและทั่วถึงทุกเรื่องตามบริบทการดูแลผู้สูงอายุแต่ละคน

7.1.4 ขั้นสะท้อนคิด ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นให้ผู้ที่มีคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ในระดับเดียวกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กัน ข้อมูลจากการวิจัยพบว่า กลุ่มที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ในระดับสูงไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ขั้นตอนนี้ เพราะว่า กลุ่มที่มีคะแนนสูงจะไม่ยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน ทำให้การดำเนินการเรียนรู้ทำได้ช้าและบางครั้ง อาจไม่สัมฤทธิ์ผลการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ในระดับต่ำ ก็ไม่ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ขั้นตอนนี้เช่นกัน แต่คนละเหตุผลกับกลุ่มสูง กลุ่มต่ำเป็นกลุ่มที่ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นด้วยตนเองได้ ต้องอาศัยการกระตุ้นจากผู้วิจัยอย่างมาก ส่วนกลุ่มที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ในระดับปานกลาง มีแรงขับเคลื่อนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้สูง และมีทำให้เกียรติในกลุ่มระหว่างการเรียนรู้ดี รวมถึงได้ผลงานตามที่มอบหมายได้อย่างครบถ้วน จากข้อมูลวิจัยสรุปได้ว่า การเรียนรู้ในขั้นตอนนี้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ก่อนการเรียนรู้ในระดับปานกลางเท่านั้น

7.1.5 ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นให้ผู้ที่มีคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ในระดับคะแนนละกันในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์กัน ข้อมูลจากการวิจัยพบว่าประสิทธิภาพการขับเคลื่อนการเรียนรู้ของทุกกลุ่มดีขึ้น

7.1.6 ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ พบว่าภายหลังการสิ้นสุดการวิจัย กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ และนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทแต่ละคนได้ในระดับน้อย ส่วนใหญ่จะเพียงแต่สรุปประสบการณ์จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้มาได้เท่านั้น ซึ่งเป็นอีกประเด็นหนึ่งที่สามารถใช้เป็นโอกาสในการพัฒนากระบวนการสังเคราะห์องค์ความรู้ ในการทำวิจัยครั้งต่อไป

7.2 บรรยากาศในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการวิจัย พบกิจกรรมเป็นกันเอง ลักษณะสัมพันธ์ภาพกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ เป็นแบบไม่เป็นทางการ โดยมีการสร้างเครือข่ายความรู้โดยการรวมกลุ่มย่อยภายในกลุ่ม เน้นองค์ความรู้ตามความถนัดของแต่ละกลุ่ม เช่น กลุ่มเปตอง กลุ่มซึ้งก กลุ่มสมุนไพรร กลุ่มออกกำลังกาย กลุ่มอาหารชีวภาพ และกลุ่มชมรมผู้สูงอายุ เป็นต้น จากการเข้าร่วมกิจกรรมกับโครงการวิจัยทำให้กลุ่มตัวอย่างมีการติดต่อกันอย่างต่อเนื่องในการเข้าร่วมกิจกรรมที่สนใจ จะเห็นถึงลักษณะการมีเครือข่ายความรู้ที่สนใจร่วมกันด้วย

7.3 เอกสารสำหรับการเรียนรู้แหล่งข้อมูลความรู้ในชุมชน พบว่าเอกสารในชุมชนค่อนข้างล้าสมัย ไม่เป็นปัจจุบันทำให้ข้อมูลบางประการไม่ทันสมัย ทีมสาธารณสุขที่เข้าร่วมกิจกรรมในการทำวิจัย สามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการส่งต่อข้อมูลให้กับผู้ที่ช่วยเหลือ ด้านการดูแล

สาธารณชนชุมชนได้

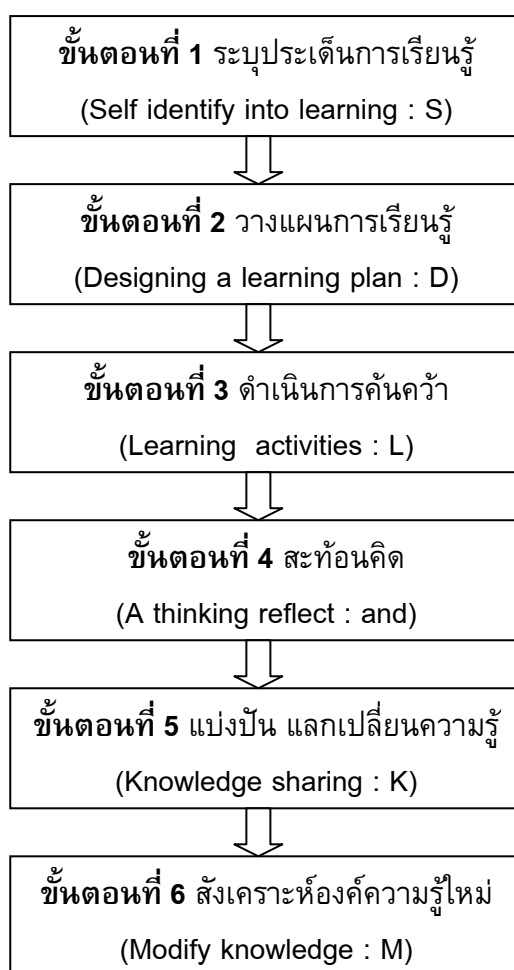
ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทำวิจัยทั้งข้อดี และข้อเสียไปสรุป เพื่อวางแผนในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ในการทำวิจัยต่อเนื่องในครั้งต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

จากการศึกษาเพื่อพัฒนาและประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ซึ่งมีกระบวนการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ และแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ด้วยคำถามปลายปิด และนำมาวิเคราะห์ผลการดำเนินการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย และการประเมินประสิทธิภาพในการนำไปปฏิบัติจากกลุ่มทดลอง 2 ครั้ง คือ จากการศึกษาสำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง 18 คน เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์และปรับปรุงรูปแบบและกระบวนการก่อนการนำไปประเมินประสิทธิภาพจากกลุ่มตัวอย่างจริง 44 คน

ในขั้นตอนการสร้างรูปแบบ ผู้เชี่ยวชาญเห็นด้วยกับการพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ทั้ง 6 องค์ประกอบสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้แรกเข้าโครงการวิจัยในระดับปานกลาง (ระดับคะแนน SDL-KM อยู่ระหว่าง 90 – 110 คะแนน) และมี 5 องค์ประกอบสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้แรกเข้าโครงการวิจัยในระดับสูง (ระดับคะแนน SDL-KM มากกว่า 110 คะแนน ขึ้นไป) โดยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้แรกเข้าโครงการวิจัย ในระดับต่ำ (ระดับคะแนน SDL-KM น้อยกว่า 90 คะแนน) ไม่สามารถนำรูปแบบมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงไม่ได้นำกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ เข้าร่วมโครงการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแสดงดังตาราง 44 – 45 มีรายละเอียดดังนี้

1. รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองแรกเข้าโครงการในระดับปานกลาง (ระดับคะแนน SDL-KM อยู่ระหว่าง 90 – 110 คะแนน) ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S) 2) ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D) 3) ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L) 4) ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and) 5) ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) และ 6) ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M)

ภาพประกอบ 12 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model)
(สำหรับกลุ่มตัวอย่างระดับคะแนน SDL-KM ปานกลาง)

รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างระดับคะแนน SDL-KM ปานกลาง เรียกว่า รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model) มีกิจกรรมการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุในแต่ละขั้นตอน รายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S) ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจัดให้มีกระบวนการย่อยอีก 4 กระบวนการเพื่อการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กระบวนการคัดสรรผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยการรับสมัครเน้นความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง

2. กระบวนการนำสู่การพัฒนา ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการจัดการความรู้ (ครั้งที่ 1 : ก่อนการพัฒนา) สรุปคะแนนแบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ และทำการแยกกลุ่มตามคะแนนความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้กลุ่มคะแนนปานกลาง และแจ้งแผนการจัดการเรียนรู้ตามกิจกรรมพอสังเขปให้กลุ่มตัวอย่างทราบ โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการทดลอง ดังนี้ คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้วิจัย ชี้นำแบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ ชี้นำสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

3. กระบวนการสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน ให้กลุ่มตัวอย่างสำรวจ วิเคราะห์ตนเอง รู้จักเอกลักษณ์ของตนเอง และร่วมวิเคราะห์ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แจกและแนะนำการใช้คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง และให้กลุ่มตัวอย่าง ทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test) โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการทดลอง ดังนี้ คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test) แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ขึ้นสร้างสัมพันธภาพสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

4. กระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนวิเคราะห์ กำหนดความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง และกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการทดลอง ดังนี้ แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนสำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ และวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจัดให้มีกระบวนการย่อยอีก 2 กระบวนการเพื่อการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กระบวนการวางแผนการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างสามารถวางแผนการเรียนโดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม และกำหนดเนื้อหาการจัดการพัฒนา โดยระบุวัน เวลา กิจกรรมที่ต้องทำการสืบค้นความรู้ กำหนดแหล่งในการสืบค้นความรู้ และกำหนดวิธีการส่งรายงานภายหลังการทำกิจกรรมเสร็จ โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการทดลอง ดังนี้ แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนสำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

2. กระบวนการกำหนดวิธีการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนกำหนดการจัดการหาความรู้ทั้งภายในและภายนอก การแลกเปลี่ยนความคิด สื่อ สารสนเทศ การจัดเก็บ และค้นคืนความรู้ ประเมิน ออกแบบ จัดหมวดหมู่ และบูรณาการความรู้ โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการวิจัย ดังนี้ แบบบันทึกสรุปผลการกำหนดวิธีการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบบบันทึกประเมินผลการปฏิบัติ เพื่อกำหนดวิธีการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองสืบค้นความรู้ผ่านสื่อและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยมุ่งเน้นในการใช้สื่อและผู้เชี่ยวชาญที่พบบ่อยในชุมชนในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจัดให้มีกระบวนการย่อย 1 กระบวนการเพื่อการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ โดยกำหนดให้มีการจดบันทึกการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องรวม 3 ครั้ง รวม 9 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยจะดำเนินการติดตามผลการเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นรายบุคคล

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนคิด (A thinking reflect : and) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดถึงความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้อย่างอิสระ โดยผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงอภิปรายเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ข้อสรุปความรู้ โดยมีรายละเอียดกิจกรรม ดังนี้

1. ผู้วิจัยนัดรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้แตกต่างกันที่ละกลุ่ม แล้วให้สมาชิกในกลุ่มนำประเด็นการเรียนรู้ที่ได้ไปเรียนรู้มาด้วยตนเองทั้ง 3 ประเด็น คือ การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ อาหารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ มาให้กลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับคะแนน โดยให้กลุ่มตัวอย่างแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันพร้อมทั้งให้กลุ่มตัวอย่าง จดบันทึกการเรียนรู้ โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการพัฒนา ดังนี้ แบบบันทึกสรุปผลการกำหนดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้กิจกรรมสะท้อนคิด ในหัวข้อเรื่องการเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ อาหารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

ขั้นตอนที่ 5 แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดถึงความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้อย่างอิสระ ลักษณะของการจัดกิจกรรมคล้ายกับขั้นตอนที่ 4 ต่างกันตรงการคละกลุ่มที่มีระดับคะแนนความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ไว้ในกลุ่มเดียวกัน โดยผู้วิจัยจะกระตุ้นให้มีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ โดยใช้หลักการการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง ประเด็นที่ใช้ในการจัดกิจกรรม คือ การดูแลผู้สูงอายุอย่างไรให้สุขภาพดีและมีความสุข

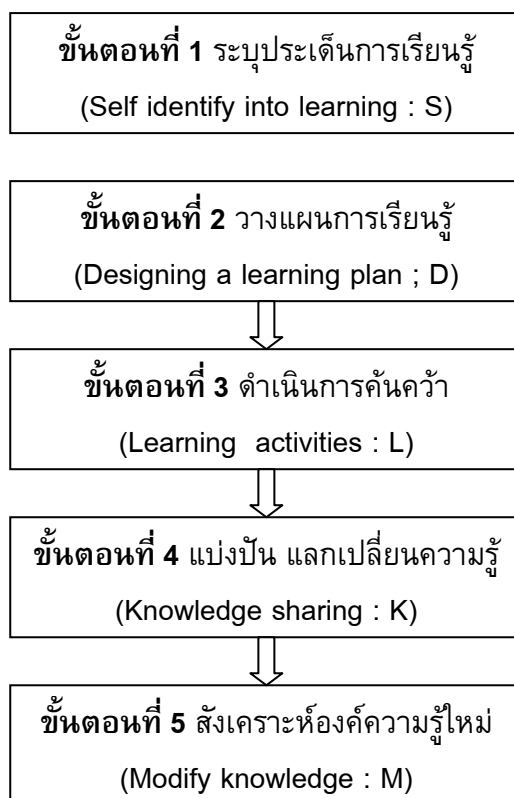
1. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้(ครั้งที่ 2 : หลังการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้)

ขั้นตอนที่ 6 สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M) ขั้นตอนการประเมินการเรียนรู้เป็นการประเมินผลด้านองค์ความรู้ ด้านความเข้าใจและด้านทักษะในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ที่เข้ากับผู้สูงอายุที่ตนเองดูแลได้ โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการทดลอง ดังนี้ แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Post-Test) และแบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา

รายละเอียดการดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (สำหรับกลุ่มตัวอย่างระดับคะแนน SDL-KM ปานกลาง)

ตาราง 44 ตารางแสดงแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้
(สำหรับกลุ่มตัวอย่างระดับคะแนน SDL-KM ปานกลาง)

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 1					
1	ขั้นระบุประเด็น การเรียนรู้ (Self identify into learning : S)	1.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการ เรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ 1.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ภาพ ให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน 1.3 การวิเคราะห์และกำหนดความ ต้องการเรียนเรียนรู้ของตนเอง 1.4 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบ ประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำ ตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแล ผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมวิจัย (ครั้งที่ 1) 1.5 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำ แบบสอบถามความรู้เรื่องความ สามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test)	1 ครั้ง	30 นาที 1 ชั่วโมง 30 นาที 1 ชั่วโมง 30 นาที	- แบบ S-3 คู่มือการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง - แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง - แบบ S-5 แบบบันทึกการ กำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่ม ตัวอย่าง - แบบ S-1 แบบประเมิน คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำ ตนเองและการจัดการความรู้ของ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมวิจัย (ครั้งที่ 1) - แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้ เรื่องความสามารถในการดูแล ผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)
สัปดาห์ที่ 2					
2	ขั้นวางแผน การเรียนรู้ (Designing a learning plan ; D)	2.1 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการ ทำสัญญาทางการเรียน(Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่ม ตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 3					
3	ขั้นดำเนินการ ค้นคว้า (Learning activities : L)	3.1 ดำเนินกิจกรรมตามสัญญาทางการ เรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง)	3 ครั้ง	9 ชั่วโมง	- แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผล การเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 4					
4	ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect :and)	4.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับ คะแนน SDL-KM เท่ากันได้	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึกการ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ภาพประกอบ 13 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลและผู้สูงอายุแบบเอสดีแอล-เคเอ็ม (SDL - KM Model)
(สำหรับกลุ่มตัวอย่างระดับคะแนน SDL-KM สูง)

รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลและผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างระดับคะแนน SDL-KM สูง เรียกว่า รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลและผู้สูงอายุแบบเอสดีแอล-เคเอ็ม (SDL - KM Model) มีกิจกรรมการพัฒนาผู้ดูแลและผู้สูงอายุในแต่ละขั้นตอนรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S) ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจัดให้มีกระบวนการย่อยอีก 4 กระบวนการเพื่อการพัฒนาผู้ดูแลและผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กระบวนการคัดสรรผู้เข้าร่วมกิจกรรมเพื่อการพัฒนาผู้ดูแลและผู้สูงอายุโดยการรับสมัครเน้นความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง
2. กระบวนการนำสู่การพัฒนา ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ (ครั้งที่ 1 : ก่อนการพัฒนา) สรุปลักษณะแบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ และทำการแยกกลุ่มตามคะแนน ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการ

ความรู้เป็นกลุ่มคะแนนสูง และแจ้งแผนการจัดการเรียนรู้ตามกิจกรรมพอสังเขปให้กลุ่มตัวอย่างทราบ โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการทดลอง ดังนี้ คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้วิจัย ชี้แนะแบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ชี้แนะสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

3. กระบวนการสร้างสัมพันธภาพ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน ให้กลุ่มตัวอย่างสำรวจ วิเคราะห์ตนเอง รู้จักเอกลักษณ์ของตนเอง และร่วมวิเคราะห์ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แจกและแนะนำการใช้คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง และให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test) โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการทดลอง ดังนี้ คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test) แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ขึ้นสร้างสัมพันธภาพสำหรับกลุ่มตัวอย่าง

4. กระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนวิเคราะห์ กำหนดความต้องการการเรียนรู้ของตนเอง และกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการทดลอง ดังนี้ แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนสำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ และวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจัดให้มีกระบวนการย่อยอีก 2 กระบวนการเพื่อการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กระบวนการวางแผนการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างสามารถวางแผนการเรียนโดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม และกำหนดเนื้อหาการจัดการพัฒนา โดยระบุวัน เวลา กิจกรรมที่ต้องทำการสืบค้นความรู้ กำหนดแหล่งในการสืบค้นความรู้ และกำหนดวิธีการส่งรายงานภายหลังการทำกิจกรรมเสร็จ โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการทดลอง ดังนี้ แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้แต่ละขั้นตอนสำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

2. กระบวนการกำหนดวิธีการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนกำหนดการจัดหาความรู้ทั้งภายในและภายนอก การแลกเปลี่ยนความคิด สื่อ สารสนเทศ การจัดเก็บ และค้นคืนความรู้ ประเมิน ออกแบบจัดหมวดหมู่ และบูรณาการความรู้ โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการวิจัย ดังนี้ แบบบันทึกสรุปผลการกำหนดวิธีการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบบบันทึกประเมินผลการปฏิบัติเพื่อกำหนดวิธีการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองสืบค้นความรู้ผ่านสื่อและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยมุ่งเน้นในการใช้สื่อและผู้เชี่ยวชาญที่พบง่ายในชุมชนในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจัดให้มีกระบวนการย่อย 1 กระบวนการ เพื่อการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้

ด้วยตนเอง ตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ โดยกำหนดให้มีการจดบันทึกการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง รวม 3 ครั้ง รวม 9 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยจะดำเนินการติดตามผลการเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นรายบุคคล

ขั้นตอนที่ 4 แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดถึงความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้อย่างอิสระ ลักษณะของการจัดกิจกรรมคล้ายกับขั้นตอนที่ 4 ต่างกันแต่เพียงผู้วิจัยจะจัดกลุ่มที่มีระดับคะแนนความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ไว้ในกลุ่มเดียวกัน โดยผู้วิจัยจะกระตุ้นให้มีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ โดยใช้หลักการการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง ประเด็นที่ใช้ในการจัดกิจกรรม คือ การดูแลผู้สูงอายุอย่างไรให้สุขภาพดีและมีความสุข

1. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (ครั้งที่ 2 : หลังการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้)

ขั้นตอนที่ 5 สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M) ขั้นตอนการประเมินการเรียนรู้เป็นการประเมินผลด้านองค์ความรู้ ด้านความเข้าใจและด้านทักษะในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ที่ใช้กับผู้สูงอายุที่ตนเองดูแลได้ โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการทดลอง ดังนี้ แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Post-Test) และ แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา

รายละเอียดการดำเนินการตามแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (สำหรับกลุ่มตัวอย่างระดับคะแนน SDL-KM สูง)

ตาราง 45 ตารางแสดงแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (สำหรับกลุ่มตัวอย่างระดับคะแนน SDL-KM สูง)

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 1					
1	ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S)	1.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ 1.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ ให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน 1.3 การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการเรียนรู้อยู่ของตนเอง 1.4 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมวิจัย (ครั้งที่ 1)	1 ครั้ง	30 นาที 1 ชั่วโมง 30 นาที 1 ชั่วโมง	- แบบ S-3 คู่มือการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง - แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง - แบบ S-5 แบบบันทึกการ กำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง - แบบ S-1 แบบประเมิน คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมวิจัย (ครั้งที่ 1)

ตาราง 45 (ต่อ)

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
		1.5 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test)		30 นาที	- แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)
สัปดาห์ที่ 2					
2	ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan ; D)	2.1 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 3					
3	ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)	3.1 ดำเนินกิจกรรมตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง)	3 ครั้ง	9 ชั่วโมง	- แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 4					
4	ขั้นแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K)	4.1 สามารถนำเสนอประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM สูง-กลาง-ต่ำ ได้ 4.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ 4 ภายหลังการทำ Knowledge sharing (Post-Test วัตครั้งที่ 2)	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
				1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Post-Test วัตครั้งที่ 2)
สัปดาห์ที่ 5					
5	ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M)	5.1 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) - แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา

รวมระยะเวลาในการเรียนรู้

- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเข้ากลุ่ม จำนวน 4 ครั้ง เวลา 13 ชั่วโมง 30 นาที
- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 3 ครั้ง เวลา 9 ชั่วโมง

รวมการเรียนรู้ 7 ครั้ง 22 ชั่วโมง 30 นาที

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้” สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

สำหรับรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ มีวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้
2. เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลตามลำดับของการวิจัย ดังต่อไปนี้

ขั้นการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจัดทำเป็นกรอบแนวคิดและนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบ โดยจัดทำเป็นแบบสอบถามปลายปิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ แล้วนำผลการแสดงความคิดเห็นมาสรุป เพื่อปรับแก้ใหม่ให้สอดคล้องกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำรูปแบบพัฒนาที่ปรับแก้แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญอีก 4 ท่าน ยืนยันผล ในการดำเนินการประเมินความเหมาะสมด้วยการวิเคราะห์ค่ามัธยฐาน (Median) และพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquatile Range) นำค่ามัธยฐานที่ได้มาแปลความหมายตามหลักเกณฑ์ จากนั้นนำรูปแบบที่ได้มาทดลองนำร่องกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 18 คน สรุปผลประสิทธิภาพของรูปแบบการพัฒนาก่อนการนำไปใช้จริง โดยการปรับแก้รูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้แรกเข้าโครงการในระดับสูง และระดับปานกลาง

ขั้นการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ใช้การประเมินผลดัชนีประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนา ผลการเปรียบเทียบคะแนนสอบความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุในการเปรียบเทียบ

คะแนนกลุ่มตัวอย่างก่อนใช้รูปแบบการพัฒนา และภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนา และผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ จำนวน 44 คน ซึ่งแบ่งกลุ่มตัวอย่างตามระดับคะแนนความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ในระดับสูง และระดับปานกลาง

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีการศึกษาทั้งหมด 4 ขั้นตอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ขั้นการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีวัตถุประสงค์ เพื่อกำหนดกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบและยืนยันกรอบคุณลักษณะด้วยวิธีการตอบแบบสอบถามปลายปิด โดยการศึกษา 1) กรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 2) กรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้ และ 3) กรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนการสร้างรูปแบบ และเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ เป็นการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แล้ววิเคราะห์คุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน ตรวจสอบและยืนยันรูปแบบการพัฒนา และให้ผู้เชี่ยวชาญอีก 4 ท่านตรวจสอบความถูกต้องครั้งสุดท้ายก่อนทดลองใช้จริง โดยการศึกษา 1) ความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ 2) ความเหมาะสม ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้ของเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ และ 3) การศึกษานำร่องเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

การประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ผู้วิจัยทำการศึกษาคำตัดสินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนา และเปรียบเทียบระดับองค์ความรู้ที่เพิ่มขึ้นของกลุ่มตัวอย่าง โดยการศึกษา 1) การประเมินกลุ่มตัวอย่างเบื้องต้นเพื่อคัดเลือกเข้าสู่กระบวนการวิจัย 2) วิเคราะห์ผลตัดสินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนา 3) การเปรียบเทียบคะแนนสอบความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) 4) การเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุในการเปรียบเทียบคะแนนกลุ่มตัวอย่างก่อนใช้รูปแบบการพัฒนา และภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนา และ 5) การประเมิน

ความพึงพอใจของผู้ดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุจำนวน 44 คน

ขั้นตอนที่ 4 สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ เป็นการนำเสนอรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ที่ได้รับการพัฒนาเรียบร้อยแล้ว

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยใช้เครื่องมือเป็นแบบสอบถามปลายปิด และนำค่าคะแนนความคิดเห็นที่ได้มาคำนวณความสอดคล้อง ค่ามัธยฐาน (Median) และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range)

ขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพ รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ทำการประเมินในรูปแบบการนำไปทดลองปฏิบัติ โดยใช้รูปแบบการพัฒนา แผนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ และเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย นำค่าคะแนนความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างมาคำนวณหาค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Efficiency index : E.I) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เปรียบเทียบคะแนนสอบความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) และ เปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนใช้รูปแบบการพัฒนา และภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนา โดยใช้สถิติ Independent Samples Test (t-test) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนองค์ความรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง ในระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS FOR WINDOWS (Statistical Package for the Social Sciences)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ มีผลการวิจัยซึ่งเป็นข้อค้นพบ และนำเสนอเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการพัฒนากรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ 2) ขั้นตอนพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ 3) ขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองและการจัดการความรู้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการพัฒนากรอบแนวคิด การพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

กรอบแนวคิดคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งผ่านกระบวนการศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตรวจพิจารณาความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 17 ข้อบ่งชี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 46 ตารางแสดงองค์ประกอบ ข้อบ่งชี้ และนิยามความหมายของข้อบ่งชี้ กรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

องค์ประกอบลักษณะการเรียนรู้	ข้อบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบ	นิยามความหมายของข้อบ่งชี้
การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ การจัดการความรู้	1. สมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยความต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองไม่รู้สึกถึงการบังคับ
	2. กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	บอกได้ว่าตนเองมีความสนใจ หรือต้องการจะเรียนรู้สิ่งใดเป็นพิเศษ
	3. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	สามารถบอกเป้าหมายในการเรียนอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง
2. การควบคุมตนเอง	4. มีความรับผิดชอบ	แสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นและใส่ใจที่จะเรียนรู้ด้วยการตรงต่อเวลา และรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย
	5. ประเมินการปฏิบัติของตนเองอย่างต่อเนื่อง	ติดตามและวิเคราะห์ผลการเรียนรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องในทุกแง่มุม
	6. ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	เป็นการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ ปรับปรุงแก้ไขและพัฒนากรณีมีข้อผิดพลาด
	7. เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง	มีความรู้สึกต่อตนเองว่าสามารถทำในสิ่งที่ตั้งเป้าหมายได้สำเร็จ
3. วิธีการเรียนรู้	8. วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง	มีการกำหนดแนวทาง ขั้นตอน และรูปแบบในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างชัดเจนทุกครั้งที่ต้องการเรียนรู้ โดยการทำสัญญาทางการเรียน
	9. รู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้	สามารถหาบุคคลและแหล่งเอกสารข้อมูลในการแสวงหาข้อมูลภายในท้องถิ่นได้
	10. รู้แหล่งความรู้	รู้แหล่งในการสืบค้นข้อมูลความรู้ ซึ่งประกอบไปด้วยผู้เชี่ยวชาญ ราชบัณฑิตยสถาน และตำราวิชาการ
	11. ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ	มีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำข้อมูลไปใช้
	12. รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้	สามารถจัดบันทึกและจัดจำองค์ความรู้เพื่อเป็นข้อมูลในการสืบค้นครั้งต่อไปได้
	13. สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้	มีความสามารถในการจัดกระทำองค์ความรู้จากประสบการณ์จริงและส่งต่อข้อมูลสู่ผู้อื่นได้ดี

ตาราง 46 (ต่อ)

องค์ประกอบลักษณะการเรียนรู้	ข้อบ่งชี้แต่ละองค์ประกอบ	นิยามความหมายของข้อบ่งชี้
ด้วยการนำตนเอง และ การจัดการความรู้		
4. การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์	14. สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้	สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับกลุ่มคนที่มีความรู้และประสบการณ์ในการเรียนรู้แต่ละประเด็นได้เป็นอย่างดี
	15. รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม	สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้
	16. รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้	มีความสามารถในการประมวลผลความรู้พัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้รับ
	17. พัฒนาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท	มีความสามารถในการรวบรวมความรู้ที่ได้และจัดกระทำข้อมูลที่ได้เป็นองค์ความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับผู้เรียนโดยเฉพาะได้

องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 1 ทุกข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 1 สมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง ข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง และข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง ได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ โนลส์ และ สเคเจอร์ (Knowles. 1975; & Skager. 1978) ที่กล่าวว่า ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะต้องเริ่มต้นด้วยผู้เรียนที่มีความต้องการที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนจึงจะทำให้กระบวนการเรียนรู้ประสบความสำเร็จได้ และสอดคล้องกับแนวความคิดของ แทรพ (Trapp. 1999) ได้นำเสนอองค์ประกอบของการจัดการความรู้ (Components of a Holistic Approach to Knowledge Management) ไว้ มี 9 ประการ ดังนี้ 1) เป้าหมายความรู้ (Knowledge Goals) 2) การระบุถึงความรู้ (Knowledge Identification) 3) การจัดหาความรู้ (Knowledge Acquisition) 4) การพัฒนาความรู้ (Knowledge Development) 5) การเคลื่อนย้าย / กระจายความรู้ (Knowledge Transfer / Distribution) 6) การใช้ความรู้ (Knowledge Usage) 7) การเก็บรักษาความรู้ (Knowledge Preservation) 8) การประเมิน / ทบทวนความรู้ (Knowledge Evaluation / Review) และ 9) การควบคุมความรู้ (Knowledge Controlling) ซึ่งจากผลการวิจัยก็สอดคล้องกันคือ เป็นองค์ประกอบที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้ได้กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ เป้าหมายการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยพิจารณาจาก 3 ข้อบ่งชี้ คือ ผู้เรียนรู้ต้องสมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนต้องมีความสามารถในการกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง และผู้เรียนสามารถกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้

องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 2 ทุกข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 1 มีความรับผิดชอบ ข้อบ่งชี้ 2

ประเมินการปฏิบัติการตนเองอย่างต่อเนื่อง ข้อบ่งชี้ 3 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และข้อบ่งชี้ 4 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของบลัมเบิร์ก (Blumberg, 2000) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองบุคคลนั้นๆ จะต้องมีการควบคุมและกระตุ้นตนเองอย่างต่อเนื่อง ประเมิน พัฒนาและปรับปรุงกระบวนการเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งตามแนวทางการควบคุมตนเองเป็นกระบวนการควบคุมและกระตุ้นตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้เรียนรู้สามารถ ประเมิน พัฒนา และปรับปรุงกระบวนการเรียนอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจากผลการวิจัยก็สอดคล้องกันคือ เป็นองค์ประกอบที่มุ่งเน้นที่จะให้กลุ่มตัวอย่างทำการควบคุมตนเอง โดยพิจารณาจาก 4 ข้อบ่งชี้ คือ มีความรับผิดชอบในงานที่ให้ มีการประเมินการปฏิบัติการตนเองอย่างต่อเนื่อง ดำเนินการปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้มั่นใจในสิ่งที่กำลังดำเนินการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมากขึ้น

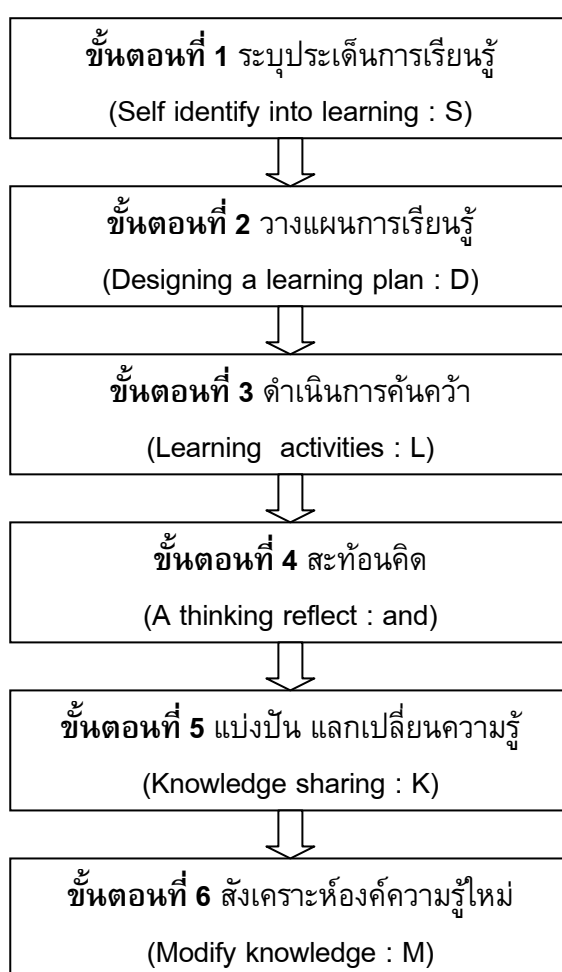
องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 3 ทุกข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 1 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง ข้อบ่งชี้ 2 รู้วิธีการค้นหาความรู้ ข้อบ่งชี้ 3 รู้แหล่งความรู้ ข้อบ่งชี้ 4 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ข้อบ่งชี้ 5 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้ และข้อบ่งชี้ 6 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของบลัมเบิร์ก และ สเคเจอร์ (Blumberg, 2000; & Skager, 1978) ที่กล่าวว่า ลักษณะของผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ รู้ขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และกล่าวว่าลักษณะการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยการวางแผนการเรียนรู้ การกำหนดกระบวนการเรียนรู้ การประเมินตนเอง และรู้แหล่งที่จะศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับแนวความคิดของ สเวียบี (Sveiby, K. E. 2003.) เทพ (Trapp, 1999); และ โทสค ดิมิตรีธรรม (2546) ตามรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบหลักของกระบวนการจัดการความรู้ 2 ส่วน ดังนี้ 1) สังคม – วัฒนธรรม และองค์กร (Social-Cultural & Organizational Components) 2) องค์ประกอบทางเทคโนโลยี (Technological Components) ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 2 ส่วนนี้จะมีระบบการจัดการความรู้ (Knowledge Management System - KMS) เป็นส่วนเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 2 ส่วน เข้าด้วยกัน โดยที่กระบวนการของการจัดการความรู้สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 กระบวนการ ดังนี้ คือ กระบวนการที่ 1 การสร้างและจัดหาความรู้ (Knowledge Creation & Acquisition) เป็นกระบวนการเพื่อเป็นการสร้างความแข็งแกร่งให้องค์กร โดยมุ่งเน้นการพัฒนาความรู้โดยนัย ที่ไม่ได้แสดงออกในรูปของเอกสาร แต่องค์การมักกระตุ้นให้บุคลากรสร้างองค์ความรู้ เพื่อสร้างกลยุทธ์การแลกเปลี่ยนความคิด และใช้สารสนเทศทางความรู้ กระบวนการที่ 2 การจัดการและจัดเก็บความรู้ (Knowledge Organization & Storage) เป็นการจัดเก็บความรู้ที่สร้างให้เป็นหมวดหมู่และเก็บลงในฐานข้อมูล กระบวนการที่ 3 การกระจายความรู้ (Knowledge Distribution) โดยการใช้เครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศทางความรู้จากฐานข้อมูล จัดเก็บ แล้วกระจายสู่หน่วยงานต่างๆ เพื่อการใช้งาน และสอดคล้องกับแนวความคิดของคูกซา (Kuczaj, 2001) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกิจกรรมที่

เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการของการสร้างความรู้ การจัดเก็บ และการแบ่งปันความรู้ กล่าวโดยทั่วไปจะรวมถึง การระบุสภาพปัจจุบัน การกำหนดความต้องการ และการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการ ที่จะส่งผลกระทบต่อการจัดการความรู้ให้ดีขึ้น เพื่อบรรลุถึงความต้องการ ซึ่งจากผลการวิจัยก็สอดคล้องกันคือ เป็นองค์ประกอบที่มุ่งเน้นที่จะให้กลุ่มตัวอย่างรู้วิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยพิจารณาจาก 6 ข้อบ่งชี้ คือ มีความสามารถในการวางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง มีความรู้และรู้วิธีการค้นหาความรู้ รู้แหล่งความรู้ มีความสามารถในการประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้ และสามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้

องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ มีค่าดัชนีความสอดคล้องมากกว่า 0.50 ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเนื้อหาในข้อความนั้นผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องตรงกัน และสำหรับองค์ประกอบที่ 3 ทุกข้อบ่งชี้ผู้เชี่ยวชาญลงความคิดเห็นสอดคล้องกันประกอบด้วย ข้อบ่งชี้ 1 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ ข้อบ่งชี้ 2 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม ข้อบ่งชี้ 3 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ และข้อบ่งชี้ 4 พัฒนาคำความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ แทพ (Trapp. 1999) ได้นำเสนอองค์ประกอบของการจัดการความรู้ (Components of a Holistic Approach to Knowledge Management) ไว้ มี 9 ประการ และประการหนึ่งที่มีความสำคัญคือ การใช้ความรู้ (Knowledge Usage) โดยขยายความว่า การเรียนรู้ของผู้เรียนภายหลังการเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ ผู้เรียนจะต้องมีคุณสมบัติสำคัญคือ การที่ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้จริงตามข้อกำหนดของผู้เรียน สอดคล้องกับแนวความคิดของ ดาเวนพอร์ต และ พรูแซค (Devenport; & Prusak. 1998); คุกซา (Kuczaj. 2001); มาควอท (Marquardt. 1996); และ โกศล ดีมีศีลธรรม (2546) ได้นำเสนอกระบวนการเรียนรู้การแลกเปลี่ยนความรู้ หมายถึง กระบวนการนำประสบการณ์มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ร่วมกับการสืบค้นข้อมูลด้านทฤษฎีที่มีอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการประมวลข้อมูล สารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างเป็นความรู้หรือนวัตกรรม และจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้ โดยอาศัยช่องทางต่างๆ ที่องค์กรจัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งปัน การถ่ายโอนความรู้ และในที่สุดความรู้ที่มีอยู่จะแพร่กระจายและไหลเวียนทั่วองค์กรอย่างสมดุล เป็นไปเพื่อเพิ่มความสามารถในการพัฒนาผลผลิตและองค์กร และสอดคล้องกับแนวความคิดของ วิจารณ์ พานิช และ ชูว (Choo. 2000; วิจารณ์ พานิช. 2546) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการความรู้ว่าเป็นกระบวนการขจัดเกล็ด เลือกใช้ และบูรณาการ การใช้สารสนเทศเหล่านั้น จนเกิดเป็นความรู้ใหม่ (New Knowledge) ความรู้ใหม่จึงเกิดขึ้นจากการผสมผสานความรู้ และประสบการณ์เดิมผนวกกับความรู้ใหม่ที่ได้รับความรู้ดังกล่าว เป็นสิ่งที่อยู่ภายในบุคคลเป็นความรู้ที่ไม่ปรากฏชัดแจ้ง (Tacit Knowledge) หากเมื่อความรู้เหล่านั้นได้ถูกถ่ายทอดออกมาในรูปของการเขียนที่เป็นลายลักษณ์อักษร ความรู้นั้นก็จะกลายเป็นความรู้ที่ปรากฏชัดแจ้ง (Explicit knowledge) ความรู้ดังกล่าวจะมีคุณค่าปรากฏ เมื่อนำมาใช้ในกระบวนการตัดสินใจ (Decision making) ซึ่งจากผลการวิจัยก็สอดคล้องกันคือ เป็นองค์ประกอบที่มุ่งเน้นที่จะให้

กลุ่มตัวอย่างสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์สูงสุด โดยพิจารณาจาก 4 ข้อบ่งชี้ คือ ความสามารถในการสร้างเครือข่ายความรู้อกับบุคคลที่ร่วมใช้ความรู้ในเรื่องนั้นๆ ผู้เรียนรู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม ผู้เรียนรู้ รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ และผู้เรียนรู้สามารถพัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท

2. รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ผ่านกระบวนการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ นำไปทดลองใช้และสามารถนำไปใช้ได้จริง จนสามารถพัฒนาเป็นรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ภายใต้ชื่อ เอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม โมเดล (SDL & KM Model) ซึ่งมีกระบวนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

ภาพประกอบ 14 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model)

รูปแบบการพัฒนาที่ได้ เมื่อนำไปใช้ในการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ สามารถจำแนกได้ 2 ประเภท คือ

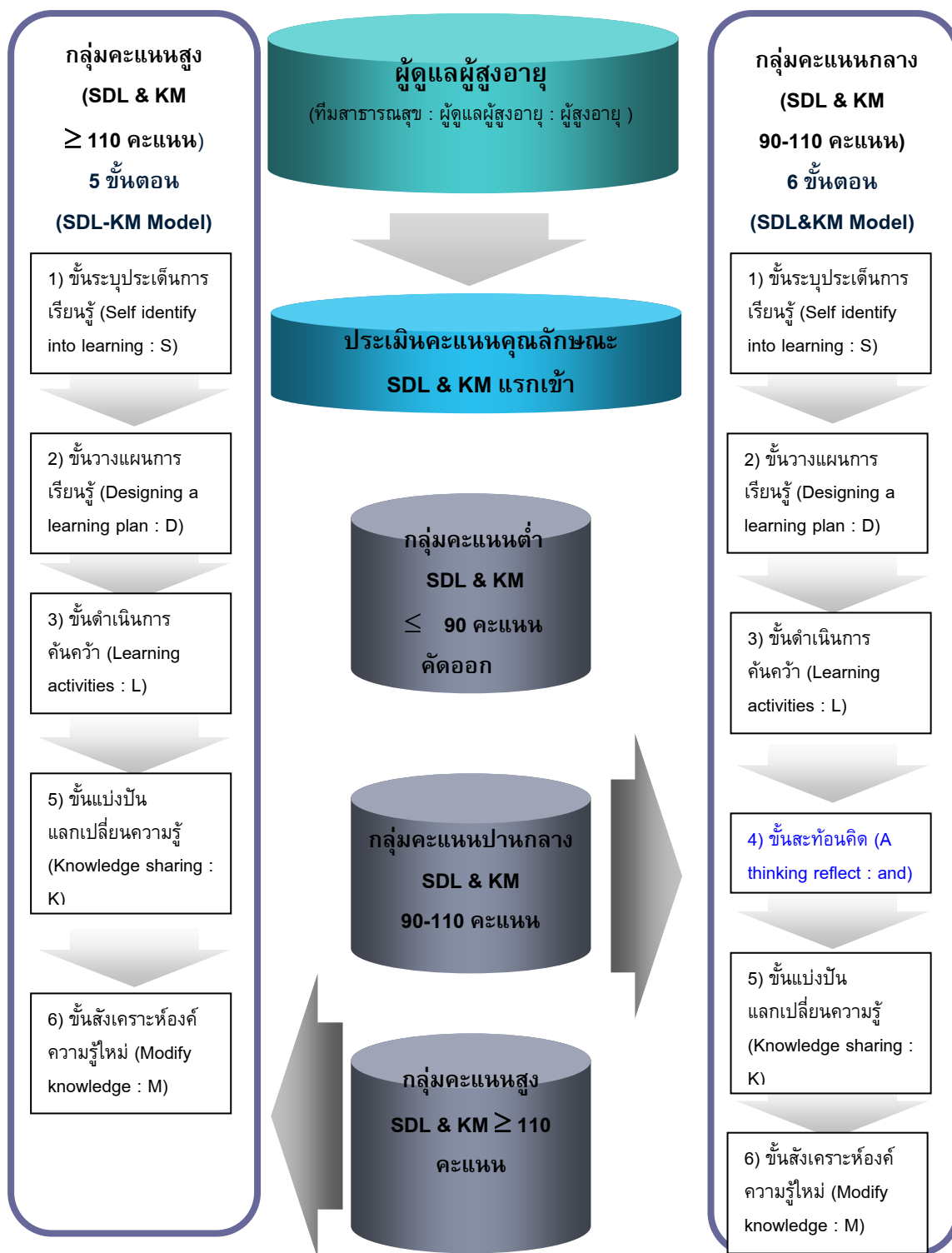
1. รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แรกเข้าโครงการในระดับปานกลาง (ระดับคะแนน SDL-KM อยู่ระหว่าง 90 – 110 คะแนน) ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน คือ

- 1.1 ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S)
- 1.2 ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D)
- 1.3 ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)
- 1.4 ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and)
- 1.5 ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) และ
- 1.6 ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M)

2. รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง แรกเข้าโครงการในระดับสูง (ระดับคะแนน SDL-KM มากกว่า 110 คะแนน ขึ้นไป) ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ

- 2.1 ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S)
- 2.2 ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D)
- 2.3 ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)
- 2.4 ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) และ
- 2.5 ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M)

สรุปภาพรวมรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้

ภาพประกอบ 15 สรุปภาพรวมรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้

3. ขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยตนเองและการจัดการความรู้ พบว่า

3.1 กลุ่มตัวอย่างที่มีความเหมาะสมในการนำเข้าร่วมทำการวิจัยคือ กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้อยู่ในระดับคะแนน ≥ 90 คะแนน

3.2 ค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ผ่านเกณฑ์ 0.50 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์

3.3 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนสอบความรู้เรื่อง ความสามารถ ในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน ก่อนการใช้รูปแบบและภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนสอบความรู้ เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้านก่อนและหลังการใช้รูปแบบแตกต่างกันคือ มีคะแนนหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุสูงกว่าคะแนนก่อนการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p < .001$)

3.4 ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนใช้รูปแบบการพัฒนา และภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้วจะมีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ และ 17 ข้อบ่งชี้ คะแนนสูงขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p < .001$) ยกเว้นข้อบ่งชี้ที่ 17 เรื่อง พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท พบว่าคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการมีคะแนนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3.5 จากผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้สรุปผลได้ว่า ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างแยกแต่ละด้านประกอบด้วย ด้านผู้วิจัย ด้านกิจกรรมการพัฒนา ด้านเอกสาร/สื่อ ประกอบการพัฒนา ด้านความเหมาะสมของสถานที่/บรรยากาศ ด้านการประเมินผลการพัฒนา และด้านการประเมินผลการพัฒนา อยู่ในระดับดีถึงดีมากในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมกับการใช้เพื่อพัฒนาผู้ใหญ่ที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุในระดับดี

3.6 ผลการประเมินความสามารถในการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง พบว่าโดยรวมกลุ่มตัวอย่างปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียนในระดับพอใช้ มีค่าคะแนนรวมเท่ากับ 62.98 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.46 และเมื่อวิเคราะห์รายองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบที่มีผลคะแนนด้านคุณภาพเนื้องานอยู่ในระดับดี ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ ความเหมาะสมของจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้ง ความเหมาะสมของประเด็นที่ศึกษา และความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ โดย

มีระดับคะแนนคุณภาพเนื้องานรวม อยู่ระหว่าง 7.11 – 14.50 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ระหว่าง 0.22 – 1.00 ส่วนองค์ประกอบที่มีผลคะแนนด้านคุณภาพเนื้องานอยู่ในระดับพอใช้ ประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ ดังนี้ ความเหมาะสมของแหล่งสำหรับเรียนรู้ และความเหมาะสมของหลักฐานการเรียนรู้ โดยมีระดับคะแนนคุณภาพเนื้องานรวมอยู่ระหว่าง 10.16 – 16.75 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน อยู่ระหว่าง 0.99 – 1.16 สรุปกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใหญ่ มีระดับความสามารถในการวางแผน และปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียนรู้อยู่ในระดับพอใช้ถึงระดับมาก

การอภิปรายผล

ผู้วิจัยดำเนินการอภิปรายผลของการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ คือ เพื่อสร้างรูปแบบและประเมินความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปปฏิบัติ ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. จากผลการวิจัยในขั้นตอนการสร้างรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ภายใต้ชื่อ เอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม โมเดล (SDL & KM Model) จำแนกรูปแบบเป็น 2 ประเภท คือ รูปแบบที่ 1 มี 6 ขั้นตอน สำหรับใช้พัฒนาสำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้แรกเข้าโครงการในระดับปานกลาง (ระดับคะแนน SDL-KM อยู่ระหว่าง 90 – 110 คะแนน) คือ

- 1.1 ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S)
- 1.2 ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D)
- 1.3 ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)
- 1.4 ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and)
- 1.5 ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) และ
- 1.6 ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M)

และรูปแบบที่ 2 มี 5 ขั้นตอน สำหรับใช้พัฒนาในกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้แรกเข้าโครงการในระดับสูง (ระดับคะแนน SDL-KM มากกว่า 110 คะแนน ขึ้นไป) ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน คือ

- 1) ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S)
- 2) ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D)
- 3) ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)
- 4) ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) และ
- 5) ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M)

ขั้นตอนที่แตกต่างกันนั้น เนื่องมาจากผลการรวบรวมคุณภาพผลงาน

1. ในขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and) โดยให้กลุ่มตัวอย่างนำร่องนำประสบการณ์ความรู้ที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเองในขั้นดำเนินการค้นคว้าซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากัน พบว่า

1.1 กลุ่มที่ได้คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย ในระดับปานกลาง กลุ่มนี้จะมีแรงขับเคลื่อนในการทำกิจกรรมนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่ได้ผลงานครอบคลุม และลักษณะการทำงานในกลุ่มมีความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รับฟังเหตุผลซึ่งกันและกัน และได้ผลงานเป็นองค์ความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุของกลุ่มตนเองอย่างครอบคลุม

1.2 กลุ่มตัวอย่างนำร่องที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย ในระดับสูง พบปัญหา การพูดคุยในกลุ่ม โดยไม่ฟังเหตุผลและกฎกติกาในกลุ่ม ทำให้การทำกิจกรรมกลุ่มสับสนประเด็นไปมา ไม่สอดคล้องกับที่กลุ่มวางแผนไว้

1.3 กลุ่มที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัยในระดับต่ำ พบปัญหา การพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นไปไม่ได้ขาดต้องได้รับการกระตุ้นจากผู้วิจัยอย่างต่อเนื่องและผลงานไม่สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานที่กลุ่มวางแผนไว้โดยไม่เสร็จตามแผนการดำเนินงาน

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า ชั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and) มีความเหมาะสมเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัยในระดับปานกลาง คือ กลุ่มตัวอย่าง ต้องมีระดับคะแนน SDL-KM ระหว่างค่า 90-110 คะแนน ส่วนกลุ่มที่มีระดับคะแนนที่สูงกว่า 110 คะแนน และต่ำกว่า 90 คะแนน ไม่เหมาะสมในการทำกิจกรรมวิจัยในขั้นตอนดังกล่าว

2. ในขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) โดยให้กลุ่มตัวอย่างศึกษานำร่องนำประสบการณ์ความรู้ที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเองในขั้นดำเนินการค้นคว้าซึ่งเป็นการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM คละกัน พบว่า

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย ในระดับสูง พบว่าภายหลังการคละกลุ่มจะดำเนินเป็นผู้นำกลุ่ม จัดบันทึก และเป็นผู้สรุปผลการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้อย่างถูกต้อง และครอบคลุมมากขึ้น

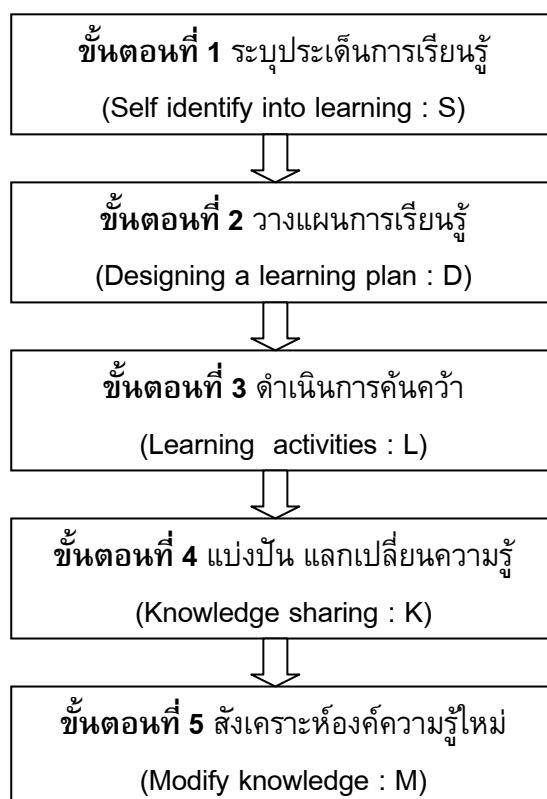
2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย ในระดับปานกลาง พบว่า ภายหลังจากการคละกลุ่มจะดำเนินเป็นผู้ปฏิบัติตามที่ดี และสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้บางประเด็นที่กลุ่มระดับคะแนนสูงเป็นผู้ชี้แจงประเด็นในการซักถาม

2.3 กลุ่มตัวอย่างที่ได้คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัย ในระดับต่ำ พบว่า ภายหลังจากการคละกลุ่มส่วนใหญ่จะนั่งเงียบเฉย ไม่ได้ตอบประเด็นใดๆ และขาดสมาธิในบางครั้ง

จากข้อมูลข้างต้น สรุปได้ว่า ชั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัยในระดับสูงและระดับปานกลาง คือ มีระดับคะแนน $SDL \& KM \geq 90$ คะแนน

สำหรับในขั้นตอน 1) ชั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S) 2) ชั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D) 3) ชั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L) และ 4) ชั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M) มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ก่อนเข้าร่วมโครงการวิจัยในระดับสูงและระดับปานกลาง

ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับสูง ควรมีการปรับเปลี่ยน รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model) เป็นรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอล-เคเอ็ม (SDL - KM Model) คือตัดขั้นตอนสะท้อนคิด (A thinking reflect : and) ออก เพราะผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มนี้ทำกิจกรรมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในกลุ่มที่ได้คะแนนสูงเหมือนกันไม่ได้ผล และต้องนำขั้นตอนสะท้อนคิดออกจากกระบวนการ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพประกอบ 16 รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอล-เคเอ็ม (SDL - KM Model) (สำหรับ

กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับสูง)

2. จากผลการวิจัยในขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพ รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

2.1 ผลการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ และผลการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ผู้วิจัยสามารถนำผลที่ได้มาอภิปราย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 จากการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างด้วยความสมัครใจ จำนวน 54 คน ผู้วิจัยทำการทดสอบวัดคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมโครงการเพื่อแยกกลุ่มพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ในระดับสูง มีจำนวน 24 คน และกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ในระดับปานกลาง มีจำนวน 20 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 ระดับนี้รวม 44 คน ผู้วิจัยจะนำไปดำเนินการพัฒนาตามรูปแบบที่สร้างขึ้นต่อไป ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ในระดับต่ำมีจำนวน 10 คน ผู้วิจัยทำการคัดออกจากโครงการ จะเห็นได้ว่า คะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วมโครงการ สามารถคัดกรองกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมในการเข้าร่วมพัฒนาภายใต้ รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยวิเคราะห์จากคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้แรกเข้าตามแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยนี้ตั้งแต่ 90 คะแนนขึ้นไป ผู้ดูแลผู้สูงอายุจะได้รับการพัฒนาจากรูปแบบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ที่สร้างขึ้นได้

2.1.2 ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุในการเรียนรู้พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ผ่านเกณฑ์ 0.50 แสดงให้เห็นว่า รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ ทั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์จากผลคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้านภายหลังการดำเนินการขั้นตอน 1-5 จำนวน 3 ครั้ง ประกอบด้วย ครั้งที่ 1 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ ครั้งที่ 2 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง อาหารที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ ครั้งที่ 3 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง การออกกำลังกายที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ พบว่า ผลคะแนนภายหลังการเข้าสู่กระบวนการตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุสูงกว่าผลคะแนนก่อนการเข้าร่วมกระบวนการพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปผลได้ว่ารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ มีความเหมาะสม

ในการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุเพราะผลสัมฤทธิ์ด้านความรู้ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมของกลุ่มตัวอย่างสูงขึ้น

2.1.3 ผลการเปรียบเทียบคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนใช้รูปแบบการพัฒนา และภายหลังการใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมโครงการวิจัยแล้ว จะมีระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ และ 17 ข้อบ่งชี้ คะแนนสูงขึ้น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($p < .001$) ยกเว้นข้อบ่งชี้ที่ 17 เรื่อง พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท พบว่า คะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการมีคะแนนแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติจากคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ที่พัฒนาขึ้น เป็นผลมาจากกลุ่มตัวอย่าง ได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้ตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ทั้ง 6 ขั้นตอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนส่งผลต่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S) ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยจัดให้มีกระบวนการย่อยอีก 4 กระบวนการ เพื่อการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) กระบวนการคัดสรรผู้เข้าร่วมกิจกรรมการเพื่อพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยการรับสมัครเน้นความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง เป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง 2) กระบวนการนำสู่การพัฒนา ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (ครั้งที่ 1 : ก่อนการพัฒนา) สรุปคะแนนแบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ และทำการแยกกลุ่มตามคะแนนความสามารถ ในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้เป็นกลุ่มคะแนนสูง กลุ่มคะแนนปานกลาง และกลุ่มคะแนนต่ำ และแจ้งแผนการจัดการเรียนรู้ตามกิจกรรมพอสังเขปให้กลุ่มตัวอย่างทราบ โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการทดลอง ดังนี้ คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้วิจัยชั้นนำ แบบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ชั้นนำ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง 3) กระบวนการสร้างสัมพันธ์ภาพ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน ให้กลุ่มตัวอย่างสำรวจ วิเคราะห์ตนเอง รู้จักเอกลักษณ์ของตนเอง และร่วมวิเคราะห์ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แจกและแนะนำ การใช้คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง และให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test) โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการทดลอง ดังนี้ คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test) แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ชั้นนำสร้างสัมพันธ์ภาพสำหรับกลุ่มตัวอย่าง และ 4) กระบวนการกำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่กลุ่มตัวอย่างแต่ละคนวิเคราะห์ กำหนดความต้องการเรียนรู้ของตนเอง และกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในขั้นตอนนี้ สามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตามข้อบ่งชี้ 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) สมัครงใจเรียนรู้ด้วยตนเอง

2) กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง และ 3) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน ซึ่งภายหลังจากทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้พบว่า คุณลักษณะตามข้อบ่งชี้ดังกล่าวทั้ง 3 ข้อ มีคะแนนที่สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = 0.000$ ทุกข้อ) แสดงว่า กระบวนการเรียนรู้ ในขั้นตอนระบุประเด็นการเรียนรู้ที่มีในโครงการวิจัยนี้ สามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ โนลส์ (Knowles. 1975: 18) ได้ให้ความหมายของ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนคิดริเริ่มการเรียนเอง โดยการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนของตน กำหนดเป้าหมายและสื่อการเรียน หาแหล่งความรู้ เลือกใช้ยุทธวิธีการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนของตนเอง อาจได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D) ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจัดให้มีกระบวนการย่อยอีก 2 กระบวนการเพื่อการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

- 1) กระบวนการวางแผนการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างสามารถวางแผนการเรียนโดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม และกำหนดเนื้อหาการจัดการพัฒนา โดยระบุวัน เวลา กิจกรรมที่ต้องทำการสืบค้นความรู้ กำหนดแหล่งในการสืบค้นความรู้ และกำหนดวิธีการส่งรายงานภายหลังจากทำกิจกรรมเสร็จ
- 2) กระบวนการกำหนดวิธีการเรียนรู้ เป็นขั้นตอนกำหนดการจัดหาความรู้ทั้งภายในและภายนอก การแลกเปลี่ยนความคิด สื่อ สารสนเทศ การจัดเก็บ และค้นคืนความรู้ ประเมิน ออกแบบ จัดหมวดหมู่ และบูรณาการความรู้ในขั้นตอนนี้ สามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตามข้อบ่งชี้ 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง 2) มีความรับผิดชอบ และ 3) เชื่อมั่นในความสามารถของตนเองได้อย่างชัดเจน ซึ่งภายหลังจากทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้พบว่า คุณลักษณะตามข้อบ่งชี้ดังกล่าวทั้ง 3 ข้อ มีคะแนนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = 0.000$ ทุกข้อ) แสดงว่ากระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนระบุประเด็นการเรียนรู้ที่มีในโครงการวิจัยนี้ สามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ กริฟฟิน (Griffin. 1983: 153) ได้ให้ความหมายของ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้เฉพาะของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยมีเป้าหมายไปสู่การเรียนรู้ของตนเอง และความสามารถ ในการวางแผนการปฏิบัติ และประเมินผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และ โนลส์ (Knowles. 1975: 18) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนคิดริเริ่มการเรียนเอง โดยการวิเคราะห์ความต้องการในการเรียนของตน กำหนดเป้าหมายและสื่อการเรียน หาแหล่งความรู้ เลือกใช้ยุทธวิธีการเรียนรู้ วางแผนการเรียนรู้ และประเมินผลการเรียนของตนเอง อาจได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นหรือไม่ก็ได้

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L) เป็นการฝึกให้ผู้เรียนได้ทดลองสืบค้นความรู้ผ่านสื่อและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยมุ่งเน้นในการใช้สื่อ และผู้เชี่ยวชาญที่พบบ่อยในชุมชน ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยจัดให้มีกระบวนการย่อย 1 กระบวนการเพื่อการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ดังรายละเอียดต่อไปนี้คือ กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นกระบวนการที่กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างเรียนรู้ด้วยตนเองตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ โดยกำหนดให้มีการจดบันทึกการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3 ครั้ง รวม 9 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยจะดำเนินการติดตามผลการเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นรายบุคคล ในขั้นตอนนี้สามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตามข้อบ่งชี้ 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) รู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้ 2) รู้แหล่งความรู้ และ 3) ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง ซึ่งภายหลังจากทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ พบว่าคุณลักษณะตามข้อบ่งชี้ดังกล่าวทั้ง 3 ข้อ มีคะแนนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = 0.000$ ทุกข้อ) แสดงว่า กระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนระบุประเด็นการเรียนรู้ที่มีในโครงการวิจัยนี้ สามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ บรูคฟิลด์ (Brookfield, 1984: 59-71) ได้ให้ความหมายของ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า เป็นการเรียนรู้ที่เป็นตัวของตัวเอง ควบคุมการเรียนรู้ของตนเอง มีอิสระ โดยอาศัยความช่วยเหลือจากแหล่งภายนอกน้อยที่สุด และ กริฟฟิน (Griffin, 1983: 153) ได้ให้ความหมายของ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นการจัดประสบการณ์เรียนรู้เฉพาะของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยมีเป้าหมายไปสู่การเรียนรู้ของตนเอง และความสามารถ ในการวางแผนการปฏิบัติ และประเมินผลการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนคิด (A thinking reflect : and) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดถึงความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้อย่างอิสระ โดยผู้วิจัยให้ข้อมูลย้อนกลับเชิงอภิปรายเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างได้ข้อสรุปความรู้ โดยมีรายละเอียดกิจกรรมดังนี้ คือ ผู้วิจัยนำรวมกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้แตกต่างกันที่ละกลุ่ม แล้วให้สมาชิกในกลุ่มนำประเด็นการเรียนรู้ที่ได้ไปเรียนรู้มาด้วยตนเองทั้ง 3 ประเด็น คือ การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ อาหารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ และการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ มาให้กลุ่มตัวอย่างแยกตามระดับคะแนน โดยให้กลุ่มตัวอย่างแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันพร้อมทั้งให้กลุ่มตัวอย่างจดบันทึกการเรียนรู้ ในขั้นตอนนี้สามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตามข้อบ่งชี้ 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้ 2) ประเมินการปฏิบัติของตนเองอย่างต่อเนื่อง และ 3) ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องได้อย่างชัดเจน ซึ่งภายหลังจากทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ พบว่าคุณลักษณะตามข้อบ่งชี้ดังกล่าวทั้ง 3 ข้อ มีคะแนนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = 0.000$ ทุกข้อ) แสดงว่า กระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนระบุประเด็นการเรียนรู้ที่มีในโครงการวิจัยนี้ สามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ สเคเกอร์ (Skager, 1978: 25) ได้ให้ความหมายของ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองว่า เป็นการพัฒนาการเรียนรู้จากประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ความสามารถในการวางแผนการปฏิบัติ และการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนรายบุคคล หรือรายกลุ่มก็ได้ และ คุชซา (Kucza, 2001) กล่าวว่า การจัดการความรู้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดกระบวนการของการสร้างความรู้ การจัดเก็บ และการแบ่งปันความรู้ กล่าวโดยทั่วไปจะรวมถึง การระบุสภาพปัจจุบัน การกำหนดความต้องการ และการแก้ไขปรับปรุงกระบวนการที่จะส่งผลกระทบต่อ

จัดการความรู้ให้ดีขึ้นเพื่อบรรลุถึงความต้องการ

ขั้นตอนที่ 5 แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนคิดถึงความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้อย่างอิสระลักษณะของการจัดกิจกรรมคล้ายกับขั้นตอนที่ 4 ต่างกันแต่เพียงผู้วิจัยแต่ละกลุ่มที่มีระดับคะแนนความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ไว้ในกลุ่มเดียวกัน โดยผู้วิจัยจะกระตุ้นให้มีการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ โดยใช้หลักการการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง ประเด็นที่ใช้ในการจัดกิจกรรม คือ การดูแลผู้สูงอายุอย่างไรให้สุขภาพดีและมีความสุข ในขั้นตอนนี้สามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตามข้อบ่งชี้ 2 ข้อ ประกอบด้วย 1) สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ และ 2) สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ ซึ่งภายหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ พบว่า คุณลักษณะตามข้อบ่งชี้ดังกล่าวทั้ง 2 ข้อ มีคะแนนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = 0.000$ ทุกข้อ) แสดงว่ากระบวนการเรียนรู้ในขั้นตอนระบุประเด็นการเรียนรู้ที่มีโครงการวิจัยนี้ สามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ แทพ (Trapp, 1999) ได้นำเสนอองค์ประกอบของการจัดการความรู้ (Components of a Holistic Approach to Knowledge Management) ไว้ มี 9 ประการ ดังนี้ 1) เป้าหมายความรู้ (Knowledge Goals) 2) การระบุถึงความรู้ (Knowledge Identification) 3) การจัดหาความรู้ (Knowledge Acquisition) 4) การพัฒนาความรู้ (Knowledge Development) 5) การเคลื่อนย้าย / กระจายความรู้ (Knowledge Transfer / Distribution) 6) การใช้ความรู้ (Knowledge Usage) 7) การเก็บรักษาความรู้ (Knowledge Preservation) 8) การประเมิน / ทบทวนความรู้ (Knowledge Evaluation / Review) และ 9) การควบคุมความรู้ (Knowledge Controlling) และสอดคล้องกับแนวคิดของ โกศล ดิมิษฐ์ธรรม (2546) ได้นำเสนอองค์ประกอบหลักของกระบวนการจัดการความรู้ แบ่งออกได้เป็น 4 กระบวนการดังนี้ คือ กระบวนการที่ 1 การสร้างและจัดหาความรู้ (Knowledge Creation & Acquisition) กระบวนการที่ 2 การจัดการและจัดเก็บความรู้ (Knowledge Organization & Storage) และกระบวนการที่ 3 การกระจายความรู้ (Knowledge Distribution) โดยการใช้เครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศทางความรู้จากฐานข้อมูล จัดเก็บ แล้วกระจายสู่หน่วยงานต่างๆ เพื่อการใช้งาน

ขั้นตอนที่ 6 สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M) ขั้นตอนการประเมินการเรียนรู้เป็นการประเมินผลด้านองค์ความรู้ ด้านความเข้าใจและด้านทักษะในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยผู้เรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ที่เข้ากับผู้สูงอายุที่ตนเองดูแลได้ โดยกำหนดให้มีการใช้เครื่องมือการทดลอง ดังนี้ แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Post-Test) และแบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา ในขั้นตอนนี้ สามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ตามข้อบ่งชี้ 3 ข้อ ประกอบด้วย 1) รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม 2) รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ และ 3) พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท ซึ่งภายหลังการทดลองใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

พบว่า คุณลักษณะตามข้อบ่งชี้ดังกล่าวทั้ง 3 ข้อ มีคะแนนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = 0.000$ ทุกข้อ) แสดงว่ากระบวนการเรียนรู้ในชั้นตอนระบุประเด็นการเรียนรู้ที่มีในโครงการวิจัยนี้ สามารถพัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ มาเควท (Marquardt. 1996) ได้นำเสนอองค์ประกอบของการจัดการความรู้ไว้ 4 กระบวนการ ดังนี้ 1) การแสวงหาความรู้ (Knowledge Acquisition) องค์การควรแสวงหาความรู้ที่มีประโยชน์ และมีผลต่อการดำเนินงานจากแหล่งต่างๆ ทั้ง ภายในและภายนอกองค์กร 2) การสร้างความรู้ (Knowledge Creation) การแสวงหาความรู้เป็นการปรับใช้ความรู้โดยทั่วไป การสร้างความรู้เป็นสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่ (Generative) การสร้างความรู้ใหม่เกี่ยวข้องกับแรงผลักดัน การหยั่งรู้ และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคล การสร้างความรู้ใหม่ควรอยู่ภายใต้หน่วยงานหรือคนในองค์กร 3) กระบวนการจัดเก็บและค้นคืนความรู้ (Knowledge Storage and Retrieval) ในการจัดการความรู้ องค์การต้องกำหนดสิ่งสำคัญที่จะเก็บไว้เป็นองค์ความรู้ และต้องพิจารณาถึงวิธีการในการเก็บรักษา และการนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ตามความต้องการ และ 4) กระบวนการถ่ายทอดความรู้และการใช้ประโยชน์ (Knowledge Transfer and Utilization) การถ่ายทอดและการใช้ประโยชน์จากความรู้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การพัฒนา รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model) นี้ เป็นการพัฒนารูปแบบที่มีการศึกษารอบแนวคิดมาจากเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จนได้รูปแบบการพัฒนา และนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วย ทีมสาธารณสุข ทีมผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และตัวผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นกลุ่มที่สมัครใจเข้าร่วมในการวิจัย ผลการวิจัยที่เกิดขึ้นมีปัจจัยจากตัวบุคคล ดังกล่าว ผู้วิจัย บริบทของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านขนบธรรมเนียมประเพณี และสภาพแวดล้อม ผู้นำผลการวิจัยไปใช้ควรศึกษาหลักในการนำรูปแบบการวิจัยนี้ไปพิจารณาและปรับปรุง ให้เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างและบริบทที่จะนำไปใช้จริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการทำวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. เนื่องจากรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model) และรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอล-เคเอ็ม (SDL - KM Model) เหมาะสม สำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ก่อนเข้าร่วมโครงการในระดับปานกลางและระดับสูง ควรพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีระดับคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ก่อนเข้าร่วมโครงการในระดับต่ำเพิ่มขึ้นต่อไป

2. กลุ่มประชากร และกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้เป็นกลุ่มพื้นที่ปริมาตร จึงไม่สามารถแปลผลสู่ประชากรผู้ดูแลผู้สูงอายุทั้งหมด เป็นหนทางในการทำวิจัยครั้งต่อไป ให้ครอบคลุมประชากรผู้ดูแลผู้สูงอายุในวงกว้างมากกว่านี้

3. ในการทำวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยไม่ได้ทำหลักสูตรเฉพาะสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ แต่ใช้สื่อเอกสาร และทรัพยากรที่มีในชุมชนเป็นหลัก ในการทำวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยจะขยายผลการจัดทำหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุตามบริบทของแต่ละพื้นที่และสอดคล้องกับฐานข้อมูลที่มีในหมู่บ้านชุมชนนั้นๆ ด้วย

4. ในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยยังขาดการติดตามผลสัมฤทธิ์การดูแลผู้สูงอายุของกลุ่มตัวอย่าง ภายหลังจากเสร็จสิ้นการเรียนรู้ตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ซึ่งผู้วิจัยจะทำการขยายผลต่อไป

5. ประยุกต์ใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม (SDL & KM Model) และรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุแบบเอสดีแอล-เคเอ็ม (SDL - KM Model) กับกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ

6. ขยายผลการวิจัยเพื่อเป็นฐานข้อมูล และเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุในวงกว้างต่อไป

7. เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนรู้จะต้องมีปฏิสัมพันธ์กับแหล่งการเรียนรู้หลายส่วน ฉะนั้นในการทำวิจัยครั้งต่อไปควรใช้รูปแบบการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory action research) ในการพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ เพื่อขยายผลการวิจัยให้ได้ข้อมูลอย่างครบถ้วนมากขึ้น

8. ศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการนำรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ด้วยวิธีการศึกษาเปรียบเทียบผลการนำรูปแบบไปใช้ในบริบทที่ต่างกัน เช่น ปัจจัยผู้เรียนรู้ ปัจจัยผู้สอน ปัจจัยสื่อที่ใช้ ปัจจัยแหล่งที่ใช้ในการหาข้อมูล เป็นต้น

9. ศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนรู้ตามลักษณะการเรียนรู้ (Learning style) ของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหารูปแบบการเรียนรู้ตามลักษณะผู้เรียนที่แตกต่างกัน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ศรีลาเลิศ. (2549). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคุณลักษณะผู้เรียนกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). ชุดวิชาวิจัยทางการศึกษานอกโรงเรียน การออกแบบการวิจัย เล่มที่ 9. กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมประชาสัมพันธ์. (2545). สถิติสวัสดิการและงานประชาสัมพันธ์ : เอกสารวิชาการลำดับที่ 607 เล่มที่ 5/2545.
- กรมอนามัย. (2550). รายงานผลการดำเนินงานปี พ.ศ. 2550.
- กีรติ ยศยิ่งยง. (2550). การจัดการความรู้ในองค์การและกรณีศึกษา (Knowledge Management in Organization & Case Study). กรุงเทพฯ: บริษัท มิสเตอร์ ก๊อปปี้ (ประเทศไทย) จำกัด.
- โกศล ดีศีลธรรม. (2546). การจัดการความรู้แห่งโลกธุรกิจใหม่. ปทุมธานี: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2537). การวิจัยและพัฒนาทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. ใน เอกสารการสัมมนาการกำหนดปัญหาการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย.
- จิตติพร อาจชนะ. (2548). การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้ขององค์การ กรณีศึกษา : บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน). สารนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ โครงการบัณฑิตศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิตยสาร Health Thailand. (2547, กรกฎาคม). การออกกำลังกายในผู้สูงอายุ. 64 – 66.
- บดีนทร์ วิจารณ์. (2550). การจัดการความรู้สู่...ปัญญาปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.
- บรรลุ ศิริพานิช. (2549). คู่มือผู้สูงอายุฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- บุญใจ ศรีสถิตนรางกูร. (2550). ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะพยาบาลศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประคอง วรรณสูตร. (2535). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพจน์ เกตราภาค. (2549). คู่มือผู้สูงอายุฉบับบริหารร่างกาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). การจัดการความรู้ : พื้นฐานและการประยุกต์ใช้ (Knowledge Management). กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรี มะแสงสม. (2544). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉินึก. (2542). *ตัวมเตี้ยมเลี้ยงเตาะเตะ : กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในครอบครัวไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
- . (2545). *สู่อายุวิยาศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาลี จุฑา. (2544). *การประยุกต์จิตวิทยาเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์.
- รัชนีพร ยันตะบุศย์. (2546). *การสร้างแบบทดสอบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. ปรินญาณิพนธ์ ศษ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ละเอียด แจ่มจันทร์; และ สุรี ชันธรัทรวงศ์. (2549). *สารทบทวนการพยาบาลผู้สูงอายุ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2546). *ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้*. สืบค้น จาก <http://www.kmi.trf.or.th>
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ : ผู้เรียนสำคัญที่สุด สูตรสำเร็จหรือกระบวนการ*. นนทบุรี: เอส อาร์ พรินติ้ง ลิมิเต็ด พาร์ทเนอร์ชิป.
- วิชิต คณิงเกษม. (2549). *ผู้สูงอายุกับการออกกำลังกาย*. นิตยสาร *ใกล้หมอ*. 20(11).
- วิบูลย์ บุญยธโรกุล. (2545). *คู่มือวิทยากรและผู้จัดการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: ศานสุทธาการพิมพ์.
- ศิริพันธ์ุ สาสัตย์. (2549). *การพยาบาลผู้สูงอายุ : ปัญหาที่พบบ่อย และแนวทางในการดูแล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2543). *ก้าวแรกสู่การเป็นวิทยากร*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- . (2542). *การสอนผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- สมชาย เรืองมณีซัชवाल. (2550). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเรื่อง แนวทางการผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี*. ปรินญาณิพนธ์ ศษ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย). (2547). *ห่วงใยผู้สูงอายุจากเภสัชกร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย 2543 – 2573*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2550). *สรุปผลเบื้องต้นการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.
- . (2551). *ผู้สูงอายุไทย 2550 มุมมองเสียงสะท้อนจากข้อมูลสถิติ*. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง. สําราย คงชะวัน. (2546, มกราคม-มิถุนายน). *การพัฒนาหลักสูตรกับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์. 2(27): 13 – 20.*
- สุนทรา โดบัว. (2546). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของนักศึกษาพยาบาล. ปรินญานิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรกุล เจนอบรม. (2541). *การเรียนรู้ด้วยตนเอง : นวัตกรรมทางการศึกษาที่ไม่เคยเก่า นวัตกรรม เพื่อการเรียนการสอน. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสวันสถาปนา คณะครุศาสตร์. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2545). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: เอ็กชเปอร์เน็ท.
- . (2547). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอ็กชเปอร์เน็ท.
- เสียมจิตร เรืองมณีชัชวาล. (2543). *ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญ วิธีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารี พันธุ์มณี. (2546). *จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ไยใหม่.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542, มีนาคม-มิถุนายน). *การวิจัยและพัฒนา. วารสารครุศาสตร์. 17(3): 48-54.*
- Blumberg, P. (2000). *Evaluating the Evidence that Problem-Based Learners are Self-Directed Learners : A Review of the Literature. In Problem-Based Learning. Edited by Evensen. Dorothy, H.; & Hmelo, Cindy E. p. 199 – 226. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.*
- Borich, G. D. (1992). *Effective Teaching Methods*. New York: Macmillan.
- Borg, W. R.; & Gall, M. D. (1989). *Educational Research. 5 th ed. New York: Longman.*
- Bosworth, D. L; Wilson, R. A.; & Young, A. (1993). *Research and Development. London: Chapman & Hall.*
- Brookfield, S. (1984). *Self-directed Learning : A Critical Paradigm. Adult Education Quarterly. 35: 59 – 71.*
- Burman, A. C. (1969). *Creative Adult Learning. in Bur Richter. Arthur, W. ; & Keith, R. Editor. Lape (Eds), The Adult Learner Dekalb. Illinois.*
- Choo, C. W. (2000, April). *Working Knowledge : How Organizations Manage What They Know. Paper Presented at the 11th Congresses of Southeast Asian Librarians. pp. 26 – 28. Singapore:*

- Davenport; & Prusak. (1998). *Working Knowledge : New Organization Manage What They Know*. Boston: Harvard Business School Press.
- Gordon, E. J. (1988). *Self Directed Learning : A Correlation Study of fifth Grade Students, Their Parents and Teachers*. Retrieved December 2, 2006, from <http://www.lib.um.com/dissertation/fullit/28823790>
- Griffin, C. (1983). *Curriculum Theory in adult lifelong education*. London: Croon Helm.
- Guglielmino, L. M. (1977). *Development of the Self-Directed Learning Readiness Scale*. Publish Ed.d. Dissertation: University of Georgia.
- Havighurst, R. J. (1970). *Human Development Education*. 2nd ed. New York. David McKay.
- Jarvis, P. (1990). *Adult Learning in the Social Context*. London: Croon Helm.
- Knowles, M. S. (1972). *The Modern Practice of Adult Education : Andragogy Versus Padagogy*. New York: Association Press.
- . (1975). *Self – Directed Learning*. New York: Association Press.
- . (1979). *The Adult Learner : A Neglected Species*. 2nd ed. Houston : Gulf Publishing.
- . (1975). *Self-directed Learning : A Guide for Learner and Teachers*. Chicago: Association Press Follett.
- Kucza, T. (2001). *Knowledge Management Process Model*. Retrieved October 25, 2003, from <http://www.inf.vtt.fi/pdf/publications/>
- Marquardt, M. (1996). *Building the Learning Organization*. New York: McGraw Hill.
- Murray, J. A. (1987). *The Effect of a Clinical Internship on the Self-Directed Learning Readiness of Baccalaureate Nursing Student*. Dissertation Thesis Ph.d. University of Iowa. New York: Association Press.
- Probst, G.; Raub, S.; & Romhardt, K. (2000). *Managing Knowledge : Building Blocks for Success*. Chi Chester: John Wiley & Sons.
- Raynolds, M. M. (1986). The Self-Directedness and Motivational Orientation of Adult Part-time Student at Community Collage. *Dissertation Abstracts International*. 46(12): 3571-A.
- Shryock, H. S. (2004, January). The Methods and Materials of Demography. New York: Academic Press Institute for Population and Social Research. *Mahidol Population Gazette*. Vol. 15. Mahidol University.
- . (2007, January). The Methods and Materials of Demography. New York: Academic Press Institute for Population and Social Research. *Mahidol Population Gazette*. Vol. 16. Mahidol University.

- Shryock, H. S. (2008, January). *The Methods and Materials of Demography*. New York: Academic Press Institute for Population and Social Research. *Mahidol Population Gazette*. Vol. 18. Mahidol University.
- Skager, R. (1978). *Lifelong Education and Evaluation Practice*. Hamburg: UNESCO Institute for Education.
- Smith, R. M. (1982). *Learning How to Learn*. Chicago. Illinois: Fullest Publishing.
- Srinivas, H. (2003). *Knowledge Gaps*. Retrieved December 6, 2006, from <http://www.gdrc.org/kmgmt/km-5.html>.
- Sveiby, K. E. (2003). *What is Knowledge Management*. Retrieved November 20, 2007, from <http://www.co-i-l.com/coil/knowledge-garden/kd/whwtiskm.shtml>
- Takakura, S. (1990). Research and Development : The Present State of the Art. In *Research and Development in the Next Decade Asian Perspective*. pp. 1 – 2. Bangkok: V.J.
- Tompkins, C.; & McGraw, M. J. (1988). *The Negotiated Learning Contract*. in *Development Student Autonomy in Learning*. Edited by Boud, David. pp 72 – 191. New York: Nichols Publishing.
- Tough, A. (1979). *The Adult's Learning Projects*. Toronto, Ontario: The Ontario Institute for Studies in Education.
- Trapp, H. (1999). *Benefits of an Intranet-based Knowledge Management System Measuring the Effects*. Retrieved October 12, 2006, from http://www.avinei.de/competence/publikationen/diplomarbeit_holger_trapp.pdf
- Wiig, K. M. (n.d.). *Knowledge management Has Many Facets*. Retrieved October 12, 2003, from <http://www.krii.com/downloads/FourKMFacets.pdf>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือที่ใช้ในการให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ

- แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (หน้า 220 – 221)
- แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้ (หน้า 222 – 223)
- แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (หน้า 224 – 225)
- แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (หน้า 226 – 227)
- เครื่องมือประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (หน้า 228 – 235)

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ
เกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะ
ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

คำชี้แจง

1. วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อการตรวจสอบยืนยัน (Validate) เกี่ยวกับองค์ประกอบ และข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองที่ผู้วิจัยทำการรวบรวมมาจากการศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย องค์ประกอบคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3 องค์ประกอบ และข้อบ่งชี้ขององค์ประกอบ 14 ข้อ

3. การตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญ โปรดแสดงความคิดเห็น โดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กรุณาเติมรายละเอียดข้อเสนอแนะลงในช่องข้อเสนอแนะบริเวณช่องด้านขวาของแบบสอบถาม

ข้อ	องค์ประกอบข้อบ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ/ ปรับปรุง	ไม่เห็นด้วย	
	องค์ประกอบที่ 1 อยากเรียนรู้ด้วยตนเอง				
1.	อยากเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างสมัครใจ				
2.	กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง				
3.	กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง				
4.	อยากมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียน				
5.	สามารถวางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง				
6.	รู้แหล่งในการแสวงหาความรู้				
	องค์ประกอบที่ 2 มีความสามารถในการควบคุมตนเอง				
7.	สามารถควบคุมตนเองให้เรียนรู้ตามเวลาได้จริง				
8.	ส่งงานตามเวลาที่กำหนด				
9.	ประเมินการปฏิบัติการตนเองอย่างต่อเนื่อง				
10.	ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง				
11.	มีเจตคติที่ดีต่อตนเอง				

ข้อ	องค์ประกอบข้อบ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเอง	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ/ ปรับปรุง	ไม่เห็นด้วย	
12.	องค์ประกอบที่ 3 มีทักษะในการแสวงหาความรู้ รู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้				
13.	สามารถใช้ประโยชน์จากความรู้ได้จริง				
14.	วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแหล่งความรู้ได้				

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่าน มีประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการนำข้อมูลไปเป็นฐานในการพัฒนาเพื่อวิเคราะห์หาต้นแบบองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ต่อไป ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณค่ะ

นางสาวลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา
 นิสิตปริญญาเอก สาขาการศึกษาผู้ใหญ่
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ
เกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะ
ผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้

คำชี้แจง

1. วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อการตรวจสอบยืนยัน (Validate) เกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้ที่ผู้วิจัยทำการรวบรวมมาจากการศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย องค์ประกอบคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้ 6 องค์ประกอบ และข้อบ่งชี้ขององค์ประกอบ 10 ข้อ

3. การตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญ โปรดแสดงความคิดเห็นโดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กรุณาเติมรายละเอียดข้อเสนอแนะลงในช่องข้อเสนอแนะบริเวณช่องด้านขวาของแบบสอบถาม

ข้อ	องค์ประกอบข้อบ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการจัดการความรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ/ ปรับปรุง	ไม่เห็นด้วย	
1.	องค์ประกอบที่ 1 การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้ กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้				
2.	กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้ได้				
3.	องค์ประกอบที่ 2 การจัดหาความรู้ รู้วิธีการค้นหาหาความรู้				
4.	รู้แหล่งความรู้ในการค้นหาความรู้				
5.	องค์ประกอบที่ 3 การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้				
6.	องค์ประกอบที่ 4 การใช้ความรู้ รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม				
7.	รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้				
8.	องค์ประกอบที่ 5 การแลกเปลี่ยนความรู้ สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนกับกลุ่ม				
9.	สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้				

ข้อ	องค์ประกอบข้อบ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้ ด้วยการจัดการความรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ/ ปรับปรุง	ไม่เห็นด้วย	
10.	องค์ประกอบที่ 6 การสร้างความรู้ใหม่ พัฒนาความรู้ที่ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท				

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านมีประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการนำข้อมูลไปเป็นฐานในการพัฒนาเพื่อวิเคราะห์หาต้นแบบขององค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ต่อไป ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้ข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณค่ะ

นางสาวลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา
นิสิตปริญญาเอก สาขาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ

เกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียน ที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

คำชี้แจง

1. วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อการตรวจสอบยืนยัน (Validate) เกี่ยวกับองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ ที่ผู้วิจัยทำการรวบรวมมาจากการศึกษาตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วย 2 ประเด็นหลัก ประกอบด้วย องค์ประกอบคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ 4 องค์ประกอบ และข้อบ่งชี้ขององค์ประกอบ 17 ข้อ

3. การตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญ โปรดแสดงความคิดเห็น โดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กรุณาเติมรายละเอียดข้อเสนอแนะลงในช่องข้อเสนอแนะบริเวณช่องด้านขวาของแบบสอบถาม

ข้อ	องค์ประกอบข้อบ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ/ ปรับปรุง	ไม่เห็นด้วย	
1.	องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ สมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง				
2.	กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง				
3.	กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง ได้อย่างชัดเจน				
4.	องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง มีความรับผิดชอบ				
5.	ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง				
6.	ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง				
7.	เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง				

ข้อ	องค์ประกอบข้อบ่งชี้คุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการ นำตนเองและการจัดการความรู้	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ข้อเสนอแนะ
		เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ/ ปรับปรุง	ไม่เห็นด้วย	
	องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้				
8.	วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง				
9.	รู้วิธีการค้นหาความรู้				
10.	รู้แหล่งความรู้				
11.	ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ				
12.	รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้				
13.	สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ กลุ่มได้				
	องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้				
14.	สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้				
15.	รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม				
16.	รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้				
17.	พัฒนาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท				

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านมีประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการนำข้อมูลไปเป็นฐานในการพัฒนาเพื่อวิเคราะห์หาต้นแบบองค์ประกอบและข้อบ่งชี้ที่แสดงให้เห็นถึงคุณลักษณะผู้เรียนที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ และรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ต่อไป ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าในการให้ข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณค่ะ

นางสาวลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา
นิสิตปริญญาเอก สาขาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

คำชี้แจง

1. วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามฉบับนี้ เพื่อผู้วิจัยจะทำการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อการตรวจสอบยืนยัน (Validate) เกี่ยวกับรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ที่ผู้วิจัยทำการรวบรวมมาจากการศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. แบบสอบถามชุดนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ 6 ขั้นตอน และส่วนที่ 2 คุณลักษณะผู้เรียนที่มุ่งหวัง 18 คุณลักษณะ

3. การตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยขอความกรุณาท่านผู้เชี่ยวชาญ โปรดแสดงความคิดเห็น โดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน หากมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม กรุณาเติมรายละเอียดข้อเสนอแนะลงในช่องข้อเสนอแนะบริเวณช่องด้านขวาของแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 ขั้นตอนการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ขั้นตอนการพัฒนา	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. ระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S) (หมายถึง การระบุความต้องการที่จะเรียนรู้ สิ่งที่ต้องการเรียนรู้ และ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง)						
2. วางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D) (หมายถึง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนโดยการทำสัญญา ทางการเรียนร่วมกับผู้สอน)						
3. ดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L) (หมายถึง การศึกษาค้นคว้าด้วยการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง)						
4. สะท้อนคิด (A thinking reflect : and) (หมายถึง การแลกเปลี่ยน เรียนรู้โดยผู้เรียนที่มีคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ที่เท่ากัน)						
5. แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) (หมายถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผู้เรียนที่มีคะแนนคุณลักษณะ การเรียนรู้ที่คละคะแนนกัน)						
6. สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M) (หมายถึง การได้มาซึ่งความรู้ภายหลังการเรียนรู้จาก 2 กระบวนการ)						

ส่วนที่ 2 คุณลักษณะผู้เรียนที่มุ่งหวังภายหลังการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ขั้นตอนการพัฒนา	คุณลักษณะผู้เรียนที่มุ่งหวัง	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. ระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S)	1. สม่ครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง						
	2. กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง						
	3. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน						
	4. กระตือรือร้นใ้เรียนรู้						
2. วางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan ; D)	5. วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง						
	6. มีความรับผิดชอบ						
	7. เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง						
3. ดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)	8. รู้วิธีการค้นคว้าหาความรู้						
	9. รู้แหล่งความรู้						
	10. ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ						
4. สะท้อนคิด (A thinking reflect : and)	11. รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้						
	12. ประเมินการปฏิบัติการตนเองอย่างต่อเนื่อง						
	13. ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง						
5. แบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้(Knowledge sharing : K)	14. สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้						
	15. สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้						
6. สังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M)	16. รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม						
	17. รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้						
	18. พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท						

ขอคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านมีประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการนำรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ไปทดลองใช้เพื่อพัฒนาปรับแก้ให้เหมาะสมต่อไป ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้ข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณค่ะ

นางสาวลัดดาวัลย์ พุทธรักษา
นิสิตปริญญาเอก สาขาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เครื่องมือประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

แบบประเมินรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญได้ใช้เป็นแบบประเมินความเหมาะสม และความสอดคล้องระหว่างรายละเอียดประกอบต่างๆ ของกิจกรรมการเรียนรู้ในการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ขอความกรุณาท่านโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน และในกรณีที่ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโปรดกรอกข้อมูลลงในช่องข้อเสนอแนะช่องสุดท้ายด้านขวามือสุด เพื่อผู้วิจัยจะได้นำข้อมูลมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุต่อไป แบบประเมินนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

1. แบบประเมินความเหมาะสมของรายละเอียดการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ
2. แบบประเมินความเหมาะสมของระยะเวลาของการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ แต่ละขั้นตอน
3. แบบประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือในการวิจัย ในการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ แต่ละขั้นตอน

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

- แบบประเมินความสอดคล้องของรายละเอียดการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ส่วนที่ 1 แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

คำชี้แจง ท่านโปรดพิจารณาว่าองค์ประกอบต่างๆ ในการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุตามรูปแบบที่กำหนด มีความเหมาะสม มากน้อย เพียงใด ขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงความคิดเห็น และกรณีท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมโปรดแสดงความคิดเห็นของท่านลงในช่องแสดงความคิดเห็นช่องสุดท้ายขวามือสุด

1. แบบประเมินความเหมาะสมของรายละเอียดการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการ
พัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1	สัปดาห์ที่ 1 ขั้นระบุ ประเด็น การเรียนรู้ (Self identify into learning : S) 1.1 บทนำ	1.1.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ						
		1.1.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมวิจัย						
		1.1.3 สรุปคะแนนแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Pre-Test วัดครั้งที่ 1)						
	1.2 สร้างสัม พันธภาพ	1.1.4 แจกแผนการจัดการเรียนรู้ตามกิจกรรมพอสังเขปให้กลุ่มตัวอย่างทราบ						
		1.2.1 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน						
		1.2.2 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างสำรวจวิเคราะห์ตนเอง รู้จักเอกลักษณ์ของตนเอง และร่วมวิเคราะห์ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง						
		1.2.3 ผู้วิจัยแจกและแนะนำการใช้คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง						
	1.3 กำหนด วัตถุประสงค์	1.2.4 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test)						
		1.3.1 การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการเรียนรู้ของตนเอง						
		1.3.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง						

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ	
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด		
สัปดาห์ที่ 2	2	ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan ; D)	2.1 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน(Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม						
สัปดาห์ที่ 3	3	ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)	3.1 ดำเนินกิจกรรมตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง)						
			3.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ) ครั้งที่ 2 ภายหลังการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Post-Test วัดครั้งที่ 2)						
สัปดาห์ที่ 4	4	ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and)	4.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากันได้						
			4.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำ แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ 3 ภายหลังการทำ Knowledge sharing คะแนน SLD-KM เท่ากัน (Post-Test วัดครั้งที่ 3)						
สัปดาห์ที่ 5	5	ขั้นแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K)	5.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM สูง-กลาง-ต่ำ ได้						
			5.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ 4 ภายหลังการทำ Knowledge sharing คะแนน SLD- KM คละกัน (Post-Test วัดครั้งที่ 4)						

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
			มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
ลำดับที่ 6	6	ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge: M)						
		6.1 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท						

2. แบบประเมินความเหมาะสมของระยะเวลาของการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ แต่ละขั้นตอน

ขั้นตอน / ระยะเวลา / จำนวนครั้ง	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
1. ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S) (ประกอบด้วย บทนำ สร้างสัมพันธภาพ และ กำหนดวัตถุประสงค์) ใช้ระยะเวลา 7 ชั่วโมง จำนวน 3 ครั้ง						
2. ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan ; D) ใช้ระยะเวลา 3 ชั่วโมง จำนวน 1 ครั้ง						
3. ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L) ใช้ระยะเวลา 10 ชั่วโมง จำนวน 3 ครั้ง						
4. ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and) ใช้ระยะเวลา 4 ชั่วโมง จำนวน 1 ครั้ง						
5. ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing: K) ใช้ระยะเวลา 4 ชั่วโมง จำนวน 1 ครั้ง						
6. ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M) ใช้ระยะเวลา 3 ชั่วโมง จำนวน 1 ครั้ง						
7. เวลารวมในการทำวิจัย - รวมการเรียนรู้ 10 ครั้ง 31 ชั่วโมง - เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้: กรณีเข้ากลุ่ม จำนวน 7 ครั้ง เวลา 22 ชั่วโมง - เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้: กรณีเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 3 ครั้ง เวลา 9 ชั่วโมง						

3. แบบประเมินความเหมาะสมของเครื่องมือในการวิจัยในการจัดกิจกรรม ตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ แต่ละขั้นตอน

รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม					ข้อเสนอแนะ
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	
แบบ A-1 คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้วิจัย						
แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ						
แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง						
แบบ S-3 คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง						
แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)						
แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง						
แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง						
แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง						
แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง						
แบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา						

ส่วนที่ 2 แบบประเมินความสอดคล้องของรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

คำชี้แจง แบบประเมินส่วนที่ 2 เป็นแบบประเมินความสอดคล้องของรายละเอียดการจัดกิจกรรมตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุขอให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องแสดงความคิดเห็น และกรณีท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านลงในช่องแสดงความคิดเห็นช่องสุดท้ายขวามือสุด

สอดคล้อง หมายถึง การจัดกิจกรรมมีความสอดคล้องและเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ
ไม่แน่ใจ หมายถึง ไม่แน่ชัดว่ากิจกรรมมีความสอดคล้องและเกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ไม่สอดคล้อง หมายถึง การจัดกิจกรรมไม่สอดคล้องและไม่เกี่ยวข้องในการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ	
สัปดาห์ที่ 1							
1	ขั้นระบุ ประเด็น การเรียนรู้ (Self identify into learning : S)	1.1.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ					
		1.1.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมวิจัย					
		1.1.3 สรุปคะแนนแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (Pre-Test วัดครั้งที่ 1)					
	1.1 บทนำ	1.1.4 แจ้งแผนการจัดการเรียนรู้ตามกิจกรรมพอสังเขปให้กลุ่มตัวอย่างทราบ					
		1.2 สร้าง สัมพันธภาพ	1.2.1 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน				
			1.2.2 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างสำรวจวิเคราะห์ตนเอง รู้จักเอกลักษณ์ของตนเอง และร่วมวิเคราะห์ความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง				
	1.2.3 ผู้วิจัยแจกและแนะนำการใช้คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง						
	1.3 กำหนด วัตถุประสงค์	1.2.4 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test)					
		1.3.1 การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการเรียนเรียนรู้ของตนเอง					
		1.3.2 การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
	สัปดาห์ที่ 2						
	2	ขั้นวางแผน การเรียนรู้ (Designing a learning plan: D)	2.1 วางแผนการเรียนโดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน(Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม				

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	สอดคล้อง	ไม่แน่ใจ	ไม่สอดคล้อง	ข้อเสนอแนะ
สัปดาห์ที่ 3						
3	ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)	3.1 ดำเนินกิจกรรมตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง)				
		3.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ 2 ภายหลังการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Post-Test วัดครั้งที่ 2)				
สัปดาห์ที่ 4						
4	ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and)	4.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากันได้				
		4.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำ แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ 3 ภายหลังการทำ Knowledge sharing คะแนน SLD-KM เท่ากัน (Post-Test วัดครั้งที่ 3)				
สัปดาห์ที่ 5						
5	ขั้นแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K)	5.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM สูง-กลาง-ต่ำ ได้				
		5.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ 4 ภายหลังการทำ Knowledge sharing คะแนน SLD-KM คละกัน (Post-Test วัดครั้งที่ 4)				
สัปดาห์ที่ 6						
6	ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M)	6.1 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท				

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านมีประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการนำรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ไปทดลองใช้ เพื่อพัฒนาปรับแก้ให้เหมาะสมต่อไป ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่ายิ่งในการให้ข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณค่ะ

นางสาวลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา
นิสิตปริญญาเอก สาขาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

- แบบ **S-1** แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (หน้า 237 – 242)
- แบบ **S-4** แบบสอบถามความรู้ ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) (หน้า 243 – 254)
- แบบ **S-9** แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา (หน้า 255 – 256)

**แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ**

ชื่อ/สกุล ผู้เข้าร่วมวิจัย รหัสเลขที่

เรียน ผู้เข้าร่วมวิจัยทุกท่าน

แบบประเมินฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้” เป็นแบบสอบถามข้อมูลคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่กลุ่มผู้วิจัยปฏิบัติจริง ท่านโปรดตอบข้อคำถามให้ตรงกับข้อเท็จจริง ซึ่งผลคะแนนที่ได้ผู้วิจัยจะเปิดเผยเป็นภาพรวมโดยไม่มีผลเสียต่อตัวผู้เข้าร่วมวิจัยแต่อย่างไร

คำอธิบาย แบบสอบถามประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 51 ข้อ เมื่อท่านอ่านข้อคำถาม จบกฤณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ความหมายของระดับการตัดสินใจในแบบสอบถามนี้มี 4 ระดับ คือ ข้อความนั้นตรงกับข้อเท็จจริงของท่าน ดังนี้

0	หมายถึง	ไม่เป็นจริง
1	หมายถึง	มีส่วนจริงบ้าง
2	หมายถึง	จริงค่อนข้างมาก
3	หมายถึง	เป็นจริงอย่างยิ่ง

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านที่กรุณาให้ข้อมูลตามความเป็นจริง

ขอขอบคุณในความร่วมมือของท่าน

นางสาวลัดดาวัลย์ พุทธรักษา
นิสิตปริญญาเอก สาขาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนตัว

1. เพศ

 ชาย

 หญิง

2. อายุ

 < 15 ปี

 15 – 20 ปี

 20.1 – 30 ปี

 30.1 – 40 ปี

 40.1 – 50 ปี

 50.1 – 60 ปี

 60.1 – 70 ปี

 70.1 – 80 ปี

 > 90 ปี

3. ท่านปฏิบัติหน้าที่ใดในทีมสหวิชาชีพ

 พยาบาลวิชาชีพ

 ผู้ช่วยพยาบาล

 เจ้าหน้าที่สาธารณสุข

 บุคคลในครอบครัวที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ

 ผู้สูงอายุ

4. ระดับการศึกษา

 ประถมศึกษา

 มัธยมศึกษา

 ปวช, ปวส, อนุปริญญา

ปริญญาตรี

 สูงกว่าปริญญาตรี

 อื่นๆระบุ.....

5. เศรษฐฐานะ/รายได้

 น้อยกว่า 5,000 บาท/เดือน

 5,001 – 9,999 บาท

 10,000 – 15,000 บาท

 15,001 – 20,000 บาท

 20,001 – 25,000 บาท

 มากกว่า 25,001 บาท

6. เวลาที่ใช้ในการทำงานประจำ / สัปดาห์

 1 – 2 วัน

 3 – 4 วัน

 5 – 6 วัน

 7 วัน

ตอนที่ 2 คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของท่าน			
		ไม่ เป็นจริง	มีส่วน จริงบ้าง	จริงค่อนข้าง มาก	เป็นจริง อย่างยิ่ง
1	ข้าพเจ้าความสนใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองในเรื่องที่สนใจ				
2	การเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ข้าพเจ้าจะทำได้ดีกว่าให้ผู้อื่นช่วยเหลือ				
3	ข้าพเจ้าสามารถกำหนดสิ่งต่างๆ ที่เรียนรู้ด้วยตนเองได้				
4	ข้าพเจ้ากระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ				
5	ข้าพเจ้าสามารถบอกด้วยตนเองได้ว่าจะต้องเรียนรู้สิ่งใดเพิ่ม				
6	สิ่งที่ข้าพเจ้าสนใจในการเรียนรู้เป็นสิ่งที่เกิดประโยชน์ต่อข้าพเจ้าเท่านั้น				
7	ข้าพเจ้าจะเลือกเรียนรู้สิ่งต่างๆ ตามเพื่อนเลือก				
8	ถ้าข้าพเจ้าสนใจอะไรแล้ว ต้องหาทางเรียนรู้สิ่งนั้นให้ได้				
9	ข้าพเจ้าสามารถกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างชัดเจนทุกครั้ง				
10	ข้าพเจ้าจะเลือกเรียนรู้สิ่งที่กำลังเป็นที่นิยม แม้จะไม่เหมาะสมกับความสามารถ				
11	เมื่อเรียนรู้สิ่งใดไม่ทันข้าพเจ้าจะศึกษาค้นคว้าจากห้องสมุด หรือแหล่งอื่นที่สามารถให้ความรู้ได้				
12	เมื่อข้าพเจ้าสนใจสิ่งใดจะพยายามศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลสิ่งนั้นให้ได้มากที่สุด				
13	เมื่อมีเรื่องที่ไม่ทราบข้าพเจ้าจะรีบหาคำตอบโดยเร็ว				
14	ข้าพเจ้าทราบดีว่าเวลาใดที่ตนต้องการความช่วยเหลือ โดยไม่ต้องให้ใครบอก				
15	ข้าพเจ้าทราบถึงข้อดี ข้อเสียของตน โดยไม่ต้องให้ผู้อื่นบอก				
16	ข้าพเจ้ามีการประเมินสิ่งที่ไม่รู้และปรับแก้อย่างต่อเนื่อง				
17	การเรียนรู้เป็นเรื่องที่น่าสนใจสำหรับข้าพเจ้า ยิ่งเรียนมากก็พบสิ่งที่น่าสนใจมาก				
18	การที่ข้าพเจ้าทำอะไรไม่ถูกต้อง ข้าพเจ้าคิดว่าเป็นโอกาสที่ดีในการแก้ไข				
19	ข้าพเจ้าคิดว่าการใช้ชีวิตทุกวันทำให้มีโอกาพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง				
20	ถ้าตัดสินใจจะเรียนรู้อะไรแล้ว แม้ภารกิจจะมากข้าพเจ้าต้องแบ่งเวลาเรียนรู้ให้ได้				
21	เมื่อมีปัญหาการเรียนรู้ข้าพเจ้าสามารถหาทางแก้ไขได้				

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของท่าน			
		ไม่ เป็นจริง	มีส่วน จริงบ้าง	จริงค่อนข้าง มาก	เป็นจริง อย่างยิ่ง
22	เมื่อตั้งใจที่จะเรียนรู้สิ่งใดแล้วหากไม่สามารถทำได้ข้าพเจ้าก็จะไปถามผู้รู้				
23	ข้าพเจ้ารู้สึกมีกำลังใจทุกครั้งเมื่อผู้อื่นชื่นชม				
24	หากต้องตัดสินใจเลือกเรียนรู้อย่างใดอย่างหนึ่ง ข้าพเจ้าทราบดีว่าต้องการเรียนรู้อะไร				
25	หากต้องเรียนรู้เรื่องที่ยากข้าพเจ้าจะทำความเข้าใจกับบทเรียนก่อนทุกครั้ง				
26	เมื่อฟังเรื่องต่างๆ จากผู้อื่น ข้าพเจ้าจะพิจารณาก่อนตัดสินใจเชื่อ				
27	เมื่อจะทำงานแต่ละครั้ง ข้าพเจ้าต้องคิดวางแผนว่าควรทำอย่างไรให้งานมีคุณภาพและประสบผลสำเร็จ				
28	หากต้องตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนการเรียนรู้อื่นๆ ข้าพเจ้าจะให้บุคคลสำคัญในชีวิตตัดสินใจแทน				
29	ข้าพเจ้าชอบศึกษาหาความรู้จากแหล่งต่างๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ สิ่งพิมพ์				
30	เมื่อต้องการหาข้อมูล ข้าพเจ้าชอบที่จะค้นคว้าจากหลายๆ แห่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์				
31	หากข้าพเจ้าค้นหาข้อมูลที่ต้องการยังไม่พบจะพยายามค้นหาต่อโดยไม่เปลี่ยนวิธีการสืบค้น				
32	หากต้องการข้อมูลบางอย่าง ข้าพเจ้าทราบดีว่าจะสามารถหาได้จากแหล่งใด				
33	ถ้าข้อมูลบางอย่างไม่สามารถค้นคว้าจากเอกสารได้ ข้าพเจ้าจะสอบถามจากผู้รู้				
34	หากมีสิ่งที่ไม่รู้ข้าพเจ้าจะสอบถามผู้รู้ที่เพื่อนแนะนำมา				
35	ข้าพเจ้าเชื่อว่าห้องสมุดหมู่บ้านมีข้อมูลการดูแลผู้สูงอายุที่ถูกต้อง				
36	เมื่อได้รับข้อมูลที่ต้องการข้าพเจ้าจะเลือกจำหัวข้อใหญ่ๆ และองค์ประกอบที่สำคัญ				
37	เมื่อได้ฟังหรืออ่านเรื่องต่างๆ ข้าพเจ้าสามารถนำไปเล่าต่อได้โดยไม่ขาดตกบกพร่อง				
38	เมื่อเนื้อหาที่อ่านมีมากเกินไป ข้าพเจ้าจะจดบันทึกย่อสั้นๆ เพื่อช่วยในการจำ				
39	ข้าพเจ้าสามารถนำประสบการณ์ตนเองเล่าให้เพื่อนฟังเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้				
40	ข้าพเจ้าแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับเพื่อนเวลาเรียนรู้ เพราะถือว่าเป็นการประเมินการเรียนรู้ของตนเองด้วย				
41	การทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกสบายใจ				

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของท่าน			
		ไม่ เป็นจริง	มีส่วน จริงบ้าง	จริงค่อนข้าง มาก	เป็นจริง อย่างยิ่ง
42	ข้าพเจ้าชอบทำอะไรคนเดียวเพราะจะทำให้เสร็จเร็วขึ้น				
43	หากมีปัญหาไม่เข้าใจข้าพเจ้ารู้ว่าต้องถามใครจึงได้คำตอบ				
44	ข้าพเจ้าถือว่าการคุยกับเพื่อนเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้กัน				
45	เมื่อได้รับข้อมูลข่าวสาร ข้าพเจ้าจะนำมาวิเคราะห์และตรวจสอบความถูกต้องของแหล่งที่ให้ก่อนจะเชื่อ				
46	หากต้องการเรียนรู้อะไร ข้าพเจ้าจะค้นคว้าหาข้อมูลจากหนังสือหลายๆ เล่ม หรือถามเพื่อนหลายๆ คน แล้วนำมารวบรวมและวิเคราะห์ก่อนนำไปใช้				
47	เมื่อมีปัญหา ข้าพเจ้าจะคิดวิเคราะห์หาสาเหตุก่อน แล้วหาทางแก้ไขต่อไป				
48	เมื่อเกิดปัญหาในการเรียนรู้ข้าพเจ้าสามารถที่จะแก้ไขได้ด้วยตนเองจากประสบการณ์เดิม				
49	เวลาข้าพเจ้าเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ จะสามารถนำความรู้เดิมไปประยุกต์ใช้ด้วยเสมอ				
50	ข้าพเจ้าสามารถนำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้กับตนเองและครอบครัวได้				
51	ข้าพเจ้าประยุกต์ใช้อุปกรณ์ในการดูแลผู้สูงอายุจากสิ่งที่มีในบ้านได้				

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านมีประโยชน์ต่อผู้วิจัยในการนำรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ไปทดลองใช้เพื่อพัฒนาปรับแก้ให้เหมาะสมต่อไป ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูงที่ได้เสียสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งในการให้ข้อมูลวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบคุณค่ะ

นางสาวลัดดาวัลย์ พุทธรักษา
นิสิตปริญญาเอก สาขาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

หมายเหตุ การวิเคราะห์ข้อมูลแยกตามองค์ประกอบ และข้อบ่งชี้ ดังนี้

1. วิเคราะห์แยกตามองค์ประกอบ ประกอบด้วย
 - 1.1 องค์ประกอบที่ 1 การระบุนความรู้ที่ต้องการเรียนรู้ รวม 10 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 1-10
 - 1.2 องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง รวม 14 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 11-24
 - 1.3 องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ รวม 16 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 25-40
 - 1.4 องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ รวม 11 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 41-51
2. วิเคราะห์แยกตามข้อบ่งชี้ ประกอบด้วย
 - 2.1 ข้อบ่งชี้ 1 สนใจเรียนรู้ด้วยตนเอง รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 1-2
 - 2.2 ข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง รวม 5 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 3-7
 - 2.3 ข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 8-10
 - 2.4 ข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 11-13
 - 2.5 ข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 14-16
 - 2.6 ข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 17-19
 - 2.7 ข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง รวม 5 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 20-24
 - 2.8 ข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง รวม 4 ข้อ วิเคราะห์ คะแนนข้อ 25-28
 - 2.9 ข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 29-31
 - 2.10 ข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 32-33
 - 2.11 ข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 34-35
 - 2.12 ข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 36-38
 - 2.13 ข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ รวม 2 ข้อ วิเคราะห์ คะแนนข้อ 39-40
 - 2.14 ข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ รวม 4 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 41-44
 - 2.15 ข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนน ข้อ 45-46
 - 2.16 ข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 47-49
 - 2.17 ข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท รวม 2 ข้อ วิเคราะห์ คะแนนข้อ 50-51

แบบสอบถามความรู้
ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน
เรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ

ชื่อ/สกุล ผู้เข้าร่วมวิจัย..... รหัสเลขที่.....

คำอธิบาย แบบประเมินฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้” เป็นแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน : การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ ให้ท่านเลือกคำตอบที่ท่านคิดว่าถูกต้องเพียงข้อเดียว ข้อละ 1 คะแนน (ข้อสอบ 10 ข้อ) ใช้เวลา 30 นาที (ในกรณีผู้สูงอายุที่อายุมากกว่า 60 ปี ทุกท่านผู้วิจัยจะทำการอ่านให้เลือกตอบทุกคน)

1. เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุมนุษย์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง
 - ก. ร่างกายเสื่อมโทรมลง เช่น ผิวหนังเหี่ยวยุ่น ผมขาว เป็นต้น
 - ข. ต้องการลูกหลานดูแล และพูดคุยด้วย
 - ค. ขาดการมีส่วนร่วมในสังคม
 - ง. ถูกทุกข้อ

2. อาการผิดปกติใดของผู้สูงอายุที่แสดงว่ามีความผิดปกติทางด้านจิตใจ
 - ก. ดุหุลานกรณีหลานชน
 - ข. ไม่พูดคุยมาเป็นเวลา 1 วัน
 - ค. พูดถึงเรื่องราวในอดีตอย่างต่อเนื่อง
 - ง. อยู่ในห้องตามลำพังภายหลังการรับประทานอาหาร

3. ความผิดปกติด้านร่างกายของผู้สูงอายุข้อใดถือว่าผิดปกติ
 - ก. ผมหงอก
 - ข. ปวดข้อเข่า
 - ค. เจ็บหน้าอกซ้าย
 - ง. เจ็บแขนเนื่องจากอุ้มหลาน

4. ผู้สูงอายุต้องปฏิบัติตัวอย่างไร จึงทำให้ไม่เกิดภาวะท้องผูก
- กินผักและผลไม้ทุกมื้ออาหาร
 - ดื่มน้ำ 8-10 แก้ว/วัน
 - ออกกำลังกายสม่ำเสมอ
 - ถูกทุกข้อ
5. สถานที่ใดควรกระตุ้นให้ผู้สูงอายุไปอย่างสม่ำเสมอ
- ชมรมผู้สูงอายุหมู่บ้าน
 - วัดเพื่อให้ผู้สูงอายุถือศีล
 - โรงพยาบาลเพื่อตรวจเช็คสุขภาพ
 - สถานที่ที่ทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกสบายใจ
6. เมื่อผู้สูงอายุมีอาการปวดเมื่อยตัว ท่านช่วยได้อย่างไร
- ประคบร้อนบริเวณที่ปวด
 - ให้กินยาคลายกล้ามเนื้อ
 - หนาวบริเวณที่ปวดจนกลัวจะหาย
 - ให้ผู้สูงอายุนอนหงายทับบริเวณที่ปวด
7. อาการผิดปกติด้านอารมณ์ของผู้สูงอายุเกิดจากสาเหตุยกเว้นสาเหตุใด
- ซึมเศร้า
 - ความเหงา
 - ความหวาดระแวง
 - ไม่ได้ออกกำลังกาย
8. หากท่านต้องการหาข้อมูลเกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุท่านสามารถหาได้จากสื่อใด
- ห้องสมุดหมู่บ้าน หรือปราชญ์ชาวบ้าน
 - เจ้าหน้าที่ สาธารณสุข
 - อ.ส.ม.
 - ถูกทุกข้อ

9. ข้อใดคืออาการผิดปกติที่สำคัญในวัยสูงอายุที่ต้องรีบนำส่งโรงพยาบาล

- ก. มีอาการปวดศีรษะอย่างมากระหว่างรับประทานอาหาร
- ข. ปวดท้องเนื่องจากรับประทานอาหารไม่ตรงเวลา
- ค. เป็นลมระหว่างออกกำลังกายอย่างหนัก
- ง. มีลักษณะเล็บมือเล็บเท้าบาง

10. ผู้สูงอายุต้องการสิ่งใดจากคนในครอบครัวมากที่สุด

- ก. การเอาใจใส่
- ข. รับฟังสิ่งที่ผู้สูงอายุพูด
- ค. ความเคารพให้เกียรติ
- ง. ความรักและความเข้าใจ

เฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

1	ง	6	ก
2	ข	7	ง
3	ค	8	ง
4	ง	9	ก
5	ง	10	ง

แบบสอบถามความรู้
ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน
เรื่อง อาหารที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ

ชื่อ/สกุล ผู้เข้าร่วมวิจัย..... รหัสเลขที่.....

คำอธิบาย แบบประเมินฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้” เป็นแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน : อาหารที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ ให้ท่านเลือกคำตอบที่ท่านคิดว่าถูกต้องเพียงข้อเดียว ข้อละ 1 คะแนน (ข้อสอบ 10 ข้อ) ใช้เวลา 30 นาที

1. คุณปู่พงษ์ อายุ 90 ปี ไม่มีฟัน ช่วยเหลือในการทำกิจวัตรประจำวันได้เอง ไม่มีโรคประจำตัว ท่านควรจัดอาหารชนิดใดให้รับประทานในมื้อเช้า
 - ก. ข้าวสวย น้ำพริก ผัก
 - ข. ข้าวต้มก้วย หมูทอด
 - ค. โจ๊กไก่ และไข่ต้มสุก
 - ง. ราดหน้าเส้นใหญ่ยอดผัก

2. อาหารประเภทเนื้อสัตว์ที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ คือข้อใด
 - ก. เนื้อปลา
 - ข. ไข่
 - ค. นม
 - ง. ถูกทุกข้อ

3. อาหารประเภทข้าวแบ่งที่มีปริมาณที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุต้องมีปริมาณเท่าไร
 - ก. ข้าวมีอะไม่เกิน 2 ทัพพี
 - ข. อาหารควรปรุงรสด้วยน้ำตาลทุกครั้ง
 - ค. ผู้สูงอายุอ้วนควรกินแบ่งให้มากกว่าเดิม
 - ง. กินอาหารจำพวกแบ่งให้มากกว่าวัยหนุ่มสาว

4. อาหารประเภทไขมันข้อใดที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุ
- ควรรับประทานไขมันที่ได้จากพืช
 - ควรรับประทานไขมันจากสัตว์
 - น้ำมันถั่วเหลือง น้ำมันรำ
 - ถูกข้อ ก และ ค
5. อาหารประเภทผักชนิดใดที่เหมาะสมในการให้ผู้สูงอายุรับประทาน
- แกงกระทิพริกทอง
 - น้ำพริก และผักต้ม
 - ต้มยำน้ำข้นเห็ดฟาง
 - ผัดผักบั้งด้วยน้ำมันพืช
6. ผลไม้ชนิดใดที่ผู้สูงอายุไม่ควรรับประทาน
- ฝรั่ง
 - ทุเรียน
 - กล้วยน้ำว้า
 - ส้มเขียวหวาน
7. อาหารประเภทน้ำชนิดใดที่ผู้สูงอายุไม่ควรดื่ม
- น้ำมะนาว
 - น้ำเปล่า
 - น้ำมะตูม
 - น้ำอัดลม
8. อาหารประเภทใดควรจัดเป็นอาหารมื้อกลางวันสำหรับผู้สูงอายุมากที่สุด
- ยำวุ้นเส้น ข้าว
 - ต้มยำน้ำข้น ข้าว
 - ขนมจีน แกงเขียวหวาน
 - ก๋วยเตี๋ยวเนื้อน้ำตก

9. อาหารที่จัดให้ผู้สูงอายุควรคำนึงถึงข้อใดบ้าง
- ก. เป็นอาหารที่ย่อยง่าย
 - ข. เป็นอาหารจำพวก ปลา ผัก และผลไม้
 - ค. สามารถหาได้ง่ายในท้องถิ่น
 - ง. ถูกทุกข้อ
10. ลักษณะการรับประทานอาหารของผู้สูงอายุข้อใดถูกต้อง
- ก. มื้อเช้า ข้าวต้มทรงเครื่อง
 - ข. มื้อกลางวัน ข้าว น้ำพริก ปลาหู
 - ค. มื้อเย็น ปลาหนึ่ง ข้าวครึ่งทัพพี
 - ง. ถูกทุกข้อ

เฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

1	ค	6	ข
2	ง	7	ง
3	ก	8	ค
4	ง	9	ง
5	ข	10	ง

แบบสอบถามความรู้
ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน
เรื่อง การออกกำลังกายที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ

ชื่อ/สกุล ผู้เข้าร่วมวิจัย..... รหัสเลขที่.....

คำอธิบาย แบบประเมินฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง “รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้” เป็นแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน : การออกกำลังกายที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ ให้ท่านเลือกคำตอบที่ท่านคิดว่าถูกต้องเพียงข้อเดียว ข้อละ 1 คะแนน (ข้อสอบ 10 ข้อ) ใช้เวลา 30 นาที

1. การออกกำลังกายชนิดใดเหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ วัย 70 ปี ที่มีโรคประจำตัว คือ โรคความดันโลหิตสูง
 - ก. เต้นแอโรบิค
 - ข. กายบริหารซึกง
 - ค. ว่ายน้ำข้ามคลอง
 - ง. ปั่นจักรยานในสวนสาธารณะ

2. กรณีใดที่ท่านต้องพิจารณาให้ผู้สูงอายุหยุดออกกำลังกาย
 - ก. ผู้สูงอายุมีไข้ไม่สบาย
 - ข. เวลาเย็นหลังรับประทานอาหาร
 - ค. เวลาเช้านก่อนรับประทานอาหาร
 - ง. จังหวะเพลงที่ใช้ในการออกกำลังกายช้าเกินไป

3. จงบอกผลเสียของผู้สูงอายุที่ไม่ออกกำลังกาย
 - ก. กล้ามเนื้อแขนขาอ่อนแรง
 - ข. เวียนศีรษะ คลื่นไส้ เป็นลมง่าย
 - ค. มีโรคแทรกซ้อน เช่น โรคหัวใจ
 - ง. ถูกทุกข้อ

4. จงบอกว่าข้อใดคือประโยชน์ของการออกกำลังกายในวัยผู้สูงอายุ
- ก. ทำให้แก่ช้าลง
 - ข. ลดอาการท้องผูก
 - ค. ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย
 - ง. ถูกทุกข้อ
5. หลักในการออกกำลังกายในวัยสูงอายุข้อใดถูกต้อง
- ก. หายใจเข้าออกช้าๆ
 - ข. ออกกำลังกายเร็วๆ
 - ค. ออกกำลังกาย 1 ครั้งต่อสัปดาห์
 - ง. ออกกำลังกายกับคนต่างวัย
6. ท่าบริหารร่างกายแบบใดเหมาะสมกับผู้สูงอายุ
- ก. การหายใจที่ถูกต้อง
 - ข. การบริหารกล้ามเนื้อตา
 - ค. การบริหารไหล่
 - ง. ถูกทุกข้อ
7. ข้อใดคือแนวปฏิบัติเพื่อป้องกันโรคปวดหลังในผู้สูงอายุ
- ก. ควรยืนตัวตรง
 - ข. ควรนอนหงาย
 - ค. ควรนั่งตัวชิดผนังเก้าอี้
 - ง. ถูกทุกข้อ
8. ข้อใดคือท่าที่ไม่เหมาะสมในการออกกำลังกายที่ใช้ในการบริหารไหล่ในผู้สูงอายุ
- ก. ท่าตบมือ
 - ข. ท่าดันข้อศอก
 - ค. ท่ากระโดดตบ
 - ง. ท่าว่ายน้ำบนบก

9. ข้อใดคือท่าที่ไม่เหมาะสมในการออกกำลังกายที่ใช้ในการบริหารกล้ามเนื้อหน้าขาในผู้สูงอายุ

- ก. ท่านั่งยกเข่า
- ข. ท่าเหยียดเข่า
- ค. ท่านั่งเขย่งเท้า
- ง. ท่าวิ่ง 100 เมตร

10. ข้อใดคือท่าที่ไม่เหมาะสมในการออกกำลังกายที่ใช้ในการบริหารการทรงตัวในผู้สูงอายุ

- ก. ท่ายืนขาเดียว
- ข. ท่าเดินกระดกเท้า
- ค. ท่ายืนกระโดดน้ำ
- ง. ท่าเดินเป็นเส้นตรง

เฉลยคำตอบที่ถูกต้อง

1	ข	6	ง
2	ก	7	ง
3	ง	8	ค
4	ง	9	ง
5	ก	10	ข

แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา

ผู้ประเมิน..... รหัสเลขที่

วัน/เดือน/ปี ที่ทำการประเมิน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านผู้วิจัย					
1. ยอมรับประสบการณ์ความรู้ที่ท่านมี					
2. ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล					
3. ยืดหยุ่นตามความต้องการท่าน					
4. เพิ่มแรงกระตุ้นให้ท่านเรียนรู้					
5. แนะนำแหล่งค้นหาข้อมูล					
6. แนะนำวิธีการเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้อย่างเหมาะสม					
7. ยกตัวอย่างได้เหมาะสมตามสภาพชีวิตจริงของกลุ่ม					
ด้านกิจกรรมการพัฒนา					
8. ขั้นตอนการเรียนรู้มีความชัดเจน					
9. ขั้นตอนการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่					
10. แหล่งความรู้มีความเหมาะสม					
11. การเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถทำได้จริง					
ด้านเอกสาร / สื่อ ประกอบการพัฒนา					
12. เอกสารอ่านชัดเจน					
13. ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ใหญ่					
14. ผู้ช่วยวิจัยอธิบายรายละเอียดได้ชัดเจน					
ด้านความเหมาะสมกับสถานที่/บรรยากาศ					
15. สถานที่ใช้จัดกิจกรรมเหมาะสม					
16. บรรยากาศการจัดกิจกรรมเป็นกันเอง					
ด้านการประเมินผลการพัฒนา					
17. มีการประเมินผลอย่างชัดเจน					
18. มีการแจ้งผลให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบเพื่อแก้ไขอย่างต่อเนื่อง					

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการทำการวิจัยตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

- แบบ **S-2** แบบสำรวจตนเอง (หน้า 258)
- แบบ **S-5** แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (หน้า 259)
- แบบ **S-6** แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (หน้า 260 - 261)
- แบบ **S-7** แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (หน้า 262)
- แบบ **S-8** แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (หน้า 263 - 264)

แบบสำรวจตนเอง

ชื่อ/สกุล ผู้เข้าร่วมวิจัย รหัสเลขที่

คำอธิบาย แบบสำรวจตนเองและสำรวจเอกลักษณ์ตนเองฉบับนี้ จัดทำขึ้น เพื่อใช้สำรวจความเป็นตัวตนของกลุ่มตัวอย่าง และสำรวจหาเอกลักษณ์ และข้อจำกัดทางการเรียนของกลุ่มตัวอย่าง โดยจัดทำเป็นคำถามปลายเปิด ให้ท่านเติมคำลงในช่องว่างตามความคิดเห็นของท่านแบบสำรวจตนเอง มีข้อคำถาม 5 ข้อ ดังนี้

1. จากการวิเคราะห์ตนเองของท่าน คิดว่าท่านมีความสามารถในการช่วยเหลือผู้อื่นเกี่ยวกับการเรียนรู้ครั้งนี้อย่างไรบ้าง

.....

2. สิ่งที่ท่านอยากได้รับความช่วยเหลือจากผู้อื่นเกี่ยวกับการเรียนรู้ในครั้งนี้ คืออะไรบ้าง โปรดระบุ

.....

3. จงบอกคุณลักษณะที่คิดว่าท่านมีความพร้อมในการเรียนรู้ โปรดระบุอย่างน้อย 3 ข้อ

3.1

3.2

3.3

4. จงบอกคุณลักษณะของท่านที่คิดว่า จะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ในครั้งนี้ โปรดระบุอย่างน้อย 3 ข้อ

4.1

4.2

4.3

5. ท่านคาดหวังว่าท่านจะได้รับอะไรจากการเรียนรู้ในครั้งนี้บ้าง โปรดระบุอย่างน้อย 3 ข้อ

5.1

5.2

5.3

แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อ/สกุล ผู้เข้าร่วมวิจัย รหัสเลขที่

วัตถุประสงค์การเรียนรู้ เรื่อง

ประกอบด้วย

1.

.....

2.

.....

3.

.....

4.

.....

5.

.....

ลงชื่อผู้กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ วัน/เดือน/ปี

แบบประเมินการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียน

ชื่อ/สกุล ผู้เข้าร่วมวิจัย รหัสเลขที่

วันเริ่มทำสัญญา วันสิ้นสุดสัญญา

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองครั้งที่..... เรื่อง.....

ประเด็นการพิจารณา	ระดับความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. จุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้ง					
1.1 มีความชัดเจน					
1.2 มีความละเอียดรอบคอบ					
1.3 มีความสอดคล้องกับหลักวิชาการ					
1.4 มีความเป็นไปได้					
2. ประเด็นที่ศึกษา					
2.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
2.2 มีความเป็นไปได้					
3. กิจกรรมการเรียนรู้					
3.1 มีความเหมาะสม					
3.2 มีความเป็นไปได้					
3.3 กิจกรรมต่างๆสอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
3.4 ระยะเวลาดำเนินการเหมาะสม					
4. แหล่งสำหรับเรียนรู้					
4.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้					
4.2 มีความน่าเชื่อถือ					
4.3 สะดวกต่อผู้สืบค้น					
4.4 สามารถทำได้จริง					
4.5 มีปริมาณเพียงพอ					
5. หลักฐานการเรียนรู้					
5.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์					
5.2 มีความชัดเจน					
5.3 มีปริมาณเพียงพอ					

ลงชื่อผู้ประเมิน..... วัน/เดือน/ปี.....

แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อ-สกุล.....ตำแหน่งงานวันที่.....กลุ่มที่.....

คำแนะนำ จงสรุปผลการเรียนรู้ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยทุกท่านทำการศึกษาจากการแลกเปลี่ยน
ประสบการณ์ความรู้ ดังนี้

ประเด็นหัวข้อ

รายชื่อสมาชิกในกลุ่ม

1.	6.
2.	7.
3.	8.
4.	9.
5.	10.

วิเคราะห์ปัญหาที่พบในการดูแลผู้สูงอายุ

ลำดับ	ปัญหาที่พบในการดูแลผู้สูงอายุ	ความถี่ (ครั้ง)
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		
8.		
9.		
10.		

คัดเลือกปัญหาที่กลุ่มเห็นว่าสำคัญที่สุด พบบ่อยที่สุด

.....
.....

มาวิเคราะห์สาเหตุของปัญหา

1. ปัญหาที่พบบ่อย/สำคัญที่สุด คือ

.....

 ความถี่ ครั้ง

2. สาเหตุปัญหา

.....

2.1 สาเหตุจากผู้สูงอายุ

.....

2.2 สาเหตุจากบุคคลในครอบครัวที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุ

.....

2.3 สาเหตุจากทีมสาธารณสุข

.....

2.4 สาเหตุจากบริบทของผู้สูงอายุ

.....

2.5 สาเหตุจากอื่นๆ

.....

3 วิเคราะห์องค์ความรู้เพื่อแก้ไขสาเหตุต่างๆ ทีละสาเหตุอย่างละเอียด

.....

4. เขียนกระบวนการ/วิธีการในการแก้ไขสาเหตุของปัญหาอย่างละเอียด เช่น แนวทางการดูแลผู้สูงอายุที่ถูกต้องประกอบด้วย

.....

ภาคผนวก ง

สื่อ/เอกสารประกอบที่ใช้ในการทำการวิจัยตามรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

- แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและกระบวนการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (หน้า 266 – 268)
- แบบ **A-1** คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้วิจัย (หน้า 269 – 289)
- แบบ **S-3** คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง (หน้า 290 – 309)
- เอกสารประกอบการเรียนรู้ : เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจ (หน้า 310 – 324)
- เอกสารประกอบการเรียนรู้ : เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัยและห่างไกลโรค (หน้า 325 – 327)
- เอกสารประกอบการเรียนรู้ : เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ (หน้า 328 – 330)

**แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและ
กระบวนการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ**

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 1					
1.	ขั้นระบุ ประเด็นการ เรียนรู้ (Self identify into learning : S)	1.1 ผู้วิจัยแจ้ง วัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ	1 ครั้ง	30 นาที	- แบบ S-3 คู่มือการ เรียนรู้สำหรับกลุ่ม ตัวอย่าง
		1.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรม สร้าง สัมพันธภาพให้ กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน		1 ชั่วโมง	- แบบ S-2 แบบ สำรวจตนเอง
		1.3 การวิเคราะห์และ กำหนด ความต้องการ เรียนรู้อยู่ของตนเอง		30 นาที	- แบบ S-5 แบบ บันทึกการกำหนด วัตถุประสงค์สำหรับ กลุ่มตัวอย่าง
		1.4 ให้กลุ่มตัวอย่างทำ แบบ S-1 แบบประเมิน คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วย การนำตนเองและการ จัดการความรู้ของผู้ดูแล ผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วม วิจัย (ครั้งที่ 1)		1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบ ประเมินคุณลักษณะผู้ เรียนรู้ด้วยการนำ ตนเองร่วมกับการ จัดการความรู้ของ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ
		1.5 ผู้วิจัยให้กลุ่ม ตัวอย่างทำ แบบสอบถามความรู้ เรื่องความสามารถใน การดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test)		30 นาที	- แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้ เรื่องความสามารถใน การดูแลผู้สูงอายุใน บ้าน (Pre-Post Test)

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 2					
2	ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D)	2.1 วางแผนการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการทำ สัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 3					
3	ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)	3.1 ดำเนินกิจกรรมตาม สัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง)	3 ครั้ง	9 ชั่วโมง	- แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 4					
4	ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and)	4.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากันได้	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 5					
5	ขั้นแบ่งปันแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge sharing : K)	5.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM สูง-กลาง-ต่ำ ได้	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		5.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ 4 ภายหลังการทำ Knowledge sharing คะแนน SLD-KM ลดลง (Post-Test วัตรครั้งที่ 2)		1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 6					
6	ขั้น สังเคราะห์ องค์ความรู้ ใหม่ (Modify knowledge : M)	6.1 พัฒนาความรู้ที่ได้ อย่างเหมาะสมตามบริบท	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้ เรื่องความสามารถใน การดูแลผู้สูงอายุใน บ้าน (Pre-Post Test) - แบบ S-9 แบบ ประเมินความพึงพอใจ ในรูปแบบการพัฒนา

รวมระยะเวลาในการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นลดลงเหลือ

- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเข้ากลุ่ม จำนวน 5 ครั้ง เวลา 16 ชั่วโมง 30 นาที
 - เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 3 ครั้ง เวลา 9 ชั่วโมง
- รวมการเรียนรู้ 8 ครั้ง 25 ชั่วโมง 30 นาที

คู่มือการจัดกิจกรรมสำหรับผู้วิจัย

รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ
โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้

ผู้วิจัย

นางสาวลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา

นิสิตปริญญาเอก สาขาการศึกษาผู้ใหญ่

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พฤษภาคม – กรกฎาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	271
2. วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	276
3. เนื้อหาในการเรียนรู้	277
4. ผลที่คาดว่าจะได้รับภายหลังการเรียนรู้	277
5. กิจกรรมการเรียนรู้	278
6. แผนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับกระบวนการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	281
7. ดำเนินการวิจัย	282
8. สื่อการเรียนรู้	283
9. การประเมินผล	283
10. รายชื่อผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย	283
11. แผนการเรียนรู้ / ใบบงาน	284

คู่มือเล่มนี้ ใช้เป็นคู่มือปฏิบัติงานผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยใช้ประกอบการดำเนินการวิจัย และเก็บข้อมูลโครงการวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งแสง อรุณไพโรจน์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณวิภา บรรณเกียรติ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปฏิญานิพนธ์ ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 31 กรกฎาคม 2552 ดังมีรายละเอียดตามขั้นตอนการวิจัยตามเอกสาร

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ. 2503 – พ.ศ. 2550 ประเทศไทยมีสถิติอัตราการตาย และอัตราการเกิดของประชากรลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของประชากร คือ ใน พ.ศ. 2503 มีจำนวนประชากรที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) 1.5 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ของประชากรทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ยอายุของประชากร 18.4 ปี และพบว่า 40 ปีต่อมา คือ ในปี พ.ศ. 2543 มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น 9.7 ล้านคนเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรทั้งหมดจะคิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และในปี พ.ศ. 2553 พบว่ามีจำนวนผู้สูงอายุร้อยละ 11.8 และพบค่าเฉลี่ยอายุประชากรเพิ่มมากขึ้นเป็น 34.7 ปี โดยจำนวนผู้สูงอายุยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีการประมาณการ พบว่า ในปี พ.ศ. 2568 จะมีจำนวนผู้สูงอายุถึง 14 ล้านคน ซึ่งคิดจากประชากรทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 103 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550) ซึ่งสถานการณ์ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่นี้ เรียกว่า สถานการณ์ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หมายความว่า มีประชากรที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุ คือ มีอายุมากกว่า 60 ปีอยู่มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด (Shryock. 2004)

ข้อมูลคุณลักษณะประชากรวัยผู้สูงอายุ ในปี พ.ศ. 2550 พบว่า ในภาพรวมประชากรวัยผู้สูงอายุ มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และในเพศหญิงก็มีแนวโน้มอายุเฉลี่ยสูงกว่าเพศชาย ด้วยผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสถานภาพ คู่ รองลงมาคือ หม้าย พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบทมากกว่าในเมือง พบว่า อาศัยอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมาคือภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 23.6 ภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 20.9 ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ ข้อมูลด้านภาวะสุขภาพของผู้สูงอายุพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีสุขภาพดี ดูแลตัวเองได้ ประสิทธิภาพการฟังชัดเจนดี เป็นส่วนใหญ่ และมักพบปัญหาเรื่องการมองเห็นเนื่องจากมีสายตาดำฟาง ประสบปัญหาเรื่องลิ้นหกล้มบ่อยๆ เป็นโรคประจำตัวเรียงจากอัตราการเกิดโรคจากมากไปน้อย ดังนี้ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และโรคหัวใจ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551) ปัญหาสุขภาพจิตและภาวะสมองเสื่อม พบว่า มีอาการหลงลืม โดยเฉพาะข้อมูลหรือเรื่องราวในปัจจุบัน ด้านพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุ มีนิสัยชอบทานผักสดและผลไม้ ร้อยละ 63.1 รองลงมาคือ ชอบรับประทานเนื้อปลา ร้อยละ 26.5 ส่วนใหญ่ไม่ชอบออกกำลังกาย คิดเป็นร้อยละ 72 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2550)

เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการดูแลผู้สูงอายุ พบว่า ในอดีตที่ผ่านมาผู้สูงอายุได้รับการดูแลจากครอบครัวและอยู่ในชุมชนเป็นครอบครัวขยาย แต่เมื่อมีการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมทำให้คนวัยทำงานเคลื่อนย้ายเข้าสู่ตลาดแรงงาน ส่งผลกระทบต่อสมาชิกครอบครัวที่เป็นผู้สูงอายุ ซึ่งอยู่ในวัยที่ต้องการความช่วยเหลือดูแล โดยเฉพาะในผู้สูงอายุที่อายุมาก หรือมีภาวะเจ็บป่วยเรื้อรัง ต้องอยู่ในภาวะพึ่งพา ทำให้ผู้สูงอายุขาดผู้ดูแลช่วยเหลือในการทำกิจวัตรประจำวันและกิจกรรมอื่นๆ จากข้อมูลโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่า ผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 60 อาศัยอยู่ร่วมกับครอบครัว และพบว่า บุตรและคู่สมรสทำหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.4 รองลงมาคือ ลูกเขยหรือลูกสะใภ้ คิดเป็นร้อยละ 12.5 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551)

สำหรับรูปแบบในการดูแลผู้สูงอายุ หน่วยงานภาครัฐยังทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการริเริ่มและจัดให้มีรูปแบบของการบริการหรือกิจกรรม เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุโดยมุ่งเน้นในการใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นฐาน (Family and Community – based Care) รวมไปถึงจนถึงการดูแลอย่างต่อเนื่องที่บ้าน โดยเฉพาะหากผู้สูงอายุอยู่ในภาวะที่ขาดผู้ดูแล ผู้ดูแลขาดความรู้ในการดูแลที่ถูกต้อง หรือผู้สูงอายุที่ต้องได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องก็จะเป็นปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุและครอบครัว (ศิริพันธ์ุ สาสัดย์. 2549) รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับ สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ จัดขึ้น มีดังนี้ 1) โครงการอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (Home Care for the Elderly) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างระบบดูแล และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในชุมชน และมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุโดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ขาดผู้ดูแลและประสบปัญหาทางสังคม ได้รับการดูแลโดยอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง สามารถเข้าถึงบริการของรัฐ ขณะเดียวกันยังคงสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับครอบครัวภายในชุมชนของตนได้อย่างมีคุณภาพชีวิตที่ดีด้วย 2) การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน (Home Health Care) โครงการนี้เป็นการบูรณาการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน โดยความร่วมมือของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน 3) วัดส่งเสริมสุขภาพ (Health Promoting Temple) โดยโครงการนี้ มีเป้าหมายเพื่อให้วัดทำหน้าที่เป็นสถานที่สำหรับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนควบคู่ไปกับการบูรณาการส่งเสริมสุขภาพ และอนามัยสิ่งแวดล้อม กับศิลปวัฒนธรรมในความเป็นวัด เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัดภายใต้กลยุทธ์ 3 ประการ คือ 3.1) การชี้แนะ 3.2) การเพิ่มความรู้ ความสามารถ และทักษะ และ 3.3) การตกลงไกล่เกลี่ย ให้เกิดผลดีและประโยชน์ที่เอื้อต่อกัน (กรมอนามัย. 2550) 4) ชมรมผู้สูงอายุ (The Elderly Club) เป็นการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในชุมชนโดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีสถานที่ในการพบปะสังสรรค์เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน และ 5) ศูนย์อเนกประสงค์สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน (Multi – Purpose Senior Citizen Center) มุ่งเน้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุได้มีการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และภูมิปัญญา

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่า รัฐบาลได้จัดทำโครงการหลายโครงการเพื่อแก้ปัญหาจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นของผู้สูงอายุ และเมื่อวิเคราะห์โครงการของภาครัฐที่ผ่านมาทั้ง 5 โครงการก็พบว่า ทุกโครงการดำเนินงานโดยบุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ ทำให้รูปแบบการแก้ปัญหาไม่ลึกลงถึงแก่น

ปัญหาอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์พบว่า การแก้ปัญหาไม่มีผู้ดูแลผู้สูงอายุ ในปัจจุบันควรมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุดูแลตนเอง หรือคนในครอบครัวที่มีความรู้ถูกต้องในการดูแล ซึ่งในมุมมองของผู้วิจัยพบว่า ผู้ที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุจะประกอบด้วย บุคคล 3 กลุ่มดังนี้ ทีมสาธารณสุข ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และตัวผู้สูงอายุเอง โดยในการดูแลผู้สูงอายุ ผู้ดูแลต้องสามารถดูแลได้ด้วยตนเองมากที่สุด คือ เรียนรู้เพื่อหาข้อมูลความรู้ได้เองจากชุมชน ผู้รู้ในชุมชน หรือเรียนรู้วิธีการสร้างเครือข่ายความรู้ และสามารถปฏิบัติดูแลผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้อง

ซึ่งแนวทางหนึ่งที่สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงในสภาพปัจจุบันคือ ต้องให้บุคคลที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุได้มีโอกาสริเริ่มการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีแรงจูงใจในการเรียน มีความรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ มีอิสระในการวางแผนการเรียน และมีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ตามประสบการณ์ความรู้ ที่มีในแต่ละท่าน รวมถึงการจัดเป็นเครือข่ายความรู้ที่สามารถให้ผู้เรียนเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น บุคคลกลุ่มนั้นก็คือ บุคคลในชุมชนนั่นเอง ซึ่งมีแนวทางการเรียนรู้อยู่ 2 ประเภทที่สอดคล้องกับความต้องการดังกล่าว คือ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการเรียนรู้ด้วยการจัดการความรู้ โดยมีข้อมูลสนับสนุนจากนักวิชาการ 2 ท่าน ดังนี้ 1) สุวัฒน์ วัฒนวงศ์ กล่าวว่า การเรียนรู้ของกลุ่มผู้ใหญ่ ซึ่งบุคคลในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์การเรียนรู้ และไม่ต้องการเรียนรู้โดยมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา และสถานที่ การเรียนรู้ของกลุ่มนี้จะเน้น ความสนใจที่จะเรียนรู้อะไร การทำสัญญาทางการเรียน และสามารถกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เรียกรูปแบบการเรียนรู้ที่ว่า การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. 2545: 326 – 329) และ 2) เพ็ญแข ประจันปัจฉินีก กล่าวว่า การศึกษาที่เหมาะสมสำหรับบุคคลวัยผู้ใหญ่ ต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความรู้จากตำรา งานวิจัย ประสบการณ์ชีวิต และช่วงชีวิตของผู้ใหญ่ โดยบุคคลวัยผู้ใหญ่สามารถใช้ประสบการณ์ส่วนตัวที่ผ่านมาเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี หลักการในการสอนผู้ใหญ่เป็นการสร้างการเรียนรู้ตามความสนใจของผู้ใหญ่ และกระตุ้นให้ผู้ใหญ่มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ กอปรกับการจัดการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับผู้ใหญ่คือ การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบ ILRC (Individualized Learning Resource Center) เพราะเป็นวิธีการสอนซึ่งพบว่า มีประสิทธิภาพดีที่สุดในสำหรับผู้ใหญ่ (เพ็ญแข ประจันปัจฉินีก. 2545: 192 – 197) เหตุนี้ ถ้าต้องการแก้ปัญหาการขาดผู้ดูแลผู้สูงอายุ และต้องการแก้ปัญหาจำนวนผู้สูงอายุที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ต้องแก้ไขโดยการเพิ่มความสามารถในการดูแลตัวเองของผู้สูงอายุ และผู้ดูแลผู้สูงอายุ ผู้วิจัยจึงคัดเลือกวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และวิธีการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้บุคคลที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุข ผู้ดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน และผู้สูงอายุเอง สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self – directed Learning) ตามความคิดของ โนลส์ (Knowles. 1975: 18) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเกิดจากความคิดริเริ่มของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งตามความต้องการ และความสนใจของตนเอง มีการวางแผนวางจุดมุ่งหมายในการเรียน โดยอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่นน้อยที่สุด สามารถเรียนรู้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และสามารถประเมินผล การเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง บุคคลที่มีคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองจะเรียนรู้ได้มากกว่า ดีกว่า บุคคลที่เป็นผู้รับ การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเป็นการเรียนรู้ ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้ศึกษาค้นคว้าและใส่ใจที่

จะเรียนรู้ด้วยตนเอง หรือเรียกได้ว่า ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จะเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ดีกว่า ผู้เรียนที่เรียนตามการชี้แนะของผู้อื่น ซึ่งการเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างกว้างขวางมากน้อยเพียงไรนั้น ขึ้นอยู่กับคุณลักษณะใฝ่เรียน และคุณลักษณะในการนำตนเองของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง สเคเจอร์ (Skager. 1978: 116 – 117) กล่าวว่า ผู้ที่ต้องการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ต้องมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ ยอมรับตนเอง สามารถวางแผนการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีแรงจูงใจภายใน มีการประเมินตนเอง เปิดกว้างต่อประสบการณ์ มีการยืดหยุ่นในการเรียนรู้ และเป็นตัวของตัวเอง มีอิสระในการเรียนรู้

และปัจจุบันในโลกเป็นสังคมแห่งความรู้ (Knowledge society) ความรู้ถือว่าเป็นทรัพยากรหลักที่มีค่ายิ่ง ซึ่งแตกต่างจากปัจจัยการผลิตอื่นๆ เนื่องจากความรู้เป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลง และสร้างขึ้นใหม่ได้ตลอดเวลา ซึ่งสภาวะดังกล่าวก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการแบ่งปัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-based Economy) ความรู้ได้กลายเป็นตัวขับเคลื่อนความมั่นคงของประเทศที่สำคัญ ดาเวนพอร์ทและพรุสัค (Davenport and Prusak. 1998) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง ส่วนผสมของกรอบประสบการณ์ คุณค่า สารสนเทศ ที่เป็นสภาพแวดล้อม และกรอบการทำงานสำหรับการประเมินและรวมกันของประสบการณ์ และสารสนเทศใหม่ๆ และ สินีวาส ฮารี (Srinivas, Hari. 2003) กล่าวถึงช่องว่างของความรู้ (Knowledge Gaps) โดยสรุปว่า ช่องว่างของความรู้ที่แสดงให้เห็นถึง “ตนเองไม่มีความรู้” เป็นหนทางหนึ่งของประเทศในการพัฒนาบุคคล โดยใช้กระบวนการของการจัดการความรู้ เพื่อลดช่องว่าง และเติมเต็มความรู้ให้กับบุคคลเหล่านั้น

จากข้อมูลข้างต้นเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบความสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผู้วิจัยทำ มุ่งเน้นในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมในการพัฒนาศักยภาพ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ สำหรับบุคคลที่ทำหน้าที่ในการดูแลผู้สูงอายุ ให้สามารถดูแลผู้สูงอายุได้อย่างถูกต้อง และถูกใจผู้สูงอายุ ผู้ที่มีความรู้ภาคทฤษฎี และมีความรู้ภาคปฏิบัติในการดูแลผู้สูงอายุ และบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลผู้สูงอายุ ต้องมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำและวางรูปแบบ ซึ่งหลักการนี้สอดคล้องกับ กลยุทธ์ที่สำคัญประการหนึ่งที่มีแรงส่งในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านต่างๆ ให้ถูกต้องสอดคล้องกัน ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ การจัดการความรู้ (Knowledge Management-KM) ซึ่งเป็นการบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ ในฐานะที่เป็นทรัพย์สินอันมีค่าของประเทศมากที่สุด จนกระทั่งอาจกล่าวได้ว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์เป็นกลยุทธ์ หรือกลไกสำคัญเพื่อใช้ในการขับเคลื่อนประเทศ โดยให้ความสำคัญกับ “ความรู้” ซึ่งมีอยู่ในตัวบุคคลและความรู้ที่มีอยู่ในทุกองค์การของประเทศ อันจะนำมา ซึ่งการสร้างองค์ความรู้ หรือนวัตกรรมใหม่ๆ ของประเทศได้ แนวคิดที่กล่าวนี้ เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ของกระบวนการเชิงระบบที่เกี่ยวข้องกับการประมวลข้อมูล สารสนเทศ ความคิด การกระทำ ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคลเพื่อสร้างเป็นความรู้หรือนวัตกรรม และจัดเก็บในลักษณะของแหล่งข้อมูลที่บุคคลสามารถเข้าถึงได้โดยอาศัยช่องว่างต่างๆ ที่องค์การจัดเตรียมไว้ เพื่อนำความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งก่อให้เกิดการแบ่งปัน และถ่ายโอนความรู้ และในที่สุดความรู้ที่มีอยู่จะแพร่กระจาย และไหลเวียนทั่วทั้งองค์การอย่างสมดุล รวมทั้งเป็นไปเพื่อเพิ่มความสามารถในการพัฒนาองค์ความรู้ระดับประเทศด้วย ซึ่งความรู้พื้นฐานดังกล่าว สามารถประยุกต์ใช้กับการจัดการความรู้ในระดับองค์การต่างๆ ได้

สำหรับในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำหลักการจัดการความรู้มาจัดทำกรอบแนวคิดการในการศึกษาโดยมีพื้นฐานความเชื่อที่ว่า “การจัดการความรู้จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพได้” จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบที่เกี่ยวข้องสำคัญ 3 ประการคือ 1) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ 2) การเรียนรู้หลักองค์การ 3) เทคโนโลยีสำหรับการจัดการความรู้ ภายใต้กระบวนการของการจัดการความรู้ มีหลักการจัดการเรียนการสอน (KM Processes) ตามข้อมูลการวิจัยของ พรธิดา วิเชียรปัญญา (2547) ที่สำคัญ 6 กระบวนการ ดังนี้คือ 1) กระบวนการระบุถึงความรู้ที่ต้องการ โดยการกำหนดเป้าหมาย เน้นการแบ่งปันความรู้ สร้างเกณฑ์การสืบค้น ค้นหาคุณสมบัติกลุ่มเป้าหมายด้วยการคัดสรร และปรับตัวผู้ที่ถูกคัดเลือก 2) การจัดการความรู้ เป็นการแสวงหาและรวบรวมความรู้จากแหล่งต่างๆ แลกเปลี่ยนความความรู้ผ่านความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ (Tacit Knowledge) โดยพัฒนาความรู้อย่างต่อเนื่อง 3) การจัดเก็บ และค้นคืนความรู้ เป็นการระบุ ประเมิน ออกแบบสิ่งที่ใช้เก็บ กำหนดโครงสร้างและการจัดเก็บความรู้ จำแนกเป็นหมวดหมู่ และ การบูรณาการความรู้ 4) การใช้ความรู้ เป็นการประยุกต์ความรู้กับการปฏิบัติงานโดยใช้การเชื่อมโยงกิจกรรมต่างๆ ผ่านระบบ และเน้นการจัดระบบเครือข่าย 5) การเคลื่อนย้าย/กระจาย / การแบ่งปันความรู้ เป็นการเคลื่อนย้ายถ่ายทอดความรู้ทั้งแบบที่ตั้งใจและแบบไม่ตั้งใจ เน้นการถ่ายทอดจากประสบการณ์โดยใช้เครื่องมือในการสืบค้นสารสนเทศ ฐานข้อมูลต่างๆ และ 6) การสร้างความรู้ใหม่เป็นการระบุ ประเมิน ประยุกต์ความรู้ โดยเน้นการเรียนรู้ภาคปฏิบัติจากประสบการณ์เป็นหลัก และปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัยอยู่เสมอ

และเมื่อเปรียบเทียบแนวคิด จุดเด่น และข้อจำกัดของขั้นตอนการเรียนรู้ ระหว่างการใช้กระบวนการเรียนรู้ทั้ง 2 กระบวนการ คือ กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ กระบวนการจัดการความรู้ โดยเปรียบเทียบตามการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน พบว่า

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองมีจุดเด่นคือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองในการเรียน ค้นหาความรู้โดยใช้ความรู้ตามหลักทฤษฎี (Explicit Knowledge และ Reference) จากฐานข้อมูลหรือผู้เชี่ยวชาญ โดยมีข้อจำกัดคือการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ยากในกรณีผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการตนเองต่ำ ส่วนกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า มีจุดเด่นคือ ใช้องค์ความรู้เป็นหลักในการเรียนรู้ โดยใช้ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ (Tacit Knowledge) ร่วมกับความรู้ตามหลักทฤษฎี (Explicit Knowledge) ในการเรียนรู้ แต่มีข้อจำกัดคือ การเรียนรู้โดยกลุ่มคนที่แตกต่างกันจะทำให้มีแนวคิดที่หลากหลาย

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีจุดเด่นคือ มีการกำหนดกระบวนการวางแผนการเรียนอย่างชัดเจน โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใช้วิธีการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม โดยมีข้อจำกัด คือ ความรู้พื้นฐานด้านการวางแผนทางการเรียนที่แตกต่างกันทำให้ประสิทธิภาพในการวางแผนทางการเรียนแตกต่างกันด้วย ส่วนกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า มีจุดเด่นคือมีการกำหนดเกณฑ์และคัดสรรผู้ที่ผ่านเกณฑ์ก่อนการเรียนรู้ และ มีการร่วมกำหนดความต้องการระหว่างผู้เรียนและผู้สอน แต่มีข้อจำกัดคือ ไม่มีการกำหนดกระบวนการวางแผนทางการเรียนในกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีลักษณะค่อนข้างเป็น Individual และมีข้อจำกัด คือ บางครั้งไม่สามารถแก้ปัญหาการเรียนรู้ไม่ครบถ้วน ส่วนกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า มีจุดเด่นคือ เน้นการทำงานเป็นทีม (Team Work) โดยใช้แนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้วิธี Focus Group ในกลุ่มคนที่มีเป้าหมายในการเรียนรู้เรื่องเดียวกัน โดยมีข้อจำกัด คือ มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 4 กิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีจุดเด่นคือ มีขั้นตอนการเรียนรู้ที่ชัดเจน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการของตนเอง 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ 3) การวางแผนการเรียนรู้ โดยให้ผู้เรียนร่วมวางแผนและอาศัยรูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน และวิธีการตั้งคำถาม 4) การแสวงหาวิทยากร แหล่งความรู้ และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ และมีข้อจำกัด คือ ขาดขั้นตอนการเรียนรู้ในเรื่อง 1) การจัดเก็บ และค้นคืนความรู้ 2) การใช้ความรู้ 3) การเคลื่อนย้าย/กระจาย/การแบ่งปันความรู้ และ 4) การสร้างความรู้ใหม่ๆ ส่วนกระบวนการจัดการความรู้พบว่ามีจุดเด่นในการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การระบุถึงความรู้ที่ต้องการ 2) การจัดหาความรู้ 3) การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ 4) การใช้ความรู้ 5) การเคลื่อนย้าย/กระจาย/การแบ่งปันความรู้ และ 6) การสร้างความรู้ใหม่ๆ และมีข้อจำกัด คือ ขาดขั้นตอนการเรียนรู้ 1) การวางแผนการเรียนรู้ที่ชัดเจน และ 2) การทำสัญญาทางการเรียน และขาดวิธีการตั้งคำถามทางการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีจุดเด่นคือ มีการประเมินผลการเรียนรู้ที่ชัดเจนประกอบด้วย 1) การประเมินผลด้านองค์ความรู้ 2) การประเมินผลด้านความเข้าใจ 3) การประเมินผลด้านทักษะ 4) การประเมินผลด้านเจตคติ และ 5) การประเมินผลด้านค่านิยม และมีข้อจำกัด คือ 1) ไม่มีการประเมินผลกระทบจากการเรียนรู้ และ 2) ไม่มีการประเมินองค์ความรู้ใหม่ที่ได้ ส่วนกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า มีจุดเด่น คือ มีการประเมิน 1) องค์ความรู้ใหม่ 2) กระบวนการที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ 3) ประเมินผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง และ 4) มีการปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัย และมีข้อจำกัดคือ ไม่มีการประเมินการเรียนรู้แต่ละขั้นตอน

จากผลการวิเคราะห์จุดเด่น และข้อจำกัดของกระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า ทั้ง 2 กระบวนการมีจุดเด่น และข้อจำกัดที่แตกต่างกัน โดยหากนำกระบวนการทั้ง 2 มาวิเคราะห์และใช้จุดเด่นของแต่ละกระบวนการมาเป็นกระบวนการเรียนรู้จะทำให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนรู้สูงขึ้น เท่าที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า หากจัดการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการจัดการความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุโดยบุคคลที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุทุกคนเป็นกระบวนการ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีความคิดริเริ่มด้วยตนเอง ใช้ประสบการณ์ที่ผ่านมาร่วมกับความรู้เชิงทฤษฎีเป็นแนวทางในการจัดทำองค์ความรู้ใหม่ อาจอาศัยความช่วยเหลือจากผู้อื่น หรือไม่ก็ได้ ผู้เรียนจะทำการวิเคราะห์ความต้องการที่จะเรียนรู้ของตนเอง กำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ แยกแยะแจกแจงข้อมูลในการเรียนรู้ทั้งที่เป็นตัวบุคคลและอุปกรณ์ คัดเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม และประเมินการเรียนรู้นั้นๆ (Knowles, 1975: 18) ซึ่งจะทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และเป็นระบบการจัดการความรู้ที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ได้ ประมาณร้อยละ 70 ของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง

(Cross. 1981) ความสำเร็จในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองขึ้นอยู่กับทักษะทางปัญญา หรือความสามารถ ในเชิงวิชาการ สังคม อารมณ์ ทักษะที่ดี มีการควบคุมตนเองที่ดีและประสบการณ์ชีวิตที่ผ่านมา (Chickering. 1964: 39) นอกจากนี้ ต้องเน้นผู้ที่ยอมรับตนเอง (Self Acceptance) มีทัศนคติต่อตนเอง ทางบวก มีแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) มีความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) (Skager. 1978: 116 – 117) ซึ่งแมคเนล (Meneil) มีความเห็นเพิ่มเติมไว้ว่า ผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จะเป็นผู้ที่สนุกกับสิ่งที่ตน เรียนด้วยความสนใจ และมีความรู้สึกได้ว่า ตนสามารถควบคุมทิศทางของตนเองได้ ซึ่งจะพบในผู้ใหญ่ เป็นส่วนใหญ่และเป็นการควบคุมที่มีจากภายในตนเอง (Meneil. 1987: 15)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการใช้กระบวนการจัดการความรู้มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากข้อดีและข้อจำกัดของกระบวนการเรียนรู้ ทั้ง 2 กระบวนการ และกำหนดขอบเขตการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการใช้กระบวนการจัดการความรู้ โดยดำเนินการคัดสรรกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ นำมาจัดกระทำ การทดลอง 5 ขั้นตอน โดยกำหนดวิธีการและการประเมินผลโดยละเอียด ดังนี้ **ขั้นตอนที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์** ประกอบด้วย การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการของตนเอง และการกำหนดจุดมุ่งหมาย ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง **ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้** ประกอบด้วย การวางแผนการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม **ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวิธีการเรียนรู้** ประกอบด้วย การจัดหาความรู้ทั้งภายในและภายนอก การแลกเปลี่ยนความคิด สื่อ สารสนเทศ รวมถึง การจัดเก็บ และค้นคืนความรู้ ระบุ ประเมิน ออกแบบ จัดหมวดหมู่ และบูรณาการความรู้ **ขั้นตอนที่ 4 กำหนดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้** ประกอบด้วย การประยุกต์ใช้ความรู้ การเชื่อมโยง ความรู้ การสร้างระบบเครือข่ายความรู้ การเคลื่อนย้าย กระจาย แบ่งปันความรู้ และการสร้างความรู้ใหม่ โดยระบุแนวคิด ประเมิน รวบรวมเครือข่าย การประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประสบการณ์ และมีการปรับปรุง ความรู้อยู่เสมอ และ**ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้** ประกอบไปด้วย การประเมินผล ด้าน องค์ความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ และด้านค่านิยม โดยภายหลังการทดลอง ผู้วิจัย จะได้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ โดยเน้นการนำไปใช้งานได้จริงกับทีมสาธารณสุข บุคคลในครอบครัวที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ และตัวผู้สูงอายุเองสามารถนำรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมไปศึกษาและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยเรียนรู้โดย รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องมีความสามารถดังต่อไปนี้

2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน

2.2 มีความสามารถในการทำสัญญาทางการเรียนและปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียน

- 2.3 มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อได้องค์ความรู้ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่ดูแล
- 2.4 มีคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้สูงขึ้น

3. เนื้อหาในการเรียนรู้

แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ โดยแยกกระบวนการเรียนรู้เป็น 3 ครั้ง ด้วยการใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ตามข้อมูลความต้องการเรียนรู้เบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

- 3.1 ครั้งที่ 1 เรื่อง เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจ
 - 3.1.1 การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายของผู้สูงอายุ
 - 3.1.2 การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของผู้สูงอายุ
 - 3.1.3 วิธีการดูแลผู้สูงอายุให้มีความสุข
 - 3.1.4 ความเสี่ยงที่ทำให้เกิดอันตรายต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ
- 3.2 ครั้งที่ 2 เรื่อง เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค
 - 3.2.1 หลักการเลือกและปรุงอาหารสำหรับผู้สูงอายุ
 - 3.2.2 ลักษณะอาหารที่เหมาะสมสำหรับวัยสูงอายุ
 - 3.2.3 ผลข้างเคียงกรณีรับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะของวัยผู้สูงอายุ
- 3.3 ครั้งที่ 3 เรื่อง เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ
 - 3.3.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย
 - 3.3.2 ข้อควรระวังระหว่างออกกำลังกาย
 - 3.3.3 จุดมุ่งหมายของการออกกำลังกายในวัยผู้สูงอายุ
 - 3.3.4 วิธีการออกกำลังกาย
 - 3.3.5 ส่งเสริมสุขภาพทางด้านร่างกายด้วยการพักผ่อนนอนหลับ

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับภายหลังการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทุกท่านได้พัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งมีคุณลักษณะตามองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

- 4.1 องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้
 - 4.1.1 สนใจเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 4.1.2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง
 - 4.1.3 กำหนดวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน
- 4.2 องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง
 - 4.2.1 มีความรับผิดชอบ
 - 4.2.2 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง
 - 4.2.3 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

- 4.2.4 เชื้อมั่นในความสามารถของตนเอง
- 4.3 องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้
 - 4.3.1 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง
 - 4.3.2 รู้วิธีการค้นหาความรู้
 - 4.3.3 รู้แหล่งความรู้
 - 4.3.4 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ
 - 4.3.5 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้
 - 4.3.6 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้
- 4.4 องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้
 - 4.4.1 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้
 - 4.4.2 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม
 - 4.4.3 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้
 - 4.4.4 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท

5. กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีชื่อว่า “รูปแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม” หรือ “SDL & KM Model” ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังรายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

5.1 ขั้นที่ 1 ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S) ในขั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นการเรียนรู้ ดังนี้

- 5.1.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ
- 5.1.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน
- 5.1.3 การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการเรียนเรียนรู้ของตนเอง โดยการใช้แบบสำรวจตนเอง และแบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสืบค้นประเด็นสำคัญที่ผู้เข้าร่วมวิจัยสนใจเรียนรู้
- 5.1.4 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อประเมินคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ก่อนเข้าร่วมวิจัย
- 5.1.5 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test) เพื่อประเมินคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน ก่อนเข้าร่วมวิจัย

5.2 ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D) ในขั้นนี้ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้วางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถามซึ่งประเด็นการเรียนรู้ ดังนี้

5.2.1 คัดแยกผู้เข้าร่วมวิจัยตามระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL & KM) สูง กลาง และต่ำ ตามเกณฑ์ ดังนี้

ผู้ที่มีคะแนน SDL & KM ระดับสูง มีคะแนนสูงกว่า 110 คะแนน

ผู้ที่มีคะแนน SDL & KM ระดับปานกลางมีคะแนนระหว่าง 90 – 110 คะแนน

ผู้ที่มีคะแนน SDL & KM ระดับต่ำ มีคะแนนระหว่าง น้อยกว่า 90 คะแนน

คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนน SDL & KM ระดับสูง และปานกลาง เพื่อดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ต่อ โดยปิดกลุ่มการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่มีระดับคะแนน SDL & KM ระดับต่ำ เพราะไม่สามารถใช้การเรียนรู้ตามรูปแบบ “รูปแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม” หรือ “SDL & KM Model” ได้ผล ซึ่งรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่มก็มีลักษณะแตกต่างกัน คือ ผู้ที่มีคะแนน SDL & KM ระดับสูง จะใช้ “รูปแบบเอสดีแอล-เคเอ็ม” หรือ “SDL- KM Model” ซึ่งไม่มีขั้นตอนสะท้อนคิดด้วยการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากคนที่ระดับคะแนนสูงเท่ากัน และสำหรับผู้ที่มีคะแนน SDL & KM ระดับปานกลาง ปฏิบัติตามรูปแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม” หรือ “SDL & KM Model” ทุกขั้นตอน

5.2.2 ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ได้รับการคัดเลือกแต่ละคนวางแผนการดำเนินการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเอง จากประเด็นที่สนใจที่ระบุไว้แล้วในขั้นที่ 1 (แบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 7 คน ต่อผู้ช่วยวิจัย 1 คน เพื่อช่วยเหลือแนะนำในการจัดทำ)

5.2.3 ร่วมวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกประเด็นการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน

5.2.4 เขียนสัญญาทางการเรียน ซึ่งในสัญญาทางการเรียนผู้เข้าร่วมวิจัยต้องดำเนินการวางแผนในเรื่องต่อไปนี้ ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมวิจัยเอง ประเด็นที่ศึกษา/เนื้อหา วัน/เวลา กิจกรรม/แหล่งเรียนรู้ ผลการปฏิบัติ และหลักฐาน/ผลงานแสดงการศึกษาค้นคว้า

5.2.5 ลงชื่อร่วมกันรับรู้สัญญาทางการเรียนระหว่างผู้วิจัย และผู้เข้าร่วมวิจัย เพื่อนำไปปฏิบัติจริงตามที่วางแผนไว้

5.3 ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L) ในขั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยดำเนินการตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง) ซึ่งประเด็นการเรียนรู้ ดังนี้

5.3.1 สืบค้นข้อมูลผ่านกระบวนการค้นหาข้อมูลจากตำรา สื่อ หนังสือ หรือผู้เชี่ยวชาญในหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีความรู้

5.3.2 ผู้เข้าร่วมวิจัยทำการบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ตามสัญญาทางการเรียนตามแบบฟอร์มแบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนสำหรับกลุ่มตัวอย่าง และทำการรวบรวมข้อมูลที่สืบค้นได้อย่างครบถ้วน

5.4 ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and) ในขั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากัน ได้ (เฉพาะกลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM ระดับปานกลางเท่านั้น) โดยใช้แบบบันทึกการแลกเปลี่ยน

ประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

5.5 ชั้นที่ 5 ชั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) ในชั้นนี้ ผู้วิจัยจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM คละคะแนนกัน โดยใช้แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

5.5.1 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อประเมินคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ภายหลังการสิ้นสุดการเรียนรู้ เพื่อเปรียบเทียบคะแนนจากขั้นตอนที่ 1 ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วนำมาวิเคราะห์ผล

5.6 ชั้นที่ 6 ชั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge) ในชั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถพัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท โดยการทดสอบความรู้ที่ได้ และ วัดคะแนนการเรียนรู้ในทุกขั้นตอนเพื่อประเมินผลการเรียนรู้

5.6.1 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแล ผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) เพื่อประเมินองค์ความรู้ที่เพิ่มขึ้นของผู้เข้าร่วมโครงการ

5.6.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ต่อไป

6. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและกระบวนการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 1					
1	ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S)	1.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ	1 ครั้ง	30 นาที	- แบบ S-3 คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		1.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน		1 ชั่วโมง	- แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง
		1.3 การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการเรียนรู้อย่างของตนเอง		30 นาที	- แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		1.4 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมวิจัย (Pre-test)		1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
		1.5 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test)		30 นาที	- แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)
สัปดาห์ที่ 2					
2	ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D)	2.1 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 3					
3	ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)	3.1 ดำเนินกิจกรรมตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง)	3 ครั้ง	9 ชั่วโมง	- แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 4					
4	ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and)	4.1 สามารถนำประสบการณ์ ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากันได้	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึก การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 5					
5	ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K)	5.1 สามารถนำประสบการณ์ ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM สูง-กลาง-ต่ำ ได้ 5.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะ ผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของ ผู้ดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ 4 ภายหลังการทำ Knowledge sharing คะแนน SLD-KM ลดลง (Post-Test วัดครั้งที่ 2)	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง 1 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึก การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง - แบบ S-1 แบบประเมิน คุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการ นำตนเองร่วมกับการจัดการ ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ
สัปดาห์ที่ 6					
6	ขั้นสังเคราะห์ องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge : M)	6.1 พัฒนาความรู้ที่ได้อย่าง เหมาะสมตามบริบท	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-4 แบบสอบถาม ความรู้เรื่องความสามารถใน การดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) - แบบ S-9 แบบประเมิน ความพึงพอใจในรูปแบบการ พัฒนา

รวมระยะเวลาในการเรียนรู้

- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเข้ากลุ่ม จำนวน 5 ครั้ง เวลา 18 ชั่วโมง
- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 3 ครั้ง เวลา 9 ชั่วโมง

รวมการเรียนรู้ 8 ครั้ง 25 ชั่วโมง 30 นาที

7. ดำเนินการวิจัย

ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม ถึง วันที่ 31 กรกฎาคม 2552 รวม 3 เดือน

8. สื่อการเรียนรู้

- 8.1 เอกสารประกอบการเรียนรู้
- 8.2 ใบงาน
- 8.3 หนังสืออ่านประกอบ
- 8.4 ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต
- 8.5 ข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน
- 8.6 ข้อมูลจากห้องสมุดหมู่บ้าน

9. การประเมินผล

- 9.1 ทดสอบความรู้ด้วยแบบทดสอบปรนัย ก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยหลังการเรียนรู้ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องทำคะแนนได้มากกว่า 60 % จึงจะถือว่า ผ่านเกิน
- 9.2 ประเมินสัญญาทางการเรียน
- 9.3 ประเมินลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

10. รายชื่อผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย

10.1	คุณลัดดาวัลย์	พุทธรักษา	นิสิตปริญญาเอกผู้ทำการวิจัย	ผู้วิจัย
10.2	คุณชื่นพกา	พุทธรักษา	อาจารย์ประจำมหาวิทยาลัย ราชภัฏราชนครินทร์	ผู้ช่วยวิจัย
10.3	คุณสิริรัตน์	สถิตย์เสถียร	เจ้าพนักงานสาธารณสุข ระดับชำนาญการ	ผู้ช่วยวิจัย
10.4	คุณอรนุช	ตรรกนาถ	เจ้าพนักงานสาธารณสุข ระดับชำนาญการ	ผู้ช่วยวิจัย
10.5	คุณเพ็ญภาค	ตันติราพันธ์	เจ้าพนักงานสาธารณสุข ระดับชำนาญการ	ผู้ช่วยวิจัย

แผนการเรียนรู้ / ใบงาน

แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย – สุขภาพใจ (หน้า 286 – 287)

แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค
(หน้า 288 – 288)

แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ
(หน้า 302 – 303)

แผนการเรียนรู้

เรื่อง : เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย – สุขภาพใจ

ระยะเวลาการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง

แนวคิด

การดูแลผู้สูงอายุให้มีความสุขจะประกอบด้วยการดูแลทั้งด้านร่างกาย และด้านจิตใจอย่างครอบคลุม ฉะนั้นก่อนที่จะดูแลผู้สูงอายุได้ ต้องทราบกระบวนการที่ทำให้ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงต้องทราบความเสี่ยง และความต้องการอย่างชัดเจนของผู้สูงอายุด้วย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกถึงการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายของผู้สูงอายุได้
2. บอกถึงการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของผู้สูงอายุได้
3. บอกวิธีการดูแลผู้สูงอายุให้มีความสุขได้
4. บอกถึงความเสี่ยงที่ทำให้เกิดอันตรายต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุได้

ผลการเรียนรู้

1. กำหนดความต้องการการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการดูแลสุขภาพกาย – สุขภาพใจ ตามความสนใจของตนเองได้
2. สืบค้นข้อมูลความรู้จากแหล่งความรู้ได้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้
3. มีการสร้างเครือข่ายความรู้ ระหว่างผู้เข้าร่วมวิจัยด้วยกัน และผู้ทรงคุณวุฒิ (อาจเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนชาวบ้าน) ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยสืบค้นข้อมูล
4. สังเคราะห์ความรู้ที่ได้เป็นข้อมูลผ่านการเขียน หรือการแจ้งผลองค์ความรู้ผ่านการพูดคุย เพื่อให้ผู้ช่วยวิจัยเขียนสรุปข้อมูลให้

เนื้อหา

1. การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายของผู้สูงอายุ
2. การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของผู้สูงอายุ
3. วิธีการดูแลผู้สูงอายุให้มีความสุข
4. ความเสี่ยงที่ทำให้เกิดอันตรายต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่องการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุก่อนการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เวลา 30 นาที
2. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำสัญญาทางการเรียนตามหัวเรื่องให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสนใจ

3. แจกแบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำการบันทึกข้อมูลการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางท่านไม่สะดวกในการเขียนผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่มจะดำเนินการเขียนตามที่กลุ่มตัวอย่างเล่าให้ฟัง

4. ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยผู้สูงอายุ หลังการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เวลา 30 นาที เพื่อวิเคราะห์ผลความแตกต่างคะแนนการเรียนรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ : เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย – สุขภาพใจ
2. แบบสอบถามความรู้ ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ
3. แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

การประเมินผล

1. แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ
2. แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้
2. ใบบาง
3. หนังสืออ่านประกอบ
4. ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต
5. ข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน
6. ข้อมูลจากห้องสมุดหมู่บ้าน

แผนการเรียนรู้

เรื่อง : เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค

ระยะเวลาการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง

แนวคิด

อาหารมีความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ให้มีอายุยืนนานหรือสั้นลง เนื่องจากบริโภคอาหารที่ถูกต้อง ตรงตามขนาดและคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับวัยผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ดูแลตนเองได้น้อยจะเห็นได้ว่า บุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากคือ ผู้ดูแลผู้สูงอายุจะต้องรู้ว่าอาหารใดควรหรือไม่ควรปรุงให้ผู้สูงอายุรับประทาน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกหลักการเลือกและปรุงอาหารสำหรับผู้สูงอายุ
2. บอกถึงลักษณะอาหารที่เหมาะสมสำหรับวัยสูงอายุ
3. บอกผลข้างเคียงกรณีรับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะของวัยผู้สูงอายุ

ผลการเรียนรู้

1. กำหนดความต้องการการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรคตามความสนใจของตนเองได้
2. สืบค้นข้อมูลความรู้จากแหล่งความรู้ได้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้
3. มีการสร้างเครือข่ายความรู้ ระหว่างผู้เข้าร่วมวิจัยด้วยกัน และผู้ทรงคุณวุฒิ (อาจเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข และปราชญ์ชาวบ้าน) ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยสืบค้นข้อมูล
4. สังเคราะห์ความรู้ที่ได้เป็นข้อมูลผ่านการเขียน หรือการแจ้งผลองค์ความรู้ผ่านการพูดคุย เพื่อให้ผู้ช่วยวิจัยเขียนสรุปข้อมูลให้

เนื้อหา

1. หลักการเลือกและปรุงอาหารสำหรับผู้สูงอายุ
2. ลักษณะอาหารที่เหมาะสมสำหรับวัยสูงอายุ
3. ผลข้างเคียงกรณีรับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะของวัยผู้สูงอายุ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค ก่อนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ เวลา 30 นาที
2. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำสัญญาทางการเรียนตามหัวเรื่องที่ผู้เข้าร่วมวิจัยสนใจ
3. แจกแบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ให้ผู้เข้าร่วม วิจัยทำการบันทึกข้อมูลการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางท่านไม่สะดวกในการเขียนผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่ม จะดำเนินการเขียนตามที่กลุ่มตัวอย่างเล่าให้ฟัง
4. ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบสอบถามความรู้ ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรคหลังการทำกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้ เวลา 30 นาที เพื่อวิเคราะห์ผลความแตกต่างคะแนนการเรียนรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ : เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค
2. แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง เทคนิคการรับประทาน อาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค
3. แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

การประเมินผล

1. แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง เทคนิคการรับประทาน อาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค
2. แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้
2. ใบงาน
3. หนังสืออ่านประกอบ
4. ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต
5. ข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน
6. ข้อมูลจากห้องสมุดหมู่บ้าน

คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ

โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้

ผู้วิจัย

นางสาวลัดดาวัลย์ พุทธรักษา
นิสิตปริญญาเอก สาขาการศึกษาผู้ใหญ่
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พฤษภาคม – กรกฎาคม 2552

สารบัญ

	หน้า
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	292
2. วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้	295
3. เนื้อหาในการเรียนรู้	295
4. ผลที่คาดว่าจะได้รับภายหลังการเรียนรู้	296
5. กิจกรรมการเรียนรู้	297
6. แผนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับกระบวนการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ	299
7. ดำเนินการวิจัย	302
8. สื่อการเรียนรู้	302
9. การประเมินผล	302
10. แผนการเรียนรู้/ไปงาน	303

คู่มือเล่มนี้ใช้เป็นคู่มือสำหรับผู้เข้าร่วมวิจัย ใช้ประกอบการดำเนินการวิจัย และเก็บข้อมูลโครงการวิจัย เรื่อง รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.สนอง โลหิตวิเศษ รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งแสง อรุณไพโรจน์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณวิภา บรรณเกียรติ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 31 กรกฎาคม 2552 ดังมีรายละเอียดตามขั้นตอนการวิจัยตามเอกสาร

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงเวลาที่ผ่านมาตั้งแต่ พ.ศ. 2503 – พ.ศ. 2550 ประเทศไทย มีสถิติอัตราการตาย และ อัตราการเกิดของประชากรลดน้อยลงอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของ ประชากรคือ ใน พ.ศ. 2503 มีจำนวนประชากรที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุ (อายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป) 1.5 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 5.4 ของประชากรทั้งหมด โดยมีค่าเฉลี่ยอายุของประชากร 18.4 ปี และพบว่า 40 ปี ต่อมาคือในปี พ.ศ. 2543 มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเป็น 9.7 ล้านคน เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรทั้งหมด จะคิดเป็นร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และในปีพ.ศ. 2553 พบว่า มีจำนวนผู้สูงอายุร้อยละ 11.8 และพบค่าเฉลี่ยอายุประชากรเพิ่มมากขึ้นเป็น 34.7 ปี โดยจำนวนผู้สูงอายุยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่อง มีการประมาณการพบว่าในปี พ.ศ. 2568 จะมีจำนวนผู้สูงอายุถึง 14 ล้านคน ซึ่งคิดจาก ประชากรทั้งหมดคิดเป็นร้อยละ 103 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2550) ซึ่งสถานการณ์ที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่นี้ เรียกว่า สถานการณ์ก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ หมายความว่า มีประชากรที่อยู่ในวัยผู้สูงอายุคือมีอายุมากกว่า 60 ปีอยู่มากกว่าร้อยละ 10 ของประชากร ทั้งหมด (Shryock. 2004)

ข้อมูลคุณลักษณะประชากรวัยสูงอายุในปี พ.ศ. 2550 พบว่า ในภาพรวมประชากรวัยสูงอายุ มีเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และในเพศหญิงก็มีแนวโน้มอายุเฉลี่ยสูงกว่าเพศชายด้วย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ มีสถานภาพ คู่ รองลงมาคือ หม้าย พบว่า ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชนบทมากกว่าในเมือง พบว่า อาศัย อยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.6 รองลงมาคือ ภาคกลาง คิดเป็นร้อยละ 23.6 ภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 20.9 ภาคใต้ และกรุงเทพมหานคร ตามลำดับ ข้อมูลด้านภาวะสุขภาพของ ผู้สูงอายุพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีสุขภาพดี ดูแลตัวเองได้ ประสิทธิภาพการฟังชัดเจน ดีเป็นส่วนใหญ่ และมักพบปัญหาเรื่องการมองเห็นเนื่องจากมีสายตาดำฟาง ประสบปัญหาเรื่องลิ้นหกล้ม บ่อยๆ เป็นโรคประจำตัวเรื้อรัง จากอัตราการเกิดโรคจากมากไปน้อย ดังนี้ โรคความดันโลหิตสูง โรคเบาหวาน และโรคหัวใจ (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2551) ปัญหาสุขภาพจิตและภาวะสมองเสื่อม พบว่า มีอาการหลงลืมโดยเฉพาะข้อมูลหรือเรื่องราวในปัจจุบัน ด้านพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุมีนิสัยชอบทานผักสดและผลไม้ ร้อยละ 63.1 รองลงมาคือ ชอบรับประทานเนื้อปลา ร้อยละ 26.5 ส่วนใหญ่ไม่ชอบออกกำลังกายคิดเป็นร้อยละ 72 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2550)

สำหรับรูปแบบในการดูแลผู้สูงอายุ หน่วยงานภาครัฐยังทำหน้าที่เป็นกลไกหลักในการริเริ่ม และจัดให้มีรูปแบบของการบริการหรือกิจกรรม เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุโดยมุ่งเน้นในการใช้ครอบครัว และชุมชนเป็นฐาน (Family and Community – based Care) รวมไปถึงจนถึงการดูแลอย่างต่อเนื่องที่บ้าน โดยเฉพาะหากผู้สูงอายุอยู่ในภาวะที่ขาดผู้ดูแล ผู้ดูแลขาดความรู้ในการดูแลที่ถูกต้อง หรือผู้สูงอายุ ที่ต้องได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องก็จะเป็นปัญหาสำคัญของผู้สูงอายุและครอบครัว (ศิริพันธ์ุ สาสัดย์. 2549) รูปแบบการดูแลผู้สูงอายุที่ กระทรวงสาธารณสุขร่วมกับสำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ กระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ จัดขึ้นมีดังนี้ 1) โครงการ อาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน (Home Care for the Elderly) มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างระบบดูแล และคุ้มครองพิทักษ์สิทธิผู้สูงอายุในชุมชน และมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ขาด ผู้ดูแลและประสบปัญหาทางสังคม ได้รับการดูแลโดยอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุอย่างทั่วถึง สามารถเข้าถึง บริการของรัฐ ขณะเดียวกันยังคงสามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับครอบครัวภายในชุมชนของตนได้ อย่างมี คุณภาพชีวิตที่ดีด้วย 2) การดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน (Home Health Care) โครงการนี้ เป็น การบูรณาการ ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุที่บ้าน โดยความร่วมมือของโรงพยาบาลศูนย์ โรงพยาบาลทั่วไป และโรงพยาบาลชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้มีการพัฒนาระบบบริการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ที่บ้าน 3) วัดส่งเสริมสุขภาพ (Health Promoting Temple) โดยโครงการนี้ มีเป้าหมาย เพื่อให้วัด ทำหน้าที่เป็นสถานที่สำหรับการส่งเสริมคุณภาพชีวิตให้แก่ประชาชนควบคู่ไปกับการบูรณาการส่งเสริม สุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมกับศิลปวัฒนธรรมในความเป็นวัด เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัด ภายใต้อายุ 3 ประการ คือ 3.1) การชี้แนะ 3.2) การเพิ่มความรู้ ความสามารถ และทักษะ และ 3.3) การตกลงใกล้เคียง ให้เกิดผลดีและประโยชน์ที่เอื้อต่อกัน (กรมอนามัย. 2550) 4) ชมรมผู้สูงอายุ (The Elderly Club) เป็นการจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุในชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อส่งเสริมให้ ผู้สูงอายุ มีสถานที่ในการพบปะสังสรรค์ เพื่อทำกิจกรรมต่างๆ ร่วมกัน และ 5) ศูนย์อเนกประสงค์ สำหรับผู้สูงอายุในชุมชน (Multi – Purpose Senior Citizen Center) มุ่งเน้นเพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุ ได้มีการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และภูมิปัญญา

และเมื่อเปรียบเทียบแนวคิด จุดเด่น และข้อจำกัดของขั้นตอนการเรียนรู้ ระหว่างการใช้ กระบวนการเรียนรู้ทั้ง 2 กระบวนการ คือ กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และ กระบวนการ จัดการความรู้ โดยเปรียบเทียบตามการเรียนรู้ 5 ขั้นตอนพบว่า

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีจุดเด่น คือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนช่วยเหลือตนเองในการเรียน ค้นหาความรู้โดยใช้ความรู้ตามหลักทฤษฎี (Explicit Knowledge และ Reference) จากฐานข้อมูลหรือผู้เชี่ยวชาญ โดยมีข้อจำกัดคือการเรียนรู้ จะเกิดขึ้นได้ยากในกรณีผู้เรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการตนเองต่ำ ส่วนกระบวนการจัดการ ความรู้ พบว่า มีจุดเด่นคือ ใช้อรรถความรู้เป็นหลักในการเรียนรู้ โดยใช้ความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ (Tacit Knowledge) ร่วมกับความรู้ตามหลักทฤษฎี (Explicit Knowledge) ในการเรียนรู้ แต่มีข้อจำกัด คือ การเรียนรู้โดยกลุ่มคนที่แตกต่างกันจะทำให้มีแนวคิดที่หลากหลาย

ขั้นตอนที่ 2 การจัดทำแผนการเรียนรู้พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีจุดเด่นคือ มีการกำหนดกระบวนการวางแผนการเรียนอย่างชัดเจนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใช้วิธีการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถามโดยมีข้อจำกัด คือ ความรู้พื้นฐานด้านการวางแผนทางการเรียนที่แตกต่างกัน ทำให้ประสิทธิภาพในการวางแผนทางการเรียนแตกต่างกันด้วย ส่วนกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า มีจุดเด่นคือมีการกำหนดเกณฑ์และคัตสรรผู้ที่ผ่านเกณฑ์ก่อนการเรียนรู้ และ มีการร่วมกำหนดความต้องการระหว่างผู้เรียนและผู้สอน แต่มีข้อจำกัดคือ ไม่มีการกำหนดกระบวนการวางแผนทางการเรียนในกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 3 วิธีการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีลักษณะค่อนข้างเป็น Individual และมีข้อจำกัด คือ บางครั้งไม่สามารถแก้ปัญหาการเรียนรู้ไม่ครบถ้วน ส่วนกระบวนการจัดการความรู้พบว่า มีจุดเด่นคือ เน้นการทำงานเป็นทีม (Team Work) โดยใช้แนวทางการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และใช้วิธี Focus Group ในกลุ่มคนที่มีความหมายในการเรียนรู้เรื่องเดียวกัน โดยมีข้อจำกัดคือ มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 4 กิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้ พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีจุดเด่นคือ มีขั้นตอนการเรียนรู้ชัดเจน 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการของตนเอง 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ 3) การวางแผนการเรียน โดยให้ผู้เรียนร่วมวางแผนและอาศัยรูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน และวิธีการตั้งคำถาม 4) การแสวงหาวิทยากร แหล่งความรู้ และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ และมีข้อจำกัด คือ ขาดขั้นตอนการเรียนรู้ในเรื่อง 1) การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ 2) การใช้ความรู้ 3) การเคลื่อนย้าย/กระจาย/การแบ่งปันความรู้ และ 4) การสร้างความรู้ใหม่ๆ ส่วนกระบวนการจัดการความรู้พบว่ามีจุดเด่นในการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การระบุถึงความรู้ที่ต้องการ 2) การจัดหาความรู้ 3) การจัดเก็บและค้นคืนความรู้ 4) การใช้ความรู้ 5) การเคลื่อนย้าย/กระจาย/การแบ่งปันความรู้ และ 6) การสร้างความรู้ใหม่ๆ และมีข้อจำกัด คือ ขาดขั้นตอนการเรียนรู้ 1) การวางแผนการเรียนอย่างชัดเจน และ 2) การทำสัญญาทางการเรียนและขาดวิธีการตั้งคำถามทางการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล พบว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง มีจุดเด่นคือ มีการประเมินผลการเรียนรู้ชัดเจนประกอบด้วย 1) การประเมินผลด้านองค์ความรู้ 2) การประเมินผลด้านความเข้าใจ 3) การประเมินผลด้านทักษะ 4) การประเมินผลด้านเจตคติ และ 5) การประเมินผลด้านค่านิยม และมีข้อจำกัด คือ 1) ไม่มีการประเมินผลกระทบจากการเรียนรู้ และ 2) ไม่มีการประเมินองค์ความรู้ใหม่ที่ได้ ส่วนกระบวนการจัดการความรู้ พบว่า มีจุดเด่น คือมีการประเมิน 1) องค์ความรู้ใหม่ 2) กระบวนการที่ทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ 3) ประเมินผลกระทบของการเปลี่ยนแปลง และ 4) มีการปรับปรุงความรู้ให้ทันสมัย และมีข้อจำกัดคือ ไม่มีการประเมินการเรียนรู้แต่ละขั้นตอน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการใช้กระบวนการจัดการความรู้มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ โดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์จากข้อดีและข้อจำกัดของกระบวนการเรียนรู้ทั้ง 2 กระบวนการ และกำหนดขอบเขตการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการใช้กระบวนการจัดการความรู้ โดยดำเนินการคัตสรรกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการ

ความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL-KM) ในระดับสูง ระดับกลาง และระดับต่ำ นำมาจัดกระทำการทดลอง 5 ขั้นตอน โดยกำหนดวิธีการและการประเมินผลโดยละเอียดดังนี้ **ขั้นตอนที่ 1 กำหนดวัตถุประสงค์** ประกอบด้วย การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการของตนเอง และการกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเอง **ขั้นตอนที่ 2 วางแผนการเรียนรู้** ประกอบด้วย การวางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม **ขั้นตอนที่ 3 กำหนดวิธีการเรียนรู้** ประกอบด้วย การจัดหาความรู้ทั้งภายในและภายนอก การแลกเปลี่ยนความคิด สื่อ สารสนเทศ รวมถึงการจัดเก็บ และค้นคืนความรู้ ระบุ ประเมิน ออกแบบ จัดหมวดหมู่และบูรณาการความรู้ **ขั้นตอนที่ 4 กำหนดกิจกรรม/กระบวนการเรียนรู้** ประกอบด้วย การประยุกต์ใช้ความรู้ การเชื่อมโยงความรู้ การสร้างระบบเครือข่ายความรู้ การเคลื่อนย้าย กระจาย แบ่งปันความรู้ และการสร้างความรู้ใหม่โดยระบุแนวคิด ประเมิน รวบรวมเครือข่าย การประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับประสบการณ์ และมีการปรับปรุงความรู้อยู่เสมอ และ**ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้** ประกอบไปด้วย การประเมินผลด้านองค์ความรู้ ด้านความเข้าใจ ด้านทักษะ ด้านเจตคติ และด้านค่านิยม โดยภายหลังการทดลองผู้วิจัยจะได้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ โดยเน้นการนำไปใช้งานได้จริงกับทีมสาธารณสุข บุคคลในครอบครัวที่มีส่วนร่วมในการดูแลผู้สูงอายุ และตัวผู้สูงอายุเองสามารถนำรูปแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมนี้ไปศึกษาและเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

เมื่อผู้เข้าร่วมวิจัยเรียนรู้โดย รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องมีความสามารถ ดังต่อไปนี้

- 2.1 มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางการดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน
- 2.2 มีความสามารถในการทำสัญญาทางการเรียนและปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียน
- 2.3 มีความสามารถในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อต้องการความรู้ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุที่ดูแล
- 2.4 มีคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้สูงขึ้น

3. เนื้อหาในการเรียนรู้

แบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ โดยแยกกระบวนการเรียนรู้เป็น 3 ครั้ง ด้วยการใช้เทคนิคการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ตามข้อมูลความต้องการเรียนรู้เบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

- 3.1 ครั้งที่ 1 เรื่อง เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจ
 - 3.1.1 การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายของผู้สูงอายุ
 - 3.1.2 การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของผู้สูงอายุ
 - 3.1.3 วิธีการดูแลผู้สูงอายุให้มีความสุข
 - 3.1.4 ความเสี่ยงที่ทำให้เกิดอันตรายต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ

- 3.2 ครั้งที่ 2 เรื่อง เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค
 - 3.2.1 หลักการเลือกและปรุงอาหารสำหรับผู้สูงอายุ
 - 3.2.2 ลักษณะอาหารที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ
 - 3.2.3 ผลข้างเคียงกรณีรับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะของผู้สูงอายุ
- 3.3 ครั้งที่ 3 เรื่อง เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ
 - 3.3.1 หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย
 - 3.3.2 ข้อควรระวังระหว่างออกกำลังกาย
 - 3.3.3 จุดมุ่งหมายของการออกกำลังกายในวัยผู้สูงอายุ
 - 3.3.4 วิธีการออกกำลังกาย
 - 3.3.5 ส่งเสริมสุขภาพทางด้านร่างกายด้วยการพักผ่อนนอนหลับ

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับภายหลังการเรียนรู้

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทุกท่านได้พัฒนาคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งมีคุณลักษณะตามองค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

- 4.1 องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้
 - 4.1.1 สมัยครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง
 - 4.1.2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง
 - 4.1.3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน
- 4.2 องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง
 - 4.2.1 มีความรับผิดชอบ
 - 4.2.2 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง
 - 4.2.3 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
 - 4.2.4 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง
- 4.3 องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้
 - 4.3.1 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง
 - 4.3.2 รู้วิธีการค้นหาความรู้
 - 4.3.3 รู้แหล่งความรู้
 - 4.3.4 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ
 - 4.3.5 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้
 - 4.3.6 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้
- 4.4 องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้
 - 4.4.1 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้
 - 4.4.2 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม

4.4.3 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้

4.4.4 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท

5. กิจกรรมการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้รูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีชื่อว่า “รูปแบบเอสดีแอลแอนด์เคเอ็ม” หรือ “SDL & KM Model” ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ 6 ขั้นตอน ดังรายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละขั้นตอน ดังนี้

5.1 ขั้นที่ 1 ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S) ในขั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมเพื่อให้ได้มาซึ่งประเด็นการเรียนรู้ ดังนี้

5.1.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ

5.1.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน

5.1.3 การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการเรียนเรียนรู้ของตนเองโดยการใช้แบบสำรวจตนเอง และแบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อสืบค้นประเด็นสำคัญที่ผู้เข้าร่วมวิจัยสนใจเรียนรู้

5.1.4 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อประเมินคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ก่อนเข้าร่วมวิจัย

5.1.5 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการ

5.1.6 ดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test) เพื่อประเมินคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน ก่อนเข้าร่วมวิจัย

5.2 ขั้นที่ 2 ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D) ในขั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยได้วางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถามซึ่งประเด็นการเรียนรู้ ดังนี้

5.2.1 คัดแยกผู้เข้าร่วมวิจัยตามระดับคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (SDL & KM) สูง กลาง และต่ำ ตามเกณฑ์

5.2.2 ผู้เข้าร่วมวิจัยที่ได้รับการคัดเลือกแต่ละคนวางแผนการดำเนินการสืบค้นข้อมูลด้วยตนเองจากประเด็นที่สนใจที่ระบุไว้แล้วในขั้นที่ 1 (แบ่งเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 7 คน ต่อผู้ช่วยวิจัย 1 คน เพื่อช่วยเหลือแนะนำในการจัดทำ)

5.2.3 ร่วมวิเคราะห์เพื่อคัดเลือกประเด็นการเรียนรู้ที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน

5.2.4 เขียนสัญญาทางการเรียน ซึ่งในสัญญาทางการเรียนผู้เข้าร่วมวิจัยต้องดำเนินการวางแผนในเรื่องต่อไปนี้ ประกอบด้วย จุดประสงค์การเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมวิจัยเอง ประเด็นที่ศึกษา/เนื้อหา วัน/เวลา กิจกรรม/แหล่งเรียนรู้ ผลการปฏิบัติ และหลักฐาน/ผลงานแสดงการศึกษาค้นคว้า

5.2.5 ลงชื่อร่วมกันรับรู้สัญญาทางการเรียนระหว่างผู้วิจัย และผู้เข้าร่วมวิจัย เพื่อนำไปปฏิบัติจริงตามที่วางแผนไว้

5.3 ขั้นที่ 3 ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L) ในขั้นนี้ ผู้วิจัยจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยดำเนินกิจกรรมตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง) ซึ่งประเด็นการเรียนรู้ ดังนี้

5.3.1 สืบค้นข้อมูลผ่านกระบวนการค้นหาข้อมูลจากตำรา สื่อ หนังสือ หรือผู้เชี่ยวชาญ ในหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่มีความรู้

5.3.2 ผู้เข้าร่วมวิจัยทำการบันทึกกิจกรรมการเรียนรู้ตามสัญญาทางการเรียนตามแบบฟอร์ม แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง และทำการรวบรวมข้อมูลที่สืบค้นได้อย่างครบถ้วน

5.4 ขั้นที่ 4 ขั้นสะท้อนคิด (A thinking reflect : and) ในขั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากันได้ (เฉพาะกลุ่มที่มีคะแนน SDL-KM ระดับปานกลางเท่านั้น) โดยใช้แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

5.5 ขั้นที่ 5 ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge sharing : K) ในขั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM ละเอียดคะแนนกัน โดยใช้แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

5.5.1 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อประเมินคะแนนคุณลักษณะการเรียนรู้ภายหลังการสิ้นสุดการเรียนรู้ เพื่อเปรียบเทียบคะแนนจากขั้นตอนที่ 1 ก่อนเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วนำมาวิเคราะห์ผล

5.6 ขั้นที่ 6 ขั้นสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ (Modify knowledge) ในขั้นนี้ผู้วิจัยจัดกิจกรรม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสามารถพัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท โดยการทดสอบความรู้ที่ได้ และวัดคะแนนการเรียนรู้ในทุกขั้นตอนเพื่อประเมินผลการเรียนรู้

5.6.1 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) เพื่อประเมินองค์ความรู้ที่เพิ่มขึ้นของผู้เข้าร่วมโครงการ

5.6.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-9 แบบประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนารูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ต่อไป

6. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับกระบวนการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 1					
1.	ขั้นระบุประเด็นการเรียนรู้ (Self identify into learning : S)	1.1 ผู้วิจัยแจ้งวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ให้กลุ่มตัวอย่างทราบ	1 ครั้ง	30 นาที	- แบบ S-3 คู่มือการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		1.2 ผู้วิจัยจัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพให้กลุ่มตัวอย่างรู้จักกัน		1 ชั่วโมง	- แบบ S-2 แบบสำรวจตนเอง
		1.3 การวิเคราะห์และกำหนดความต้องการเรียนเรียนรู้ของตนเอง		30 นาที	- แบบ S-5 แบบบันทึกการกำหนดวัตถุประสงค์สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		1.4 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ก่อนเข้าร่วมวิจัย (Pre-test)		1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
		1.5 ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถใน		30 นาที	- แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถใน
		สามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Test)			การดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test)
สัปดาห์ที่ 2					
2	ขั้นวางแผนการเรียนรู้ (Designing a learning plan : D)	2.1 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการทำสัญญาทางการเรียน (Learning Contract) และวิธีการตั้งคำถาม	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-6 แบบบันทึกวางแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 3					
3	ขั้นดำเนินการค้นคว้า (Learning activities : L)	3.1 ดำเนินกิจกรรมตามสัญญาทางการเรียนที่ตั้งไว้ (เรียนรู้ด้วยตนเอง)	3 ครั้ง	9 ชั่วโมง	- แบบ S-7 แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
สัปดาห์ที่ 4					
4	ขั้นสะท้อนคิด (A reflect : and)	4.1 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM เท่ากันได้	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ความรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับ	ขั้นตอน	รายละเอียดกิจกรรม	จำนวนครั้ง	ระยะเวลา	เครื่องมือในการวิจัย
สัปดาห์ที่ 5					
5	ขั้นแบ่งปัน แลกเปลี่ยน ความรู้ (Knowledge sharing : K)	5.1 สามารถนำ ประสบการณ์ความรู้มา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับ กลุ่มที่มีระดับคะแนน SDL-KM สูง-กลาง-ต่ำ ได้	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-8 แบบบันทึก การแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ความรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง
		5.2 ให้กลุ่มตัวอย่างทำ แบบ S-1 แบบประเมิน คุณลักษณะ ผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ร่วมกับการจัดการความรู้ ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ครั้งที่ 4 ภายหลังการทำ Knowledge sharing คะแนนSLD-KM คละกัน (Post-Test วัดครั้งที่ 2)		1 ชั่วโมง	- แบบ S-1 แบบ ประเมินคุณลักษณะผู้ เรียนรู้ด้วยการ นำตนเองร่วมกับการ จัดการความรู้ของผู้ดูแล ผู้สูงอายุ
สัปดาห์ที่ 6					
6	ขั้น สังเคราะห์ องค์ความรู้ ใหม่ (Modify knowledge : M)	6.1 พัฒนาความรู้ที่ได้ อย่างเหมาะสมตาม บริบท	1 ครั้ง	3 ชั่วโมง	- แบบ S-4 แบบสอบถามความรู้เรื่อง ความสามารถในการดูแล ผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) - แบบ S-9 แบบประเมิน ความพึงพอใจในรูปแบบ การพัฒนา

รวมระยะเวลาในการเรียนรู้

- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเข้ากลุ่ม จำนวน 5 ครั้ง เวลา 18 ชั่วโมง

- เรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ : กรณีเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง จำนวน 3 ครั้ง เวลา 9 ชั่วโมง

รวมการเรียนรู้ 8 ครั้ง 25 ชั่วโมง 30 นาที

7. ดำเนินการวิจัย

ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม ถึง วันที่ 31 กรกฎาคม 2552 รวม 3 เดือน

8. สื่อการเรียนรู้

8.1 เอกสารประกอบการเรียนรู้

8.2 ใบงาน

8.3 หนังสืออ่านประกอบ

8.4 ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต

8.5 ข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน

8.6 ข้อมูลจากห้องสมุดหมู่บ้าน

9. การประเมินผล

9.1 ทดสอบความรู้ด้วยแบบทดสอบปรนัย ก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยหลังการเรียนรู้ผู้เข้าร่วมวิจัยต้องทำคะแนนได้มากกว่า 60 % จึงจะถือว่า ผ่านเกิน

9.2 ประเมินสัมฤทธิ์ทางการเรียน

9.3 ประเมินลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แผนการเรียนรู้ / ใบงาน

1. แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจ (หน้า 304 – 305)
2. แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค (หน้า 306 -307)
3. แผนการเรียนรู้ เรื่อง : เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ (หน้า 308 309)

แผนการเรียนรู้

เรื่อง : เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจ

ระยะเวลาการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง

แนวคิด

การดูแลผู้สูงอายุให้มีความสุขจะประกอบด้วย การดูแลทั้งด้านร่างกาย และด้านจิตใจอย่างครอบคลุม ฉะนั้นก่อนที่จะดูแลผู้สูงอายุได้ ต้องทราบกระบวนการที่ทำให้ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ รวมถึงต้องทราบความเสี่ยง และความต้องการอย่างชัดเจนของผู้สูงอายุด้วย

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกถึงการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายของผู้สูงอายุได้
2. บอกถึงการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของผู้สูงอายุได้
3. บอกวิธีการดูแลผู้สูงอายุให้มีความสุขได้
3. บอกถึงความเสี่ยงที่ทำให้เกิดอันตรายต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุได้

ผลการเรียนรู้

1. กำหนดความต้องการการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจตามความสนใจของตนเองได้
2. สืบค้นข้อมูลความรู้จากแหล่งความรู้ได้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้
3. มีการสร้างเครือข่ายความรู้ ระหว่างผู้เข้าร่วมวิจัยด้วยกัน และผู้ทรงคุณวุฒิ (อาจเป็น เจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข และปราชญ์ชาวบ้าน) ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยสืบค้นข้อมูล
4. สังเคราะห์ความรู้ที่ได้เป็นข้อมูลผ่านการเขียน หรือการแจ้งผลองค์ความรู้ผ่านการพูดคุย เพื่อให้ผู้ช่วยวิจัยเขียนสรุปข้อมูลให้

เนื้อหา

1. การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายของผู้สูงอายุ
2. การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจของผู้สูงอายุ
3. วิธีการดูแลผู้สูงอายุให้มีความสุข
4. ความเสี่ยงที่ทำให้เกิดอันตรายต่อการใช้ชีวิตของผู้สูงอายุ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุก่อนการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เวลา 30 นาที
2. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำสัญญาทางการเรียนตามหัวเรื่องที่ผู้เข้าร่วมวิจัยสนใจ
3. แจกแบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำการบันทึกข้อมูลการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางท่านไม่สะดวกในการเขียนผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่ม จะดำเนินการเขียนตามที่กลุ่มตัวอย่างเล่าให้ฟัง
4. ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบสอบถามความรู้ ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ หลังการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เวลา 30 นาที เพื่อวิเคราะห์ผลความแตกต่างคะแนนการเรียนรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ : เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจ
2. แบบสอบถามความรู้ ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ
3. แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

การประเมินผล

1. แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ
2. แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้
2. ใบบางาน
3. หนังสืออ่านประกอบ
4. ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต
5. ข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน
6. ข้อมูลจากห้องสมุดหมู่บ้าน

แผนการเรียนรู้

เรื่อง : เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค

ระยะเวลาการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง

แนวคิด

อาหารมีความสำคัญต่อการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุให้มีอายุยืนนานหรือสั้นลง เนื่องจากบริโภคอาหารที่ถูกต้อง ตรงตามขนาดและคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับวัยผู้สูงอายุ โดยเฉพาะผู้สูงอายุที่ดูแลตนเองได้น้อยจะเห็นได้ว่าบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากคือผู้ดูแลผู้สูงอายุจะต้องรู้ว่าอาหารใดควรหรือไม่ควรปรุงให้ผู้สูงอายุรับประทาน

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกหลักการเลือกและปรุงอาหารสำหรับผู้สูงอายุ
2. บอกถึงลักษณะอาหารที่เหมาะสมสำหรับวัยสูงอายุ
3. บอกผลข้างเคียงกรณีรับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะของวัยผู้สูงอายุ

ผลการเรียนรู้

1. กำหนดความต้องการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัยและห่างไกลโรคตามความสนใจของตนเองได้
2. สืบค้นข้อมูลความรู้จากแหล่งความรู้ได้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้
3. มีการสร้างเครือข่ายความรู้ ระหว่างผู้เข้าร่วมวิจัยด้วยกัน และผู้ทรงคุณวุฒิ (อาจเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข และปราชญ์ชาวบ้าน) ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยสืบค้นข้อมูล
4. สังเคราะห์ความรู้ที่ได้เป็นข้อมูลผ่านการเขียน หรือการแจ้งผลองค์ความรู้ผ่านการพูดคุย เพื่อให้ผู้ช่วยวิจัยเขียนสรุปข้อมูลให้

เนื้อหา

1. หลักการเลือกและปรุงอาหารสำหรับผู้สูงอายุ
2. ลักษณะอาหารที่เหมาะสมสำหรับวัยสูงอายุ
3. ผลข้างเคียงกรณีรับประทานอาหารไม่ถูกสุขลักษณะของวัยผู้สูงอายุ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบสอบถามความรู้ ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค ก่อนการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เวลา 30 นาที
2. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำสัญญาทางการเรียนตามหัวเรื่องให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสนใจ
3. แจกแบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำการบันทึกข้อมูลการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางคนไม่สะดวกในการเขียนผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่ม จะดำเนินการเขียนตามที่กลุ่มตัวอย่างเล่าให้ฟัง
4. ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบสอบถามความรู้ ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรคหลังการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เวลา 30 นาที เพื่อวิเคราะห์ผลความแตกต่างคะแนนการเรียนรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ : เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค
2. แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค
3. แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

การประเมินผล

1. แบบสอบถามความรู้ ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค
2. แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้
2. ใบบาง
3. หนังสืออ่านประกอบ
4. ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต
5. ข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน
6. ข้อมูลจากห้องสมุดหมู่บ้าน

แผนการเรียนรู้

เรื่อง : เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ

ระยะเวลาการเรียนรู้ 3 ชั่วโมง

แนวคิด

การออกกำลังกายคือ การที่ร่างกายมีการหด – ยืดกล้ามเนื้อ ซึ่งมีความจำเป็นกับมนุษย์ทุกคน โดยเฉพาะในวัยสูงอายุ พบว่า ร่างกายถูกใช้งานมาในระยะเวลาอันยาวนาน ทำให้มีอาการเจ็บปวดง่าย การออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุคือการออกกำลังกายที่ทำให้ร่างกายรู้สึกสบาย โดยไม่ควรมากหรือน้อยจนเกินไป ฉะนั้นการดูแลสุขภาพที่จะทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกเป็นสุขอีกอย่างหนึ่ง คือ การเลือกการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. บอกหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย
2. บอกข้อควรระวังระหว่างออกกำลังกาย
3. บอกจุดมุ่งหมายของการออกกำลังกายในวัยผู้สูงอายุ
4. บอกวิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการเรียนรู้

1. กำหนดความต้องการศึกษาเกี่ยวกับเทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ ตามความสนใจของตนเองได้
2. สืบค้นข้อมูลความรู้จากแหล่งความรู้ได้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้
3. มีการสร้างเครือข่ายความรู้ ระหว่างผู้เข้าร่วมวิจัยด้วยกัน และผู้ทรงคุณวุฒิ (อาจเป็นเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อาสาสมัครสาธารณสุข และประชาชนชาวบ้าน) ที่ผู้เข้าร่วมวิจัยสืบค้นข้อมูล
4. สังเคราะห์ความรู้ที่ได้เป็นข้อมูลผ่านการเขียน หรือการแจ้งผลองค์ความรู้ผ่านการพูดคุย เพื่อให้ผู้ช่วยวิจัยเขียนสรุปข้อมูลให้

เนื้อหา

1. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย
2. ข้อควรระวังระหว่างออกกำลังกาย
3. จุดมุ่งหมายของการออกกำลังกายในวัยผู้สูงอายุ
4. วิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบสอบถามความรู้ ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุก่อนการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เวลา 30 นาที
2. ผู้วิจัยให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำสัญญาทางการเรียนตามหัวเรื่องให้ผู้เข้าร่วมวิจัยสนใจ
3. แจกแบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้ สำหรับกลุ่มตัวอย่าง ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำการบันทึกข้อมูลการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมวิจัยบางท่านไม่สะดวกในการเขียนผู้ช่วยวิจัยประจำกลุ่ม จะดำเนินการเขียนตามที่กลุ่มตัวอย่างเล่าให้ฟัง
4. ให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทำแบบสอบถามความรู้ ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุหลังการทำกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เวลา 30 นาที เพื่อวิเคราะห์ผลความแตกต่างคะแนนการเรียนรู้ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้

สื่อการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้ : เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ
2. แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ
3. แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

การประเมินผล

1. แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน เรื่อง เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ
2. แบบบันทึกสรุปผลการเรียนรู้ตามแผนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มตัวอย่าง

แหล่งการเรียนรู้

1. เอกสารประกอบการเรียนรู้
2. ใบบางาน
3. หนังสืออ่านประกอบ
4. ข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต
5. ข้อมูลจากปราชญ์ชาวบ้าน
6. ข้อมูลจากห้องสมุดหมู่บ้าน

เอกสารประกอบการเรียนรู้ : เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจ

คำชี้แจง : เอกสารใช้อ่านประกอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ครั้งที่ 1 เรื่อง เทคนิคการดูแลสุขภาพกาย-สุขภาพใจ

สำหรับงานวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบเนื้อหาการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 1) ความหมายของผู้สูงอายุ 2) การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ 3) การปรับตัวของผู้สูงอายุ 4) มาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุระดับสากล 5) ปัญหาและแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับผู้สูงอายุ และ 6) สรุปแนวทางการดูแลรักษาสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ

1. ความหมายของผู้สูงอายุ

หมายถึง บุคคลทั้งชายและหญิงที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม รวมถึงต้องการการดูแลจากบุคคลในครอบครัว หรืออยู่ในภาวะพึ่งพาผู้อื่นมากขึ้น

2. การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ

การเปลี่ยนแปลงในวัยผู้สูงอายุ เป็นการเปลี่ยนแปลงภาพรวม ประกอบด้วย 2.1) การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย 2.2) การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และจิตใจ และ 2.3) การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย

สำหรับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย บรรลุ ศิริพานิช (2549: 9 – 39) ได้ให้ความเห็นถึงความเสื่อมทางชีวภาพเกิดขึ้นในระดับเซลล์ของอวัยวะต่างๆ ความเสื่อมนี้เป็นผลที่เกิดจากปฏิกิริยาระหว่างปัจจัยทางพันธุกรรม เมตาโบริซึม ออร์โมน อิมมู และกายวิภาค ทำให้โมเลกุลและเซลล์เสื่อม มีการเปลี่ยนแปลงรูปร่างของเซลล์ที่เสื่อมในผู้ชราบางคน ทำให้มีการเสื่อมของอวัยวะภายใน และภายนอก ประกอบด้วย 1) สิ่งแรกที่บ่งบอกถึงความชรา 2) ผิวหนัง 3) ต่อมเหงื่อ 4) ต่อมสร้างกลืนตัว 5) เล็บ 6) ผม 7) เส้นประสาทที่ผิวหนัง 8) การสร้างวิตามินดี 9) ระบบอิมมูน 10) รูปร่างลักษณะภายนอก 11) กระดูกและข้อต่างๆ 12) ระบบทางเดินหายใจ 13) ฟันผุ 14) ระบบการไหลเวียนโลหิต 15) ระบบสมองและประสาท 16) ระบบประสาทรับรู้ 17) การได้ยินเสียง 18) การรับรู้กลิ่นและรส 19) ระบบทางเดินอาหาร และ 20) รูปแบบการนอน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.1.1 สิ่งแรกที่บ่งบอกถึงความชรา คือ ลักษณะทั่วไปที่ปรากฏให้เห็นภายนอก ได้แก่ เส้นผมสีขาว และบางลง ในหน้าที่มีผิวหลังเหี่ยวยุบ ลักษณะการเดินท่าทางที่เชื่องช้า แต่สิ่งเหล่านี้จะ

เกิดขึ้นอย่างมากในคนที่อายุ 80 ปีขึ้นไป เรื่องนี้มีปัจจัยมากมายที่เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น โรคเรื้อรัง ความเครียด สภาพแวดล้อมที่ไม่ดี อากาศ ความร้อนจากแสงแดด ที่ทำให้เกิดกระบวนการแก่ของ เซลล์ เกิดขึ้นในระบบต่างๆ ของร่างกาย

2.1.2 ผิวหนัง ความชุ่มชื้นลดลง ผิวแห้ง บาง ขนร่วง เล็บแห้งเปราะ ความยืดหยุ่นของ ผิวลดลง ไขมันใต้ผิวหนังมีจำนวนลดลง เป็นเหตุให้ความทนจากแสงแดดลด ง่ายต่อการติดเชื้อ ความทน ต่อความร้อนเย็นลง และผิวหนังฉีกขาดได้ง่าย เมื่อเริ่มอายุมากขึ้น จะพบริ้วรอยชัดเจนบริเวณหางตา หนึ่งตา ด้านล่างห้อยเป็นถุงใหญ่ เนื่องจากความตึงตัวของเนื้อเยื่อลดลง ทำให้ไขมันบริเวณใต้ตา หย่อนยานลง บางคนจะมีตกรกระเป็นสีน้ำตาลหรือ ดำ ขนาด 2 – 5 มิลลิเมตร พบว่า แขน ขา ใบหน้า ซึ่งไม่อันตราย เป็นลักษณะที่เด่นชัดของผู้สูงอายุ บางครั้งจึงเรียกวัยนี้ว่า “วัยตกรกระ” เนื่องจากเซลล์ ลดการสร้างเม็ดสีลง 8 – 20 % เมื่ออายุสูงขึ้นเกิน 60 ปี เช่นเดียวกับเม็ดไฟ จะลดจำนวนลงเมื่ออายุ มากขึ้น

2.1.3 ต่อมเหงื่อ จะหดเล็ก ความสามารถของต่อมเหงื่อในการผลิตเหงื่อเสียไปทำให้ เหงื่อออกน้อย อีกทั้งจำนวนต่อมเหงื่อจะลดลงทุกๆ 10 ปี ที่อายุมากขึ้น เพราะฉะนั้น ผู้สูงอายุจะมี เหงื่อออกน้อยลง แม้อยู่ในสภาพอากาศร้อน ถ้าอุณหภูมิลดลงเล็กน้อย เช่น หน้าหนาว หรือหน้าฝน ก็เกิดอาการหนาวมาก เมื่อเทียบกับตอนอยู่ในวัยเด็กหรือหนุ่มสาว

2.1.4 ต่อมสร้างกลืนตัว ซึ่งจะมากบริเวณรักแร้ และอวัยวะเพศ จะมีจำนวนลดลง รวมทั้ง ความสามารถการสร้างกลืนในแต่ละต่อมจะลดด้วย ทำให้ผู้สูงอายุมีกลืนตัวลดลงกว่าในวัย หนุ่มสาว

2.1.5 เล็บ ซึ่งเคยหนา สีขาว เป็นมันจะเปลี่ยนกลายเป็นเล็บเปราะบาง ไม่มีความมัน แต่มีความต้านเข้ามาแทนที่ รอยขาวที่โคนเล็บรูปพระจันทร์ครึ่งเสี้ยว ซึ่งมีขนาดเล็กลงจะหายไป ในที่สุด ความยาวของเล็บหรือการเจริญเติบโตของเล็บจะช้าลง 0.5 – 1% ในทุกๆ ปี ที่อายุเพิ่มขึ้น เพราะฉะนั้น อัตราการยาวของเล็บจะลดลง ทำให้ผู้สูงอายุไม่ต้องตัดเล็บบ่อยๆ และถ้าเป็นโรคที่เล็บ เช่น การเป็นเชื้อราที่เล็บ ผู้สูงอายุก็ต้องรับประทานยาฆ่าเชื้อรา นานกว่าคนในวัยหนุ่มสาว

2.1.6 ผม เมื่ออายุประมาณ 50 ปี ชายเกือบทุกคนจะมีศีรษะล้าน และผมเริ่มหงอก ปกติเมื่ออายุ 20 – 30 ปี จะมีต่อมขนประมาณ 600 ต่อม ต่อความกว้างของศีรษะ 1 ตารางเซนติเมตร แต่เมื่ออายุ 80 – 90 ปี จำนวนต่อมขนจะลดเหลือ 435 ต่อมเท่านั้น และเนื่องจากจำนวนเซลล์ที่สร้าง เม็ดสีมีปริมาณลดลงทำให้เกิดสภาพผมดำกลายเป็นสีขาวหรือสีเทากับผมหงอก

2.1.7 เส้นประสาทที่ผิวหนัง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เส้นประสาทที่รับความรู้สึกเกี่ยวกับการสัมผัส และแรงกดจะลดลง การเปลี่ยนแปลงนี้มีผลทำให้ผู้สูงอายุได้รับอันตรายจากการถูกน้ำร้อน ลวกหรือไฟไหม้บริเวณมือ เท้าได้ง่าย โดยเฉพาะเวลาทำกับข้าวในครัว นอกจากนี้ การใช้มือในการจับ หรือคัดลอกของใช้ต่างๆ จะเสียไป หยิบของแล้วมักหลุดมือง่าย ปิดก๊อกน้ำไม่สนิท ปิดแก๊สหุงต้มไม่เรียบร้อย ซึ่งเป็นบ่อเกิดแห่งอันตรายแก่บ้านเรือน

2.1.8 การสร้างวิตามินดี จะเสียไปเนื่องจากเซลล์ผิวหนังขาดสารบางอย่าง ทำให้การสร้างกระดูกไม่แข็งแรง ผู้สูงอายุจึงมีกระดูกเปราะง่ายด้วย

2.1.9 ระบบภูมิคุ้มกัน มีการเปลี่ยนแปลงทำให้ติดเชื้อง่าย และเพิ่มแนวโน้มในการเป็นมะเร็งบางอย่าง เช่น มะเร็งลำไส้ใหญ่ ต่อมลูกหมาก ภาวะอาหาร และผิวหนัง

2.1.10 รูปร่างลักษณะภายนอก มีการเปลี่ยนแปลงในทางเสื่อมลง กล้ามเนื้อหย่อนยานและลีบ ความสูงลดลง หลังโก่ง หน้าอกบุ๋ม รูปร่างเปลี่ยนไป ผมหงอก ไขมันใต้ผิวหนังลดลง ผิวหนังเหี่ยวแห้งและตกกระ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้จะเห็นได้อย่างชัดเจน

2.1.11 กระดูกและข้อต่างๆ มีการอักเสบและเสื่อม ทำให้การเดินและการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ไม่สะดวก กล้ามเนื้ออ่อนแรงและข้อต่างๆ เคลื่อนไหวได้จำกัดและอาจติดแข็งเคลื่อนไหวไม่ได้ ทำกิจวัตรต่างๆ ได้ลำบากต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่น ทั้งนี้ผู้ชราควรดำเนินชีวิตทำกิจวัตรประจำวัน เช่นที่เคยมาเท่าที่ทำได้ เช่น ทำงานบ้าน เดิน ขึ้นบันได ออกกำลังกาย เพื่อป้องกันการทำงานของกล้ามเนื้อและการยึดติดของเส้นเอ็นและข้อ โดยกระทำให้สม่ำเสมอทุกวัน และให้พอเหมาะพอควร

2.1.12 ระบบทางเดินหายใจ มีการติดเชื้อง่าย เกิดจากมีน้ำเมือกและเสมหะมากขึ้น ในหลอดลมและลมหายใจแคบลง ทำให้ไอบ่อยและหายใจถี่ขึ้น มีการเสื่อมของเนื้อเยื่อของปอด ทำให้ผู้ชรามีหลอดลมอักเสบได้บ่อย โดยเฉพาะผู้ที่สูบบุหรี่มานานหรืออยู่ในที่อากาศมีมลพิษมาก

2.1.13 ฟันผุ จำนวนฟันแท่น้อยลง ใช้ฟันปลอม ซึ่งทำให้การรับประทานอาหารได้สะดวกขึ้น ทั้งยังช่วยในการพูดและทำให้รูปหน้าดูดีด้วย แต่ในระยะแรกอาจมีความลำบากและต้องใช้เวลาในการแก้ไขฟันปลอมให้พอดี และต้องใช้ความอดทนพอควรที่จะปรับตัวในการใช้ฟันปลอม

2.1.14 ระบบการไหลเวียนโลหิต หัวใจ และหลอดเลือดมีการเปลี่ยนแปลงไปทำหน้าที่ได้น้อยลง หัวใจมีขนาดโตขึ้น มีไขมันเกาะที่กล้ามเนื้อเพิ่มขึ้น และสเตรนิจิตโลหิตได้จำนวนน้อยลง หลอดเลือดมีความยืดหยุ่นน้อยลง ช่องภายในหลอดเลือดมีขนาดแคบลง ทำให้ความดันโลหิตสูงขึ้น เลือดไปเลี้ยงอวัยวะต่างๆ น้อยลง หลอดเลือดเลี้ยงกล้ามเนื้อหัวใจอุดตันมีอัตราสูงขึ้น โรคหัวใจและโรคความดันโลหิตสูง ทำให้ผู้ชราต้องดำเนินชีวิตภายในขอบเขต

2.1.15 ระบบสมองและประสาท สมองฝ่อและมีน้ำหนักลดลง มีเลือดมาเลี้ยงสมองน้อยลง เซลล์ประสาทตายเพิ่มขึ้นและจำนวนเซลล์ลดลงตามอายุ ภายในเซลล์สมองมีการเสื่อม เห็นได้ชัดในผู้ป่วยโรคอัลไซเมอร์ (Alzheimer) ทำให้สมองเสื่อม มีการหลงลืมและเซวาร์ปัญญาลดลง อาการสมองเสื่อมนี้พบได้ประมาณร้อยละ 10 ของคนอายุเกิน 65 ปี ผู้ชราเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ได้ช้ามีความเสื่อมของความจำเฉพาะหน้าและความจำเรื่องราวที่เพิ่งผ่านมา (Immediate and Recent Memory) ส่วนความจำในอดีตยังดีและเสื่อมช้ากว่า คนวัยชราจึงชอบเล่าความหลังในอดีตซ้ำๆ เพราะจำอดีตได้ดี แต่ลืมไปว่า ตนได้เล่าซ้ำแล้วหลายครั้ง ผู้ที่มีการศึกษาสูงและมีฐานะดีหรือฐานะปานกลาง มีความจำเสื่อมช้า อาจเพราะมีความเข้าใจและสามารถบำรุงรักษาสุขภาพได้ดี ตลอดจนยังคงทำงานหรือทำกิจกรรมที่ยังใช้สมองอยู่แม้เข้าสู่วัยชราแล้ว นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ที่เตรียมตัวเข้าสู่วัยชราล่วงหน้าหรือผู้ที่มีอารมณ์มั่นคงจะมีระดับเซวาร์ปัญญาไม่เสื่อม

2.1.16 ระบบประสาทรับรู้ สายตายาวเนื่องมาจากกล้ามเนื้อลูกตาเสื่อมและหย่อนลง ทำให้มีความลำบากในการมองดูสิ่งที่อยู่ใกล้ และมองไม่เห็นสิ่งที่มีขนาดเล็กมากๆ เช่น อ่านหนังสือพิมพ์ หรืออาจมีโรคของตา เช่น เลนส์ขุ่นเป็นต้อกระจก ต้อหิน ซึ่งมีความดันภายในลูกตาสูงกว่าปกติ ประสาทตาเสื่อมจากโรคเบาหวาน ความดันโลหิตสูง ความเสื่อมโรคดังกล่าวสามารถแก้ไขและรักษาได้ ถ้าทิ้งไว้อาจทำให้ตาบอด

2.1.17 การได้ยินเสียง เริ่มหูตึงได้ยินเสียงไม่ชัดเจนจึงไม่ได้ยินเสียง ผู้ชราอาจไม่รู้ตัวว่า ตนได้ยินน้อยลง อาจได้รับคำบอกเล่าจากคนอื่นว่าตนพูดเสียงดังขึ้น หรือเปิดวิทยุหรือโทรทัศน์เสียง ดังกว่าปกติ อาจต้องใช้เครื่องช่วยการได้ยิน

2.1.18 การรับรู้กลิ่นและรส ทำให้รับประทานอาหารไม่มีรสชาติ อาจทำให้เมื่ออาหารได้ บางคนทนต่ออาหารรสจัดไม่ได้ เพราะเนื้อเยื่อที่บุช่องปากตายไป ประสาทสัมผัสร่างกายก็มีการเปลี่ยนแปลง ไป การรับรู้สัมผัสลดลงอาจมีการชาหรือความรู้สึกผิดปกติไป

2.1.19 ระบบทางเดินอาหาร ผู้ชรามีปัญหาในเรื่องระบบการย่อยอาหาร ส่วนมากจะมีปัญหาเรื่องท้องอืดท้องเฟ้อง่าย จุกแน่นบ่อย การขับถ่ายมีปัญหาคือ ท้องผูก เพราะการรับประทาน อาหารจำพวกมีกากน้อยลง และมีการเคลื่อนไหวร่างกายน้อยลง มักทำให้กังวลมาก อาจรับประทาน ยาถ่ายซึ่งทำให้ถ่ายมากเกินไป

2.1.20 รูปแบบการนอน คนวัยชราหลายรายมีปัญหาเรื่องการนอน คือ นอนไม่หลับ โดยปกติผู้สูงอายุต้องการเวลานอนน้อยลง ควรมีการพักผ่อนนอนหลับโดยเฉลี่ยวันละ 6 – 8 ชั่วโมง อาการนอนไม่หลับอาจเกิดจากโรคทางกายภาพ ทำให้เจ็บป่วยหรือมีความทุกข์ทรมานอย่างอื่น หรือ อาจเกิดความไม่สบายใจ เช่น ความกังวล อารมณ์เศร้า หรือความหวาดระแวงโรคของสมอง ทำให้ การนอนหลับผิดปกติไปได้

ระบบต่างๆ ของร่างกายมีความเสื่อมโทรมโดยทั่วไป ทำให้เกิดโรคได้หลายชนิดใน ผู้สูงอายุ เช่น โรคไต โรคตับ เบาหวาน โลหิตจางจากสาเหตุต่างๆ หลอดเลือดตีบในอวัยวะต่างๆ หลอดเลือดแตกในสมองทำให้เป็นอัมพาต เนื้องอกและมะเร็งในอวัยวะต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่สร้างความทุกข์ ทรมานมาให้ทั้งสิ้น คนวัยชราจึงจำเป็นที่จะต้องเตรียมตัวเตรียมใจที่จะเผชิญและเรียนรู้ในการปรับตัว ต่อสภาพการเจ็บป่วย และทุกข์เวทนาเหล่านี้ นอกจากนี้ ความเจ็บป่วยต่างๆ ของคนชราจะหายช้า หรือไม่ก็ไม่หายกลายเป็นโรคเรื้อรังไปตลอดชีวิต

2.2 การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์และจิตใจ

ในผู้ชราที่มีปัญหาทางอารมณ์และจิตใจ อาจเกิดปฏิกิริยาต่อความเสื่อมของร่างกาย ร่างกาย ที่อ่อนแอทำให้ต้องพึ่งพิงผู้อื่น นอกจากนั้นยังมีการสูญเสียตำแหน่งอำนาจหน้าที่การทำงาน และลดบทบาท ในสังคมลงอีกด้วย การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้กระทบกระเทือนอารมณ์และจิตใจของคนชรา ทำให้กังวล น้อยลง หงุดหงิดง่าย เหงาและซึมเศร้า วัยชราจึงเป็นวัยวิกฤต ของการเกิดปัญหาทางจิตใจได้ง่าย ประกอบกับมีการสูญเสียด้านอื่นๆ เช่น การตายของเพื่อนและคู่สมรส และการจากไปของบุตรหลาน

คนโสดจะเหงาน้อยกว่าคนมีครอบครัว เพราะเคยชินกับความเหงา และสามารถปรับตัวต่อบุคคลอื่นๆ ได้มาแล้ว

ปัญหาด้านจิตใจ : ปัญหาด้านจิตใจที่พบได้บ่อยในวัยชรา (เพ็ญแข ประจันปัจฉิม. 2545: 71 – 74) ได้แก่ 1) ความวิตกกังวล 2) อารมณ์ซึมเศร้า 3) อาการระแวง 4) สับสน และ 5) นอนไม่หลับ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ความวิตกกังวล แสดงออกโดยมีความกลัว หรือความวิตกกังวลในเรื่องต่างๆ นอนไม่หลับ หงุดหงิด เครียด แสดงออกโดยอาการทางร่างกาย เช่น ปวดหัว ท้องอืด กลัวจะเป็นโรคร้ายแรง อาจกังวลมากขึ้นเมื่อภาวะกดดัน เช่น เจ็บป่วย ย้ายที่อยู่ได้รับอุบัติเหตุ

2.2.2 อารมณ์ซึมเศร้า พบได้บ่อยมาก มีอาการอ่อนเพลีย กินไม่ได้ นอนไม่หลับ สมาธิเสีย ตัดสินใจไม่ได้ ละเลยการดูแลตัวเอง บ่นว่าตนไร้ค่า เบื่อชีวิต คิดฆ่าตัวตาย

2.2.3 อาการระแวง ไม่ไวใจผู้อื่น กลัวถูกปองร้าย เชื่อว่าจะมีคนมาทำร้ายหรือขโมยของ โกรธญาติและสมาชิกในครอบครัว หลงลืมข่าวของแล้วโทษว่ามีคนมาขโมยไป คิดว่ามีคนมาแกล้งตน

2.2.4 สับสน ความจำเสื่อม สับสนเรื่องบุคคล เวลา และสถานที่ หลง ส่วนมากมีสาเหตุจากความเสื่อมของสมอง

2.2.5 นอนไม่หลับ การนอนไม่หลับ ทำให้คนชราหงุดหงิด และอาจรบกวนสมาชิกในครอบครัวได้ อาจเกิดจากไม่คอยได้ออกกำลังกาย นอนหลับกลางวันนานเกินไป อาจเป็นผลของความกังวล และอารมณ์เศร้า อาจมีโรคทางกาย เช่น ท้องผูก หรือลุกขึ้นปัสสาวะบ่อย

อาการผิดปกติของจิตใจดังกล่าวนี้ ควรได้รับความสนใจจากผู้ดูแล ควรหาสาเหตุ และแก้ไขป้องกันเสียตั้งแต่เริ่มมีอาการ หากทิ้งไว้จนเรื้อรังจะแก้ไขได้ยาก ควรปรึกษาแพทย์หากแก้ไขแล้วไม่ดีขึ้น

2.3 การเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม

กระบวนการทางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากของสังคมไทย ที่มีแนวโน้มไปทางตะวันตกมากขึ้น ย่อมเกิดผลกระทบต่อผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้ (บรรลุ ศิริพานิช. 2549: 57 – 65)

1) การเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคม 2) การถูกทอดทิ้ง และ 3) การเสื่อมความเคารพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.3.1 การเปลี่ยนแปลงสถานภาพทางสังคม เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีลักษณะกีดกันผู้สูงอายุในด้านต่างๆ เช่น บทบาทที่เกี่ยวข้องกับการงาน ตลอดจนบทบาทในครอบครัวผู้สูงอายุ ซึ่งเคยเป็นผู้หาเลี้ยงครอบครัว เป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องกลับกลายเป็นผู้พึ่งพิงอาศัยเป็นผู้รับมากกว่าผู้ให้ ทำให้ผู้สูงอายุเสียอำนาจและบทบาททางสังคมที่เคยมีการเปลี่ยนแปลงบทบาทมาเป็นผู้อาศัยในครอบครัวทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึกที่ตนเองหมดความสำคัญบทบาทใหม่ที่ผู้สูงอายุได้รับคือ คนเลี้ยงเด็กแทนที่บทบาทผู้นำ และผู้แนะแนวทางดังนั้น ถ้าคนเรารู้สึกว่าไม่มีบทบาทสำคัญเช่นเดิม และต้องพึ่งพาอาศัยผู้อื่นอีกด้วย ปัจจัยเหล่านี้อาจ ก่อให้เกิดความอับอายคิดว่า ตนเองเป็นตัวปัญหา หรือเป็นภาระของสังคม

2.2.2 การถูกทอดทิ้ง ผลของการเปลี่ยนแปลงสังคมแบบดั้งเดิม ไปสู่สังคมสมัยใหม่ ทำให้เกิดการขยายตัวหรือการเติบโตของชุมชนเมือง (Urbanization) ระบบการผลิตเปลี่ยนจากเกษตรกรรม เป็นอุตสาหกรรม ทำให้วิถีเฝ้าการดำเนิน ชีวิตเปลี่ยนไป ผู้สูงอายุที่เป็นภาวะ หรือไม่สามารถประกอบ อาชีพอื่นได้ หรือไม่มีคุณค่าทางเศรษฐกิจมักจะถูกทิ้งไว้ข้างหลังทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกทอดทิ้ง เกิดความรู้สึก ว่าเหว่

2.2.3 การเสื่อมความเคารพ ในสมัยก่อนผู้สูงอายุได้รับการเคารพนับถือจากผู้อาวุโส ในฐานะที่เป็นผู้มีประสบการณ์ ผู้แนะนำสั่งสอน แต่ในปัจจุบันค่านิยมเหล่านี้กำลังเปลี่ยนไปตามอย่าง สังคมตะวันตก ที่ยึดอิสรภาพส่วนบุคคล และคิดว่าผู้สูงอายุเป็นคนที่ไม่ทันต่อเหตุการณ์ (Behind the Time) ผู้สูงอายุควรอยู่ส่วนผู้สูงอายุ ส่วนคนหนุ่มสาวก็อยู่ตามทางของคนหนุ่มสาว ซึ่งความคิดเช่นนี้ ก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างวัยขึ้น

3. การปรับตัวของผู้สูงอายุ

เพ็ญแข ประจันปัจฉิม (2545: 74 – 76) ได้กล่าวไว้ว่า การปรับตัว (Adaptation) เป็น กลไกของร่างกายและจิตใจอย่างหนึ่งที่มีขึ้นเพื่อลดความเครียด การปรับตัวเป็นการพยายามในการที่ คงสภาพ ร่างกายและจิตใจให้อยู่ในสภาวะสมดุลในขณะที่มีความเครียดเกิดขึ้น ซึ่งการปรับตัวนี้จะ เป็นไปได้ดีหรือไม่ขึ้นขึ้นอยู่กับความเครียด บุคลิกภาพเฉพาะบุคคล การกระบวนการจิตวิธาน หรือ กลไกทางจิต (Mental Mechanisms) ในการแก้ปัญหาและภาวะทางสุขภาพ การปรับตัวจะแสดงออก ได้ 2 ทิศทาง คือ การปฏิเสธ หรือการยอมรับต่อสภาวะความเครียดที่เกิดขึ้น ลักษณะการปรับตัวของ คนมี 4 ลักษณะ ดังนี้ 3.1) วิธีการปรับตัวด้วยการแสดงออกทางกาย (Physical Model) 3.2) วิธีการ ปรับตัวด้วยการใช้ความรู้ (Cognitive Model) และ 3.3) วิธีการปรับตัวด้วยการกระทำ (Physiological Model) ดังรายละเอียดต่อไปนี้

3.1 วิธีการปรับตัวด้วยการแสดงออกทางกาย (Physical Model) เป็นการปรับตัว ให้ เข้ากับความเครียด ด้วยการถ่ายเทความเครียดด้วยการแสดงออกลักษณะต่างๆ เช่น กัดเล็บ เมื่อมี ความเครียด รับประทานอาหารมากขึ้น เมื่อวิตกกังวล วิธีการปรับตัวนี้ ผู้ที่ปรับมักไม่ค่อยรู้สึกตัว จะ รู้สึกเพียงแต่ว่ามีความพึงพอใจเมื่อได้กระทำ

3.2 วิธีการปรับตัวด้วยการใช้ความรู้ (Cognitive Model) เป็นการลดความเครียดด้วย การใช้ความรู้และสติปัญญา เช่น การหาทางออกด้วยการเขียน การอ่าน การใช้เหตุผลแก้ปัญหา การใช้ ข้อมูลหรือการสร้างอารมณ์ขันให้กับตัวเอง หลักการสำคัญ คือ การมองหาเหตุผลในทางที่เป็นประโยชน์ เพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดที่เกิดขึ้น

3.3 วิธีการปรับตัวด้วยการกระทำ (Physiological Model) เป็นการปรับตัวด้วยการหา ทางออกที่ค่อนข้างรุนแรง เช่น การหาทางออกด้วยการต่อต้าน ทำลาย หรือ หลบหนีเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น การปรับตัวในลักษณะนี้ มักจะเกิดร่วมกับอารมณ์หรือความรู้สึกที่เป็นพื้นฐานทางจิตใจเป็นแรงขับเคลื่อน ให้ประพฤติปฏิบัติ

การปรับตัวลักษณะต่างๆ ดังกล่าว จะทำให้คนมีพฤติกรรมแสดงออก เพื่อตอบโต้เหตุการณ์ในลักษณะต่างๆ กัน บางคนปฏิเสธแต่บางคนยอมรับได้ ความเครียดในวัยสูงอายุนี้มีผลต่อการปรับตัวของผู้สูงอายุที่ทำให้พฤติกรรมแสดงออกต่างกันไปด้วย ประกอบด้วย ประเภทที่ 1 ผู้สูงอายุที่ยอมรับสภาพความมีอายุจะมีการปรับตัวแบบยอมรับผู้สูงอายุ ประเภทที่ 2 ผู้สูงอายุที่ชอบต่อสู้และมีพลังสูง ประเภทที่ 3 ผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งผู้อื่น และ ประเภทที่ 4 ผู้สูงอายุที่สิ้นหวังในชีวิต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ประเภทที่ 1 ผู้สูงอายุที่ยอมรับสภาพความมีอายุ จะมีการปรับตัวแบบยอมรับผู้สูงอายุประเภทนี้ ยังคงความเป็นตัวของตัวเอง และคงความสามารถของตัวเองได้ดี มีความพึงพอใจและเห็นคุณค่าของชีวิต มีการประพฤติปฏิบัติโดยสอดคล้องตามวัยของตนด้วยความพอใจ ไม่เป็นภาระต่อครอบครัวหรือผู้เกี่ยวข้อง จำแนกออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่ความเป็นอยู่อย่างสงบ สามารถอยู่ได้อย่างอิสระ ไม่เป็นภาระต่อครอบครัว มีความสุขกับชีวิตบั้นปลายด้วยตนเอง 2) กลุ่มที่มีความสนใจกิจกรรม ทางสังคมและเลือกเข้ากิจกรรมที่ตนสนใจมาก โดยถือว่า เป็นส่วนหนึ่งของกิจวัตรประจำวัน และ 3) กลุ่มที่มุ่งทำตนเป็นประโยชน์ให้แก่สังคม ตามที่จะพึงกระทำได้ คนกลุ่มนี้จะชอบกิจกรรมที่มีส่วนร่วม เช่น กิจกรรมสังคมสงเคราะห์ อาสาสมัครและชมรมต่างๆ เป็นต้น

ประเภทที่ 2 ผู้สูงอายุที่ชอบต่อสู้และมีพลังสูง ผู้สูงอายุกลุ่มนี้จะมีความกระฉับกระเฉงคล่องตัว ใจสู้ ไม่ยอมแพ้กับชีวิตและวัยแต่กลับมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ขึ้น มองเห็นประโยชน์ที่พึงให้แก่สังคมและอนาคต และสามารถทำงานได้ประสบผลสำเร็จดังที่คิด ผู้ที่มีลักษณะเช่นนี้ ได้แก่ นักคิด นักประดิษฐ์ นักการเมือง และผู้นำด้านต่างๆ เป็นต้น วัยจะไม่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน และการใช้สติปัญญา จึงมีผู้เมื่อบั้นสูงอายุหลายคนประสบความสำเร็จในชีวิต เมื่อบั้นปลาย เช่น ไมเคิล แอนเจโล บั้นรูปได้ดีที่สุดเมื่ออายุ 89 ปี ผู้ที่ได้รับรางวัลโนเบล ปี ค.ศ. 1984 หลายคนเป็นผู้สูงอายุ เช่น อาร์ บรูซ เมอร์ฟีลด์ อายุ 63 ปี ค้นพบวิธีการสร้างโปรตีนด้วยการรวมกรดอะมิโน นิลเจอร์น อายุ 72 ปี เป็น 1 ใน 3 ของคณะผู้วิจัยที่ค้นพบวิธีการทำลายเนื้องอกด้วยภูมิคุ้มกัน (Antibody) เป็นต้น

ประเภทที่ 3 ผู้สูงอายุที่ต้องพึ่งผู้อื่น เป็นกลุ่มผู้สูงอายุที่มีพฤติกรรมถดถอย ไม่ยอมช่วยเหลือตนเอง ไม่ชอบเข้าร่วมกิจกรรม สิ้นหวังและท้อแท้ต่อชีวิต ต้องการความสนใจและเอาใจใส่จากครอบครัวมากกว่าปกติ เป็นลักษณะที่คิดว่าแก่แล้วทำอะไรไม่ได้ ลูกหลานต้องดูแลผู้สูงอายุประเภทนี้จะพบได้ในคน 4 จำพวก คือ 1) ร่ำรวยมาก ลูกหลานเอาใจใส่ประคบประหงม จนเคยตัว 2) ผู้ที่เคยทำงานหนักมาก่อน เมื่อลูกหลานมีฐานะดีก็ให้ความคำจุนดูแลและคอยสนองอย่างสม่ำเสมอ จนทำให้เกิดความสำคัญตนเองมากกว่าปกติ 3) พวกเคร่งขรึมเหนียวและวัฒนธรรม โดยถือว่า ผู้สูงอายุคอยคนที่ต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิด และ 4) พวกสิ้นหวัง ในชีวิตทำงานหนักแต่ไม่ได้ผล เมื่อเริ่มมีอายุก็หยุดทำงาน

ประเภทที่ 4 ผู้สูงอายุที่สิ้นหวังในชีวิต พฤติกรรมนี้จะพบในผู้สูงอายุที่มีปัญหาสุขภาพ มีความเสื่อมของร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมรับสภาพความเป็นจริง พยายามหลีกเลี่ยงชีวิต เกิดการเจ็บป่วยทางจิตใจ บางรายที่ท้อแท้มากอาจถึงทำอัตวินิบาตกรรมเมื่อสูงอายุ

สรุปลักษณะโดยทั่วไปของผู้สูงอายุ พบว่า มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายอย่างชัดเจน เช่น ผมสีขาว บาง ผิวหนังเหี่ยวหย่นขาดความชุ่มชื้น ต่อมเหงื่อหดเล็กทำให้เสียเหงื่อได้ง่าย กลืนตัวลดลง เล็บเปราะบาง ประสาทสัมผัสใช้งานได้น้อยลง กระดูกโกร่ง งอข้อเสื่อม ฟันผุ หัวใจมีขนาดโตขึ้น และมีไขมันไปเกาะมากขึ้น การได้ยินเสียงและการได้กลิ่นลดลง ประสบปัญหาอนอนไม่หลับ การเปลี่ยนแปลงด้านอารมณ์และจิตใจ พบว่า จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายทำให้ผู้สูงอายุเกิดปัญหาเกี่ยวกับสภาพจิตใจ ดังนี้ มีความกังวล หงุดหงิด เครียด มีอารมณ์ซึมเศร้า สับสน นอนไม่หลับ ส่วนการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เนื่องจากสภาพสังคมปัจจุบันก็ดกกัน และจำกัดบทบาทของผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุเป็นผู้ทำหน้าที่ดูแลเด็ก ซึ่งอาจทำให้ผู้สูงอายุบางคนมีความอับอาย รู้สึกด้อยค่า ไม่ต้องการอยู่ในสังคมดังกล่าวอีกต่อไป รวมถึงมีผู้สูงอายุบางส่วนถูกทอดทิ้ง และเสื่อมความเคารพจากบุคคลในครอบครัว สิ่งเหล่านี้จะทำให้เกิดเป็นปัญหาสำหรับผู้สูงอายุ ทั้งนี้ผู้สูงอายุบางส่วนก็มีวิธีการปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพการเปลี่ยนแปลง แต่ก็มีอีกบางส่วนไม่สามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและต่อเนื่อง

4. มาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุระดับสากล

กรมประชาสงเคราะห์ (2545) ได้นำมาใช้เป็นหลักสำคัญในการกำหนดแนวทางในการจัดบริการให้ผู้สูงอายุ ดังนี้ คือ หลักการที่ 1 การมีเสรีภาพ หลักการที่ 2 การมีส่วนร่วม หลักการที่ 3 การได้รับการดูแล หลักการที่ 4 การบรรลุความพึงพอใจในตนเอง และ หลักการที่ 5 ความมีศักดิ์ศรี ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หลักการที่ 1 การมีเสรีภาพ ประกอบไปด้วย 1) ผู้สูงอายุต้องได้รับปัจจัย 4 และการดูแลสุขภาพอนามัยอย่างเพียงพอครบถ้วน 2) ผู้สูงอายุมีโอกาสในการทำงานและหารายได้ 3) ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการตัดสินใจจากการทำงาน 4) ผู้สูงอายุควรได้รับการฝึกอบรมและการศึกษา ตามความเหมาะสม 5) ผู้สูงอายุควรได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่สงบ ปลอดภัย ด้วย ความพึงพอใจ ตามกำลังความสามารถ และ 6) ผู้สูงอายุที่ควรจะได้อยู่ในบ้านของตนเองตลอดระยะเวลาเท่าที่จะเป็นไปได้

หลักการที่ 2 การมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 1) ผู้สูงอายุควรมีส่วนร่วมในการกำหนด และดำเนินการตามนโยบายต่างๆ และสามารถถ่ายทอดความรู้ และทักษะให้แก่คนรุ่นหลังได้ 2) ผู้สูงอายุที่จะได้รับการพัฒนาในโอกาสต่างๆ เพื่อให้บริการแก่ชุมชน และเป็นอาสาสมัครในตำแหน่งที่เหมาะสมตามความสนใจ และกำลังความสามารถของตน และ 3) ผู้สูงอายุควรมีบทบาทที่จะตั้งกลุ่ม หรือองค์กรของผู้สูงอายุเองได้

หลักการที่ 3 การได้รับการดูแล ประกอบด้วย 1) ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลจากครอบครัว 2) ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแลด้านสุขภาพอนามัย เพื่อได้รับการฟื้นฟูทางร่างกาย จิตใจ และอารมณ์ ได้ดีขึ้น เพื่อเป็นการป้องกัน และชะลอการเจ็บป่วยในระยะเริ่มต้น 3) ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการเข้าถึงบริการทางสังคม และกฎหมาย เพื่อเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการเป็นอิสระ การคุ้มครอง และการได้รับการดูแล 4) ผู้สูงอายุควรได้รับการดูแล คุ้มครอง ฟื้นฟู และส่งเสริมทางด้านสังคม และจิตใจอย่างเหมาะสม

จากสถานสงเคราะห์ผู้สูงอายุ เพื่อให้เกิดสภาพแวดล้อมที่มั่นคง และ 5) ผู้สูงอายุควรได้รับสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต

หลักการที่ 4 การบรรลุความพึงพอใจในตนเอง ประกอบด้วย 1) ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มความสามารถ และ 2) ผู้สูงอายุควรได้รับโอกาสในการศึกษา วัฒนธรรม จิตใจ และกิจกรรมนันทนาการของสังคม

หลักการที่ 5 ความมีศักดิ์ศรี ประกอบด้วย 1) ผู้สูงอายุควรจะดำรงชีวิตอยู่ด้วยศักดิ์ศรี และความปลอดภัย ทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ และ 2) ผู้สูงอายุควรได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสม ตามสภาพและภูมิหลัง และมีอิสระในการช่วยเหลือตนเองทางเศรษฐกิจต่างๆ

5. ปัญหาและแนวทางการปฏิบัติตนเพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับผู้สูงอายุ

ปัญหาและแนวทางการปฏิบัติตน เพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับผู้สูงอายุที่พบบ่อย ประกอบด้วย 5.1) ด้านร่างกาย 5.2) ด้านครอบครัวและเศรษฐกิจ 5.3) ด้านสังคม และ 5.4) ด้านสภาพจิตใจ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 ด้านร่างกาย

ในวัยสูงอายุทุกคนอวัยวะร่างกายทุกระบบ จะมีการเสื่อมถอยลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้สูงอายุจะมีการเคลื่อนไหวร่างกายไม่สะดวก สายตาใช้ได้ไม่ดี มีปัญหาการเจ็บป่วยทางร่างกายของผู้สูงอายุในประเทศไทย มีดังนี้ 1) โรคกระดูกและไขข้อ พบว่า โรคกระดูกหัวเข่ามีการเจ็บป่วยมากเป็นอันดับ 1 สาเหตุของการเจ็บป่วยเป็นโรคกระดูกหัวเข่าในชนบท จะเนื่องมาจากลักษณะการนั่งยองๆ ทำให้เกิดความดันที่หัวเข่า กระดูกที่หัวเข่าสึกหรือ ส่วนในเขตกรุงเทพมหานคร พบสาเหตุมาจากน้ำหนักร่างกายมากกว่าปกติ และโรคความดันโลหิตสูงเป็นส่วนใหญ่ 2) โรคตา พบว่า ผู้สูงอายุเป็นต้อกระจกเนื่องมาจากแสงแดด 3) โรคฟัน พบว่า ผู้สูงอายุ 60 – 70% จะเป็นโรคฟัน และ 4) โรคทางเดินอาหาร จะพบมากในชนบท สำหรับปัญหาและแนวทางการปฏิบัติตน เพื่อแก้ไขปัญหาสำหรับผู้สูงอายุด้านร่างกาย เพื่อให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาที่ระบุไว้ข้างต้น ประกอบด้วย 1) ปัญหาการเสื่อมสมรรถภาพทางร่างกาย และ 2) ปัญหาทางด้านความเสื่อมของสมอง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

5.1.1 ปัญหาการเสื่อมสมรรถภาพทางร่างกาย

ในวัยผู้สูงอายุจะมีการเสื่อมสมรรถภาพของร่างกายอย่างเห็นได้ชัด ลักษณะความเสื่อมสมรรถภาพร่างกาย ประกอบด้วย 1) การแสดงออกทางพฤติกรรมช้าลง เพราะประสิทธิภาพในการประสานงานของกล้ามเนื้อมีข้อจำกัดลง 2) ความสามารถในการเรียนรู้ลดลง ลืมง่าย จดจำสิ่งต่างๆ ได้ยากขึ้น 3) ความสามารถทางเชาวน์ปัญญาจะลดลง เนื่องมาจากสภาพของสังคมความสามารถในการจำและสุขภาพของผู้สูงอายุไม่สมบูรณ์ 4) ความสามารถทางเพศ ในเรื่องสมรรถภาพทางเพศของผู้สูงอายุจะเสื่อมลง โดยสามารถอธิบายได้ ดังนี้

ความสามารถในการสืบพันธุ์ของผู้หญิงจะไม่สามารถสืบพันธุ์ได้อีกต่อไป แม้แต่ความต้องการทางเพศจะหมดไปเช่นกัน ซึ่งแตกต่างจากเพศชายที่ว่า เพศชายสามารถสืบพันธุ์ได้จนกว่า

กระทั่งตาย และสามารถร่วมเพศได้ตลอดไป แต่ผู้สูงอายุทั้งหญิงและชายจะมีการร่วมเพศน้อยลง ขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและค่านิยมของผู้สูงอายุที่มีต่อการร่วมเพศ

5.1.2 ปัญหาทางด้านความเสื่อมของสมอง

ในวัยผู้สูงอายุจะมีอาการเสื่อมทางสมอง ผลคือ ความจำในวัยสูงอายุไม่ดี ภาวะการเสื่อมทางสมองสามารถแสดงออกได้ 2 ลักษณะ ประกอบด้วย **ลักษณะที่ 1** ความจำเสื่อมในวัยชรา และ **ลักษณะที่ 2** ความจำเสื่อมก่อนวัย ดังนี้

ลักษณะที่ 1 ความจำเสื่อมในวัยชรา เป็นภาวะของสมองเสื่อมในวัยสูงอายุที่มี อายุ 60 ปี ขึ้นไป สาเหตุเนื่องจากสมองฝ่อเหี่ยว เซลล์ประสาทหมดประสิทธิภาพ

ลักษณะที่ 2 ความจำเสื่อมก่อนวัย เกิดจากเซลล์สมองมีการเหี่ยวฝ่อ จะมีอาการแสดงเป็น 3 ขั้นตอน คือ **ขั้นที่ 1** การลืม ผู้สูงอายุมีความยากลำบากในการจดจำสิ่งต่างๆ ทำให้มีความหวาดวิตก **ขั้นที่ 2** สับสน ผู้สูงอายุจะมีอาการสูญเสียความจำมากขึ้น สับสนในเรื่อง บุคคล สถานที่ เวลา ไม่สามารถจำเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเร็วๆ นี้ได้ อารมณ์จะเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว โกรธง่าย ร้องไห้ง่าย กระวนกระวายใจ และ **ขั้นที่ 3** ความจำเสื่อม เป็นขั้นตอนสุดท้าย อาการสำคัญ คือ ไม่สนใจในสิ่งแวดล้อม จำตนเองบุคคลในครอบครัวไม่ได้ มีปัญหาการเคลื่อนไหวของร่างกาย ควบคุมการขับถ่ายไม่ได้ มีลักษณะเหมือนกับคนชราที่มีอายุมากๆ

ละเอียต แจ่มจันทร์ และ สุรี ชันธรักษ์วงศ์ (2549) ได้เสนอแนะวิธีการชะลอการเสื่อมของสมองให้ช้าลงเพื่อให้การคงไว้ ซึ่งสมรรถภาพของสมอง สามารถกระทำได้ ดังนี้

1. ความสนใจวางแผนการใช้สมองตั้งแต่วัยหนุ่มสาว ควรศึกษาหาความรู้ ฝึกฝนวิธีการวิเคราะห์ ฝึกการเคลื่อนไหว และใช้มือทำให้มีความว่องไว เพื่อให้สมองทำงานดีขึ้น
2. อ่านหนังสือให้มาก โดยเฉพาะวัยกลางคนควรอ่านหนังสือให้ตลอด ฝึกนิสัยให้รักการอ่าน ฝึกฝนความว่องไวของสมอง
3. ระวังโรคหลอดเลือด หัวใจตีบ และโรคเบาหวาน เพราะโรคเหล่านี้ จะเป็นโรคที่ช่วยเร่งให้สมองมีการเสื่อมถอยลงอย่างรวดเร็ว
4. ควรให้แพทย์คนเดียวกันตรวจร่างกายอย่างสม่ำเสมอ หลังอายุ 50 ปีอวัยวะบางส่วนในร่างกายเริ่มผิดปกติจากการเสื่อมถอยของร่างกาย ดังนั้น แพทย์ผู้นั้นควรทราบอาการเจ็บป่วยของผู้สูงอายุอย่างถูกต้อง
5. พยายามอย่าให้เกิดความวิตกกังวล กลุ่มใจ การเกิดความวิตกกังวลจะทำให้สมองได้รับการชะงักอย่างหนัก ทำให้เกิดโรคได้ง่าย จึงควรอย่างยิ่งที่ต้องทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส สนุกสนาน
6. นอนให้พอ เพื่อให้สมองพักผ่อนอย่างเต็มที่ เพราะอาการเจ็บป่วยบางอย่างของร่างกายวิตกกังวล จะทำให้นอนไม่หลับและสมองไม่ได้รับการพักผ่อน ย่อมทำให้เกิดการเสื่อมถอยได้ง่ายขึ้น

7. หาวิธีผ่อนคลายอารมณ์ที่เหมาะสมกับตน การทำงานที่ต่อเนื่องกันนานๆ จะทำให้สมองเกิดความเหนื่อยล้า ควรอย่างยิ่งที่จะหาวิธีการต่างๆ เพื่อปรับอารมณ์ของตนให้อยู่ในสภาพที่ดี เช่น การเดินเล่น ฟังดนตรี

8. ฝึกฝนการเคลื่อนไหวนิ้วมือเป็นประจำ ความละเอียดประณีตในการใช้นิ้วมือสามารถกระตุ้นสมองเป็นการป้องกันการเสื่อมถอยของสมองได้ การใช้มือทั้งสองเคลื่อนไหวและทำงานที่ละเอียดประณีตพร้อมๆ กัน เป็นวิธีที่ทำให้สมองทั้งสองซีกทำงานดีขึ้น

9. ควรคบกับเพื่อนที่อายุน้อยกว่า นอกจากจะอยู่ร่วมกับลูกหลานในบ้านแล้ว ควรคบเพื่อนหนุ่มสาว เพื่อความกระชุ่มกระชวย ห้ามอยู่คนเดียวโดยเด็ดขาด

10. งานอดิเรก ผู้สูงอายุควรต้องมีงานอดิเรกทำ นอกเหนือจากงานประจำของตนเอง

ดังนั้น ผู้สูงอายุมีความต้องการทางด้านร่างกายดังนี้ 1) ต้องการให้สุขภาพร่างกายแข็งแรง และรู้วิธีการรักษาสุขภาพร่างกายให้แข็งแรง 2) ต้องการให้ตนสามารถทำกิจวัตรประจำวันต่างๆ ได้ด้วยตนเอง และอาจขอความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นเป็นบางครั้ง และควรต้องได้รับการตรวจสุขภาพทางร่างกายจากแพทย์ในด้านต่างๆ ได้สรุปว่า ผู้สูงอายุควรได้รับการตรวจสุขภาพเป็นระยะๆ จากแพทย์ในเรื่อง 1) คลื่นหัวใจ เพื่อค้นหาโรคหัวใจที่ยังไม่แสดงอาการ 2) เอกซเรย์ปอดเพื่อค้นหาโรคเกี่ยวกับ วัณโรคปอด มะเร็งปอด ขนาดของหัวใจ การเปลี่ยนแปลงของเส้นเลือดและกระดูกหน้าอก 3) ทดสอบสมรรถภาพของปอด เพื่อค้นหาหลอดลมอักเสบเรื้อรัง ถุงลมโป่งพอง 4) ตรวจสบตา เพื่อค้นหาต้อหิน 5) ตรวจหาระดับน้ำตาลในเลือด เพื่อค้นหาโรคเบาหวาน 6) ตรวจมะเร็งปากมดลูก และ 7) ทดสอบการได้ยินและการมองเห็น ในกรณีที่ผู้สูงอายุมีอาการเจ็บป่วย ควรรีบนำไปพบแพทย์ เพื่อรักษา และดูแลช่วยเหลือความเป็นอยู่ ในผู้สูงอายุบางรายที่มีความแข็งแรงทางด้านร่างกายลดน้อยลง ทำให้ต้องได้รับความช่วยเหลือ การดูแลจากผู้อื่นที่แข็งแรงกว่า เช่น การทำความสะอาดร่างกาย การแต่งตัว การรับประทานอาหาร การขับถ่าย การเดิน

5.2 ด้านครอบครัวและเศรษฐกิจ

ผู้สูงอายุต้องเผชิญปัญหาทางด้านครอบครัวต่างๆ มากมาย ซึ่งประกอบด้วย 1) การไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากลูกหลานหรือบุคคลใกล้ชิด 2) การไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองต้องพึ่งพาลูกหลานหรือบุคคลอื่น 3) การสูญเสียชีวิตคู่ครอง หรือคู่ชีวิต สูญเสียญาติมิตร และเพื่อนสนิท 4) ลูกหลานแยกครอบครัวไปสร้างครอบครัวใหม่ 5) มีความรู้สึกว่าตนไม่มีคุณค่า ไม่มีความสำคัญต่อครอบครัว เพราะเข้าสู่วัยผู้สูงอายุแล้วภาระหน้าที่ภายในบ้านเป็นหน้าที่ของลูกหลาน 6) ผู้สูงอายุต้องถูกออกจากงาน ทำให้รายได้ลดลง หรือ ไม่มีรายได้ บางรายอาจเป็นภาระกับลูกหลาน 7) ลักษณะบทบาทของสังคมปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไป จากสังคมแบบครอบครัวใหญ่เปลี่ยนแปลงเป็นสังคมเล็ก ทำให้ผู้สูงอายุ และ บุตรหลาน มีความห่างเหินกันและไม่เข้าใจกันและกัน

ดังนั้นความต้องการทางด้านครอบครัวและเศรษฐกิจภายในครอบครัวของผู้สูงอายุ จึงมีลักษณะความต้องการดังนี้ 1) ต้องการให้ลูกหลานรัก เอาใจใส่ ให้ความใกล้ชิด มองเห็นคุณค่าของตนเอง 2) ต้องการ

ให้ลูกหลานยกย่องนับถือ และยอมรับว่า ผู้สูงอายุเป็นส่วนหนึ่งของครอบครัว ถ้าลูกหลานไม่ให้ความเคารพนับถือจะเกิดความน้อยใจ เจ็บขริ่ม 3) ต้องการให้ลูกหลานดูแลยามป่วยไข้ หรือได้รับการดูแลจากลูกหลานเป็นอย่างดีในยามป่วยไข้ 4) ต้องการมีเงินใช้ ฟังตนเองได้ ด้วยการมีบำเหน็จบำนาญ หรือมีเงินใช้จากรายได้ทางอื่นๆ ให้เหมาะสมกับอัตภาพ การที่ผู้สูงอายุมีเงินใช้จะทำให้เกิดความรู้สึกมั่นคง ความภาคภูมิใจในตนเองที่ไม่ต้องเป็นภาระให้กับบุตรหลาน การที่ผู้สูงอายุไม่มีรายได้เป็นของตนเองจะทำให้เกิดความรู้สึก ไม่สบายใจ ขาดความมั่นคง ไม่มีความสุข เพราะมีความรู้สึกว่าต้องพึ่งพาลูกหลานตลอดเวลา สำหรับผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อยลง จำเป็นต้องได้รับการดูแล และจุนเจือจากผู้อื่น การได้รับความช่วยเหลือจะทำให้สภาพจิตใจของผู้สูงอายุดีขึ้น 5) ต้องการแบ่งเบาภาระของลูกหลาน ด้วยการทำงานบ้าน ดูแลลูกหลาน แต่เนื่องจากร่างกายเสื่อมถอยลงนี้เอง ทำให้ผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลือจากผู้อื่น ถ้าไม่ได้รับการปฏิบัติที่ถูกต้องจะเกิดปัญหาทางจิตได้

5.3 ด้านสังคม

ผู้สูงอายุมักต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ ในสังคมอย่างมากมาย สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2551: 95 – 100) ได้สรุปพอสังเขป ดังนี้

1. การขาดเพื่อน เนื่องจากการถูกออกจากงาน หรือการตายจากของบุคคลผู้ใกล้ชิด ทั้งจากคนในครอบครัวและนอกครอบครัว หรือแม้แต่ลักษณะความเสื่อมถอยของร่างกาย ทำให้ผู้สูงอายุไม่มีโอกาสติดต่อกับบุคคลอื่นได้ ผู้สูงอายุรายใดที่ไม่มีโอกาสพูดคุยกับเพื่อนวัยเดียวกัน จะทำให้เกิดความกังวลใจ บางครั้งอาจมีการแยกตัวออกไป

2. ขาดความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในสังคม ทำให้อยู่ในสังคมไม่ได้ ในวัยสูงอายุ มักจะทำให้สังคมมองดูว่า เป็นผู้ที่มีความเสื่อมถอย ร่างกายทรุดโทรม เป็นบุคคลที่ล้าสมัย ขณะเดียวกันผู้สูงอายุเองก็มีความคิดว่า ตนเป็นคนที่ไม่ทันสมัย ทำสิ่งต่างๆ ได้ เชื่องช้าไม่ทันลูกหลานจึงก่อให้เกิดปัญหา

3. การถูกออกจากงาน ทำให้ไม่มีรายได้หรือมีรายได้ลดลง ผลคือสภาพจิตใจของผู้สูงอายุจะขาดความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง

4. ขาดการติดต่อกับสังคม การที่ผู้สูงอายุขาดการติดต่อกับสังคมเป็นเวลานาน ทำให้ความสัมพันธ์กับสังคมไม่ดีเท่าที่ควร ไม่สามารถติดต่อหรือไม่สะดวกในการติดต่อ หรือไม่รู้จะเริ่มต้นในการติดต่อสัมพันธ์กันโดยวิธีการใด จึงนับว่า เป็นปัญหาสังคมของผู้สูงอายุอีกประการหนึ่ง

5. ไม่ได้รับการยอมรับจากสังคมหรือบุคคลภายนอก ทำให้เกิดปัญหาในด้านสุขภาพจิต ไม่มีความภาคภูมิใจในตนเอง ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวไม่ได้

แนวทางในการปฏิบัติตนสำหรับผู้สูงอายุในเรื่องการเข้าสังคม คือ ต้องยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ลดความกังวล หาเงินอดิเรกที่ไม่กระทบต่อสุขภาพทำ ส่วนบุคคลในครอบครัว ควรใช้เวลากับผู้สูงอายุ และชักชวนผู้สูงอายุเข้าสู่สังคม โดยพยายามดึงดูดให้ผู้สูงอายุมีเพื่อนเพื่อนรุ่นเดียวกัน ในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยลดความกังวลของผู้สูงอายุได้

5.4 ด้านสภาพจิตใจ

บรรลู่ ศิริพานิช (2549: 123 – 130) กล่าวว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นกับสภาพจิตใจของผู้สูงอายุ เกิดจากการเปลี่ยนวิถีชีวิตของตนเอง จากสิ่งที่คุ้นเคยไปสู่สภาพการณ์ใหม่ ทั้งการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ครอบครัว และสังคมการแสดงออกทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุที่เป็นปัญหา ดังนี้

1. การเสื่อมของเซลล์สมองของไขสันหลังจะมีผลต่อสภาพร่างกาย ระดับสติปัญญา สภาพทางอารมณ์ และพฤติกรรมการแสดงออก ทำให้ผู้สูงอายุมีลักษณะ ดังต่อไปนี้ 1.1) จำเหตุการณ์ของใช้ของตนเองไม่ได้ 1.2) เศร้าซึมอย่างไม่มีเหตุผล 1.3) บางรายจะเร่ร่อนออกไปนอกบ้าน กลับบ้านไม่ถูก 1.4) ชอบสะสมของที่ไม่มีค่า 1.5) นอนไม่หลับในเวลากลางคืน

2. การสูญเสียคู่ชีวิต ญาติมิตร เพื่อนสนิท จะทำให้ผู้สูงอายุเกิดความหว้าเหว่ เศร้าซึม บางรายมีอาการวิงเวียนศีรษะ เบื่ออาหาร นอนไม่หลับ ขาดความสนใจในสิ่งแวดล้อม

3. การไม่ได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากลูกหลาน หรือคนใกล้ชิด เป็นการสูญเสียทางด้านจิตใจ ทำให้เกิดความหว้าเหว่ มีความรู้สึกโดดเดี่ยว จิตใจเศร้าหมอง หมดหวัง ท้อแท้ หมดกำลังใจ หมดเรี่ยวแรง ใจสั้น หงุดหงิด นอนไม่หลับ เพื่อเรียกร้องความสนใจ

4. การเจ็บป่วยที่เกิดจากความพิการทางด้านร่างกายและจิตใจ จะมีอาการของโรค ดังต่อไปนี้ 4.1) โรคจิตชนิดย้ำคิดย้ำทำ เช่น ย้ำคิดย้ำทำในเรื่องความสะอาด ห่วงใยในทรัพย์สิน ห่วงใยในสุขภาพของตนเอง 4.2) โรคจิตชนิดเศร้าซึม มักจะมีความหวาดกลัว ร้องไห้โดยไม่มีสาเหตุ 4.3) โรคจิตชนิดคลั่ง มักจะมีอาการฟุ้งซ่าน พูดมาก ไม่อยู่นิ่ง ครั่นเครง ชอบร้องรำทำเพลง ผู้สูงอายุบางรายอาจจะดู อาละวาด หวาดระแวง อาจทำร้ายคนทำลายข้าวของเสียหายได้ 4.4) การปรับตัวไม่ได้ หรือปรับตัวยาก การปรับตัวไม่ได้หรือการปรับตัวยากนี้เป็นผล เนื่องจากนิสัยที่ติดตัวมาเป็นระยะเวลาานาน ทำให้เกิดความเคยชินไม่สามารถปรับตัวต่อสิ่งที่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากความกลัว 4.5) ความสามารถในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ลดลง ความจำเสื่อมถอย 4.6) ความสามารถทางเชาวน์ปัญญา ลดลง เนื่องจากความเสื่อมถอยของสมองทำให้ผู้สูงอายุมีอาการผิดปกติ

พฤติกรรมกรรมการปรับตัวของผู้สูงอายุจะมี 2 ลักษณะ คือ 1) ผู้ที่ปรับตัวได้ดีจะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ในบางรายมีความรู้สึกสุขที่ได้อยู่ในบ้านอย่างสงบ ไม่ต้องเผชิญกับสังคมที่ต้องดิ้นรน มีกิจกรรมทางสังคมหรือกิจกรรมในครอบครัว เหมาะสมกับอัตภาพ 2) ส่วนผู้สูงอายุที่ปรับตัวไม่ได้จะมีพฤติกรรมที่เรียกร้องความสนใจ บางรายท้อแท้สิ้นหวัง บางรายอาจจะมีอาการเจ็บป่วยทางด้านจิตตั้งแต่ระดับน้อยไปจนถึงขั้นรุนแรง คือ การฆ่าตัวตาย ดังนั้น ความต้องการทางด้านจิตใจของผู้สูงอายุประกอบด้วย

ผู้สูงอายุทุกคนต้องการได้รับความรัก ความเอาใจใส่ดูแลจากบุคคลทั้งในครอบครัว และสังคม ต้องการมีเงินใช้ ต้องการให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง สิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นความต้องการ ทางด้านจิตใจโดยตรง การที่ผู้สูงอายุกลัวความโดดเดี่ยว กลัวไม่มีใครสนใจ กลัวการถูกทอดทิ้ง ผู้สูงอายุ มักจะมีจิตใจโอบอ้อมอารี มีน้ำใจ จากการสังเกตของ วิทิต วัฒนาวิบูล สพ. (2533: 81) พบว่า จิตใจที่โอบอ้อมอารีมีน้ำใจของคนวัยอื่นจะน้อยกว่าวัยผู้สูงอายุ เพศหญิงน้อยกว่าเพศชาย นอกจากนั้น ผู้สูงอายุ

ที่มีจิตใจคับแคบมักจะมีการคบค้าสมาคมอยู่ในวงแคบ มีความรู้สึก เจ็บเหงา อารมณ์อ่อนไหวง่าย กลัดกลุ้มใจตลอดเวลา

แนวทางในการปฏิบัติตนสำหรับผู้สูงอายุด้านจิตใจ ได้เสนอแนะวิธีการเตรียมตัวเตรียมใจ ก่อนวัยเกษียณอายุ สามารถสรุปได้ ดังนี้ การวางแผนทางด้านจิตใจเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะสุขภาพจิตที่ดีจะเป็นที่พื้นฐานสำคัญที่ทำให้สุขภาพทางกายดีไปด้วย การระวังรักษาสุขภาพทางจิตใจ จึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง โดยเฉพาะคนที่เกษียณจากงานจะเป็นผู้ที่มีสุขภาพไม่ดีได้ง่าย ดังนั้น จึงควรต้องมีการระมัดระวังในเรื่อง 1) ขวัญและกำลังใจ ขวัญและกำลังใจที่ตกต่ำจะทำให้เกิดความสิ้นหวัง เศร้าสร้อย เชื่องซึม ความกระปรี้กระเปร่าลดลง สิ่งต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อการเจ็บป่วยทางด้านร่างกาย 2) ให้มีความรู้สึกถูกต้อง การความรู้สึกที่ถูกต้องนี้ หมายความว่าถึงลักษณะที่ว่า ถ้าสามารถคงความรู้สึกที่ถูกต้อง และเข้มแข็งเอาไว้ จะมีการพัฒนาพลังภายในได้มาก ดังข้อสรุปที่ว่า

“ความแก่เป็นเรื่องของจิตใจ	หากละทิ้งความใฝ่ฝันไว้เบื้องหลัง
หากปล่อยให้ความหวังเย็นชา	หากไม่มองไปข้างหน้า
หากไฟแห่งความทะเยอทะยานดับมอด	นั่นแสดงว่าท่านแก่”

6. สรุปแนวทางการดูแลรักษาสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ

เพ็ญแข ประจันปัจฉินิก (2545: 137 – 138) ได้สรุปความเห็นไว้ว่า ผู้สูงอายุมีการเปลี่ยนแปลงทุกด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ และด้านสังคม ซึ่งหากจะทำให้แนวทางการดูแลผู้สูงอายุประสบความสำเร็จ จะต้องมียุทธศาสตร์หลายส่วนเกี่ยวข้องกัน ซึ่งประกอบไปด้วย สภาพแวดล้อม ผู้ดูแลผู้สูงอายุ และที่สำคัญคือผู้สูงอายุต้องทราบ และเข้าใจวิธีการดูแลตนเองเบื้องต้น ซึ่งผู้วิจัยทำการสรุปไว้ ดังนี้

1. นอนให้พอ ปกติประมาณวันละ 6 – 9 ชั่วโมง การนอนนานแค่ไหนขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละคนไม่เท่ากัน
2. ยืดเส้นยืดสายทุกวันและบริหารกล้ามเนื้อหลังตอนตื่นนอนและ /หรือก่อนนอน
3. เดินมากๆ โดยเฉพาะผู้หญิง หลีกเสี่ยงการให้ลิปต์ ดีมนมพร้อมไขมัน เพื่อป้องกันโรคกระดูกผุ
4. ดื่มน้ำเปล่ามากๆ วันละ ประมาณ 10 – 15 แก้ว แล้วแต่การออกกำลังกาย หรืออุณหภูมิของอากาศ
5. กินอาหาร 3 มื้อ มื้อเย็นเบา (เช่น มื้อเช้า 25% กลางวัน 50% เย็น 25% ของพลังงานทั้งหมดที่กินต่อวัน)
6. คุ่มน้ำหนักตัวโดยการเลือกกินอาหารและออกกำลังกายที่เหมาะสม
7. กินผัก ผลไม้ ปลา ไก่ ที่ไม่มีหนัง ไม่มีมัน เป็นหลัก กินข้าวได้มีอะจาน หรือมากกว่า หลีกเสี่ยงการกินของหวาน เค้ก น้ำหวาน กะทิ เครื่องใน ไข่แดง เนื้อสัตว์มากไป ฯลฯ
8. ไม่สูบบุหรี่

9. ถ้าไม่เป็นโรคที่แพทย์ห้าม การดื่มแอลกอฮอล์ 1 – 2 หน่วยต่อวัน จะช่วยป้องกันโรคหลอดเลือดหัวใจตีบและอุดตัน (แอลกอฮอล์ 1 หน่วย คือ วิสกี้ 30 ซีซี. หรือเบียร์ 1 ขวดเล็ก หรือเหล้าไวน์ 1 แก้ว)

10. ควรออกกำลังกายแบบแอโรบิก คือ เดิน หรือวิ่ง หรือว่ายน้ำ หรือถีบจักรยาน หรือเต้นแอโรบิก หรือกระโดดเชือก สัปดาห์ละ 3–5 ครั้งๆ ละ 20 นาที แต่ถ้าเดินควรเดินครั้งละ 45 นาที

11. ไม่เครียด ลดความเครียดด้วยการวางแผนการทำงาน รั้ดเข้มงวดนิรภัยเวลาขับรถ หรือเวลาขับจักรยานยนต์ควรสวมหมวกกันน็อก

12. งดการพนัน งดยาเสพติด

13. ฉีดวัคซีนป้องกันทุกโรคที่แพทย์แนะนำสำหรับเด็กแรกเกิดรวมทั้งสำหรับเชื้อไวรัสบีของตับ และฉีดป้องกันโรคบาดทะยักเป็นระยะๆ

14. มีเพศสัมพันธ์ที่เหมาะสม

15. ถ้ามีอาการผิดปกติปรึกษาแพทย์ประจำทันที เช่น ไข้ ไอ ถ่ายผิดปกติเกิน 2 สัปดาห์ หรือน้ำหนักลด

เอกสารประกอบการเรียนรู้ เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย และห่างไกลโรค

คำชี้แจง : เอกสารใช้อ่านประกอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ครั้งที่ 2 เรื่อง เทคนิคการรับประทานอาหารให้ปลอดภัย

สำหรับงานวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบเนื้อหาการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย อาหารสำหรับผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

อาหารสำหรับผู้สูงอายุ

สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) (2547) ได้เสนอแนะแนวทางปฏิบัติในเรื่องโภชนาการเพื่อสุขภาพที่ดีว่ามีแนวทางการปฏิบัติ ดังนี้

1. รับประทานอาหารหลัก 5 หมู่ ให้ครบถ้วน
2. รักษาน้ำหนักตัวให้อยู่ในเกณฑ์ปกติ
3. รับประทานอาหารไขมันในขนาดที่พอเหมาะ
4. รับประทานอาหารอย่างสม่ำเสมอ
5. รับประทานอาหารน้ำตาลแต่พอเหมาะ
6. รับประทานอาหารอย่างสม่ำเสมอ
7. รับประทานอาหารน้ำตาลแต่พอควร
8. ไม่รับประทานโซเดียมมากเกินไป
9. ระวังเรื่องดื่มเหล้า

สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย) (2547: 21 – 25) ได้เสนอถึงความต้องการอาหารของผู้สูงอายุ ประกอบด้วยอาหารที่สำคัญต่อไปนี้

1. ความร้อน ขบวนการเผาผลาญอาหารในร่างกายของผู้สูงอายุลดลงมีการเคลื่อนไหวน้อย ความต้องการความร้อนลดลงไปด้วย สำหรับผู้สูงอายุที่มีกิจกรรมไม่มากบริเวณความร้อนที่ร่างกายต้องการ คือ 1,500 – 2,000 แคลอรี ต่อ 1 วัน ถ้ากินอาหารที่มีความร้อนสูง เช่น ไขมันหมู ของทอดน้ำมัน ข้าว น้ำตาล เป็นต้น จะทำให้น้ำหนักเกินมาตรฐาน และทำให้เกิดโรคของผู้สูงอายุ เช่น โรคหัวใจ ความดันโลหิตสูง เป็นต้น

2. โปรตีน เพื่อที่จะทำให้กระบวนการเผาผลาญของร่างกายดำเนินต่อไปอย่างเป็นปกติ และเพิ่มภูมิคุ้มกันของร่างกายของผู้สูงอายุ ควรรับประทานอาหารประเภทโปรตีนให้พอเพียงความต้องการโปรตีนของผู้สูงอายุใน 1 วัน นั้น เหมือนกับวัยกลางคน คือ 1 กรัม/น้ำหนักตัว 1 กิโลกรัม

สำหรับผู้สูงอายุมีความต้องการอาหารประเภทโปรตีน เพื่อชดเชยโปรตีนที่สูญเสียไปโปรตีนที่สำคัญ ได้แก่ เนื้อหมูแดง ปลา นม และอาหารถั่ว เป็นต้น แต่ถ้ากินอาหารโปรตีนมากเกินไปจะให้ไต และอวัยวะที่เกี่ยวกับการย่อยอาหารทำงานมากขึ้นและทำให้โคเลสเตอรอลเพิ่มมากขึ้น จึงควรต้องระมัดระวัง

3. คาร์โบไฮเดรต ความต้องการน้ำตาลเพื่อนำไปใช้เป็นพลังงานความร้อนสูงของผู้สูงอายุ ลดน้อยลง จึงควรควบคุมปริมาณกินน้ำตาลให้น้อยลง หน้าทีของน้ำตาล คือ เพิ่มพลังความร้อนในร่างกาย และแหล่งที่มาของน้ำตาลที่สำคัญ คือ อาหารจำพวกแป้งใน 1 วัน พลังงานความร้อนที่ได้จากข้าว 350 กรัม จะเกินครึ่งหนึ่งของปริมาณความร้อนที่ร่างกายต้องการในหนึ่งวัน ถ้าผู้สูงอายุทานน้ำตาลมากเกินไป จะทำให้เป็นโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง หลอดเลือดในสมองตีบตัน โรคไต เป็นต้น

4. ไขมัน ปริมาณไขมันในร่างกายผู้สูงอายุจะค่อยเพิ่มมากขึ้น การเพิ่มขึ้นของไขมัน มีผลต่อระบบการไหลเวียนของโลหิต ระบบการย่อยอาหารและตับ แต่ถ้าการกินอาหารที่มีไขมันน้อยเกินไป จะมีผลกระทบต่อกรดไขมันบางชนิด ฉะนั้น การกินอาหารพวกไขมันในปริมาณที่พอเหมาะ เพื่อความสมดุลของอาหารทุกหมู่ จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง และไขมันนั้นควรจะเป็นไขมันจากพืชให้มา และลดน้ำมันจากสัตว์ให้น้อยลง

5. สารอินทรีย์ ผู้สูงอายุจะขาดความสมดุลของแคลเซียม ทำให้กระดูกขาดแคลเซียม หรือมีส่วนของกระดูกน้อย หรือกระดูกหักง่าย ดังนั้น การกินอาหารที่แคลเซียม จึงเป็นสิ่งจำเป็น อาหารที่มีแคลเซียมซึ่งร่างกายดูดซึมได้ดี คือ อาหารพวกนมถั่วต่างๆและวิตามินดี

6. เหล็ก เป็นธาตุที่มีส่วนประกอบของฮีโมโกลบิน จึงมีความสำคัญต่อระบบการไหลเวียนโลหิต ในวัยสูงอายุปริมาณของเลือดในอวัยวะสำคัญต่างๆ ลดน้อยลง แม้แต่ปริมาณและความเร็ว ในการไหลเวียนของโลหิตลดน้อยลง จึงควรต้องเพิ่มปริมาณฮีโมโกลบินในเลือดให้มากขึ้น เพื่อชดเชยกับสมรรถภาพของร่างกายที่ถดถอยลง

7. วิตามิน ผู้สูงอายุควรรับประทานอาหารที่อุดมไปด้วยวิตามินต่างๆ เพื่อเพิ่มความสามารถทางร่างกายให้ร่างกายต้านทานโรคได้ เช่น วิตามินจะช่วยป้องกันการแข็งตัวของหลอดเลือดได้

8. น้ำ เนื่องจากกล้ามเนื้อลำไส้ใหญ่ และลำไส้ตรงของผู้สูงอายุเริ่มเหี่ยว และการหลั่งน้ำเมือกของลำไส้ลดน้อยลงทำให้การขับถ่ายลำบาก ดังนั้น ปริมาณน้ำสำหรับผู้สูงอายุใน 1 วัน โดยทั่วไป ต้องการประมาณ 2 ลิตร ซึ่งจะขับถ่ายออกมาโดยทางปัสสาวะ ประมาณ 1.5 ลิตร นอกนั้น ออกมาทางเหงื่อ การรับประทานอาหารประเภทที่มีน้ำ จึงมีส่วนช่วยให้การย่อยง่าย และช่วยในการถ่ายให้สะดวกอีกด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้าผู้สูงอายุดื่มน้ำมากเกินไปจะทำให้หัวใจและไตทำงานหนักขึ้น จึงต้องระวัง

9. เห็ดหูหนูขาวและเห็ดหูหนูดำ เป็นกลุ่มของคาร์โบไฮเดรต ซึ่งสามารถเพิ่มสมรรถนะของเม็ดเลือดขาวให้สูงขึ้น ทำให้ภูมิต้านทานทางร่างกายดีขึ้น โดยเฉพาะเห็ดหูหนูดำจะมีสารป้องกันการแข็งตัวของเลือดป้องกันการอุดตันของเส้นเลือด การกินเห็ดหูหนูดำบ่อยๆ จะช่วยป้องกันโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบหัวใจและหลอดเลือดได้

10. เยลลี่น้ำผึ้งที่ให้พลังความร้อนสูง มีกลูโคส เกลือ อนินทรีย์ไอโซไนไมด์ กรดอินทรีย์ โปรตีน เกสรดอกไม้ เป็นต้น ถ้ากินเป็นประจำจะช่วยกระตุ้นต่อมใต้สมอง (หรือต่อมพิทูอิทารี) ต่อมหมวกไต เร่งการแลกเปลี่ยนออกซิเจนในร่างกายและเผาผลาญของเซลล์ ทำให้การไหลเวียนของเลือดดีขึ้น เป็นการเพิ่มพลังและช่วยให้อายุยืน

11. งาดำ มีไขมัน น้ำตาลซูโตส เลคซิทีน โปรตีน เป็นต้น การกินงาดำเป็นประจำจะทำให้มีผมเงาดำ นอกจากนี้ น้ำมันงายังใช้ทาภายนอกช่วยให้ผมหายเร็วขึ้น

เอกสารประกอบการเรียนรู้

เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ

คำชี้แจง : เอกสารใช้อ่านประกอบการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ครั้งที่ 3 เรื่อง เทคนิคการออกกำลังกายที่เหมาะสมของผู้สูงอายุ

สำหรับงานวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง และการจัดการความรู้ ผู้วิจัยกำหนดกรอบเนื้อหาการดูแลผู้สูงอายุ ประกอบด้วย การออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

การออกกำลังกายของผู้สูงอายุ

การออกกำลังกายจะทำให้ร่างกายสดชื่น กระปรี้กระเปร่า การออกกำลังกายในวัยสูงอายุจะ ไม่มีการหักโหมจนเกินกำลัง ต้องมีการพักผ่อนตามสมควร โดยมีกรอบการดำเนินการเพื่อสนับสนุน การออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ดังนี้

1. หลักเกณฑ์เกี่ยวกับการออกกำลังกาย

นิตยสาร Health Thailand (2547: 64 – 66) ได้กล่าวถึง หลักการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ โดยเพศชายที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป และเพศหญิงมีอายุ 55 ปี ขึ้นไป ควรมีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ไม่ใช่แรงมากทำด้วยความนุ่มนวล
- 2) ไม่ใช่ความเร็วสูง
- 3) ไม่มีการแข่งขัน
- 4) อาศัยความอดทน และควรใช้เวลานานในการออกกำลังกาย
- 5) ค่อยทำค่อยไป
- 6) ไม่ควรหักโหมหรือเร่งเร้าจนเหน็ดเหนื่อยเกินไป
- 7) ก่อนออกกำลังกายควรบริหารในตอนเช้า ประมาณ 10 นาที
- 8) ใช้เวลาในการออกกำลังกาย 20 นาที สัปดาห์ละ 3 ครั้ง และ
- 9) ควรออกกำลังกายด้วยการเดินไกล จักรยานไกล (1 – 2 ชั่วโมง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง)

2. ข้อควรระวังระหว่างออกกำลังกาย

สำหรับผู้สูงอายุเมื่อมีอาการดังต่อไปนี้ ควรงดออกกำลังกาย 1) เป็นไข้สูง 2) ความดันโลหิตสูง 180/120 3) หัวใจอ่อนกำลัง 4) เมื่อเจ็บปวดข้อหรือกล้ามเนื้ออักเสบ และ 5) เมื่อรู้สึกเหน็ดเหนื่อยหรืออ่อนเพลีย และถ้าในขณะที่กำลังออกกำลังกาย ควรหยุดออกกำลังกายทันทีเมื่อเกิดอาการต่อไปนี้

- 1) เหนื่อยมาก
- 2) เวียนศีรษะ ตามัว
- 3) หายใจไม่ทัน หายใจไม่ออก
- 4) ใจสั่น แน่นหน้าอก และ
- 5) ลมออกหู หูอื้อ

3. จุดมุ่งหมายของการออกกำลังกายในวัยผู้สูงอายุ

สำหรับการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ มีจุดมุ่งหมายอยู่ 3 ข้อดังต่อไปนี้ 1) รักษาสภาพร่างกายให้สมบูรณ์แข็งแรง 2) ปรับสภาพร่างกายให้สมบูรณ์ และ 3) ป้องกันการเสื่อมของร่างกาย ใน

ทุกระบบ เพราะขณะที่ออกกำลังกายการเคลื่อนไหวของร่างกายจะช่วยกระตุ้นระบบภายในร่างกายทุกระบบ ไม่ว่าจะเป็นระบบการไหลเวียนของโลหิต ระบบหายใจ ระบบย่อยอาหาร ระบบประสาท ระบบต่อมระบบประสาทส่วนกลาง รวมทั้งรักษาสภาพจิตใจด้วย และการออกกำลังกาย มีประโยชน์ต่อร่างกายในด้านการป้องกันโรคต่างๆ เช่น โรคอ้วน ข้อเสื่อม หัวใจวาย ความดันโลหิตต่ำ โรคมะเร็ง รวมทั้งช่วยแก้ไขโรคเคล็ดขัดยอก ง่วงซึม หงุดหงิด ท้องผูก เคล็ดขัดยอก เบื่ออาหาร

4. วิธีการออกกำลังกาย

วิธีการออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุสามารถทำได้หลายวิธี เช่น มือเปล่า แบบมีอุปกรณ์ การทำโยคะ การเดินเร็วๆ การเล่นกีฬาพาลูกกลางแจ้ง การทำสวนในบ้าน เป็นต้น ประดิษฐ์ ตันสุรต์ (2534: 25 – 26) ได้แนะนำวิธีบริหารร่างกายสำหรับบุคคลที่อายุ 40 ปีไปแล้ว ควรต้องปฏิบัติตน ดังต่อไปนี้ อย่างน้อยวันละ 1 ครั้ง และควรทำทุกวัน ดังนี้

1. ยกแขนซ้ายออกไปข้างหน้าระดับบ่า ยกแขนขวาออกมาขนานกับแขนซ้ายเหวี่ยงแขนทั้งสองข้างลงข้างล่าง แล้วยกไปทางขวาพร้อมๆ กัน ทั้งสองข้างให้สูงระดับบ่าขวา เหวี่ยงแขนทั้งสองข้างลงข้างซ้ายไประดับบ่าซ้าย และเหวี่ยงแขนทั้งสองข้างกลับไปกลับมาแบบนี้ 20 – 30 ครั้ง

2. ยกแขนทั้งสองข้างเหยียดตรงเหนือศีรษะ งอตัวก้มศีรษะลงข้างหน้าให้ต่ำที่สุดเท่าที่จะทำได้ ในเวลาเดียวกันสลับแขนทั้งสองข้างไปข้างล่างซ้ายๆ จนไปสุดข้างหลังเท่าที่จะไปได้ ยกศีรษะและแขนทั้งสองข้างกลับเหนือศีรษะตามเดิม ค่อยๆ แอนตัวไปข้างหลัง พร้อมพับแอ่นหลังเท่าที่จะเป็นไปได้ และงอตัวไปข้างหน้าและแอ่นหลังไปมาแบบนี้ 20 – 30 ครั้ง

3. กางแขนทั้งสองออกไปข้างหน้า เหยียดระดับบ่า ค่อยๆ แกว่งแขนทั้งสอง จากขวาไปซ้ายสุดจนสุดแรงที่จะบิดตัวไปทางขวาได้ แกว่งแขนทั้งสองกลับจากซ้ายไปขวาสุดจนสุดแรงที่จะบิดตัวไปทางขวาได้เช่นเดียวกันและ แกว่งแขนทั้งสองข้างกลับไปกลับมาแบบนี้ 20 – 30 ครั้ง

4. ยกแขนทั้งสองเหยียดตรงไปข้างหน้าระดับบ่า หนึ่งข้อมือ ลงไปซ้ายๆ โดยนับ 1 ถึง 4 ในใจ ลุกขึ้นยืนตรงๆ ซ้ายๆ โดยนับ 1 ถึง 4 ในใจ และทำขึ้นลงแบบนี้ 10 ครั้ง

5. หลังจากบริหารครบ 4 ท่า ตามที่กล่าวมาแล้ว ให้เดินรอบๆ สนามแบบเดินเล่นธรรมดาแกว่งแขนช่วงยาวๆ แบบทหารในระยะ 100 – 200 เมตร

5. ส่งเสริมสุขภาพทางด้านร่างกายด้วยการพักผ่อนนอนหลับ

การพักผ่อนและการนอนหลับเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญสำหรับชีวิตมนุษย์ทุกคน การพักผ่อนและการนอนหลับควรจัดแบ่งตามความเหมาะสม และความสะดวกของแต่ละคน ผู้สูงอายุบางราย ชอบนอกตึก ตื่นสาย หรือบางรายนอนหัวค่ำตื่นเช้ามืด เป็นต้น

ลักษณะการนอนหลับที่ดีของวัยสูงอายุนั้นควรจะเป็นการนอนหลับสนิท เพราะมีผู้สูงอายุบางรายมีปัญหาในเรื่องการนอนไม่หลับ ลักษณะปัญหาการนอนหลับ ประกอบด้วย

ลักษณะที่ 1 นอนไม่ยอมหลับ จะมีลักษณะ คือกว่าจะหลับสนิทก็นอนพลิกไปพลิกมาเป็นเวลานาน อาจจะหลายชั่วโมง

ลักษณะที่ 2 นอนหลับๆ ตื่นๆ คือ มีการนอนหลับแต่มีการตื่นบ่อยครั้งในเวลาากลางคืน

ลักษณะที่ 3 นอนหลับไม่เต็มอิ่ม คือ นอนหลับไปนานพอเพียง แต่เมื่อตื่นขึ้นมา มีความรู้สึกเหมือนไม่ได้หลับ มีอาการไม่สดชื่น อ่อนเพลีย

ลักษณะที่ 4 ตื่นแล้วไม่ยอมหลับอีก คือ มีอาการนอนหลับเป็นอย่างดีในตอนต้น แต่ตื่นก่อนกำหนด เมื่อจะหลับอีกก็ไม่ยอมหลับ

ผู้สูงอายุทุกคนมักจะนอนไม่หลับ หรือตื่นในตอนดึกนั้น จะเป็นเรื่องธรรมดาของทุกคนเพราะเมื่ออายุมากขึ้น การนอนจะน้อยลง การที่บางคนมีความเครียดในการทำงาน หรือมีปัญหาต่างๆ ในธุรกิจ ในครอบครัว จะเป็นสาเหตุทำให้เกิดโรคนอนไม่หลับได้ วิธีการแก้ไขโรคนอนไม่หลับดีนั้น สามารถกระทำได้ดังนี้ คือ 1) การใช้ยานอนหลับหรือยากล่อมประสาท ซึ่งการใช้ยาเหล่านี้ ควรต้องอยู่ในดุลยพินิจของแพทย์ เพราะยาบางชนิดจะเกิดอันตรายต่อร่างกาย ได้ถ้ารับประทานติดต่อกันเป็นเวลานาน 2) การฝึกสมาธิช่วย การฝึกสมาธินี้ ถ้าสามารถฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและปฏิบัติด้วยความตั้งใจ จะสามารถนอนหลับได้โดยไม่ต้องพึ่งยานอนหลับ โดยมีวิธีง่ายๆ คือ จะต้องทำจิตใจให้เป็นปกติ และพยายามลืมปัญหาต่างๆ ที่เผชิญอยู่ เมื่อล้มตัวลงนอน ควรนอนหงาย หลับตาหายใจเข้าช้าๆ และนี่กว่าขณะนี้ กำลังหายใจเข้า หายใจออกอย่างช้าๆ และนี่กว่าขณะนี้ กำลังหายใจออก ทำแบบนี้ไปเรื่อยๆ จนกว่าจะหลับ บางคนใช้เวลาานกว่าจะหลับได้ แต่เมื่อฝึกบ่อยครั้งเข้าจะเป็นผู้ที่หลับได้ง่าย 3) ก่อนที่จะเข้านอน ควรมีแนวทางการปฏิบัติตัว เพื่อช่วยให้การนอนมีประสิทธิภาพ ดังนี้ 3.1) ออกกำลังกายอย่างพอเพียงในตอนกลางวัน 3.2) มีภาวะโภชนาการที่มีคุณค่า 3.3) เข้านอนด้วยความรู้สึกที่พอใจ มีความสุขกับความสำเร็จของตนในเรื่องต่างๆ และ 3.4) เข้านอนด้วยความรู้สึกที่ตนได้ปฏิบัติชอบแล้ว ซึ่งจะก่อให้เกิดความสุขได้

ภาคผนวก จ

- ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุด้วยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (หน้า 332 – 333)
- ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแล ผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) (หน้า 334)

ตาราง 47 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและ
การจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุด้วยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา

รายการประเมิน	ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา	ความหมาย
องค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้	0.74	มีความเที่ยง
1. ข้อบ่งชี้ 1 สัมผัสใจเรียนรู้ด้วยตนเอง รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 1 – 2	0.87	มีความเที่ยง
2. ข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเองรวม 5 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 3 – 7	0.64	มีความเที่ยง
3. ข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเอง ได้อย่างชัดเจน รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 8 – 10	0.50	มีความเที่ยง
องค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง	0.66	มีความเที่ยง
4. ข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนน ข้อ 11 – 13	0.66	มีความเที่ยง
5. ข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 14 – 16	0.60	มีความเที่ยง
6. ข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 17-19	0.56	มีความเที่ยง
7. ข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง รวม 5 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 20-24	0.62	มีความเที่ยง
องค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้	0.88	มีความเที่ยง
8. ข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง รวม 4 ข้อ วิเคราะห์ คะแนนข้อ 25 – 28	0.73	มีความเที่ยง
9. ข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 29 – 31	0.54	มีความเที่ยง
10. ข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 32 – 33	0.68	มีความเที่ยง
11. ข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 34 – 35	0.60	มีความเที่ยง
12. ข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 36 – 38	0.51	มีความเที่ยง
13. ข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กับกลุ่มได้ รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 39 – 40	0.53	มีความเที่ยง
องค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้	0.79	มีความเที่ยง
14. ข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ รวม 4 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 41-44	0.79	มีความเที่ยง
15. ข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 45 – 46	0.78	มีความเที่ยง
16. ข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ รวม 3 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 47-49	0.52	มีความเที่ยง
17. ข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท รวม 2 ข้อ วิเคราะห์คะแนนข้อ 50-51	0.56	มีความเที่ยง
ผลรวมทั้งฉบับ	0.92	มีความเที่ยง

สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุด้วยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ข้อบ่งชี้ 1 – 17 มีค่าความเที่ยงของการวัดระหว่าง 0.50 – 0.87 มีความเที่ยงในการใช้แบบทดสอบสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้จริง
2. องค์กรประกอบทั้ง 4 องค์กรประกอบมีค่าความเที่ยงของการวัดระหว่าง 0.66 – 0.88 มีความเที่ยงในการใช้แบบทดสอบสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้จริง
3. ค่าความเที่ยงรวมทั้งฉบับของแบบประเมินคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองร่วมกับการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ มีค่าเท่ากับ 0.92 มีความเที่ยงในการใช้แบบทดสอบสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้จริง

ตาราง 48 ผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุ
ในบ้าน (Pre-Post Test)

รายการประเมิน	ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา	ความหมาย
- แบบ S-4.1 แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุ ในบ้าน เรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ	0.83	มีความเที่ยง
- แบบ S-4.2 แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุ ในบ้าน เรื่อง อาหารที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ	0.59	มีความเที่ยง
- แบบ S-4.3 แบบสอบถามความรู้ความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุ ในบ้าน เรื่อง การออกกำลังกายที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ	0.56	มีความเที่ยง
ผลรวมทั้งฉบับ	0.84	มีความเที่ยง

สรุปผลการวิเคราะห์ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความรู้ เรื่องความสามารถในการดูแล
ผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) ด้วยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. แยกตามชุดข้อคำถามพบว่า ข้อคำถามทั้ง 3 ชุด มีค่าความเที่ยงของการวัดระหว่าง
0.56 – 0.83 มีความเที่ยงในการใช้แบบทดสอบสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลได้จริง
2. ค่าความเที่ยงรวมทั้งฉบับของของแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแล
ผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) มีค่าเท่ากับ 0.84 มีความเที่ยงในการใช้แบบทดสอบสามารถนำไปใช้
ในการเก็บข้อมูลได้จริง

ภาคผนวก จ

- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบยืนยันกรอบคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ยืนยันกรอบคุณลักษณะผู้ที่เรียนรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้ และยืนยันกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ (หน้า 336 – 337)
- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบยืนยันกรอบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (หน้า 338)
- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบยืนยันความตรงและความสอดคล้องของเนื้อหารายละเอียดข้อมูลกรอบเนื้อหาการดูแลผู้สูงอายุ (หน้า 339)
- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบยืนยันเครื่องมือที่ใช้ในรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (หน้า 340 – 341)
- รายนามผู้เชี่ยวชาญวิจัย (หน้า 342)
- รายนามกลุ่มตัวอย่างทดลองนาร่อง (หน้า 343)
- รายนามกลุ่มตัวอย่างทดลองใช้จริง (หน้า 344)

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

ตรวจสอบยืนยันกรอบคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
 ยืนยันกรอบคุณลักษณะผู้ที่เรียนรู้ตามกระบวนการจัดการความรู้
 และยืนยันกรอบคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเอง
 และการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ศ. นพ.ธีระ รามสูต	ที่ปรึกษา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
รศ.ดร.จริยาวัฒน์ คมพยัคฆ์	คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผศ.ดร.ประภาพร จินันทุยา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาล สภากาชาดไทย
ดร.ไพลิน นุกุลกิจ	คณบดี คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ดร.จันทิมา แสงเลิศอุทัย	อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผศ.วงศ์นภา ตียะวนิช	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
อาจารย์นพ.ชนรัตน์ ผลิพัฒน์	ผู้อำนวยการ สำนักจัดการความรู้ กระทรวงสาธารณสุข
อาจารย์แสงจันทร์ บุญมาก	อาจารย์

คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยปทุมธานี

อาจารย์เจษฎา บุญมาโฮ

อาจารย์
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

อาจารย์พิงจิต ศิริชัยวัฒน์

ผู้จัดการ
ฝ่ายฝึกอบรม
โรงพยาบาลกรุงสยามเซ็นเตอร์ลอส

รายนามผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบยืนยันกรอบรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ
โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

รศ.ดร.จริยาวัฒน์ คมพยัคฆ์

รองศาสตราจารย์

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

ผศ.ดร.ประภาพร จินันทุยา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์

คณะศึกษาศาสตร์

วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย

ดร.ไพลิน นุกุลกิจ

อาจารย์

คณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยปทุมธานี

อาจารย์นพ.ชนรัตน์ ผลิพัฒน์

ผู้อำนวยการ

สำนักจัดการความรู้

กระทรวงสาธารณสุข

รายนามผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบยืนยันความตรงและความสอดคล้องของเนื้อหา
รายละเอียดข้อมูลกรอบเนื้อหาการดูแลผู้สูงอายุ

ศ. นพ.ธีระ รามสูต	ที่ปรึกษา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
รศ.ดร.จริยาวัฒน์ คมพยัคฆ์	รองศาสตราจารย์ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผศ.ดร.ประภาพร จินันทุยา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย
ดร.ไพลิน นุกุลกิจ	อาจารย์ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ดร.จันทิมา แสงเลิศอุทัย	อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผศ.วงศ์นภา ตียะวนิช	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
อาจารย์นพ.ชนรัตน์ ผลิพัฒน์	ผู้อำนวยการ สำนักจัดการความรู้ กระทรวงสาธารณสุข

รายนามผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบยืนยันเครื่องมือที่ใช้ในรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ
โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้

ศ.นพ.ธีระ รามสูต	ที่ปรึกษา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข
รศ.ดร.จริยาวัฒน์ คมพยัคฆ์	รองศาสตราจารย์ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ
ผศ.ดร.ประภาพร จินันทุยา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย
ดร.ไพลิน นุกุลกิจ	อาจารย์ คณบดีคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ดร.จันทิมา แสงเลิศอุทัย	อาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
ผศ.วงศ์นภา ตียะวนิช	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
อาจารย์นพ.ชนรัตน์ ผลิพัฒน์	ผู้อำนวยการ สำนักจัดการความรู้ กระทรวงสาธารณสุข

อาจารย์แสงจันทร์ บุญมาก

อาจารย์
คณะพยาบาลศาสตร์
มหาวิทยาลัยปทุมธานี

อาจารย์เจษฎา บุญมาโฮ

อาจารย์
คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

อาจารย์พึงจิต ศิริชัยวัฒน์

ผู้จัดการ
ฝ่ายฝึกอบรม
โรงพยาบาลกรุงสยามเซนต์คาร์ลอส

รายนามผู้ช่วยวิจัย

คุณชนันผกา พุทธรักษา

อาจารย์ประจำ

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

คุณสิริรัตน์ สถิตย์เสถียร

เจ้าพนักงานสาธารณสุขระดับชำนาญการ

คุณอรนุช ธรรมนาถ

เจ้าพนักงานสาธารณสุขระดับชำนาญการ

คุณเพ็ญภัค ตันติราพันธ์

เจ้าพนักงานสาธารณสุขระดับชำนาญการ

รายนามกลุ่มตัวอย่างทดลองนำร่อง

นางสาวสุตารัตน์ แจ้งปัญหา

นางประเทือง มะลิวัลย์

นางภัทษิณี ศรีดาวเรือง

นางจุฑามาศ ประเสริฐศีล

นางพิชญภรณ์ อานนท์

นางรุ่งฤดี มุทาทรรนางเล็ก แซ่จิ่ง

นายสายชล สุระสิน

นายวิหล มะลิทอง

นางบุญธรรม จินตริน

นางวรรณภา ลีมฤณ

นางกิตติยาภรณ์ ตาดำ

นางสาวปิยะนุช เขื่อพราห์ม

นางปทุม อาคมนันท์

นางอุบล ประสพเนตร

นางสงวนศรี เรืองศรี

นายอุทัย แซ่แต้

นางบุญเรือง จันท์ศิริ

รายนามกลุ่มตัวอย่างทดลองใช้จริง

1. นางสาวอัจฉราภรณ์ อาคมหนัก
2. นางวชิราภรณ์ พูนพ่ายัพ
3. นางสาวธัญญนุช พิพัฒน์
4. นายอนุสิต เป็รื่องปัญญาวงศ์
5. นายสุรียา ภาคากิจ
6. นางชนินาถ ตลิ่งจิตร
7. นางจุฑาทวี กมลพรหมนวล
8. นายวิศิษฐ์ สุขเจริญพร
9. นายสมชาย ศิริรัตน์สรณ์
10. นางธัญลักษณ์ แดงสอาด
11. นางสาวนลินี สุขคะพันธ์
12. นายประสิทธิ์ กมลพรมงคล
13. นางสมศรี อินแดง
14. นางฐานิตา เย็นทรวง
15. นางวิไลพร โพธิ์หนัก
16. นางธนัทธ จิตสำรวย
17. นางฐะปะนีย์ พิณีจมนตรี
18. นางสาวกรรณิกา สุขจิตร
19. นายกิตติ อาคมหนัก
20. นางสาวเอลิกา พวงศิลป์
21. นายไพรัตน์ ประสบเนตร
22. นางสาววรรณ วิวิศิริ
23. นายพร โคตะมัย
24. นายบุญจวร รามณู
25. นายนน มีทา
26. นางสาววรรณ มีทา
27. นางอ้อมทิพย์ แจกแสงทอง
28. นางชนาภา อินทศร
29. นางวัชรีย์ ทวีกิจ
30. นางวิเชียร แซ่เตียว
31. นางนุชรี ไกรสร
32. นางสาวสายพิน เหลืองอ่อน
33. นางเนตรภัส กุลสวัสดิ์
34. นางนันทพร จันทกลม
35. นายเศรษฐภัทร์ พูนพ่ายัพ
36. นางสาววัชรภรณ์ ศรีสมรโสภา
37. นางเสงี่ยม พวงศิลป์
38. นางจวน จิตต์วารีย์
39. นางสาวทอง ส่งงาม
40. นางล้วน รัตนะ
41. นายไช อาสม
42. นายประกอบ สุขามาลัย
43. นายสมคิด ลัมคุณ
44. นายสังวรณ์ แซ่มเจริญ
45. นายวง แซ่ตั้ง
46. นายขาว วิจิตรชัย
47. นางเต้าฝิ่ง กันตา
48. นายประเทือง หิมหะกิตติกะ
49. นายกนกชัย ธนกิจการเกษตร
50. นายประยุทธ์ แจกแสงทอง
51. นางทับทิม ศรีหาร
52. นางช่อทิพย์ แพทย์ศิลป์
53. นางสาวเชื้อพราหม์
54. นางสาวสมฤทัย พันธุ์รัตน์

- แสดงข้อมูลระดับคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) กลุ่มตัวอย่างนำร่อง 18 คน (หน้า 357)
- แสดงระดับคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) เฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างนำร่อง 18 คน (ภาพรวม) (หน้า 358)
- แสดงระดับคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) เฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างนำร่อง (กลุ่มสูง) (หน้า 358)
- แสดงระดับคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) เฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างนำร่อง (กลุ่มปานกลาง) (หน้า 359)
- แสดงระดับคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) เฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างนำร่อง (กลุ่มต่ำ) (หน้า 359)
- แสดงข้อมูลระดับคะแนนประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างนำร่อง 18 คน (หน้า 360-361)
- ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างนำร่อง 18 คน (หน้า 362)

ตาราง 49 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มสูง)

	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สมรรถนะการเรียนรู้ด้วยตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 ก้าหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงในความสามารถของตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท Pre-test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1 ระบุดำเนินการเรียนรู้ Pre-Test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง Pre-Test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ Pre-Test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ Pre-Test	ผลรวมคะแนน SDL-KM Pre-Test
N Valid	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8	8
Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean	4.25	12.25	6.88	6.88	6.25	6.63	10.50	10.50	7.50	5.00	4.63	5.75	4.13	10.63	4.75	7.00	5.00	23.38	30.25	37.50	27.38	118.50
Std. Deviation	1.165	2.315	.991	1.356	1.389	1.506	1.852	1.195	1.414	.756	.518	1.282	1.126	1.685	1.165	.756	1.309	3.204	2.866	2.673	3.114	7.597

ตาราง 50 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้อยู่ด้วยตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มปานกลาง)

	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สัมผัสใจเรียนรู้ด้วยตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงในความสามารถของตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาคำรู้ที่ได้ อย่างเหมาะสมตามบริบท Pre-test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ Pre-Test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง Pre-Test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ Pre-Test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ Pre-Test	ผลรวมคะแนน SDL-KM Pre-Test	
N	Valid	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Mean		2.50	8.50	5.25	5.50	5.00	6.50	8.75	7.25	5.75	2.75	2.75	4.25	3.75	10.75	4.25	6.75	5.00	16.25	25.75	26.50	26.75	95.25
Std. Deviation		1.291	2.887	.957	1.291	1.414	1.000	.957	2.062	.957	1.258	.957	.957	.500	1.893	.500	.957	1.414	3.304	.957	2.646	3.775	1.708

ตาราง 51 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มต่ำ)

		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สมุดใจเรียนรู้ด้วยตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงความสามารถของตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการฉบับที่ทำการเรียนรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้อย่างเหมาะสม Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้ อย่างเหมาะสมตามบริบท Pre-test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1 จะพบเห็นการเรียนรู้ Pre-Test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง Pre-Test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ Pre-Test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ Pre-Test	ผลรวมคะแนน SDL-KM Pre-Test
N	Valid	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Mean	1.83	8.33	4.67	3.33	4.50	5.50	6.67	6.00	4.67	2.83	2.83	3.17	2.83	8.33	2.83	4.67	4.50	14.83	20.00	22.33	20.33	77.50
	Std. Deviation	1.169	.816	1.506	1.506	1.517	1.225	1.366	2.000	.516	.408	1.835	1.941	.753	3.933	1.602	.816	1.517	1.472	2.608	5.680	5.391	7.583

ตาราง 55 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย (Pre-test ภาพรวม)

	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สมรรถนะการเรียนรู้ด้วยตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงความสามารถของตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ให้เหมาะสม Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ Pre-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท Pre-test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ Pre-Test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง Pre-Test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ Pre-Test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ Pre-Test	ผลรวมคะแนน SDL-KM Pre-Test
N Valid	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean	3.06	10.11	5.78	5.39	5.39	6.22	8.83	8.28	6.17	3.78	3.61	4.56	3.61	9.89	4.00	6.17	4.83	18.94	25.83	30.00	24.89	99.67
Std. Deviation	1.589	2.784	1.517	2.062	1.577	1.353	2.256	2.630	1.654	1.353	1.461	1.822	1.037	2.763	1.455	1.339	1.339	4.869	5.171	7.985	5.109	19.650

ตาราง 56 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัย (Post-test ภาพรวม ครั้งที่ 1 ภายหลังสิ้นสุดขั้นดำเนินการค้นคว้าด้วยตนเอง)

		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สมรรถนะการเรียนรู้ด้วยตนเอง Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงความสามารถของตนเอง Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจับบันทึกการเรียนรู้ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้อย่างเหมาะสม Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้ อย่างเหมาะสมตามบริบท Post-test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1 จะพบเห็นการเรียนรู้ Post-test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง Post-test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ Post-test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ Post-test	ผลรวมคะแนน SDL-KM Post-test
N	Valid	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
	Missing	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Mean		3.11	9.28	5.44	5.67	5.33	5.72	9.17	7.94	5.72	3.39	3.50	5.28	3.50	9.22	3.61	6.17	3.83	17.83	25.89	29.33	22.83	95.89
Std. Deviation		1.641	3.528	2.121	2.058	1.910	1.708	3.348	2.461	1.841	1.335	1.465	2.421	1.543	2.602	1.685	2.065	1.689	6.750	8.245	9.822	6.998	30.455

ตาราง 57 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัย (Post-test ภาพรวม ครั้งที่ 2 ภายหลังสิ้นสุดชั้นสะท้อนคิด)

		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สมรรถนะการเรียนรู้ด้วยตนเอง Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงความสามารถของตนเอง Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้หลังความรู้ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ Post-test	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท Post-test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ Post-test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง Post-test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ Post-test	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ Post-test	ผลรวมคะแนน SDL-KM Post-test
N	Valid	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18
	Missing	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Mean		4.56	10.94	6.72	6.72	6.11	6.61	10.83	8.83	6.39	4.11	4.00	6.33	4.06	10.33	4.22	7.06	4.50	22.22	30.28	33.72	26.11	112.33
Std. Deviation		1.042	2.014	1.526	1.320	1.451	.778	1.855	1.855	1.145	1.183	1.085	1.455	1.259	1.749	1.263	1.259	1.150	3.919	4.113	6.542	3.954	16.673

ตาราง 59 แสดงข้อมูลดิบคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) กลุ่มตัวอย่างนำร่อง 18 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ระดับ กลุ่ม	คะแนนสอบก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการ							
			ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		คะแนนรวม 3 ครั้ง	
			ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง	ก่อน	หลัง
1	นางสาวสุดารัตน์ แจ้งปัญหา	สูง	5	7	6	8	6	9	17	24
2	นางประเทือง มะลิวัลย์	ต่ำ	3	4	4	3	4	4	11	11
3	นางภัทชนี ศรีดาวเรือง	สูง	5	6	5	7	5	9	15	22
4	นางจุฑามาศ ประเสริฐศิลป์	สูง	6	8	6	9	7	9	19	26
5	นางพิชญภรณ์ อานนท์	ต่ำ	4	3	5	6	5	4	14	13
6	นางรุ่งฤดี มุทากร	สูง	7	9	6	8	4	7	17	24
7	นายสายชล สุระสิน	กลาง	3	5	4	5	4	7	11	17
8	นายวิหล มะลิทอง	สูง	6	8	5	7	4	7	15	22
9	นางบุญธรรม จินตริน	สูง	4	7	3	6	4	8	11	21
10	นางวรรณมา ลิมคุณ	ต่ำ	5	4	4	5	6	4	15	13
11	นางกิตติยาภรณ์ ตาดำ	ต่ำ	3	4	6	4	5	4	14	12
12	นางสาวปิยะนุช เชื้อพราหม์	กลาง	4	6	3	6	4	7	11	19
13	นางปทุม อาคมนันท์	ต่ำ	4	5	3	5	4	4	11	14
14	นางอุบล ประสพเนตร	สูง	4	7	5	7	4	8	13	22
15	นางเล็ก แซ่จิ่ง	กลาง	4	6	3	6	5	7	12	19
16	นางสงวนศรี เรืองศรี	กลาง	3	5	4	5	5	7	12	17
17	นายอุทัย แซ่แต้	สูง	4	6	4	8	5	7	13	21
18	นางบุญเรือง จันท์ศิริ	ต่ำ	3	4	4	6	5	6	12	16

ตาราง 60 แสดงระดับคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) เฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างนำร่อง 18 คน (ภาพรวม)

	คะแนนสอบก่อนเรียนบทที่ 1	คะแนนสอบหลังเรียนบทที่ 1	คะแนนสอบก่อนเรียนบทที่ 2	คะแนนสอบหลังเรียนบทที่ 2	คะแนนสอบก่อนเรียนบทที่ 3	คะแนนสอบหลังเรียนบทที่ 3	คะแนนรวมสอบก่อนเรียน	คะแนนรวมสอบหลังเรียน
N Valid	18	18	18	18	18	18	18	18
Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean	4.28	5.78	4.44	6.17	4.78	6.56	13.50	18.50
Std. Deviation	1.179	1.665	1.097	1.543	.878	1.822	2.431	4.579

ตาราง 61 แสดงระดับคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน (Pre-Post Test) เฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างนำร่อง (กลุ่มสูง)

	คะแนนสอบก่อนเรียนบทที่ 1	คะแนนสอบหลังเรียนบทที่ 1	คะแนนสอบก่อนเรียนบทที่ 2	คะแนนสอบหลังเรียนบทที่ 2	คะแนนสอบก่อนเรียนบทที่ 3	คะแนนสอบหลังเรียนบทที่ 3	คะแนนรวมสอบก่อนเรียน	คะแนนรวมสอบหลังเรียน
N Valid	8	8	8	8	8	8	8	8
Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean	4.28	5.13	7.25	5.00	7.50	4.88	8.00	15.00
Std. Deviation	1.179	1.126	1.035	1.069	.926	1.126	.926	2.619

ตาราง 62 แสดงระดับคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน
(Pre-Post Test) เฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างนำร่อง (กลุ่มปานกลาง)

	คะแนนสอบก่อนเรียนบทที่ 1	คะแนนสอบหลังเรียนบทที่ 1	คะแนนสอบก่อนเรียนบทที่ 2	คะแนนสอบหลังเรียนบทที่ 2	คะแนนสอบก่อนเรียนบทที่ 3	คะแนนสอบหลังเรียนบทที่ 3	คะแนนรวมสอบก่อนเรียน	คะแนนรวมสอบหลังเรียน
N Valid	4	4	4	4	4	4	4	4
Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean	4.28	3.50	5.50	3.50	5.50	4.50	7.00	11.50
Std. Deviation	1.179	.577	.577	.577	.577	.577	.000	.577

ตาราง 63 แสดงระดับคะแนนแบบสอบถามความรู้เรื่องความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุในบ้าน
(Pre-Post Test) เฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน กลุ่มตัวอย่างนำร่อง (กลุ่มต่ำ)

	คะแนนสอบก่อนเรียนบทที่ 1	คะแนนสอบหลังเรียนบทที่ 1	คะแนนสอบก่อนเรียนบทที่ 2	คะแนนสอบหลังเรียนบทที่ 2	คะแนนสอบก่อนเรียนบทที่ 3	คะแนนสอบหลังเรียนบทที่ 3	คะแนนรวมสอบก่อนเรียน	คะแนนรวมสอบหลังเรียน
N Valid	6	6	6	6	6	6	6	6
Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean	4.28	3.67	4.00	4.33	4.83	4.83	4.33	12.83
Std. Deviation	1.179	.816	.632	1.033	1.169	.753	.816	1.722

ตาราง 64 แสดงข้อมูลดิบระดับคะแนนประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนากลุ่มตัวอย่างนำร่อง
18 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ระดับ กลุ่ม	ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง							ระดับคะแนนรวม
			ด้านผู้วิจัย	ด้านกิจกรรมการพัฒนา	ด้านเอกสาร / สื่อ ประกอบการพัฒนา	ด้านความเหมาะสมกับ สถานที่/บรรยากาศ	ด้านการประเมินผลการ พัฒนา	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ		
1	นางสาวสุดารัตน์ แจ้งปัญหา	สูง	28	15	10	8	9	6	76	
2	นางประเทือง มะลิวัลย์	ต่ำ	28	17	12	9	9	7	82	
3	นางภัทษินี ศรีดาวเรือง	สูง	32	13	11	9	9	7	81	
4	นางจุฑามาศ ประเสริฐศิลป์	สูง	30	17	12	9	8	6	82	
5	นางพิชญภรณ์ อานนท์	ต่ำ	27	14	11	10	8	5	75	
6	นางรุ่งฤดี มุทธาร	สูง	27	14	11	10	8	6	76	
7	นายสายชล สุระสิน	กลาง	29	14	12	10	9	5	79	
8	นายวิหล มะลิตอง	สูง	27	17	12	9	10	4	79	
9	นางบุญธรรม จินตริน	สูง	26	18	12	8	10	7	81	
10	นางวรรณภา ลิ้มคุณ	ต่ำ	29	18	10	8	10	6	81	
11	นางกิตติยาภรณ์ ตาดำ	ต่ำ	29	18	11	9	9	7	83	
12	นางสาวปิยะนุช เชื้อพราหม์	กลาง	30	17	12	10	9	7	85	
13	นางปทุม อาคมนันท์	ต่ำ	28	15	13	8	8	6	78	
14	นางอุบล ประสพเนตร	สูง	27	17	12	9	9	5	79	
15	นางเล็ก แซ่จิ่ง	กลาง	28	14	10	8	10	6	76	
16	นางสงวนศรี เรืองศรี	กลาง	26	15	10	8	7	7	73	
17	นายอุทัย แซ่แต้	สูง	29	14	13	6	8	6	76	
18	นางบุญเรือง จันทร์ศิริ	ต่ำ	28	14	13	7	9	8	79	

หมายเหตุ รายละเอียดการประเมินรายด้าน มีดังนี้

1. ด้านผู้วิจัย ประกอบด้วย ยอมรับประสบการณ์ความรู้ที่ท่านมี ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ยึดหยุ่นตามความต้องการท่าน เพิ่มแรงกระตุ้นให้ท่านเรียนรู้ และนำแหล่งค้นหาข้อมูล และนำวิธีการเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้อย่างเหมาะสม และยกตัวอย่างได้เหมาะสมตามสภาพชีวิตจริงของกลุ่ม

2. **ด้านกิจกรรมการพัฒนา** ประกอบด้วย ขั้นตอนการเรียนรู้มีความชัดเจน ขั้นตอนการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ แหล่งความรู้มีความเหมาะสม และการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถทำได้จริง

3. **ด้านเอกสาร / สื่อ ประกอบการพัฒนา** ประกอบด้วย เอกสารอ่านชัดเจน ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับวัยผู้ใหญ่ และ ผู้ช่วยวิจัยอธิบายรายละเอียดได้ชัดเจน

4. **ด้านความเหมาะสมกับสถานที่/บรรยากาศ** ประกอบด้วย สถานที่ใช้จัดกิจกรรมเหมาะสม และบรรยากาศการจัดกิจกรรมเป็นกันเอง

5. **ด้านการประเมินผลการพัฒนา** ประกอบด้วย มีการประเมินผลอย่างชัดเจน และมีการแจ้งผลให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบเพื่อแก้ไขอย่างต่อเนื่อง

6. **ด้านประโยชน์ที่ได้รับ** ประกอบด้วย สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ได้จริง และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม

ตาราง 65 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตัวอย่างนำร่อง 18 คน

	1. ยอมรับประสบการณ์ความรู้ที่ทำมี	2. ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	3. ยึดหยุ่นตามความต้องการทำงาน	4. เพิ่มแรงกระตุ้นให้ท่านเรียนรู้	5. แนะนำแหล่งค้นหาข้อมูล	6. แนะนำวิธีการเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้อย่างเหมาะสม	7. ยกตัวอย่างได้เหมาะสมตามสภาพชีวิตจริงของกลุ่ม	8. ขั้นตอนการเรียนรู้มีความชัดเจน	9. ขั้นตอนการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่	10. แหล่งความรู้มีความเหมาะสม	11. การเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถทำได้จริง	12. เอกสารอ่านชัดเจน	13. ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับวัยผู้ใหญ่	14. ผู้ช่วยวิจัยอธิบายรายละเอียดได้ชัดเจน	15. สถานที่ใช้จัดกิจกรรมเหมาะสม	16. บรรยากาศการจัดกิจกรรมเป็นกันเอง	17. มีการประเมินผลอย่างชัดเจน	18. มีการแจ้งผลให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบเพื่อแก้ไขอย่างต่อเนื่อง	19. สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ได้จริง	20. เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	ด้านผู้วิจัย	ด้านกิจกรรมการพัฒนา	ด้านเอกสาร / สื่อ ประกอบการพัฒนา	ด้านความเหมาะสมกับสถาบันที่บรรยายกาศ	ด้านการประเมินผลการพัฒนา	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	ผลรวมสรุป	
N	Valid	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	18	
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
	Mean	4.11	4.11	4.44	4.33	3.83	3.78	3.61	3.83	4.22	3.61	3.94	3.44	3.56	4.50	4.28	4.33	4.44	4.39	3.78	2.39	28.22	15.61	11.50	8.61	8.83	6.17	78.94
	Std. Deviation	.583	.583	.511	.485	.618	.428	.698	.786	.647	.502	.639	.511	.514	.669	.767	.511	.608	.548	.698	1.517	1.720	1.043	1.092	.857	.985	3.171	

ภาคผนวก ช

ข้อมูลดิบและผลการวิเคราะห์ข้อมูลศึกษาการนำไปใช้

- ข้อมูลดิบคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย (เพื่อวิเคราะห์คะแนน ≥ 90 คะแนน เพื่อเข้าสู่กระบวนการวิจัย) (หน้า 364-371)
- ข้อมูลดิบคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM สูง และ กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM ปานกลาง รวม 44 คน) (หน้า 372-378)
- ข้อมูลดิบคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM สูง และ กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM ปานกลาง รวม 44 คน) (หน้า 379-385)
- เปรียบเทียบคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM สูง และ กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM ปานกลาง รวม 44 คน) โดยใช้สถิติ **Paired Samples t-test** (หน้า 386-394)
- **ผลการสอบครั้งที่ 1** วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ (หน้า 395-397)
- **ผลการสอบครั้งที่ 2** วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง อาหารที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ (หน้า 398-400)
- **ผลการสอบครั้งที่ 3** วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง การออกกำลังกายที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ (หน้า 401-403)
- ค่าดัชนีประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ (หน้า 403-409)
- แสดงข้อมูลดิบระดับคะแนนประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างศึกษาการนำไปใช้ 44 คน (หน้า 410-411)
- ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างศึกษาการนำไปใช้ 44 คน (หน้า 412)
- ระดับคะแนนความสามารถในการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียนของผู้เข้าร่วมวิจัยรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้กลุ่มตัวอย่างศึกษาการนำไปใช้ 44 คน (หน้า 413-415)
- ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนนความสามารถในการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียนของผู้เข้าร่วมวิจัยรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ กลุ่มตัวอย่างศึกษาการนำไปใช้ 44 คน (หน้า 416)

ตาราง 66 ข้อมูลดิบคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัย
(เพื่อวิเคราะห์คะแนน ≥ 90 คะแนน เพื่อเข้าสู่กระบวนการวิจัย)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	สมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	มีความรับผิดชอบ	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	เชื่อมโยงในความสามารถของตนเอง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	วิธีการค้นหาความรู้	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	รู้แหล่งความรู้	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	วิธีการปรับใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	วิธีการบูรณาการความรู้	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	พัฒนาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	การควบคุมตนเอง	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	วิธีการเรียนรู้	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	การนำความรู้ไปใช้	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ
1	นางสาวอัจฉราภรณ์ อาคมพันธ์	4	13	9	6	5	7	10	8	7	5	3	3	3	12	5	6	6	26	28	29	29	112	ระดับสูง																					
2	นางวชิราภรณ์ พูนพ่ายัพ	4	11	7	5	4	7	10	8	5	4	3	4	3	10	4	5	4	22	26	27	23	98	ระดับปานกลาง																					
3	นางสาวธัญญนุช พิพัฒน์	5	11	7	7	7	7	10	9	8	5	4	7	4	7	5	7	6	23	31	37	25	116	ระดับสูง																					
4	นายอนุสิต เป็รื่องปัญญาวงศ์	4	13	7	8	4	8	12	10	8	6	4	8	6	11	5	6	3	24	32	42	25	123	ระดับสูง																					
5	นายสุริยา ภาคากิจ	4	9	8	2	4	7	9	7	6	3	2	3	3	12	2	5	6	21	22	24	25	92	ระดับปานกลาง																					
6	นางชนินาถ ตีลังจิตร์	5	14	7	6	6	8	13	8	9	6	4	7	5	9	4	6	4	26	33	39	23	121	ระดับสูง																					

ตาราง 66 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ
7	นางจุฑาหวดี กมลพรมนวล	5	14	9	7	8	9	11	11	8	6	6	7	5	8	5	8	5	28	35	43	26	132	ระดับสูง
8	นายวิศิษฐ์ สุขเจริญพร	3	9	7	5	5	8	8	8	4	2	3	5	4	11	4	6	6	19	26	26	27	98	ระดับปานกลาง
9	นายสมชาย คีรีรัตน์สรณ์	2	9	7	5	6	7	9	6	7	3	2	5	3	12	3	7	4	18	27	26	26	97	ระดับปานกลาง
10	นางชัญญ์กษณ์ แดงสอาด	5	15	7	8	6	8	11	10	7	6	4	7	5	11	5	8	5	27	33	39	29	128	ระดับสูง
11	นางสาวนลินี สุขคะพันธ์	4	14	7	7	7	7	12	10	7	6	5	7	5	12	6	7	5	25	33	40	30	128	ระดับสูง
12	นายประสิทธิ์ กมลพรมงคล	4	13	7	9	7	7	9	11	8	5	4	9	5	9	6	9	5	24	32	42	29	127	ระดับสูง
13	นางสมศรี อินแดง	2	10	7	5	7	8	9	10	8	5	2	7	5	12	6	6	6	19	29	37	30	115	ระดับสูง

ตาราง 66 (ต่อ)

	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ
			คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สมควรใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงในความสามารถของตนเอง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 ระบุวิธีการหาความรู้	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 ระบุวิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 ระบุวิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 ระบุวิธีการบูรณาการความรู้	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1 การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ
14		นางฐานิตา เย็นทรวง	4	12	6	6	7	7	10	11	7	4	3	5	4	8	4	7	5	22	30	34	24	110	ระดับปานกลาง
15		นางวิไลพร โพธิ์นันท์	2	11	7	5	5	6	8	7	7	3	3	4	4	11	5	6	6	20	24	28	28	100	ระดับปานกลาง
16		นางธนัชพร จิตสำรวย	4	11	7	4	6	7	9	9	9	3	3	5	2	9	5	5	6	22	26	31	25	104	ระดับปานกลาง
17		นางจู่ปะนีย์ พิณีจมนตรี	4	13	8	4	6	8	11	8	7	6	4	4	5	7	4	8	6	25	29	34	25	113	ระดับสูง
18		นางสาวกรรณิกา สุขจิตร	6	13	6	9	5	4	11	10	5	4	4	8	2	7	5	8	3	25	29	33	23	110	ระดับปานกลาง
19		นายกิตติ อาคมนันท์	3	10	6	4	7	6	7	6	6	3	3	3	4	12	2	6	6	19	24	25	26	94	ระดับปานกลาง
20		นางสาวเอลิกา พวงศิลป์	2	11	8	7	3	8	9	8	7	3	3	6	4	12	5	6	6	21	27	31	29	108	ระดับปานกลาง

ตาราง 66 (ต่อ)

	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ
21	นายไพรัตน์	ประสพเนตร	2	11	8	6	6	7	10	11	8	6	1	4	5	11	5	7	5	21	29	35	28	113	ระดับสูง
22	นางสาววรรณภา	วิวิธศิริ	3	9	4	5	6	6	8	7	3	3	3	4	3	11	3	5	5	16	25	23	24	88	ระดับต่ำ
23	นายพร	โคตะมัย	5	11	6	5	7	9	10	11	9	6	5	7	6	12	6	9	6	22	31	44	33	130	ระดับสูง
24	นายบุญจวร	รามณู	4	8	5	4	4	4	11	7	7	3	3	6	4	8	4	7	3	17	23	30	22	92	ระดับปานกลาง
25	นายหนน	มีทา	2	8	5	4	6	6	8	8	6	4	3	4	3	8	4	4	4	15	24	28	20	87	ระดับต่ำ
26	นางสาววรรณภา	มีทา	2	9	9	7	6	6	11	9	5	5	4	7	5	9	4	6	5	20	30	35	24	109	ระดับปานกลาง
27	นางอ้อมทิพย์	แจกแสงทอง	4	10	6	4	5	6	9	6	5	3	2	4	2	9	2	5	4	20	24	22	20	86	ระดับต่ำ

ตาราง 66 (ต่อ)

	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ
28	นางชนาภา อินทร	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สมควรใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	2	11	8	6	4	7	9	10	6	4	3	4	4	12	4	7	6	21	26	31	29	107	ระดับปานกลาง
29	นางวัชรีย์ ทวีกิจ	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	3	9	7	3	4	6	7	9	5	2	2	4	2	9	4	5	5	19	20	24	23	86	ระดับต่ำ
30	นางวิเชียร แซ่เตี๋ย	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	2	8	5	4	6	6	8	8	6	4	3	4	3	8	4	4	4	15	24	28	20	87	ระดับต่ำ
31	นางนุชรี ไกรสร	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ	2	11	6	8	8	9	10	11	6	5	5	8	5	12	5	8	6	19	35	40	31	125	ระดับสูง
32	นางสาวสายพิณ เหลืองอ่อน	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	3	14	9	9	5	9	10	12	8	6	4	9	5	12	6	8	6	26	33	44	32	135	ระดับสูง
33	นางเนตรภัส กุลสวัสดิ์	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	3	12	8	6	5	8	9	9	5	4	2	4	3	9	4	6	5	23	28	27	24	102	ระดับปานกลาง
34	นางนันทพร จันทกมล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงในความสามารถของตนเอง	2	10	6	3	6	6	7	5	5	4	3	4	3	12	2	6	6	18	22	24	26	90	ระดับปานกลาง
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 ระบุวิธีการหาความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 ระบุวิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 ระบุวิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 ระบุวิธีการบูรณาการความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1 การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้																							
		คะแนนรวม SDL-KM																							
		วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ																							

ตาราง 66 (ต่อ)

	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ
35	นายเศรษฐภัทร์ พูนพ่ายัพ	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สมควรใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	5	13	7	6	7	9	10	8	8	4	5	6	6	11	5	7	4	25	32	37	27	121	ระดับสูง
36	นางสาววัชรภรณ์ ศรีสมรโสภา	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	2	10	5	3	7	6	9	8	5	4	2	4	4	9	2	5	6	17	25	27	22	91	ระดับปานกลาง
37	นางเสีรัมย์ พวงศิลป์	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	3	10	6	4	6	6	6	9	6	2	3	3	4	9	2	4	5	19	22	27	20	88	ระดับต่ำ
38	นางจวน จิตต์วารี	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ	4	10	7	5	5	4	10	7	6	4	3	6	3	8	4	7	4	21	24	29	23	97	ระดับปานกลาง
39	นางสาวทอง สง่างาม	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	3	10	6	3	3	7	9	8	7	4	4	3	4	5	3	7	4	19	22	30	19	90	ระดับปานกลาง
40	นางล้วน รัตนะ	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	2	11	7	3	6	5	9	9	6	4	3	2	3	5	3	5	5	20	23	27	18	88	ระดับต่ำ
41	นายไข่ อาสม	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงในความสามารถของตนเอง	6	8	5	9	7	7	12	9	6	4	5	9	4	7	5	9	5	19	35	37	26	117	ระดับสูง
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 ระบุวิธีการหาความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 ระบุวิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 ระบุวิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 ระบุวิธีการบูรณาการความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้ถ่ายทอดให้เหมาะสมตามบริบท																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1 การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้																							
		คะแนนรวม SDL-KM																							
		วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ																							

ตาราง 66 (ต่อ)

	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ
42	นายประกอบ สุยามาลัย	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สมควรใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	6	12	6	7	9	9	14	12	7	6	4	4	4	11	6	9	4	24	39	37	30	130	ระดับสูง
43	นายสมคิด ลิ้มคุณ	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง	3	12	3	6	8	8	11	10	7	5	5	6	4	9	6	9	4	18	33	37	28	116	ระดับสูง
44	นายสังวรณ์ แซ่มเจริญ	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	4	12	9	8	7	6	11	10	9	5	6	4	4	10	6	8	5	25	32	38	29	124	ระดับสูง
45	นายวง แซ่ตั้ง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ	5	12	6	9	8	6	12	11	9	6	6	9	6	11	6	9	5	23	35	47	31	136	ระดับสูง
46	นายขาว วิจิตรชัย	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	6	12	3	9	6	3	12	12	9	6	6	9	6	3	6	9	3	21	30	48	21	120	ระดับสูง
47	นางเต๋ามิ่ง กันตา	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4	7	5	4	6	6	8	3	6	3	3	3	4	6	3	5	3	16	24	22	17	79	ระดับต่ำ
48	นายประเทือง หิมหะกิตติเกะ	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงในความสามารถของตนเอง	4	14	9	9	9	9	10	11	9	6	6	8	6	7	4	9	5	27	37	46	25	135	ระดับสูง
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 ระบุวิธีการหาความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 ระบุวิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 ระบุวิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 ระบุวิธีการบูรณาการความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1 การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้																							
		คะแนนรวม SDL-KM																							
		วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ																							

ตาราง 66 (ต่อ)

	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มร่วมโครงการ
49	นายกนกชัย ธนกิจการเกษตร	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สมควรใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	2	11	7	4	7	8	12	9	7	2	5	5	3	11	4	7	3	20	31	31	25	107	ระดับปานกลาง
50	นายประยุทธ์ แจกแสงทอง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	3	10	8	3	7	6	6	3	6	3	3	1	2	12	1	5	6	21	22	18	24	85	ระดับต่ำ
51	นางทับทิม ศรีหาร	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	2	10	7	4	5	7	8	5	4	3	3	3	3	10	2	5	5	19	24	21	22	86	ระดับต่ำ
52	นางช่อทิพย์ แพทย์ศิลป์	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ	4	12	8	3	7	6	11	9	6	3	4	3	4	9	3	6	5	24	27	29	23	103	ระดับปานกลาง
53	นางสาคร เชื้อพราหม์	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	4	13	8	7	6	8	9	10	9	5	4	5	4	10	5	6	6	25	30	37	27	119	ระดับสูง
54	นางสัมฤทธิ์ พันธุ์รัตน์	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	2	13	8	8	8	9	10	10	6	4	5	8	5	10	6	8	4	23	35	38	28	124	ระดับสูง
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงในความสามารถของตนเอง																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 ระบุวิธีการหาความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 ระบุวิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 ระบุวิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 ระบุวิธีการบูรณาการความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ได้อย่างเหมาะสมตามบริบท																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1 การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้																							
		คะแนนรวม SDL-KM																							
		วิเคราะห์กลุ่มร่วมโครงการ																							

ตาราง 67 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ
7	นางจุฑาหวดี กมลพรมนวล	5	14	9	7	8	9	11	11	8	6	6	7	5	8	5	8	5	28	35	43	26	132	ระดับสูง
8	นายวิศิษฐ์ สุขเจริญพร	3	9	7	5	5	8	8	8	4	2	3	5	4	11	4	6	6	19	26	26	27	98	ระดับปานกลาง
9	นายสมชาย ศิริรัตน์สรณ์	2	9	7	5	6	7	9	6	7	3	2	5	3	12	3	7	4	18	27	26	26	97	ระดับปานกลาง
10	นางรัชฎ์ภักษ์ณี แดงสอาด	5	15	7	8	6	8	11	10	7	6	4	7	5	11	5	8	5	27	33	39	29	128	ระดับสูง
11	นางสาวนลินี สุขกะพันธ์	4	14	7	7	7	7	12	10	7	6	5	7	5	12	6	7	5	25	33	40	30	128	ระดับสูง
12	นายประสิทธิ์ กมลพรมงคล	4	13	7	9	7	7	9	11	8	5	4	9	5	9	6	9	5	24	32	42	29	127	ระดับสูง
13	นางสมศรี อินแดง	2	10	7	5	7	8	9	10	8	5	2	7	5	12	6	6	6	19	29	37	30	115	ระดับสูง

ตาราง 67 (ต่อ)

	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ
14	นางฐานิตา เย็นทรวง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สมควรใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	4	12	6	6	7	7	10	11	7	4	3	5	4	8	4	7	5	22	30	34	24	110	ระดับปานกลาง
15	นางวิไลพร โพธิพันธ์	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	2	11	7	5	5	6	8	7	7	3	3	4	4	11	5	6	6	20	24	28	28	100	ระดับปานกลาง
16	นางธนัทธร จิตสำรวย	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	4	11	7	4	6	7	9	9	9	3	3	5	2	9	5	5	6	22	26	31	25	104	ระดับปานกลาง
17	นางฐะปะนีย์ พิณีจมนตรี	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ	4	13	8	4	6	8	11	8	7	6	4	4	5	7	4	8	6	25	29	34	25	113	ระดับสูง
18	นางสาวกรรณิกา สุขจิตร	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	6	13	6	9	5	4	11	10	5	4	4	8	2	7	5	8	3	25	29	33	23	110	ระดับปานกลาง
19	นายกิตติ อาคมพันธ์	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	3	10	6	4	7	6	7	6	6	3	3	3	4	12	2	6	6	19	24	25	26	94	ระดับปานกลาง
20	นางสาวเอลิกา พวงศิลป์	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงความสามารถของตนเอง	2	11	8	7	3	8	9	8	7	3	3	6	4	12	5	6	6	21	27	31	29	108	ระดับปานกลาง
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้ อย่างเหมาะสมตามบริบท																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1 การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้																							
		คะแนนรวม SDL-KM																							
		วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ																							

ตาราง 67 (ต่อ)

	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิธีการกลุ่มเข้าร่วมโครงการ
21	นายไพรัตน์	ประสพเนตร	2	11	8	6	6	7	10	11	8	6	1	4	5	11	5	7	5	21	29	35	28	113	ระดับสูง
22	นายพร	โคตะมัย	5	11	6	5	7	9	10	11	9	6	5	7	6	12	6	9	6	22	31	44	33	130	ระดับสูง
23	นายบุญจาวร	รามณู	4	8	5	4	4	4	11	7	7	3	3	6	4	8	4	7	3	17	23	30	22	92	ระดับปานกลาง
24	นางสาววรรณภา	มีทา	2	9	9	7	6	6	11	9	5	5	4	7	5	9	4	6	5	20	30	35	24	109	ระดับปานกลาง
25	นางชนาภา	อินทร	2	11	8	6	4	7	9	10	6	4	3	4	4	12	4	7	6	21	26	31	29	107	ระดับปานกลาง
26	นางนุชรี	ไกรสร	2	11	6	8	8	9	10	11	6	5	5	8	5	12	5	8	6	19	35	40	31	125	ระดับสูง
27	นางสาวสายพิน	เหลื่องอ่อน	3	14	9	9	5	9	10	12	8	6	4	9	5	12	6	8	6	26	33	44	32	135	ระดับสูง

ตาราง 67 (ต่อ)

	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ
28		นางเนตรภัส กุลสวัสดิ์	3	12	8	6	5	8	9	9	5	4	2	4	3	9	4	6	5	23	28	27	24	102	ระดับปานกลาง
29		นางนันทพร จันทกมล	2	10	6	3	6	6	7	5	5	4	3	4	3	12	2	6	6	18	22	24	26	90	ระดับปานกลาง
30		นายเศรษฐภัทร์ พูนพ่ายัพ	5	13	7	6	7	9	10	8	8	4	5	6	6	11	5	7	4	25	32	37	27	121	ระดับสูง
31		นางสาววัชรภรณ์ ศรีสมรโสภา	2	10	5	3	7	6	9	8	5	4	2	4	4	9	2	5	6	17	25	27	22	91	ระดับปานกลาง
32		นางจวน จิตต์วารี	4	10	7	5	5	4	10	7	6	4	3	6	3	8	4	7	4	21	24	29	23	97	ระดับปานกลาง
33		นางสาวทอง ส่ง่างาม	3	10	6	3	3	7	9	8	7	4	4	3	4	5	3	7	4	19	22	30	19	90	ระดับปานกลาง
34		นายไข่อ อาสม	6	8	5	9	7	7	12	9	6	4	5	9	4	7	5	9	5	19	35	37	26	117	ระดับสูง

ตาราง 67 (ต่อ)

	ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ
35	นายประกอบ สุมาลย์	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สมารถใจเรียนรู้ด้วยตนเอง	6	12	6	7	9	9	14	12	7	6	4	4	4	11	6	9	4	24	39	37	30	130	ระดับสูง
36	นายสมคิด ลิมคุณ	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง	3	12	3	6	8	8	11	10	7	5	5	6	4	9	6	9	4	18	33	37	28	116	ระดับสูง
37	นายสังวรณ์ แซ่มเจริญ	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน	4	12	9	8	7	6	11	10	9	5	6	4	4	10	6	8	5	25	32	38	29	124	ระดับสูง
38	นายวง แซ่ตั้ง	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ	5	12	6	9	8	6	12	11	9	6	6	9	6	11	6	9	5	23	35	47	31	136	ระดับสูง
39	นายขาว วิจิตรชัย	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง	6	12	3	9	6	3	12	12	9	6	6	9	6	3	6	9	3	21	30	48	21	120	ระดับสูง
40	นายประเทือง หิมหะกิตติกะ	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	4	14	9	9	9	9	10	11	9	6	6	8	6	7	4	9	5	27	37	46	25	135	ระดับสูง
41	นายกนกชัย ธนกิจการเกษตร	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงความสามารถของตนเอง	2	11	7	4	7	8	12	9	7	2	5	5	3	11	4	7	3	20	31	31	25	107	ระดับปานกลาง
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำโดยตรง																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้																							
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้ อย่างเหมาะสมตามบริบท																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1 การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้																							
		คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้																							
		คะแนนรวม SDL-KM																							
		วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ																							

ตาราง 68 ข้อมูลดิบคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุภายหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM สูง และ กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM ปานกลาง รวม 44 คน)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ(วิเคราะห์จากคะแนนก่อนเข้าร่วมโครงการ)
1	นางสาวอัจฉราภรณ์ อาคมพันธ์	5	13	8	6	6	8	13	12	7	4	4	8	4	12	4	7	5	26	33	39	28	126	ระดับสูง
2	นางวชิราภรณ์ พูนพ่ายัพ	4	13	9	7	7	7	10	8	6	4	4	6	4	11	4	8	5	26	31	32	28	117	ระดับปานกลาง
3	นางสาวธัญญนุช พิพัฒน์	6	14	7	7	7	7	11	10	8	6	4	8	6	9	6	8	5	27	32	42	28	129	ระดับสูง
4	นายอนุสิทธิ์ เปรื่องปัญญาวงศ์	5	14	8	8	6	8	13	10	8	6	5	8	6	11	5	8	3	27	35	43	27	132	ระดับสูง
5	นายสุริยา ภาคากิจ	5	12	8	5	6	7	9	10	8	4	4	6	3	12	3	7	5	25	27	35	27	114	ระดับปานกลาง
6	นางชนินาถ ตลิ่งจิตร	5	14	8	6	8	8	13	10	9	6	5	7	5	10	6	8	4	27	35	42	28	132	ระดับสูง

ตาราง 68 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ(วิเคราะห์จากคะแนนก่อนเข้าร่วมโครงการ)
7	นางจุฑาหวดี กมลพรมนวล	6	14	9	8	8	9	15	11	8	6	6	8	6	10	6	9	5	29	40	45	30	144	ระดับสูง
8	นายวิศิษฐ์ สุขเจริญพร	4	12	8	7	7	8	11	10	4	4	5	7	5	11	5	8	6	24	33	35	30	122	ระดับปานกลาง
9	นายสมชาย ศีรีรัตน์สรณ์	4	12	8	7	6	8	12	8	7	4	4	7	3	12	5	7	4	24	33	33	28	118	ระดับปานกลาง
10	นางรัชฎ์ลักษณ์ แดงสอาด	6	15	7	8	8	8	13	11	8	6	5	8	6	11	6	8	5	28	37	44	30	139	ระดับสูง
11	นางสาวนลินี สุขกะพันธ์	6	15	8	8	9	7	13	12	8	6	5	8	5	12	6	7	5	29	37	44	30	140	ระดับสูง
12	นายประสิทธิ์ กมลพรมงคล	5	15	7	9	9	9	12	12	8	5	4	9	5	10	6	9	5	27	39	43	30	139	ระดับสูง
13	นางสมศรี อินแดง	4	11	8	7	7	8	13	11	9	5	4	8	5	12	6	7	6	23	35	42	31	131	ระดับสูง

ตาราง 68 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ(วิเคราะห์จากคะแนนก่อนเข้าร่วมโครงการ)
14	นางฐานิตา เย็นทรวง	5	13	7	9	8	8	11	11	8	4	4	6	5	11	5	8	5	25	36	38	29	128	ระดับปานกลาง
15	นางวิไลพร โพธิ์นันท์	4	13	9	8	6	8	11	10	8	5	4	7	6	11	5	7	5	26	33	40	28	127	ระดับปานกลาง
16	นางธนัชกร จิตสารวย	6	12	8	6	6	6	11	11	7	4	4	7	3	8	6	5	4	26	29	36	23	114	ระดับปานกลาง
17	นางฐะปะนีย์ พิณีจมนตรี	5	12	8	7	7	8	13	10	8	5	4	7	5	10	4	8	6	25	35	39	28	127	ระดับสูง
18	นางสาวกรรณิกา สุขจิตร์	6	14	8	9	7	7	13	10	7	5	4	8	4	9	5	8	3	28	36	38	25	127	ระดับปานกลาง
19	นายกิตติ อาคมนันท์	4	10	8	7	8	7	11	9	6	4	4	6	4	11	4	7	6	22	33	33	28	116	ระดับปานกลาง
20	นางสาวเอลิกา พวงศิลป์	3	12	8	9	4	7	13	11	9	4	5	6	4	12	5	8	3	23	33	39	28	123	ระดับปานกลาง

ตาราง 68 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ(วิเคราะห์จากคะแนนก่อนเข้าร่วมโครงการ)
21	นายไพรัตน์ ประสบเนตร	4	12	9	6	7	8	12	9	9	6	5	5	4	12	4	7	5	25	33	38	28	124	ระดับสูง
22	นายพร โคตะมัย	6	12	7	7	8	9	12	12	9	6	6	8	6	12	6	9	6	25	36	47	33	141	ระดับสูง
23	นายบุญจาวร รามณู	5	11	6	7	6	6	12	10	8	4	4	7	6	9	6	8	4	22	31	39	27	119	ระดับปานกลาง
24	นางสาววรรณภา มีทา	4	14	9	8	9	7	12	9	7	6	4	7	5	10	5	8	6	27	36	38	29	130	ระดับปานกลาง
25	นางชชานภา อินทร	4	13	8	7	6	8	12	11	6	5	4	6	5	12	5	9	5	25	33	37	31	126	ระดับปานกลาง
26	นางนุชรี ไกรสร	4	13	8	9	8	9	13	10	6	5	5	9	5	12	5	9	6	25	39	40	32	136	ระดับสูง
27	นางสาวสายพิณ เหลืองอ่อน	5	15	9	9	6	9	12	12	8	6	5	9	6	12	6	8	5	29	36	46	31	142	ระดับสูง

ตาราง 68 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ(วิเคราะห์จากคะแนนก่อนเข้าร่วมโครงการ)
		<p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สมัครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมโยงในความสามารถของตนเอง</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 ระบุวิธีการค้นหาความรู้</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 ระบุวิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 ระบุวิธีการปรับใช้ความรู้ได้อย่างเหมาะสม</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 ระบุวิธีการบูรณาการความรู้</p> <p>คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้ อย่างเหมาะสมตามบริบท</p> <p>คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1 การระบุความรู้ที่ต้องการเรียนรู้</p> <p>คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง</p> <p>คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้</p> <p>คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้</p> <p>คะแนนรวม SDL-KM</p> <p>วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ(วิเคราะห์จากคะแนนก่อนเข้าร่วมโครงการ)</p>																						
28	นางเนตรภัส กุลสวัสดิ์	1	12	7	9	4	8	9	11	9	6	2	5	4	10	6	7	5	20	30	37	28	115	ระดับปานกลาง
29	นางนันทพร จันทกลม	4	11	7	5	7	7	11	7	7	4	2	5	4	11	4	6	6	22	30	29	27	108	ระดับปานกลาง
30	นายเศรษฐภัทร์ พูนพ่ายัพ	5	14	9	7	9	9	15	9	7	5	5	8	4	10	5	8	6	28	40	38	29	135	ระดับสูง
31	นางสาววัชรภรณ์ ศรีสมรโสภา	4	12	6	6	6	8	10	8	6	4	4	3	4	10	4	6	4	22	30	29	24	105	ระดับปานกลาง
32	นางจวน จิตต์วารี	4	12	7	6	6	5	10	7	6	4	3	6	4	8	4	7	4	23	27	30	23	103	ระดับปานกลาง
33	นางสาวทอง ส่ง่างาม	4	11	6	5	6	7	10	9	7	4	4	4	5	7	4	7	3	21	28	33	21	103	ระดับปานกลาง
34	นายไข อาสม	6	12	6	9	7	7	13	10	7	5	5	9	5	9	5	9	4	24	36	41	27	128	ระดับสูง

ตาราง 68 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้																				ระดับสูง		
		คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	
35	นายประกอบ สุมาลย์	6	13	7	7	9	9	14	12	8	6	5	6	5	11	6	9	5	26	39	42	31	138	ระดับสูง
36	นายสมคิด ลิมคุณ	5	13	5	7	8	8	13	10	7	5	6	8	5	10	6	9	4	23	36	41	29	129	ระดับสูง
37	นายสังวรณ์ แซ่มเจริญ	5	14	9	8	8	7	12	10	9	5	6	5	11	6	6	8	6	28	35	40	31	134	ระดับสูง
38	นายวง แซ่ตั้ง	6	15	7	9	8	8	13	11	9	6	6	8	6	11	6	9	4	28	38	46	30	142	ระดับสูง
39	นายขาว วิจิตรชัย	6	14	6	9	8	5	13	12	9	6	6	9	6	8	6	9	3	26	35	48	26	135	ระดับสูง
40	นายประเทือง หิมหะกิตติกะ	5	15	9	9	9	9	13	12	9	6	6	8	6	8	4	9	5	29	40	47	26	142	ระดับสูง

วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ(วิเคราะห์จากคะแนนก่อนและเข้าร่วมโครงการ)

ตาราง 68 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 1	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 2	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 3	คะแนนรวมองค์ประกอบที่ 4	คะแนนรวม SDL-KM	วิเคราะห์กลุ่มเข้าร่วมโครงการ(วิเคราะห์จากคะแนนก่อนเข้าร่วมโครงการ)
41	นายกนกชัย ธนกิจการเกษตร	4	14	8	6	8	9	13	9	7	4	6	6	4	11	6	9	5	26	36	36	31	129	ระดับปานกลาง
42	นางช่อทิพย์ แพทย์ศิลป์	5	12	9	7	8	8	14	10	8	5	4	6	6	10	5	6	5	26	37	39	26	128	ระดับปานกลาง
43	นางสาคร เชื้อพราหม์	5	14	8	8	7	8	11	12	9	5	5	7	4	11	5	7	6	27	34	42	29	132	ระดับสูง
44	นางสัมฤทธิ์ พันธุ์รัตน์	4	15	7	9	9	9	14	12	7	5	6	9	6	11	6	8	5	26	41	45	30	142	ระดับสูง

ตาราง 69 เปรียบเทียบคะแนนคะแนนคุณลักษณะผู้เรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความซู้ของผู้ดูแลผู้สูงอายุกายก่อนและหลังการเข้าร่วมโครงการวิจัย (กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM สูง และ กลุ่มระดับคะแนน SDL-KM ปานกลาง รวม 44 คน) โดยใช้สถิติ **Paired Samples t-test**

Paired Samples Statistics

	List	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สม่ครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง Pre-test	3.66	44	1.293	.195
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สม่ครใจเรียนรู้ด้วยตนเอง Post-test	4.75	44	1.014	.153
Pair 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง Pre-test	11.52	44	1.732	.261
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง Post-test	13.02	44	1.338	.202
Pair 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน Pre-test	6.95	44	1.413	.213
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน Post-test	7.68	44	1.029	.155
Pair 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ Pre-test	6.11	44	1.979	.298
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ Post-test	7.43	44	1.246	.188
Pair 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง pre-test	6.14	44	1.488	.224
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง Post-test	7.20	44	1.268	.191
Pair 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง Pre-test	7.14	44	1.472	.222
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง Post-test	7.73	44	1.020	.154
Pair 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง Pre-test	10.16	44	1.478	.223
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง Post-test	12.14	44	1.424	.215

ตาราง 69 (ต่อ)

	List	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง Pre-test	9.18	44	1.715	.259
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง Post-test	10.25	44	1.383	.209
Pair 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ Pre-test	7.02	44	1.372	.207
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ Post-test	7.61	44	1.146	.173
Pair 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ Pre-test	4.52	44	1.229	.185
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ Post-test	5.00	44	.835	.126
Pair 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ Pre-test	3.84	44	1.256	.189
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ Post-test	4.59	44	.996	.150
Pair 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้ Pre-test	5.82	44	1.944	.293
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจัดบันทึกการเรียนรู้ Post-test	7.00	44	1.431	.216
Pair 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ Pre-test	4.27	44	1.065	.160
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ Post-test	4.86	44	.930	.140
Pair 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ Pre-test	9.77	44	2.144	.323
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ Post-test	10.48	44	1.338	.202
Pair 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม Pre-test	4.57	44	1.208	.182
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม Post-test	5.16	44	.861	.130
Pair 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ Pre-test	7.07	44	1.265	.191
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ Post-test	7.80	44	1.002	.151

ตาราง 69 (ต่อ)

	List	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 17	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท Pre-test	4.95	44	1.033	.156
	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท Post-test	4.82	44	.947	.143
Pair 18	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ Pre-Test	22.14	44	2.962	.446
	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ Post-Test	25.45	44	2.307	.348
Pair 19	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง Pre-Test	29.55	44	4.278	.645
	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง Post-Test	55.20	44	4.840	.730
Pair 20	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ Pre-Test	34.66	44	6.566	.990
	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ Post-Test	39.32	44	4.855	.732
Pair 21	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ Pre-Test	26.36	44	3.126	.471
	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ Post-Test	28.2500	44	2.48834	.37513
Pair 22	ผลรวมคะแนน SDL-KM Pre-Test	112.70	44	13.780	2.077
	ผลรวมคะแนน SDL-KM Post-Test	127.5227	44	11.01899	1.66117

Paired Samples Correlations

ตาราง 69 (ต่อ)

	List	N	Correlation	Sig.
Pair 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สัมผัสใจเรียนรู้ด้วยตนเอง Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สัมผัสใจเรียนรู้ด้วยตนเอง Post-test	44	.749	.000
Pair 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง Post-test	44	.717	.000
Pair 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน Post-test	44	.773	.000
Pair 4	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ Post-test	44	.819	.000
Pair 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง Post-test	44	.749	.000
Pair 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง Post-test	44	.800	.000
Pair 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง Post-test	44	.564	.000
Pair 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง Post-test	44	.696	.000
Pair 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 วิธีการค้นหาความรู้ Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 วิธีการค้นหาความรู้ Post-test	44	.701	.000
Pair 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ Post-test	44	.793	.000
Pair 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง Post-test	44	.709	.000

Paired Samples Correlations

ตาราง 69 (ต่อ)

	List	N	Correlation	Sig.
Pair 12	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้อื่นๆ Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้อื่นๆ Post-test	44	.786	.000
Pair 13	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ Post-test	44	.673	.000
Pair 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ Post-test	44	.874	.000
Pair 15	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม Post-test	44	.693	.000
Pair 16	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ Post-test	44	.745	.000
Pair 17	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท Pre-test & คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท Post-test	44	.538	.000
Pair 18	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ Pre-Test & ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ Post-Test	44	.763	.000
Pair 19	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง Pre-Test & ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง Post-Test	44	.825	.000
Pair 20	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ Pre-Test & ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ Post-Test	44	.885	.000
Pair 21	ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ Pre-Test & ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ Post-Test	44	.783	.000
Pair 22	ผลรวมคะแนน SDL-KM Pre-Test & ผลรวมคะแนน SDL-KM Post-Test	44	.924	.000

Paired Samples Test

ตาราง 69 (ต่อ)

		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Upper	Lower			
Pair 1	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สัมผัสใจเรียนรู้ด้วยตนเอง Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 1 สัมผัสใจเรียนรู้ด้วยตนเอง Post-test	-1.091	.858	.129	-1.352	-.830	-8.436	43	.000
Pair 2	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 2 กำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนได้ด้วยตนเอง Post-test	-1.500	1.210	.182	-1.868	-1.132	-8.220	43	.000
Pair 3	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 3 กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายในการเรียนด้วยตนเองได้อย่างชัดเจน Post-test	-.727	.899	.135	-1.000	-.454	-5.368	43	.000
Pair 14	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 4 มีความรับผิดชอบ Post-test	-1.318	1.196	.180	-1.682	-.954	-7.309	43	.000
Pair 5	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 5 ประเมินการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง Post-test	-1.068	.998	.150	-1.371	-.765	-7.102	43	.000

Paired Samples Test

ตาราง 69 (ต่อ)

		Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
					Upper	Lower			
Pair 6	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 6 ปรับปรุงพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง Post-test	-.591	.897	.135	-.864	-.318	-4.367	43	.000
Pair 7	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 7 เชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง Post-test	-1.977	1.355	.204	-2.389	-1.565	-9.678	43	.000
Pair 8	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 8 วางแผนการเรียนรู้โดยใช้ Learning Contract ด้วยตนเอง Post-test	-1.068	1.246	.188	-1.447	-.689	-5.685	43	.000
Pair 9	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ Pre-test - คะแนนรวมข้อ บ่งชี้ 9 รู้วิธีการค้นหาความรู้ Post-test	-.591	.996	.150	-.894	-.288	-3.936	43	.000
Pair 10	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 10 รู้แหล่งความรู้ Post-test	-.477	.762	.115	-.709	-.246	-4.154	43	.000
Pair 11	คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่าง ถูกต้องแม่นยำตรง Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 11 ประเมินความ น่าเชื่อถือของข้อมูลได้อย่างถูกต้องแม่นยำตรง Post-test	-.750	.892	.135	-1.021	-.479	-5.574	43	.000

Paired Samples Test

ตาราง 69 (ต่อ)

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Upper	Lower			
Pair 12 คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้ Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 12 รู้วิธีการจดบันทึกการเรียนรู้ Post-test	-1.182	1.206	.182	-1.548	-.815	-6.500	43	.000
Pair 13 คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 13 สามารถนำประสบการณ์ความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มได้ Post-test	-.591	.816	.123	-.839	-.343	-4.803	43	.000
Pair 14 คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 14 สามารถสร้างเครือข่ายความรู้ได้ Post-test	-.705	1.173	.177	-1.061	-.348	-3.984	43	.000
Pair 15 คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 15 รู้วิธีการปรับใช้ความรู้ที่เหมาะสม Post-test	-.591	.871	.131	-.856	-.326	-4.499	43	.000
Pair 16 คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 16 รู้จักวิธีการบูรณาการความรู้ Post-test	-.727	.845	.127	-.984	-.470	-5.707	43	.000

Paired Samples Test

ตาราง 69 (ต่อ)

	Paired Differences					t	df	Sig. (2-tailed)
	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
				Upper	Lower			
Pair 17 คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท Pre-test - คะแนนรวมข้อบ่งชี้ 17 พัฒนาความรู้ที่ได้เหมาะสมตามบริบท Post-test	.136	.955	.144	-.154	.427	.948	43	.349
Pair 18 ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ Pre-Test - ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 1 ระบุประเด็นการเรียนรู้ Post-Test	-3.318	1.914	.289	-3.900	-2.736	-11.499	43	.000
Pair 19 ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง Pre-Test - ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 2 การควบคุมตนเอง Post-Test	-25.659	2.753	.415	-26.496	-24.822	-61.826	43	.000
Pair 20 ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ Pre-Test - ผลรวม คะแนนองค์ประกอบที่ 3 วิธีการเรียนรู้ Post-Test	-4.659	3.198	.482	-5.632	-3.687	-9.663	43	.000
Pair 21 ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ Pre-Test - ผลรวมคะแนนองค์ประกอบที่ 4 การนำความรู้ไปใช้ Post-Test	-1.88636	1.94358	.29300	-2.47726	-1.29546	-6.438	43	.000
Pair 22 ผลรวมคะแนน SDL-KM Pre-Test - ผลรวมคะแนน SDL-KM Post-Test	-14.81818	5.54589	.83607	-16.50429	-13.13208	-17.724	43	.000

ตาราง 70 ผลการสอบครั้งที่ 1 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจในวัยสูงอายุ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ผลการสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ										ผลการสอบหลังเข้าร่วมโครงการ											
		ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม
1	นายวง แซ่ตั้ง	1	0	1	0	0	0	1	0	1	1	5	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	7
2	นางสาวสายพิน เหลืองอ่อน	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	5	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	9
3	นายประเทือง หิมหะกิตติกะ	0	0	1	0	0	0	1	0	1	1	4	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	9
4	นางจุฑาวดี กมลพรหมवाल	0	0	0	1	1	1	1	1	0	1	6	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	8
5	นายพร โคตะมัย	1	0	0	1	0	0	0	0	1	1	4	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	8
6	นายประกอบ สุมาลย์	0	0	0	1	1	0	0	0	1	0	3	1	1	1	1	1	1	0	0	1	1	8
7	นางรัชฎ์ลักษณ์ แดงสะอาด	0	1	1	0	0	0	0	0	1	0	3	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	8
8	นางสาวนลินี สุขกะพันธ์	0	1	0	1	1	0	0	1	0	0	4	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	8
9	นายประสิทธิ์ กมลพรมงคล	1	0	0	0	0	1	0	1	1	1	5	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	8
10	นางนุชรี ไกรสร	0	0	1	1	0	1	1	1	0	0	5	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	8
11	นายสังวรณ์ แซ่มเจริญ	0	0	1	0	0	1	0	0	1	1	4	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	8
12	นางสัมฤทธิ์ พันธุ์รัตน์	0	0	1	1	0	1	1	0	1	0	5	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	8
13	นายอนุสิต เปรื่องปัญญาวงศ์	1	0	0	0	1	0	0	0	1	1	4	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	8
14	นางชนินาถ ตลิ่งจิตร	1	1	0	0	0	1	1	1	0	1	6	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	9
15	นายเศรษฐจักร์ พูนพ่ายัพ	1	1	1	0	0	0	0	0	1	0	4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	9
16	นายขาว วิจิตรชัย	1	1	0	0	0	0	1	0	0	0	3	1	1	1	1	1	1	1	1	0	1	9
17	นางสาคร เชื้อพราหม์	1	0	0	0	1	1	1	0	0	1	5	1	1	1	0	1	1	1	0	1	1	8
18	นายไข่อ อาสม	1	1	0	0	1	0	0	1	1	0	5	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	8
19	นางสาวรัชฎ์นุช พิพัฒน์	1	0	0	1	1	0	0	0	1	0	4	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	7

ตาราง 70 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ผลการสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ										ผลการสอบหลังเข้าร่วมโครงการ											
		ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม
20	นายสมคิด ลิ้มคุณ	0	0	0	1	1	0	1	0	1	0	4	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	7
21	นางสมศรี อินแดง	1	0	1	0	1	0	0	0	0	1	4	1	1	1	0	1	1	1	0	0	1	7
22	นางฐะปะนีย์ พิณีจมนตรี	1	0	1	0	1	1	0	1	1	1	7	1	0	1	0	1	1	1	1	1	1	8
23	นายไพรัตน์ ประสบเนตร	1	0	1	1	0	0	0	1	0	1	5	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	7
24	นางสาวอัจฉราภรณ์ อาคมนันท์	0	0	0	1	0	0	1	1	0	0	3	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	7
25	นางฐานิดา เย็นทรวง	1	0	0	1	0	0	1	1	0	0	4	1	1	0	1	0	1	1	1	0	0	6
26	นางสาวกรรณิกา สุขจิตร์	1	0	1	0	1	0	0	0	1	1	5	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	8
27	นางสาววรรณมา มีทา	1	0	0	0	0	1	1	1	1	1	6	1	0	1	1	0	1	1	1	1	1	8
28	นางสาวเอลิกา พวงศิลป์	1	1	0	0	1	0	0	0	1	0	4	1	1	1	0	1	0	1	0	1	1	7
29	นางชนาภา อินทศร	1	1	0	0	1	0	1	1	0	1	6	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	7
30	นายกนกชัย ธนกิจการเกษตร	0	0	1	1	1	0	0	0	1	0	4	1	0	1	1	1	1	0	0	1	0	6
31	นางธนัชพร จิตสำรวย	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	2	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	6
32	นางช่อทิพย์ แพทย์ศิลป์	0	0	1	0	1	0	0	1	1	1	5	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	8
33	นางเนตรภัส กุลสวัสดิ์	0	0	1	0	1	0	1	1	0	1	5	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	8
34	นางวิไลพร โพธิ์นันท์	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	5	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	8
35	นางวชิราภรณ์ พูนพ่ายัพ	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	3	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	8
36	นายวิศิษฐ์ สุขเจริญพร	1	1	0	0	1	0	0	1	1	1	6	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	9
37	นายสมชาย ศิริรัตน์สรณ์	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	4	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1	8
38	นางจวน จิตต์วารีย์	0	0	1	1	1	0	1	0	1	0	5	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	7

ตาราง 70 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ผลการสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ										ผลการสอบหลังเข้าร่วมโครงการ											
		ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม
39	นายกิตติ อาคมนันท์	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	3	1	0	1	0	1	1	0	1	0	0	5
40	นายสุริยา ภาคากิจ	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	4	1	1	0	1	0	1	0	1	1	1	7
41	นายบุญจรร รามณู	1	0	0	0	1	0	1	1	0	0	4	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	7
42	นางสาววัชรภรณ์ ศรีสมรโสภา	0	1	1	0	1	0	0	1	0	0	4	0	1	1	1	1	0	1	1	1	0	7
43	นางนันทพร จันทกมล	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	3	1	0	1	1	1	0	1	0	1	1	7
44	นางสาวทอง ส่างาม	0	0	1	0	0	1	1	0	1	1	5	1	0	1	0	1	1	1	0	1	1	7

ตาราง 71 ผลการสอบครั้งที่ 2 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง อาหารที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ผลการสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ										ผลการสอบหลังเข้าร่วมโครงการ											
		ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม
1	นายวง แซ่ตั้ง	1	0	0	1	1	1	0	1	0	0	5	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	7
2	นางสาวสายพิณ เหลืองอ่อน	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	2	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	7
3	นายประเทือง หิมะกิตติตะ	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2	1	0	1	1	0	1	1	1	0	0	6
4	นางจุฑาวดี กมลพรมงคล	1	0	0	0	1	1	1	0	1	1	6	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	9
5	นายพร โคตะมัย	1	0	0	1	0	1	0	1	0	0	4	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	8
6	นายประกอบ สุขามาลัย	0	0	1	0	1	1	1	0	0	0	4	1	0	1	1	1	1	1	1	0	0	7
7	นางรัชฎ์ลักษณ์ แดงสอาด	1	1	0	1	1	0	0	0	1	0	5	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	7
8	นางสาวนลินี สุขคะพันธ์	0	0	0	1	1	0	1	1	0	1	5	1	0	1	1	1	0	1	1	1	1	8
9	นายประสิทธิ์ กมลพรมงคล	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	3	1	1	1	1	1	0	1	1	1	0	8
10	นางนุชรี ไกรสร	0	0	0	1	1	1	1	0	0	1	5	1	1	0	1	1	1	1	1	0	1	8
11	นายสังวรณ์ แซ่มเจริญ	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	3	1	1	0	1	1	1	0	0	1	0	6
12	นางสัมฤทธิ์ พันธุ์รัตน์	0	1	1	0	1	1	0	0	1	0	5	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	7
13	นายอนุสิต เป็รื่องปัญญาวงศ์	1	0	0	0	0	0	1	1	0	0	3	1	0	1	1	1	0	1	1	0	1	7
14	นางชนินาถ ดลิ่งจิตร	0	0	0	0	1	1	0	0	0	1	3	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	7
15	นายเศรษฐภัทร์ พูนพ่ายัพ	1	0	1	1	0	0	0	0	0	1	4	1	1	1	1	0	1	0	1	0	1	7
16	นายขาว วิจิตรชัย	1	1	0	1	0	1	0	0	1	1	6	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	8
17	นางสาคร เชื้อพราหม์	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	3	1	1	0	1	1	0	1	0	1	0	6
18	นายไข่อ อาสม	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	5	1	1	1	1	1	1	0	1	1	0	8
19	นางสาวรัชฎ์นุช พิพัฒน์	1	0	0	0	0	1	0	1	0	0	3	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	7
20	นายสมคิด ลิ้มคุณ	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	5	1	1	1	1	1	0	1	0	1	1	8

ตาราง 71 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ผลการสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ											ผลการสอบหลังเข้าร่วมโครงการ										
		ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม
21	นางสมศรี อินแดง	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	7
22	นางฐะปะนีย์ พิณีจมนตรี	0	0	1	1	0	0	0	0	1	1	4	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	8
23	นายไพรัตน์ ประสบเนตร	0	0	0	1	0	1	0	1	0	0	3	1	1	0	1	0	1	1	0	1	0	6
24	นางสาวอัจฉราภรณ์ อาคมนันท์	0	1	0	1	1	0	0	0	0	1	4	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	7
25	นางฐานิตา เข็นทรวง	1	0	0	0	1	1	1	1	1	0	6	1	1	0	1	1	1	1	1	1	0	8
26	นางสาวกรรณิกา สุขจิตร์	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	5	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	8
27	นางสาววรรณภา มีทา	0	0	0	1	0	1	1	0	0	0	3	1	0	0	1	1	1	1	0	1	0	6
28	นางสาวเอลิกา พวงศิลป์	0	1	0	0	1	1	0	1	0	1	5	0	1	1	0	1	1	0	1	1	1	7
29	นางชนาภา อินทศร	1	0	1	1	0	1	0	0	1	1	6	1	1	1	1	1	1	0	1	1	1	9
30	นายกนกชัย ธนกิจการเกษตร	1	0	0	0	1	0	1	0	1	1	5	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	8
31	นางธนัชพร จิตสำรวย	0	1	0	0	0	0	0	1	1	0	3	1	1	0	1	1	1	0	1	1	0	7
32	นางช่อทิพย์ แพทย์ศิลป์	0	1	1	1	1	0	1	1	0	0	6	0	1	1	1	1	1	1	1	0	0	7
33	นางเนตรภัส กุลสวัสดิ์	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	5	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	8
34	นางวิไลพร โพธิ์นันท์	1	0	0	1	1	0	1	0	0	1	5	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	7
35	นางวชิราภรณ์ พูนพ่ายัพ	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	1	1	0	0	1	0	1	0	1	5
36	นายวิศิษฐ์ สุขเจริญพร	0	0	1	1	1	0	0	1	1	0	5	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	7
37	นายสมชาย ศิริรัตน์สรณ์	1	1	0	0	0	1	1	0	0	1	5	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	8
38	นางจวน จิตต์วารีย์	0	0	1	0	1	0	0	0	1	0	3	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0	6
39	นายกิตติ อาคมนันท์	1	0	0	1	0	1	0	0	0	1	4	1	1	0	1	1	1	0	1	0	1	7
40	นายสุรียา ภาคากิจ	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	7	1	1	0	0	1	1	1	1	1	0	7

ตาราง 71 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ผลการสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ											ผลการสอบหลังเข้าร่วมโครงการ										
		ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม
41	นายบุญจวรร รามณู	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	3	1	0	1	1	1	0	1	0	0	1	6
42	นางสาววัชรภรณ์ ศรีสมรโสภา	0	1	1	0	1	1	0	0	1	1	6	0	1	1	1	1	1	0	1	0	1	7
43	นางนันทพร จันทกลม	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	3	1	1	0	1	0	0	1	1	0	1	6
44	นางสาวทอง ส่ง่างาม	1	0	0	0	0	1	1	0	1	0	4	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	7

ตาราง 72 ผลการสอบครั้งที่ 3 วัดคะแนนความสามารถในการดูแลผู้สูงอายุเรื่อง การออกกำลังกายที่เหมาะสมในวัยสูงอายุ

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ผลการสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ										ผลการสอบหลังเข้าร่วมโครงการ											
		ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม
1	นายวง แซ่ตั้ง	0	1	0	0	1	1	0	1	1	1	6	0	1	1	0	1	1	1	1	1	1	8
2	นางสาวสายพิน เหลืองอ่อน	1	0	0	1	0	1	1	0	0	1	5	1	1	0	1	1	1	1	0	1	1	8
3	นายประเทือง หิมหะกิตติกะ	0	1	0	0	0	1	1	0	0	1	4	1	1	0	1	0	1	1	1	1	1	8
4	นางจุฑาวดี กมลพรหมवल	1	0	1	0	0	0	1	0	0	1	4	1	1	1	0	1	0	1	1	1	1	8
5	นายพร โคตะมัย	0	1	0	0	1	1	0	1	1	1	6	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	8
6	นายประกอบ สุขามาลัย	0	0	1	1	0	0	1	0	1	0	4	1	0	0	1	1	1	1	1	1	0	7
7	นางรัชฎลักษณ์ แดงสอาด	0	0	0	1	0	0	1	1	1	0	4	1	1	0	1	0	1	1	1	1	0	7
8	นางสาวนลินี สุขคะพันธ์	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	5	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	7
9	นายประสิทธิ์ กมลพรมงคล	1	1	0	0	0	0	1	1	0	1	5	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	7
10	นางนุชรี ไกรสร	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	3	1	0	1	0	1	0	1	0	1	1	6
11	นายสังวรณ์ แซ่มเจริญ	0	0	1	1	0	0	1	0	1	0	4	0	1	1	1	0	1	1	0	1	1	7
12	นางสัมฤทธิ์ พันธุ์รัตน์	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	4	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	7
13	นายอนุสิต เปรื่องปัญญาวงศ์	1	1	1	0	0	0	1	0	1	1	6	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	8
14	นางชนินาถ ดลิ่งจิตร	0	0	1	0	0	0	1	1	0	1	4	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	7
15	นายเศรษฐภัทร์ พูนพ่ายัพ	1	0	0	0	0	1	1	0	0	1	4	1	1	0	1	0	1	1	1	0	1	7
16	นายขาว วิจิตรชัย	0	0	1	1	1	0	1	0	1	0	5	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	7
17	นางสาคร เชื้อพราหม์	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	2	0	1	1	0	1	0	1	1	0	1	6
18	นายไข่อาสม	1	0	1	1	0	1	1	0	0	0	5	1	1	1	1	0	1	1	1	0	1	8
19	นางสาวรัชฎนุช พิพัฒน์	0	1	0	0	0	0	1	0	1	0	3	1	1	0	1	0	1	1	0	1	1	7
20	นายสมคิด ลัมภูณ	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	3	1	1	0	1	1	0	1	1	0	1	7

ตาราง 72 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ผลการสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ											ผลการสอบหลังเข้าร่วมโครงการ										
		ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม
21	นางสมศรี อินแดง	0	0	1	1	0	1	1	0	0	1	5	1	0	1	1	1	1	1	0	1	1	8
22	นางฐะปะนีย์ พิณีจนตรี	1	0	0	1	1	0	1	1	1	0	6	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	8
23	นายไพรัตน์ ประสบเนตร	0	1	1	0	1	1	1	0	0	0	5	1	1	1	0	1	1	1	0	1	0	7
24	นางสาวอัจฉราภรณ์ อาคมนันท์	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0	4	1	1	0	1	1	0	1	1	1	1	8
25	นางฐานิตา เย็นทรวง	1	1	0	0	1	0	1	0	1	0	5	1	1	0	1	1	0	1	1	1	0	7
26	นางสาวกรรณิกา สุขจิตร์	1	0	1	1	1	1	0	1	0	0	6	1	1	1	1	1	1	1	1	0	0	8
27	นางสาววรรณดา มีทา	0	0	1	1	0	0	1	0	0	0	3	1	0	1	1	0	1	1	0	1	0	6
28	นางสาวเอลิกา พวงศิลป์	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	5	0	1	0	1	0	0	1	0	1	1	5
29	นางชนาภา อินทศร	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	2	1	0	1	1	1	1	0	1	1	0	7
30	นายกนกชัย ธนกิจการเกษตร	1	1	1	0	1	0	1	0	0	0	5	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	8
31	นางธนัชพร จิตสำรวย	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	3	1	0	1	1	1	1	0	1	1	1	8
32	นางช่อทิพย์ แพทย์ศิลป์	1	1	0	0	1	1	1	0	0	0	5	1	1	1	0	1	1	1	1	1	0	8
33	นางเนตรภัส กุลสวัสดิ์	1	1	0	1	0	0	0	1	0	0	4	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	9
34	นางวิไลพร โพธิ์นันท์	0	1	1	1	0	0	1	1	1	0	6	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	8
35	นางวชิราภรณ์ พูนพ่ายัพ	0	1	0	0	1	1	0	1	0	1	5	0	1	0	0	1	1	1	1	1	1	7
36	นายวิศิษฐ์ สุขเจริญพร	0	0	1	0	0	0	1	1	0	0	3	1	0	1	1	0	1	1	1	0	0	6
37	นายสมชาย ศิริรัตน์สรณ์	1	0	0	0	1	0	0	1	1	0	4	1	1	0	0	1	0	1	1	1	0	6
38	นางจวน จิตต์วารี	0	0	1	1	0	1	1	1	0	0	5	1	0	1	1	1	1	1	1	1	0	8
39	นายกิตติ อาคมนันท์	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	2	1	0	1	1	1	0	1	1	1	0	7
40	นายสุรียา ภาคากิจ	1	1	0	1	0	0	1	1	1	0	6	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	8

ตาราง 72 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ผลการสอบก่อนเข้าร่วมโครงการ										ผลการสอบหลังเข้าร่วมโครงการ											
		ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม	ข้อ 1	ข้อ 2	ข้อ 3	ข้อ 4	ข้อ 5	ข้อ 6	ข้อ 7	ข้อ 8	ข้อ 9	ข้อ 10	รวม
41	นายบุญจวร รามณู	0	0	1	0	1	1	0	0	0	0	3	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0	7
42	นางสาววัชรภรณ์ ศรีสมรโสภา	0	1	0	1	0	0	0	1	0	1	4	1	1	1	1	0	0	1	1	0	1	7
43	นางนันทพร จันทกลม	0	1	1	0	1	0	0	1	1	0	5	1	1	1	0	1	0	1	1	1	0	7
44	นางสาวทอง สว่างาม	1	0	0	1	0	1	0	1	0	1	5	1	1	0	1	1	1	0	1	1	1	8

ตาราง 73 ค่าดัชนีประสิทธิผลรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ **Statistics**

		คะแนนรวมข้อสอบ ก่อนเรียนชุดที่ 1	คะแนนรวมข้อสอบ หลังเรียนชุดที่ 1	คะแนนรวมข้อสอบ ก่อนเรียนชุดที่ 2	คะแนนรวมข้อสอบ หลังเรียนชุดที่ 2	คะแนนรวมข้อสอบ ก่อนเรียนชุดที่ 3	คะแนนรวมข้อสอบ หลังเรียนชุดที่ 3	คะแนนรวม ก่อนการเรียนรู้	คะแนนรวม หลังการเรียนรู้
N	Valid	44	44	44	44	44	44	44	44
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		4.41	7.61	4.20	7.16	4.36	7.30	12.98	22.07
Std. Deviation		1.041	.895	1.304	.861	1.143	.795	2.194	1.516

1. เปรียบเทียบคะแนนรวมข้อสอบก่อนและหลังเรียนชุดที่ 1

Paired Samples Statistics

	Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1 คะแนนรวมข้อสอบก่อนเรียนชุดที่ 1	4.41	44	1.041	.157
คะแนนรวมข้อสอบหลังเรียนชุดที่ 1	7.61	44	.895	.135

Paired Samples Correlations

	N	Correlation	Sig.
Pair 1 คะแนนรวมข้อสอบก่อนเรียนชุดที่ 1 & คะแนนรวมข้อสอบหลังเรียนชุดที่ 1	44	.348	.021

Paired Samples Test

		Paired Differences						t	Mean	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Lower	Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
						Lower	Upper			
Pair 1	คะแนนรวมข้อสอบก่อนเรียนชุดที่ 1 - คะแนนรวมข้อสอบหลังเรียนชุดที่ 1	-3.205	1.112	.168	-3.543	-2.867	-19.118	43	.000	

2. เปรียบเทียบคะแนนรวมข้อสอบก่อนและหลังเรียนชุดที่ 2

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	คะแนนรวมข้อสอบก่อนเรียนชุดที่ 2	4.20	44	1.304	.197
	คะแนนรวมข้อสอบหลังเรียนชุดที่ 2	7.16	44	.861	.130

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	คะแนนรวมข้อสอบก่อนเรียนชุดที่ 2 & คะแนนรวมข้อสอบหลังเรียนชุดที่ 2	44	.633	.000

Paired Samples Test

		Paired Differences					t	Mean	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Lower	Mean 95% Confidence Interval of the Difference	Upper			
					Lower	Upper			
Pair 1	คะแนนรวมข้อสอบก่อนเรียนชุดที่ 1 - คะแนนรวมข้อสอบหลังเรียนชุดที่ 1	-2.955	1.011	.152	-3.262	-2.647	-19.394	43	.000

3. เปรียบเทียบคะแนนรวมข้อสอบก่อนและหลังเรียนชุดที่ 3

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	คะแนนรวมข้อสอบก่อนเรียนชุดที่ 3	4.36	44	1.143	.172
	คะแนนรวมข้อสอบหลังเรียนชุดที่ 3	7.30	44	.795	.120

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	คะแนนรวมข้อสอบก่อนเรียนชุดที่ 3 & คะแนนรวมข้อสอบหลังเรียนชุดที่ 3	44	.468	.001

Paired Samples Test

		Paired Differences						t	Mean	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Lower	Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
						Lower	Upper			
Pair 1	คะแนนรวมข้อสอบก่อนเรียนชุดที่ 3 - คะแนนรวมข้อสอบหลังเรียนชุดที่ 3	-2.932	1.043	.157	-3.249	-2.615	-18.642	43	.000	

4. เปรียบเทียบคะแนนรวมข้อสอบก่อนและหลังเรียนในภาพรวม

Paired Samples Statistics

		Mean	N	Std. Deviation	Std. Error Mean
Pair 1	คะแนนรวมก่อนการเรียนรู้	12.98	44	2.194	.331
	คะแนนรวมหลังการเรียนรู้	22.07	44	1.516	.229

Paired Samples Correlations

		N	Correlation	Sig.
Pair 1	คะแนนรวมก่อนการเรียนรู้ & คะแนนรวมหลังการเรียนรู้	44	.532	.000

Paired Samples Test

		Paired Differences						t	Mean	Sig. (2-tailed)
		Mean	Std. Deviation	Lower	Mean	95% Confidence Interval of the Difference				
						Lower	Upper			
Pair 1	คะแนนรวมก่อนการเรียนรู้ - คะแนนรวมหลังการเรียนรู้	-9.091	1.890	.285		-9.666	-8.516	-31.902	43	.000

ตาราง 74 แสดงข้อมูลดิบระดับคะแนนประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนากลุ่มตัวอย่าง
ศึกษาการนำไปใช้ 44 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ระดับกลุ่ม	ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง						ระดับคะแนนรวม
			ด้านผู้วิจัย	ด้านกิจกรรมการพัฒนา	ด้านเอกสาร / สื่อประกอบการพัฒนา	ด้านความเหมาะสมกับสถานที่/บรรยากาศ	ด้านการประเมินผลการพัฒนา	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	
1	นายวง แซ่ตั้ง	สูง	26	16	10	7	7	8	74
2	นางสาวสายพิณ เหลืองอ่อน	ปานกลาง	28	16	10	8	7	8	77
3	นายประเทือง หิมหะกิตติกะ	สูง	27	15	11	8	8	7	76
4	นางจุฑาวดี กมลพรหมวล	สูง	28	17	12	9	8	8	82
5	นายพร โคตะมัย	ปานกลาง	26	16	13	10	7	8	80
6	นายประกอบ สุมาลย์	สูง	28	16	10	10	7	8	79
7	นางรัชฎ์ลักษณ์ แดงสอาด	สูง	28	16	11	9	7	7	78
8	นางสาวนลินี สุขคะพันธ์	ปานกลาง	30	16	11	8	8	7	80
9	นายประสิทธิ์ กมลพรมงคล	ปานกลาง	29	16	12	9	8	9	83
10	นางนุชรี ไกรสร	สูง	29	16	12	9	9	10	85
11	นายสังวรณ์ แซ่มเจริญ	สูง	30	18	12	10	9	10	89
12	นางสัมพันธ์ พันธุ์รัตน์	สูง	30	17	11	9	9	9	85
13	นายอนุสิต เปรื่องปัญญาวงศ์	สูง	28	15	13	9	8	8	81
14	นางชนินาถ ตีลังจิต	ปานกลาง	29	17	11	8	7	8	80
15	นายเศรษฐภัทร์ พูนพ่ายัพ	ปานกลาง	26	16	12	9	8	8	79
16	นายขาว วิจิตรชัย	ปานกลาง	27	16	11	9	7	9	79
17	นางสาคร เชื้อพราหม์	สูง	29	17	11	9	7	8	81
18	นายไข่ออสม	ปานกลาง	28	16	13	9	8	8	82
19	นางสาวรัชฎ์อนุช พิพัฒน์	ปานกลาง	29	15	12	9	9	7	81
20	นายสมคิด ลิมคุณ	ปานกลาง	32	15	11	9	8	8	83
21	นางสมศรี อินแดง	สูง	29	15	11	9	8	8	80
22	นางฐะปะนีย์ พินิจมนตรี	สูง	29	16	10	8	7	8	78
23	นายไพรัตน์ ประสบเนตร	ปานกลาง	29	16	12	8	7	9	81
24	นางสาวอัจฉราภรณ์ อาคมนันท์	ปานกลาง	29	16	11	8	6	8	78
25	นางฐานิตา เย็นทรวง	ปานกลาง	30	14	12	8	8	8	80
26	นางสาวกรรณิกา สุขจิต	สูง	29	16	13	8	7	8	81
27	นางสาววรรณมา มีทา	สูง	27	17	13	9	8	7	81
28	นางสาวเอลิกา พวงศิลป์	ปานกลาง	30	16	12	9	8	8	83
29	นางชนภา อินทร	ปานกลาง	30	16	12	9	9	8	84
30	นายกนกชัย ธนกิจการเกษตร	สูง	29	16	11	8	9	8	81
31	นางธนัชพร จิตสำรว	ปานกลาง	29	17	13	9	8	7	83
32	นางช่อทิพย์ แพทย์ศิลป์	ปานกลาง	29	17	11	9	8	8	82
33	นางเนตรภัส กุลสวัสดิ์	ปานกลาง	29	16	10	9	8	8	80

ตาราง 74 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ระดับกลุ่ม	ระดับความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง						
			ด้านผู้วิจัย	ด้านกิจกรรมการพัฒนา	ด้านเอกสาร / สื่อ	ประกอบการพัฒนา	ด้านความเหมาะสมกับสถานที่/บรรยากาศ	ด้านการประเมินผลการพัฒนา	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ
34	นางวิไลพร โปธินันท์	สูง	29	17	12	10	8	8	84
35	นางวชิราภรณ์ พูนพ่ายพ	สูง	29	15	12	8	8	9	81
36	นายวิศิษฐ์ สุขเจริญพร	สูง	29	18	12	8	8	8	83
37	นายสมชาย ศิริรัตน์สรณ์	สูง	28	14	13	10	8	8	81
38	นางจวน จิตต์วารี	สูง	25	16	12	9	7	7	76
39	นายกิตติ อาคมนันท์	สูง	29	16	12	9	8	8	82
40	นายสุรียา ภาคากิจ	สูง	30	15	10	8	9	8	80
41	นายบุญจวร รามณู	ปานกลาง	29	15	12	9	9	8	82
42	นางสาววัชรภรณ์ ศรีสมรโสภา	ปานกลาง	28	15	12	8	9	9	81
43	นางนันทพร จันทกลม	สูง	28	15	12	9	9	8	81
44	นางสาวทอง สว่างาม	สูง	32	16	12	9	8	8	85

หมายเหตุ รายละเอียดการประเมินรายด้าน มีดังนี้

- ด้านผู้วิจัย** ประกอบด้วย ยอมรับประสบการณ์ความรู้ที่ท่านมี ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ยืดหยุ่นตามความต้องการท่าน เพิ่มแรงกระตุ้นให้ท่านเรียนรู้ แนะนำแหล่งค้นหาข้อมูล แนะนำวิธีการเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้อย่างเหมาะสม และยกตัวอย่างได้เหมาะสม ตามสภาพชีวิตจริงของกลุ่ม
- ด้านกิจกรรมการพัฒนา** ประกอบด้วย ขั้นตอนการเรียนรู้มีความชัดเจน ขั้นตอนการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่ แหล่งความรู้มีความเหมาะสม และการเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถทำได้จริง
- ด้านเอกสาร/สื่อ ประกอบการพัฒนา** ประกอบด้วย เอกสารอ่านชัดเจน ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ใหญ่ และ ผู้ช่วยวิจัยอธิบายรายละเอียดได้ชัดเจน
- ด้านความเหมาะสมกับสถานที่/บรรยากาศ** ประกอบด้วย สถานที่ใช้จัดกิจกรรมเหมาะสม และบรรยากาศการจัดกิจกรรมเป็นกันเอง
- ด้านการประเมินผลการพัฒนา** ประกอบด้วย มีการประเมินผลอย่างชัดเจน และมีการแจ้งผลให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบเพื่อแก้ไขอย่างต่อเนื่อง
- ด้านประโยชน์ที่ได้รับ** ประกอบด้วย สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ได้จริง และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม

ตาราง 75 ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับคะแนนประเมินความพึงพอใจในรูปแบบการพัฒนา กลุ่มตัวอย่างศึกษานำไปใช้ 44 คน

	1. ยอมรับประสบการณ์ความรู้ที่ทันสมัย	2. ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล	3. ยึดหยุ่นตามความต้องการทำ	4. เพิ่มแรงกระตุ้นให้ท่านเรียนรู้	5. แนะนำแหล่งค้นคว้าข้อมูล	6. แนะนำวิธีการเรียนรู้เฉพาะบุคคลได้อย่างเหมาะสม	7. ยกตัวอย่างได้เหมาะสมตามสภาพชีวิตจริงของกลุ่ม	8. ขั้นตอนการเรียนรู้มีความชัดเจน	9. ขั้นตอนการเรียนรู้เหมาะสมกับผู้เรียนวัยผู้ใหญ่	10. แหล่งความรู้มีความเหมาะสม	11. การเรียนรู้ด้วยตนเองสามารถทำได้จริง	12. เอกสารอ่านชัดเจน	13. ภาษาที่ใช้เหมาะสมกับผู้ใหญ่	14. ผู้ช่วยวิจัยอธิบายรายละเอียดได้ชัดเจน	15. สถานที่ใช้จัดกิจกรรมเหมาะสม	16. บรรยากาศการจัดกิจกรรมเป็นกันเอง	17. มีการประเมินผลอย่างชัดเจน	18. มีการแจ้งผลให้ผู้เข้าร่วมวิจัยทราบเพื่อแก้ไขอย่างต่อเนื่อง	19. สามารถนำความรู้ที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปปรับใช้ได้จริง	20. เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	ด้านผู้วิจัย	ด้านกิจกรรมการพัฒนา	ด้านเอกสาร / สื่อ ประกอบการพัฒนา	ด้านความเหมาะสมกับสถานที่/บรรยากาศ	ด้านการประเมินผลการพัฒนา	ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	ผลรวมสรุป
N Valid	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	
Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	
Mean	4.20	4.32	4.05	4.16	3.98	4.02	3.93	4.14	3.84	3.68	4.30	3.77	3.68	4.16	4.50	4.25	3.80	4.11	4.02	4.05	28.66	15.95	11.61	8.75	7.91	8.07	80.95
Std. Deviation	.594	.601	.608	.608	.505	.505	.452	.632	.370	.471	.553	.424	.471	.526	.506	.488	.408	.655	.505	.429	1.397	.888	.920	.686	.772	.695	2.710

ตาราง 76 ระดับคะแนนความสามารถในการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียนของผู้เข้าร่วมวิจัยรูปแบบ
การพัฒนาผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ กลุ่มตัวอย่าง
ศึกษาการนำไปใช้ 44 คน

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ระดับกลุ่ม	ระดับคะแนนความสามารถในการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียน					รวมคะแนนความสามารถในการทำตามสัญญาทางการเรียน
			ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้ง	ด้านประเด็นที่ศึกษาพัฒนา	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	ด้านแหล่งสำหรับเรียนรู้	ด้านหลักฐานการเรียนรู้	
1	นายวง แซ่ตั้ง	สูง	13	7	14	17	9	60
2	นางสาวสายพิณ เหลืองอ่อน	ปานกลาง	14	7	15	16	10	62
3	นายประเทือง หิมหะกิตติกะ	สูง	16	7	14	17	9	63
4	นางจุฑาหวดี กมลพรหมวล	สูง	16	7	15	15	12	65
5	นายพร โคตะมัย	ปานกลาง	16	7	15	16	10	64
6	นายประกอบ สุมาลย์	สูง	14	8	15	18	11	66
7	นางธัญลักษณ์ แดงสะอาด	สูง	14	7	13	17	10	61
8	นางสาวนลินี สุขคะพันธ์	ปานกลาง	14	7	13	15	10	59
9	นายประสิทธิ์ กมลพรมงคล	ปานกลาง	14	8	15	17	11	65
10	นางนุชรี ไกรสร	สูง	15	7	16	19	10	67
11	นายสังวรณ์ แซ่มเจริญ	สูง	14	8	16	16	11	65
12	นางสัมฤทธิ์ พันธุ์รัตน์	สูง	14	7	13	16	10	60
13	นายอนุสิต เป็รื่องปัญญาวงศ์	สูง	14	7	15	18	11	65
14	นางชนินาถ ตลิ่งจิตร	ปานกลาง	15	6	14	18	10	63
15	นายเศรษฐภัทร์ พูนพ่ายัพ	ปานกลาง	12	6	15	16	10	59
16	นายขาว วิจิตรชัย	ปานกลาง	15	6	13	17	10	61
17	นางสาคร เชื้อพราหม์	สูง	15	8	15	16	11	65
18	นายไข่อ อาสม	ปานกลาง	15	8	15	18	9	65
19	นางสาวธัญญนุช พิพัฒน์	ปานกลาง	13	6	14	16	8	57
20	นายสมคิด ลัมคูน	ปานกลาง	14	8	14	18	12	66
21	นางสมศรี อินแดง	สูง	12	8	15	16	8	59
22	นางจ๊ะปะนีย์ พินิจมนตรี	สูง	15	7	13	17	11	63
23	นายไพรัตน์ ประสบเนตร	ปานกลาง	15	7	16	18	9	65

ตาราง 76 (ต่อ)

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ระดับกลุ่ม	ระดับคะแนนความสามารถในการปฏิบัติตาม สัญญาทางการเรียน					รวมคะแนนความสามารถ ในการทำตามสัญญา ทางการเรียน
			ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่ตั้ง	ด้านประเด็นที่ศึกษาพัฒนา	ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	ด้านแหล่งสำหรับเรียนรู้	ด้านหลักฐานการเรียนรู้	
24	นางสาวอัจฉราภรณ์ อาคมนันท์	ปานกลาง	15	7	14	16	12	64
25	นางฐานิตา เย็นทรวง	ปานกลาง	14	8	15	19	10	66
26	นางสาวภรณ์ภา สุขจิตร	สูง	14	7	12	19	10	62
27	นางสาววรรณ มีทา	สูง	16	8	14	17	12	67
28	นางสาวเอลิกา พวงศิลป์	ปานกลาง	15	6	15	17	10	63
29	นางชนาภา อินทศร	ปานกลาง	13	8	14	16	10	61
30	นายกนกชัย ธนกิจการเกษตร	สูง	14	6	14	18	10	62
31	นางธนัท จิตสำรว	ปานกลาง	16	7	16	15	11	65
32	นางช่อทิพย์ แพทย์ศิลป์	ปานกลาง	15	6	16	16	10	63
33	นางเนตรภัส กุลสวัสดิ์	ปานกลาง	15	7	15	16	11	64
34	นางวิไลพร โพธินันท์	สูง	14	7	14	15	10	60
35	นางวชิราภรณ์ พูนพ่ายัพ	สูง	14	7	15	14	10	60
36	นายวิศิษฐ์ สุขเจริญพร	สูง	14	8	14	17	9	62
37	นายสมชาย ศิริรัตน์สรณ์	สูง	14	7	14	16	10	61
38	นางจวน จิตต์วารี	สูง	14	6	15	17	9	61
39	นายกิตติ อาคมนันท์	สูง	15	8	14	16	11	64
40	นายสุรียา ภาคากิจ	สูง	15	6	15	18	11	65
41	นายบุญจวร งามณู	ปานกลาง	16	8	14	17	9	64
42	นางสาววัชรภรณ์ ศรีสมรโสภา	ปานกลาง	16	8	14	18	11	67
43	นางนันทพร จันทกลม	สูง	15	7	15	16	9	62
44	นางสาวทอง สง่างาม	สูง	15	7	14	17	10	63

หมายเหตุ รายละเอียดการประเมินรายด้าน มีดังนี้

1. ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้ง ประกอบด้วย มีความชัดเจน มีความละเอียด รอบคอบ มีความสอดคล้องกับหลักวิชาการ และ มีความเป็นไปได้

2. ด้านประเด็นที่ศึกษา ประกอบด้วย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และมีความเป็นไปได้

3. ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย มีความเหมาะสม มีความเป็นไปได้ กิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และ ระยะเวลาดำเนินการเหมาะสม
4. ด้านแหล่งสำหรับเรียนรู้ ประกอบด้วย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ มีความน่าเชื่อถือ สะดวกต่อผู้สืบค้น สามารถทำได้จริง และมีปริมาณเพียงพอ
5. ด้านหลักฐานการเรียนรู้ ประกอบด้วย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ มีความชัดเจน และมีปริมาณเพียงพอ

ตาราง 77 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับคะแนนความสามารถในการปฏิบัติตามสัญญาทางการเรียนของผู้เข้าร่วมวิจัยรูปแบบการพัฒนาผู้ดูแล
ผู้สูงอายุ โดยวิธีการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการจัดการความรู้ กลุ่มตัวอย่างศึกษาการนำไปใช้ 44 คน

		1.1 มีความชัดเจน	1.2 มีความละเอียดรอบคอบ	1.3 มีความสอดคล้องกับหลักวิชาการ	1.4 มีความเป็นไปได้	2.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	2.2 มีความเป็นไปได้	3.1 มีความเหมาะสม	3.2 มีความเป็นไปได้	3.3 กิจกรรมต่างๆ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	3.4 ระยะเวลาดำเนินการเหมาะสม	4.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.2 มีความน่าเชื่อถือ	4.3 สะดวกต่อผู้สืบค้น	4.4 สามารถทำได้จริง	4.5 มีปริมาณเพียงพอ	5.1 สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	5.2 มีความชัดเจน	5.3 มีปริมาณเพียงพอ	รวมคะแนนจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้ง	รวมคะแนนประเด็นที่ศึกษา	รวมคะแนนกิจกรรมการเรียนรู้	รวมคะแนนแหล่งสำหรับเรียนรู้	รวมคะแนนหลักฐานการเรียนรู้	คะแนนรวม
N	Valid	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44	44
	Missing	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mean		3.59	3.57	3.66	3.68	3.64	3.48	3.52	3.57	3.66	3.70	3.64	3.05	3.39	3.27	3.41	3.45	3.25	3.45	14.50	7.11	14.45	16.75	10.16	62.98
Std. Deviation		.497	.501	.479	.471	.487	.505	.505	.501	.479	.462	.487	.645	.493	.451	.726	.504	.615	.504	1.000	.722	.926	1.164	.987	2.464

ภาคผนวก ฅ

ภาพบรรยากาศการจัดกิจกรรมวิจัย
(ระหว่างวันที่ 1 พฤษภาคม – 31 กรกฎาคม 2552)

ขั้นตอนการตรวจสอบรายชื่อก่อนเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนการลงทะเบียนเข้าร่วมกิจกรรม

ขั้นตอนการทบทวนองค์ความรู้ในสัปดาห์ที่ผ่านมา

ขั้นตอนการชี้แจงก่อนการเข้าร่วมโครงการวิจัยแต่ละครั้ง

ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มคะแนน SDL-KM สูง

ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มคะแนน SDL-KM ปานกลาง

ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่มคะแนน SDL-KM ต่ำ

ขั้นตอนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภาพรวมคละกลุ่ม

ภาพบรรยากาศในการจัดกิจกรรม

ภาพบรรยากาศในการจัดกิจกรรม

ภาพบรรยากาศในการจัดกิจกรรม

ภาพบรรยากาศในการจัดกิจกรรม

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ศรีลาเลิศ. (2549). ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยคุณลักษณะผู้เรียนกับความสามารถในการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ. (2538). ชุดวิชาวิจัยทางการศึกษานอกโรงเรียน การออกแบบการวิจัย เล่มที่ 9. กรุงเทพฯ: กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการ.
- กรมประชาสัมพันธ์. (2545). สถิติสวัสดิการและงานประชาสัมพันธ์ : เอกสารวิชาการลำดับที่ 607 เล่มที่ 5/2545.
- กรมอนามัย. (2550). รายงานผลการดำเนินงานปี พ.ศ. 2550.
- กีรติ ยศยิ่งยง. (2550). การจัดการความรู้ในองค์การและกรณีศึกษา (Knowledge Management in Organization & Case Study). กรุงเทพฯ: บริษัท มิสเตอร์ ก๊อปปี้ (ประเทศไทย) จำกัด.
- โกศล ดีศีลธรรม. (2546). การจัดการความรู้แห่งโลกธุรกิจใหม่. ปทุมธานี: ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ.
- จรรยา สุวรรณทัต. (2537). การวิจัยและพัฒนาทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์. ใน เอกสารการสัมมนาการกำหนดปัญหาการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการแห่งชาติเพื่อการวิจัยและพัฒนาระบบพฤติกรรมไทย.
- จิตติพร อาจชนะ. (2548). การจัดการความรู้เพื่อการเรียนรู้ขององค์การ กรณีศึกษา : บริษัท ทู คอร์ปอเรชั่น จำกัด (มหาชน). สารนิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์การ โครงการบัณฑิตศึกษาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- นิตยสาร Health Thailand. (2547, กรกฎาคม). การออกกำลังกายในผู้สูงอายุ. 64 – 66.
- บดีนทร์ วิจารณ์. (2550). การจัดการความรู้สู่...ปัญญาปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.
- บรรลุ ศิริพานิช. (2549). คู่มือผู้สูงอายุฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- บุญใจ ศรีสถิตนรางกูร. (2550). ระเบียบวิธีการวิจัยทางพยาบาลศาสตร์. กรุงเทพฯ: คณะพยาบาลศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประคอง วรรณสูตร. (2535). สถิติเพื่อการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประพจน์ เกตราภาค. (2549). คู่มือผู้สูงอายุฉบับบริหารร่างกาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน.
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). การจัดการความรู้ : พื้นฐานและการประยุกต์ใช้ (Knowledge Management). กรุงเทพฯ: บริษัท เอ็กสเปอร์เน็ท จำกัด.

- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2543). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พัชรี มะแสงสม. (2544). *ปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับความพร้อมในการเรียนรู้ด้วยตนเอง*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เพ็ญแข ประจันปัจฉินึก. (2542). *ตัวมเตี้ยมเลี้ยงเตาะเตะ : กระบวนการถ่ายทอดทางสังคมในครอบครัวไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
- . (2545). *สูงอายุวิทยาศาสตร์*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มาลี จุฑา. (2544). *การประยุกต์จิตวิทยาเพื่อการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์.
- รัชนีพร ยันตะบุศย์. (2546). *การสร้างแบบทดสอบวัดคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น*. ปรินญาณิพนธ์ ศษ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ละเอียด แจ่มจันทร์; และ สุรี ชันธรัทรวงศ์. (2549). *สารทบทวนการพยาบาลผู้สูงอายุ*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานครการพิมพ์.
- วิจารณ์ พานิช. (2546). *ยุทธศาสตร์การจัดการความรู้*. สืบค้น จาก <http://www.kmi.trf.or.th>
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ : ผู้เรียนสำคัญที่สุด สูตรสำเร็จหรือกระบวนการ*. นนทบุรี: เอส อาร์ พรินติ้ง ลิมิเต็ด พาร์ทเนอร์ชิป.
- วิชิต คณิงเกษม. (2549). *ผู้สูงอายุกับการออกกำลังกาย*. นิตยสาร *ใกล้หมอ*. 20(11).
- วิบูลย์ บุญยธโรกุล. (2545). *คู่มือวิทยากรและผู้จัดการฝึกอบรม*. กรุงเทพฯ: ศานสุทธาการพิมพ์.
- ศิริพันธ์ุ สาสัตย์. (2549). *การพยาบาลผู้สูงอายุ : ปัญหาที่พบบ่อย และแนวทางในการดูแล*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมคิด อิศระวัฒน์. (2543). *ก้าวแรกสู่การเป็นวิทยากร*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- . (2542). *การสอนผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: จรัลสนิทวงศ์การพิมพ์.
- สมชาย เรืองมณีซัชवाल. (2550). *การพัฒนาชุดฝึกอบรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองเรื่อง แนวทางการผลิตอาหารตามหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี*. ปรินญาณิพนธ์ ศษ.ด. (การศึกษาผู้ใหญ่). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สมาคมเภสัชกรรมโรงพยาบาล (ประเทศไทย). (2547). *ห่วงใยผู้สูงอายุจากเภสัชกร*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย 2543 – 2573*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2550). *สรุปผลเบื้องต้นการสำรวจประชากรสูงอายุในประเทศไทย พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง จำกัด.
- . (2551). *ผู้สูงอายุไทย 2550 มุมมองเสียงสะท้อนจากข้อมูลสถิติ*. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิ่ง. สําราย คงชะวัน. (2546, มกราคม-มิถุนายน). *การพัฒนาหลักสูตรกับการวิจัยและพัฒนาการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์. 2(27): 13 – 20.*
- สุนทรา โดบัว. (2546). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างลักษณะการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ด. (การวิจัยและพัฒนาหลักสูตร)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรกุล เจนอบรม. (2541). *การเรียนรู้ด้วยตนเอง : นวัตกรรมทางการศึกษาที่ไม่เคยเก่า นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการเนื่องในโอกาสวันสถาปนา คณะครุศาสตร์. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สุวัฒน์ วัฒนวงศ์. (2545). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่*. กรุงเทพฯ: เอ็กชเปอร์เน็ท.
- . (2547). *จิตวิทยาเพื่อการฝึกอบรมผู้ใหญ่. พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: เอ็กชเปอร์เน็ท.
- เสียมจิตร เรืองมณีชัชวาล. (2543). *ลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญวิธีเรียนทางไกลระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาผู้ใหญ่)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อารี พันธุ์มณี. (2546). *จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ไยใหม่.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2542, มีนาคม-มิถุนายน). *การวิจัยและพัฒนา. วารสารครุศาสตร์. 17(3): 48-54.*
- Blumberg, P. (2000). *Evaluating the Evidence that Problem-Based Learners are Self-Directed Learners : A Review of the Literature. In Problem-Based Learning. Edited by Evensen. Dorothy, H.; & Hmelo, Cindy E. p. 199 – 226. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.*
- Borich, G. D. (1992). *Effective Teaching Methods*. New York: Macmillan.
- Borg, W. R.; & Gall, M. D. (1989). *Educational Research. 5 th ed. New York: Longman.*
- Bosworth, D. L; Wilson, R. A.; & Young, A. (1993). *Research and Development. London: Chapman & Hall.*
- Brookfield, S. (1984). *Self-directed Learning : A Critical Paradigm. Adult Education Quarterly. 35: 59 – 71.*
- Burman, A. C. (1969). *Creative Adult Learning. in Bur Richter. Arthur, W. ; & Keith, R. Editor. Lape (Eds), The Adult Learner Dekalb. Illinois.*
- Choo, C. W. (2000, April). *Working Knowledge : How Organizations Manage What They Know. Paper Presented at the 11th Congresses of Southeast Asian Librarians. pp. 26 – 28. Singapore:*

- Davenport; & Prusak. (1998). *Working Knowledge : New Organization Manage What They Know*. Boston: Harvard Business School Press.
- Gordon, E. J. (1988). *Self Directed Learning : A Correlation Study of fifth Grade Students, Their Parents and Teachers*. Retrieved December 2, 2006, from <http://www.lib.um.com/dissertation/fullit/28823790>
- Griffin, C. (1983). *Curriculum Theory in adult lifelong education*. London: Croon Helm.
- Guglielmino, L. M. (1977). *Development of the Self-Directed Learning Readiness Scale*. Publish Ed.d. Dissertation: University of Georgia.
- Havighurst, R. J. (1970). *Human Development Education*. 2nd ed. New York. David McKay.
- Jarvis, P. (1990). *Adult Learning in the Social Context*. London: Croon Helm.
- Knowles, M. S. (1972). *The Modern Practice of Adult Education : Andragogy Versus Padagogy*. New York: Association Press.
- . (1975). *Self – Directed Learning*. New York: Association Press.
- . (1979). *The Adult Learner : A Neglected Species*. 2nd ed. Houston : Gulf Publishing.
- . (1975). *Self-directed Learning : A Guide for Learner and Teachers*. Chicago: Association Press Follett.
- Kucza, T. (2001). *Knowledge Management Process Model*. Retrieved October 25, 2003, from <http://www.inf.vtt.fi/pdf/publications/>
- Marquardt, M. (1996). *Building the Learning Organization*. New York: McGraw Hill.
- Murray, J. A. (1987). *The Effect of a Clinical Internship on the Self-Directed Learning Readiness of Baccalaureate Nursing Student*. Dissertation Thesis Ph.d. University of Iowa. New York: Association Press.
- Probst, G.; Raub, S.; & Romhardt, K. (2000). *Managing Knowledge : Building Blocks for Success*. Chi Chester: John Wiley & Sons.
- Raynolds, M. M. (1986). The Self-Directedness and Motivational Orientation of Adult Part-time Student at Community Collage. *Dissertation Abstracts International*. 46(12): 3571-A.
- Shryock, H. S. (2004, January). The Methods and Materials of Demography. New York: Academic Press Institute for Population and Social Research. *Mahidol Population Gazette*. Vol. 15. Mahidol University.
- . (2007, January). The Methods and Materials of Demography. New York: Academic Press Institute for Population and Social Research. *Mahidol Population Gazette*. Vol. 16. Mahidol University.

- Shryock, H. S. (2008, January). *The Methods and Materials of Demography*. New York: Academic Press Institute for Population and Social Research. *Mahidol Population Gazette*. Vol. 18. Mahidol University.
- Skager, R. (1978). *Lifelong Education and Evaluation Practice*. Hamburg: UNESCO Institute for Education.
- Smith, R. M. (1982). *Learning How to Learn*. Chicago. Illinois: Fullest Publishing.
- Srinivas, H. (2003). *Knowledge Gaps*. Retrieved December 6, 2006, from <http://www.gdrc.org/kmgmt/km-5.html>.
- Sveiby, K. E. (2003). *What is Knowledge Management*. Retrieved November 20, 2007, from <http://www.co-i-l.com/coil/knowledge-garden/kd/whwtiskm.shtml>
- Takakura, S. (1990). Research and Development : The Present State of the Art. In *Research and Development in the Next Decade Asian Perspective*. pp. 1 – 2. Bangkok: V.J.
- Tompkins, C.; & McGraw, M. J. (1988). *The Negotiated Learning Contract*. in *Development Student Autonomy in Learning*. Edited by Boud, David. pp 72 – 191. New York: Nichols Publishing.
- Tough, A. (1979). *The Adult's Learning Projects*. Toronto, Ontario: The Ontario Institute for Studies in Education.
- Trapp, H. (1999). *Benefits of an Intranet-based Knowledge Management System Measuring the Effects*. Retrieved October 12, 2006, from http://www.avinei.de/competence/publikationen/diplomarbeit_holger_trapp.pdf
- Wiig, K. M. (n.d.). *Knowledge management Has Many Facets*. Retrieved October 12, 2003, from <http://www.krii.com/downloads/FourKMFacets.pdf>

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล วันเดือนปีเกิด	นางสาวลัดดาวัลย์ พุทธิรักษา 15 สิงหาคม 2516
สถานที่เกิด	อำเภอพนัสนิคม จังหวัดชลบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	15/348 ซ.พัฒนาการ 54 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน สถานที่ทำงานปัจจุบัน	อาจารย์ประจำภาควิชาการพยาบาลผู้ใหญ่ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพนัสนิคมพิทยาคาร จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2538	พยาบาลศาสตรบัณฑิต จากวิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย
พ.ศ. 2543	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษาและแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
พ.ศ. 2553	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต (การศึกษาผู้ใหญ่) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ